

Матта жазған Хош Хабар

Китап хаққында мағлыұмат

Бул Хош Хабарды елши Матта жазған. Матта бул китапта Ийсаның Ески Келисимдеги ўде етилген Қутқарыўшы Масих екенин айтады. Ол буны дәлиллеў ушын, Ески Келисимдеги пайғамбаршылықлардың Ийсаның өмири хәм хызмети арқалы орынланғанын көрсетеди хәм Қутқарыўшы Масих хаққында жазылған Ески Келисимдеги көп аятларды келтиреди. Және де, ол яхудийлер күткен Аспан Патшалығы хаққында жийи-жийи айтып, Ийсаны Даўыт патшаның урпағынан шыққан Патша сыпатында сүүретлейди. Бирақ Оның Патшалығының бул дүньяда емес, ал адамлардың ишинде екенин атап өтеди.

Матта өз китабында Ийсаның тек яхудий халқының емес, ал пүткил адамзаттың Қутқарыўшысы екени хаққында сөз етеди. Оның дүньядағы барлық адамлардың гүналары ушын қурбан болып, үшінши күни өлимнен қайта тирилгени хаққында айтады.

Биринши бап

Ийса Масихтың шежиреси

¹ Ибрайымның урпағы, Даўыттың урпағы Ийса Масихтың* шежиреси мынадай:

² Ибрайымнан Ысақ туўылды. Ысақтан Яқып туўылды. Яқыптан Яхуда хәм оның аға-инилери туўылды. ³ Яхуда менен Тамарадан Парес хәм Зара туўылды. Парестен Хесрон туўылды. Хесроннан Рам туўылды. ⁴ Рамнан Аминадаб туўылды. Аминадабтан Нахшон туўылды. Нахшоннан Салмон туўылды. ⁵ Салмон менен Рахабтан Боаз туўылды. Боаз бенен Руттан Обид туўылды. Обидтен Ишай туўылды. ⁶ Ишайдан Даўыт патша туўылды.

Даўыт пенен бурын Урияның жубайы болған ҳаялдан Сулайман туўылды. ⁷ Сулайманнан Рехабам туўылды. Рехабамнан Абия туўылды. Абиядан Аса туўылды. ⁸ Асадан Ешофат туўылды. Ешофаттан Иорам туўылды. Иорамнан Узия туўылды. ⁹ Узиядан Иоатам туўылды. Иоатамнан Ахаз туўылды. Ахаздан Езекия туўылды. ¹⁰ Езекиядан Манасия туўылды. Манасиядан Амон туўылды. Амоннан Иосия туўылды. ¹¹ Бабилонға сүргин етилгенде, Иосиядан Ехония хәм оның инилери туўылды.

¹² Бабилонға сүргин етилгеннен кейин, Ехониядан Шалтиел туўылды; Шалтиелден Зерубабел туўылды. ¹³ Зерубабелден Абихуд туўылды; Абихудтан Елиаким туўылды; Елиакимнен Азор туўылды. ¹⁴ Азордан Садок туўылды; Садоктан Ахим туўылды; Ахимнен Елихуд туўылды. ¹⁵ Елихудтан Елиазар туўылды; Елиазардан Маттан туўылды; Маттаннан Яқып туўылды. ¹⁶ Яқыптан Мәриямның күйеуи Юсуп туўылды. Мәриямнан Масих деп аталған Ийса туўылды.

¹⁷ Солай етип, хәммеси болып: Ибрайымнан Даўытка дейин он төрт урпак, Даўыттан Бабилонға сүргин етилиўге дейин он төрт урпак, Бабилонға сүргин етилгеннен Масихка дейин он төрт урпак.

Ийса Масихтың туўылыўы

¹⁸ Ийса Масихтың туўылыўы былай болды: Оның анасы Мәриям Юсупке атастырылғаннан кейин, олар қосылмастан бурын, Мәриямның Мухаддес Руўтан** хәмледар екенлиги билинди. ¹⁹ Оның күйеуи Юсуп хақ адам болып, Мәриямды уятқа қалдырмайын деп,

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыўшы.

** 1:18 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

оған үйленіуден жасырын түрде бас тартыуды ойлады. ²⁰ Ол усылай ойлап жүргенде, Қудайдың бір периштесі оның түсіне енип:

– Хәй, Даұыттың урпағы Юсуп! Сен Мәриямды өзіңе хаяллыққа алыудан қорқпа. Оның ишіндегі Баласы Мухаддес Руұхтан. ²¹ Мәриям Ул туұады. Сен оның атын Ийса деп қоясаң, себеби Ол Өз халқын гүналарынан қутқарады, – деди.

²² Булардың хәммесі Қудайдың пайғамбар арқалы алдын ала айтқан мына сөзлерінің орынланыуы үшін болды:

²³ *«Мине, қыз хәмледар болып, Ул туұады.*

Оның атын Иммануел деп қояды»*.

Иммануел – «Қудай бизлер менен бирге» деген мәнисте.

²⁴ Уйқыдан тұрған Юсуп Қудайдың периштесінің бұйырғанын іслеп, Мәриямға үйленді. ²⁵ Бірақ Мәриям Улын туұғанша, Юсуп оған жақынлаған емес. Ол Баланың атын Ийса деп қойды.

Екинши бап

Жұлдыз изертлеушілердің жаңа туұылған Патшаға табынуы

¹ Ийса Яхудияның Бейтлехем қаласында, патша Хиродтың заманында туұылғаннан соң, Ерусалим қаласына күншығыстан жұлдыз изертлеушілер келип:

² – Яхудийлердің жаңа туұылған Патшасы қаяқта екен? Өйткени бизлер күншығыста Оның жұлдызын көріп, Оған табынуға келдик, – деп сорады.

³ Буну еситкен патша Хирод хәм оның менен бирге пүткіл Ерусалим қаласы тынышсызланып қалды. ⁴ Хирод халықтың барлық бас руұханийлерін хәм диний муғаллимдерін жыйнап алып, олардан Масихтың қай жерде туұылыуы тийис екенін сорастырды.

⁵ Олар былай деди:

– Яхудиядағы Бейтлехемде. Себеби пайғамбар арқалы мынадай сөзлер жазылған:

⁶ *«Хәй, Яхудия жеріндегі Бейтлехем!*

Яхудияның баслы қалаларынан** сен хеш кем емессең!

Өйткени Мениң халқым Израилды бағатуғын Көсем

сеннен шығады»***.

* 1:23 Ийшая 7:14.

** 2:6 Сөзбе-сөз: басшыларынан.

*** 2:6 Михей 5:2.

⁷ Сонда Хирод жұлдыз изертлеушілерди жасырын шақыртып, олардан жұлдыздың шыққан уақтың сорастырып билип алды.

⁸ Оларды Бейтлехемге жиберіп:

– Барып, Нәресте хаққында жақсылап билип алыңдар. Оны тапқаннан кейін, маған хабар беріңдер, мен де барып Оған табынайын, – деди.

⁹ Олар патшаның сөзін еситип болып, жүріп кетти. Сонда өзлери күншығыста көрген жұлдыз олардың алдында жүріп, жол көрсетти хәм Нәресте болған жердің үстінде тоқтады. ¹⁰ Жұлдызды көргенде, олар қатты қуғанды. ¹¹ Үйге кирип, Нәрестени хәм Оның анасы Мәриямды көрди де, Нәрестениң аяғына жығылып, Оған табынды. Өзлериниң ғәзийне ыдысларын ашып, Оған алтын, ладан хәм мирра* деген хош ийисли затларды сыйға берди. ¹² Олар Хиродқа қайтып бармау хакқында түслерінде ескертилгенликтен, баска бир жол менен өз еллерине қайтып кетти.

Мысырға қашу

¹³ Жұлдыз изертлеушілер кеткеннен кейін, Қудайдың бир периштеси Юсуптың түсине енип:

– Орныннан тур да, Нәресте менен анасын алып, Мысырға** қаш! Саған өзим хабар бергенімше, сол жерде бол! Себеби Хирод Нәрестени өлтириу үшін излемекте, – деди.

¹⁴ Юсуп турды да, Нәресте менен анасын алып, түн ишинде Мысырға қашып кетти. ¹⁵ Хиродтың өлиминен шекем сол жерде болды. Солай етип, Қудайдың: *«Улымды Мысырдан шақырып алдым»****, – деп пайғамбар арқалы алдын ала айтқан сөзлери орынланды.

¹⁶ Ал Хирод жұлдыз изертлеушілердің алдап кеткенин түсинип, қатты ашыуланды. Жұлдыз изертлеушілерден уақытты билип алған ол Бейтлехемдеги хәм оның дөгерегиндеги еки жасар хәм оннан да киши ул балалардың хәммесин өлтириуді буйырды. ¹⁷ Солай етип, Еремия пайғамбар арқалы айтылған мына сөзлер орынланды:

¹⁸ *«Рамада бир дауыс еситиледи,*

Қатты зарлап жылаған.

Балаларын жоқлап жылар Рахила.

Жубанғысы келмес, өйткени жоқ енди олар»****.

* 2:11 Ладан хәм мирра – дәри хәм әтир сыпатында қолланылатуғын қымбатлы, хош ийисли өсимлик ширеси.

** 2:13 Мысыр – Египет.

*** 2:15 Осия 11:1.

**** 2:18 Еремия 31:15.

Мысырдан Насыраға қайтыу

¹⁹ Хирод өлгеннен кейин, Қудайдың бир периштеси Мысырда Юсуптың түсине енип:

²⁰ – Орныңнан тур да, Нәресте менен анасын алып, Израил елине қайт. Себеби Нәрестени өлтirmekши болғанлар өлди, – деди.

²¹ Юсуп турып, Нәресте менен анасын алып, Израил елине қайтты. ²² Бірақ Яхудияда Хиродтың орнына баласы Архелай патша болып отырғанын еситип, Юсуп ол жерге барыуға қорқты. Түсінде аян арқалы ескертилген ол Галила үлкесине кетип, ²³ Насыра деген қалаға орналасты. Солай етип, «Ол Насыралы деп аталады», – деп пайғамбарлардың алдын ала айтқанлары орынланды.

Үшінши бап

Шомылдырыушы Яқьяның Хош Хабарды жәриялауы

¹ Сол күнлери Шомылдырыушы Яқья келип, Яхудия үлкесинин шөл даласында:

² – Тәубе етиңдер!* Өйткени Аспан Патшалығы** жақынлап қалды, – деп жәриялады.

³ Ийшая пайғамбар арқалы мынадай деп алдын ала айтылған адам усы Яқья еди:

«Шөл далада бақырған биреудің дауысы шығады:

„Ийемизге жол таярлаңдар,

Оның жүретуғын жолларын дүзетиңдер!“»***

⁴ Яқья түйениң жүнинен кийим кийген, белин тери қайыс пенен бууған болып, оның аұқаты шегиртке менен жабайы хәрренин палы еди.

⁵ Сол ўақытта Ерусалимнің, пүткіл Яхудия үлкесиниң хәм Иорданның пүткіл дөгерегиниң турғынлары оған барды ⁶ хәм өзлериңиң гүналарын мойынлап, Иордан дәрьясында шомылдырылды. ⁷ Яқья өзине көп парисейлер менен саддукейлердиң**** шомылдырылыуға киятырғанын көрип, оларға:

---

* ^{3:2} *Тәубе етиңдер!* – Терис жолларыңыздан қайтып, Қудайдың жолына түсиндер!

** ^{3:2} *Аспан Патшалығы* – Қудайдың Патшалығы.

*** ^{3:3} Ийшая 40:3.

**** ^{3:7} *Парисейлер, саддукейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топарлары.

– Хәй, уёлы жыланлардың туқымлары! Келешектеги кәхәрли жазадан қутылыўды сизлерге ким үйретти? ⁸Тәўбе еткениңизге ылайық жемис беринлер! ⁹Және: «Бизлердиң ата тегимиз – Ибрайым ата-ғо!» – деп ишлериңизден ойламанлар. Себеби сизлерге айта-туғыным: Қудай Ибрайымға мына таслардан да балалар жасап бере алады.

¹⁰Тереклердиң тамырында хәзирдиң өзінде-ақ балта жатыр. Жақсы мийўе бермейтуғын хәр бир терек шабылып, отқа тасланады. ¹¹Тәўбе еткениңиздиң белгиси ретинде, мен сизлерди суў менен шомылдыраман. Бирақ меннен кейин Келиўши меннен де күдиретли: мен Оның аяқ кийимин шешиўге де ылайықлы емеспен. Ол сизлерди Мухаддес Руўх хәм от пенен шомылдырады. ¹²Оның жабасы қолында. Ол Өз қырманын тазалап, бийдайын ғәллекханасына жыйнайды, ал сабанын сәнбес отқа жандырады, – деди.

Ийсаның шомылдырылыўы

¹³Сонда Ийса Яқыя тәрәпинен шомылдырылыў* ушын Галиладан Иордан дәрәясына, Яқыяның қасына келди. ¹⁴Бирақ Яқыя Оны иркип:

– Сениң қолыңнан шомылдырылыўға мен мүтәжбән-ғо! Сен неге маған киятырсаң? – деди.

¹⁵Бирақ, Ийса оған жуўап берип:

– Енди ыразы бол, пүткил хақлықты** бизлер усылайынша орындаўға тийислимиз-ғо, – деди.

Соннан соң, Яқыя Оған қайылшылық берди.

¹⁶Ийса шомылдырылып, дәрриў суўдан шықты. Мине, аспан ашылып, Ол Қудайдың Руўхының Өзиниң үстине кептердей түсип киятырғанын көрди. ¹⁷Сонда аспаннан:

– Бул – Мениң сүйикли Улым, Мен Оған ырзаман! – деген саза еситилди.

Төртинши бап

Ийсаның сыналыўы

¹Соннан соң, шайтан сынасын деп, Мухаддес Руўх Ийсаны шөлге алып барды. ²Ийса сол жерде қырық күн, қырық түн ораза тутып, ақыры аш болды. ³Сонда азғырыўшы шайтан Оның қасына келип:

* 3:13 *Шомылдырыў* – грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға берийүниң нышаны.

** 3:15 *Пүткил хақлық* – Қудайдың ерки.

– Егер Сен Қудайдың Улы болсаң, мына тасларға буйыр, олар нанға айлансын! – деди.

⁴ Ийса жууап қайтарып:

*«Адам тек ғана нан менен емес,
Ал Қудайдың аузынан шыққан
хәр бір сөз бенен жасайды»**, –

деп Мухаддес Жазыұда айтылған-ғо, – деди.

⁵ Соннан соң, шайтан Оны мухаддес қала Ерусалимге алып барып, Ибадатхананың төбесине турғызып қойды да, ⁶ Оған:

– Егер Сен Қудайдың Улы болсаң, төмен секирши. Өйткени Мухаддес Жазыұда былай деп айтылған-ғо:

*«Ол Өзинің периштелерине буйрық береді.
Аяғыңды тасқа урып алмауың ушын, олар Сени
қолларында көтерип алып кетеді»***, – деди.

⁷ Ийса оған:

– *«Қудай-Ийеңди сынама!»**** – деп те Мухаддес Жазыұда айтылған-ғо, – деди.

⁸ Және шайтан Оны жүдә бийик бир тауға апарып, Оған дүньяның барлық патшалықтары менен олардың сән-салтанаттарын көрсетип:

⁹ – Егер аяғыма жығылып, маған табынсаң, усылардың хәммесин Саған беремен, – деди.

¹⁰ Сонда Ийса оған:

– Жоқ бол көзимнен, шайтан!

*«Қудай-Ийеңе сыйынып,
тек Оған хызмет ет.»***** –

деп Мухаддес Жазыұда айтылған-ғо, – деди.

¹¹ Соннан кейин, шайтан Оның қасынан кетти. Сонда периштелер келип, Ийсаға хызмет етті.

Ийсаның Хош Хабарды жәриялай баслауы

¹² Ийса Яқияның тутқынға алынғанын еситип, Галила үлкесине қайтып кетти. ¹³ Ол Насыра қаласын қалдырып, Зебулон хәм Нафтали дөгерегиндеги теңиздің жағасында жайласқан Капарнахумға келип орналасты. ¹⁴ Солай етип, Ийшая пайғамбар арқалы айтылған мына сөзлер орынланды:

---

* 4:4 Мухаддес Нызамды қайталау 8:3.

** 4:6 Забур 90:11-12.

*** 4:7 Мухаддес Нызамды қайталау 6:16.

**** 4:10 Мухаддес Нызамды қайталау 6:13.

15 *«Хэй, Зебулон жери хэм Нафтали жери,
теңизге баратуғын жолдағы,
Иорданның арғы жағасындағы,
басқа миллетлердиң Галила ели!*

16 *Қараңғылықта жасаған халық
үлкен бир жарықты көрди.
Өлим қараңғысында жасағанлар ушын,
жақтылық нуры түсти»*.*

17 Сол ўақыттан баслап, Ийса:

– Тәўбе етиңлер! Себеби Аспан Патшалығы жақынлады! – деп жәриялай баслады.

Ийсаның дәслепки шәкиртлерин таңлаўы

18 Ийса Галила теңизиниң жағасында жүргенде, теңизге аў салып атырған еки ағалы-инилини: Петр деп аталған Симонды хэм оның иниси Андрейди көрди. Олар балықшылар еди. 19 Ийса оларға:

– Мениң изиме еринлер! Мен сизлерди адамларды Қудайдың жолына түсириўшилер** кыламан, – деди.

20 Олар дәрриў аўларын таслап, Оның изине ерди.

21 Сол жерден кетип баратырып, Ол басқа еки ағалы-инилини: Зебедейдиң улы Яқыпты хэм оның иниси Юханды көрди. Олар әкеси Зебедей менен бирге қайықта аўларын жамап отырған еди. Ийса оларды да шақырды. 22 Олар дәрриў қайықты да, әкесин де қалдырып, Оның изине ерди.

Ийсаның аўырыўларға шыпа бериўи

23 Ийса пүткил Галила үлкесин аралап жүрди. Олардың мәжилисханаларында*** тәлим берди хэм Аспан Патшалығы туўралы Хош Хабарды жәриялап, халықтағы хәр қандай аўырыў хэм хәлсизликти шыпалайтуғын еди. 24 Ийса туўралы хабар пүткил Сирияға жайылды. Барлық аўырыў адамларды, түрли сырқаў хэм дәртке ушырағандарды, жин урғанларды, қояншық хэм лән болғанларды Оған алып келди. Ийса оларға шыпа берди. 25 Оның изине Галиладан, Декаполистен, Ерусалимнен, Яхудиядан хэм Иорданның арғы жағынан келген көп халық ерип жүрди.

---

* 4:15-16 Ийшя 9:1-2.

** 4:19 Сөзбе-сөз: адамларды аўлайтуғын балықшылар.

*** 4:23 *Мәжилисхана* – грекше «синагога». Яхудийлердиң Қудайға хызмет ететуғын хэм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

Бесинши бап

Таўдағы ўаз

¹ Ийса халықты көрип, бир таўға шықты. Ол отырғаннан кейин, шәкиртлери қасына келди. ² Ийса оларға былай деп тәлим бере баслады:

Хақыйқый бахытлылық

- ³ – Руўхый жарлы болғанлар бахытлы!* Аспан Патшалығы олардики!
- ⁴ Қайғырып жүргенлер бахытлы! Олар жубаныш табады.
- ⁵ Кишипейиллилер бахытлы! Олар жер жүзине ийелик етеди.
- ⁶ Хақлыққа мүтәж болғанлар бахытлы!**
Қудай оларды толық қанаатландырады.
- ⁷ Мийрим-шәпәәттилер бахытлы! Олар мийрим-шәпәәт алады.
- ⁸ Пәк кеўиллилер бахытлы! Олар Қудайды көреді.
- ⁹ Жарастырыўшылар бахытлы! Олар Қудайдың балалары деп аталады.
- ¹⁰ Хақлық ушын куўдаланғанлар бахытлы! Аспан Патшалығы олардики.

¹¹ Адамлар сизлерди Мен себепли хорласа, куўдаласа, хәр түрли өтирик сөзлер менен жаманласа, сизлер бахытлысызлар! ¹² Куўаныңлар хәм шадланыңлар! Өйткени сизлердин аспандағы сыйыңыз үлкен. Сизлерден бурынғы пайғамбарларды да усылай куўдалаған.

Дуз хәм жақтылық

¹³ – Сизлер – дүньяның дузысызлар. Бирақ дуз өз күшин жойтса, оны қалай және шорлы қылыўға болады? Онда ол хеш нәрсеге жарамайды, тек шығарып тасланып, адамлардың аяғы астында басылып қалады.

¹⁴ Сизлер – дүньяның нурысызлар. Таў басына салынған қала жасырын болып қалмайды. ¹⁵ Сондай-ақ шыраны жаққаннан соң, оны ыдыстың астына емес, ал шыра қойғышқа қояды, сонда ол үйдегилердин хәммесине өз жақтысын түсиреди. ¹⁶ Сол сыяқлы, сизлердин нурыңыз адамлардың алдында жарқырай берсин. Адамлар сизлердин жақсы ислеринизди көрип, аспандағы Әкеңизди даңққа бөлесин!

* ^{5:3} Яғный: Қудайға мүтәж екенлигин мойынлағанлар бахытлы!

** ^{5:6} Сөзбе-сөз: Хақлыққа аш болып, шөллегенлер бахытлы!

Мухаддес Нызам тууралы

17 — Сизлер Мени Мухаддес Нызамды ямаса пайғамбарлардың Жазыуларын бийкар етиүге келди, деп ойламанлар. Мен бийкар етиү ушын емес, ал орынлау ушын келдим. 18 Сизлерге шынын айтып турман: аспан менен жер жойылмағанша, Мухаддес Нызамның бир хәриби де, бир нокаты да жойылмайды, барлығы да орынланыуы тийис. 19 Солай етип, ким де ким усы буйрықлардың ең киши биреуин бузып, адамларға да солай үйретсе, ол Аспан Патшалығында ең киши болып саналады. Ал ким де ким оларды орынлап, адамларға үйретсе, ол Аспан Патшалығында уллы болып саналады. 20 Мениң сизлерге айтатуғыным: егер сизлердин хаклығыңыз диний муғаллимлер менен парисейлердикинен артық болмаса, сизлер Аспан Патшалығына кирмейсиз.

Ғәзеп тууралы

21 — *«Адам өлтirme! Ким де ким адам өлтirse, ол хуким етилиүге тийисли»**, — деп бурынғыларға айтылғанды еситкенсиз. 22 Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: ким де ким тууысканына бийкарға** ғәзепленсе, ол хуким етилиүге тийисли. Ким де ким тууысканын маскаралап, оған: *«Акылсыз адамсаң!»* десе, жоқарғы кеңес тәрәпинен хуким етилиүге тийисли. Ал ким де ким тууысканына: *«Акмақ!»* десе, дозақ отына түсиүге тийисли. 23 Сонлықтан егер де сен қурбанлығыңды қурбанлық шалынатуғын орынға алып келгенинде, жақын адамыңның*** саған өкпели екени сол жерде есине түссе, 24 қурбанлығыңды сол жердин алдында қалдырып, әуели жақын адамыңа**** барып, оның менен жаразып ал! Соңынан қайтып келип, қурбанлығыңды Қудайға бер.

25 Сен дауласың менен бирге хуким етилиүге баратырған уақтыңда, оның менен тезирек жарасып ал. Олай етпесең, ол сени қазының алдына апарарды, қазы сени сақшыға тапсырып, қаматып таслайды. 26 Саған шынын айтаман: соңғы тийиниңди төлеп тауыспағаныңша, ол жерден шыға алмайсаң.

Неке ҳадаллығын бузыу хәм ажырасыу тууралы

27 — Сизлер: *«Неке ҳадаллығын бузба!»****** — дегенди еситкенсиз. 28 Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: ким де ким басқа бир ҳаялға

* 5:21 Шығыу 20:13.

** 5:22 Айырым нускаларда «бийкарға» деген сөз жоқ.

*** 5:23 Сөзбе-сөз: тууысканыңның.

**** 5:24 Сөзбе-сөз: тууысканыңа.

***** 5:27 Шығыу 20:14.

бузық нийет пенен қараса, ол әлле қашан-ақ, кеўлинде оның менен неке хадаллығын бузған болады. ²⁹ Егер сени оң көзиң азғырса, оны ойып тасла. Себеби пүткіл дененнің дозаққа түскенинен гөре, бір мүшеңнің жоқ болғаны саған жақсырақ болады. ³⁰ Егер сени оң қолың азғырса, оны шаўып тасла. Пүткіл дененнің дозаққа түскенинен гөре, бір мүшеңнің жоқ болғаны саған жақсырақ болады.

³¹ Тағы да: «*Ким де ким өз хаялы менен ажыраспақшы болса, оған талақ хат берсин*»*, — делинген. ³² Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: ким де ким неке хадаллығын бузбаған хаялынан ажырасса, хаялының неке хадаллығын бузыуына себепкер болады. Сондай-ақ ким де ким күйеуінен ажырасқан бир хаялды алса, ол неке хадаллығын бузады.

Ант ишиў туўралы

³³ — Тағы да сизлер: «*Антыңды бузба, Қудай алдында антыңды орынла!*»** — деп бурынғыларға айтылғанды еситкенсиз. ³⁴ Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: хеш ўақытта ант ишпе! Аспан менен де ант ишпе, өйткени ол — Қудайдың тахты. ³⁵ Жер менен де ант ишпе, себеби ол — Оның аяқ басары. Ерусалим менен де ант ишпе, өйткени ол — уллы Патшаның қаласы. ³⁶ Өз басың менен де ант ишпе, себеби сен бир тал шашынды да ағарта ямаса қарайта алмайсан. ³⁷ Сизлердин: «аўа» сөзиниз «аўа» ямаса «яқ» сөзиниз «яқ» болсын, буннан басқасы шайтаннан.

Өш алыў туўралы

³⁸ — Сизлер: «*Көзге көз, тиске тис*»***, — дегенди еситкенсиз. ³⁹ Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: жаман адам менен қарсыласпаңлар. Биреў бетиннің оң жағына урса, оған бетиннің сол жағын да тут. ⁴⁰ Биреў сениң менен даўласып көйлегинди алғысы келсе, оған шапаныңды да шешип бер. ⁴¹ Биреў сени өзи менен бирге бир шақырым жер жүриўге мәжбүрлесе, оның менен бирге еки шақырым жүр. ⁴² Сеннен сорағанға бер, сеннен қарызға алайын дегеннен аяма.

Душпанларыңызды сүйиңдер!

⁴³ — Сизлер: «*Жаныңдағы адамды сүй, душпаныңды жек көр*»****, — дегенди еситкенсиз. ⁴⁴ Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: душпанларыңызды

* 5:31 Мухаддес Нызамды қайталаў 24:1.

** 5:33 Лебий 19:12; Санлар 30:2; Мухаддес Нызамды қайталаў 23:21.

*** 5:38 *Көзге көз, тиске тис* — жанға жан, қанға қан. Шығыў 21:24; Лебий 24:20; Мухаддес Нызамды қайталаў 19:21.

**** 5:43 Лебий 19:18.

сүйіндер, сизлерди қуўдалайтуғынлар ушын дуға етиндер. ⁴⁵ Сонда аспандағы Әкеңиздің балалары боласызлар. Өйткени Ол жаманлардың үстине де, жақсылардың үстине де, Өз қуяшының нурын төгеди хәм хақ адамлардың үстине де, нахақлардың үстине де, жаўынын жаўдырады. ⁴⁶ Егер сизлер өзлериңизди сүйгенлерди ғана сүйсенлер, қандай сыйлық аласызлар? Салықшылар да солай ислемей ме? ⁴⁷ Сизлер туўысқанларыңыз бенен ғана сәлемлессенлер, онда қандай өзгешеликериңиз бар? Бутқа табыныўшылар да солай ислемей ме? ⁴⁸ Солай етип, аспандағы Әкеңиздің минсиз болғаны сыяқлы, сизлер де минсиз болыңлар!

Алтыншы бап

Саўап ислер туўралы

¹ – Абайлаңлар, сизлер саўап ислериңизди* адамларға көрсетиў ушын, олардың алдында ислеменлер. Олай етсендер, сизлерге аспандағы Әкеңизден сыйлық болмайды.

² Солай етип, сен қайыр-садақа бергенинде, еки жүзликлер сыяқлы өз-өзиннен жар салма. Бундайлар адамлар мақтасын деп, мәжилисханаларда хәм көшелерде усылай ислейди. Сизлерге шынын айтып турман: олар әлле қашан өз сыйларын алып болды. ³ Сен қайыр-садақа бергенинде, оң қолыңның не ислегенин сол қолың билмесин. ⁴ Сонда сениң қайыр бериўиң жасырын болады хәм жасырынлықты көриўши Әкең саған қайтарады.

Дуға етиў туўралы

⁵ – Дуға еткениңизде, адамларға көрсетиў ушын мәжилисханаларда хәм көшелердің мүйешлеринде турып дуға етиўди жақсы көретуғын еки жүзликлер сыяқлы болмаңлар. Сизлерге шынын айтып турман: олар әлле қашан өз сыйларын алып болды. ⁶ Ал сен дуға еткенинде бөлмеңе кирип, есигиңди жапқаныңнан соң, көзге көринбейтуғын Әкеңе дуға ет! Сонда жасырынлықты көриўши Әкең саған қайтарады.

⁷ Дуға еткениңизде, бутқа табыныўшылар сыяқлы мылжыңға берилмендер. Олар көп сөйлесек тыңлар деп ойлайды. ⁸ Сизлер оларға уқсамаңлар. Себеби Әкеңиз неге мүтәж екенлигиңизди Оннан сорамасыңыздан алдын биледи. ⁹ Сонлықтан сизлер былай деп дуға етиндер:

Аспандағы Әкемиз!

Сениң атың мухаддес бола берсин.

---

* 6:1 Басқа нускада: қайыр-садақаларыңызды.

10 Сениң Патшалығың келсин.

Аспанда орынланғаны сыяклы,
жерде де Сениң еркиң орынлансын.

11 Бизлерге бүгін де күнделикли нанымызды бере гөр.

12 Бизлерге гүна ислегенлерди кеширгенимиздей,
бизлердиң де гүналарымызды кешире гөр.

13 Бизлердиң азғырылыўымызға жол коймай,
шайтаннан қутқара гөр.

Себеби Патшалық та, құдирет те, уллылық та мәңгиликке Сеники. Аўмийин.

¹⁴Егер сизлерге гүна ислегенлерди кеширсеңлер, аспандағы Әкеңиз де сизлерди кеширеди. ¹⁵Ал егер сизлерге гүна ислегенлерди кеширмесеңлер, Әкеңиз де гүналарыңызды кеширмейди.

Ораза тутыў туўралы

¹⁶— Ораза тутқаныңызда, еки жүзликлер сыяклы мунайып жүрмеңлер. Олар адамларға ораза тутыўшы болып көриниў ушын ғана ажарын бузып жүреди. Сизлерге шынын айтаман: олар әлле қашан өз сыйларын алып болды. ¹⁷Сен ораза тутқаныңда, шашыңды тарап*, бетинди жуў. ¹⁸Солай етип, ораза тутқаның адамларға емес, ал көзге көринбейтуғын Әкене көринсин. Жасырынлықты көриўши Әкен саған қайтарады.

Жоғалмайтуғын байлық

¹⁹— Өзлериңизге жер бетинде байлық жыйнамаңлар. Бул жерде оны күйе де жейди, тат та басады, урылар да бузып кирип урлайды.

²⁰Ал өзлериңизге аспанда байлық жыйнаңлар. Сол жерде оны күйе де жемейди, тат та баспайды, урылар да бузып кирип урламайды.

²¹Өйткени байлықларыңыз қай жерде болса, кеўиллериңиз де сол жерде болады.

²²Көз — денениң шырағы. Сонлықтан да, егер көзиң саў болса, пүткил денең де жарық болады. ²³Егер көзиң саў болмаса, пүткил денең де қараңғы болады. Сонлықтан егер ишиндеги жарық қараңғы болса, онда қараңғылықтың өзи қаншелли тас түнек болады!

²⁴Ҳеш ким еки хожаға хызмет ете алмайды. Себеби ол биреўин жек көрип, екиншисин жақсы көреді ямаса биреўине садық болып, екиншисине итибарсыз қарайды. Сизлер хәм Құдайға, хәм байлыққа бирдей хызмет ете алмайсызлар.

---

* 6:17 Сөзбе-сөз: шашыңа май жағып.

Тәшиуишленбеңлер!

²⁵ — Сонлықтан сизлерге айтатуғыным: не ишип, не жеймиз деп, жаныңыз ушын, не кийемиз деп, денениз ушын тәшиуишленбеңлер. Жан аўқаттан, дене кийимнен артық емес пе? ²⁶ Аспандағы қусларға қараңлар! Олар екпейди де, ормайды да, телекке жыйнамайды да, ал аспандағы Әкеңиз оларды асырайды. Сизлер олардан анағурлым артық емессизлер ме? ²⁷ Тәшиуишлениў себебли, ким сизлердиң араңызда өз өмирин бир саатқа болса да узайта алады? ²⁸ Кийим туўралы неге тәшиуишленесизлер? Даладағы лилия гүллериниң қалай өсип турғанына қараңлар! Олар мийнет те етпейди, жип те ийирмейди. ²⁹ Ал сизлерге айтатуғыным: Сулайман да өзиниң сән-салтанатында усылардың биреўиндей сәнли кийинбеген еди. ³⁰ Егер бүгин бар болып, ертен ошаққа тасланатуғын даладағы шөпти Қудай солай кийиндирсе, сизлерди олардан да артық кийиндирмес пе еди, хәй, исеними азлар?

³¹ Сонлықтан да: «Не ишип, не жеймиз?» ямаса «Не кийемиз?» — деп тәшиуишленбеңлер. ³² Өйткени усылардың хәммесин бутқа табыныўшылар излеп жүреди. Усы нәрселердиң хәммесине мүтәж екенинизди аспандағы Әкеңиз биледи. ³³ Ең алды менен Қудайдың Патшалығын* хәм Оның хәқлығын излеңлер! Сонда булардың хәммеси сизлерге қосымша етип бериледи. ³⁴ Солай етип, ертеңги күн туўралы тәшиуишленбеңлер! Себеби ертеңги күн өзи ушын өзи ғам жейди. Хәр күнниң өз ғамы өзине жетеди.

Жетинши бап

Басқаларды хәким етпеңлер!

¹ — Басқаларды хәким етпеңлер, сонда сизлер де хәким етилмейсизлер. ² Өйткени сизлер басқаларды қалай хәким етсеңлер, Қудай да сизлерди солай хәким етеди. Қандай өлшем менен өлшеп берсеңлер, Қудай да сизлерге сондай өлшем менен өлшеп береди. ³ Сен неге туўысқаныңның көзиндеги шөпти көрип турып, өз көзиндеги қаданы сезбейсең? ⁴ Өз көзинде қада бола тура, қалай: «Қәне, көзиндеги шөпти шығарып алайын», — деп туўысқаныңа айтасаң? ⁵ Хәй, еки жүзли! Дәслепп өз көзиндеги қаданы шығар, сонда анық көрип, туўысқаныңның көзиндеги шөпти шығара аласаң.

⁶ Мухаддес затты ийтлерге берменлер, хинжи-маржанларыңызды шошқалардың алдына тасламаңлар. Оларды аяқлары менен басқылап, айланып келип сизлерди тилкимлеп таслайды.

---

* 6:33 Ямаса: Қудайдың еркин.

Сораңлар, излеңлер, есикти қағыңлар!

7— Сораңлар, сизлерге бериледи. Излеңлер, табасызлар. Есикти қағыңлар, ол сизлерге ашылады. ⁸Себеби сораған хәр бир адам алады, излеген табады, есик қаққанға ашылады. ⁹Сизлердиң аранызда улы нан сораса, тас беретуғын адам бар ма? ¹⁰Я болмаса, балық сораса, оған жылан беретуғын бар ма? ¹¹Өзлериңиз жаман бола тура, балаларыңызға жақсы сыйлар бериўди билсеңиз, онда аспандағы Әкеңиз Өзинен сорағанларға қаншелли көп ийгиликлер береди!

¹²Солай етип, хәмме исте адамлардың сизлерге не ислегенин кәлесеңлер, сизлер де оларға соны исленлер. Мухаддес Нызамның да, пайғамбарлардың Жазыўларының да мәниси усы.

Тар қапыдан кириңлер!

¹³— Тар қапыдан кириңлер. Өйткени набыт болыўға апаратуғын қапы кең, жол да үлкен, оның менен жүретуғынлар көп. ¹⁴Ал өмирге апаратуғын қапы тар, жол да киши, оны табатуғынлар аз.

Терек мийўесинен билинер

¹⁵— Жалған пайғамбарлардан сақ болыңлар! Олар қой терисин жамылып сизлерге келеди, бирақ ишлеринде олар жыртқыш қасқырлар. ¹⁶Сизлер оларды мийўесинен билесизлер. Шеңгелден жүзим ямаса ошағаннан әнжир жыйнай аласыз ба? ¹⁷Хәр бир жақсы терек жақсы мийўе береди, жаман терек жаман мийўе береди. ¹⁸Жақсы терек жаман мийўе, жаман терек жақсы мийўе бере алмайды. ¹⁹Жақсы мийўе бермейтуғын хәр бир терек шабылып, отқа тасланады. ²⁰Солай етип, сизлер оларды мийўесинен билесизлер.

²¹Маған: «Ийем! Ийем!» дегеннің хәр бири емес, тек аспандағы Әкемнің еркин орынлаўшы Аспан Патшалығына киреди. ²²Заманның ақырғы күнинде көбиси Маған: «Ийем! Ийем! Бизлер Сениң атың менен пайғамбаршылық етип, Сениң атың менен жинлерди қуўып шығармадық па? Сениң атың менен көп кәраматлар ислемедик пе?» — дейди. ²³Сонда Мен оларға: «Мен сизлерди хеш қашан таныған емеспен, Меннен аўлақ кетиңдер, хәй, нызамды бузыўшылар!» — деп ашық айтаман.

Ақыллылық хәм ақылсызлық

²⁴— Солай етип, Мениң усы сөзлеримди тыңлап, оларды орынлаўшылардың хәр бири өз үйин жар тас үстине салған ақыллы адамға уқсайды. ²⁵Жаўын жаўып, дәрьялар тасып, самал есип, бул үйди соққылады, бирақ ол жар тас үстине салынғанлықтан қуламады.

²⁶ Ал Мениң усы сөзлеримди тыңлап, оларды орынламаўшылардың хәр бири өз үйин шеге қум үстине салған ақылсыз адамға уқсайды.

²⁷ Жаўын жаўып, дәрьялар тасып, самал есип, бул үйди суў басқанда, ол қулап, қатты қыйралды.

²⁸ Ийса усы сөзлерди айтып болғанда, халық Оның тәлиминен таң қалды. ²⁹ Себеби Ол диний муғаллимлер сыяқлы емес, ал Өз бийлиги менен адамларға тәлим берди.

Сегизинши бап

Мақаў кесел болып аўырған адамның шыпа табыўы

¹ Ийса таўдан түскенде, изине көп халық ерди. ² Сонда Оның қасына мақаў кесел адам келип, аяғына жығылды да:

— Ийем, егер Сен қәлесен, мени мақаў кеселден тазалай аласаң-ға, — деди.

³ Ийса қолын созып, оған тийгизди де:

— Қәлеймен, тазалан! — деди.

Ол сол ўақытта-ақ мақаў кеселден тазаланып шыпа тапты. ⁴ Ийса оған:

— Абайлы бол, буны хеш кимге айтпа! Бирақ руўханийге барып өзінди көрсет те, мақаў кеселден тазаланғаныңды адамларға дәлил-леў ушын, Муўса буйырған қурбанлықты бер, — деди.

Римли жүзбасының исеними

⁵ Ийса Капарнахумға кирген ўақытта Оның қасына бир римли жүзбасы келип:

⁶ — Ийем, мениң хызметшим ләң болып, қатты қыйналып үйде жатыр, — деп Оннан жәрдем сорады.

⁷ Ийса оған:

— Мен барып, оған шыпа бермен, — деди.

⁸ Ал жүзбасы:

— Ийем, Сениң шаңарағымна келиўине мен ылайықлы емеспен. Тек бир сөз ғана айтсаң, хызметшим жазылып кетеди. ⁹ Өйткени мен де биреўдің қол астындағы адамман, өзиме бағынышлы әскерлерим де бар. Олардың биреўине «бар» десем, барады, екіншисине «кел» десем, келеди, қулыма «мынаны исле» десем, ислеиди, — деп жуўап қайтарды.

¹⁰ Буларды еситкен Ийса таң қалып, изине ерип киятырғанларға:

— Сизлерге шынын айтып турман: Мен бундай исенимди Израилда да ушыратпаған едим. ¹¹ Сизлерге айтатуғыным: шығыстан хәм

батыстан көп адамлар келип, Ибрайым, Ысақ хәм Яқып пенен бирге Аспан Патшалығында дастурханлас болады. ¹² Ал Патшалықтың мийрасхорлары* сыртқы қараңғылыққа шығарып тасланады. Сол жерде олар жылап, пушайман жейди**, — деди.

¹³ Соннан соң, Ийса жүзбасыға:

— Бара бер, сениң исенимиңе қарай болсын! — деди.

Жүзбасының хызметшиси сол ўақытта-ақ жазылып кетти.

Ийсаның көп адамларға шыпа беруі

¹⁴ Ийса Петрдің үйине келип, оның қәйин енесиниң ыссылығы көтерілип, аұырып жатырғанын көрди. ¹⁵ Ийса хаялдың қолына қолын тийгизгенде, ыссылығы түсти хәм хаял орнынан турып, Оған хызмет етти.

¹⁶ Кеш болғанда, адамлар Ийсаға жин урған көп адамларды алып келди. Ийса олардағы жаұыз руұхларды Өзиниң сөзи менен куұып шығарып, аұырғанлардың хәммесине шыпа берди. ¹⁷ Булар Ийшая пайғамбар арқалы айтылған мына сөзлердің орынланыұы ушын болды:

«Ол хәлсизликлеримизди Өзине алды,

Аұырыұларымызды Өзине жүкледі»***.

Ийсаға шәкирт болыұдың шәрти

¹⁸ Ийса дөгерегине жыйналған көп халықты көргенде, шәкиртлерине теңиздин арғы жағасына өтиұди буйырды. ¹⁹ Сонда бир диний муғаллим келип, Оған:

— Устаз, Сен қаяққа барсаң да, мен Саған еремен, — деди.

²⁰ Ийса оған:

— Тұлкилердің инлери, аспандағы қуслардың уялары бар. Бирақ Адам Улының**** бас паналайтуғын орны да жоқ, — деди.

²¹ Және бир шәкирти Оған:

— Ийем, дәслепп барып, әкемди жерлеұиме рухсат ет, — деди.

²² Бирақ Ийса оған:

— Маған ер. Өз өлгенлерин жерлеұди өлилерге қалдыр, — деди.

* 8:12 Сөзбе-сөз: Патшалықтың балалары.

** 8:12 Сөзбе-сөз: тислерин қайрайды.

*** 8:17 Ийшая 53:4.

**** 8:20 *Адам Улы* — Ески Келисимде ўәде етилген Қутқарыұшы Масихтың бир аты.

Ийсаның даўылды тоқтатыўы

²³ Ийса қайыққа мингенде, шәкиртлери де Оның изинен минди.

²⁴ Теңизде тосаттан күшли даўыл көтерилип, толқынлар қайықты сүўға толтыра баслады. Ал Ийса уйыклап жатыр еди. ²⁵ Сонда шәкиртлери Оған жақынлап келди де, Оны оятып:

– Ийем! Бизлерди қутқар, набыт болажақпыз! – деди.

²⁶ Ийса оларға:

– Неге буншама қорқасызлар, хәй, исеними азлар? – деди де, тұрып самалға хәм теңизге тыйым салғанда, аўыр тынышлық орнады.

²⁷ Адамлар таң қалысып:

– Самалды да, теңизди де Өзине бойсындыратуғын бул ким? – дести.

Жин урған еки адамның шыпа табыўы

²⁸ Ийса арғы жағадағы Гадара үлкесине келгенде, қәбирлердин арасынан киятырған жин урған еки адамды ушыратты. Олар жүдө кәхәрли болғанлықтан, бул жол менен өтиўге хеш кимнің батылы бармайтуғын еди. ²⁹ Олар қышқырысып:

– Қудайдың Улы Ийса, Сениң бизлер менен не жумысың бар? Бул жерге бизлерди ўақты келместен бурын азаплаўға келдин бе? – деди.

³⁰ Олардан алысырақта бир үлкен шошқа падасы жайылып жүрген еди. ³¹ Жинлер Ийсаға:

– Егер бизлерди қуўып шығаратуғын болсаң, шошқалардың падасына жибер, – деп жалынды.

³² Сонда Ийса оларға:

– Барыңлар, – деди.

Жинлер адамлардан шығып, шошқалардың ишине кирди. Сонда шошқалардың хәммеси жуўырысып, тик жағадан теңизге түсти де, суўда набыт болды.

³³ Падашылар қашып қалаға барып, бәрин хабарлады хәм жин урғанларға не болғанын да айтып берди. ³⁴ Сонда қаланың барлық тұрғынлары Ийсаның алдына шықты. Олар Оны көргенде, үлкеден шығып кетиўин өтинди.

Тоғызыншы бап

Ләң адамның шыпа табыўы

¹ Соңынан Ийса қайыққа минип, теңиздин арғы жағасына өти де, Өз қаласына қайтып келди. ² Сонда адамлар төсегинде жатырған бир ләң адамды көтерип, Оған алып келди. Ийса олардың исенимин көрип, ләң адамға:

– Балам, жигерли бол, гүналарың кеширилди! – деди.

³ Сонда диний муғаллимлердің гейбиреўлери ишлеринен: «Бул Қудайға тил тийгизип тур-ғо!» – деди.

⁴ Ийса олардың не ойлағанын билип, оларға:

– Ишлериңизден неге жаманлық ойлап тұрсызлар? ⁵ Қайсысын айтыў аңсатырақ: «Гүналарың кеширилди», – деў ме ямаса «Орныңнан турып жүре бер», – деў ме? ⁶ Бирақ, Адам Улының жер бетинде гүналарды кешириўге бийлиги бар екенін билип қойыңлар, – деди де, ләң адамға: – Орныңнан турып төсегинди ал да, үйиңе бар! – деди.

⁷ Ләң адам орнынан турып, үйине кетти. ⁸ Буны көрген адамларды қорқыныш бийлеп, адамларға усындай бийлик берген Қудайды мақтады.

Маттаның шәкирт болыўы

⁹ Ийса сол жерден кетип баратырып салық кеңсесинде отырған Матта атлы адамды көрди де, оған:

– Мениң изиме ер, – деди.

Ол орнынан турып, Ийсаның изине ерди.

¹⁰ Ийса оның үйинде дастурхан басында отырғанда, көплеген салықшылар менен гүнакарлар келип, Ол хәм Оның шәкиртлери менен бирге дастурханлас болды. ¹¹ Парисейлер буны көрип, Оның шәкиртлеринен:

– Сизлердің Устазыңыз неге салықшылар хәм гүнакарлар менен бирге ас ишип отыр? – деп сорады.

¹² Буны еситкен Ийса оларға:

– Шыпакерге дени саўлар емес, ал аўырыўлар мүтәж. ¹³ Сизлер барып: «*Мен қурбанлық емес, ал мийрим-шәпәт тилеймен*»*, – деген сөзлердің мәнисин билип алыңлар. Себеби Мен хәк адамларды емес, ал гүнакарларды шақырыў ушын келдим, – деди.

Ораза хәққында сораў

¹⁴ Сол ўақытта Яқияның шәкиртлери келип, Ийсадан:

– Бизлер де, парисейлер де жийи-жийи ораза тутамыз, ал Сениң шәкиртлерин неге ораза тутпайды? – деп сорады.

¹⁵ Ийса оларға:

– Тойға келгенлер күйеў олар менен бирге болған ўақытта қайғыра ала ма? Бирақ, олардан күйеўди тартып алып кетилетуғын күнлер келеди, сонда олар ораза тутады.

---

* ^{9:13} Осия 6:6.

¹⁶ Хеш ким ески кийимге жаңа таўардан жамаў жамамайды, Өйткени жаңа жамаў ески кийимнен жырттылып қалып, жырттық бурынғысынан бетер болады.

¹⁷ Жаңа шарапты да хеш ким ески меске қуймайды. Олай етсе, мес жарылып, шарап та ағып кетеди, мес те бузылады. Жаңа шарап жаңа меске қуйылады, сонда екеуі де сақланады, — деди.

Басшының қызы хәм хаялдың исеними

¹⁸ Ийса оларға усыларды айтып турғанда қасына бир мәжилисхананың басшысы келип, Оның аяғына жығылды да:

— Мениң қызым жаңа ғана өлди. Сен келип оған қолыңды тийгиз, сонда ол тириледі, — деди.

¹⁹ Ийса орнынан турып, шәкиртлери менен бирге оған ерди.

²⁰ Сонда он еки жыл бойы қан кетип аўырған бир хаял Ийсаның артына жақынлап келип, Оның кийиминің шетине қолын тийгизди.

²¹ Себеби хаял ишинен: «Оның кийимине ғана қолымды тийгизсем, шыпа табаман», — деген еди. ²² Ийса бурылып, оны көрди де:

— Қызым, жигерли бол, исенимиң сени қутқарды! — деди.

Хаял сол ўақытта-ақ шыпа тапты.

²³ Ийса басшының үйине келгенде, сыбызғышыларды хәм тынышсызланып турған адамларды көрип, ²⁴ оларға:

— Шығыңлар! Қыз өлген жоқ, тек уйықлап атыр, — деди.

Олар Ийсаның үстинен күлди. ²⁵ Адамлар сыртқа шығарылғаннан кейин, Ийса ишке кирип қыздың қолын услағанда, қыз орнынан турды. ²⁶ Бул ўақыя туўралы хабар пүткил дөгерекке жайылды.

Еки соқырдың шыпа табыўы

²⁷ Ийса сол жерден кетип баратырғанда Оның изине еки соқыр адам ерип, Оған:

— Даўыттың Урпағы*! Бизлерге рехим ете гөр! — деп бақырысты.

²⁸ Ол үйге киргенде, Оның қасына соқырлар да келди. Ийса оларға:

— Мениң буны ислей алатуғыныма исенесизлер ме? — деп сорады.

Олар:

— Аўа, Ийем, исенемиз, — деп жуўап берди.

²⁹ Сонда Ийса олардың көзлерине қолын тийгизип:

— Сизлерге исенимиңиз бойынша болсын, — дегенде, ³⁰ олардың көзлери көре баслады.

Ийса оларға:

---

* 9:27 *Даўыттың Урпағы* — Масих (Қутқарыўшы) деген мәнисте.

– Абайлаң, буны хеш ким билмесин! – деп қатаң тапсырды.

³¹ Бирақ олар сыртқа шығып, Ийса туўралы хабарды пүткіл дөгерекке жайды.

Жин урған бир гүңелектің шыпа табыўы

³² Олар шығып кетейин деп атырған ўақытта адамлар Ийсаға жин урғаны себепли гүңелек болған бир адамды алып келди. ³³ Жин қуўып шығарылғаннан кейин, гүңелек адам сөйлей баслады. Адамлар таң қалысып:

– Бундай ўақыя Израилда хеш қашан болған емес еди, – дести.

³⁴ Бирақ парисейлер:

– Ол жинлерди жинлердің баслығының күши менен қуўып шығарып жүр, – дести.

Ийсаның адамларға жаны ашыўы

³⁵ Соннан соң, Ийса барлық қала хәм аўылларды аралап жүрди. Яхудийлердің мәжилисханаларында тәлим берди хәм Аспан Патшалығы туўралы Хош Хабарды жәриялап, барлық аўырыўларға хәм хәмме хәлсиз адамларға шыпа берди. ³⁶ Ол көп халықты көрип, оларға жаны ашыды, өйткени олар шопансыз қойларға уқсап қыйналған хәм пытыраңқы еди. ³⁷ Сонда Ол шәкиртлерине:

– Орылатуғын егин көп, бирақ жұмысшылар аз. ³⁸ Сонлықтан зүрәттің ийеси болған Ийемизден Өзиниң атызына егинди оратуғын жұмысшылар жиберийин дуға етип сораңлар, – деди.

Оныншы бап

Ийсаның он еки шәкиртин таңлаўы

¹ Ийса он еки шәкиртин қасына шақырып алып, оларға жаўыз руўхларды қуўып шығарыўға хәм барлық аўырыўлар менен хәлсизликлерге шыпа бериўте бийлик берди.

² Он еки елшиниң атлары мынадай: Петр деп аталған Симон хәм оның иниси Андрей, Зебедейдің баласы Яқып хәм оның иниси Юхан. ³ Филип пенен Бартоломей, Томас пенен салықшы Матта, Алпейдің баласы Яқып хәм Тадей. ⁴ Ытансүйер* Симон хәм кейин Ийсаға сатқынлық ислеген Яхуда Исқариот.

---

* 10:4 Ямаса: кананлы.

Шәкиртлерге берилген тапсырмалар

⁵ Ийса усы он екисин жибергенде, оларға былай деп тапсырмалар берди:

– Басқа миллетлердин жерлерине барманлар, самариялылардың қалаларына да кирмеңлер. ⁶ Ал жоғалған қойлардай болған Израил халқына барыңлар. ⁷ Баратырып, жол бойы: «Аспан Патшалығы жақынлады», – деп жәриялап жүриңдер. ⁸ Аўырыўларға шыпа беринлер, өлгенлерди тирилтиндер, мақаў кесел болғанларды тазалаңлар, жинлерди куўып шығарыңлар. Ешейин алдыңлар, ешейин бериндер. ⁹ Беллик қалталарыңызға алтын, гүмис хәм мыс теңгелер салып жүрмеңдер. ¹⁰ Жолға дорба да, аўысық кийим де, аяқ кийим де, таяқ та алмаңлар. Себеби мийнет етиўши өз нанын табады.

¹¹ Сизлер қайсы қалаға ямаса аўылға кирсеңдер де, сол жерде кимнің ылайықлы екенин излеп табыңлар да, кеткенше сол адамның үйинде турыңлар. ¹² Оның үйине киргениңизде, аманлық тилеп сәлем бериндер. ¹³ Үй ылайықлы болса, тилеген аманлығыңыз сол үйге орнайды, ылайықлы болмаса, тилеген аманлығыңыз өзлериңизге қайтады. ¹⁴ Егер сизлерди биреў қабыл алмаса хәм сөзлериңизге кулақ аспаса, сол үйден ямаса қаладан шығып баратырып, аяқларыңыздағы шанды қағып кетиндер. ¹⁵ Сизлерге шынын айтып турман: хәким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде Содом менен Гомораның аўхалы сол қаланың аўхалынан жеңилірек болады.

Келешектеги қуўдаланыўлар

¹⁶ – Мине, Мен сизлерди қойларды қасқырлардың арасына жибергендей жиберип атырман. Сонлықтан жыландай ақыллы, кептердей ақ кеўил болыңлар. ¹⁷ Адамлардан сақ болыңлар, олар сизлерди хәким етиўшилерге услап береді, мәжилисханаларында қамшылап сабайды. ¹⁸ Мен себепли сизлер хәкимлер хәм патшалардың алдыларына апарыласызлар. Усылайынша сизлер оларға хәм басқа миллетлерге Мен туўралы гүўалық бересизлер. ¹⁹ Сизлерди услап берген ўақытта қалай ямаса не айтыў хәққинда қайғырмаңлар: өйткени айтатуғын сөзлериңиз сол ўақытта сизлерге бериледи. ²⁰ Себеби сизлер емес, ал сизлер арқалы Әкениздиң Мухаддес Руўхы сөйлейди.

²¹ Туўысқаны туўысқанын, әкеси баласын өлимге услап береді. Балалары да ата-аналарына қарсы шығып, оларды өлтиртеди. ²² Мениң атым себепли, сизлерди хәмме жек көреді. Бирақ ақырына дейин шыдаған қутқарылады. ²³ Сизлерди бир қалада қуўдаласа, екінши қалаға қашыңлар. Сизлерге шынын айтып турман: сизлер Израил елинің қалаларын аралап болмай-ақ, Адам Улы жетип келеди.

²⁴ Шәкирт устазынан, хызметши хожасынан уллы емес. ²⁵ Шәкирт устазы сыяклы болса, хызметши де хожасы сыяклы болса, оларға жеткилики. Адамлар үй ийесин Белзевул-шайтан деп атаған болса, оның үй-ишине оннан да жаманырақ ат тақпай ма?!

Кимнен қорқыў керек?

²⁶ – Солай етип, олардан қорқпаңлар. Өйткени ашылмайтуғын хеш қандай сыр, билинбейтуғын хеш қандай жасырын нәрсе жок. ²⁷ Мениң сизлерге қараңғыда айтып турғанымды сизлер жарықта айтыңлар. Қулақларыңызға сыбырлап айтылғанды үй төбесинен жәриялаңлар. ²⁸ Денени өлтirse де, жанды өлтire алмайтуғынлардан қорқпаңлар. Ал жанды да, денени де дозақта жоқ қыла алатуғын Қудайдан қорқыңлар. ²⁹ Еки шымшық бир тийинға сатылмай ма? Бирақ олардың биреуи де Әкеңиздің ерки болмаса жерге қулап түспейди. ³⁰ Басларыңыздағы шашлардың бәри де Қудайға санаўлы. ³¹ Сонлықтан қорқпаңлар: көп шымшықлардан сизлер қымбатлырақсызлар-ғо.

³² Солай етип, ким де ким Мени адамлар алдында тән алса, Мен де оны аспандағы Әкемнің алдында тән аламан. ³³ Ал ким де ким Мени адамлар алдында тән алмаса, Мен де оны аспандағы Әкемнің алдында тән алмайман.

Йиса ушын болатуғын айырылысыўлар

³⁴ – Мени жер жүзине татыўлық әкелген, деп ойламаңлар. Мен татыўлық емес, қылыш бериўге келдим. ³⁵ Себеби Мен улын әкесине, қызын анасына, келинин қәйин енесине қарсы етип, айырыўға келдим. ³⁶ Адамның душпанлары өзиниң үй-иши болады*.

³⁷ Ким де ким Меннен артық әкесин ямаса анасын сүйсе, ол Маған ылайықлы емес. Ким де ким Меннен артық улын ямаса қызын сүйсе, ол Маған ылайықлы емес. ³⁸ Ким де ким өз атанақ ағашын арқалап Мениң изиме ермесе, ол Маған ылайықлы емес. ³⁹ Өз жанын сақлап жүрген адам оны жоғалтады, ал жанын Мен ушын жоғалтқан адам оны сақлап қалады.

Қабыл алыў хәм сыйлық

⁴⁰ – Ким де ким сизлерди қабыл алса, оның Мени қабыл алғаны болады, ким де ким Мени қабыл алса, оның Мени Жибергенди қабыл алғаны болады. ⁴¹ Ким де ким пайғамбарды пайғамбар болғаны ушын қабыл алса, ол пайғамбар алатуғын сыйлықты алады. Ким де

---

* 10:35-36 Михей 7:6.

ким хақ адамды хақ болғаны ушын қабыл алса, ол хақ адам алатуғын сыйлықты алады. ⁴² Мен сизлерге шынын айтып турман: ким де ким усылардың ишиндеги ең карапайымына шәкиртлеримнің бири болғаны ушын тек бир кесе суўык суў ишкизсе де, ол сыйсыз қалмайды.

Он биринши бап

¹ Ийса он еки шәкиртине усы тапсырмаларды берип болғаннан кейин, сол жерден кетип, жақын жайласқан қалаларда тәлим беріу-ге хәм Хош Хабарды жәриялаўға барды.

Яқьяның сораўы хәм Ийсаның Яқья туўралы гуўалығы

² Яқья камақта отырып, Масихтың ислеген ислери хаққында еситкенде өз шәкиртлерин жиберип: ³ «Келетуғын Қутқарыўшы Сенбисен ямаса баска биреўди күтиўимиз керек пе?» – деп Оннан соратты.

⁴ Ийса оларға жуўап берип:

– Барыңлар, еситип-көргенлериңизди Яқьяға билдириңлер. ⁵ Соқырлардың көрип, ақсақ болғанлардың жүрип, мақаў кесел болғанлардың тазаланып, гереңлердин еситип, өлгенлердин тирилип, Хош Хабардың жарлыларға жәрияланып атырғанын айтып бериңлер. ⁶ Маған гүмансыз исенгенлер бахытлы, – деди.

⁷ Олар кеткеннен кейин, Ийса халыққа Яқья туўралы айта баслады:

– Сизлер шөл далаға нени көриўге бардыңлар? Самал тербеткен камысты ма? ⁸ Айтынлар, нени көриўге бардыңлар? Хасыл кийим кийген бир адамды ма? Хасыл кийим кийгенлер патша сарайларында болады-ғо. ⁹ Солай етип, нени көриўге бардыңлар? Пайғамбарды ма? Аўа, Мениң сизлерге айтатуғыным: ол – пайғамбардан да уллы.

¹⁰ Өйткени Мухаддес Жазыўда: «*Мине, Мен Сеннен бурын Өз хабаршымды жибермен, ол Сениң баратуғын жолыңды алдыңнан таярлап қояды*»*, деп айтылған адам – усы. ¹¹ Сизлерге шынын айтып турман: хаялдан туўылғанлардың арасында Шомылдырыўшы Яқьядан уллы адам жок. Бирақ Аспан Патшалығындағы ең кишкене адам да оннан уллы.

¹² Шомылдырыўшы Яқьяның күнлеринен баслап хәзирге дейин Аспан Патшалығына зорлық жасалып, зорлық жасаўшылар Оны басып алып атыр. ¹³ Барлық пайғамбарлар хәм Мухаддес Нызам Яқья келиўге дейин Аспан Патшалығы хаққында болжап келген. ¹⁴ Егер буларды қабыл етकिңиз келсе, келиўге тийисли болған Илияс пайғамбар – усы Яқья. ¹⁵ Қулағы бар жақсылап еситип алсын!

* 11:10 Малахия 3:1.

16-17 Хәзирги әуладты кимге уксатайын? Олар базарда жолдасларына: «Сизлерге сыбызғы шерттик, бірақ сизлер ойнамадыңлар!

Сизлерге жоклау айттық, бірақ сизлер жыламадыңлар!» — деп бақырып отырған балаларға уксайды. 18 Себеби Яқия келип, ишип жемеди. Сонда олар: «Оны жин урған», — дести. 19 Адам Улы келип, ишип жеди. Сонда олар: «Мине, тамаксау хәм арақхор адам, Ол салықшылар менен гүнакарлардың досты», — деп айтысып атыр. Ал Қудайдың даналығы ислер аркалы ақланады.

20 Соннан соң, Ийса кәраматларын көбирек ислеген қалаларды тәубе етпегенлиги ушын айыплай баслады:

21 — Хәсирет шегесең, Хоразин! Хәсирет шегесең, Бетсайда! Егер сизлерде исленген кәраматлар Тир хәм Сидон қалаларында исленгенинде, олар әлле қашан бетин тырнап, шашын жулып* қайғырып, тәубе етер еди. 22 Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: хәким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде Тир менен Сидонның аұхалы сизлердің аұхалыңыздан жеңилірек болады. 23 Хәй сен, Капарнахум, аспанға көтерілесең бе? Яқ, дозаққа қулатыласан. Өйткени сенде болған кәрамат ислер Содомда исленгенинде, ол бул күнге дейин сақланар еди. 24 Ал Мениң саған айтатуғыным: хәким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде Содом қаласының аұхалы сениң аұхалыңнан жеңилірек болады.

Ийсаның адамларды рәхәтлениуе шақыруы

25 Сол уақытта Ийса сөзин дауам етип:

— О, Әкем, аспан менен жердің Ийеси! Буларды даналардан хәм ақыллылардан жасырып, нәрестедей адамларға ашып билдиргениң ушын Сени мақтайман! 26 Ауа, Әке! Себеби Сениң кәлеуиң усындай еди.

27 Маған хәммеси Әкемнен берілген. Әкеден басқа хеш ким Улын билмейди. Әкени де тек ғана Улы хәм Улы таңлап ашып билдиргиси келгенлер ғана биледи.

28 Хәй, шаршап, ауыр жүк басқанлар, хәммеңиз Маған келиңдер! Мен сизлерди рәхәтлендиремен. 29 Мойынтырығымды салып, Меннен үйрениңдер: өйткени Мен мөмин хәм кишипейилмен. Солай етип, кеуиллериңиз тынышлық табады. 30 Мен берген мойынтырық ыңғайлы, жүгим жеңил, — деди.

---

* 11:21 Сөзбе-сөз: қыл кийим кийип, үстине күл шашып. Әйдемги заманларда яхудийлер тәубе еткенде ямаса қайғырғанда қыл кийим кийип, үстилерине күл шашқан.

Он екінші бап

Дем алыс күни хаққында тартыс

¹ Сонда бир дем алыс күни* Ийса бийдай атызының арасынан өтип баратыр еди. Шәкиртлери аш болып, бийдайдың масақларын узип алып жей баслады. ² Буны парисейлер көрип, Оған:

– Қара, Сениң шәкиртлериң дем алыс күнинде ислеўге болмайтуғын исти ислеп атыр, – деди.

³ Ийса оларға:

– Өзи де, қасындағылар да аш болғанда, Даўыттың не ислегенин сизлер оқымағансызлар ма? ⁴ Ол Қудайдың Үйине кирип, руўханийлерден басқа өзине де, қасындағыларға да жеўге болмайтуғын, Қудайға арналған нанларды жеген емес пе?*** ⁵ Дем алыс күнинде руўханийлер Ибадатханада дем алыс күни хаққында Мухаддес Нызамды бузса да гүнасыз болатуғынларын Мухаддес Нызамда оқымағансызлар ма?*** ⁶ Сизлерге айтатуғыным: бул жерде Ибадатханадан да уллы Биреў бар. ⁷ Егер сизлер: *«Мен қурбанлық емес, ал мийрим-шәпәт тилеймен»*****, – деген сөздин мәнисин түсинсеңлер, гүнасызларды айыпламас единлер. ⁸ Адам Улы дем алыс күниниң де ийеси, – деди.

⁹ Ийса ол жерден кетип, олардың мәжилисханасына кирди. ¹⁰ Сол жерде бир қолы лән адам бар еди. Парисейлер Ийсаны айыпламақшы болып, Оған былай деп сораў қойды:

– Дем алыс күнинде аўырыў адамға шыпа бериў нызамға туўры келе ме?

¹¹ Ийса оларға:

– Сизлердиң араныздағы бириниздиң жалғыз ғана қойы болса, ол дем алыс күни бир шуқырға түсип кеткенде, оны шығарып алмай ма? ¹² Адам қойдан гөре, анағурлым артык емес пе? Демек, дем алыс күни жақсылық ислеў нызамға туўры келеди, – деди.

¹³ Соңынан Ол қолы лән адамға:

– Қолыңды соз! – деди.

Адам қолын созғанда, екіншисиндей сап-саў болып қалды. ¹⁴ Сонда парисейлер сыртқа шығып, Ийсаны жоқ қылыў туўралы тил бириктире баслады.

* 12:1 Сөзбе-сөз: шемби күни. Мухаддес Нызам бойынша, яхудийлердиң дем алыс күни.

** 12:3-4 Патшалық хаққында 1-кітап 21:6.

*** 12:5 Санлар 28:9-10.

**** 12:7 Осия 6:6.

Қудайдың таңдаған Хызметшиси

¹⁵ Бирақ Ийса буны билип, сол жерден кетип қалды. Оның изине көп халық ерип жүрди. Ол аўырыўлардың хәммесине шыпа берип,
¹⁶ Өзиниң ким екенлигин ашық айтыўды оларға қадаған ететуғын еди. ¹⁷ Бул Қудайдың Ийшая пайғамбар арқалы айтқан сөзлериниң орынланыўы ушын болды:

- ¹⁸ *«Бул – таңлап алған Хызметшим,
 Кеўлим унатқан Сүйиклим.
 Мен Өз Руўхымды Оған бермен.
 Ол хәмме халықларға әдилликти* жәриялайды.*
- ¹⁹ *Тартыспайды да, бақырмайды да,
 Оның даўысы көшелерде еситилмейди.*
- ²⁰ *Әдиллик жеңиске ериспегенше,
 Ол бүгилген қамысты сындырмайды
 хәм пысқып турған пиликти өширмейди.*
- ²¹ *Халықлар Оның атынан үмит етип жасайды»**.*

Қудайдың Руўхына қарсы болмаў туўралы ескертиў

²² Сол ўақытта адамлар Ийсаға жин урып, гүң хәм соқыр болған адамды алып келди. Ийса оған шыпа бергенликтен, гүң-соқырдың көзи ашылып, сөйлей баслады. ²³ Адамлардың хәммеси қатты таң қалысып:

– Даўыттың Урпағы – Усы емес пе екен? – дести.

²⁴ Буны еситкен парисейлер:

– Ол жинлерди тек жинлердиң баслығы Белзбұл-шайтанның күши менен ғана қуўып шығарып жүр, – дести.

²⁵ Ал Ийса олардың ойларын билип, былай деди:

– Өз ара қарсы болып бөлінген хәр бир патшалық жоқ болады, өз ара қарсы болып бөлінген хәр бир қала ямаса үй қулайды. ²⁶ Ал егер шайтан өзін өзи қуўып шығарса, онда оның өз ара қарсы болып бөлінгени болады. Олай болса, оның патшалығы қалай сақланады?

²⁷ Егер Мен жинлерди Белзбұл-шайтанның күши менен қуўып шығаратуғын болсам, онда сизлердиң шәкиртлериңиз оларды кимниң күши менен қуўып шығарып жүр? Солай етип, олар сизлердиң надурьс екениңизди әшкаралайды. ²⁸ Бирақ Мен жинлерди Қудайдың Руўхы менен қуўып шығаратуғын болсам, онда сизлерге Қудай Патшалығының жетип келгени.

* 12:18 Сөзбе-сөз: Қудайдың ҳүкимин хәм қутқарылыўы туўралы.

** 12:18-21 Ийшая 42:1-4.

²⁹ Ким дәслеп күшли адамды байлап тасламай турып, оның үйине кирип, мал-мүлкин тартып әкете алады? Тек оны байлағаннан кейин ғана оның үйин тонай алады-ғо.

³⁰ Ким де ким Мениң менен бирге болмаса, ол Маған қарсы. Ким де ким Мениң менен бирге жыйнамаса, ол шашады. ³¹ Сонлықтан сизлерге айтатуғыным: адамлар хәр қандай гүна ислесе де, тил тийгизсе де кешириледи, бирақ Мухаддес Руўхқа тил тийгизсе, кеширилмейди. ³² Ким де ким Адам Улына қарсы бир сөз айтса, кешириледи, бирақ Мухаддес Руўхқа қарсы сөйлеген хәзир де, келешекте де кеширилмейди.

³³ Теректи жақсы деп санасанлар, мийўесин де жақсы деп сананлар, ал теректи жаман деп санасанлар, мийўесин де жаман деп сананлар. Себеби терек мийўесинен билинеди. ³⁴ Хәй, уўлы жылланлардың туқымлары! Сизлер өзлериңиз жаман бола тура, қалай жақсы сөзлер сөйлей аласызлар? Адамның кеўли неге толып тасса, аўзынан сол шығады-ғо. ³⁵ Жақсы адам кеўлиндеги жақсы ғәзийнесинен жақсылық шығарады, ал жаман адам кеўлиндеги жаман ғәзийнесинен жаманлық шығарады. ³⁶ Сизлерге айтатуғыным мынаў: адамлар айтқан хәр бир бос сөзи ушын хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде жуўап бериўлери шәрт. ³⁷ Өйткени сен өз сөзлериң менен ақланасаң да, өз сөзлериң ушын айыпланасаң да.

***Ийсадан кәраматлы белги
көрсетиўин сораў***

³⁸ Сонда диний муғаллимлер менен парисейлердин гейбиреўлери Ийсаға:

– Устаз! Сени Қудайдың жибергенлигин дәлиллейтуғын кәраматлы белги көрсетиўиңди қәлеймиз, – деди.

³⁹ Бирақ Ийса оларға былай деп жуўап қайтарды:

– Жаман хәм опасыз әўлад кәраматлы белги талап етпекте. Бирақ оған Юнус пайғамбардың кәраматлы белгисинен басқасы көрсетилмейди. ⁴⁰ Юнустың үлкен балықтың ишинде үш күн, үш түн болғанындай, Адам Улы да жер қойнында үш күн, үш түн болады. ⁴¹ Ниневия турғынлары хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде усы әўлад пенен бирге турып, оны айыплайды. Себеби Юнус жәриялағанда, олар тәўбе еткен-ғо. Бирақ бул жерде Юнустан да уллы Биреў бар. ⁴² Кубладағы хаял патша да хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде усы әўлад пенен бирге турып, оны айыплайды. Өйткени ол Сулайманның даналығын еситиў ушын жер бетиниң арғы шетинен келген-ғо. Бирақ бул жерде Сулайманнан да уллы Биреў бар.

Қайтып келген жаўыз руўхлар

⁴³ – Жаўыз руўх адамнан шыққаннан кейин суўсыз жерлерди гезип, дем алыўға орын излейди, бирақ таба алмайды. ⁴⁴ Сонда ол өзине: «Шыққан үйиме қайтайын», – дейди хәм қайтып келгенде, үйдиң бос болып, тазаланып хәм жыйналып турғанын көреді. ⁴⁵ Сонда ол барып, өзинен де жаўыз жети руўхты ертип келеди де, кирип сол үйде турады. Солай етип, сол адамның соңғы аўхалы бурынғыдан да жаман болады. Бул жаман әўладқа да сондай болады!

Ийсаның анасы хәм туўысқанлары

⁴⁶ Ийса халыққа сөйлеп турғанда, анасы менен туўысқанлары келди. Олар сыртта турып, Оның менен сөйлеспекши болды. ⁴⁷ Сонда биреў Оған:

– Анаң менен туўысқанларың Сениң менен сөйлеспекши болып, сыртта турыпты, – деди.

⁴⁸ Ол буны айтқан адамға қарап:

– Мениң анам ким, туўысқанларым кимлер? – деди де, ⁴⁹ Өзиниң шәкиртлерин қолы менен көрсетип былай деди: – Мине, Мениң анам хәм туўысқанларым! ⁵⁰ Себеби ким де ким Мениң аспандағы Әкемниң еркин орынласа, Мениң туўысқаным да, анам да – сол.

Он үшінши бап

Туқым себиўши туўралы тымсал

¹ Сол күни Ийса үйден шығып, теңиздиң жағасына барып отырды. ² Оның жанына жүдә көп халық жыйналғанлықтан, Ол қайыққа минип отырды, ал халық жағада турды. ³ Ол тымсаллар менен оларға көп нәрселерди айтып, былай деди:

– Бир күни туқым себиўши туқым себиўге шығыпты. ⁴ Ол сепкенде, туқымлардың гейбиреўлери жол шетине түсип, қуслар келип, оларды шоқып жеп қойыпты. ⁵ Гейбиреўлери топырағы аз болған таслаққа түсип, жер терең болмағанлықтан тез көгерип шығыпты. ⁶ Бирақ күн шыққаннан соң солып, тамырсыз болғанлықтан қуўрап қалыпты. ⁷ Гейбиреўлери тикенлер арасына түсипти. Тикенлер өскеннен соң, оларды туншықтырып таслапты. ⁸ Ал басқалары өнімлі жерге түсип, биреўи жүз еседен, биреўи алпыс еседен, биреўи отыз еседен зүрәәт берипти. ⁹ Қулағы бар жақсылап еситип алсын!

**Ийсаның тымсаллар менен
сөйлегендеги мақсети**

¹⁰ Ийсаның шәкиртлери қасына келип, Оннан:

– Халыққа не ушын тымсаллар менен сөйлеп турсаң? – деп сорады.

¹¹ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Аспан Патшалығының сырларын билиў сизлерге берилген, бирақ оларға берилмеген. ¹² Себеби кимде бар болса, оған және де мол етип бериледи, ал кимде жоқ болса, оннан бары да тартып алынады. ¹³ Сонлықтан да оларға тымсаллар менен сөйлеп турман. Өйткени:

«Олар қараса да көрмейди,
Тыңласа да еситпейди хәм түсинбейди».

¹⁴ Ийшая пайғамбардың алдын ала олар хаққында айтқаны дурыс келди:

*«Тыңлап еситесизлер, бирақ түсинбейсизлер,
Қарайсызлар, бирақ көрмейсизлер!»*

¹⁵ *Себеби бул халықтың кеўли қайсар болып,
қулақлары питип қалған, олар көзлерин де жумып алған.
Олай болмағанда, олардың көзлери көрер еди,
Қулақлары еситер еди, кеўиллери түсинер еди.
Олар Маған қайтып келсе, Мен оларға шыпа берер едим»*.*

¹⁶ Бирақ, сизлердің көрип турған көзлериңиз, еситип турған қулақларыңыз бахытлы! ¹⁷ Сизлерге шынын айтып турман: көплеген пайғамбарлар менен хақ адамлар сизлердің көргенлериңизди көргиси келген еди, бирақ көрмеді. Еситкенлериңизди еситкиси келген еди, бирақ еситпеді.

**Туқым себиўши туўралы
тымсалдың түсиндирилиўи**

¹⁸ – Енди сизлер туқым себиўши туўралы тымсалдың мәнисин тыңлаңлар. ¹⁹ Аспан Патшалығы туўралы айтылған сөзди еситкен, бирақ оны түсинбеген адамға шайтан келип, оның кеўлине себилген сөзди тартып әкетеди. Жол бойына себилген туқымның мәниси усы. ²⁰ Ал таслаққа себилген туқым мынаны билдиреди: адам сөзди еситкен ўақытта-ақ, оны қуўаныш пенен қабыл алады. ²¹ Бирақ тамырсыз болғанлықтан, турақсызлық етеди. Сөз ушын азап шегіўге ямаса қуўдаланыўға туўра келгенде, тез исенимнен қайтады.

---

* 13:14-15 Ийшая 6:9-10.

²²Тикенлер арасына себилген туқым мынаны билдиреди: адам сөзди еситеди, бірақ бул дүньяның тәшиуишлери хәм байлыққа алданыу сөзди туншықтырады. Сонлықтан ол зүрәәт бермейди. ²³Ал өнимли жерге себилген туқым мынаны билдиреди: адам сөзди еситип, оны түсинеди хәм биреулері жүз еседен, биреулері алпыс еседен, биреулері отыз еседен зүрәәт береди.

Бийдай хәм харам шөп

²⁴Ийса басқа тымсал келтирип, оларға былай деди:

– Аспан Патшалығы өзиниң егислик жерине жақсы туқым сепкен адамға уқсайды. ²⁵Түнде, адамлар уйықлаған ўақытта душпаны келип, оның бийдайының арасына харам шөп егип кетипти. ²⁶Бийдай көгерип масақ шығарғанда, харам шөп те пайда бола баслапты. ²⁷Сонда хызметшилери хожасына келип: «Хожайын! Сиз егислик жеринизге жақсы туқым сеппеген бе едiniz? Онда харам шөп қаяқтан пайда болды?» – депти. ²⁸Ол: «Буны душпан иследи», – депти. Сонда хызметшилери: «Бизлердин барып, оларды суўырып таслаўымызды қәлейсиз бе?» – деп сорапты. ²⁹Ол: «Яқ, сизлер харам шөплерди суўырғаныңызда, олар менен бирге бийдайды да суўырып алыўыңыз мүмкин. ³⁰Орыў мәўсими жеткенше, екеўи қатар өсе берсин. Орыў мәўсиминде мен орақшыларға: „Дәслеп харам шөпти жыйнаңлар хәм баўлап өртеңлер, ал бийдайды телегиме қуйыңлар“, – деймен», – депти.

Қышқыл туқым хәм ашытқы туўралы тымсал

³¹Ийса оларға өзге бир тымсал келтирип, былай деди:

– Аспан Патшалығы бир адамның өз егислик жерине еккен қышқыл туқымына* уқсайды. ³²Ол туқымлардың ишиндеги ең кишкенеси болса да, өсип шыққаннан соң барлық шөплерден үлкейип, терек болады. Шақаларына аспан қуслары ушып келип, уя салады.

³³Ийса оларға басқа тымсал айтып:

– Аспан Патшалығы бир ҳаялдың алып, барлық қамыр ашығанша, үш самар уңға араластырған ашытқысына уқсайды, – деди.

³⁴Ийса булардың хәммесин халыққа тымсаллар менен айтты. Тымсалсыз оларға хеш нәрсе айтпады. ³⁵Солай етип, пайғамбардың алдын ала айтқан мына сөзлери орынланды:

---

* 13:31 *Қышқыл туқым* – горчица. Ең кишкене туқым.

*«Аузымды тымсаллар айтыу үшін ашып,
дүнья жаратылғаннан бери жасырын болғанларды сөйлеймен»*.*

***Бийдай хәм харам шөп
тууралы тымсалдың түсиндирилиуи***

³⁶ Сонынан Ийса халықты қалдырып, үйге кирди. Шәкиртлери Оның қасына келип:

– Егислик жердеги харам шөп тууралы тымсалды бизлерге түсиндирип бер, – деди.

³⁷ Ийса былай деп жууап берди:

– Жақсы туқым себиуши – Адам Улы. ³⁸ Егислик жер – дүнья, жақсы туқымлар – Аспан Патшалығының балалары. Ал харам шөптер – шайтанның балалары. ³⁹ Харам шөптерди сепкен душпан – шайтан. Орыу мәүсими – ақырзаман, орақшылар – периштелер болады. ⁴⁰ Солай етип, харам шөптерди қалай жыйнап алып, отқа жақса, бул дүньяның ақырында да сондай болады. ⁴¹ Адам Улы периштелерин жибереди, Оның Патшалығынан олар барлық азғырыушылар менен нызамды бузыушыларды жыйнап алады да, ⁴² жанып турған ошаққа таслайды: олар сол жерде жылап, пушайман жейди. ⁴³ Сонда хақ адамлар өзлериниң Әкесиниң Патшалығында күн сыяқлы жарқырап турады. Қулағы бар жақсылап еситип алсын!

***Табылған ғәзийне хәм қымбат хинжи
тууралы тымсал***

⁴⁴ – Аспан Патшалығы егислик жерге жасырылған ғәзийнеге уқсайды. Оны биреу тауып алып, және жасырып койыпты да, қуғанғанынан барлық мал-мүлкин сатып жиберип, сол егислик жерди сатып алыпты.

⁴⁵ Және Аспан Патшалығы ҳасыл хинжилер излеп жүрген бир саудагерге уқсайды. ⁴⁶ Ол жүдә қымбат бир хинжини тапқанда, өзиниң барлық мал-мүлкин сатып жиберип, сол хинжини сатып алыпты.

***Ауға түскен балықлар
тууралы тымсал***

⁴⁷ – Және Аспан Патшалығы теңизге салынып, әлуан түрли балықлар түскен ауға уқсайды. ⁴⁸ Толғаннан кейин, балықшылар оны жағаға сүйреп шығарыпты. Сонынан отырып, жақсыларын таңлап

---

* 13:35 Забур 77:2.

ыдысларға салып, ал жаманларын ылақтырып таслапты. ⁴⁹ Ақырзаманда да солай болады: периштелер келип, жаман адамларды хақ адамлардан айырып алып, ⁵⁰ жанып турған ошакка таслайды. Олар сол жерде жылап, пушайман жейди.

⁵¹ Соннан соң, Ийса олардан:

– Булардың хәммесин түсиндинлер ме? – деп сорады.

Олар:

– Аўа, Ийем, түсиндик, – деди.

⁵² Ийса оларға:

– Сонлықтан Аспан Патшалығынан үйренген хәр бир диний муғаллим өз ғәзийнесинен жаңаны да, гөнени де шығарыўшы үй ийесине уксайды, – деди.

Насыралылардың Ийсаға исенбеўи

⁵³ Ийса усы тымсалларды айтып болғаннан соң, сол жерден кетип қалды. ⁵⁴ Өзи өскен қалаға келип, сол жердеги мәжилисханада халыққа тәлим бере баслады. Халық таң қалысып:

– Ол бундай даналықты хәм кәрамат ислеў күдиретин қаяктан алған? ⁵⁵ Ол – ағаш устасының баласы емес пе? Оның анасының аты Мәриям, инилериниң атлары Яқып, Юсуп, Симон, Яхуда емес пе? ⁵⁶ Оның хәмме қарындаслары да бизиң арамызда емес пе? Ал булардың хәммеси Онда қаяктан пайда болды екен? – деди де, ⁵⁷ Оны тән алмады.

Сонда Ийса оларға:

– Пайғамбардың барлық жерде қәдири бар, ол тек өз ұатаны менен үйинде ғана қәдирсиз, – деди.

⁵⁸ Олар исенбегени себепли, Ийса ол жерде көп кәраматларды исле меди.

Он төртинши бап

Шомылдырыўшы Яқыяның өлтирилиўи

¹ Сол ўақытта Ийса хаққында хабарды Галила үлкесиниң патшасы Хирод та еситип, ² өз хызметкерлерине:

– Бул адам – Шомылдырыўшы Яқыя. Ол өлимнен қайта тирилипти, сонлықтан да усындай кәраматлар исле мекте, – деди.

³ Буннан бурын Хирод өз иниси Филиптиң хаялы Хиродия себепли Яқыяны услап алып байлатып, қаматып таслаған еди. ⁴ Өйткени Яқыя оған: «Оны хаял қылып алыўың нызамға туўры келмейди», – деген

еди. ⁵Хирод Яқыяны өлтирмекши де болып еди, бірақ халықтан қорқты. Себеби халық Яқыяны пайғамбар деп санайтуғын еди.

⁶Ал Хирод туғылған күнин тойлағанда, Хиродияның қызы жыйналған қонақтардың алдында ойынға түсіп, Хиродтың кеулінен шықты. ⁷Соның үшін ол қыз не тилесе де бермекши болып, үәде беріп, ант ишти.

⁸Қыз анасының кеңеси бойынша:

— Шомылдырыушы Яқыяның басын алдырып, маған хәзир табаққа салып берің, — деди.

⁹Патша буған қыйналса да, өзи ант ишкенликтен хәм қонақтары себепли, қызға сорағанын бериүди буйырды. ¹⁰Солай етип, патша адам жиберіп, қамақта Яқыяның басын кестирди. ¹¹Табаққа салып әкелінген бас қызға берилди. Қыз оны анасына апарып берди. ¹²Яқыяның шәкіртлери келип, оның денесин алып кетип жерледи. Соннан соң барып, Ийсаға хабарлады.

Ийсаның бес мың адамды тойғызыуы

¹³Ийса буны еситкеннен кейин қайыққа минип, елсиз бир жерге жалғыз кетип қалды. Бул туұралы еситкен халық өз қалаларынан шығып, пиядалап Оның изине ерди. ¹⁴Ийса қайықтан түскенде соншама халықты көрди, оларға жаны ашып, аұырыуларына шыпа берди.

¹⁵Кеш болғанда шәкіртлери қасына келип, Оған:

— Бул — бир елсиз жер, күн де кеш болды. Халықты тарқатып жибер, олар аұылларға барып, өзлерине аұқат сатып алсын, — деди.

¹⁶Бірақ Ийса:

— Олар кетпеуи керек, оларға сизлер аұқат беріндер, — деди.

¹⁷— Бизлерде тек бес нан менен еки балық ғана бар, — деди олар.

¹⁸Ийса:

— Оларды бул жерге, Маған алып келиндер, — деди.

¹⁹Сонынан халыққа шөпли жерге отырыуды буйырды да, бес нан менен еки балықты алып, аспанға қарап Қудайға шүкірлик етті. Нанларды сындырып, шәкіртлерине берди, олар халыққа үлестирди. ²⁰Хәммеси жеп тойды, аұысқан бөлеклерин жыйнап алып, үлкен он еки себет толтырды. ²¹Ал жегенлер хаял хәм балалардан басқа бес мындай адам еди.

Ийсаның суұдың үсти менен жүриуи

²²Буннан соң дәрхал Ийса шәкіртлерине қайыққа миниүди хәм Өзинен бурын арғы жағаға кетиүди буйырды. Ал Өзи халықты тарқатып жиберди. ²³Халықты тарқатып жибергеннен соң, Ийса дуға етиү үшін жалғыз Өзи тауға шықты, кеште де сол жерде жалғыз қалды.

²⁴ Ал сол ўақытта теңиздің жағасынан узакласқан қайықты толқынлар соққылай баслады, өйткени күшли самал қайыққа қарсы есип тур еди.

²⁵ Ерте танда Ийса теңиздің үсти менен жүрип, олардың қасына барды. ²⁶ Шәкиртлери теңиздің үсти менен киятырған Оны көргенде зәррелери ушып:

– Бул әрўак, – деп қатты қорқып бақырысты.

²⁷ Бирақ Ийса оларға дәрриў:

– Жигерлениңлер! Бул Мен-ғо, қорқпанлар, – деди.

²⁸ Петр Оған жуўап берип:

– Ийем! Егер бул Сен болсаң, маған суўдың үсти менен Сениң қасына жүрип барыўды буйыр, – деди.

²⁹ Ийса:

– Кел, – деди.

Петр қайықтан түсип, Ийсаға қарай суўдың үсти менен жүрип кетти. ³⁰ Бирақ ол самалдың күшли екенин көргенде қорқып кетип, суўға бата баслағанда:

– Ийем! Мени қутқар! – деп бақырды.

³¹ Ийса дәрриў қолын созып, оны тартып алды да, оған:

– Хәй, исеними аз! Сен неге гүманландың? – деди.

³² Олар қайыққа мингенде, самал тынып қалды. ³³ Қайықтағы шәкиртлери Ийсаның аяғына жығылып:

– Сен шынында да, Қудайдың Улысаң! – дести.

³⁴ Олар теңиздің арғы жағасына өтип, Генесарет жерине келип тоқтады. ³⁵ Сол жердің тұрғынлары Ийсаны танып, пүткил дөгерекке хабарлады хәм аўырған адамлардың хәммесин Оған алып келди.

³⁶ Олар Ийсадан тек кийиминиң шетине ғана қол тийгизийге рухсат сорады. Қол тийгизгенлердің хәммеси шыпа тапты.

Он бесинши бап

Адамларды не ҳарамлайды?

¹ Сонда Ийсаның қасына Ерусалимнен парисейлер менен диний муғаллимлер келип, Оған:

² – Не ушын Сениң шәкиртлериң ата-бабалардан қалған дәстүрлерди бузып жүр? Олар нан жеўден алдын қолларын жуўмайды-ғо, – деди.

³ Ийса оларға жуўап берип, былай деди:

– Сизлер не ушын дәстүрлериңиз себепли Қудайдың буйрығын бузасызлар? ⁴ Себеби Қудай: «Ата-анаңды сыйла»* хәм: «Ким де ким

* 15:4 Шығыў 20:12; Мухаддес Нызамды қайталаў 5:16.

әкесине ямаса анасына жаман сөз айтса, ол өлтирилсин»* деп бұйрық берген. ⁵ Ал сизлер: «Ким де ким әкесине ямаса анасына: „Сизлерге беретүғынымды Қудай жолына құрбан етип бағышлайман“, десе, ⁶ ол әкесин ямаса анасын сыйламаса да болады», – дейсизлер. Солай етип, дәстүрлеріңіз себебли, сизлер Қудайдың сөзін бийқар етип атырсызлар. ⁷ Хәй, еки жүзлилер! Ийшая пайғамбар сизлер туұралы алдын ала дурыс айтқан:

⁸ *«Бул халық сыйлар Мени тили менен,
Ал кеўиллери тур Меннен алыс.*

⁹ *Олар Маған босқа сыйынып,
Адам ойлап тапқан парызларды үйретер»**.*

¹⁰ Соңынан Ийса халықты шақырып алып, оларға:

– Тыңлап, түсинип алыңлар: ¹¹ адамды оның аўзына енген нәрсе емес, ал аўзынан шыққан нәрсе харамлайды, – деди.

¹² Сонда Оның шәкиртлери қасына келип, Оннан:

– Бул сөзди еситкенде, парисейлердің ашыўланып қалғанын билдин бе? – деп сорады.

¹³ Ийса оларға:

– Аспандағы Әкем екпеген хәр бир өсимлик түп-тамыры менен жулып тасланады. ¹⁴ Оларды қойыңлар. Олар – соқырлардың соқыр жетелеўшилери. Егер соқырды соқыр жетелесе, екеўи де шуқырға қулап түседі, – деди.

¹⁵ Петр Оған:

– Бул тымсалды бизлерге түсиндирип бер, – деди.

¹⁶ Ийса оларға:

– Сизлер еле түсинбей турсызлар ма? ¹⁷ Аўызға енгеннің хәммеси қарынға баратуғынын, оннан соң сыртқа шығып қалатуғынын түсинбейсизлер ме? ¹⁸ Аўыздан шыққан кеўилден шығады. Адамды харамлайтуғын усы. ¹⁹ Өйткени жаманлық ойлаў, адам өлтириў, неке хадаллығын бузыў, бузык болыў, урлық ислеў, жалған гүўалық беріў хәм масқаралаў кеўилден шығады. ²⁰ Адамды харамлайтуғын усылар. Ал қол жуўмай аўқат ишиў адамды харамламайды, – деди.

Кананлы хаялдың исеними

²¹ Ийса сол жерден шығып, Тир хәм Сидон үлкесине кетти. ²² Сол үлкелерден кананлы бир хаял келип, Оған:

– Ийем, Даўыттың Урпағы, маған рехим ете гөр! Мениң қызымды жин урып, қатты қыйналып атыр, – деп бақырды.

* 15:4 Шығыў 21:17; Лебий 20:9.

** 15:8-9 Ийшая 29:13.

²³ Бирақ Ийса оған хеш нәрсе айтпады. Сонда шәкиртлери қасына келип, Оннан:

– Оны жибер, изимизден бақырып киятыр-ғо, – деп өтинди.

²⁴ Ийса:

– Мен тек Израилдың жоғалған қойларына жиберилгенмен, – деп жууап қайтарды.

²⁵ Сонда хаял келип, Оның аяғына жығылды да:

– Ийем! Маған жәрдем ете гөр! – деп жалынды.

²⁶ Ийса оған жууап берип:

– Балалардың нанын алып, ийтлерге таслау дурыс емес, – деди.

²⁷ Хаял:

– Аўа, Ийем, солай. Бирақ ийтлер де хожайындарының дастурханынан түскен усақларды жейди-ғо, – деди.

²⁸ Сонда Ийса оған:

– Хәй, хаял, сениң исенимиң күшли екен, тилегениң болсын, – деди.

Оның қызы сол ўақытта-ақ жазылып кетти.

Ийсаның төрт мың адамды тойғызыўы

²⁹ Ийса сол жерден кетип, Галила теңизине келди хәм таўға шығып отырды. ³⁰ Сонда Оның қасына көп халық жыйналып қалды. Олар өзлери менен бирге ақсақларды, соқырларды, майыптарды, гүнелеклерди хәм басқа да аўырыў адамларды Ийсаның алдына алып келди. Ийса оларға шыпа берди. ³¹ Солай етип, гүнелеклердин тиллери шығып, майыптардың жазылып, ақсақ болғанлардың жүрип, соқырлардың көзлери ашылып кеткенлигин көрген халық аң-таң болысып, Израилдың Қудайына алғыс айтты.

³² Ийса шәкиртлерин жанына шақырып алып, оларға:

– Халыққа жаным ашып тур. Олар үш күннен бери қасымда болып, жейтуғын хеш нәрсеси жоқ. Оларды аш халында жибергим келмейди, себеби жолда хәлсиреп қалыўы мүмкин, – деди.

³³ Шәкиртлери:

– Усыншама халықты тойғыза аларлықтай, бир елсиз далада нанды қаяқтан табамыз? – дести.

³⁴ Ийса олардан:

– Неше наныңыз бар? – деп сорады.

Олар:

– Жетеў, және бир неше киши балық та бар, – деп жууап берди.

³⁵ Соңынан Ийса халыққа жерге отырыўды буйырды. ³⁶ Жети нанды хәм балықларды алып, Қудайға шүкирлик етти. Оларды сындырып, шәкиртлерине берди, олар халыққа үлестирди. ³⁷ Олардың хәммеси

жеп тойды. Аұысқан бөлеклерин жыйнап алып, үлкен жети себет толтырды. ³⁸ Жегенлер хаял хәм балалардан басқа төрт мың адам еди.

³⁹ Соннан соң, Ийса халықты тарқатып жиберди де, қайыққа минип, Магдала дөгерегине кетти.

Он алтыншы бап

Ийсадан Қудай жибергенлигин кәраматлы белги менен көрсетиуін сорау

¹ Парисейлер менен саддукейлер Ийсаға келди де, Оны сынамақшы болып, аспаннан кәраматлы белги көрсетиуін сорады. ² Ийса оларға жууап қайтарып:

– Кеште сизлер: «Ертең күн ашық болады, аспан қызғыш-ғо», – дейсизлер. ³ Ал таң азаннан: «Бүгін жауын-шашын болады, аспан қызыл хәм түнерген», – дейсизлер. Сизлер неге аспанның райын айыра алсаңлар да, заманның белгилерин айыра алмайсызлар? ⁴ Жаман хәм опасыз әулад бир кәраматлы белги талап етеди. Бирақ оған Юнустын белгисинен басқасы көрсетилмейди, – деди.

Соң оларды қалдырып, сол жерден кетип қалды.

Жалған тәлийматлардан сақ болыңлар!

⁵ Ийсаның шәкиртлери арғы жағаға өткенде, нан әкелиўди умытып кеткен еди. ⁶ Ийса оларға:

– Абайлаңлар, парисейлердің хәм саддукейлердің ашытқыларынан сақ болыңлар! – деди.

⁷ Сонда олар:

– Нан әкелмегенимиз ушын солай деп атырған шығар, – деп өз ара айтыса баслады.

⁸ Ийса буны билип, оларға:

– Хәй, исеними азлар, сизлер неге өз ара нан әкелмегениңизди айтысып турсызлар? ⁹ Еле де түсинбединлер ме? Бес нан бес мың адамға жетип, аұысқанын жыйнағаныңызда неше себет толтырғаныңыз есиңизде жоқ па? ¹⁰ Және де жети нан төрт мың адамға жетип, аұысқанын жыйнағаныңызда неше себет толтырғаныңыз есиңизде жоқ па? ¹¹ Мениң сизлерге нан ҳаққында айтпағанымды неге түсинбейсизлер? Парисейлердің хәм саддукейлердің ашытқыларынан сақ болыңлар, – деди.

¹² Олар сонда ғана Оның нанның ашытқысынан емес, ал парисейлердің хәм саддукейлердің тәлийматларынан сақ болыўды айтқанлығын түсинди.

***Петрдің Ийсаның Масих
екенин мойынлауы***

¹³ Ийса Филип Кесариясындағы үлкеге келгенде, Өз шәкіртлеринен:

– Адамлар Мени, Адам Улын ким деп санайды? – деп сорады.

¹⁴ Олар:

– Гейбиреулері Шомылдырыушы Якыя, гейбиреулері Илияс, ал базылары Еремия ямаса пайғамбарлардың бири деп санайды, – деди.

¹⁵ Ийса оларға:

– Ал сизлер Мени ким деп санайсызлар? – деди.

¹⁶ Симон Петр жуаап қайтарып:

– Сен – Масихсаң*, тири Қудайдың Улысаң, – деди.

¹⁷ Ийса оған:

– Юнустың улы Симон, сен бахытлысаң! Саған буны адам баласы емес, ал аспандағы Әкем ашып билдирди. ¹⁸ Саған Мениң айтатуғыным мынау: сен – Петрсең**, Мен мына тастың үстине Өз жәмәәтимди орнатаман, оны дозақтың күшлери де жеңе алмайды. ¹⁹ Саған Аспан Патшалығының гилтлерин беремен. Сен жер бетинде нени байласаң, сол аспанда да байланады, және де, сен жер бетинде нени шешсең, сол аспанда да шешиледи, – деп жуаап берди.

²⁰ Соннан соң, Ийса шәкіртлерине Өзинің Масих екенлигин хеш кимге айтпауларын буйырды.

***Ийса Өз өлими
хәм қайта тирилиуі хаққында***

²¹ Сол уақыттан баслап Ийса Өзинің Ерусалимге барып, ақсақаллар, бас руұханийлер хәм диний муғаллимлер тәрәпинен көп азап шегиуі хәм өлтирилиуі, бирақ үшінши күни қайта тирилиуі тийис екенлигин шәкіртлерине билдире баслады.

²² Петр Ийсаны шетке шақырып алып, Оған:

– Қудай сақласын, Ийем! Саған бундай бола көрмесин! – деп қарсы сөйлей баслады.

²³ Ийса бұрылып, Петрге:

– Жоқ бол көзімнен, шайтан! Сен Маған кесент берип атырсаң. Сен Қудайдың емес, ал адамның ислерин ойлап турсаң, – деди.

---

* 16:16 *Масих* – еврей тилинде «Басына май куйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** 16:18 *Петр* – грек тилинде «Пэтрос», тас дегенди билдиреди.

Өзинен кешип, Ийсаға ериу

²⁴ Сонда Ийса Өз шәкиртлерине:

– Ким де ким Маған ергиси келсе, өзинен кешсин хәм өз атаһаң ағашын аркалап, Мениң изиме ерсин. ²⁵ Өйткени ким де ким өз жанын сақламакшы болса, оны жоғалтады. Ал ким де ким өз жанын Мен ушын жоғалтса, оны тауып алады. ²⁶ Адам пүткил дүньяны ийелеп алып, бирақ өз жанын жоғалтса, буннан оған не пайда? Ол өз жаны ушын қандай төлем бере алады? ²⁷ Адам Улы Әкесиниң салтанатында Өз периштелери менен бирге келеди. Сонда Ол хәр кимге ислеген ислерине қарай қайтарады. ²⁸ Сизлерге шынын айтып турман: усы жерде турғанлардың гейбиреулері Адам Улының Өз Патшалығында келиуин көрмегенше, өлмейди, – деди.

Он жетинши бап

Ийсаның түр-түсиң өзгеруи

¹ Арадан алты күн өткеннен соң, Ийса тек Петрди, Яқыпты хәм оның иниси Юханды қасына алып, оларды бир бийик тауға ертип шықты. ² Сонда олардың алдында Ийсаның түр-түси өзгерди: Оның жүзи қуяштай жарқырады, кийимлери жарық сыяқлы аппақ болды. ³ Сол ўақытта бирден оларға Ийса менен сөйлесип турған Муўса хәм Илияс пайғамбарлар көринди. ⁴ Сонда Петр Ийсаға:

– Ийем, бизиң бул жерде болғанымыз қандай жақсы! Егер қалсаң, мен бул жерге үш қос кураман: биреуин Саған, биреуин Муўсаға, биреуин Илиясқа, – деди.

⁵ Ол еле сөйлеп турғанда, бир жарық булт оларды қаплады. Булттан:

– Бул – Мениң сүйикли Улым, Мен Оған ырзаман. Оның айтқанын тыңлаңлар! – деген саза еситилди.

⁶ Буну еситкен ўақытта шәкиртлери қатты қорқысып, бет-әлпетинен жерге жығылды. ⁷ Бирақ Ийса жақынлап келип, оларға қолын тийгизди де:

– Турыңлар, қорқпаңлар! – деди.

⁸ Олар көзлерин ашып жоқарыға қарағанда, Ийсадан басқа хеш кимди көрмеді.

⁹ Таудан төмен түсип баратырғанда, Ийса оларға:

– Адам Улы өлимнен қайта тирилмесинен бурын, бул көргенле-ринизди хеш кимге айтпаңлар! – деп буйырды.

¹⁰ Сонда олар:

– Неге диний муғаллимлер алды менен Илияс келиуи шәрт дейди? – деп сорады.

¹¹ Ийса оларға:

– Дурыс, алды менен Илияс келип хәммесин дүзетеди. ¹² Ал Мениң сизлерге айтатуғыным: Илияс әлле қашан келген еди, бирақ оны адамлар танымады хәм оған қәлегенин иследи. Адам Улы да олардан солай азап шегеди, – деп жууап берди.

¹³ Сонда шәкиртлери Ийсаның Шомылдырыушы Яқья хакқында айтып турғанын түсинди.

Жин урған баланың шыпа табыуы

¹⁴ Олар халықтың жанына келгенде, бир адам Ийсаға жақынлап, Оның алдында дize бүкти де:

¹⁵ – Ийем, мениң улыма рехим ете гөр. Ол қояншық болып аұырып, қатты азап шегип атыр, жийи-жийи отқа да, сууға да жығылады. ¹⁶ Мен оны Сениң шәкиртлерине әкелген едим, бирақ олар шыпа бере алмады, – деди.

¹⁷ Ийса жууап қайтарып:

– Хәй, исенбейтуғын, адасқан әулад! Мен қашанға дейин сизлер менен бирге боламан? Қашанға дейин сизлерге шыдайман? Оны Маған, бул жерге әкелинлер, – деди.

¹⁸ Ийса жинге буйрық бергенде, ол баладан шығып кетти хәм бала сол уақытта-ақ шыпа тапты.

¹⁹ Сонда шәкиртлери Ийсаға аұлақта келип:

– Бизлер неге жинди қууып шығара алмадық? – деп сорады.

²⁰ Ийса оларға:

– Исенимиңиз аз болғанлықтан. Мен сизлерге шынын айтып турман: егер исенимиңиз қышқыл туқымындай* ғана болса да, бул тауға: «Усы жерден ана жерге көш!» десеңдер, ол көшеди. Сизлердин қолыңыздан келмейтуғын хеш нәрсе болмайды, – деди. [²¹]**

Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиуи хакқында және билдириуи

²² Шәкиртлериниң хәммеси Галилада болғанда, Ийса оларға:

– Адам Улы адамлардың қолына услап бериледи. ²³ Олар Оны өлтиреди, бирақ Ол үшінши күни қайта тириледи, – деди.

Буған олар қатты қапа болды.

* 17:20 *Қышқыл туқым* – горчица. Ең кишкене туқым.

** 17:21 Басқа нускада мына аят бар: «Бирақ, жинлердин бундай түрин тек дууа етиу хәм ораза тутуы арқалы қууып шығаруыға болады».

Ибадатхана салығы

²⁴ Олар Капарнахумға келгенде, еки драхмалық* Ибадатхана салығын жыйнаушылар Петрдің жанына келип, оннан:

– Сизлердің Устазыңыз Ибадатхана салығын төлемей ме екен? – деп сорады.

²⁵ Петр:

– Аўа, төлейди, – деди.

Ол үйге келгенде, Ийса оннан бурын:

– Симон, сен қалай ойлайсаң? Жер бетинің патшалары бажылар менен салықты кимлерден алады? Өз балаларынан ба ямаса басқа адамлардан ба? – деп сорады.

²⁶ Петр:

– Басқа адамлардан, – деди.

Ийса:

– Олай болса, патшаның балалары салық төлеуден азат. ²⁷ Бірақ, оларды түсинбеушиликке салмауымыз ушын, теңизге бар да, қармақ салып, ең биринши илинген балықты ал. Оның аўзын ашсан, төрт драхмалық бир гүмис теңгени табасан. Оны алып, Мениң менен өзиң ушын оларға төле, – деди.

Он сегизинши бап

Аспан Патшалығында ең уллы ким?

¹ Сол ўақытта шәкиртлери Ийсаның жанына келип:

– Аспан Патшалығында ең уллы ким? – деп сорады.

² Ийса бир баланы шақырып алып, оны олардың ортасына турғызып қойып былай деди:

³ – Сизлерге шынын айтып турман: кеўиллериңизди өзгертип, балалар сыяқлы болмасаңдар, Аспан Патшалығына кире алмайсызлар.

⁴ Солай етип, ким де ким өзін усы бала сыяқлы пәс тутса, сол Аспан Патшалығында ең уллы болады. ⁵ Ал ким де ким мынадай бир баланы Мениң атым ушын қабыл етсе, оның Мени қабыл еткени болады.

⁶ Бірақ ким де ким Маған исенип турған мына кишкенелердің биреўин азғырса, оның мойнына үлкен дигирман тасы байланып, терең теңиздің түбине батырылғаны оған жақсырақ болар еди.

---

* 17:24 *Драхма* – грек ақша бирлиги. Бир драхма – жұмысшының бир күнлик ис хақысы.

⁷ Адамларды азғырыушы нәрселер себепли, дүнья хәсирет шегеди! Азғырыушы нәрселердин болыуы сөзсиз, бирақ азғырыу ким аркалы келсе, сол адам хәсирет шегеди!

⁸ Егер сени қолың ямаса аяғың азғырса, оны шауып тасла. Еки қолың менен ямаса еки аяғың менен мәңгилик отқа тасланғаныңнан гөре, бир қолың ямаса аяғың менен өмирге ерискениң өзине жақсырақ. ⁹ Егер сени көзиң азғырса, оны ойып тасла. Еки көзиң менен дозақ отына тасланғаныңнан гөре, жалғыз көзиң менен өмирге ерискениң өзине жақсырақ.

¹⁰ Абайлаңлар, мына кишкенелердин хеш қайсысын да кемситиуши болманлар! Себеби сизлерге айтатуғыным: олардың аспандағы периштелери аспандағы Әкемиң жүзин хәмме ўақыт көрип турды. [11]*

Жойтылған қой тууралы тымсал

¹² — Сизлер қалай ойлайсызлар? Егер биреудин жүз қойы болып, оның биреуи жойтылып кетсе, ол тоқсан тоғыз қойын тауда қалдырып, жойтылған бир қойын излемес пе еди? ¹³ Сизлерге шынын айтып турман: егер оны тауып алса, жойтылмаған тоқсан тоғыз қойынан гөре, тауып алған жалғыз қойына көбирек қуўанады. ¹⁴ Сол сыяқлы, сизлердин аспандағы Әкеңиз мына кишкенелердин биреуиниң де жойтылуын қәлемейди.

Бир-бириңизди хәқ жолға түсириңдер, бирге дуға етиңдер!

¹⁵ — Егер туўысканың саған қарсы гүна ислесе, оған бар да, аўлақта сөйлесип, айыбын бетине ашық айт. Егер ол сөзинди тыңласа, онда туўысканыңды өзине қайтарып алғаның болады. ¹⁶ Егер ол сөзинди тыңламаса, өзиң менен бирге бир ямаса еки адамды ертип оған бар, өйткени айтылған барлық сөзлерине еки ямаса үш гүға болыуы тийис**. ¹⁷ Егер олардың да сөзин тыңлағысы келмесе, онда исениўшилер жәмәәтине айт. Ал исениўшилер жәмәәтин де тыңлағысы келмесе, онда оны бутқа табыныўшы хәм салықшы деп сана.

¹⁸ Сизлерге шынын айтып турман: сизлер жер бетинде нени байласаңыз, сол аспанда да байланады, және де, сизлер жер бетинде нени шешсеңиз, сол аспанда да шешиледи.

---

* 18:11 Басқа нускада мына аят бар: «Себеби Адам Улы жойтылғанларды қутқарыу үшін келди».

** 18:16 Мухаддес Нызамды қайталау 19:15.

¹⁹ Сизлерге және шынын айтаман: жер бетинде сизлердің екеу-иңиз келисип не сорасаңыз, аспандағы Әкем соны береді. ²⁰ Себеби қай жерде еки ямаса үш адам Мениң атым менен жыйналса, Мен олар менен биргемен.

***Реҳимсиз хызметши
туўралы тымсал***

²¹ Сонда Петр Ийсаға келип:

– Ийем, маған қарсы гүна ислеген туўысқанымға неше рет кеширим берсем болады? Жети ретке дейин бе? – деп сорады.

²² Ийса оған:

– Саған жети ретке дейин емес, ал жетпис жердеги жети ретке дейин кеширим ет, деймен. ²³ Солай етип, Аспан Патшалығы өз хызметшилери менен қарызын есапласқысы келген бир патшаға уқсайды. ²⁴ Ол есапласа баслағанда, оның алдына оннан он мың талант* қарыздар болған биреўди алып келипти. ²⁵ Бирақ ол қарызын төлей алмайтуғын болғанлықтан, патша оған оның өзи менен қосып хаялын, балаларын хәм барлық мал-мүлкін сатып, қарызын төлеўди буйырыпты. ²⁶ Сонда хызметши оның аяғына жығылып: «Тақсыр, шыдап турың, мен барлық қарызымды төлеймен!» – деп жалыныпты. ²⁷ Хызметшиге жаны ашыған патша оны босатып, қарызынан кешипти. ²⁸ Ал хызметши сыртқа шығып, өзине жүз динар** қарыздар болған бир хызметши жолдасын ушыратып: «Маған беретуғын қарызыңды бер», – деп оны буўындыра баслапты. ²⁹ Сонда оның жолдасы аяғына жығылып: «Шыдап тур, мен қарызымды төлеймен», – деп жалыныпты. ³⁰ Бирақ ол жолдасының сөзин тыңламай, өзине беретуғын қарызын төлемегенше, оны каматтырып таслапты. ³¹ Оның басқа хызметши жолдаслары бул ўақыяны көрип, қатты қапа болыпты хәм патшаға барып, болған истиң бәрин айтып берипти. ³² Сонда патша оны шақыртып алып, оған: «Хәй, жаўыз хызметши! Сен маған жалынғаның себепли ғана барлық қарызыңнан кешкен едим. ³³ Мениң саған реҳим еткенімдей, сенің де өз жолдасыңа реҳим етиўиң тийис емес пе еди?» – депти. ³⁴ Патша қәхәрленип, өзине берилетуғын қарыздың бәрин төлеп болмағанша, оны жазалаўшылардың қолына тапсырыпты.

³⁵ Егер сизлердің хәр бириңиз туўысқаныңыздың гүнасын шын кеўлиңизден кеширмесеңдер, Мениң аспандағы Әкем де сизлерге солай ислейди, – деди.

---

* 18:24 *Бир талант* – жұмысшының он бес жыллық ис хақысы.

** 18:28 *Бир динар* – жұмысшының бир күнлик ис хақысы.

Он тоғызыншы бап

Ажырасыу тууралы

¹ Ийса усы сөзлерди айтып болғаннан соң Галиладан жолға шығып, Иорданның арғы жағасындағы Яхудия үлкесине барды. ² Онын изине көп халық ерди, Ол сол жерде оларға шыпа берди.

³ Ийсаның қасына парисейлер келип, Оны сынап көриуі ушын:

— Ер адамның хәр қыйлы себеп пенен хаялынан ажырасыуы нызамға туұры келе ме? — деп Оннан сорады.

⁴ Ийса оларға жууап қайтарып былай деди:

— Жаратыушы ең баста оларды еркек хәм хаял қылып жаратқанын* сизлер оқымағансызлар ма? ⁵ Және Ол былай деген: «Сонлықтан ер адам ата-анасын қалдырып, өз хаялына қосылады хәм екеуи бир дене болады»**. ⁶ Солай етип, олар енди еки емес, ал бир дене болады. Сол себепли, Қудай қосқанларды адам ажыратпасын.

⁷ Олар Ийсаға:

— Сонда неге Муұса пайғамбар ер адамның хаялына талақ хат берип ажырасыуын буйырған? — деди.

⁸ Ийса оларға:

— Муұса сизлер тас баұыр болғанлықтан, хаялларыңыз бенен ажырасыуға рухсат берген. Бирақ баста олай емес еди. ⁹ Мениң сизлерге айтатуғыным: ким де ким өз хаялы менен некеге хадалсызлығынан басқа себеп пенен ажырасып, басқа хаял алса, ол неке хадаллығын бузған болады***, — деди.

¹⁰ Сонда Ийсаның шәкиртлери Оған:

— Егер ер адамның хаялына деген ұазыйпасы усундай болса, онда үйленбегеннің өзи жақсырақ-ғо, — деди.

¹¹ Ийса оларға:

— Буны хәр бир адам қабыл ете алмайды, бирақ кимге Қудайдан берилсе, сол ғана қабыл ете алады. ¹² Өйткени үйленбейтуғын хәр түрли адамлар бар: гейбиреулері ақта болып туұылады, гейбиреулерин адамлар ақта қылып таслайды, ал базылары Аспан Патшалығына хызмет етиуі ушын өз ерки менен үйлениуден бас тартады. Ким бул сөзди қабыл ете алса, сол қабыл етсин, — деди.

* 19:4 Жаратылыс 1:27.

** 19:5 Жаратылыс 2:24.

*** 19:9 Айырым нускаларда мынадай сөзлер де бар: «Ажырасқан хаялды алған адам да неке хадаллығын бузған болады».

**Ийсаның балаларға
пәтия беруі**

¹³ Сол ўақытта адамлар Ийсаға олардың үстине қолын қойып дуға етсин деп, балаларын алып келди. Ал шәкиртлер оларға кейиди.

¹⁴ Бирақ Ийса:

– Балалардың Маған келиўине рухсат бериндер, оларға тосқынлық жасамаңлар. Себеби Аспан Патшалығы усындайлардики, – деди.

¹⁵ Соңынан Ол балалардың үстине қолын қойып дуға етти де, сол жерден кетип қалды.

Бай жигит

¹⁶ Сонда бир жигит Ийсадан:

– Устаз! Мәңгилик өмирге ийе болыўым ушын қандай ийгиликли ислер ислеўим керек? – деп сорады.

¹⁷ Ийса оған:

– Сен неге Меннен ийгилик хаққында сорадың? Тек Қудай ғана ийгиликли-ғо. Ал мәңгилик өмирге ерискиң келсе, Оның бұйрықларын орынла, – деди.

¹⁸ Жигит Ийсадан:

– Қандай бұйрықларды? – деп сорады.

Ийса:

– «Адам өлтирме, неке ҳадаллығын бузба, урлық ислеме, жалған гүялық берме, ¹⁹ ата-анаңды хурметле* ҳәм өзиңди сүйгеңиң сыяқлы, жаныңдағы адамды да сүй!^{**}», – деди.

²⁰ Жас жигит Оған:

– Мен булардың хәммесин орынлап киятырман, және не жетиспейди? – деди.

²¹ Ийса оған:

– Егер минсиз болғың келсе, барып барлық мал-мүлкиңди сатып, ақшасын жарлыларға бер. Сонда сениң гәзийнең аспанда болады. Соңынан келип, Мениң изиме ер, – деди.

²² Бул сөзлерди еситкен жас жигит қапа болып, сол жерден кетип қалды. Өйткени оның байлығы көп еди.

²³ Ийса Өз шәкиртлерине:

– Сизлерге шынын айтып турман: бай адамның Аспан Патшалығына кириўи қыйын. ²⁴ Тағы сизлерге айтатуғыным: бай адамның

---

* 19:18-19 Шығыў 20:12-16; Мухаддес Нызамды қайталаў 5:16-20.

** 19:19 Лебий 19:18.

Қудай Патшалығына кириуінен гөре, түйеге ийнениң көзінен өтиуі ансатырақ, — деди.

²⁵ Буны еситкен шәкиртлери қатты таң қалысып:

— Олай болса, ким құтқарыла алады? — деп сорады.

²⁶ Ал Ийса оларға қарап:

— Бул адамлардың қолынан келмейди, бірақ Қудай ушын мүмкин емес нәрсе жоқ, — деди.

²⁷ Сонда Петр жууап қайтарып, Оған:

— Минекей, бизлер хәмме нәрсемизди таслап, Сениң изине ердик. Бизлер неге ерисемиз? — деди.

²⁸ Ийса оларға:

— Сизлерге шынын айтып турман: дүнья жаңаланғаннан соң, Адам Улы Өзиниң салтанатлы тахтына отырғанда, Мениң изиме ерип жүрген сизлер де он еки тахтқа отырып, Израил халқының он еки урууын хұким етесизлер. ²⁹ Сонда Мениң атым ушын өз үйлерин, я аға-инилерин, я апа-қарындасларын, я ата-анасын, я балаларын, я жер-мүлкин таслап шыққан хәр ким жүз есе артығы менен алады хәм мәнгилик өмирге ийе болады. ³⁰ Бірақ бириншилердің көбиси соңғылар, соңғылардың көбиси бириншилер болады, — деди.

Жигирмаланшы бап

Жүзим бағындағы жумысшылар туұралы тымсал

¹ Ийса және былай деди:

— Аспан Патшалығы өзиниң жүзим бағына жумысшыларды жаллап алыуы ушын таң азанда шыққан үй ийесине уқсайды. ² Ол жумысшылар менен күнине бир динар төлеуге келисип, оларды өзиниң жүзим бағына жиберипти. ³ Саат тоғызлар шамасында шығып, базарда жумыссыз тұрған адамларды көрип, ⁴ оларға:

— Сизлер де мениң жүзим бағыма барыңлар, мен сизлерге тийисли хәқыларыңызды беремен, — дегенде, олар барыпты. ⁵ Ол саат он екилер шамасында да, түстен кейин үшлер шамасында да шығып, тағы усылай ислепти. ⁶ Кешки беслер шамасында да шығып, еле жумыссыз тұрған басқа адамларды көрип, оларға: «Неге бул жерде күн бойы жумыссыз тұрсыңлар?» — деп сорапты. ⁷ Олар: «Себеби бизлерди хеш ким жаллап алған жоқ», — деп жууап берипти. Ол: «Сизлер де мениң жүзим бағыма барып, мийнет етиңдер», — депти. ⁸ Күн кеш болғанда, бағдың ийеси өзиниң басқарыушы хызметкерине: «Жумысшыларды шақырып алып, мийнет хәқыларын бер. Ең соңғы келгенлеринен баслап, ең алдыңғы келгенлери менен жуумақла», — депти.

⁹ Сонда кешки беслер шамасында келгенлер бир динардан алыпты. ¹⁰ Ал ең алды менен келгенлер: «Бизлер көбірек алармыз», – деп ойлапты, бірақ олар да бир динардан алыпты. ¹¹ Ис хақыларын алған олар үй ийесине тоңқылдап: ¹² «Мына ең соңында келгенлер бир саат ғана жұмыс иследи. Ал сиз оларды күни бойы азапланып, ыссыға күйіп жұмыс ислеген бизлер менен тең еттиңиз», – депти. ¹³ Бірақ бағдың ийеси жууап қайтарып, олардың биреуіне: «Хәй, достым, мен саған әдилсизлик етип турған жоқпан. Сен мениң менен бир динарға келискен жоқ па едиң? ¹⁴ Хақыңды алып, жөніне кет. Мен мына соңғы адамға да саған бергенимдей бергим келеди. ¹⁵ Мениң өз акшам менен қәлегенимди ислеуіме ерким жоқ па? Мениң сақыйлығыма иши тарлық қылып тұрсаң ба?» – депти.

¹⁶ Солай етип, соңғылар бириншилер, бириншилер соңғылар болады.

***Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиуі
хаққында үшінши рет билдириуі***

¹⁷ Ерусалимге баратырғанда, Ийса жолда он еки шәкиртин аўлақта шақырып алып, оларға:

¹⁸ – Минекей, бизлер енди Ерусалимге қарай көтерілип баратырмыз. Сол жерде Адам Улы бас руўханийлер менен диний муғаллимлердин қолына услап бериледи. Олар Оны өлимге хүким етип, ¹⁹ Оны масқаралау, сабау, атанақ ағашқа шегелеп таслау ушын, басқа миллет адамларына услап береді. Бірақ Ол үшінши күни қайта тириледі, – деди.

Яқып хәм Юханның анасының өтиниши

²⁰ Сол ўақытта Зебедейдин улларының анасы уллары менен Ийсаның қасына келди. Оның аяғына жығылып, бир нәрсе сорамақшы болды.

²¹ Ийса оннан:

– Тилегиң не? – деп сорады.

Хаял Оған:

– Өз патшалығыңда усы еки улымның биреуін оң жағыңа, екіншисин сол жағыңа отырғызыўды ўәде ет, – деди.

²² Ал Ийса жууап қайтарып:

– Сизлер не сорап турғаныңызды билмейсизлер. Сизлер Мен ишетуғын азап кесесинен ише аласызлар ма?* – деди.

---

* ^{20:22} Басқа нускаларда мынадай сөзлер де бар: «Мениң шомылдырылатуғынымдай, шомылдырыла аласызлар ма?»

Олар:

– Аўа, ише аламыз, – деди.

²³ Ийса оларға:

– Мениң кесемнен ишесизлер. Бирақ, Өзимниң оң жағым менен сол жағыма отырғызыў Мениң еркимде емес. Әкем кимлерге арнаған болса, солар отырады, – деди.

²⁴ Буны еситкен он шәкирти ағалы-инили екеўине ашыўланып қалды. ²⁵ Бирақ Ийса оларды қасына шақырып алып, былай деди:

– Басқа миллетлер арасында хұкимдарлары халыққа зулымлық етип, басшылары үстемлик пенен басқаратуғынын сизлер билесизлер. ²⁶ Бирақ, сизлердиң араңызда бундай болмасын. Араңызда ким уллы болғысы келсе, сол сизлерге хызметши болыўы шәрт. ²⁷ Араңызда ким биринши болғысы келсе, сол сизлерге қул болыўы шәрт. ²⁸ Адам Улы Өзине хызмет еттириўге емес, ал Өзи хызмет етиўге хәм көплеген адамлардын қутқарылыўы ушын, Өз жанын қурбан етиўге келди.

Ийсаның еки соқырға шыта бериўи

²⁹ Олар Ерихо қаласынан шыққанда, көп халық Ийсаның изине ерди. ³⁰ Сонда жолдың шетинде отырған еки соқыр адам Ийсаның өтип баратырғанын еситип:

– Ийем, Даўыттың Урпағы! Бизлерге рехим ете гөр! – деп бақырысты.

³¹ Халық үнлерин шығармаўды айтып, оларға кейиди. Бирақ олар оннан да бетер қатты бақырысып:

– Ийем, Даўыттың Урпағы! Бизлерге рехим ете гөр! – дести.

³² Ийса тоқтап, оларды шақырып алды да:

– Мениң сизлер ушын не ислеўимди қәлейсизлер? – деп сорады.

³³ Олар:

– Ийем, көзлеримизди ашыўынды, – деп жуўап берди.

³⁴ Ийса оларға жаны ашып, көзлерине қолын тийгизди.

Сол ўақытта-ақ олардың көзлери ашылып, Оның изине ерди.

Жигирма биринши бап

Ийсаның Ерусалимге салтанатлы түрде кириўи

¹ Олар Ерусалимге жақынлап, Зәйтүн таўының етегиндеги Бетфаге деген аўылға келгенде, Ийса еки шәкиртин жумсап, ² оларға былай деди:

– Қарсы алдыңыздағы аўылға барыңлар. Оған кириўден-ак, байлаўлы турған ешек пенен гүррени табасызлар. Оларды шешип алып, Маған әкелинлер. ³Егер биреў сизлерге бир нәрсе десе, сизлер: «Олар Ийемизге керек», – деп жуўап берсеңдер, ол оларды сол ўақытта-ақ жибереди.

⁴Бул пайғамбар арқалы айтылған мына сөзлердің орынланыўы ушын болды:

⁵ *«Сион қызына* айтыңлар:*

Мине, сениң Патшаң жас ешекке, яғный гүрреге минип, кишипейиллик пенен саған киятыр!»**

⁶Шәкиртлери барып, Ийсаның буйырғанын иследи. ⁷Олар ешекти гүрреси менен алып келип, шапанларын үстине салғанда, Ийса гүрреге минип алды. ⁸Халықтың көпшилиги өз шапанларын жолға төсеп, басқалары тереклерден шақа кесип алып жолға жайды. ⁹Алдында хәм ізде ерип киятырған халық қуўанысып:

– Даўыттың Урпағына хосанна!^{***}

Ийемиздің атынан Келиўши жарылқанған!

Ең жоқарыда хосанна!^{****} – деп бақырысты.

¹⁰Ийса Ерусалимге кирип келгенде, пүткіл қала жанланып:

– Бул ким? – деп сорады.

¹¹Халық:

– Бул – Ийса, Галиладағы Насырадан шыққан пайғамбар, – дести.

Ийсаның Ибадатханадан сатыўшыларды қуўыўы

¹²Ийса Ибадатханаға кирип, ол жерден сатыўшылар менен алыўшылардың хәммесин қуўып шығарды да, акша алмастырыўшылардың столларын, кептер сатыўшылардың отырғышларын аўдарып таслап,

¹³оларға:

– *«Мениң үйим дуўа ететуғын үй деп аталады»******, – деп Мухаддес Жазыўда айтылған, ал сизлер оны қарақшылардың уясына айландырдыңлар!^{*****} – деди.

* 21:5 *Сион қызы* – Ерусалим.

** 21:5 Зекерия 9:9.

*** 21:9 *Хосанна!* – «Қудай, бизлерди қутқар!» деген мәнисте. Қудайды алғыс-лағанда айтылады.

**** 21:9 Забур 117:25-26.

***** 21:13 Ийшая 56:7.

***** 21:13 Еремия 7:11.

¹⁴ Ибадатханада Ийсаның қасына соқырлар хәм ақсақлар келгенде, Ол оларға шыпа берди. ¹⁵ Бас руұханийлер хәм диний муғаллимлер Ол ислеген кәраматларды хәм Ибадатханада: «Даўыттың Урпағына хосанна!» — деп бақырысқан балаларды көрип, ашыўланып қалды да, ¹⁶ Оған:

— Олардың не деп атырғанын еситип турсаң ба? — деди.

Ийса оларға:

— Аўа! Сизлер: «*Нәрестелер менен емизиўли балалардың аўзынан Өзиңе мақтаўлар айтқыздың*»*, — деп Мухаддес Жазыўда айтылғанды хеш оқымағансызлар ма? — деди.

¹⁷ Соннан соң, Ийса оларды қалдырып, қаладан шығып кетти хәм Бетанияға барып, сол жерде түнеди.

Қуўрап қалған әнжир ағашы

¹⁸ Ерте азанда Ийса қалаға қайтып қиятырғанда, аш болды. ¹⁹ Жол бойында бир әнжир ағашын көрип, оның қасына барды. Бирақ онда жапырақларынан басқа хеш нәрсе таппағаннан соң, ағашқа:

— Буннан былай, сенде мәңгиге хеш жемис өспесин, — деди.

Әнжир ағашы сол ўақытта-ақ қуўрап қалды. ²⁰ Шәкиртлери буны көргенде таң қалысып:

— Бул әнжир ағашы қалайынша дәрриў қуўрап қалды? — деп сорады.

²¹ Ийса оларға жуўап берип:

— Сизлерге шынын айтып турман: егер гүмансыз исенсендер, тек әнжир ағашына ислегенимдей ғана емес, ал мына таўға: «Орныннан көтерилип, тенізге қула!» — десендер, сондай болады. ²² Егер исеним менен дуўа етсендер, не сорасаңлар да, хәммесин аласызлар, — деди.

Ийсаның бийлиги

²³ Ийса Ибадатханаға кирип, тәлим берип отырғанда, Оған бас руұханийлер менен халық ақсақаллары келип:

— Бул ислерди қандай бийлик пенен ислеп жүрсең хәм бундай бийликти Саған ким берди? — деп сорады.

²⁴ Ийса жуўап қайтарып:

— Мен де сизлерге бир сораў берейин. Егер оның жуўабын берсеңдер, Мен де сизлерге бул ислерди қандай бийлик пенен ислейтуғынымды айтаман. ²⁵ Яқыя адамларды шомылдырыў ушын қаяқтан бийлик алды? Аспаннан ба ямаса адамлардан ба? — деди.

Олар өз ара ойласып: «Егер „аспаннан“ десек, Ол бизлерге: „Сонда неге сизлер оған исенбединдер“, — дейди. ²⁶ Ал егер „Адамлардан“

* 21:16 Забур 8:3.

деўге халықтан қорқамыз: хәммеси де Яқыяны пайғамбар деп есаплайды-ғо!» — дести.

²⁷ Сонлықтан олар Ийсаға:

— Билмеймиз, — деп жуўап берди.

Ол:

— Мен де сизлерге бул ислерди қандай бийлик пенен ислейтуғынымды айтпайман, — деди.

Еки ул туўралы тымсал

²⁸ — Сизлер қалай ойлайсызлар: бир адамның еки улы болыпты. Ол бириншисине барып: «Балам, сен бүгин барып, жүзим бағында исле», — депти. ²⁹ Ол: «Бармайман», — деп жуўап берипти. Бирақ соңынан өкинип, барыпты. ³⁰ Соң әкеси екінши улына барып, оған да солай депти. Ол: «Яқшы, таксыр, бараман», — деп жуўап берипти, бирақ бармапты.

³¹ Усы екеўиниң қайсысы әкесиниң тилегин орынлаған болады? — деп сорады Ийса.

— Бириншиси, — деп жуўап қайтарды олар.

Ийса оларға былай деди:

— Сизлерге шынын айтып турман: салықшылар хәм бузық хаяллар Қудайдың Патшалығына сизлерден бурын киреди. ³² Өйткени Яқыя сизлерге хәк жолды көрсетиў ушын келген еди, бирақ сизлер оған исенбединлер. Ал салықшылар менен бузық хаяллар оған исенди, бирақ сизлер буны көргеннен кейин де тәўбе етпединлер хәм исенбединлер.

Жаўыз дийханлар хәққында тымсал

³³ — Енди басқа бир тымсалды тыңлаңлар: бир үй ийеси болыпты. Ол жүзим бағын отырғызып, оны дийўал менен қоршапты, жүзимниң суўын сығыўға арналған шуқыр қазып, гүзет минарасын орнатыпты. Соңынан бағын дийханларға ижараға берип, өзи узақ жерге кетип қалыпты. ³⁴ Зүрәәт жыйнайтуғын мәўсим жақынлағанда, ол өзине тийисли үлесин алыў ушын, дийханларға хызметшилерин жиберипти. ³⁵ Дийханлар оның хызметшилерин услап алып, олардың биреўин сабап, екіншисин өлтирип, ал және биреўин тас пенен урыпты. ³⁶ Соңынан бағдың ийеси бурынғыдан да көп басқа хызметшилерин жибергенде, оларға да солай ислепти. ³⁷ Ең ақырында ол: «Улымды хұрмет егер» деп, оларға өз улын жиберипти. ³⁸ Бирақ дийханлар оның улын көрип, бир-бирине: «Бул — мийрасхор-ғо. Жүриңлер, оны өлтирип, мийрас мүлкине ийе болайық», — десипти. ³⁹ Олар оны услап алып, жүзим бағынан сыртқа шығарып өлтирипти.

⁴⁰ Енди жүзим бағының ийеси келгенде, сол дийханларға не қылады?

⁴¹ Олар Ийсаға:

— Ол бул жаўызларды рехимсиз өлим менен өлтиреді де, жүзим бағын ўақтында жемисин берип туратуғын басқа дийханларға ижараға береді, — деди.

⁴² Ийса оларға былай деди:

— Сизлер Мухаддес Жазыўларда мына сөзлерди оқымағансызлар ма?

*«Қурылысшылардың керексиз деп таслаған тасы,
Үйдің мүйешиниң тийкарғы тасы болды.
Ийемиз қылған бул ис,
Көзимизге әжайып көрінди!»**

⁴³ Сонлықтан Мениң сизлерге айтатуғыным: Қудай Өз Патшалығын сизлерден тартып алады да, оны жемисин берип туратуғын халыққа береді. ⁴⁴ Сол тасқа түскен адамның шыл-пәршеси шығады. Тас кимнің үстине түссе, соны женип таслайды.

⁴⁵ Бас руўханийлер менен парисейлер Ийсаның айтқан тымсалларын еситкеннен соң, Оның өзлери хаққында айтқанын түсинип, ⁴⁶ Оны қолға алыўға тырысты. Бирақ халықтан қорқты, себеби халық Оны пайғамбар деп санайтуғын еді.

Жигирма екінши бап

Үйлениў тойы туўралы тымсал

¹ Ийса оларға тымсаллар менен сөзин даўам еттирип, былай деди:

² — Аспан Патшалығы бир патшаның өз баласына үйлениў тойын бериўине уқсайды. ³ Тойға мирәт етилгенлерди шақырып келиў ушын, патша хызметшилерин жиберипти. Бирақ олардың келгиси келмепти. ⁴ Сонда ол және басқа хызметшилерин жиберип: «Мирәт етилгенлерге айтыңлар: мине, мен зыяпатымды таярлап қойдым, өгизлерім де, семиртилген малларым да сойылды, хәммеси де тайын. Тойға келсин!» — деп айтып қалыпты. ⁵ Бирақ, мирәт етилгенлер оның сөзине кеўил аўдармапты: кимиси егислик жерине, кимиси саўда-сатығына кетипти. ⁶ Ал гейбиреўлери патшаның хызметшилерин услап алып, хорлап өлтирипти. ⁷ Буны еситкен патша қәхәрленип, өзиниң әскерлерин жиберипти. Сол жынаятшыларды өлтиртип, олардың қалаларын өртетип жиберипти. ⁸ Сонда ол өзиниң хызметшилерине: «Тойдың асы таяр, бирақ мирәт етилгенлер

* 21:42 Забур 117:22-23.

ылайықсыз болды. ⁹ Сонлықтан енди сизлер жол дәрбентлерине барып, ушыратқанларыңыздың бәрін тойға шақырып келиндер», – депти. ¹⁰ Сонда хызметшилери жолларға шығып, ушыратқанларының бәрін де: жақсысы болсын, жаманы болсын, шақырып жыйнап келипти. Тойхана қонақларға толы болыпты. ¹¹ Патша қонақларды көриўге киргенде, той кийимин киймеген биреўге көзи түсип, ¹² оған: «Хәй, достым, сен бул жерге той кийимисиз қалай киргенсең?» – депти. Бирақ ол үндемепти. ¹³ Сонда патша хызметшилерине буйырып, былай депти: «Мынаның аяқ-қолын байлап, сыртқы қараңғылыққа таслаңлар! Ол сол жерде жылап, пушайман жейди».

¹⁴ Өйткени мирәт етилгенлер көп, ал таңлап алынғанлар аз.

Салық төлеу тууралы

¹⁵ Сонда парисейлер сыртқа шығып кетип, Ийсаны қалай сөзнен тутыу тууралы ойласа баслады. ¹⁶ Оған Хиродтың адамлары менен бирге өзлериниң шәкиртлерин жиберип, былай деп айтқызды:

– Устаз! Бизлер Сениң дурыс адам екенинди хәм жағымпазлық етпейтуғыныңды билемиз. Себеби Сен адамлардың бет-жүзине қарамайсаң. ¹⁷ Солай етип, бизлерге айтшы, Сен мынаған қалай қарайсаң: Рим патшасы-Қайсарға салық төлеу дурыс па ямаса надурыс па?

¹⁸ Бирақ Ийса олардың харам нийетин билип, оларға:

– Хәй, еки жүзликер! Сизлер Мени неге сынап атырсызлар?

¹⁹ Маған салық тенгесин көрсетиндер, – деди.

Олар Оған бир динар әкелип берди. ²⁰ Ол:

– Бунда кимниң сүүрети бар хәм кимниң аты жазылған? – деп сорады.

²¹ Олар:

– Рим патшасы-Қайсардың, – деп жууап берди.

Сонда Ийса:

– Олай болса, Қайсардың хақын Қайсарға, Қудайдың хақын Қудайға бериндер, – деди.

²² Олар буны еситип, таң қалысты хәм Оның жанынан кетип қалды.

Қайта тирилиу тууралы сорау

²³ Қайта тирилиу жоқ, деуши саддукейлер сол күни Ийсаға келип, былай деп сорау койды:

²⁴ – Устаз! Муўса: «Биреу баласы болмай өлсе, изинде қалған жесирине иниси үйленип, ағасының урпағын дауам етгирсин», – деген-ғо. ²⁵ Бизде жети ағайинли жигит бар еди. Солардың бириншиси үйленип, қайтыс болды, баласы болмағанлықтан, хаялы инисине қалды. ²⁶ Екиншисине де, үшіншисине де, хәтте, жетиншисине де

солай болды. ²⁷ Бәрінен кейін хаялдың өзи де қайтыс болды. ²⁸ Ал енді қайта тирилиўде ол жетеўиниң ишинде қайсысының хаялы болады? Ол олардың хәммесине де хаял болған еди-ғо.

²⁹ Ийса оларға жуўап қайтарып былай деди:

— Сизлер Мухаддес Жазыўларды да, Қудайдың құдиретин де билегенликтен алжасып турсызлар. ³⁰ Өйткени адамлар қайта тирилиўде үйленбейди де, турмысқа да шықпайды, ал аспандағы периштелер сыяқлы болады. ³¹ Өлгенлердиң қайта тирилиўи туўралы Қудайдың сизлерге айтқанларын оқымағансызлар ма? ³² Қудай: «*Мен Ибрайымның Қудайыман, Ысақтың Қудайыман, Яқыптың Қудайыман*»*, — деген-ғо. Қудай өлилердиң емес, ал тирилердиң Қудайы.

³³ Буны еситкен халық Оның тәлийматына таң қалды.

Ең баслы буйрық

³⁴ Ийсаның саддукейлерди сөйлетпей таслағанын еситкен парисейлер бир жерге жыйналысты. ³⁵ Олардың арасынан бир диний муғаллим Ийсаны сынамақшы болып, ³⁶ Оннан:

— Устаз! Мухаддес Нызамдағы ең баслы буйрық қайсы? — деп сорады.

³⁷ Ийса оған:

— «*Ийең болған Қудайыңды пүткил жүрегиң, пүткил жаның, пүткил ақыл-ойың менен сүй*»**. ³⁸ Бул — биринши хәм ең баслы буйрық. ³⁹ Екиншиси де сол сыяқлы: «*Өзиңди сүйгениң сыяқлы, жаныңдағы адамды да сүй*»***. ⁴⁰ Пүткил Мухаддес Нызам да, пайғамбарлардың Жазыўлары да усы еки буйрыққа тийкарланған, — деди.

Масих — кимнің Урпағы?

⁴¹ Парисейлер жыйналып болғаннан соң, Ийса олардан:

⁴² — Масих хаққында не ойлайсызлар? Ол — кимнің урпағы? — деп сорады.

— Ол — Даўыттың Урпағы, — деди олар.

⁴³ Ийса олардан:

— Олай болса, Даўыт Мухаддес Руўхтан илхамланып, Масихты қалайынша «Ийем» деп атаған? Ол былай деген-ғо:

⁴⁴ «*Ийем мениң Ийеме айтты:*

*„Душпанларыңды аяғыңның астына бастырмағанымша,
Мениң оң жағымда отыр!“*****

* 22:32 Шығыў 3:6.

** 22:37 Мухаддес Нызамды қайталаў 6:5.

*** 22:39 Лебий 19:18.

**** 22:44 Забур 109:1.

⁴⁵ Солай етип, Даўыт Оны «Ийем» деп атаған болса, Ол қалайынша оның урпағы болады? – деп сорады.

⁴⁶ Оған хеш ким де жуўап бере алмады хәм сол күннен баслап, Оған сораў бериўге хеш кимнің батылы бармады.

Жигирма үшінши бап

Ийсаның диний муғаллимлер менен парисейлерди айыплауы

¹ Сонда Ийса халыққа хәм Өзиниң шәкиртлерине былай деди:

² – Муўсаның орынлығына диний муғаллимлер менен парисейлер отырды. ³ Сонлықтан олардың сизлерге айтқанларының хәммесин де орынландар. Бирак, олардың ислегенин ислеменлер. Себеби олар айтады, бирак айтқанларын өзлери ислемейди. ⁴ Олар көтере алмайтуғын аўыр жүклерди байлап, адамлардың ийинлерине жүклейди. Ал өзлери оларды бармағы менен де қозғағысы келмейди. ⁵ Олар барлық ислерин адамлардың көзине түсиў ушын ғана ислейди. Манлайларына ишлеринде Мухаддес Нызам аятлары жазылған қутыларын үлкен етип байлап, кийимлериниң шашақларын узын етип қояды. ⁶ Олар тойларда төрде, мәжилисханаларда сыйлы орында отырыўды жақсы көреді. ⁷ Базарда адамлардың өзлерине сыйлап сәлем бериўин хәм өзлерин «устаз» деп атаўын унатады. ⁸ Ал сизлер өзлериңизди «устаз» деп ататпаңдар, өйткени сизлердиң жалғыз-ақ Устазыңыз бар. Сизлердиң бәриниз бир-бириңизге туўыскансыз. ⁹ Жер жүзинде хеш кимди де «әке» деп атамаңдар*, өйткени сизлердиң жалғыз-ақ Әкеңиз бар, Ол аспанда. ¹⁰ Өзлериңизди «жолбасшы» деп те ататпаңдар, себеби сизлердиң жалғыз-ақ жолбасшыңыз бар, Ол – Масих. ¹¹ Араңыздағы ең улыңыз сизлердиң хызметшиңиз болсын. ¹² Өйткени ким де ким өзін жоқары тутса, ол пәслетиледи, ким де ким өзін пәс тутса, ол жоқары болады.

¹³ Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Себеби сизлер адамларға Аспан Патшалығының есигин жабасызлар. Өзлериңиз де кирмейсизлер, киргиси келгенлерди де киргизбейсизлер. [14]**

¹⁵ Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Сизлер өз диниңизге бир адамды болса да енгизиў ушын

---

* 23:9 Сөзбе-сөз: өз әкеңнен басқа адамды «әке» деп атама.

** 23:14 Басқа нұсқада мына аят бар: «Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Себеби жесирлердиң үйлерин жалмап жутып, көзге көриниў ушын узын дуға етиўши сизлер бул ушын аўыр жаза аласызлар».

теңизди де, курғақлықты да айланып шығасызлар. Егер биреу енген болса, оны өзлериңизден де еки есе жаман дозақы қыласызлар.

¹⁶Хәсирет шегесизлер, соқыр жетелеушілер! Сизлер былай дейсизлер-ғо: «Ким де ким Ибадатхана менен ант етсе, ол антын орынлауға миннетли емес, ал ким де ким Ибадатханадағы алтын менен ант етсе, ол антын орынлауға миннетли». ¹⁷Хәй, ақылсыз соқырлар! Қайсысы уллырак: алтын ба ямаса алтынды мухаддес қылатуғын Ибадатхана ма? ¹⁸Және де: «Ким де ким курбанлық шалынатуғын орын менен ант етсе, ол антын орынлауға миннетли емес, ал ким де ким оның үстиндеги курбанлық пенен ант етсе, ол антын орынлауға миннетли», – дейсизлер. ¹⁹Хәй, соқырлар! Қайсысы уллырак: курбанлық па ямаса курбанлықты мухаддес қылатуғын курбанлық шалынатуғын орын ба? ²⁰Солай етип, курбанлық шалынатуғын орын менен ант етиуші адам орын менен де, орынның үстиндегилердің хәммеси менен де ант еткен болады. ²¹Ибадатхана менен ант етиуші адам Ибадатхана менен де, онда жасайтуғын Қудай менен де ант еткен болады. ²²Аспан менен ант етиуші адам Қудайдың тахты менен де, оның үстинде отырған Қудай менен де ант еткен болады.

²³Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Сизлер жалбыз, анис, зийре сыяқлы өсимликлердің оннан бирин Қудайға бересизлер, бирақ Мухаддес Нызамдағы ең баслыларына: әдилликке, мийрим-шәпәәтке хәм садықлыққа кеуил бөлмейсизлер. Буны да ислеп, оны да қалдырмауыңыз керек еди-ғо. ²⁴Хәй, ширкейди сүзип таслап, түйени жутатуғын соқыр жетелеушілер!

²⁵Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Сизлер табақ-кеселердің сыртын тазалайсызлар, бирақ олардың иши нәпсиқаулық хәм жүенсизликке толған-ғо. ²⁶Хәй, соқыр парисей! Сен дәслеп табақ-кесениң ишин тазала, сонда олардың сырты да таза болады.

²⁷Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Сизлер хәкленген қәбирлерге уқсайсызлар: олар сыртынан сулыу болып көринсе де, иши өликлердің сүйеклери менен патаслыққа толған-ғо. ²⁸Сол сыяқлы сизлер де сыртыңыздан адамларға өзлериңизди хәк адам етип көрсетесизлер, бирақ ишлериңиз еки жүзлилик пенен жауызлыққа* толы.

Жазаларыңызды тартасызлар!

²⁹ – Хәсирет шегесизлер, диний муғаллимлер хәм парисейлер, еки жүзликер! Сизлер пайғамбарларға мазарлар орнатасызлар. Хәк

---

* 23:28 Сөзбе-сөз: нызамсызлыққа.

адамлардың естеликлерин безеп: ³⁰ «Егер де ата-бабаларымыздың заманында өмір сүргенимізде, пайғамбарлардың қанын төгіулеріне оларға шериклес болмас едик», – дейсизлер. ³¹ Солай етип, өзле-риниздің пайғамбарларды өлтиргенлердің урпағы екенлигинизди дәлиллейсизлер. ³² Ата-бабаларыңыздың ислеген гүналарының мөлшерин толықтыра беріндер! ³³ Жыланлар, уулы жыланлардың тұқымлары! Сизлер қалай етип дозақ жазасынан қашып қутылмақшысызлар? ³⁴ Сол себепли Мен сизлерге пайғамбарларды, даналарды, диний муғаллимлерди жиберемен. Сизлер олардың гейбиреулерин өлтiresизлер, гейбиреулерин атанақ ағашқа шегелейсизлер, басқаларын мәжилисханаларыңызда камшылап, қаладан-қалаға қуудалайсызлар. ³⁵ Солай етип, хақ Абылдың қанынан баслап, Ибадатханадағы Мухаддесхана менен құрбанлық шалынатуғын орынның арасында сизлер өлтирген Барақияның улы Зекерияның қанына дейин, жер бетинде төгилген хақ адамлардың қанларының бәри де сизлердің мойынларыңызға жүкленеди. ³⁶ Сизлерге шынын айтып турман: булардың хәммеси ушын усы әулад жазаға тартылады.

Ийсаның Ерусалим тууралы қайғырыуы

³⁷ – Ох, Ерусалим, Ерусалим! Пайғамбарларды өлтириуши, Қудайдың саған жибергенлерин тас пенен урыушы қала! Өз шөжелерин қанатының астына алған мәкийен сыяқлы, Мен де сениң балаларыңды неше рет жыйнамақшы болдым, бирақ сизлер қәлемединдер. ³⁸ Мине, үйинизди Қудай таслап кетип, ол қаңырап қалады. ³⁹ Сизлерге айтатуғыным: «Қудайдың атынан Келиуши жарылқанған!»* – деп айтқанларыңызға дейин Мени қайтып көрмейсизлер.

Жигирма төртинши бап

Ийсаның Ибадатхананың қыйралыуын болжауы

¹ Ийса Ибадатханадан шығып баратырғанда, шәкиртлери Оған Ибадатхананың имаратларын нұсқап көрсетиу ушын қасына келди.

² Сонда Ийса оларға:

– Мыналардың бәрин көрип тұрсызлар ма? Сизлерге шынын айтып турман: бул жерде тас үстинде тас қалмайды, хәммеси қыйратылады, – деди.

³ Соннан соң, Ол Зәйтүн тауында отырғанда шәкиртлери аўлақта Оның қасына келип:

---

* 23:39 Забур 117:26.

– Устаз, буның кашан болатуғынын бизлерге айтып бер. Сениң келиўинди хәм усы заманның ақырын қандай белги билдиреди? – деп сораў қойды.

⁴Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Биреўлердин сизлерди алдаўынан сақ болыңлар! ⁵Себеби көп-лер Мениң атым менен келип: «Мен – Масихпан» деп, көп адам-ларды алдайды. ⁶Сизлер урыслардың шаўқымын хәм урыслар хақ-қында мыш-мышларды еситкенде қәўетерленбеңлер. Булардың бо-лыўы шәрт, бирақ бул еле ақыры емес. ⁷Өйткени миллет миллетке қарсы, патшалық патшалыққа қарсы көтериледи, көп жерлерде ашаршылықлар хәм жер силкиниўлер болады. ⁸Ал булардың хәмме-си толғақ азабының басланыўындай болады.

⁹Сонда сизлерди кыйнаўға услап береді хәм өлтиреді. Мениң атым ушын барлық халықлар сизлерди жек көреді. ¹⁰Сонда көп адамлар исенимнен қайтады, бир-бирине сатқынлық ислеп, бир-би-рин жек көреді. ¹¹Көплеген жалған пайғамбарлар пайда болып, көп адамларды алдайды. ¹²Жаўызлық* көбейгенликтен, көп адамлардың сүйиспеншилиги суўыйды. ¹³Бирақ, ақырына дейин шыдаған қутқа-рылады. ¹⁴Аспан Патшалығы туўралы Хош Хабар пүткил жер жүзи-не жәрияланып, барлық халықларға гүўалық болады. Соннан кейин, усы заманның ақыры келеді.

Ең уллы апат

¹⁵– Ал Даниел пайғамбар алдын ала айтқан ўайран етиўши жерке-нишлиниң мухаддес орында тұрғанын көргениңизде** (оқыған адам мәнисин түсинсин!), ¹⁶Яхудиядағылар таўларға қашсын. ¹⁷Ким де ким ўйиниң төбесинде болса, ўйинен бир нәрсе алайын деп төменге түспесин. ¹⁸Ким де ким атызда болса, шапанын алайын деп изине қайтпасын. ¹⁹Сол күнлери жүкли хәм емизиўли хаялларға қандай қыйын болады! ²⁰Қашатуғын ўақытларыңыз қыс мәўсимине ямаса дем алыс күнине*** туўра келмесин деп, Қудайға дуўа етинлер. ²¹Себеби сонда дүнья жаратылғаннан бери усы күнге дейин болма-ған хәм қайтып болмайтуғын уллы апат болады. ²²Егер сол күнлер-диң саны қысқартылмағанда, хеш ким де қутқарылмаған болар еди, бирақ Қудай Өзиниң таңлап алған адамлары ушын, сол күнлердин санын қысқартады.

* 24:12 Сөзбе-сөз: нызамсызлық.

** 24:15 Даниел 9:27; 11:31; 12:11.

*** 24:20 Сөзбе-сөз: шемби күнине. Яхудийлердин нызамы бойынша, бул кү-ни жумыс ислеў хәм узақ жолға шығыў қадаған етилген еди.

²³ Сонда егер сизлерге биреу: «Қараңдар, Масих бул жерде!» ямаса: «Ол ана жерде» десе исенбеңдер. ²⁴ Өйткени жалған масихлар хәм жалған пайғамбарлар пайда болып, егер мүмкин болса, Қудайдың таңлап алғанларын да алдау үшін, уллы кәраматлы белгилер хәм таң қаларлық ислерди көрсетеди. ²⁵ Дыққат етиндер! Мен сизлерге алдын ала айтып атырман.

²⁶ Солай етип, егер сизлерге: «Мине, Ол шөлистанда!» десе, шықпаңдар ямаса: «Ол жасырын бөлмелерде» десе, исенбеңдер. ²⁷ Себеби Адам Улының келиуі шығыста пайда болып, аспан бойлап бағысқа зуулап өткен жылдырымдай болады.

²⁸ Өлик қай жерде болса, қузғынлар сол жерге жыйналады.

Адам Улының қайта келиуі

²⁹ — Сол күнлердің апатынан соң,
*«бирден күн қараңғыланады,
 ай өз жақтысын түсирмейди,
 жұлдызлар аспаннан түсіп,
 аспан күшлери силкинеди»*.*

³⁰ Сонда аспанда Адам Улының кәраматлы белгиси көрингенде, жер жүзиндеги барлық халықлар жылай баслайды. Олар Адам Улының уллы құдирет хәм салтанат пенен аспандағы бултарда қиятырғанын көреді. ³¹ Кәрнайдың күшли дауысы менен Ол Өзиниң периштелерин жибереди хәм олар дүньяның төрт тәрәпинен, аспанның бир шетинен баслап екінши шетине дейин, Оның таңлап алғанларын жыйнап келеді.

Әнжир ағашын мысалға алыңдар!

³² — Әнжир ағашын мысалға алыңдар: оның шақалары жумсарып, жапырақ шығара баслағанда, жаздың жақын екенін билесіздер. ³³ Сол сыяқлы, сизлер усылардың хәммесін көргениңизде Адам Улының жақынлап, есик алдында турғанын билиңдер! ³⁴ Сизлерге шынын айтып турман: бул әулад жойылып кетпесинен бурын усылардың хәммеси болады. ³⁵ Аспан менен жер жойылады, бірақ Мениң сөзлерім хеш қашан жойылмайды.

Сол күнди ямаса саатты хеш ким де билмейди

³⁶ — Бірақ, сол күнди хәм сол саатты хеш ким де билмейди: аспандағы периштелер де, Улдың Өзи де, тек ғана Әкем биледи.

---

* 24:29 Ийшя 13:10; 34:4.

³⁷ Нухтың заманында қалай болған болса, Адам Улы келгенде де солай болады. ³⁸ Өйткени суў тасқынынан бұрын, Нух кемеге* минген күнге дейін, адамлар ишип жеди, үйленди, турмысқа шықты. ³⁹ Суў тасқыны басып, бәрін қырып жойғанға дейін, олар аңғармады. Адам Улы келгенде де солай болады. ⁴⁰ Сол ўақытта еки адам атызда болса, биреуі алынып, екіншиси қалдырылады. ⁴¹ Еки хаял дигирман тартып отырса, биреуі алынып, екіншиси қалдырылады.

⁴² Солай етип, сергек болыңлар! Себеби Ийензидиң қашан келетуғынын билмейсизлер. ⁴³ Мынаны билип қойыңлар: егер үй ийеси урының түннің қайсы ўақытында келетуғынын билсе уйықламай, үйине урының бузып кириўине мүмкиншилик бермеген болар еди. ⁴⁴ Сонлықтан сизлер де таяр болып турыўыңыз шәрт! Өйткени Адам Улы сизлер ойламағанда келеди.

⁴⁵ Ийеси үй-ишимдегилерди басқарсын хәм оларға ўақытында аўқатын берсин деп тайынлаған исенимли хәм ақыллы хызметши ким? ⁴⁶ Ийеси келгенде оның солай ислеп атырғанын көрсе, сол хызметши бахытлы! ⁴⁷ Сизлерге шынын айтып турман: ийеси оны өзиниң пүткил мал-мүлкин басқарыўшы етип тайынлайды. ⁴⁸ Ал егер сол хызметши жаман болып, ишинен: «Ийем тез келе қоймас», — деп ойлап, ⁴⁹ хызметши жолдасларын сабап, мәскүнемлер менен бирге ишип-жесе, ⁵⁰ сонда сол хызметшиниң ийеси күтпеген күни хәм ойламаған ўақытта келип, ⁵¹ оны қатты жазалап, еки жүзликердиң аўхалына салады. Сол жерде ол жылап, пушайман жейди.

Жигирма бесинши бап

Он қыз туўралы тымсал

¹ — Сол күни Аспан Патшалығы шыраларын алып, күйеўди қарсы алыўға шыққан он қызға уқсайды. ² Олардың бесеуі ақылсыз, ал бесеуі ақыллы болыпты. ³ Ақылсыз қызлар шыраларын алыпты да, бирақ аўысық май алмай шығыпты. ⁴ Ал ақыллы қызлар шыралары менен қоса май қуйылған ыдысларын да алып шығыпты. ⁵ Күйеў кешиккеннен соң олардың хәммеси қалғып, уйықлап қалыпты. ⁶ Бирақ түн ортасы болғанда: «Күйеў киятыр, оны қарсы алыўға шығыңлар», — деп бақырған даўыс еситилипти. ⁷ Сонда қызлардың хәммеси турып, өзлериниң шыраларын таярлапты. ⁸ Ақылсыз қызлар ақыллыларға: «Бизлерге майларыңыздан аз-маз бериндер, шыраларымыз

* 24:38 Нухтың кемеси — Жаратылыс 6:14-16 ға қараң.

сөнип атыр», – депти. ⁹ Ал ақыллы кызлар: «Бизлерге де, сизлерге де жетпей қалыуы мүмкін, жақсысы, сатыушыларға барып сатып алыңлар», – деп жууап берипти. ¹⁰ Олар май сатып алыуға кеткен уақытта күйеу келип, таяр турған кызлар оның менен бирге тойханаға киргеннен соң, қапы бекитилипти. ¹¹ Соңынан қалған кызлар да келип: «Ийем! Ийем! Бизлерге қапыны аш!» – деп жалыныпты. ¹² Бірақ ол: «Сизлерге шынын айтып турман: мен сизлерди танымайман!» – деп жууап қайтарыпты.

¹³ Солай етип, сергек болыңлар, себеби Адам Улының келетуғын күнин хәм уақтың билмейсизлер-ғо.

***Аманат етилген талант
туўралы тымсал***

¹⁴ – Аспан Патшалығы бир адамның узақ жолға кетпесинен бурын хызметшилерин шақырып алып, оларға өзиниң мал-мүлкин аманат еткенине уқсайды. ¹⁵ Олардың уқыбына қарай, биреўине бес, екіншисине еки, үшіншисине бир талант берип, жолға атланыпты. ¹⁶ Бес талант алғаны дәрриу барып, ақшаны саудаға айландырып, және бесеўин арттырыпты. ¹⁷ Еки талант алғаны да солай ислеп, және екеўин арттырыпты. ¹⁸ Бир талант алғаны барып, ийесиниң ақшасын жерге көмип жасырыпты.

¹⁹ Арадан көп уақыт өткеннен соң хызметшилердиң ийеси қайтып келип, олардан есап талап етипти. ²⁰ Сонда бес талант алғаны және бесеўин әкелип: «Ийем, маған бес талант берген едиңиз, минекей, мен және бесеўин арттырдым», – депти. ²¹ Ийеси оған: «Бәрекелла, жақсы хәм исенимли хызметшим! Кишкене исте исенимли болдың, мен саған үлкен ис тапсырмақшыман. Жүр, мениң кууанышыма ортақ бол!» – депти. ²² Еки талант алғаны да келип: «Ийем, сиз маған еки талант берген едиңиз, минекей, мен және екеўин арттырдым», – депти. ²³ Ийеси оған: «Бәрекелла, жақсы хәм исенимли хызметшим! Кишкене исте исенимли болдың, мен саған үлкен ис тапсырмақшыман. Жүр, мениң кууанышыма ортақ бол!» – депти.

²⁴ Соңынан бир талант алғаны да келип: «Ийем, сизиң қатал адам екениңизди билемен. Сиз өзиңиз екпеген жериңизден орып, шашпаған жериңизден жыйнайсыз. ²⁵ Сонлықтан мен сизден қорқып, талантыңызды жерге көмип жасырған едим. Минекей, ақшаңыз, алың», – депти. ²⁶ Ал ийеси оған жууап қайтарып былай депти: «Хәй, жаман хәм жалқау хызметшим! Мениң өзим екпеген жерден орып, шашпаған жерден жыйнайтуғынымды сен биліпсең. ²⁷ Сонлықтан да, мениң ақшамды айланысқа жиберетуғын адамға бериўин

тийис еди, қайтып келгенимде өзимдикин пайдасы менен алар едим-ғо. ²⁸ Енди оннан талантты алыңдар да, оны он талантты барға бериңдер! ²⁹ Өйткени кимде бар болса, оған және де мол етип бериледи, ал кимде жоқ болса, оның бары да тартып алынады. ³⁰ Ал мына жарамсыз хызметшини сыртқы қараңғылыққа шығарып таслаңдар. Сол жерде ол жылап, пушайман жейди».

Ақырзамандағы хуким

³¹ – Адам Улы Өз салтанатында хәм барлық периштелери менен бирге келгенде, Өзиниң салтанатлы тахтына отырады. ³² Сонда барлық халықлар Оның алдына жыйналады хәм Ол шопанның қойларды ешкилерден айырғаны сыяқлы, оларды айырып бөледі. ³³ Қойларды оң жағына, ешкилерди сол жағына қояды. ³⁴ Сонда патша оң жағындағыларға: «Келиңдер, Әкемнен жарылқанғанлар, дүнья жаратылғаннан бери сизлер ушын таярлап қойылған Патшалықты мийрас етип алыңдар. ³⁵ Себеби Мен аш болғанымда, сизлер Маған аўқат бердинлер, шөллегенимде, суў бердинлер, жат жерде жүргенимде, Мени қабыл алдыңдар. ³⁶ Жалаңаш болғанымда, Маған кийим бердинлер, наўқас болғанымда, Мени күттинлер, камақта болғанымда, Маған келдинлер», – дейди. ³⁷ Сонда хақ адамлар Оған: «Ийем! Бизлер қашан аш болғаныңды көрип, Саған аўқат бердик, қашан шөллегениңди көрип, суў бердик? ³⁸ Қашан жат жерде жүргениңди көрип, Сени қабыл еттик, қашан жалаңаш болғаныңда, Саған кийим бердик? ³⁹ Қашан наўқас ямаса камақта болғаныңды көрип, Саған бардык?» – дейди. ⁴⁰ Патша оларға жуўап берип: «Сизлерге шынын айтып турман: сизлердиң усы ислерди Мениң мына ең қарапайым туўысқанларымның биреўине ислегениңиз – Маған ислегениңиз болады», – дейди. ⁴¹ Соннан кейин, Ол сол жағындағыларға: «Хәй, ғарғыс алғанлар! Мениң қасымнан арман, шайтан хәм оның хызметшилери* ушын таярланып қойылған мәңгилик отқа кетиндер! ⁴² Өйткени Мен аш болғанымда, сизлер Маған аўқат бермединлер, шөллегенимде, суў бермединлер. ⁴³ Жат жерде жүргенимде, Мени қабыл алмадыңдар, жалаңаш болғанымда, Маған кийим бермединлер, наўқас, камақта болғанымда, Маған келмединлер», – дейди. ⁴⁴ Сонда олар жуўап берип: «Ийем! Бизлер Сениң қашан я аш болғаныңды, я шөллегениңди, я жат жерде жүргениңди, я жалаңаш, я наўқас, я камақта болғаныңды көрип, Саған хызмет етпедик?» – дейди. ⁴⁵ Сонда патша жуўап қайтарып: «Сизлерге шынын айтып турман: сизлер усы ислерди мына ең

* 25:41 Сөзбе-сөз: периштелери.

карапайым биреўине ислеменениңиз – Маған ислеменениңиз болады», – дейди.

⁴⁶ Солай етип, олар мәңгилик азапқа жибериледи, ал хақ адамлар мәңгилик өмирге ериседи.

Жигирма алтыншы бап

Ийсаны өлтириў ушын тил бириктириў

¹ Ийса усы сөзлердин хәммесин айтып болғаннан кейин, Өз шәкиртлерине:

² – Енди еки күннен соң, Қутқарылыў байрамы* болатуғынын билесизлер. Сонда Адам Улы атанақ ағашқа шегелениўге услап бериледи, – деди.

³ Сол ўақытта бас руўханийлер хәм халық ақсақаллары Каяфа деген бас руўханийдин хәўлисине жыйналды. ⁴ Олар Ийсаны хийле менен қолға түсирип алып өлтириў хақында тил бириктирди. ⁵ Бирақ олар: «Халық арасында қозғалан болмаўы ушын, бул исти байрам күнлери ислемейик», – дести.

Ийсаның басына әтир май қуйылыўы

⁶ Ийса Бетанияда, бурын мақаў кесел болған Симонның үйинде ⁷ дастурхан басында отырғанда, қолында қымбатлы әтир майға толған мәрмер ыдысы бар бир хаял Оның қасына келип, әтир майды Оның басына қуйды. ⁸ Буны көрген шәкиртлери ашыўланып:

– Бундай ысырапкершиликтиң неге кереги бар? ⁹ Бул әтир майды қымбатқа сатып, ақшасын жарлыларға үлестириўге болар еди-ғо, – дести.

¹⁰ Бирақ Ийса буны еситип, оларға:

– Бул хаялды неге уялтып атырсызлар? Ол Маған жақсылық иследи-ғо. ¹¹ Жарлылар сизлер менен бәрқулла бирге, ал Мен сизлер менен бәрқулла бирге болмайман. ¹² Ол бул әтир майды денеме қуйып, Мени жерлеўге таярлады. ¹³ Сизлерге шынын айтып турман: Хош Хабар дүньяның қай жеринде жәрияланса да, бул хаял еске алынып, оның ислеген иси айтылатуғын болады, – деди.

---

* 26:2 *Қутқарылыў байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиў» дегенди билдиреди.

Яхуданың сатқынлығы

¹⁴ Сонынан Ийсаның он еки шәкиртинің бири болған Яхуда Искариот деп аталған адам бас руҳанийлерге барып:

¹⁵ – Ийсаны сизлерге ушлап берсем, маған не бересизлер? – деп сорады.

Олар оған отыз гүмис теңге усынды. ¹⁶ Яхуда да сол ўақыттан бастап Ийсаны ушлап бериўге қолайлы пайыт изледи.

Ийсаның Өз шәкиртлери менен Қутқарылыў байрамының асын жеўи

¹⁷ Ашытқысыз нан байрамының* биринши күнинде Ийсаның шәкиртлери Оған келип:

– Қутқарылыў байрамының асын жеўиң ушын қай жерде таярлық көриўимизди қәлейсең? – деп сорады.

¹⁸ Ол жуўап берип былай деди:

– Қаладағы пәленше деген адамға барып, оған: «Устазымыз: „Мениң күним жақынлап қалды. Шәкиртлерим менен бирге байрам аўқатын сениң үйинде жеймен“, деди», – деп айтыңлар.

¹⁹ Шәкиртлери Ийсаның тапсырғанын ислеп, байрам аўқатын таярлады.

²⁰ Кеш болғанда, Ийса он еки шәкирти менен бирге дастурхан этирапына отырды. ²¹ Олар аўқатланып отырғанда, Ийса оларға:

– Сизлерге шынын айтып турман: араңыздағы бириңиз Маған сатқынлық ислейди, – деди.

²² Сонда олар қатты қапа болып, биринен соң бири Оннан:

– Мен емеспен бе, Ийем? – деп сорай баслады.

²³ Ийса оларға жуўап берип:

– Мениң менен бирге табаққа қолын салғанның өзи Маған сатқынлық истейди. ²⁴ Деген менен, Адам Улы Өзи ҳаққында Мухаддес Жазыўда айтылғандай баратыр, бирақ Адам Улына сатқынлық қылыўшы ҳәсирет шегеди! Ол адамның бул дүньяға келмегени өзи ушын жақсырақ болар еди, – деди.

²⁵ Сонда Оған сатқынлық қылатуғын Яхуда:

– Мен емеспен бе, Устаз? – деди.

Ийса оған:

– Буны сен өзиң айттың, – деп жуўап берди.

---

* 26:17 *Ашытқысыз нан байрамы* – Қутқарылыў байрамы.

Ийсаның соңғы кешеси

²⁶ Олар аўқатланып отырғанда Ийса нанды алып, Қудайға шүкирлик етти хәм оны сындырып, шәкиртлерине берди де:

– Алынлар, жеңлер, бул – Мениң денем, – деди.

²⁷ Соңынан Ол кесени қолына алып, Қудайға шүкирлик етти хәм оларға кесени берип былай деди:

– Хәммеңиз буннан ишинлер! ²⁸ Себеби бул – көп адамның гүналарының кеширилиўи ушын төгилетуғын, Жаңа Келисимди бекитетуғын Мениң қаным. ²⁹ Сизлерге айтатуғыным: Әкемнің Патшалығында сизлер менен жаңасын ишетуғын күниме дейин, Мен бундай жүзим ишимлигинен қайтып ишпеймен.

³⁰ Соңынан олар Қудайды жырлайтуғын қосық айтып, Зәйтүн таўына кетти.

Петрдиң Ийсадан таныўы туўралы болжаў

³¹ Сонда Ийса оларға:

– Бул түни хәммеңиз Мени таслап кетесизлер. Өйткени Мухадес Жазыўда былай деп айтылған:

*«Шопанды урғанымда,
Сүриўдеги қойлар тарқап кетеди»*.*

³² Бирақ қайта тирилгенимнен кейин, сизлерден бурын Галилаға бараман, – деди.

³³ Петр Оған жуўап берип:

– Сени хәммеси таслап кетсе де, мен Сени хеш қашан таслап кетпеймен, – деди.

³⁴ Ийса оған:

– Саған шынын айтып турман: бүгин түнде қораз шақыраман дегенше, сен Меннен үш рет танасан, – деди.

³⁵ Петр Оған:

– Маған Сениң менен бирге өлиўге туўра келсе де, мен Сеннен хеш қашан танбайман, – деди.

Басқа шәкиртлериниң хәммеси де солай деди.

Ийсаның Гетсеманиде дуўа етиўи

³⁶ Соңынан Ийса шәкиртлери менен бирге Гетсемани деген жерге келип, оларға:

---

* 26:31 Зекерия 13:7.

– Мен ана жерге барып дуға етип боламан дегенше, сизлер усы жерде отырыңлар, – деди.

³⁷ Өзи менен бирге Петрди хәм Зебедейдің еки улын алып кетти де, кайғырып қыйнала баслады. ³⁸ Сонда Ийса оларға:

– Жаным өлердей қыйналып тур. Сизлер усы жерде қалып, Мениң менен бирге сергек болып турыңлар, – деди.

³⁹ Соңынан Ол бираз шетирек барды да, бетин жерге басып, былай деп дуға ете баслады:

– Әкем Мениң! Егер де мүмкин болса, бул азап кесеси Меннен өтсин. Бирақ Мениң емес, Сениң кәлеуиң болсын!

⁴⁰ Шәкиртлериниң қасына қайтып келип, олардың уйыклап атырғанын көрди де, Петрге:

– Солай етип, сизлер Мениң менен бирге уйыкламай бир саат та отыра алмадыңлар ма? ⁴¹ Азғырылмауыңыз ушын сергек болып, дуға етинлер! Руұх кәлейди, бирақ дене хәлсиз, – деди.

⁴² Ийса екінши рет барып, және былай деп дуға етти:

– Әкежаным! Егер бул азап кесеси Мен ишпей Меннен өте алмаса, онда Сениң еркиң орынлансын.

⁴³ Қайтып келип, олардың және уйыклап атырғанын көрди. Өйткени көзлерин уйқы басқан еди.

⁴⁴ Оларды қалдырып, және барып, үшінши рет те сол сөзлерин қайталап дуға етти. ⁴⁵ Соңынан шәкиртлериниң қасына қайтып келип, оларға:

– Сизлер еле уйыклап, дем алып атырсызлар ма? Мине, ўақыт болды, Адам Улы гүнакарлардың қолына услап бериледи. ⁴⁶ Турыңлар, кеттик. Қаранлар, Маған сатқынлық қылыўшы жақынлады, – деди.

Ийсаның қолға алынуы

⁴⁷ Ийса еле сөйлеп турғанда, он екінин бири Яхуда келди. Онын менен бирге бас руұханийлер хәм халық аксақаллары жиберген жүдө көп адамлар бар еди. Адамлар қолларына қылыш хәм шоқмар услаған еди. ⁴⁸ Ийсаға сатқынлық қылыўшы оларға белги берип: «Мен кимди сүйсем, Ол – Соның Өзи. Оны қолға алыңлар», – деген еди.

⁴⁹ Ол дәрриў Ийсаның қасына барып:

– Ассалаўма әлейкум, Устаз! – деп Оны сўйди.

⁵⁰ Ийса оған:

– Хәй, достым, неге келдің? – деди.

Сонда олар Ийсаға жақынлап келди де, Оған қол салып услап алды. ⁵¹ Сол ўақытта-ақ Ийса менен бирге болғанлардың биреуи қылышын суўырып алып, бас руұханийдің қулының қулағын шаўып таслады. ⁵² Бирақ Ийса оған:

– Қылышыңды қынабына салып қой! Қылыш көтеріушілердин хәммеси де қылыштан қаза табады. ⁵³ Сен егер Мен хәзир Әкемнен сорасам, Ол Маған он еки легионнан* да артық периште жибермей-ди, деп ойлайсаң ба? ⁵⁴ Бірақ егер ондай болса, Мухаддес Жазыулардағы солай болыуы тийис деген сөзлер қалайынша орынланар еди? – деди.

⁵⁵ Сонда Ийса халыққа:

– Мени ушлау үшін, жынаятшыға қарсы шыққандай болып, қылыш хәм шоқмар алып келдиндер ме? Мен хәр күни Ибадатханада отырып тәлим беретуғын едим, бірақ сизлер Мени усламадыңлар. ⁵⁶ Усылардың хәммеси пайғамбарлардың Жазыуларының орынланыуы үшін болды, – деди.

Сонда шәкиртлеринин хәммеси Оны таслап, қашып кетти.

Ийса жоқарғы кеңес алдында

⁵⁷ Ийсаны қолға алғанлар Оны Каяфа деген бас руұханийге апарды. Ол жерге диний муғаллимлер менен ақсақаллар жыйналған еди. ⁵⁸ Петр Ийсаға бас руұханийдин хәўлисине дейин узактан ерип барды хәм сонын көриу үшін ишке кирип, сақшылар менен бирге отырды. ⁵⁹ Бас руұханийлер хәм пүткил жоқарғы кеңес Ийсаны өлим жазасына хүким етиу үшін, Оған қарсы жалған гүәалық изледи. ⁶⁰ Көплеген жалған гүәалар келсе де, таба алмады. Ақырында еки жалған гүәа келип:

⁶¹ – Ол: «Қудайдың Ибадатханасын бузып, Оны үш күннин ишинде қайта тиклей аламан», – деп айтты, – деди.

⁶² Сонда бас руұханий орнынан турып, Ийсадан:

– Олар Саған қарсы гүәалық берип атыр-ғо. Сен неге хеш жууап бермейсең? – деп сорады.

⁶³ Бірақ Ийса үндемеді. Сонда бас руұханий Оған:

– Мен Саған тири Қудайдың аты менен буйыраман. Бизлерге айтшы: Қудайдың Улы, Масих – Сенбисең? – деп сорады.

⁶⁴ Ийса оған:

– Өзиң айттың. Сизлерге айтатуғыным: усы ўақыттан баслап, сизлер Адам Улының Құдиретлинин** оң жағында отырғанын хәм аспандағы бултардың үстинде киятырғанын көресизлер, – деди.

⁶⁵ Сонда бас руұханий өз кийимлерин жыртып:

– Ол Қудайға тил тийгизди-ғо! Енди бизлерге гүәалардың неге кереги бар? Сизлер хәзир Оның Қудайға тил тийгизгенин өзлериңиз

* 26:53 *Бир легион* – Рим армиясында 6000 әскерден ибарат әскерий топар.

** 26:64 *Құдиретлинин* – Қудайдың.

еситтиңиз-ғо! ⁶⁶ Сизлердің хұкиминиз қандай болады? – деп со-
рады.

Олар жууап қайтарып:

– Ол өлим жазасына тартылыўы тийис, – деди.

⁶⁷ Сонда олар Оның бетине түкирип, Оны ура баслады. Биреўлер
бетине шапалақ пенен урып, ⁶⁸ Оған:

– Хәй, Масих! Бизлерге ўәлийлик етип айт: Сени ким урды? – деди.

Петрдің Ийсадан үш рет таныўы

⁶⁹ Сол ўақытта Петр сыртта, хәўлиде отырған еди. Оның қасына
бир шоры қыз келип:

– Сен де галилалы Ийса менен бирге едиң-ғо, – деди.

⁷⁰ Бирақ ол хәммениң алдында танып:

– Сениң не айтып турғаныңды түсинбеймен, – деди.

⁷¹ Ол дәрўазаға қарай баратырғанда оны басқа бир шоры қыз кө-
рип, сол жердегилерге:

– Мына адам Насыралы Ийса менен бирге болған-ғо, – деди.

⁷² Ол ант ишип:

– Мен ол Адамды танымайман, – деп және танды.

⁷³ Бираздан кейин, сол жерде турғанлар Петрге жақынлап келип,
оған:

– Шынында да, сен солардың бирисең. Бул сениң сөйлегениң-
нен анық билинип тур-ғо, – деди.

⁷⁴ Сонда Петр:

– Шынын айтып турман, мен ол Адамды танымайман, – деп ант
ишип, өзін өзи ғарғай баслады.

Сол ўақытта-ақ қораз шақырды. ⁷⁵ Сонда Ийсаның: «Қораз ша-
қыраман дегенше, сен Меннен үш рет танасаң», – деген сөзи Петр-
дің есине түсти. Ол сыртқа шығып кетип, өкирип жылады.

Жигирма жетинши бап

Ийсаның Пилаттың алдына апарылыўы

¹ Таң атқанда, барлық бас руўханийлер менен халық ақсақаллары
Ийсаны өлтириў туўралы кеңести де, ² Оны байлатып, римли хәким
Понтий Пилатқа апарып тапсырды.

Яхуданың өзін өзи өлтириўи

³ Сонда Ийсаға сатқынлық қылған Яхуда Оның жазаға хұким
етилгенин көрип өкинди де, алған отыз гүмис теңгени бас руўха-
нийлер менен халық ақсақалларына қайтарып берип:

4 – Мен сатқынлық қылдым. Айыпсыз қанды төктирип, гүна ис-ледим, – деди.

Олар оған:

– Бизлерге не? Өзин бил, – деди.

5 Сонда Яхуда гүмисти Ибадатхананың ишине ылақтырып тасла-ды да, сыртқа шығып кетип, асылып өлді.

6 Бас руўханийлер гүмисти алып:

– Буны Ибадатхана қазнасына салыуға болмайды, себеби бул қанның қуны-ғо, – деди.

7 Олар өз ара ойласып, сол ақшаға гүлалшының егислик жерин сатып алды да, оны жат жерден келгенлерди жерлеуғе арнады.

8 Сонлықтан сол жер усы күнге дейин «Қан жери» деп аталады.

9 Солай етип, Еремия пайғамбардың алдын ала айтқан мына сөз-лери орынланды:

*«Олар отыз гүмис теңгени, яғный Израилдың урпақлары бақалаған
Оның қунын алып,*

10 *Жаратқан Ийемнің маған айтқанындай, гүлалшының егислик
жери ушын берди»*.*

Өлим хәкими

11 Ийса римли хәкимнің алдында турғанда, хәким Оннан:

– Сен Яхудийлердің Патшасымысан? – деп сорады.

Ийса оған:

– Сол екенимди өзін айттың, – деп жууап берди.

12 Ал бас руўханийлер менен халық ақсақаллары Оны айыплаған-да, Ол хеш жууап бермеді.

13 Сонда Пилат Оған:

– Саған қарсы қаншама гүуалықлар айтып атырғанын еситип турған жоқсаң ба? – деди.

14 Бирақ Ийсаның өзіннің бирде бир сөзине жууап қайтармағаны-на хәким қатты хайран қалды.

15 Қутқарылыу байрамында халық сораған бир тутқынды босатып бериу – хәкимнің әдети еді. 16 Сол уақытта қамақта Бараба деген белгили бир жынаятшы бар еді. 17 Халық жыйналып болғанда, Пи-лат оларға былай деди:

– Сизлер кимди босатып бериуімди қәлейсизлер? Барабаны ма ямаса Масих деп аталатуғын Ийсаны ма?

18 Өйткени ол олардың Ийсаны өзине күншиллик пенен услап бергенин билетуғын еді.

---

* 27:9-10 Зекерия 11:12-13; Еремия 19:1-13; 32:6-9.

¹⁹ Пилат хуким гүрсисинде отырғанда, хаялы оған мынадай хабар жиберди: «Сол хақ Адамға хеш нәрсе ислеме. Мен бүгин түсимде Ол себепли көп азап шектим».

²⁰ Бас рууханийлер менен халық ақсақаллары халықты үгитлеп:

– Барабаны босатып берип, Ийсаны өлтириүди талап етинлер, – деди.

²¹ Хәким олардан және:

– Сизлерге екеүиниң қайсысын босатып бериүимди қәлейсизлер? – деп сорады.

Олар:

– Барабаны, – деди.

²² Пилат оларға:

– Ал Масих деп аталатуғын Ийсаға не ислейин? – деп сорады.

Олардың хәммеси де:

– Оны атанақ ағашқа шегелетип тасла! – деди.

²³ Ал Пилат олардан:

– Ол қандай жаманлық иследи, ақыры? – деп сорады.

Бирақ олар бурынғысынан бетер:

– Оны атанақ ағашқа шегелетип тасла! – деп бақырысты.

²⁴ Пилат хеш нәрсе ислей алмайтуғынын хәм қозғалаң басланажағын сезип, суў алды да, халықтың көз алдында қолын жуўып:

– Бул Адамның қанының төгилиүине мен айыплы емеспен, сизлер жуўапкерсиз, – деди.

²⁵ Пүткил халық:

– Оның қаны ушын бизлер хәм бизлердиң балаларымыз жуўапкер болғаймыз! – деп жуўап қайтарды.

²⁶ Сонда Пилат оларға Барабаны босатып берди. Ал Ийсаны қамшылатқаннан соң, атанақ ағашқа шегелеүге тапсырды.

Әскерлердиң Ийсаны масқаралаўы

²⁷ Сонда хәкимниң әскерлери Ийсаны хәкимниң хәўлисине алып барып, оның алдына пүткил әскерлерди жыйнады. ²⁸ Оның кийимлерин шешип, үстине шым қызыл шапан кийгизди де, ²⁹ тикенли шыбықлардан таж өрип, Оның басына салды. Оң қолына қамыс тақты услатты да, Оның алдында дизелерин бүгип:

– Жасасын, Яхудийлердиң Патшасы! – деп мазақ етти.

³⁰ Оған түкирип, қамысты алып, Оның басына урды. ³¹ Оны мазақ қылып болғаннан соң, үстиндеги шым қызыл кийимди шешип алып, Оған Өз кийимин кийгизди де, атанақ ағашқа шегелеү ушын алып кетти.

***Ийсаның атанақ ағашқа
шегелениуи***

³² Әскерлер шығып баратырғанда Симон атлы бир киренели адамды ушыратып, оны Ийсаның атанақ ағашын аркалап алып жүриўге мәжбүрледи. ³³ Голгота деп аталған, яғный «Бас сүйек орны» дегенди аңлататуғын жерге келгенде, ³⁴ олар Ийсаға өт қосылған шарапты ишиўге берди, бирақ Ол татып көрип, ишиўден бас тартты.

³⁵ Оны атанақ ағашқа шегелеп болғаннан соң шек тасласып, кийимлерин өз ара бөлисти*, ³⁶ сонынан отырып, Оны қараўыллады. ³⁷ Оның айыбын көрсететуғын: «**БУЛ – ЯХУДИЙЛЕРДИҢ ПАТШАСЫ ИЙСА**» деген жазыўды бас бетиндеги ағашқа қағып қойды. ³⁸ Ийса менен бирге еки қарақшыны да, биреўин оң тәрәпине, екіншисин сол тәрәпине атанақ ағашларға шегеледи.

³⁹ Ийсаның жанынан өтип баратырғанлар басларын шайқады хәм Оны мазақ етип:

⁴⁰ – Хәй, Ибадатхананы бузып, Оны үш күннің ишинде қайта тиклейжақ болған, Сен! Егер Сен Қудайдың Улы болсан, кәнекей, Өзинди Өзиң қутқар! Атанақ ағаштан түсип көрши! – дести.

⁴¹ Бас руўханийлер, диний муғаллимлер хәм ақсақаллар да Оның үстинен күлип былай деди:

⁴² – Бул басқаларды қутқарып, Өзин Өзи қутқара алмайды. Егер Ол Израилдың Патшасы болса, хәзир атанақ ағаштан түссин. Сонда бизлер Оған исенермиз. ⁴³ Ол Қудайға арқа сүйеп тур. Егер Қудай кәлесе, хәзир Оны қутқарсын. Себеби Ол: «Мен Қудайдың Улыман», – деген еди-ғо.

⁴⁴ Ийса менен бирге атанақ ағашқа шегеленген қарақшылар да Оны усылай мазақ етти.

Ийсаның жан тапсырыўы

⁴⁵ Түски саат он екиден баслап, түстен кейин саат үшке дейин, пүткил жерди қараңғылық қаплап турды. ⁴⁶ Саат үшлер шамасында Ийса қатты даўыс пенен:

– Ели, Ели! Лама сабахтани? (Яғный: «Қудайым, Қудайым! Неге Мени таслап кеттиң?»**) – деп бақырды.

⁴⁷ Сол жерде турғанлардың гейбиреўлери буны еситип:

– Ол Илиясты шақырып атыр, – дести.

---

* 27:35 Забур 21:18.

** 27:46 Забур 21:2.

⁴⁸ Дәрриү олардың биреуи жууырып барып, бир сорғышты сирке сууына синдирди де, оны таякка қадап, Оған ишиүге берди.

⁴⁹ Ал басқалары:

– Токтай тур, Илияс келип, Оны қутқарар ма екен, көрейик, – дести.

⁵⁰ Ийса және қатты дауыслап бакырды да, жан тапсырды.

⁵¹ Сол ўақытта-ақ Ибадатхананың Мухаддесханасындағы перде жоқарыдан төменге дейін қақ айырылып, екиге бөлінди. Жер силкинип, жартаслар жарылды. ⁵² Қәбирлер ашылып, жатырған мухаддес адамлардың көбиси қайта тирилди. ⁵³ Ийса қайта тирилгеннен кейін, олар қәбирлеринен шығып, мухаддес қалаға барды хәм көп адамларға көринди.

⁵⁴ Жер силкиниўдин хәм басқа ўақыялардың болғанын көрген жүзбасы хәм оның менен бирге Ийсаны қараўыллағанлар қатты қорқысып:

– Бул хақыйқаттан да, Қудайдың Улы екен! – дести.

⁵⁵ Сол жерде узақтан қарап турған көп хаяллар да бар еди, олар Ийсаның изине Галиладан ерип келип, Оған хызмет еткен еди.

⁵⁶ Олардың арасында мағдалалы Мәриям, Яқып пенен Юсуптың анасы Мәриям хәм Зебедейдин улларының анасы да бар еди.

Ийсаның қәбирге қойылыуы

⁵⁷ Кеш болғанда, Ариматиядан Юсуп атлы бир бай адам келди. Ол да Ийсаның шәкирти еди. ⁵⁸ Ол Пилатқа барып, Ийсаның денесин сорады. Пилат оған бериўди буйырды. ⁵⁹ Юсуп денени алып, оны таза кепинликке орады да, ⁶⁰ өзинин жартаста ойылған жаңа қәбирине апарып қойды. Соңынан үлкен бир тасты домалатып, қәбирдин аўзына қойды да, сол жерден кетип қалды. ⁶¹ Мағдалалы Мәриям менен басқа Мәриям сол жерде, қәбирдин қарсысында отырған еди.

Қәбирди қараўыллау

⁶² Келеси күни, яғный яхудийлердин таярлық күнинен* кейинги дем алыс күни** бас руўханийлер менен парисейлер Пилаттың алдына жыйналып, ⁶³ оған:

– Тақсыр! Ана өтирикшиниң тири ўақтында: «Мен үш күннен кейін қайта тирилемен», – дегени есимизге түсти. ⁶⁴ Сонлықтан да,

---

* 27:62 Яғный: жума күни. Шемби күни болған дем алыс күни ушын таярлық көрилетуғын күн.

** 27:62 Дем алыс күни – шемби күни.

шәкиртлери түнде келип, Оны урлап алып кетип, халыққа: «Ол өлимен қайта тирилди», – деп айтпауы ушын, Оның кәбирин үш күнге дейін қарауыллауға буйрық берін. Олай етпесек, соңғы жалған бурынғысынан да бетер болады, – деди.

⁶⁵ Пилат оларға:

– Сақшылар бар-ға. Барып, кәбирди өз билгенлериңизше гүзетиндер, – деди.

⁶⁶ Олар барып, тасқа мөр басты да, кәбирге сақшы қойды.

Жигирма сегизинши бап

Ийсаның қайта тирилиуі

¹ Яхудийлердің дем алыс күни өткеннен соң, екшемби күни таң сәхәрде мағдалалы Мәриям хәм баска Мәриям кәбирди көриуге келди. ² Бирден жер қатты силкинип, Қудайдың периштеси аспаннан түсип келди де, кәбирдің аўзындағы тасты домалатып алып таслап, оның үстине отырды. ³ Периштениң түси жылдырымдай болып, кийими қардай аппақ еди. ⁴ Сақшылар оннан қатты қорқып қалтырасты хәм өли сыяқлы болып, жаны қалмады.

⁵ Периште хаялларға:

– Қорқпанлар! Атанак ағашқа шегеленген Ийсаны излеп келгенлериңизди билемен. ⁶ Ол бул жерде жоқ. Өзинин айтқанындай, Ол қайта тирилди. Барып, Оның жатқан жерин көриңдер. ⁷ Хәзир тез Оның шәкиртлерине барып: «Ийса өлимен қайта тирилипти! Ол сизлерден бурын Галилаға барады. Оны сол жерде көресизлер!» – деп айтып барыңдар. Мениң сизлерге айтатуғыным усы, – деди.

⁸ Хаяллар биресе қорқысып, биресе қатты куўанысып, кәбирден тез шықты да, Оның шәкиртлерине хабарды жеткизиуі ушын асығып жуўырып кетти.

⁹ Күтилмегенде Ийса олардың алдынан шығып:

– Ассалаўма әлейкум! – деди.

Олар жақынлап келди де, Ийсаның аяғын кушақлап, Оған табынды. ¹⁰ Сонда Ийса оларға:

– Қорқпанлар! Мениң туўысқанларыма барып айтыңдар, Галилаға барсын. Олар Мени сол жерде көреді, – деди.

Сақшылардың хабары

¹¹ Хаяллар жолда жүргенде сақшылардың гейбиреулері қалаға барып, болған ўақьяның барлығын бас руўханийлерге айтып берди.

¹² Бас руўханийлер ақсақаллар менен жыйналысып кеңести де, әскерлерге көп ақша берип:

¹³— «Түнде бизлер уйыклап атырғанымызда шәкиртлери келип, Оны урлап алып кетти», — деп айтыңлар. ¹⁴Егер бул хабар хәкимниң қулағына жетсе, бизлер оның менен келисип, сизлерди хәр қандай бәледен сақлап қаламыз, — деди.

¹⁵Әскерлер ақшаны алып, олардың үйретиуи бойынша иследи. Ал усы сөз яхудийлердиң арасында бүгинги күнге дейин кең тарқалған.

Уллы тапсырма

¹⁶Он бир шәкирти Галилаға, Ийсаның өзлерине айтқан тауына барды. ¹⁷Олар Ийсаны көргенде, Оған табынды, бирақ гейбиреулерди гүманланды. ¹⁸Сонда Ийса олардың қасына келип:

— Маған аспанда да, жерде де пүткил бийлик берилген. ¹⁹Сонлықтан да барып, барлық миллетлерди Маған шәкирт қылыңлар: оларды Әкениң, Улдың хәм Мухаддес Руўхтың аты менен шомылдырып, ²⁰Мениң сизлерге буйырғанларымның хәммесин орынлауды оларға үйретинлер. Минекей, Мен дүньяның ақырына дейин хәмме ўақыт сизлер менен бирге боламан! — деди.

Марк жазған Хош Хабар

Китап хаққында мағлыұмат

Бул Хош Хабарды Юхан Марк жазған. Ол китапты яхудий емеслерге, яғный римлилерге хәм басқа миллет адамларына қарата жазған болыұы мүмкин. Себеби китапта яхудийлердиң үрп-әдетлери хәм арамейше сөзлердиң мәнислери түсиндириледи.

Марк Ийсаны Өз бийлиги менен хәрекет еткен Қудайдың Улы сыпатында сүүретлейди. Ийсаның бийлиги тәлим бергенде, жинлерди куұып шығарғанда хәм адамлардың гүналарын кеширгенде белгили болатуғыны хаққында сөз етеди.

Және де усы китаптағы 10:45 та Ийсаның Өзи: «Адам Улы да Өзине хызмет еттириўге емес, ал Өзи хызмет етип, көплердиң кутқарылыұы ушын Өз жанын қурбан етиўге келди», — деп айтқанындай, Марк Ийсаны барлық адамларды гүнадан азат қылыў ушын Қудай жиберген хызметши сыпатында көрсетеди.

Биринши бап

Яқыяның жол таярлауы

¹ Құдайдың Улы Ийса Масихтың* Хош Хабарының басланыуы.

² Ийшая пайғамбардың кітабында былай деп жазылған:

«Мине, Мен хабаршымды алдыңнан жиберемен,
ол Сеңіз баратуғын жолыңды таярлап қояды**».

³ Шөл далада бақырған биреудің дауысы шығады:

„Ийемізге жол таярлаңдар,
Оның жолларын дүзетіңдер!“»***

⁴ Яқыя шөл далаға келип, адамларды сууға шомылдырды****. Оларға гүналарының кеширилиуі ушын тәубеге келиуді хәм сууға шомылдырылыуды жәриялап жүрди. ⁵ Сонда пүткіл Яхүдия үлкесинің халқы хәм Ерусалим тұрғынларының хәммеси оған барып, гүналарын мойынлады хәм Иордан дәрьясында шомылдырылды.

⁶ Яқыя түйе жүнинен кийим кийген, белин тери қайыс пенен бууған болып, шегиртке хәм жабайы хәррениң палы менен аұқатланатуғын еди. ⁷ Ол халыққа жәриялап:

— Мениң изимнен меннен де құдиретли Биреу қиятыр. Мен ийиліп, Оның аяқ кийиминің бауын шешиуге де ылайықлы емеспен.

⁸ Мен сизлерди суу менен шомылдырдым, ал Ол сизлерди Мухаддес Руұх***** пенен шомылдырады, — деди.

Ийсаның шомылдырылыуы

⁹ Сол күнлери Ийса Галила үлкесиндеги Насыра қаласынан келип, Иордан дәрьясында Яқыяның қолынан шомылдырылды.

¹⁰ Ийса суудан шығыудан-ақ, аспанның ашылғанын хәм Мухаддес Руұхтың кептердей Өзинің үстине түскенин көрди. ¹¹ Сонда аспаннан:

— Сен — Мениң сүйикли Улымсан, Мен Саған ырзаман! — деген саза еситилди.

* 1:1 *Масих* — еврей тилинде «Басына май куйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Құдай үәде еткен Қутқарыушы.

** 1:2 Малахия 3:1.

*** 1:3 Ийшая 40:3.

**** 1:4 *Шомылдырыу* — грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Құдайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға беріуинің нышаны.

***** 1:8 *Мухаддес Руұх* — Құдайдың Руұхы.

¹² Соннан соң, дәрриү Мухаддес Руўх Ийсаны шөлге апарды.
¹³ Ийса шөлде қырық күн болып, шайтан тәрәпинен сыналды. Ол жабайы хайўанлар арасында болды хәм периштелер Оған хызмет етти.

Ийсаның шәкиртлерин таңдауы

¹⁴ Яқыя қамаққа алынғаннан кейин, Ийса Галила үлкесине келди хәм Қудайдың Хош Хабарын жәриялап:

¹⁵ – Ыақыт болды, Қудай Патшалығы жақынлады. Тәўбе етип*, Хош Хабарға исениңлер! – деди.

¹⁶ Ийса Галила теңизиниң жағасы менен баратырғанда, теңизге аў салып жүрген Симонды хәм оның иниси Андрейди көрди. Олар балықшылар еди. ¹⁷ Ийса оларға:

– Мениң изиме еринлер! Мен сизлерди адамларды Қудайдың жолына түсириўшилер** қыламан, – деди.

¹⁸ Олар дәрриү аўларын таслап, Оның изине ерди.

¹⁹ Ийса бираз жүргеннен соң, Зебедейдиң улы Яқыпты хәм оның иниси Юханды көрди. Олар қайықта аўларын жамап отырған еди.

²⁰ Ийса дәрриү оларды да шақырды. Олар да әкеси Зебедейди жұмысшылар менен қайықта қалдырып, Ийсаның изине ерди.

Ийсаның жаўыз руўхлы адамға шыта бериўи

²¹ Олар Капарнахум қаласына келди. Дем алыс күни*** болғанда Ийса дәрхал мәжилисханаға**** кирип, адамларға тәлим бере баслады. ²² Адамлар Оның тәлимине таң қалысты, себеби Ол диний муғаллимлер сыяқлы емес, ал Өз бийлиги менен тәлим берди.

²³ Сол ўақытта олардың мәжилисханасында жаўыз руўхлы бир адам болып, ол:

²⁴ – Насыралы Ийса! Бизлер менен не жұмысың бар? Сен бизлерди жоқ етиўге келдиң бе? Сениң ким екениңди билемен, Сен – Қудайдың Мухаддесисең! – деп бақыра баслады.

²⁵ Бирақ Ийса жаўыз руўхқа кейип:

– Үниңди өшир де, оннан шығып кет! – деди.

* 1:15 *Тәўбе етиў* – терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиў.

** 1:17 Сөзбе-сөз: адамларды аўлайтуғын балықшылар.

*** 1:21 Сөзбе-сөз: шемби күни. Мухаддес Нызам бойынша, яхудийлердиң дем алыс күни.

**** 1:21 *Мәжилисхана* – грекше «синагога». Яхудийлердиң Қудайға хызмет ететуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

²⁶ Жаўыз руўх адамды қалтыратты да, қатты бақырып, оннан шығып кетти. ²⁷ Хәмме таң қалысып, өз ара:

– Бул не? Бул қандай құдиретли жаңа тәлиймат? Оның буйрығына жаўыз руўхлар да бойсынады-ғо, – дести.

²⁸ Ийса хәкқында хабар тез арада пүткил Галила үлкесиниң хәмме жерине тарқалды.

Ийсаның көп адамларға шыта беруі

²⁹ Мәжилисханадан шығыўдан-ақ, Ийса Яқып хәм Юхан менен бирге Симон хәм Андрейдиң үйине келди. ³⁰ Симонның кәйин енесиниң ыссылығы көтерілип, аўырып жатырған еди. Олар Ийсаға ол хәкқында дәрриў айтып берди. ³¹ Ийса хаялдың қасына барып, қолынан услап турғызғанда, оның ыссылығы түсип, оларға хызмет етти.

³² Қуяш батып кеш түскенде, адамлар Ийсаға барлық аўырған хәм жин урғанларды алып келди. ³³ Пүткил қала халқы есик алдына жыйналды. ³⁴ Ол хәр түрли аўырыў менен аўырған көп адамларға шыта берди хәм көп жинлерди қуўып шығарды. Ийса жинлердиң сөйлеўине рухсат бермеди, өйткени жинлер Оның ким екенин билетуғын еди.

Ийсаның Галиладағы ўазы

³⁵ Таң азанда Ийса ерте турып, үйден шықты. Бир Өзи аўлақ жерге кетип, сол жерде дуўа етти. ³⁶ Симон хәм оның қасындағылар Оны ізлеп шықты. ³⁷ Оны тапқаннан соң, Оған:

– Хәмме Сени излемекте, – дести.

³⁸ Ол жуўап берип:

– Жүринлер, жакын жайласқан қалаларға барайық. Мен ол жерлерде де ўаз айтыўым керек, себеби Мен сол ушын келгенмен, – деди.

³⁹ Солай етип, Ийса пүткил Галила үлкесин аралап, олардың мәжилисханаларында ўаз айтып, жинлерди қуўып шығарды.

Ийсаның мақаў кесел болған адамға шыта беруі

⁴⁰ Мақаў кесел болған бир адам Ийсаға келип, Оның алдында дие бүкти хәм Оннан:

– Егер Сен қәлесен, мени мақаў кеселден тазалай аласаң-ғо, – деп өгинди.

⁴¹ Ийсаның жаны ашып, қолын созып, оған тийгизди де:

– Қәлеймен, тазалан! – деди.

⁴² Дәрхал сол адамның мақаў кесели кетип, тазаланды. ⁴³ Ийса қа- таң ескертп, оны дәрхал жиберди де:

⁴⁴ – Абайла, хеш кимге хеш нәрсе айтыўшы болма! Бирақ руў-ханийге барып өзинди көрсет те, мақаў кеселден тазаланғаныңды адамларға дәлиллеў ушын, Муўса буйырған курбанлықты бер, – деди.

⁴⁵ Бирақ ол барып, болған ўақыяның хәммесин жар салып айта баслады. Сол себепли, Ийса енди қалаға ашық кире алмайтуғын болды хәм қала сыртындағы далаңлықта турды. Сонда да халық Оған хәр тәрәптен келе берди.

Екинши бап

Ләң адамның шыпа табыўы

¹Бир неше күннен кейин, Ийса және Капарнахумға қайтып келгенде, адамлар Оның үйде екенин еситти. ²Көп адам жыйналғанлықтан, есик алдында да орын қалмады. Ийса оларға Қудайдың сөзин айтты. ³Сонда Оған төрт адам бир ләң адамды көтерип алып келди. ⁴Бирақ адам көп болғанлықтан, Ийсаға жақынласа алмады. Сонлықтан олар Ийса болған үйдиң төбесин ашып, ләң адамды төсеги менен төменге түсирди. ⁵Ийса олардың исенимин көрип, ләң адамға:

– Балам, гүналарың кеширилди! – деди.

⁶Сол жерде бир неше диний муғаллимлер отырған еди, олар ишлеринен: ⁷«Ол неге Қудайға тил тийгизип тур? Гүналарды жалғыз Қудайдан басқа ким кешире алады?» – деп ойлады.

⁸Ийса олардың не ойлағанын дәрриў билип:

– Ишлериңизден неге бундай нәрселерди ойлап турсызлар? ⁹Ләң адамға нени айтыў аңсатырақ: «Гүналарың кеширилди», – деў ме ямаса «Орныңнан турып, төсегинди алып жүр», – деў ме? ¹⁰Бирақ, Адам Улының* жер бетинде гүналарды кешириўге бийлиги бар екенин билип қойыңлар, – деди де, ләң адамға: ¹¹– Саған айтаман: орныңнан тур да, төсегинди алып, үйиңе бар! – деди.

¹²Адам орнынан турды да, дәрриў төсегин алып, адамлардың көз алдында шығып кетти. Хәмме таң қалысты хәм Қудайды мақтап:

– Бизлер хеш қашан бундай нәрсени көрген жоқпыз, – дести.

Лебийдиң шәкирт болыўы

¹³Ийса және теңиз жағасына барғанда, халық Оның қасына келди хәм Ол адамларға тәлим берди. ¹⁴Ийса кетип баратырып, салық кеңсесинде отырған Алпейдиң улы Лебийди көрди де, оған:

---

* 2:10 *Адам Улы* – Ески Келисимде ўәде етилген Қутқарыўшы Масихтын бир аты.

– Мениң изиме ер! – деди.

Ол орнынан турып, Ийсаның изине ерди.

¹⁵ Ийса Лебийдің үйинде дастурхан басында отырғанда, көп салықшылар менен гүнакарлар Ол хәм Оның шәкиртлери менен бирге аўкат жеди. Өйткени Оның изине ериўши бундай адамлар көп еди. ¹⁶ Парисейлер* арасындағы диний муғаллимлер Оның гүнакарлар хәм салықшылар менен бирге ас ишип отырғанын көрип, Оның шәкиртлерине:

– Ол неге салықшылар хәм гүнакарлар менен бирге ас ишип отыр? – деди.

¹⁷ Буны еситкен Ийса:

– Шыпакерге дени саўлар емес, ал аўырыўлар мүтәж. Мен хақ адамларды емес, ал гүнакарларды шақырыў ушын келдим, – деди.

Ораза ҳаққында сораў

¹⁸ Яқыяның хәм парисейлердің шәкиртлери ораза тутатуғын еди. Айырым адамлар Ийсаға келип:

– Яқыяның хәм парисейлердің шәкиртлери ораза тутады, ал Сениң шәкиртлериң неге ораза тутпайды? – деп сорады.

¹⁹ Ийса оларға:

– Тойға келгенлер күйеў олар менен бирге болған ўақытта ораза тута ала ма? Күйеў өзлери менен бирге болса, олар ораза тута алмайды. ²⁰ Бирақ, олардан күйеўди тартып алып кетилетуғын күнлер келеди, олар сонда, сол күнлери ораза тутады.

²¹ Ҳеш ким ески кийимге жаңа таўардан жамаў жамамайды. Олай етсе, жана жамаў ески кийимнен жыртылып қалып, жыртық бурынғысынан бетер болады. ²² Ҳеш ким жаңа шарапты ески меске қуймайды. Олай етсе, жаңа шарап ески мести жарып, шарап та ағып кетеди, мес те бузылады. Жаңа шарап жаңа меске қуйылыўы тиийс, – деди.

Дем алыс күни ҳаққында сораў

²³ Бир дем алыс күни Ийса бийдай атызының арасынан өтип баратырғанда, шәкиртлери жол бойы бийдайдың масақларын үзе баслады. ²⁴ Парисейлер Ийсаға:

– Қара, олар не ушын дем алыс күнинде ислеўге болмайтуғын исти ислеп атыр, – деди.

²⁵ Ийса оларға:

---

* 2:16 *Парисейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топары.

— Өзи де, қасындағылар да аўқатқа мүтәж болып аш қалғанда, Даўыттың не ислегенин сизлер хеш оқымағансызлар ма? ²⁶ Ол бас руўханий Абиятардың заманында Қудайдың Үйине кирип, тек руўханийлерге ғана жеўге болатуғын, Қудайға арналған нанларды өзи де жеген, қасындағыларға да берген емес пе? — деди.

²⁷ Ол және:

— Адам дем алыс күни ушын емес, ал дем алыс күни адам ушын жаратылған. ²⁸ Сонлықтан Адам Улы дем алыс күниниң де ийеси, — деди.

Үшінши бап

Ийсаның қолы ләң адамға шыпа беруі

¹ Ийса және мәжилисханаға кирди. Ол жерде қолы ләң бир адам бар еди. ² Гейбиреўлер Ийсаны айыпламақшы болып, дем алыс күни* сол адамға шыпа бермес пе екен деп, Оны аңлыды. ³ Ийса қолы ләң адамға:

— Ортаға шық, — деди. ⁴ Соңынан олардан: — Нызам бойынша дем алыс күни не ислеген дурыс: жақсылық па ямаса жаманлық па? Адамның жанын қутқарыў ма ямаса набыт қылыў ма? — деп сорады.

Бирақ олар үндемеді. ⁵ Ийса оларға ашыўлы нәзер таслап, олардың тас баўырлығына қыйналды хәм сол адамға:

— Қолыңды соз, — деди.

Ол қолын созғанда, қолы бурынғыдай сап-саў болып қалды. ⁶ Бирақ парисейлер сыртқа шығып, Ийсаны жоқ қылыў тууралы Хиродтың адамлары менен дәрриў тил бириктире баслады.

Теңиз жағасындағы халық

⁷ Ийса Өз шәкиртлери менен теңиздиң жағасына шықты. Оған Галиладан көп халық ерип жүрди. ⁸ Яхудиядан, Ерусалимнен, Идумеядан, Иорданның арғы жағасынан хәм Тир менен Сидон этирапынан жүдә көп адамлар Оның ислеген ислери хаққында еситип, Оған келди. ⁹ Халық көп жыйналғанлықтан, Өзин тығылыстырмасын деп, Ийса шәкиртлерине қайық таярлаўды тапсырды. ¹⁰ Себеби Ол көп адамларға шыпа бергенликтен, аўырыў адамлардың хәммеси Оған қолларын тийгизбекши болып, этирапына тығылысты. ¹¹ Хәр қашан жаўыз руўлар Ийсаны көргенде, Оның алдына жығылып:

* 3:2 Сөзбе-сөз: шемби күни.

– Сен – Құдайдың Улысаң! – деп бақырысатуғын еди.

¹² Бірақ Ол Өзинің ким екенлигин ашық айтыўды оларға қатан қадаған ететуғын еди.

Ийсаның он еки елшисин таңлаўы

¹³ Ийса таўға шығып, Өзи қәлеген адамларды шақырғанда, олар Оның қасына келди. ¹⁴⁻¹⁵ Өзи менен бирге болыў ушын, Құдайдың сөзин жәриялаўға жиберіў ушын хәм жинлерди қуўып шығарыўға бийлик беріў ушын он екисин таңлады.

¹⁶ Ийса тайынлаған он еки елши мыналар еди: Ол Петр деп атаған Симон, ¹⁷ Ийса Боанергес, яғный «гүлдирмаманың балалары» деп атаған Зебедейдің уллары Яқып хәм Юхан, ¹⁸ Андрей, Филип, Бартоломей, Матта, Томас, Алпейдің улы Яқып, Тадей, ўатансүйер* Симон ¹⁹ хәм кейин Ийсаға сатқынлық ислеген Яхуда Искариот.

Ийса хәм Белзевұл

²⁰ Сонынан Ийса үйге киргенде, және көп халық жыйналып, Оған хәм шәкиртлерине аўқатланыўға мүмкиншилик болмай қалды.

²¹ Ийсаның үй-иши буны еситип, Оны алып кетиў ушын келди. Өйткени адамлар: «Ол есинен аўыпты», – деген еди.

²² Ерусалимнен келген диний муғаллимлер:

– Онда Белзевұл-шайтан бар. Ол жинлерди жинлердің баслығының күши менен қуўып шығарып жүр, – дести.

²³ Сонда Ийса оларды Өзине шақырып алып, оларға тымсаллар менен сөйлей баслады:

– Шайтанды шайтан қалай қуўып шығара алады? ²⁴ Егер бир патшалық өз ишинен бөлинсе, ол қулайды. ²⁵ Бир үй өз ишинен бөлинсе, ол қулайды. ²⁶ Егер шайтан өзине өзи қарсы шығып, өз ара бөлинсе, онда оның патшалығының қулап, тамам болатуғын ўақтының жеткени.

²⁷ Хеш ким де күшли адамның үйине кирип, мал-мүлкин тонай алмайды. Тек оны байлағаннан кейин ғана оның үйин тонай алады-ғо.

²⁸ Сизлерге шынын айтып турман: адамлардың хәр қандай гүнасы да, тил тийгизиўлері де кешириледі. ²⁹ Бірақ ким де ким Мухаддес Руўхқа тил тийгизсе, хеш қашан кеширилмейди. Ол мәңгиге гүналы болады. ³⁰ Ийса бул сөзлерди адамлардың: «Онда жаўыз руўх бар», – дегени себепли айтты.

---

* 3:18 Ямаса: кананлы.

Ийсаның анасы хәм туўысқанлары

³¹ Сонда Ийсаның анасы хәм туўысқанлары келди. Олар үйдин сыртында турып, адам жиберип, Оны шақыртты. ³² Этирапында отырған аламан Ийсаға:

– Сениң анаң менен туўысқанларың келип, Сени сыртта шақырып тур, – дести.

³³ Ийса оларға жуўап қайтарып:

– Мениң анам ким, туўысқанларым кимлер? – деди де, ³⁴ этирапында отырғанларға қарап: – Мине, Мениң анам хәм туўысқанларым! ³⁵ Ким де ким Қудайдың еркин орынласа, Мениң туўысқаным да, анам да – сол, – деди.

Төртинши бап

Туқым себиўши туўралы тымсал

¹ Ийса және теңиз жағасында тәлим бере баслады. Этирапына жүдә көп халық жыйналғанлықтан, теңиздеги қайыққа минип отырды, ал халық теңиздин жағасында, жерде болды. ² Ол халыққа тымсаллар менен көп нәрселерди үйретип, былай деди:

³ – Тыңлаңлар: бир туқым себиўши туқым себиўге шығыпты. ⁴ Ол сепкенде, туқымлардың гейбиреўлери жол шетине түсипти. Қуслар ушып келип, оларды шоқып жеп қойыпты. ⁵ Гейбиреўлери топырағы аз болған таслаққа түсип, жер терең болмағанлықтан тез көгерип шығыпты. ⁶ Бирақ күн шыққаннан соң солып, тамырсыз болғанлықтан, куўрап қалыпты. ⁷ Гейбиреўлери тикенлер арасына түсипти. Тикенлер өскеннен соң, оларды туншықтырып таслапты хәм олар зүрәет бермепти. ⁸ Ал басқалары өнимли жерге түсип, көгерип өсип шығыпты хәм гейбиреўи отыз, гейбиреўи алпыс, гейбиреўи жүз еседен зүрәет берипти.

⁹ Қулағы бар жақсылап еситип алсын!

Тымсалдың мақсети

¹⁰ Ийса жалғыз қалғанда, он еки шәкирти хәм басқалар Оннан тымсаллар хаққында сорады. ¹¹ Ийса оларға былай деди:

– Қудай Патшалығының сырын билиў сизлерге берилген. Ал сырттағы басқа адамларға хәммеси тымсаллап айтылады. ¹² Солай етип:

*«Олар қараса да көрмейди,
еситсе де түсинбейди,
қайтып келип, кеширилмейди»*.*

---

* 4:12 Ийшая 6:9-10.

***Туқым себиўши туўралы
тымсалдың түсиндирилиўи***

¹³ Ийса оларға былай деди:

– Сизлер бул тымсалды түсинбейсизлер ме? Онда баска барлык тымсалларды қалай түсинесизлер? ¹⁴ Туқым себиўши Қудайдың сөзин себеди. ¹⁵ Гейбир адамлар жол шетине себилген туқымларға уксайды, олар Қудайдың сөзин еситиўден-ақ, шайтан келип, олардың кеўлине себилген сөзди алып кетеди. ¹⁶ Базылар таслақ жерге себилген туқымларға уксайды. Олар сөзди еситкен ўақытта-ақ оны куўаныш пенен қабыл етеди. ¹⁷ Бирақ тамырсыз болғанлықтан тураксызлық етип, сөз ушын азап шегиўге ямаса қуўдаланыўға туўра келгенде, тез исенимнен қайтады.

¹⁸ Айырымлар тикенлер арасына себилген туқымларға уксайды. ¹⁹ Олар сөзди еситсе де, бул дүньяның тәшиўишлери, байлыққа алданыў хәм баска да хәўес болыўлар сөзди туншықтырады, сонлықтан олар зүрәат бермейди. ²⁰ Ал басқалары өнимли жерге себилген туқымларға уксайды. Олар сөзди еситип, оны қабыл етеди хәм зүрәат береді: биреўлери отыз, биреўлери алпыс, биреўлери жүз еседен береді.

²¹ Ийса оларға және былай деди:

– Ким шыраны ыдыстың ямаса кәттин астына қойыў ушын әкеледи? Керисинше, оны шыра қойғышқа қойыў ушын әкелмей ме? ²² Себеби ашылмайтуғын хеш қандай сыр, билинбейтуғын хеш қандай жасырын нәрсе жоқ. ²³ Еситиўге қулағы бар еситсин!

²⁴ Ийса даўам етип, оларға былай деди:

– Еситкенлериңизге кеўил аўдарыңлар! Сизлер қандай өлшем менен өлшеп берсендер, Қудай да сизлерге сондай өлшем менен өлшеп береді. Хәтте, сизлерге қосымша етип те береді. ²⁵ Кимде бар болса, оған қосымша етип бериледи, ал кимде жоқ болса, оның бары да тартып алынады.

Өсип турған туқым туўралы тымсал

²⁶ Соң Ийса:

– Аспан Патшалығы* мынаған уксайды: бир адам жерге туқым сеўипти. ²⁷ Ол түн болғанда уйықлапты, күндиз болғанда ояныпты: бирақ туқымның қалай көгерип өскенин билемпти. ²⁸ Өйткени жер өз-өзинен зүрәат береді: дәслеп көк шығып, соңынан масақ, ал оннан соң масақ ишинде дән өнеди. ²⁹ Ал егин писип жетилискенде, сол адам дәрриў орыўға кириседи, себеби орыў мәхәли келди, – деди.

---

* 4:26 *Аспан Патшалығы* – Қудайдың Патшалығы.

Қышқыл туқым тууралы тымсал

³⁰ Ийса тағы былай деди:

– Қудай Патшалығын неге ұқсатайық? Оны қандай тымсал менен түсіндіріуіге болады? ³¹ Ол қышқыл туқымға* ұқсайды. Жерге себилгенде, бул туқым жер жүзіндегі барлық туқымлардың ең кишиси болады. ³² Бирақ ол себилгеннен соң өсіп, шақалары жайылып, барлық шөптерден үлкен болады хәм оған аспан қуслары ушып келип, саялы шақаларына уя салады.

³³ Ийса усындай көп тымсаллар менен халыққа түсине алғанынша сөз айтты. ³⁴ Оларға тымсалсыз хеш нәрсе айтпады, ал шәкіртлеріне аўлақта хәммесин түсіндірди.

Ийсаның даўылды тоқтатыўы

³⁵ Сол күни кеште Ийса шәкіртлеріне:

– Теңиздің арғы жағасына өтейік, – деди.

³⁶ Олар халықты қалдырып, Ийсаны отырған қайығы менен алып кетти. Оның менен бирге басқа қайықлар да бар еди. ³⁷ Сонда күшли даўыл көтерілип, толқынлар қайықты сокқылағанда, қайық суўға тола баслады. ³⁸ Ал Ийса қайықтың артқы жағында басына дастық салып, уйықлап атыр еди. Шәкіртлері Оны оятып:

– Устаз! Бизлер өлетуғын болдық-ғо, бул Саған бәри бир ме? – деди.

³⁹ Сонда Ол турды да, самалға тыйым салып, теңизге:

– Тоқта! Тынышлан! – деп буйырды.

Сонда самал тоқтап, аўыр тынышлық орнады.

⁴⁰ Ийса оларға:

– Неге буншама қорқасызлар? Еле исенимлеріңиз жоқ па? – деди.

⁴¹ Бирақ олар қатты қорқысып, бир-бирине:

– Самалды да, теңизди де Өзине бойсындыратуғын бул ким? – дести.

Бесинши бап

Ийсаның жин урған адамға шыта беруі

¹ Олар теңиздің арғы жағасындағы Гадара үлкесине келди. ² Ийса қайықтан түскенде, дәрриў Оның қарсы алдынан кәбирлердің арасы менен киятырған жаўыз руўхқа шалынған адам шықты. ³ Бул

---

* 4:31 *Қышқыл туқым* – горчица. Ең кишкене туқым.

адам кәбирлер арасында жасап, оны хеш ким шынжыр менен де байлап таслай алмаған еди. ⁴Неше рет шынжырласа да, кисенлесе де, ол хәр қашан шынжырларды үзип, кисенлерди сындырып таслайтуғын еди. Оны бойсындырыуға хеш кимнің күши жетпейтуғын еди. ⁵Ол күни-түни кәбирлер арасында хәм таўдың етеклеринде бақырып, өзін таслар менен жарақатлайтуғын еди.

⁶Узақтан Ийсаны көрген ол жуўырып келди де, аяғына жығылып:

⁷— Құдиретли Қудайдың Улы — Ийса! Мениң менен не жумысың бар? Қудай ушын өтинемен, мени қыйнама! — деп қатты бақырды.

⁸Өйткени Ийса: «Хәй, жаўыз руўх, бул адамнан шығып кет!» — деген еди.

⁹Сонда Ийса оннан:

— Атың ким? — деп сорады.

Ол:

— Мениң атым үлкен топар*, себеби бизлер көппиз, — деди ¹⁰хәм өзлерин бул жерден басқа жакка жибермеўин өтинип, Оған қатты жалынды.

¹¹Сол жердеги таўдың етегинде үлкен шошқа падасы жайылып жүрген еди. ¹²Жаўыз руўхлар Ийсаға жалынып:

— Бизлерди сол шошқаларға жибер, оларға кирейик, — деди.

¹³Ийса оларға рухсат етти. Сонда жаўыз руўхлар сол адамнан шығып, шошқаларға кирди хәм еки мыңға шамалас шошқа падасы жуўырысып, тик жардан теңизге түсти де, батып кетти.

¹⁴Шошқа бағыўшылар қашып кетип, қала хәм аўылларға барды да, болған ўақияны айтып берди. Адамлар не болғанын көриў ушын келди. ¹⁵Олар Ийсаның қасына барып, бурын үлкен жин топары урған адамның ақыл-еси кирип, кийинип отырғанын көргенде қорқып қалысты. ¹⁶Болған ўақияны көргенлер жин урған адамға хәм шошқаларға не болғанын оларға айтып берди.

¹⁷Сонда адамлар Ийсадан олардың үлкесинен кетиўин өтине баслады.

¹⁸Ийса қайыққа мингенде, жиннен азат болған адам Оған:

— Сениң менен бирге барайын, — деп жалынды.

¹⁹Бирақ Ийса оған рухсат етпей:

— Үйиңе, жақынларыңның қасына қайт, Ийемиздин саған не илегенин хәм Оның саған қандай мийрим-шәпәт көрсеткенин оларға айтып бер, — деди.

---

* 5:9 Сөзбе-сөз: легион. Бир легион — Рим армиясында 6000 әскерден ибарат әскерий топар.

²⁰ Ол адам сол жерден кетип, Ийсаның оған не ислегенин Декаполиске барып жәриялай баслады. Еситкенлердің хәммеси таң қалысты.

***Тирилген қыз хәм шыпа
тапқан хаял***

²¹ Ийса қайық пенен және арғы жағаға өткенде, этирапына көп адам жыйналды. Ол жағада турғанда, ²² Яир атлы мәжилисхана басшыларының бири келди. Ол Ийсаны көрип, аяғына жығылды да:

²³ – Кишкене қызым өлим төсегинде жатыр. Сен келип, оның үстине қолыңды қой, ол шыпа тауып, тири қалсын! – деп қатты жалынды.

²⁴ Ийса оның менен бирге кетти. Изине көп халық ерип, тығылыстырып жүрди.

²⁵ Сол жерде он еки жыл бойы қан кетип аұырған бир хаял бар еди. ²⁶ Ол талай шыпакерлерден көп азап шеккен еди хәм пүткіл мал-мүлкін сарплаған болса да хеш шыпа таппай, аұхалы бурынғысынан бетер болған еди. ²⁷ Хаял Ийса хәққында еситип, адамлардың арасы менен Оның арқа бетинен келди де, кийимине қолын тийгизди. ²⁸ Өйткени ол ишинен: «Оның кийимине ғана қол тийгизсем, шыпа табаман», – деген еди.

²⁹ Сол ұақытта-ақ хаялдың қан кетиуі тоқтады хәм ол денесинин шыпа тапқанын сезді. ³⁰ Сонда Ийса Өзинен күш шыққанын дәриу билип, халыққа бурылды да:

– Мениң кийимиме ким қолын тийгизди? – деп сорады.

³¹ Шәкиртлери Оған:

– Халықтың Сени тығылыстырып қиятырғанын көрип турып, неге: «Мениң кийимиме ким қол тийгизди», – деп сорайсан? – деди.

³² Бирақ Ийса буны ким ислегенин көриу ушын, этирапына қарай баслады. ³³ Сонда өзине не болғанын билген хаял қорқып хәм қалтырап, Оның алдына келди де, аяғына жығылып, бар хәқыйқатты айтып берди. ³⁴ Ийса оған:

– Қызым! Исенимиң сени қутқарды. Тынышлық пенен бара бер, енди дәртіннен азап шекпейсен, – деди.

³⁵ Ол еле усыларды айтып турғанда, мәжилисхана басшысының үйинен адамлар келип:

– Қызыңыз өлди. Енди неге Устаздың тынышын алып тұрсыз? – деди.

³⁶ Бирақ Ийса бул сөзлерди еситсе де, мәжилисхана басшысына:

– Қорқпа, тек исен, – деди.

³⁷ Ийса Өзине Петр, Яқып хәм оның иниси Юханнан басқа хеш кимнің ериуине рухсат етпеди. ³⁸ Олар мәжилисхана басшысының

үйине келгенде, дауыс шығарып қатты жыласып тұрған адамларды көрді. ³⁹ Ийса ишке кирип:

– Неге қайғырып, жылап тұрсызлар? Қыз өлген жоқ, ол тек уйықлап атыр, – деди.

⁴⁰ Олар Ийсаның үстинен күлди. Бірақ Ол хәммени шығарып жиберип, Өзи менен бирге қыздың ата-анасын хәм шәкиртлерин алып, қыз жатырған бөлмеге кирди. ⁴¹ Қыздың қолынан ұслап, оған:

– Талита куми! – деди. Бул: «Қызым, саған айтаман, түргел», – дегенди билдиреди.

⁴² Қыз дәрриу орнынан турып, жүре баслады: оның жасы он екиде еди. Буны көргенлер қатты таң қалысты. ⁴³ Ийса оларға бул хәққында хеш кимге айтпауларын қатаң буйырып, қызға аұқат бериуде тапсырды.

Алтыншы бап

Насыралылардың Ийсаны тән алмауы

¹ Ийса сол жерден шығып, Өзи өскен қалаға келди. Оның изине шәкиртлери де ерди. ² Дем алыс күни* болғанда, Ол мәжилисханада тәлим бере баслады. Оны тыңлаған көп адамлар таң қалысып:

– Булардың бәрин Ол қаяқтан алған? Оған бундай даналықты ким берген? Усындай кәраматлар Оның қолы менен қалай исленбекте? ³ Ол ағаш устасы емес пе? Ол Мәриямның улы, Яқып, Иосес, Яхуда хәм Симонлардың ағасы емес пе? Оның қарындаслары да усы жерде, бизлердің арамызда емес пе? – десип, Оны тән алмады.

⁴ Ийса оларға:

– Қәдирленбейтуғын пайғамбар жоқ, ол тек өз ұатанында, ағайын-туўғанларының арасында хәм үйинде ғана қәдирсиз, – деди.

⁵ Ийса ол жерде тек бир неше аұырыу адамлардың үстине ғана қолын қойып, шыпа берди, бірақ басқа кәраматлар ислей алмады ⁶ хәм олардың исенимсизлигине хайран қалды.

Ийсаның он еки шәкиртин тапсырма бериуі

Соңынан Ийса сол этираптағы аұылларды аралап, тәлим берди. ⁷ Он еки шәкиртин шақырып алып, оларды екеу-екеуден жиберге баслады хәм оларға жауыз руўхларды кууып шығаруға бийлик берди. ⁸ Оларға:

---

* 6:2 Сөзбе-сөз: шемби күни.

– Жолға жалғыз таяктан басқа хеш нәрсе: нан да, дорба да, қалталарыңызға ақша да алмаңдар, ⁹аяқтарыңызға аяқ кийим кийсеңдер де, артық кийим алмаңдар, – деп буйырды.

¹⁰ Ол және:

– Бир жерлерде қайсы үйге кирсеңиз, ол жерден шығып кеткениңизше, сол үйде болыңдар. ¹¹Егер бир жерде сизлерди қабыл етпесе хәм сөзлериңизди тыңламаса, сол жерден шығып баратырып, оларға ескертиу ретинде, аяқларыңыздағы шаңды қағып кетиндер, – деди.

¹²Шәкиртлер барып, халыққа тәубе етиуди жәриялап жүрди ¹³хәм көп жинлерди кууып шығарып, көп ауырыу адамларды май менен сылап, оларға шыпа берди.

Шомылдырыушы Яқияның өлтирилиуи

¹⁴Патша Хирод Ийса тууралы еситти, себеби Оның аты хәммеге белгили болған еди. Гейбиреулер: «Бул – өлимнен қайта тирилген Шомылдырыушы Яқия, сонлықтан да Ол усындай кәраматлар исле-мекте», – десе, ¹⁵базылар: «Бул – Илияс», – дести. Тағы басқалар: «Ол – бурынғы пайғамбарлар сыяқлы, бир пайғамбар», – дести.

¹⁶Ал буны еситкен Хирод:

– Мен басын кестирген Яқия тирилип келипти, – деди.

¹⁷Хирод өз иниси Филиптин хаялы Хиродияға үйленгенлиги себепли, адам жиберип, Яқияны услатып байлатты да, оны қаматып таслады. ¹⁸Өйткени Яқия оған: «Тууысканыңның хаялын алыуың нызамға тууры келмейди», – деген еди.

¹⁹Ал Хиродия кек сақлап, Яқияны өлтириуди ойлап еди, бирак өлтире алмады. ²⁰Себеби Хирод Яқияның хак хәм мухаддес адам екенин билип, оннан қорқып, оны қорғайтуғын еди. Ол Яқияның сөзлерин еситкенде қатты тынышсызланса да, оларды қызығыушылық пенен тынлайтуғын еди.

²¹Күнлердин биринде қолайлы жағдай тууылды. Хирод тууылған күнинде сарай хәмелдарларына, әскербасыларға хәм Галила үлкесиниң басшыларына зыпат берди. ²²Сонда Хиродияның қызы келип ойынға түсип, Хиродтың хәм оның қонақларының кеулинен шықты. Хирод қызға:

– Меннен не тилесең де сора, бермен, – деди.

²³Және де, қызға ант ишип:

– Не тилесең де, хәммесин бермен, патшалығымның ярымын да бермен, – деди.

²⁴Қыз сыртқа шығып, анасына:

– Не сорайын? – деди.

Анасы:

– Шомылдырыўшы Яқияның басын сора! – деди.

²⁵ Қыз дәрриў асығыслық пенен патшаға келди де:

– Маған тап хәзир Шомылдырыўшы Яқияның басын алдырып, табаққа салып бериўинизди кәлеймен, – деди.

²⁶ Патша буған қатты қыйналса да, өзи ант ишкенликтен хәм қонақлары себепли, қыздың тилегине қарсы тура алмады. ²⁷ Сонлықтан патша сол ўақытта-ақ жәлладын жиберип, Яқияның басын әкеліўди буйырды. Жәллад барып, камақта Яқияның басын кести де, ²⁸ табаққа салып, қызға әкелип берди, ал қыз оны анасына берди. ²⁹ Буны еситкен Яқияның шәкиртлери келип, оның денесин алып кетти де, кәбирге қойды.

Ийсаның бес мың адамды тойғызыўы

³⁰ Елшилер Ийсаның қасына қайтып келип, Оған барлығын: қандай ислер ислегенин хәм нелерди үйреткенин айтып берди. ³¹ Ийса оларға:

– Келинлер, аўлақ жерге барайық, ол жерде сизлер бираз дем аласызлар, – деди.

Өйткени келип-кетиўшилер көп болғанлықтан, олардың аўқатланыўға да ўақты жоқ еди. ³² Сонлықтан да олар қайыққа минип, жалғыз өзлери елсиз жерге кетти.

³³ Бирақ көп адамлар олардың кетип баратырғанын көрди. Оларды танығанлықтан, барлық қалалардан шықты да, жаға бойлап жуўырысып, олардан бурын жетип келди. ³⁴ Ийса қайықтан түскенде соншама халықты көрип, оларға жаны ашыды. Себеби олар шопансыз қойларға уксайтуғын еди. Сонлықтан Ийса оларға көп нәрселерди үйрете баслады. ³⁵ Кеш болғанда, Оның шәкиртлери қасына келип:

– Бул – бир елсиз жер, күн де кеш болды. ³⁶ Оларды тарқатып жибер, әтираптағы аўыл-елатларға барып, өзлерине азық сатып алсын, – деди.

³⁷ Ийса оларға жуўап берип:

– Оларға сизлер аўқат бериндер! – дегенде, олар:

– Расында да, еки жүз динарға* нан сатып алып, халыққа жегізейик пе? – деди.

³⁸ Ийса оларға:

– Қанша наныңыз бар? Барып көриндер, – деди.

Олар билип келип:

– Бес нан, еки балық бар екен, – дести.

³⁹ Сонда Ийса шәкиртлерине халықты топ-топқа бөлип, жасыл шөптин үстине отырғызыўды буйырды. ⁴⁰ Халық жүзден, елиўден

---

* 6:37 *Бир динар* – жумысшының бир күнлик ис хакысы.

топарға бөлинип отырды. ⁴¹ Ийса бес нан менен еки балықты алып, аспанға қарап Құдайға шүкірлик етті. Нанларды сындырып, халыққа тарқатыу үшін шәкіртлерине берди хәм еки балықты да барлығына үлестирди. ⁴² Олардың хәммеси жеп тойды. ⁴³ Аўысқан нан бөлеклерин хәм балықларды жыйнап, үлкен он еки себет толтырды. ⁴⁴ Нан жеген ер адам бес мыңға шамалас еди.

Ийсаның суўдың үсти менен жүриуи

⁴⁵ Буннан соң, дәрхал Ийса шәкіртлерине қайыққа миниўди хәм Өзинен бурын арғы жағадағы Бетсайдаға кетиўди буйырды. Ал Өзи халықты тарқатып жиберди. ⁴⁶ Оларды жибергеннен сон, дуға етиў үшін таўға шықты. ⁴⁷ Кеш болғанда қайық теңиздиң ортасында болып, ал Ийсаның жалғыз Өзи жағада еди. ⁴⁸ Самал қарсы есип тұрғанлықтан, Ийса шәкіртлериниң есиўге қыйналып атырғанын көрди. Таңғы төртлер шамасы Ийса теңиздиң үсти менен шәкіртлерине қарай жүрип, олардың қасынан өтейин деп те қалды. ⁴⁹ Шәкіртлери теңиздиң үсти менен қиятырған Оны көргенде әрўак деп ойлап, бақырысып жиберди. ⁵⁰ Өйткени хәммеси Оны көрип, қорқып қалысқан еди. Бирақ Ийса оларға дәрриў:

– Жигерлениңлер! Бул Мен-ғо, қорқпанлар! – деди.

⁵¹ Сонда Ийса олардың қайығына миниўден, самал тоқтады. Олар қатты таң қалысты. ⁵² Себеби олар нан менен болған кәраматты түсинбеген еди: кеўиллери соқыр еди.

⁵³ Ийса хәм Оның шәкіртлери теңиздиң арғы жағасына өтип, Генесарет жерине келип тоқтады да, қайықты байлап қойды. ⁵⁴ Олар қайықтан түскенде, адамлар Ийсаны дәрриў танып, ⁵⁵ пүткил дөгерекке жуўырысты. Оның қай жерде екенлигин еситиўден, Оған аўырыу адамларды төсеклери менен әкеле баслады. ⁵⁶ Ол қай жерге келмесин: аўылларға ма, қалаларға ма, елатларға ма, адамлар аўырыуларды базар майданларына алып келди. Олар Ийсадан хеш болмаса кийиминиң шетине ғана қол тийгизиўге рухсат сорады. Қол тийгизгенлердиң хәммеси шыпа тапты.

Жетинши бап

Адамды не ҳарамлайды?

¹ Ийсаның қасына Ерусалимнен келген парисейлер хәм айырым диний муғаллимлер жыйналды. ² Олар Ийсаның шәкіртлериниң айырымлары ҳарам, яғный үрп-әдет бойынша жуўылмаған қоллары менен аўқат жегенин көрди.

³Өйткени парисейлер хэм барлық яхудийлер ата-бабаларынан қалған үрп-әдетлерин сақлап, колларын жаксылап жуўмай турып аўкат жемейтуғын ⁴хэм және де, базардан келип, жуўынбағанша аўкатланбайтуғын еди. Олар баска да көп дәстүрлерди саклаўды үрдис еткен. Мысалы: кесе, гүзе, мыс қазанларды жуўады.

⁵Сонлықтан парисейлер менен диний муғаллимлер Ийсадан:

– Неге Сениң шәкиртлериң ата-бабалардан қалған үрп-әдетлерди орынламай, харам коллары менен аўкат жейди? – деп сорады.

⁶Ийса оларға:

– Сизлер, еки жүзликер туўралы Ийшая пайғамбар мынадай деп дурыс болжаған:

*«Бул халық сыйлар Мени тили менен,
Ал кеўиллери тур Меннен алыс.*

⁷ Олар Маған босқа сыйынып,
Адам ойлап тапқан парызларды үйретер»*.

⁸Сизлер Қудайдың буйрығын таслап, адамлардың дәстүрлерин орынлап жүрсизлер, – деди.

⁹Ийса оларға және:

– Сизлер өз дәстүрлеринизди саклаў ушын, Қудайдың буйрығын бийкарлаўды ақылға муўапық деп есаплайсызлар. ¹⁰Муўса: *«Ата-анаңды хұрметле**», ким де ким ата-анасына жаман сөз айтса, өлтирилсин****, – деген. ¹¹Бирақ сизлер: *«Ким де ким әкесине ямаса анасына: „Саған беретуғынымды Қудайға қурбан (Қудайға арналған сый) еттим“, десе, ¹²сол адам ата-анасына хеш жәрдем бермесе де болады», – дейсизлер. ¹³Солай етип, сизлер өз үрп-әдетлериниз бенен Қудайдың сөзин бийкар етип, баска да усы сыяқлы көп ислерди ислейсизлер, – деди.*

¹⁴Ийса халықты және Өзине шақырып алып былай деди:

– Мени хәммениз тынлап, түсинип алыңлар. ¹⁵Адамның ишине сырттан киретуғын хеш нәрсе оны харамлай алмайды, ал адамды оның ишинен шығатуғын нәрсе харамлайды. [¹⁶]****

¹⁷Ол халықтың қасынан кетип, үйге киргенде, шәкиртлери сол тымсал ҳаққында сорады. ¹⁸Ийса оларға:

– Еле сизлер де түсинбединлер ме? Адамның ишине сырттан киретуғын хеш нәрсе оны харамлай алмайтуғынын түсинбейсизлер ме? ¹⁹Себеби ол оның кеўлине емес, ал қарынына барып, соңынан сыртқа шығады, – деди.

* 7:6-7 Ийшая 29:13.

** 7:10 Шығыў 20:12; Мухадес Нызамды кайталаў 5:16.

*** 7:10 Шығыў 21:17; Еремия 20:9.

**** 7:16 Баска нускада мына аят бар: «Еситиўге қулағы бар еситсин!»

Солай етип, Ийса хәр кандай азық-аўқаттың хадал екенин айтты.

²⁰ Ол және:

– Адамды оның ишинен шыққан нәрселер харамлайды. ²¹ Өйткени иштен, адамның кеўлинен жаман ойлар, бузыкшылық, урлық ислеў, адам өлтириў, ²² неке хадаллығын бузыў, нәпсиқаўлық, жаўызлық, алдаў, азғынлық, күншиллик, масқаралаў, менменлик, ақылсызлық шығады. ²³ Бул жаманлықлардың барлығы адамның ишинен шығып, оны харамлайды, – деди.

Сирофиникиялы ҳаялдың исеними

²⁴ Ийса сол жерден шығып, Тир* үлкесине келди. Ол бир үйге кирди хәм буны хеш кимнің билгенин кәлемеди, бирақ жасырына алмады. ²⁵ Кишкене қызы жаўыз руўхқа шалынған бир ҳаял Ийса ҳаққында еситип, дәрхал Оған келди де, аяғына жығылды. ²⁶ Бул – Сирофиникия елинде туўылған грек ҳаялы еди. Ол Ийсадан қызындағы жинди куўып шығарыўды өтинди. ²⁷ Ал Ийса оған:

– Биринши балаларды тойдырыў керек, балалардың нанын алып, ийтлерге таслаў дурыс емес, – деди.

²⁸ Ҳаял жуўап берип:

– Дурыс, Ийем. Бирақ ийтлер де дастурханнан түскен балалардың нанының усақларын жейди-ғо, – деди.

²⁹ Ийса оған:

– Усы жуўабың ушын үйиңе қайта бер, қызыңнан жин шығып кетти, – деди.

³⁰ Ҳаял үйине келгенде, қызының төсекте жатырғанын хәм оннан жиннің шығып кеткенин көрди.

Ийсаның хәм герен, хәм сақаў адамға шыта беруі

³¹ Ийса Тир үлкесинен шығып, Сидон арқалы Декаполистин үсти менен Галила теңизине қайтып келди. ³² Сол жерде адамлар Оған хәм герен, хәм сақаў болған адамды алып келип, оның үстине қолын қойыўын өтинди. ³³ Ийса оны шетирек шығарып, қулақларына бармақларын тықты да, түкирип, қолын оның тилине тийгизди.

³⁴ Аспанға қарап гүрсинди де, оған:

– Еффата! – деди. Бул «ашыл» дегенди билдиреди.

³⁵ Сол ўақытта-ақ адамның қулақлары ашылды хәм ол тилге кирип, дурыс сөйлей баслады. ³⁶ Ийса адамларға бул ҳаққында хеш кимге айтпаўды буйырды. Бирақ Ол оларға қанша тыйым

---

* 7:24 Баска нускада: Тир хәм Сидон.

салса да, олар және де көбірек жая берди. ³⁷ Адамлар қатты таң қалысып:

– Ол хәммесин жақсы ислейди: геренлерди еситетуғын, гүнелек-лерди сөйлейтуғын қылады, – дести.

Сегизинши бап

Ийсаның төрт мың адамды тойғызғы

¹ Сол күнлери көп халық жыйналды. Олардың жейтуғын хеш нәрсеси болмағанлықтан, Ийса шәкиртлерин қасына шақырып алып:

² – Халыққа жаным ашып тур. Олар үш күннен бери Мениң қасымда болып, жейтуғын хеш нәрсеси жоқ. ³ Егер оларды аш халында үйлерине жиберсем, жолда хәлсиреп қалады. Және де, олардың гейбиреулері узақтан келген-ғо, – деди.

⁴ Шәкиртлери Оған жууап берип:

– Ким усындай бир елсиз жерде соншелли адамды тойдыруу ушын нан таба алады? – деди.

⁵ Ийса олардан:

– Неше наныңыз бар? – деп сорады.

Олар:

– Жетеу, – деп жууап берди.

⁶ Сонда Ийса халыққа жерге отырыуды буйырды. Жети нанды алып, Қудайға шүкирлик етти хәм тарқатыу ушын, шәкиртлерине сындырып берди. Шәкиртлери халыққа тарқатты. ⁷ Оларда және бир неше киши балық та бар еди. Ийса Қудайға шүкирлик етип, оларды да тарқатыуды буйырды. ⁸ Халық жеп тойды хәм аұысып қалған бөлек-лерди жыйнап, жети себет толтырды. ⁹ Ол жерде төрт мыңға шамалас адам бар еди. Ийса адамларды тарқатып жиберди ¹⁰ хәм шәкиртлери менен дәрриу қайыққа минип, Далманута үлкесине кетти.

Иисадан кәраматлы белги көрсетиуин талап етиу

¹¹ Парисейлер Ийсаға келип, Оның менен тартыса баслады хәм Оны сынап көриу ушын, аспаннан кәраматлы белги көрсетиуин талап етти. ¹² Ийса аұыр гүрсинип:

– Неге бул әулад кәраматлы белги талап етип атыр? Шынын айтып турман: бул әуладқа хеш қандай кәраматлы белги көрсетилмейди, – деди.

¹³ Соңынан оларды қалдырып, және қайыққа минди де, арғы жағаға кетти.

*Парисейлердің хәм
Хиродтың ашытқысы*

¹⁴ Шәкиртлери өзлери менен бирге нан алыўды умытып кетип, кайықта тек ғана бир нан бар еди. ¹⁵ Ийса оларды ескерттип:

– Абайлаңлар, парисейлердің хәм Хиродтың ашытқысынан сак болыңлар! – деди.

¹⁶ Олар:

– Нанымыз жоқ болғанлықтан усылай деди, – деп, өз ара сөйлесе баслады.

¹⁷ Ийса буны билип, олардан:

– Неге сизлер наныңыздың жоқлығын айтысып турсызлар? Елеге дейин көрмей хәм түсинбей турсызлар ма? Елеге дейин кеўиллериңиз соқыр ма? ¹⁸ Неге көзлериңиз бола тура көрмейсизлер, кулақларыңыз бола тура еситпейсизлер? Еслериңизде жоқ па? ¹⁹ Мен бес нанды бес мың адамға сындырып бергенимде, аўысқан бөлеклерди жыйнап неше себет толтырдыңлар? – деп сорады.

– Он еки, – деп жуўап берди олар.

²⁰ Ийса және:

– Мен жети нанды сындырып, төрт мың адамға бөлистиргенимде, аўысқан бөлеклерди жыйнап неше себет толтырдыңлар? – деп сорады.

– Жети, – деп жуўап берди олар.

²¹ Ийса оларға:

– Сонда еле де түсинбединлер ме? – деди.

*Ийсаның Бетсайдада соқыр адамға
шыта бериўи*

²² Ийса шәкиртлери менен Бетсайдаға келгенде, адамлар Ийсаға бир соқыр адамды әкелип, оған қолын тийгизиўин өтинди.

²³ Ийса соқыр адамның қолынан услап, оны аўылдың сыртына алып шықты. Оның көзлерине түкирип, оның үстине қолларын қойды да:

– Бир нәрсе көрип турсаң ба? – деп сорады.

²⁴ Ол қарап:

– Адамларды көрип турман. Олар жүрип баратырған тереклерге уқсайды, – деди.

²⁵ Сонда Ийса оның көзлерине және қолларын қойғанда, ол тигилип қарады да, шыпа таўып, хәммесин анық көре баслады. ²⁶ Ийса оны үйине жиберип, оған:

– Аўылға барма! – деди.

***Петрдің Ийсаның Масих
екенлигин мойындауы***

²⁷ Ийса Өз шәкіртлери менен Филип Кесариясындағы аўылларға кетти. Жол бойы шәкіртлеринен:

– Мени адамлар ким деп санайды? – деп сорады.

²⁸ Олар жуўап берип:

– Биреўлер Шомылдырыўшы Яқия, екиншилер Илияс, тағы басқалар пайғамбарлардың бири деседи, – деди.

²⁹ Ийса олардан:

– Ал сизлер Мени ким деп санайсызлар? – деп сорады.

Петр жуўап берип:

– Сен – Масихсаң*, – деди.

³⁰ Сонда Ийса оларға Өзи ҳаққында хеш кимге айтпаўды ескертти.

***Ийса Өз өлими ҳәм
қайта тирилиўи ҳаққында***

³¹ Ийса Адам Улының көп азап шегип, ақсақаллар, бас руўханийлер ҳәм диний муғаллимлер тәрәпинен қабыл алынбай өлтирилетуғынын ҳәм үшінши күни қайта тирилиўи тийис екенлигин оларға үйрете баслады. ³² Ол бул ҳаққында ашық-айдын айтты. Бирақ Петр Оны шетке шақырып алып, қарсы сөйлей баслады. ³³ Ийса бурылып, Өзиниң басқа шәкіртлерине қарады да, Петрге қатаң жуўап берип:

– Жоқ бол көзимнен, шайтан! Сен Қудайдың емес, ал адамның ислерин ойлап турсаң, – деди.

³⁴ Соңынан Ийса шәкіртлери менен халықты Өзине шақырып алып:

– Ким де ким Маған ергиси келсе, өзинен кешсин ҳәм өз ата-нақ ағашын арқалап, Мениң изиме ерсин. ³⁵ Себеби ким де ким өз жанын сақламақшы болса, оны жоғалтады. Ал ким де ким өз жанын Мен ҳәм Хош Хабар ушын жоғалтса, оны сақлап қалады.

³⁶ Адам пүткил дүньяны ийелеп алып, бирақ өз жанын жоғалтса, буннан оған не пайда? ³⁷ Ол өз жаны ушын қандай төлем бере алады? ³⁸ Егер ким де ким усы опасыз ҳәм гүнакар әўладта Меннен ҳәм Мениң сөзлеримнен арланса, Адам Улы да Өкесиниң салтанатында Өзиниң мухаддес периштелери менен келгенде, оннан арланады, – деди.

---

* 8:29 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үде еткен Қутқарыўшы.

Тоғызыншы бап

¹ Ийса оларға жәнe:

– Сизлерге шынын айтып турман: бул жерде турғанлардың гей-биреулері Қудай Патшалығының Өз құдирети менен келгенин көрмегенше, өлмейди, – деди.

Ийсаның түр-түсиниң өзгеріуи

² Арадан алты күн өткеннен соң, Ийса тек Петр, Яқып хәм Юханды алып, бөлент бир таўға шықты. Сонда олардың алдында Ийсаның түр-түси өзгерди. ³ Оның кийими жарқырап кетип, кардай аппак түске енди. Жер жүзинде хеш бир кир жууыушы бундай қылып ағарта алмас еди. ⁴ Сонда оларға Илияс хәм Муўса пайғамбарлар көринип, Ийса менен сөйлесип турды. ⁵ Петр Ийсаға:

– Устаз, бизлердиң бул жерде болғанымыз қандай жақсы! Бизлер үш қос құрайық: биреуін Саған, биреуін Муўсаға, биреуін Илиясқа, – деди.

⁶ Петр бул сөзлерди не айтарын билмегенликтен айтты, өйткени шәкиртлер қатты қорқысып қалған еди.

⁷ Сол ўақытта бир булт пайда болып, оларды қаплады. Булттан:

– Бул – Мениң сүйикли Улым! Оның айтқанын тыңлаңлар! – деген саза еситилди.

⁸ Шәкиртлери бирден жән-жағына қарағанда, өзлеринин қасында Ийсадан басқа хеш кимди көрмеді.

⁹ Таўдан төмен түсип баратырғанда, Ийса оларға:

– Адам Улы өлимнен қайта тирилгенше, бул көргенлеринизди хеш кимге айтпаңлар, – деп буйырды.

¹⁰ Олар бул ўақыяны сыр сақлап, «өлимнен қайта тирилиў» дегениң не екенлиги ҳаққында бир-биринен сораитұғын еди. ¹¹ Шәкиртлери Ийсадан:

– Неге диний муғаллимлер алды менен Илияс келиуи шәрт дейди? – деп сорады.

¹² Ийса оларға жуўап берип:

– Дурыс, алды менен Илияс келип, хәммесин дүзетеди. Бирақ неге Адам Улы көп азап шегип, қабылланбауы шәрт, деп жазылған? ¹³ Сизлерге айтатуғыным: Илияс келген еди. Бирақ ол ҳаққында жазылғандай, адамлар оған қәлегенин ислеп, жаман қатнаста болды, – деди.

*Ийсаның жин урған
балаға шыта беруі*

¹⁴ Олар басқа шәкіртлерине қайтып келгенде, шәкіртлерди қоршаған көп халықты хәм олар менен тартысып турған диний муғаллимлерди көрди. ¹⁵ Пүткил халық Ийсаны көриўден таң қалысты хәм жуўырысып келип, Оған сәлем берди. ¹⁶ Ийса олардан:

– Олар менен не ҳаққында тартысып турсызлар? – деп сорады.

¹⁷ Халық арасынан бир адам Оған жуўап берип:

– Устаз! Мен Саған тилсиз руўх урғанлықтан гүңелек болып қалған баламды алып келдим. ¹⁸ Баламды руўх тутқанда, жерге жығады. Оның аўзында көбик пайда болады хәм ол тислерин қайрап, қатып қалады. Мен Сениң шәкіртлериннен руўхты қуўып шығаруўын өтинген едим, бирақ олардың қолларынан келмеди, – деди.

¹⁹ Сонда Ийса оларға:

– Хәй, исенбейтуғын әўлад! Мен қашанға дейин сизлер менен бирге боламан? Қашанға дейин сизлерге шыдайман? Баланы Маған алып келинлер, – деди.

²⁰ Олар баланы Ийсаға алып келди. Ийсаны көриўден, руўх баланы дәрриў қалтыратты. Бала жерге жығылды да, аўзынан көбик шығып, аўнап жатты. ²¹ Сонда Ийса баланың әкесинен:

– Бундай болғанына қанша ўақыт болды? – деп сорады.

Әкеси:

– Кишкене бала ўақтынан усындай. ²² Руўх оны өлтирмекши болып, неше мәрте отқа да, суўға да таслады. Егер қолыңнан келсе, бизлерди аяп, жәрдем ете гөр, – деди.

²³ Ийса оған:

– Егер қолыңнан келсе, дейсең бе? Исенетуғын адамға хәмме нәрсе мүмкин, – деди.

²⁴ Баланың әкеси дәрхал жылап жиберип:

– Мен исенемен: аз исенимимнің беккем болуўына жәрдем ет! – деп бақырды.

²⁵ Халықтың жуўырып қиятырғанын көргенде Ийса жаўыз руўхқа кейип:

– Хәй, тилсиз хәм герең руўх! Буйыраман: оннан шығып кет хәм қайтып оған кириўши болма, – деди.

²⁶ Сонда руўх шыңғырып, баланы қатты қалтыратты да, оннан шығып кетти. Бала өлидей болып жатырғанлықтан, адамлардың көбиси:

– Ол өлип қалды, – дести.

²⁷ Бирақ Ийса оны қолынан услап турғызғанда, ол орнынан турды.

²⁸ Ийса үйге киргеннен кейин, шәкиртлери аўлақта Оннан:

– Бизлер неге жаўыз руўхты қуўып шығара алмадық? – деп сорады.

²⁹ Ийса оларға жуўап берип:

– Жинлердиң бундай түрин тек дуўа етиў арқалы қуўып шығарыўға болады, – деди.

***Ийса және Өз өлими
хәм қайта тирилиўи ҳаққында***

³⁰ Сол жерден шығып, олар Галила арқалы өтти. Ийса буну хеш кимниң билмеўин кәледі. ³¹ Себеби Ол шәкиртлерине тәлим берип: – Адам Улы адамлардың қолына услап бериледи, олар Оны өлтиреді хәм өлтирилгеннен кейин, Ол үшінши күни қайта тириледи, – деди.

³² Бирақ шәкиртлери бул сөзлердиң мәнисин түсинбеди, ал сораыйын десе қорқты.

Уллылық ҳаққында

³³ Олар Капарнахумға келди. Ийса үйде болғанда, шәкиртлеринен: – Жол бойы не ҳаққында тартыстыңлар? – деп сорады.

³⁴ Бирақ олар үндемеді. Өйткени олар жол бойы арасында кимниң ең уллы екенлиги ҳаққында тартысқан еди. ³⁵ Ийса отырып, он еки шәкиртин шақырып алды да, оларға:

– Егер ким де ким биринши болғысы келсе, сол ең соңғы болып, хәммеге хызмет етиўи шәрт, – деди.

³⁶ Соң кишкене бир баланы алып, олардың ортасына турғызды да, оны қушақлап:

³⁷ – Ким де ким мынадай кишкене бир баланы Мениң атым ушын қабыл етсе, оның Мени қабыл еткени болады. Ал ким де ким Мени қабыл етсе, оның тек Мени емес, ал Мени Жибергенди қабыл еткени болады, – деди.

***Бизлерге қарсы болмаған – бизлердиң
тәрепдарымыз***

³⁸ Юхан Ийсаға:

– Устаз! Сениң атың менен жинлерди қуўып шығарып жүрген бир адамды көрдик. Бирақ ол бизлерге ерип жүрмегенликтен, оған тыйым салдық, – деди.

³⁹ Ал Ийса былай деди:

– Оған тыйым салмаңлар, себеби Мениң атым менен кәрамат көрсеткенниң хеш қайсысы да Мен туўралы жақын арада жаман сөз айта алмайды. ⁴⁰ Өйткени ким де ким бизлерге қарсы болмаса, ол

бизлердің тәрәпдарымыз. ⁴¹ Сизлерге шынын айтып турман: ким де ким Масихқа тийисли болғаныңыз себепли, Мениң атым ушын сизлерге бир кесе суў ишкизсе, ол сыйсыз қалмайды.

Азғырыў хәм дозақ оты

⁴² — Және де, ким де ким Маған исенетуғын мына кишкенелердің биреўин азғырса, оның мойнына үлкен дигирман тасы байланып теңизге тасланғаны оған жақсырақ болады. ⁴³ Егер сени қолың азғырса, оны шаўып тасла. Еки қолың менен дозаққа, сөнбес отқа барғаныңнан гөре, шолақ болып мәңгилик өмирге ерискениң жақсырақ. [⁴⁴]* ⁴⁵ Егер сени аяғың азғырса, оны шаўып тасла. Еки аяғың менен дозаққа тасланғаныңнан гөре, шолақ болып мәңгилик өмирге ерискениң жақсырақ. [⁴⁶]** ⁴⁷ Егер сени көзиң азғырса, оны ойып тасла. Еки көзиң менен дозаққа тасланғаныңнан гөре, жалғыз көзиң менен Қудайдың Патшалығына киргениң жақсырақ. ⁴⁸ «*Дозақ-та олардың қурты да өлмейди, оты да өшпейди*»***.

⁴⁹ Себеби хәр бир адам от пенен дузланады.

⁵⁰ Дуз — жақсы нәрсе. Бирақ дуз өз күшин жойтса, оны қалай және шорлы қылыўға болады? Өзлериңизде дуз болып, бир-бириңиз бенен татыўлықта жасаңлар, — деди.

Оныншы бап

Ажырасыў хаққында

¹ Ийса сол жерди қалдырып, Яхудия үлкесине хәм Иорданның арғы тәрәпине кетти. Оның жанына және көп халық жыйналған еди хәм Ол тағы әдеттегидей оларға тәлим берди.

² Ийсаға айырым парисейлер келди хәм Оны сынап көрмекши болып:

— Ер адамның хаялы менен ажырасыўы нызамға туўры келе ме? — деп сорады.

³ Ийса сораўға сораў менен жуўап берип:

— Муўса сизлерге нени буйырған еди? — деди.

⁴ Олар:

— Муўса ер адамның хаялына талақ хат жазып, ажырасыўына рухсат еткен, — деди.

⁵ Ийса оларға:

---

* Басқа нускада ^{9:44} 48-аят пенен бирдей.

** Басқа нускада ^{9:46} 48-аят пенен бирдей.

*** ^{9:48} Ийшя 66:24.

– Сизлер тас баўыр болғанлықтан, ол усы буйрықты жазған еди. ⁶«Бирақ жаратылыстың басында Қудай адамларды еркек хәм хаял қылып жаратқан»*. ⁷«Сонлықтан ер адам ата-анасын қалдырып, өз хаялына қосылады ⁸хәм екеуі бир дене болады. Солай етип, олар енди еки емес, ал бир дене болады»**. ⁹Сол себепли, Қудай қосқанларды адам ажыратпасын, – деди.

¹⁰Үйде болғанда, Оннан шәкиртлери және усылар хаққында сорады. ¹¹Ийса оларға:

– Ким де ким өз хаялы менен ажырасып, басқа хаял алса, ол хаялына болған неке хадаллығын бузған болады. ¹²Хаял да өз күйеуі менен ажырасып, басқа еркекке турмысқа шықса, ол да неке хадаллығын бузған болады, – деди.

Ийсаның балаларға пәтия беруі

¹³Қолын тийгизсин деп, адамлар Ийсаға балаларын алып келди. Ал шәкиртлери оларға кейиди. ¹⁴Буны көргенде Ийса оларға ашыуланып:

– Балалардың Маған келиуіне рухсат бериндер! Оларға тосқынлық жасамаңлар! Өйткени Қудай Патшалығы усындайлардики.

¹⁵Шынын айтып турман:

– Ким де ким Қудай Патшалығын бала сыяқлы қабыл етпесе, оған хеш кире алмайды, – деди.

¹⁶Соңынан балаларды кушақлап, олардың үстине қолларын қойып, пәтиясын берди.

Бай жигит

¹⁷Ийса жолға шығып баратырғанда бир адам жууырып келип, Оның алдында дize бүкти де:

– Ийгиликли Устаз! Мәңгилик өмирди алыуым ушын не ислеуім керек? – деп сорады.

¹⁸Ийса оған:

– Сен неге Мени ийгиликли деп атап атырсаң? Жалғыз Қудайдан басқа хеш ким ийгиликли емес. ¹⁹Оның буйрықтарын өзин билесең-ғо: «Адам өлтирме, неке хадаллығын бузба, урлық ислеме, жалған гүуалық берме, жалатайлық қылма, ата-анаңды хұрметле»***.

²⁰Ол Ийсаға:

* 10:6 Жаратылыс 1:27.

** 10:7-8 Жаратылыс 2:24.

*** 10:19 Шығыу 20:12-16; Мухаддес Нызамды қайталау 5:16-20.

– Устаз! Мен булардың хәммесин бала ўақтымнан бери орынлап киятырман, – деди.

²¹ Ийса оған сүйиспеншилик пенен карап:

– Саған бир нәрсе жетиспейди. Барып барлық мал-мүлкінди сатып, ақшасын жарлыларға бер, сонда сениң ғәзийнең аспанда болады. Соңынан келип, Мениң изиме ер, – деди.

²² Бирақ жигит бул сөзлерди еситкенде түри өзгерип кетти. Ол қапа болып, кетип қалды. Себеби оның байлығы көп еди.

²³ Ийса әтирапына карап, шәкиртлерине:

– Байлығы барларға Қудай Патшалығына кириў қандай қыйын! – деди.

²⁴ Шәкиртлери бул сөзлерди еситип, таң қалысты. Бирақ Ийса оларға жәнә:

– Балаларым! Қудай Патшалығына кириў қандай қыйын! ²⁵ Бай адамның Қудай Патшалығына кириўинен гөре, түйеге ийнениң көзинен өтиў ансатырақ, – деди.

²⁶ Олар қатты таң қалысып, бир-бирине:

– Олай болса, ким қутқарыла алады? – деди.

²⁷ Ийса оларға карап:

– Бул адамлардың қолынан келмейди, бирақ Қудайдың қолынан келеди. Өйткени Қудай ушын мүмкин емес нәрсе жоқ, – деди.

²⁸ Сонда Петр сөз баслап, Оған:

– Минекей, бизлер хәмме нәрсени таслап, Сениң изине ердик, – деди.

²⁹ Ийса жуўап берип:

– Шынын айтып турман: ким де ким Мен хәм Хош Хабар ушын я үйлерин, я аға-инилерин, я апа-қарындастарын, я ата-анасын, я балаларын, я жерлерин таслап шықса, ³⁰ ол хәзир, бул дүньяда қуўдаланыўлар менен бирликте жүз есе артығы менен үйлерин де, аға-инилерин де, апа-қарындастарын да, аналарын да, балаларын да, жерлерин де алады хәм келешекте мәнгилик өмирге ийе болады. ³¹ Бирақ, бириншилердин көбиси соңғылар, соңғылардың көбиси бириншилер болады, – деди.

***Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиўи
хаққында үшінши рет айтыўы***

³² Олар Ерусалимге көтерилетуғын жолда баратырғанда, Ийса шәкиртлериниң алдында жүрди. Шәкиртлери таң қалысты, ал ерип киятырғанлар қорқынышта еди. Ийса он еки шәкиртин жәнә шақырып алды да, Өзине не болатуғыны хаққында оларға айта баслап, былай деди:

³³ – Минекей, бизлер Ерусалимге қарай көтерилип баратырмыз. Сол жерде Адам Улы бас руўханийлер хәм диний муғаллимлердин

колына услап бериледи. Олар Оны өлимге хұким етип, басқа миллет адамларына тапсырады. ³⁴ Олар Оны маскаралап, Оған түкиреді хәм камшылап сабап, өлтиреді. Ал үш күннен кейин, Ол қайта тириледи.

Яқып хәм Юханның тилеги

³⁵ Сонда Зебедейдің уллары Яқып хәм Юхан Ийсаға келип:

– Устаз! Бизлер не сорасақ та, соны Сениң бизлер ушын орындауыңды кәлеймиз, – деди.

³⁶ Ийса олардан:

– Мениң сизлер ушын не ислеуімди кәлейсизлер? – деп сорады.

³⁷ Олар:

– Өзиниң салтанатлы патшалығында биреуимизди оң жағыңа, екіншимизди сол жағыңа отырғыз, – дести.

³⁸ Ийса:

– Сизлер не сорап турғаныңызды билмейсизлер. Сизлер Мен ишетуғын азап кесесинен ише аласызлар ма? Мениң шомылдырылатуғынымдай, шомылдырыла аласызлар ма? – деди.

³⁹ Олар:

– Аўа, аламыз, – деп жуўап берди.

Ийса оларға:

– Мен ишетуғын азап кесесинен сизлер де ишесизлер, Мениң шомылдырылатуғынымдай, сизлер де шомылдырыласызлар. ⁴⁰ Бирақ Мениң оң жағым ямаса сол жағыма отырғызыў Мениң еркимде емес. Бул орынлар кимлерге арналған болса, солар отырады, – деди.

⁴¹ Қалған он шәкирт буны еситкенде, Яқып пенен Юханға ашыўланып қалды. ⁴² Сонда Ийса оларды қасына шақырып алып:

– Басқа миллетлер арасында хұкимдарлары болып есапланғанлар халыққа зулымлық етип, басшылары үстемлик пенен басқаратуғынын сизлер билесизлер. ⁴³ Бирақ, сизлердиң араңызда бундай болмасын. Араңызда ким уллы болғысы келсе, ол сизлерге хызметши болыўы шәрт. ⁴⁴ Араңызда ким биринши болғысы келсе, ол хәммеге кул болыўы шәрт. ⁴⁵ Себеби Адам Улы да Өзине хызмет еттириўге емес, ал Өзи хызмет етиўге хәм көплеген адамлардың қутқарылыўы ушын Өз жанын қурбан етиўге келди, – деди.

Ийсаның соқыр Бартимейге шыта беруі

⁴⁶ Олар Ерихоға келди. Ийса Өз шәкиртлери хәм көп халық пенен Ериходан шығып баратырғанда, жол бойында тиленшилик етип, Тимейдің улы соқыр Бартимей отыр еди. ⁴⁷ Ол Насыралы Ийсаның сол жерде екенін еситкенде:

– Даўыттың Урпағы Ийса! Маған рехим ете гөр! – деп бақыра баслады.

⁴⁸ Көп адамлар үнин шығармаұын айтып, оған кейиди. Бирак ол оннан да бетер қатты бақырып:

– Даўыттың Урпағы! Маған рехим ете гөр! – деди.

⁴⁹ Ийса тоқтап:

– Оны шақырың, – деди.

Адамлар соқырды шақырып:

– Жигерли бол, орныңнан тур! Ол сени шақырып атыр, – деди.

⁵⁰ Ол шапанын шешти де, орнынан ушып турып, Ийсаға келди.

⁵¹ Ийса оннан:

– Мениң сен ушын не ислеўимди кәлейсең? – деп сорады.

Соқыр адам Оған:

– Устаз! Көзлерим көретуғын болсын, – деди.

⁵² Ийса оған:

– Бар, исенимиң сени қутқарды, – деди.

Сол ўақытта-ақ соқырдың көзи қайтадан көретуғын болды хәм ол Ийсаның изине ерип, жолға түсти.

Он биринши бап

Ийсаның Ерусалимге салтанатлы түрде кириўи

¹ Олар Ерусалимге жақынлап, Зәйтүн таўының етегиндеги Бетфаге хәм Бетания деген аўылларға келгенде, Ийса шәкиртлериниң екеўин жумсап, ² оларға былай деди:

– Қарсы алдыңыздағы аўылға барыңлар. Оған кириўден-ақ, еле хеш ким минбеген, байлаўлы турған бир гүррени табасызлар. Оны шешип, алып келиңдер. ³ Егер биреў сизлерден: «Неге бундай ислеп атырсызлар?» – деп сорада, сизлер: «Бул Ийемизге керек. Ол буны тез қайтарып жибереди», – деп жуўап бериндер.

⁴ Олар барып, көшедеги дәрўаза қасында байланған гүррени тапты хәм оны шешип алды. ⁵ Сол жерде турған гейбиреўлер оларға:

– Гүррени шешип алып не қылажақсызлар? – деп сорады.

⁶ Олар Ийсаның айтқанындай жуўап бергенде, адамлар оларға рухсат берди. ⁷ Гүррени Ийсаға алып келип, өзлериниң шапанларын оның үстине салғанда, Ийса минип алды. ⁸ Көп адамлар шапанларын жолға төсеп, ал гейбиреўлер даладағы тереклерден шақа кесип алып, жолға жайды. ⁹ Алдында хәм изде ерип киятырғанлар былай деп бақырысты:

– «Хосанна!»*

Ийемиздің атынан Келиўши жарылқанған!

10 *Бабамыз Даўыттың жақынлап киятырған патшалығы жарылқанған!*

Ең жоқарыда хосанна!»**

11 Ийса Ерусалимге келип, Ибадатханаға кирди. Ол жерде хэмме нәрсени көзден кеширип болып, кеш болғанлықтан, он еки шәкирти менен Бетанияға кетти.

Ийсаның әнжир ағашын ғарғаўы

12 Келеси күни олар Бетаниядан шыққанда, Ийса аш болды. 13 Ол алыстан жапырақлары менен қапланған бир әнжир ағашын көрип, оннан бир нәрсе табылар ма екен деп, қасына барды. Бирақ жемис беретугын ўақты болмағанлықтан, жапырақларынан басқа хеш нәрсе таппады. 14 Сонда Ол ағашқа:

– Буннан былай, мәңгиге сениң мийўеңнен хеш ким жемесин! – деди.

Буны шәкиртлери де еситти.

Ийсаның Ибадатханадан сатыўшыларды куўыўы

15 Олар Ерусалимге келгенде, Ийса Ибадатханаға кирип, ол жерден сатыўшылар менен алыўшыларды куўып шығара баслады. Ақша алмастырыўшылардың столларын, кептер сатыўшылардың отырғышларын аўдарып таслады 16 хәм Ибадатхананың хәўлиси арқалы хеш кимге хеш нәрсе алып өтиўге рухсат етпеди.

17 Соңынан халыққа тәлим берип:

– «Мениң үйим хэмме халықлар ушын, дуўа етиў үйи деп аталады»***, –

деп жазылмаған ба? Ал сизлер оны қарақшылардың уясына айландырдыңлар****, – деди.

18 Бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер буны еситип, Оны жоқ қылыў жолын излестире баслады. Өйткени пүткил халық Ийсаның тәлимине таң қалысқанлықтан, олар Оннан қорқатуғын еди.

19 Кеш болғанда, Ийса шәкиртлери менен қаладан шығып кетти.

* 11:9 *Хосанна!* – «Қудай, бизлерди кутқар!» деген мәнисте. Қудайды алғыслағанда айтылады.

** 11:9-10 Забур 117:25-26.

*** 11:17 Ийшая 56:7.

**** 11:17 Еремия 7:11.

Қуұрап қалған әнжир ағашы

²⁰ Олар ерте азанда өтип баратырып, әнжир ағашының тамырына дейін қуұрап қалғанын көрді. ²¹ Петр болған ұақыяны есине түсіріп, Ийсаға:

– Устаз! Қара, Сен ғарғаған әнжир ағашы қуұрап қалыпты, – деди.

²² Ийса оларға жуұап беріп:

– Қудайға исениңдер. ²³ Сизлерге шынын айтып турман: егер ким де ким бул тауға: «Орныңнан көтерілип, теңизге қула», – десе хәм кеўлинде гүманланбай, айтқанының орынланатуғынына исенсе, оның айтқаны орынланады. ²⁴ Сонлықтан да, сизлерге айтатуғыным: дуұа еткениңизде нени сорасаңлар да, алғаныңызға исениң, сонда ол сизлерге бериледи. ²⁵ Дуұа етип турғаныңызда, биреўге өкпели болсаңыз, оны кеширин, сонда аспандағы Әкеңиз де сизлердин гүналарыңызды кеширеди, – деди. [²⁶]*

Ийсаңың бийлиги хаққында сорау

²⁷ Олар және Ерусалимге келди. Ийса Ибадатхананың хәўлисінде айланып жүргенде, Оған бас руұханийлер, диний муғаллимлер хәм ақсақаллар келип, ²⁸ Оннан:

– Сен буларды қандай бийлик пенен ислеп жүрсең? Саған бул ислерди ислеўге ким бийлик берген? – деп сорады.

²⁹ Ийса оларға жуұап беріп:

– Мен де сизлерге бир сорау берейин, жуұап бериндер. Сонда Мен де буларды қандай бийлик пенен ислеитүғынымды айтаман. ³⁰ Яқияның шомылдырыуы аспаннан болды ма ямаса адамлардан ба? Жуұап бериндер, – деди.

³¹ Олар өз ара ойласа баслады: «Егер „аспаннан“ десек, Ол: „Сонда неге оған исенбединдер“, дейди. ³² „Адамлардан“ дейик пе?»

Бирақ ондай деўге халықтан қорқты, себеби хәмме Яқияны хақыйқый пайғамбар деп санайтуғын еди. ³³ Сонлықтан олар Ийсаға:

– Билмеймиз, – деп жуұап берди.

Ийса оларға:

– Мен де сизлерге бул ислерди қандай бийлик пенен ислеитүғынымды айтпайман, – деди.

---

* 11:26 Басқа нускада мына аят бар: «Егер сизлер басқалардың гүналарын кеширмесендер, аспандағы Әкеңиз де сизлердин гүналарыңызды кеширмейди».

Он екинши бап

Жаўыз дийханлар хаққында тымсал

¹ Ийса оларға тымсаллар менен сөйлей баслады:

– Бир адам жүзим бағын отырғызып, оны дийўал менен қоршапты хәм жүзимнің суўын сығыўға арналған шукыр қазып, гүзет ми-нарасын орнатыпты. Соңынан бағын дийханларға ижараға берип, өзи узақ жерге кетип қалыпты. ² Терим мәўсими келгенде, ол бағ-дың жемисинен тийисли үлесин алыў ушын, дийханларға өзиниң бир хызметшисин жиберипти. ³ Бирақ олар хызметшини услап алып сабап, қуры қол қайтарыпты. ⁴ Ол және оларға басқа хызметшисин жибергенде, оның басын жарып, бийабырай қылыпты. ⁵ Сонда ол және басқа бир хызметшисин жибергенде, олар оны өлтирипти. Ол және де көп басқа хызметшилериң жибергенде, гейбиреўлерин са-бап, гейбиреўлерин өлтирипти. ⁶ Енди бир ғана адам, оның сүйикли улы қалыпты. Ең ақырында ол: «Улымды хұрмет етер» деп, оларға өз улын жиберипти. ⁷ Бирақ дийханлар бир-бирине: «Бул – мийрас-хор-ғо. Жүринлер, оны өлтирейик, сонда мийрас мүлки бизлерге қалады», – десипти. ⁸ Солай етип, оны услап алып өлтирип, жүзим бағынан сыртқа шығарып таслапты.

⁹ Енди жүзим бағының ийеси не ислейди? Ол келип, дийханлар-ды жоқ қылады да, жүзим бағын басқаларға береди. ¹⁰ Сизлер мына Мухаддес Жазыўды оқымағансызлар ма:

*«Қурылысшылардың керексиз деп таслаған тасы,
Үйдиң мүйешиниң тийкарғы тасы болды.*

¹¹ *Ийемиз қылған бул ис,
Көзимизге әжайып көринди!»**

¹² Олар бул тымсалдың өзлерине қарсы айтылғанын билип, Ийса-ны қолға алыўға тырысты. Бирақ халықтан қорққанлықтан Оны қалдырып, кетип қалды.

Салық төлеў туўралы

¹³ Соңынан олар Ийсаны сөзинен тутыў ушын, парисейлердин хәм Хиродтың адамларының гейбиреўлерин Оған жиберди. ¹⁴ Олар Ийсаға келип:

– Устаз! Бизлер Сениң дурыс адам екениңди хәм жағымпазлық етпейтуғыныңды билемиз. Өйткени Сен адамлардың бет-жүзине

---

* 12:10-11 Забур 117:22-23.

карамай, Қудайдың жолын дурыс үйретип отырсаң. Рим патшасы-Қайсарға салық төлеуі дурыс па ямаса надурыс па? Төлеуимиз керек пе ямаса керек емес пе? — деп сорады.

¹⁵ Бірақ Ийса олардың екі жүзлилигин билип:

— Мени неге сынап атырсызлар? Маған бир динар әкелинлер, көрейин, — деди.

¹⁶ Олар алып келгенде, Ол:

— Бунда кимнің сүүрети бар хәм кимнің аты жазылған? — деп сорады.

Олар:

— Рим патшасы-Қайсардың, — деди.

¹⁷ Сонда Ийса оларға жууап берип:

— Қайсардың хақын Қайсарға, Қудайдың хақын Қудайға берилер, — деди.

Олар Оған таң қалысты.

Қайта тирилиуі хаққында сорау

¹⁸ Сонынан қайта тирилиуі жоқ деуши саддукейлердин* бир нешеси Ийсаға келип:

¹⁹ — Устаз! Муўса бизлерге: «Егер биреудин ағасы баласыз өлип, хаялын қалдырса, иниси оның хаялын алып, өз ағасының урпағын дауам еттирсин», — деп жазып қалдырған. ²⁰ Ағайинли жети жигит бар еди. Олардың бириншиси үйленип, изинде бала қалдырмай өлип кетти.

²¹ Сол хаялды екиншиси алып, ол да изинде бала қалдырмай өлип кетти. Үшиншисине де солай болды. ²² Жети ағайинлинің хеш қайсысы да изинде бала қалдырмастан өлип кетти. Ең соңында хаялдың өзи де қайтыс болды. ²³ Олар қайта тирилгенде, хаял қайсысының хаялы болады? Себеби ол жетеуине де хаял болған-ғо, — деп сорады.

²⁴ Ийса оларға жууап берип:

— Сизлер Мухаддес Жазыуларды да, Қудайдың құдиретин де билегенликтен алжасып турсызлар. ²⁵ Өйткени адамлар өлимнен қайта тирилгенде үйленбейди де, турмысқа да шықпайды, ал аспандағы периштелер сыяқлы болады. ²⁶ Өлгенлердин қайта тирилиуі тууралы Муўсаның қитабында, жанып турған пута хаққында аятта, Қудайдың не айтқанын оқымағансызлар ма? Қудай Муўсаға: «*Мен — Ибрайымның Қудайыман, Ысақтың Қудайыман, Яқыптың Қудайыман*»**, — деген-ғо. ²⁷ Қудай өлилердин емес, ал тирилердин Қудайы. Сизлер қатты алжасып турсызлар, — деди.

* 12:18 *Саддукейлер* — Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топары.

** 12:26 *Шығыу* 3:6.

Ең баслы буйрық

²⁸ Диний муғаллимлердің бири олардың тартысларын еситти. Ийсаның оларға жақсы жуап бергенин көрип, Оннан:

– Буйрықлардың ишинде ең баслысы қайсы? – деп сорады.

²⁹ Ийса оған:

– Ең баслы буйрық бул: *«Тыңла, Израил! Қудайымыз болған Ийемиз – жалғыз Ийемиз.* ³⁰ *Ийең болған Қудайыңды пүткил жүрегің, пүткил жаның, пүткил ақыл-ойың хәм пүткил күшиң менен сүй»**.

³¹ Екиншиси мынадай: *«Өзиңди сүйгениң сыяқлы, жаныңдағы адамды да сүй»***. Булардан уллы буйрық жоқ, – деди.

³² Диний муғаллим Оған:

– Аға, Устаз! «Қудай – жалғыз, Оннан басқа қудай жоқ», – деп дурыс айттын. ³³ Қудайды пүткил кеўлиң, пүткил ақылың, пүткил күшиң менен сүйиў хәм өзинди сүйгениң сыяқлы, жаныңдағы адамды да сүйиў – жағылған хәмме курбанлықлардан хәм Қудай жолына берилген садақалардан артық, – деди.

³⁴ Ийса оның ақылға сай жуап бергенин көрип:

– Сен Қудай Патшалығынан алыс емессең, – деди.

Соннан соң, Оған сораў бериўге хеш кимнің батылы бармады.

Масих – кимнің Урпағы?

³⁵ Ийса Ибадатханада адамларға тәлим берип атырып:

– Қалайынша диний муғаллимлер Масихты Даўыттың Урпағы дейди? ³⁶ Даўыттың өзи Мухаддес Руўхтан илхамланып, былай деген-ғо:

«Ийем мениң Ийеме айтты:

„Душпанларыңды аяғыңның астына бастырмағанымша,

Мениң оң жағымда отыр!»***

³⁷ Даўыттың өзи Оны «Ийем» деп атаған болса, Ол қалайынша оның Урпағы болады? – деп сорады.

Көп халық Оны қуаныш пенен тыңлады.

Диний муғаллимлер хаққында

³⁸ Ийса тәлим берип:

– Диний муғаллимлерден сақ болыңлар! Олар узын кийим киіп жүриўди, базар майданларында өзлерине сәлем берилиўин,

* 12:29-30 Мухаддес Нызамды қайталаў 6:4-5.

** 12:31 Лебий 19:18.

*** 12:36 Забур 109:1.

³⁹ мәжилисханаларда сыйлы орында, зыяпатларда төрде отырыўды жақсы көреді. ⁴⁰ Олар жесир хаяллардың үйлерин жалмап жутып, көзге көриниў ушын узын дуўа етеді. Бундай адамлар ең аўыр жаза алады, – деди.

Жесир хаялдың садақасы

⁴¹ Ийса Ибадатханадағы садақа қутысының қарсысында халықтың қутыға ақша салыўына қарап отырды. Байлардың көбиси көп ақша салды. ⁴² Сонда бир жарлы жесир хаял келип, еки тийин салды.

⁴³ Ийса шәкиртлерин қасына шақырып алып:

– Сизлерге шынын айтып турман: бул жарлы жесир хаял қутыға ақша салғанлардың хәммесинен көп салды. ⁴⁴ Себеби олардың хәммеси өз байлықларынан аўысқанын салды. Ал бул хаял жарлы болса да, күн көрисине керекли барлық ақшасын салды, – деди.

Он үшінши бап

Ийсаның Ибадатхананың қыйралыўын болжаўы

¹ Ийса Ибадатханадан шығып баратырғанда, шәкиртлеринин бири:

– Устаз, қара, қандай әжайып таслар, қандай әжайып имаратлар! – деди.

² Ийса оған:

– Мына саўлатлы имаратларды көрип турсаң ба? Бул жерде тас үстінде тас қалмайды, хәммеси қыйратылады, – деди.

³ Соңынан Ийса Зәйтүн таўында, Ибадатхананың қарсы алдында отырғанда, Петр, Яқып, Юхан хәм Андрей аўлақта Оннан:

⁴ – Бизлерге айт, булар қашан болады хәм булардың хәммесинин болатуғынын қандай белги билдиреди? – деп сорады.

⁵ Сонда Ийса оларға былай деп айта баслады:

– Биреўлердин сизлерди алдаўынан сақ болыңлар! ⁶ Өйткени көп-лер Мениң атым менен келип: «Мен – Масихпан» деп, көп адамларды алдайды. ⁷ Сизлер урыслардың шаўқымын хәм урыслар хаққында мыш-мышларды еситкенде қәўетерленбеңлер. Булардың болыўы шәрт, бирақ бул еле ақыры емес. ⁸ Себеби миллет миллетке қарсы, патшалық патшалыққа қарсы көтериледи. Көп жерлерде жер силкиниўлер хәм ашаршылықлар болады. Бул ўақыялар толғақ азабының басланыўындай болады.

⁹ Өзлериңизге сақ болыңлар! Өйткени сизлер хәким етилийге услап берилесизлер хәм мәжилисханаларда таяқ жейсизлер. Және де, Мен себепли хәкимлер хәм патшалардың алдыларына апарылып,

оларға гүәлык бересизлер. ¹⁰ Бирақ дәслеп Хош Хабар хәмме халықларға жәриялануы шәрт. ¹¹ Сизлерди услап алып, хәким етиүге апаратырғанда, не айтыўды ойлап, алдын ала тынышсызланбаңлар. Сол ўақытта сизлерге не берилсе, соны айтыңлар. Себеби сизлер емес, ал Мухаддес Руўх сөйлейди. ¹² Туўысканы туўысканын, әкеси баласын өлимге услап береди. Балалары да ата-аналарына қарсы шығып, оларды өлтиртеди. ¹³ Мениң атым себепли, сизлерди хәмме жек көреди. Бирақ ақырына дейин шыдаған қутқарылады.

Ең уллы апат

¹⁴ – Ўайран етиўши жеркенишлиниң турыўға болмайтуғын жерде турғанын көргениңизде* (оқыған адам мәнисин түсинсин), Яхудиядағылар таўларға қашсын! ¹⁵ Ким де ким үйиниң төбесинде болса, төменге түспесин хәм бир нәрсе алайын деп үйине кирмесин. ¹⁶ Ал ким де ким атызда болса, шапанын алыў ушын изине қайтпасын. ¹⁷ Сол күнлери жүкли хәм емизиўли хаялларға қандай қыйын болады! ¹⁸ Булардың қыс мәўсиминде болмаўы ушын дуға етинлер. ¹⁹ Өйткени сол күнлери Қудай бул дүньяны жаратқаннан бери усы күнге дейин болмаған хәм қайтып болмайтуғын апат болады. ²⁰ Егер Ийемиз сол күнлердиң санын қыскартпағанда, хеш ким аман қалмас еди. Бирақ Ол Өзиниң таңлап алғанлары ушын, сол күнлердиң санын қыскартты.

²¹ Сонда егер сизлерге биреў: «Қараңлар, Масих бул жерде» ямаса: «Қараңлар, Ол ана жерде» десе, исенбеңлер. ²² Себеби жалған масихлар хәм жалған пайғамбарлар пайда болып, егер мүмкин болса, таңлап алынғанларды алдаў ушын, кәраматлы белгилер хәм таң қаларлық ислерди көрсетеди. ²³ Сонлықтан сақ болыңлар! Мен хәммесин сизлерге алдын ала айтып атырман.

Адам Улының қайта келиўи

²⁴ – Бирақ сол күнлери, сол апаттан кейин,

*«күн қараңғыланады,
ай өз жақтысын түсирмейди.*

²⁵ *Жулдызлар аспаннан түсип,
аспан күшлери силкинеди»**.*

²⁶ Сонда адамлар Адам Улының уллы қүдирет хәм салтанат пенен бултларда қиятырғанын көреди. ²⁷ Ол Өз периштелерин жиберип, дүньяның төрт тәрәпинен, жердиң шетинен баслап аспанның шетине дейин, Өзиниң таңлап алғанларын жыйнап алады.

* 13:14 Даниел 9:27; 11:31; 12:11.

** 13:25 Ийшәя 13:10; 34:4.

Әнжир ағашын мысалға алыңдар!

²⁸ – Әнжир ағашын мысалға алыңдар: оның шақалары жумсарып, жапырақ шығара бастағанда, жаздың жақын екенін билесіздер. ²⁹ Сол сыяқлы, усы ұақыялардың орынланып атырғанын көрсендер, Адам Улының жақынлап, есик алдында тұрғанын биліңдер. ³⁰ Сизлерге шынын айтып турман: бұл әулад жоқ болып кетпестен бұрын бұлардың хәммеси болады. ³¹ Аспан хәм жер жойылады, бірақ Мениң сөзлерім хеш қашан жойылмайды.

Сол күнди ямаса сол саатты хеш ким де билмейди

³² – Сол күнди ямаса сол саатты хеш ким де билмейди: аспандағы периштелер де, Улдың Өзи де, тек ғана Әкем биледи. ³³ Абайлаңдар хәм сергек болыңдар*, өйткени сол ұақыттың қашан келетуғынын билемейсиздер. ³⁴ Бұл – бир адамның саяхатқа кетип баратырып, үйіндегі хызметшилерине басқарыўға бийлик бергени хәм хәр бирине ис тапсырып, дәрўаза қараўылына сергек болыўды бұйырғаны сыяқлы. ³⁵ Солай етип, сизлер де сергек болыңдар. Себеби үй ийесиниң кеште ме, ярым ақшамда ма, қораз шақырғанда ма, ерте азанда ма, қашан келетуғынын билемейсиздер. ³⁶ Ол күтилмегенде келип, сизлердиң уйықлап атырғаныңызды көрмесин. ³⁷ Сизлерге айтатуғынымды хәммеге айтаман: сергек болыңдар!

Он төртинши бап

Ийсаны өлтириў ушын тил бириктириў

¹ Құтқарылыў хәм Ашытқысыз нан байрамына еки күн қалған еди. Бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер Ийсаны хийле менен услап алып, өлтириўдин жолын излестирди.

² Бірақ олар: «Халық арасында қозғалаң болмаўы ушын, бұл исти байрам күнлери ислемейик», – дести.

Ийсаның басына әтир май қуйылыўы

³ Ийса Бетанияда, бұрын мақаў кесел болған Симонның үйінде, дастурхан басында отырғанда, мәрмер ыдыста сап нардтан исленген қымбат бақалы әтир майы бар бир хаял келди. Ол ыдысты сындырды да, майды Ийсаның басына қуйды. ⁴ Гейбиреўлер ашыўланып, бир-бирине:

---

* 13:33 Басқа нускада «дуўа етинлер» деген сөзлер де бар.

– Бул май неге бийкарға ысырап етилди? ⁵ Оны үш жүз динардан да қымбатыраққа сатып, ақшасын жарлыларға үлестиріп бериўге болар еди-ғо, – десип, хаялды айыплай баслады.

⁶ Бирақ Ийса:

– Хаялды тынышына қойыңлар. Оны неге уялтып атырсызлар? Ол Маған жақсылық иследи-ғо. ⁷ Өйткени жарлылар сизлер менен бәрқулла бирге, оларға қәлеген ўақтыңызда жәрдем бере аласызлар. Бирақ Мен сизлер менен бәрқулла бирге болмайман. ⁸ Ол қолынан келгенин иследи. Мениң денеме алдын ала этир май қуйып, оны жерлеўге таярлады. ⁹ Сизлерге шынын айтып турман: Хош Хабар дүньяның қай жеринде жәрияланса да, бул хаял еске алынып, оның ислеген иси айтылатуғын болады, – деди.

Яхуданың сатқынлығы

¹⁰ Соңынан он еки шәкирттиң бири болған Яхуда Исқариот Ийсаны услап бериў ушын бас руўханийлерге барды. ¹¹ Олар буны еситип, қуўанысып қалды хәм оған гүмис теңге бериўди ўәде етти. Яхуда да Ийсаны услап бериўге қолайлы пайыт изледи.

¹² Ашытқысыз нан байрамының биринши күни Қутқарылыў байрамының* қозысы шалынғанда, шәкиртлери Ийсаға:

– Қутқарылыў байрамының асын жеўиң ушын, бизлердиң қай жерге барып таярлық көриўимизди қәлейсең? – дести.

¹³ Ол шәкиртлериниң екеўин жиберип, оларға:

– Қалаға барыңлар, ол жерде сизлерге гүзе менен суў көтерип киятырған адам гезлескенде, оның изине ериңдер. ¹⁴ Ол кирген үйдиң ийесине: «Устазымыз: „Шәкиртлерим менен бирге байрам асын жейтуғын бөлме қәне?“ – деп сорап атыр», дендер. ¹⁵ Ол сизлерге төсеклер төселип таяр турған жоқарыдағы үлкен бөлмени көрсетеди. Бизлерге сол жерде байрам асын таярлаңлар, – деди.

¹⁶ Шәкиртлери шығып, қалаға келди хәм Ийсаның айтқанларын таўып, байрам асын таярлады.

¹⁷ Кеш болғанда, Ийса он еки шәкирти менен бирге келди.

¹⁸ Олар аўқатланып отырғанда, Ийса:

– Сизлерге шынын айтып турман: Мениң менен аўқатланып отырған араңыздағы бириңиз Маған сатқынлық ислейди, – деди.

¹⁹ Олар қапа болып, биринен соң бири Оннан:

– Мен емеспен-ғо, я? – деп сорап баслады.

²⁰ Ийса оларға жуўап берип:

---

* 14:12 *Қутқарылыў байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиў» дегенди билдиреди.

– Он еки шәкиртимнің бири, Мениң менен бир табакқа нанын малып атырған адам – сол. ²¹Адам Улы Өзи хаққында жазылғандай баратыр, бирақ Адам Улына сатқынлық кылыўшы хәсирет шегеди! Ол адамның бул дүньяға келмегени өзи ушын жақсырақ болар еди, – деди.

Ийсаның соңғы кешеси

²² Олар аўқатланып отырғанда, Ийса нан алып, Қудайға шүкирлик етти. Оны сындырып, шәкиртлерине берди де:

– Алыңлар, бул – Мениң денем, – деди.

²³ Соң кесени алып, Қудайға шүкирлик етти де, оларға берди. Оннан хәммеси ишти. ²⁴ Оларға:

– Бул – көп адамлар ушын төгилетуғын, Жаңа Келисимди бекитетуғын Мениң қаным. ²⁵ Сизлерге шынын айтып турман: Қудай Патшалығында жаңасын ишетуғын күниме дейин, жүзим ишимлигинен қайтып ишпеймен, – деди.

²⁶ Соңынан олар Қудайды жырлайтуғын қосық айтып, Зәйтүн таўына кетти.

Петрдің Ийсадан таныўы хаққында

²⁷ Ийса оларға:

– Сизлердің хәммеңиз Мени таслап кетесизлер. Себеби былай деп жазылған:

*«Шопанды урғанымда,
Қойлар тарқап кетеди»*.*

²⁸ Бирақ қайта тирилгенимнен кейин, сизлерден бурын Галилаға бараман, – деди.

²⁹ Петр Оған:

– Сени хәммеси таслап кетсе де, мен таслап кетпеймен, – деди.

³⁰ Сонда Ийса оған:

– Саған шынын айтып турман: бүгин түнде қораз еки рет шақыраман дегенше, сен Меннен үш рет танасан, – деди.

³¹ Бирақ Петр қызып кетип:

– Маған Сениң менен бирге өлиўге туўра келсе де, Сеннен хеш қашан танбайман, – деди.

Қалғанларының хәммеси де солай деди.

Ийсаның Гетсеманиде дуўа етиўи

³² Олар Гетсемани деп аталатуғын жерге келди. Ийса шәкиртлерине:

---

* 14:27 Зекерия 13:7.

– Мен дуға етип боламан дегенше, сизлер усы жерде отырындар, – деди.

³³ Өзи менен бирге Петр, Яқып хәм Юханды алып, қатты кәуе-терленип, қыйнала баслады. ³⁴ Оларға:

– Жаным өлердей қыйналып тур. Сизлер усы жерде қалып, сергек болып турындар, – деди.

³⁵ Шетирек шығып, жерге жығылды да, мүмкин болса бул сааттын Өзинен өтйин сорап, дуға ете баслады.

³⁶ – Әке, Әкежаным!* Саған хәммеси мүмкин. Бул азап кесесин Меннен өткизип жибер. Бирақ Мениң емес, Сениң қәлегениң болсын, – деди.

³⁷ Ийса шәкиртлериниң қасына қайтып келип, олардың уйықлап атырғанын көрди де, Петрге:

– Симон, уйықлап атырсаң ба? Уйықламай бир саат та отыра алмадың ба? ³⁸ Азғырылмауыңыз ушын сергек болып, дуға етиңдер. Руұх қәлейди, бирақ дене хәлсиз, – деди.

³⁹ Ол және барып, сол сөзлерин айтып, дуға етти. ⁴⁰ Қайтып келип, олардың және уйықлап атырғанын көрди. Өйткени көзлерин уйқы басқан еди. Олар Ийсаға не деп жууап берерин билмеді.

⁴¹ Ийса үшінши рет қайтып келип, оларға:

– Сизлер еле уйықлап, дем алып атырсызлар ма? Болды, ұақыт келди. Адам Улы гүнакарлардың қолына услап бериледи. ⁴² Турындар, кеттик. Қараңдар, Маған сатқынлық қылыұшы жақынлады, – деди.

Ийсаның қолға алынуы

⁴³ Тап сол ұақытта, Ийса еле сөйлеп турғанда, он еки шәкирти-ниң бири Яхуда келди. Оның менен бирге бас руұханийлер, диний муғаллимлер хәм ақсақаллар жиберген бир топар адамлар бар еди. Адамлар қолына қылыш хәм шоқмар услаған еди. ⁴⁴ Сатқынлық қылыұшы оларға белги берип: «Мен кимди сүйсем, Ол – Соның Өзи. Оны услап, абайлап алып кетиндер», – деген еди.

⁴⁵ Яхуда келди де, дәрриу Ийсаға жақынласып, Оған:

– Устаз! – деп, Оны сүйди.

⁴⁶ Ал адамлар Ийсаға қол салып, услап алды. ⁴⁷ Бирақ Ийсаның қасында турғанлардың биреуи қылышын суұырып алып, бас руұханийдиң қулының қулағын шауып таслады. ⁴⁸ Сонда Ийса оларға:

---

* 14:36 Сөзбе-сөз: «Абба, Әке!» Абба – арамей тилинде «Әке» дегенди аңлатады. Әкеси менен баласының арасындағы жүдә жақын байланысты билдиретуғын сөз.

– Мени ушлау үшін, жынаятшыға қарсы шыққандай болып, қылыш хәм шоқмар алып келдіңдер ме? ⁴⁹ Мен хәр күни сизлер менен Ибадатханада бирге болып, тәлим бергенимде, Мени усламадыңлар. Бирак, Мухаддес Жазыулар орынланыуы шәрт, – деди.

⁵⁰ Сонда шәкиртлериниң хәммеси Оны таслап, қашып кетти.

⁵¹ Жаланааш денесине тауар ораған бир жас жигит Оның изине ерип баратыр еди. Олар оны ушлап алғанда, ⁵² ол оранған тауарын таслап, жаланааш қашып кетти.

Ийса жоқарғы кеңес алдында

⁵³ Олар Ийсаны бас руұханийге апарды. Ол жерге хәмме бас руұханийлер, ақсақаллар хәм диний муғаллимлер жыйналды. ⁵⁴ Петр Ийсаға бас руұханийдиң хәулисиниң ишине дейин узактан ерип келип, хәулиде сақшылар менен бирге отқа жылынып отырды. ⁵⁵ Бас руұханийлер хәм пүткил жоқарғы кеңес Ийсаны өлим жазасына хүким етиу үшін, Оған қарсы гүуалық изледи, бирак таба алмады.

⁵⁶ Себеби көп адамлар Оған қарсы жалған гүуалықлар берсе де, гүуалықлары бир-бирине сәйкес келмес еди.

⁵⁷ Сонынан гейбиреулер орнынан турып, Оған қарсы жалған гүуалық берип:

⁵⁸ – Бизлер Оның: «Адам қолынан қурылған бул Ибадатхананы Мен бузып таслап, үш күнниң ишинде адам қолынан қурылмаған басқа Ибадатхана қураман», – дегенин еситтик, – деди.

⁵⁹ Бирак олардың гүуалығы да сәйкес келмеді.

⁶⁰ Сонда бас руұханий ортаға шығып, Ийсадан:

– Олар Саған қарсы гүуалық берип атыр-ғо. Сен неге хеш жууап бермейсең? – деп сорады.

⁶¹ Бирак Ийса үндемеді хәм хеш жууап қайтармады. Бас руұханий Оннан және:

– Алғыслының Улы – Масих Сенбисең? – деп сорады.

⁶² Ийса:

– Аўа, Мен. Сизлер Адам Улының Қудиретли Қудайдың оң жағында отырғанын хәм аспандағы бултларда қиятырғанын көресизлер, – деди.

⁶³ Сонда бас руұханий өз кийимлерин жыртып:

– Енди бизлерге гүуалардың неге кереги бар? ⁶⁴ Қудайға тил тийгизгенин еситтиңдер-ғо. Сизлердиң қарарыңыз қандай? – деди.

Олардың хәммеси Ийсаны өлим жазасына хүким етиуге қарар етти.

⁶⁵ Гейбиреулер Оған түкире баслады хәм бетин байлап, Оны мушлап урды да, Оған:

– Қәнекей, ўәлийлик ет, – дести.

Сақшылар да Оны шапалақ пенен урды.

Петрдің Иисадан таныуы

⁶⁶ Петр ишки хәүлиде отырғанда, бас руўханийдин шоры кызларынан бири келди. ⁶⁷ Ол отқа жылынып отырған Петрди көрип, оған тигилип қарады да:

– Сен де сол Насыралы Ийса менен бирге едиң-ғо, – деди.

⁶⁸ Бірақ Петр танып:

– Сениң не айтып турғаныңды билмеймен хәм түсинбеймен, – деди де, сыртқы хәўлиге шығып кетти*.

⁶⁹ Шоры кыз оны көрип, сол жердегилерге және:

– Бул адам – солардың бири, – деп айта баслады.

⁷⁰ Бірақ Петр және танды.

Бираздан соң, сол жерде турғанлар Петрге:

– Расында да, сен солардың бирисең, өйткени галилалысаң-ғо, – деди.

⁷¹ Ол:

– Сизлер айтып турған бул Адамды мен танымайман, – деп ант ишип, өзін өзи ғарғай баслады.

⁷² Сол ўақытта-ақ қораз екінши рет шақырды. Петр Иисаның өзіне: «Қораз еки рет шақыраман дегенше, сен Меннен үш рет танасан», – деген сөзи есине түсип, жылап жиберди.

Он бесинши бап

Пилаттың Ийсаны тергеуі

¹ Таң атыўдан бас руўханийлер, ақсақаллар, диний муғаллимлер хәм пүткил жоқарғы кеңес мәсләхәтлесип алды да, Ийсаны байлап, римли хәким Пилатқа апарып тапсырды. ² Пилат Оннан:

– Сен Яхудийлердин Патшасымысаң? – деп сорады.

Ийса оған:

– Сол екенимди өзиң айттың, – деп жуўап берди.

³ Бас руўханийлер Оны көп нәрселерде айыплады. ⁴ Пилат және Иисадан сорап:

– Сен хеш жуўап бермейсең бе? Қара, олар Саған қаншама айып тағып атыр, – деди.

⁵ Бірақ Ийса хеш жуўап бермегенликтен, Пилат хайран қалды.

Ийсаның өлимге хүким етилиуі

⁶ Хәр Қутқарылыў байрамында Пилат халық сораған бир тутқынды босатып беретугын еди. ⁷ Сол ўақытта қамақта қозғалаң ўақтында

---

* 14:68 Басқа нускада: «Сол ўақытта қораз шақырды», – деген сөзлер де бар.

өзинің шериклери менен адам өлтирген Бараба деген бир адам бар еди. ⁸ Халық Пилатқа келип, әдеттегидей ислеитұғын исин олар ушын ислеп, бир тутқынды босатып бериўин сорай баслады. ⁹ Пилат олардан:

– Яхудийлердиң Патшасын босатып бериўимди кәлейсизлер ме? – деп сорады.

¹⁰ Себеби ол бас руўханийлердиң Ийсаны өзине күншиллик пенен услап бергенин билетуғын еди.

¹¹ Бирақ бас руўханийлер халықты үгитлеп, Ийсаның орнына Барабаны босатып бериўди талап еттирди. ¹² Пилат оларға және:

– Олай болса, сизлер Яхудийлердиң Патшасы деп атаған Адамға не ислейин? – деди.

¹³ Олар:

– Оны атанақ ағашқа шегелет! – деп бақырысты.

¹⁴ Пилат олардан:

– Ол қандай жаманлық иследи, ақыры? – деп сорады.

Бирақ олар қаттырақ бақырысып:

– Оны атанақ ағашқа шегелет! – деди.

¹⁵ Сонда Пилат халықты қанаатландырыў ушын Барабаны босатып берди. Ал Ийсаны қамшылатқаннан соң, атанақ ағашқа шегелеўге тапсырды.

Әскерлердиң Ийсаны масқаралаўы

¹⁶ Әскерлер Ийсаны ҳүкимет сарайының ишки хәўлисине алып барып, пүткил әскерлерди жыйнады. ¹⁷ Олар Ийсаға шым қызыл шапан кийгизди де, тикенли шыбықлардан таж өрип, басына салды. ¹⁸ Соңынан:

– Жасасын, Яхудийлердиң Патшасы! – деп бақырыса баслады.

¹⁹ Басына қамыс пенен урып, Оған түкирди де, алдында дизе бүгип, тәжим етти. ²⁰ Масқаралап болғаннан соң, олар Ийсаның үстиндеги шым қызыл шапанды шешип алып, Оған Өз кийимин кийгизди де, атанақ ағашқа шегелеў ушын алып кетти.

Ийсаның атанақ ағашқа шегелениўи

²¹ Искендер хәм Руфустың әкеси, Симон деген киренели бир адам аўылдан киятырып, сол жерден өтип баратыр еди. Оны Ийсаның атанақ ағашын аркалап алып жүриўге мәжбүрledi. ²² Олар Ийсаны Голгота деп аталған, яғный «Бас сүйек орны» дегенди аңлатауғын жерге алып келди. ²³ Оған мирра қосылған шарапты бергенде,

Ол ишиүден бас тартты. ²⁴ Ийсаны атанақ ағашқа шегелеп болғаннан соң, ким не алар екен деп шек тасласып, өз ара Оның киімлерин бөлисти. ²⁵ Олар Ийсаны атанақ ағашқа шегелегенде, саат азанғы тоғыз еди. ²⁶ Оның бас бетинде айыбын көрсететуғын: «ЯХУДИЙЛЕРДИҢ ПАТШАСЫ» деген жазыу бар еди. ²⁷ Ийса менен бирге еки карақшыны да, биреуін оң, екіншисин сол тәрәпине атанақ ағашқа шегеледи. [²⁸]*

²⁹ Өтип баратырғанлар басларын шайқады хәм Оның үстинен күлип:

– Хәй, Ибадатхананы бузып, Оны үш күннің ишинде қайта тиклейжақ болған, Сен! ³⁰ Өзинди Өзиң қутқарып, атанақ ағаштан түсип көрши! – деди.

³¹ Бас руұханийлер менен диний муғаллимлер де Оны мазақ қылып, бир-бирине:

– Бул басқаларды қутқарып, Өзин Өзи қутқара алмайды! ³² Израилдың Патшасы Масих хәзир атанақ ағаштан түссин, сонда бизлер көрип, Оған исенемиз, – дести.

Ийса менен бирге атанақ ағашқа шегеленгенлер де Оны мазақ етти.

Ийсаның жан тапсырыуы

³³ Түски саат он екиден баслап, түстен кейин саат үшке дейин пүткіл жерди қараңғылық қаплап турды. ³⁴ Саат үште Ийса қатты дауыс пенен:

– Елой, Елой! Лама сабахтани? – деп бақырды. Бул: «Қудайым, Қудайым! Неге Мени таслап кеттин?»** – дегенди аңлатады.

³⁵ Сол жерде турғанлардың гейбиреулері буны еситип:

– Қараңлар, Ол Илиясты шақырып атыр, – дести.

³⁶ Сонда бир адам жууырып барып, сорғышты сирке сууына сиңдирди хәм оны бир таяққа қадады да, Оған ишиүге берип:

– Токтай турын! Илияс келип, Оны түсирип алар ма екен, көрейик! – деди.

³⁷ Ал Ийса қатты бақырды да, жан тапсырды.

³⁸ Сол уақытта Ибадатхананың Мухаддесханасындағы перде жоқарыдан төменге дейин қақ айырылып, екиге бөлинди. ³⁹ Ийсаның қарсысында турған жүзбасы Оның усылай жан тапсырғанын көрип:

– Хәқыйқаттан да, бул Адам – Қудайдың Улы екен, – деди.

* 15:28 Басқа нускада мына аят бар: «Ол жынаятшыларға қосып саналды, – деген Мухаддес Жазыу орынланды».

** 15:34 Забур 21:2.

⁴⁰ Сол жерде узақтан карап турған бир неше хаял бар еди. Олардың арасында: мағдалалы Мәриям, кишкене Яқып пенен Иосестин анасы Мәриям хәм Саломия болды. ⁴¹ Олар Ийсаға Галилада болған ўақтында ерип жүрип, Оған хызмет еткен еди. Ол жерде Ийса менен бирге Ерусалимге келген басқа көп хаяллар да бар еди.

Ийсаның қәбирге қойылыуы

⁴² Күн кеш болды. Бул күн таярлық күни, яғный шемби күнинен алдыңғы жума күни еди. ⁴³ Сонда жоқарғы кеңестин хұрметли ағзасы, Қудайдың Патшалығын күтиўши ариматиялы Юсуп келди. Ол батыллық пенен Пилаттың алдына кирди де, Ийсаның денесин сорады. ⁴⁴ Пилат Ийсаның әлле қашан өлгенине хайран қалып, жүзбасыны шақыртып алды да:

— Өлгенине көп ўақыт болды ма? — деп сорады.

⁴⁵ Жүзбасыдан билип алғаннан соң, ол денени Юсупке берди. ⁴⁶ Юсуп кепинлик таўар сатып алды. Ол Ийсаның денесин атанақ ағаштан түсирип алып, кепин менен орады да, жартаста ойылған қәбирге қойып, қәбирдің аўзына бир тасты домалатып қойды. ⁴⁷ Мағдалалы Мәриям менен Иосестин анасы Мәриям Ийсаның қай жерге қойылғанын көрди.

Он алтыншы бап

Ийсаның қайта тирилиуи

¹ Дем алыс күни* өткеннен соң, мағдалалы Мәриям, Яқыптын анасы Мәриям хәм Саломия Ийсаның денесине жағыў ушын хош ийисли май сатып алды. ² Олар хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни қуяш шығыўдан таң азанда қәбирге келди. ³ Өз ара:

— Қәбирдің аўзындағы тасты бизлерге ким домалатып берер екен? — деп сөйлести.

⁴ Бирақ басларын көтерип карап, тастың домалатып тасланғанын көрди. Тас жүдә үлкен еди. ⁵ Қәбирдің ишине кирген олар он тәрепте отырған ақ кийимли бир жас жигитти көрип, қорқып кетти.

⁶ Жигит оларға:

— Қорқпаңлар! Сизлер атанақ ағашқа шегеленген Насыралы Ийсаны излеп жүрсизлер-ғо. Ол қайта тирилди, Ол бул жерде жоқ. Мине, Оның қойылған жери. ⁷ Енди барып, Оның шәкиртлерине хәм Петрге: «Ол сизлерден бурын Галилада болады. Өзинин

---

* 16:1 Сөзбе-сөз: шемби күни.

айтканындай, Оны сол жерде көресизлер», – деп айтыңдар, – деди.

⁸ Хаяллар катты корқысып хәм калтырасып, қәбирден шығып кәшып кетти. Қорққанлықтан, хеш кимге хеш нәрсе айтпады.

Ийсаның мағдалалы Мәриямға көриниўи

⁹ Ийса хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни ерте таңда қайта тирилип, биринши болып мағдалалы Мәриямға көринди. Ийса бурын оннан жети жинди қуўып шығарған еди. ¹⁰ Мәриям барып, буны Ийса менен бирге болғанларға хабарлады. Олар жылап, қайғырып отырған еди. ¹¹ Бирақ олар Ийсаның тири екенин хәм Мәриямның Оны көргенин еситсе де, исенбеди.

Ийсаның еки шәкиртине көриниўи

¹² Соңынан Ийса аўылға баратырған олардың екеўине баскаша түрде көринди. ¹³ Олар қайтып келип, баска шәкиртлерге хабарлағанда, оларға да исенбеди.

Ийсаның шәкиртлерине тапсырмасы

¹⁴ Соңынан Ийса аўқатланып отырған он бир шәкиртине көринип, оларды исенбеўшиликте хәм қайсарлықта айыплады. Өйткени олар Оның тирилгенин көргенлерге исенбеген еди. ¹⁵ Ийса оларға былай деди:

– Пүткил дүнья бойлап жүриңдер хәм барлық адамларға Хош Хабарды жәриялаңдар. ¹⁶ Ким де ким исенип шомылдырылса, қутқарылады, ал ким де ким исенбесе, хәким етиледи. ¹⁷ Исенгенлер менен мынадай кәраматлы белгилер бирге болады: Мениң атым менен жинлерди қуўып шығарып, жана тиллерде сөйлейди. ¹⁸ Қоллары менен жыланларды услап алса да хәм уўлы зат ишсе де, оларға зыян келмейди. Аўырыўлардың үстилерине қолларын қойғанда, олар шыпа табады.

Ийсаның аспанға алыныўы

¹⁹ Ийемиз Ийса оларға усыларды айтып болғаннан соң, аспанға алынды хәм Қудайдың оң тәрәпине отырды. ²⁰ Ал шәкиртлери барып, хәмме жерде Хош Хабарды жәриялап жүрди. Ийемиз олар менен бирге ислеп, Өз сөзин кәраматлы белгилер арқалы тастыйықлайтуғын еди.

Лука жазған Хош Хабар

Китап хаққында мағлыұмат

Бул Хош Хабарды Лука жазған. Ол Хош Хабардың даўамы сыпатында «Елшилердин ислери» китабын да жазған. Лука бул китапты Ийса Масихтың пүткил адамзат ушын ўеде етилген Қутқарыўшы екенин хәмме миллетлерге билдириў ушын жазған еди. Солай етип, ол Қудайдың қутқарылыў жобасының ишине тек яхудийлер емес, ал басқа миллетлер де киретуғынын көрсетти.

Лука өз китабында Ийсаның хызмети хәм тәлийматы хаққында сөз етеди. Масихтың туўылыўынан баслап, аспанға көтерилиўине дейин болған ўақыяларды сүүретлейди хәм тарийхый детальларды келтиредди.

Лука жазған Хош Хабарда басқа 3 Хош Хабарға қарағанда «Адам Улы» деген ат көбирек қайталанып, Ийсаның минсиз адамның тәбиятына ийе екени көрсетилген. Дуўа етиўге айрықша дыққат аўдарылған, Хош Хабарды еситкен адамлардың қуўанышы хәм Мухаддес Руўхтың тутқан орны атап өтилген. Және де, сол заманда жәмийеттиң төменги қатламларына киретуғын хаялларға, жарлы адамларға хәм гүнакарларға деген Ийсаның ғамхорлығы хаққында айтылған.

Биринши бап

Хүрметли Теофил!

¹Арамызда болып өткен белгили ўақыяларды көплердің әлле қашан баян етпекши болғаны бизлерге мәлим. ²Олар бул ўақыяларға бастан-ақ гүә болғанлардың хәм Хош Хабарды жәриялаўшылардың бизлерге жеткизген нәрселерин жазған еди. ³⁻⁴Солай етип, хүрметли Теофил, өзинизге үйретилген бул тәлийматтың ҳақыйкый екенин сиз де билиўиниз ушын, мен де бастан-аяқ хәммесин муқиятлап үйренип шығып, барлық ўақыяларды избе-излик пенен сизге жазыўды мақул таптым.

Шомылдырыўшы Яқияның туўылыўы хаққында болжаў

⁵Яхудия елинде, патша Хирод заманында, Абия топарынан Зеке-рия атлы бир руўханий бар еди. Оның хаялы Харон әўладынан шыққан болып, аты Елизабета еди. ⁶Олардың екеўи де Қудай алдында ҳақ адамлар болып, Жаратқан Ийемиздин барлық буйрық хәм қағыйдаларын булжытпай орынлап жасайтуғын еди. ⁷Елизабета нәсилсиз болғанлықтан, олар бийперзент еди. Және екеўи де қартайған еди.

⁸Күнлердин биринде өз топарының гезеги келип, Зекерия Қудай алдында руўханийлик хызметин атқарып турғанда, ⁹руўханийлердин әдети бойынша хош ийисли затларды түтетиў ушын, Жаратқан Ийемиздин Ибадатханасындағы Мухаддесханаға кириў шеги оған түсти. ¹⁰Хош ийисли затларды түтетиў ўақтында жыйналған халықтың хәммеси сыртта дуға етип тур еди.

¹¹Сонда Жаратқан Ийемиздин бир периштеси хош ийисли затлар түтетилетуғын орынның он тәрәпинде пайда болып, Зекерияға көринди. ¹²Оны көрген Зекерия қорқып, албырап қалды. ¹³Бирақ периште оған былай деди:

— Қорқпа, Зекерия! Сениң еткен дуўаң қабыл болды. Хаялың Елизабета саған ул туўып береді, оның атын Яқия деп қоясаң. ¹⁴Ол саған қуўаныш хәм шадлық алып келеді. Оның дүньяға келгенине көп адамлар қуўанады. ¹⁵Себеби ол Қудай нәзеринде уллы адам болып, ҳеш арақ-шарап ишпейди. Анасының курсағында жатырғаннан баслап, Мухаддес Руўха* толады. ¹⁶Ол Израил перзентлериниң көбисин олардың Жаратқан Ийеси — Қудайға қайтарады. ¹⁷Әкелерди

* 1:15 *Мухаддес Руўх* — Қудайдың Руўхы.

балалары менен жарастырып, бойсынбайтуғынларды хақ адамлардың даналық жолына түсирип, халықты Ийемиздің келиўине таярлаў ушын, ол Илиястың* руўхы хәм құдирети менен Ийемиздің алдында жүрип келеди.

¹⁸ Сонда Зекерия периштеге:

– Булардың рас екенин мен қаяктан билемен? Өйткени мен ғарыман, хаялым да қартайған-ғо, – деди.

¹⁹ Периште оған жуўап берип:

– Мен Қудай алдында турыўшы Жабрайылман. Сениң менен сөйлесип, саған усы хош хабарды жеткизиў ушын жиберилгенмен.

²⁰ Бирақ, ўақты келгенде орынланатуғын сөзлериме исенбегениң ушын, усылар әмелге аспағанша сөйлей алмай, гүң болып қаласаң, – деди.

²¹ Сол ўақытта Зекерияны күтип турған халық оның Мухаддесханада иркилип атырғанына хайран болды. ²² Зекерия сыртқа шыққанда, халыққа сөйлей алмай қалды. Сонда халық оның Мухаддесханада аян** көргенин түсинди. Зекерия гүң болып қалып, халық пенен ымласып сөйлести.

²³ Өзиниң хызмет ететуғын күнлери тамам болғаннан кейин, Зекерия үйине қайтты.

²⁴ Арадан күнлер өткеннен соң, оның хаялы Елизабета хәмледар болып, бес ай жасырынып жүрди. ²⁵ «Жаратқан Ийем маған нәзер аударған күнлерде бул исти ислеп, адамлар алдындағы масқарашылықты меннен алып таслады», – деди ол.

Ийсаның туўылыўы хаққында Хош Хабар

²⁶ Елизабетаның хәмледар болғанына алты ай толғанда, Қудай Жабрайыл периштени Галила үлкесиниң Насыра деп аталатуғын қаласына, ²⁷ Даўыт әўладынан шыққан Юсуп деген жигитке атастырылған бир қызға жиберди. Қыздың аты Мәриям еди. ²⁸ Периште үйге кирип, оған:

– Сәлем саған, Қудай жарылқаған! Жаратқан Ийемиз сениң менен бирге, – деди.

²⁹ Мәриям периштениң сөзлерине аң-таң болды хәм бул қандай сәлемлесиў болды екен деп, ойланып қалды. ³⁰ Периште оған былай деди:

– Қорқпа, Мәриям, сен Қудайдың мийримине еристиң! ³¹ Мине, сен хәмледар болып, Ул туўасаң хәм Оның атын Ийса деп қоясаң.

---

* 1:17 *Илияс* – Ийса Масих туўылмастан бурын IX әсирде жасаған пайғамбар.

** 1:22 *Аян* – Қудай тәрeпинен көрсетилген нәрсе.

³² Ол уллы болып, Құдиретли Қудайдың Улы деп аталады. Жаратқан Ийемиз – Қудай Оған бабасы Дауыттың тахтын береді. ³³ Ол Яқып халқының үстинен мәңгиге патшалық етеді хәм Оның патшалығының шеги болмайды.

³⁴ Мәриям периштеден:

– Мен ер адамға жақынламаған болсам, бул қалай болады? – деп сорады.

³⁵ Периште оған жууап берип:

– Сениң үстине Мухаддес Руұх түседі хәм Құдиретли Қудайдың күши саған саясын салады. Сонлықтан да, сеннен туұылажақ Мухаддес Бала – Қудайдың Улы деп аталады. ³⁶ Мине, нәсилсиз деп саналған сениң ағайин апаң Елизабета да қартайғанда ул балаға хәмледар болды. Оның хәмледар болғанына алты ай толды. ³⁷ Себеби Қудайдың қолынан келмейтуғын нәрсе жоқ, – деди.

³⁸ Сонда Мәриям:

– Мен – Жаратқан Ийемнің бендесимен, айтқанындай болсын, – деди.

Соннан соң, периште оның жанынан кетти.

Мәриямның Елизабетаға баруы

³⁹ Сол күнлерде Мәриям жолға шығып, тезлик пенен таулы Яхудия елиндеги бир қалаға кетти. ⁴⁰ Ол Зекерияның үйине кирип, Елизабетаға сәлем берді. ⁴¹ Елизабета Мәриямның сәлемин еситкенде, оның ишиндеги нәресте тыпырлап кетти. Елизабета Мухаддес Руұхқа толып, ⁴² дауыслап былай деди:

– Хаяллар арасында сен жарылқанғансан, сениң ишиндеги Нәресте де жарылқанған! ⁴³ Ийемнің анасы келетуғындай, мен киммен? ⁴⁴ Мине, сениң сәлем берген дауысың қулағыма жеткенде, ишимдеги нәресте қуұаныштан тыпырлап қоя берді. ⁴⁵ Исенген хаял қандай бахытлы! Өйткени Жаратқан Ийемнің оған айтқанлары орынланады. ⁴⁶ Сонда Мәриям былай деди:

«Жаным Жаратқан Ийемди алғыслар.

⁴⁷ Қутқарыушым Қудайға руұхым шадланар.

⁴⁸ Себеби Ол Өзинин арзымас бендесине нәзерин аударды.

Енді мени барлық әуладлар „бахытлы“ деп атайды.

⁴⁹ Өйткени Құдиретли Қудай маған уллы ислер иследи.

Оның аты мухаддес.

⁵⁰ Ол әуладтан-әуладқа, Өзинен қорққанларға мийрим-шәпәәтин береді.

⁵¹ Өз қолы менен құдиретин көрсетип, кеуиллеринде менмен ойлары бар адамларды пытыратты.

- 52 Хүкимдарларды тахтан түсіріп, ғәрип-кәсерлерди жоқары көтерди.
- 53 Аш болғанларды ийгилик берип тойдырып, бай болғанларды қуры қол қайтарды.
- 54-55 Ата-бабамызға берген үәдеси бойынша, Ибрайымға хәм оның урпағына мийрим-шәпәәт етиўди мәңги есте тутьп, хызметшиси Израилға жәрдем етти».
- 56 Мәриям Елизабета менен үш айдай бирге болып, соңынан үйине қайтып кетти.

***Шомылдырыўшы Яқьяның
дуньяға келиўи***

57 Елизабетаның босанатуғын ўақты келип, ол ул туўды. 58 Қоңсылары менен ағайинлери Жаратқан Ийемиздиң оған үлкен мийрим-шәпәәт көрсеткенин еситип, оның қуўанышын бөлишти.

59 Олар сегизинши күни баланы сүннетлеўге* алып барды хәм оған Зекерия деп, әкесиниң атын қоймақшы болды. 60 Бирақ баланың анасы:

– Яқ, оның аты Яқья болсын, – деди.

61 Олар Елизабетаға:

– Ағайин-туўғанларыңның арасында бундай ат хеш кимде жоқ-ғо, – деп, 62 әкесинен балаға қандай ат қоймақшы екенин ымлап сорады.

63 Зекерия жазыў тахташасын талап қылды да: «Оның аты Яқья болсын», – деп жазды. Буған хәмме аң-таң болысты. 64 Сол ўақытта-ақ Зекерия тилге кирип, Қудайды алғыслап сөйлей баслады. 65 Әтирапында жасаўшыларды қорқыныш бийледи хәм пүткил таўлы Яхудия ели бойлап усылар хакқында сөз тарқады. 66 Еситкенлердин хәммеси буны кеўиллеринде сақлап: «Бул нәресте ким болар екен?» – дейтуғын еди. Себеби Жаратқан Ийемиздиң қүдирети оның менен бирге еди.

***Зекерияның
пайғамбаршылық жыры***

67 Нәрестениң әкеси Зекерия Мухаддес Руўхқа толып, пайғамбаршылық етип былай деди:

68 «Израилдың Жаратқан Ийеси – Қудай алғыслансын!

Өйткени Ол келип, Өз халқы ушын төлем төлеп, оны қутқарды.

---

* 1:59 *Сүннет* – Қудайдың буйрығы бойынша, яхүдийлер ер балаларын туўылғаннан кейин сегизинши күни сүннет етеди.

- 69-70 Өзинің мухаддес пайғамбарлары арқалы әййемнен айтқанындай,
Ол бизлер ушын Өз хызметшиси Даўыттың урпағынан шыққан құдиретли Қутқарыушыны берди.
- 71 Қудай бизлерди душпанларымыздан хәм бизлерди жек көриўшилердиң қолынан қутқарды.
- 72 Бизлердиң ата-бабаларымызға ўәде еткен мийримлигин көрсетип,
Өз мухаддес келесимин, ⁷³ бабамыз Ибрайымға берген антын еске алды.
- 74-75 Ол бизлерди душпанларымыздың қолынан қутқарып, қорқпастан, өмир бойы Оның алдында мухаддес хәм хақ болып,
Оған хызмет қылыўымызға мүмкиншилик берди.
- 76 Ал сен, балам, Құдиретли Қудайдың пайғамбары деп аталасан.
Себеби сен Ийемиздин алдынан жүрип, Оның жолын таярлайсан.
- 77 Оның халқына ғуналарының кеширилип, қутқарылатуғынын жәриялайсан.
- 78-79 Қаранғыда хәм өлим саясында жасап атырғанларға нур түсириў ушын
хәм бизлерге тынышлыққа қарай жол көрсетиў ушын,
Қудайдың уллы мийрим-шәпәәти аспаннан таң болып атады».
- ⁸⁰ Ал нәресте өсип, руўхый күшке толып барды хәм Израил халқының алдында көринетуғын күнге дейин шөл далада жасады.

Екинши бап

Ийсаның туўылығы

¹ Сол күнлери Рим патшасы Август пүткіл Рим патшалығының турғынлары дизимнен өтиўи тийис, деген пәрман шығарды. ² Бул биринши дизимнен өтиў Кирина Сирияға хәкимлик қылған заманда болды. ³ Хәр бир адам дизимнен өтиў ушын өз қаласына барды.

⁴ Юсуп те Галиладағы Насыра қаласынан жолға шығып, Яхудиядағы Бейтлехем деп аталған Даўыттың қаласына келди. Өйткени ол Даўыттың урпағынан еди. ⁵ Дизимнен өтиў ушын, оның менен бирге қалыңлығы болған хәмледар Мәриям да барды. ⁶ Олар сол жерде болғанда Мәриямның айы-күни толып, ⁷ туңғыш Улын туўды. Оны кундақлап, бир ақырға жатқызды, себеби мийманханада оларға орын жоқ еди.

Шопанлар хәм периштелер

⁸ Сол этирапта шопанлар болып, олар түнде өз падасын далада караўыллайтуғын еди. ⁹ Тосаттан олардың алдында Жаратқан Ииемиздің бир периштеси пайда болып, Ииемиздің салтанаты олардың этирапын жарқыратып жиберди. Олар қатты қорқып кетти. ¹⁰ Периште оларға:

– Қорқпаңдар! Мен сизлерге хәмме адамларды шексиз қуўандыратуғын хош хабар жәриялайман. ¹¹ Бүгин Даўыттың қаласында сизлер ушын Қутқарыўшы туўылды. Ол – Ииемиз Масих*. ¹² Сизлер ушын оның белгиси мынадай: сизлер ақырда қундақлаўлы жатырған Нәрестени табасызлар, – деди.

¹³ Бирден периштениң қасында аспандағы периштелердің үлкен топары пайда болды хәм былай деп Қудайды алғыслады:

¹⁴ «Аспанда Қудай алғыслансын,
Қудайға унайтуғын жердеги адамларға тынышлық болсын!»

¹⁵ Периштелер аспанға көтерилгеннен соң, шопанлар бир-бирине:
– Жүринлер, Бейтлехемге барайық. Жаратқан Ииемиз бизлерге билдирген, сол жүз берген ўақияны көрейік, – дести.

¹⁶ Олар асығыслық пенен келип, Мәриям менен Юсупты хәм ақырда жатырған Нәрестени тапты. ¹⁷ Оны көрип, периштелерден Нәресте хәққинда еситкенлерин айтып берди. ¹⁸ Буны еситкен адамлардың хәммеси шопанлардың сөзлерине таң қалысты. ¹⁹ Ал Мәриям бул сөзлерди жүрегінде сақлап, ойлап жүрди. ²⁰ Шопанлар өзлерине айтылғанлардың хәммесин еситип-көргенлери ушын Қудайды алғыслап, мақтаў айтып, қайтып кетти.

²¹ Арадан сегиз күн өтип, Нәрестени сүннет еткенде, Оның атын Ийса деп қойды. Мәриям хәмледар болмасынан бурын, периште Оған усы атты берген еди.

Шимон хәм Аннаның Ийса менен ушырасыўы

²² Муўсаның Нызамы бойынша тазаланыў күнлери** тамам болғанда, Юсуп пенен Мәриям Ийсаны Жаратқан Ииемизге арнаў ушын, Оны Ерусалимге алып келди. ²³ Өйткени Жаратқан Ииемиздің Нызамында: *«Туўылған ҳәр бир туңғыш ул Жаратқан Ииемизге*

* 2:11 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

** 2:22 *Тазаланыў күнлери* – Лебий 12:1-8 бойынша, ул туўған хаял қырық күн напәк есапланып, қурбанлық берсе, және таза болатуғын еди.

арналсын»*, – деп жазылған. ²⁴ Және Жаратқан Ийемиздің Нызамында айтылғандай, олар «*жүп қумыры ямаса кептердің еки палапанын*»** қурбан етпекши болды.

²⁵ Сол ұақытта Ерусалимде Шимон атлы бир адам бар еди. Ол хак хэм диншил адам болып, Израилдың тәселле табыұын интизарлык пенен күтип жүр еди. Мухаддес Руұх оған яр еди. ²⁶ Жаратқан Ийемиз жиберген Масихты көрмегенше өлмейтуғынын оған Мухаддес Руұх алдын ала айтқан еди. ²⁷ Шимон Мухаддес Руұхтың басқарыұында Ибадатханаға келди. Ийсаның ата-анасы Мухаддес Нызам бойынша тийисли үрп-әдетлерди орынлаұ ушын Оны Ибадатханаға алып келгенде, ²⁸ Шимон Оны қолына алып, Қудайды алғыслап былай деди:

²⁹ «О, Қудиретли Ийем, Өзиң айтқанындай, енди қулынды бул дүньядан тынышлық пенен жибересең.

³⁰⁻³¹ Себеби көзлерим Сениң хэмме халықлар ушын таярлап қойған қутқарыұынды көрди:

³² Ол басқа миллетлердің көзин ашатуғын нур болып, Сениң халқың Израилға данқ келтиреді».

³³ Нәрестениң ата-анасы Ол туұралы айтылған сөзлерге таң қалысты. ³⁴ Шимон оларға пәтиясын берип, Оның анасы Мәриямға:

– Мине, бул Нәресте Израилда көп адамлардың қулаұына хэм қайта тиклениұине себепши болады. Ол Ийемиздің белгиси болып, Ол себепли көп талас-тартыслар келип шығады.

³⁵ Сонда көп адамлардың жүреклеринин түпкириндеги ой-қыяллары әшкара болып, ал сениң кеўлине хәсирет қылышы суғылады, – деди.

³⁶ Сол жерде Ашер урыұынан шыққан Паңуелдин кызы Анна атлы, жүдә қартайған бир пайғамбар хаял да бар еди. Ол турмысқа шыққаннан соң, күйеуи менен жети жыл жасады. ³⁷ Соңынан сексен төрт жасына дейин жесир болып, Ибадатханадан шықпай ораза тутып хэм дуұа етип, күни-түни Қудайға сыйынатуғын еди. ³⁸ Сол ұақытта ол да жақышлап келип, Қудайға шүкирлик билдирди хэм Ерусалимнин қутқарылыұ күнин күткенлердің хәммесине Нәресте хәққында айтып берди. ³⁹ Юсуп пенен Мәриям Жаратқан Ийемиздин Нызамы бойынша барлық тийисли нәрселерди орынлап болғаннан соң, Галиладағы өз қаласы Насыраға қайтып келди. ⁴⁰ Нәресте өсип, күш пенен ақыл-даналыққа толысып барды хэм Қудайдың мийрими Оның үстинде еди.

* 2:23 Шығыұ 13:2, 12.

** 2:24 Лебий 12:8.

Ийсаның балалығы

⁴¹ Ийсаның ата-анасы хәр жылы Кутқарылыў байрамында* Ерусалимге баратуғын еди. ⁴² Ийса он еки жасқа толғанда, олар әдеттегідей Ерусалимге байрамлаўға келди. ⁴³ Байрам күнлери тамам болғаннан соң, олар үйине қарай жолға шықты, ал жас өспирим Ийса Ерусалимде қалып қойған еди. Бирақ буны ата-анасы билмеди. ⁴⁴ Олар Ийсаны басқалар менен қиятыр деп ойлап, бир күнлик жолды басып өткеннен соң, Оны ағайинлери менен танысларының арасынан изледі. ⁴⁵ Таппағаннан кейин, Оны ізлеп Ерусалимге қайтып барды. ⁴⁶ Үш күннен соң, олар Ийсаны Ибадатханадан тапты. Ол диний муғаллимлердің ортасында олардың сөзлерин тыңлап, сораўлар берип отырған еди. ⁴⁷ Тыңлап отырғанлардың хәммеси Оның ақылына хәм берген жуўапларына хайран қалысты. ⁴⁸ Ата-анасы Ийсаны көрип, аң-таң болды хәм анасы Оған:

– Балам, Сен неге бизлерге бундай ислеңиң? Әкен менен екеўимиз қатты қайғырып, Сени изледик, – деди.

⁴⁹ Ийса оларға:

– Мени излеўдин неге кереги бар еди? Әкемнің үйинде болыўым керек екенин билмеңиз бе? – деди.

⁵⁰ Бирақ олар Ийсаның айтқан сөзлерин түсинбеди.

⁵¹ Ийса олар менен бирге Насыра қаласына қайтып келип, олардың тилин алып жүрди. Ал Оның анасы болған ўақыялардың хәммесин кеўлинде сақлады. ⁵² Ийсаның жасы да, ақыл-даналығы да өсип, Қудайдың хәм адамлардың сүйиспеншилигине бөленип барды.

Үшинши бап

Шомылдырыўшы Яқьяның жәриялаўы

¹ Рим патшасы Тибериус салтанатының он бесинши жылында Яхудия үлкесинде Понтий Пилат хәкимлик қылды. Галиланы Хирод, Итурея хәм Трахонит үлкелерин оның иниси Филип, Абиелена үлкесин Лисанияс басқарды. ² Ал Ханна менен Каяфа бас руўханий еди. Сонда шөл далада жасап атырған Зекерияның улы Яқьяға Қудайдың сөзи түсти. ³ Яқья Иордан әтирапындағы барлық үлкелерди аралап, адамларға ғұналарының кеширилиўи ушын тәўбеге келиўди хәм суўға шомылдырылыўды жәриялап жүрди. ⁴ Бул Ийшая пайғамбардың китабында** жазылғанға туўры келеди:

* 2:41 *Кутқарылыў байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиў» дегенди билдиреди.

** 3:4 Ийшая 40:3-5.

«Шөл далада бақырған биреудің дауысы шығады:

Ийемізге жол таярлаңдар,

Оның жүретуғын жолларын дүзетіңдер!

5 *Барлық ойпатлықтар толтырылсын,*

Таў-төбелер пәске шөксин,

Қыйсық жоллар дүзетилсин,

Будыр жерлер тегисленсин.

6 *Сонда пүткіл адамзат Құдайдың қутқаратуғынын көреді»*.*

7 Яқия шомылдырылыуға келген аламанға былай деди:

– Хәй, уўлы жыландардың туқымлары! Келешектеги қәхәрли жазадан қутылыуды сизлерге ким үйретті? ⁸ Егер сизлер тәўбе еткен** болсаңдар, буған ылайық жемис бериндер! Және: «Ата тегимиз Ибрайым ата-ғо», – деп ишлериңизден ойламаңдар. Сизлерге айта-туғыным: Құдай Ибрайымға мына таслардан да урпақ жасап бере алады. ⁹ Ағашлардың тамырында хәзирдің өзінде-ақ балта жатыр. Жақсы мийәе бермейтуғын хәр бир терек шабылып, отқа тасланады.

¹⁰ Сонда халық оннан:

– Олай болса, бизлер не ислеўимиз керек? – деп сорады.

¹¹ Яқия оларға:

– Кимнің еки кийими болса, биреўин кийими жоққа берсин.

Кимнің аўқаты болса, ол да солай ислесин, – деп жуўап берди.

¹² Салықшылар да шомылдырылыу ушын келип, Яқиядан:

– Устаз, бизлер не ислеўимиз керек? – деп сорады.

¹³ Яқия оларға:

– Белгиленгенинен артық талап етпеңлер, – деди.

¹⁴ Әскерлер де оннан:

– Ал бизлер не ислеўимиз керек? – деп сорады.

Яқия оларға:

– Хеш кимди тонамаңдар, хеш кимге жала жаппаңдар, өз ис хақыңызға қанаат етиңдер, – деди.

¹⁵ Үмит етип күтип турған халықтың хәммеси Яқия туўралы ишлеринен:

– Бул Масих емес пе екен? – деп ойлады.

¹⁶ Яқия хәммесине жуўап берип:

– Мен сизлерди суў менен шомылдыраман, бирақ меннен кейин қудиретли Биреў киятыр. Мен Оның аяқ кийиминің баўын шешиўге де ылайықлы емеспен. Ол сизлерди Мухаддес Руўх хәм от пенен

* 3:4-6 Ийшәя 40:3-5.

** 3:8 Тәўбе етиў – терис жолдан қайтып, Құдайдың жолына түсиў.

шомылдырады. ¹⁷ Оның жабасы колында. Ол Өз кырманын тазалап, бийдайын ғәллекханасына жыйнайды, ал сабанын сөнбес отқа жандырады, – деди.

¹⁸ Яқыя халыққа басқа да көп нәсият айтып, Хош Хабарды жәриялап жүрди. ¹⁹ Үлке хәкимдары Хирод өз инисиниң хаялы Хиродия себепли хәм басқа да барлық жаман ислери ушын, Яқыя тәрәпинен әшқара етилген еди. ²⁰ Хирод бурынғы ислеген жаманлықларына қоса Яқыяны қаматып таслады.

Ийсаның шомылдырылыуы

²¹ Пүткіл халық шомылдырылғанда, Ийса да шомылдырылды. Ол дуға еткенде аспан ашылып, ²² Мухаддес Руўх кептер пишинде Оның үстине түсти. Сонда аспаннан:

– Сен – Мениң сүйикли Улымсаң, Мен Саған ырзаман, – деген саза еситилди.

Ийсаның шежиреси

²³ Ийса Өз хызметин баслағанда отызлар шамасында еди. Адамлар Оны Юсуптың улы сыпатында танытуғын еди. Ал Юсуп Ели улы, ²⁴ Ели Маттат улы, Маттат Лебий улы, Лебий Малкий улы, Малкий Янай улы, Янай Юсуп улы, ²⁵ Юсуп Маттатия улы, Маттатия Амос улы, Амос Нахум улы, Нахум Хесли улы, Хесли Нагай улы, Нагай ²⁶ Махат улы, Махат Маттатия улы, Маттатия Шимий улы, Шимий Юсех улы, Юсех Юда улы, ²⁷ Юда Юханан улы, Юханан Реша улы, Реша Зерубабел улы, Зерубабел Шалтиел улы, Шалтиел Нерий улы, ²⁸ Нерий Малкий улы, Малкий Аддий улы, Аддий Қосам улы, Қосам Елмадам улы, Елмадам Ер улы, ²⁹ Ер Ешу улы, Ешу Елиезер улы, Елиезер Иорым улы, Иорым Маттат улы, Маттат Лебий улы, ³⁰ Лебий Шимон улы, Шимон Яхуда улы, Яхуда Юсуп улы, Юсуп Ионам улы, Ионам Елиаким улы, ³¹ Елиаким Мала улы, Мала Менна улы, Менна Маттата улы, Маттата Натан улы, Натан Даўыт улы, ³² Даўыт Ишай улы, Ишай Обид улы, Обид Боаз улы, Боаз Салмон улы, Салмон Нахшон улы, ³³ Нахшон Аминадаб улы, Аминадаб Рам улы, Рам Хесрон улы, Хесрон Парес улы, Парес Яхуда улы, ³⁴ Яхуда Яқып улы, Яқып Ысақ улы, Ысақ Ибрайым улы, Ибрайым Терах улы, Терах Нахор улы, ³⁵ Нахор Серук улы, Серук Реу улы, Реу Пелек улы, Пелек Ебер улы, Ебер Шалах улы, ³⁶ Шалах Кенан улы, Кенан Арпакшат улы, Арпакшат Сам улы, Сам Нух улы, Нух Ламек улы, ³⁷ Ламек Метушелах улы, Метушелах Енок улы, Енок Ярет улы, Ярет Махалалел улы, Махалалел Кенан улы, ³⁸ Кенан Енош улы, Енош Шит улы, Шит Адам-ата улы, ал Адам-ата Қудай улы.

Төртінші бап

Ийсаның сыналығуы

¹ Ийса Мухаддес Руўхка толып, Иордан дәрьясынан қайтып келгенде, Руўх Оны шөл далаға алып барды. ² Оны шайтан сол жерде қырық күн сынады. Ол бул күнлери хеш нәрсе жемеди. Олар өткеннен соң, ақыры аш болды.

³ Сонда шайтан Ийсаға:

– Егер Сен Қудайдың Улы болсаң, мына тасқа буйыр, ол нанға айлансын, – деди.

⁴ Ийса оған жуўап берип:

– Мухаддес Жазыўда: *«Адам тек ғана нан менен жасамайды»**, – деп айтылған, – деди.

⁵ Сонда шайтан Ийсаны бир бийик жерге шығарды да, Оған бир демде дүньяның барлық патшалықларын көрсетип, ⁶ Оған:

– Мен усы мәмлекетлердің пүткіл бийлигин хәм олардың сән-салтанатларын Саған беремен. Өйткени олар маған берилген, оларды қәлеген адамыма беремен. ⁷ Егер маған табынсаң, хәммеси Сеники болады, – деди.

⁸ Ийса оған жуўап берип:

– Мухаддес Жазыўда: *«Қудай-Ийеңе сыйынып, тек Оған хызмет ет»***, – деп айтылған-ғо, – деди.

⁹ Соңынан шайтан Ийсаны Ерусалимге апарып, Ибадатхананың төбесине турғызып қойды да, Оған:

– Егер Сен Қудайдың Улы болсаң, Өзинди бул жерден төменге тасла, ¹⁰ себеби былай деп жазылған-ғо: *«Ол Өз периштелерине Сени сақлап қалыўға буйрық береді. ¹¹ Аяғыңды тасқа урып алмауың ушын, олар Сени қолларында көтерип алып кетеді»****, – деди.

¹² Ийса шайтанға:

– *«Қудай-Ийеңди сынама!»*****, – деп айтылған-ғо, – деди.

¹³ Шайтан хәмме сынаўларын тамамлағаннан кейин, ўақытша Ийсаның қасынан кетті.

* 4:4 Мухаддес Нызамды қайталаў 8:3.

** 4:8 Мухаддес Нызамды қайталаў 6:13.

*** 4:10-11 Забур 90:11-12.

**** 4:12 Мухаддес Нызамды қайталаў 6:16.

Ийсаның Галиладағы ұазы

¹⁴ Мухаддес Руұхтың күшине толған Ийса Галилаға қайтып келди хәм Ол туұралы хабар пүткіл дөгерекке тарқады. ¹⁵ Ийса олардың мәжилисханаларында* тәлим берди хәм Ол хәмме адамлар тәрәпинен алғысланды.

Насыралылардың Ийсаны қабыл алмауы

¹⁶ Ийса Өзи өскен Насыра қаласына келип, Өз әдети бойынша дем алыс күни** мәжилисханаға кирди. Ийса оқыў ушын орнынан турғанда, ¹⁷ Оған Ийшая пайғамбардың кітабы берилди. Ол кітапты ашып, мына аятлар жазылған жерди тапты:

¹⁸⁻¹⁹ *«Жаратқан Ийемнің Руұхы Мениң үстимде.*

Өйткени Ол Мени жарлыларға Хош Хабар жәриялаў ушын тайынлады***.

Ол Мени тутқынлардың азат болатуғынын, соқырлардың көретуғынын хабарлаўға, азап шеккенлердің еркинликке шығыўы ушын хәм

Жаратқан Ийемиздің мийримлилик жылын жәриялаў ушын жиберди****.

²⁰ Сонынан Ийса кітапты жаўды да, оны хызметкерге берип, орнына отырды. Мәжилисханадағы хәмме адамлар Оған тигилип қалды. ²¹ Ийса оларға сөйлей баслап:

— Усы Мухаддес Жазыўлар бүгин, сизлер еситкен ўақытта орынланды, — деди.

²² Хәмме Ийсаны мақтады хәм Оның аўзынан шыққан шешен сөзлерине хайран қалысып:

— Бул — Юсуптың баласы емес пе? — дести.

²³ Ийса оларға былай деди:

— Сизлер, әлбетте, Маған: «Шыпакер, өзиңди өзиң емле», — деген нақылды айтып, «Бизлер Капарнахумда ислеген ислерің хаққында еситтик. Бул жерде, Өз ана журтыңда да соларды исле!» — демекши-сизлер. ²⁴ Ийса даўам етип: — Сизлерге шынын айтаман: хеш бир

* 4:15 *Мәжилисхана* — грекше «синагога». Яхүдийлердің Қудайға хызмет ететуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

** 4:16 *Сөзбе-сөз*: шемби күни.

*** 4:18-19 *Сөзбе-сөз*: майлады. (Қудайдың тапсырған жұмысы ушын майланып, тайынланыў.)

**** 4:18-19 *Ийшая* 61:1-2.

пайғамбар өз ұатанында қабыл алынбайды. ²⁵ Сизлерге хақыйқатын айтаман: Илияс пайғамбардың заманында үш жыл, алты ай аспан жаўылып, жаўын болмай, елде аўыр ашаршылық болғанда, Израил елинде көп жесир хаяллар бар еди. ²⁶ Бирақ Илияс олардың хеш биреўине жиберилмей, тек Сидон елинің Сарафат қаласындағы бир жесир хаялға жиберилген еди. ²⁷ Сол сыяқлы, Елиша пайғамбардың заманында да Израилда мақаў кесел болып аўырғанлар көп еди. Бирақ, тек сириялы Наманнан басқа хеш ким аўырыўынан жазылған жоқ, — деди.

²⁸ Буны еситкен мәжилисханадағылардың барлығы қатты ашыўға минди. ²⁹ Орынларынан турып, Ийсаны қаладан қуўып шығарды да, Оны тик жардан таслап жиберіў ушын, сол қала қурылған таўдың басына алып барды. ³⁰ Бирақ Ийса олардың арасынан өтип, Өз жолына түсти.

Ийсаның жинди қуўып шығарыўы

³¹ Ийса Галиладағы Капарнахум қаласына келди хәм дем алыс күн-хи халыққа тәлим берди. ³² Халық Ийсаның тәлиминен хайран қалды, себеби Оның сөзинде бийлик бар еди.

³³ Мәжилисханада жинге шалынған, жаўыз руўхлы бир адам бар еди. Ол бәлент даўыс пенен бақырып:

³⁴ — О, Насыралы Ийса! Бизлер менен не жумысың бар? Сен бизлерди жоқ етиўге келдің бе? Сениң ким екенинди билемен, Сен — Қудайдың Мухаддесисең! — деди.

³⁵ Ийса оған кейип:

— Үнинди өшир де, оннан шығып кет! — деди.

Сонда жин адамды хәммениң көз алдында жерге қулатты да, хеш зыян тийгизбей, оннан шығып кетти.

³⁶ Хәмме таң қалысып, бир-бирине:

— Бул не гәп? Ол жаўыз руўхларға бийлик хәм құдирет пенен буйрық бергенде, олар шығып кетеди-ғо, — дести.

³⁷ Солай етип, Ийса туўралы хабар сол үлкедеги барлық жерлерге жайылды.

Ийсаның көп аўырыўларға шыта беруі

³⁸ Ийса мәжилисханадан шығып, Симонның үйине барды. Симонның қәйин енесиниң қатты ыссылығы көтерилип, аўырып жатырған еди. Олар Иисадан оны көриўди өтиниш етти. ³⁹ Ийса хаялдың бас ушында турып ыссылыққа тыйым салғанда, хаялдың ыссылығы түсти. Хаял дәрриў орнынан турып, оларға хызмет етти.

⁴⁰ Куяш батарда хэмме хәр түрли кеселлерге шалынған адамларын Ийсаға алып келди. Ийса олардың хәр бириниң үстине колын койып, шыпа берди. ⁴¹ Көп адамлардан жинлер шығып баратырып: «Сен – Қудайдың Улысан!» – деп бакыратуғын еди. Бирақ Ийса оларға кейип, сөйлеўге тыйым салды. Өйткени олар Оның Масих экенин билетуғын еди.

Ийсаның мәжлисханаларда ўаз айтыўы

⁴² Таң атқанда Ийса үйден шығып, аўлақ жерге кетти. Халық Оны излеп қасына келди хэм оларды таслап кетпеўи ушын, Оны алып қалмақшы болды. ⁴³ Бирақ Ийса оларға:

– Қудай Патшалығы туўралы Хош Хабарды басқа қалаларда да жәриялаўым керек, себеби Мен сол ушын жиберилгенмен, – деди.

⁴⁴ Солай етип, Ийса Яхудиядағы мәжлисханаларда ўаз айтып жүрди.

Бесинши бап

Ийсаның дәслепки шәкиртлери

¹ Бир күни Ийса Генесарет көлиниң жағасында турғанда, халық Қудайдың сөзин еситиў ушын Оның жанында тығылысып турды. ² Сонда Ийса көлдин жағасында турған еки қайықты көрди. Ал балықшылар қайықтан түсип, аўларын жуўып атырған еди. ³ Қайықлардың бири Симонға тийисли еди. Ийса оған минип, Симоннан жағадан бираз арманырақ жүзип барыўын өтинди де, қайықта отырып, халыққа тәлим бере баслады.

⁴ Сөзин тамамлағаннан соң, Симонға:

– Тереңирек жерге жүзип барып, балыққа аў сал, – деди.

⁵ Симон Оған жуўап берип:

– Устаз! Бизлер түни менен мийнет етип, хеш нәрсе тута алмадық. Бирақ, Сениң сөзин бойынша аў саламан, – деди.

⁶ Олар усылай ислегенде, көп балық тутқанлығы соншелли, хәтте, аўлары да жыртыла баслады. ⁷ Сонда олар басқа қайықтағы шериклерине белги берип, жәрдемлесиўге шақырды. Жолдаслары келип, еки қайықты да суўға батар дәрежеде балыққа толтырды.

⁸ Буны көрген Симон Петр Ийсаның аяғына жығылып:

– Ийем! Мениң қасымнан кет, өйткени мен ғүнакар адамман, – деди.

⁹ Себеби өзлериниң буншама көп балық аўлағанына өзи де, қасындағылар да хайран қалған еди. ¹⁰ Симонның шериклери болған

Зебедейдің уллары Яқып пенен Юхан да усындай аўхалда еди. Ийса Симонға:

– Қорқпа, буннан былай адамларды аўлайтуғын* болсаң, – деди.

¹¹ Сонда олар қайықтарын жағаға шығарды да, хәммесин қалдырып, Ийсаның изине ерди.

Ийсаның мақаў кесел болған адамға шыпа беруі

¹² Ийса бир қалада болғанда, пүткил денеси мақаў кесел болған бир адам келди. Ол Ийсаны көріп, аяғына жығылды да:

– Ийем! Егер Сен қалесең, мени мақаў кеселден тазалай аласаң-ға, – деп жалынды.

¹³ Ийса қолын созып, оған тийгизди де:

– Қәлеймен, тазалан! – деди.

Ол сол ўақытта-ақ мақаў кеселден тазаланды.

¹⁴ Ийса оған:

– Буны хеш кимге айтпа! Тек руўханийге барып, өзинди көрсет те, мақаў кеселден тазаланғаныңды адамларға дәлиллеў ушын, Муўса буйырған қурбанлықты бер, – деп буйырды.

¹⁵ Бирақ Ийса хаққында хабар бурынғыдан да көбирек жайылды. Көп халық Оны тыңлап, аўырыўларына шыпа алыў ушын, Оның алдына ағып келе берди. ¹⁶ Ал Ийса аўлақ жерге барып, дуўа ететуғын еди.

Ийсаның ләң адамға шыпа беруі

¹⁷ Бир күни Ийса тәлим берип отырғанда, Галила менен Яхудияның барлық аўылларынан хәм Ерусалимнен келген парисейлер** менен диний муғаллимлер Оның қасында еди. Ал Ийсада аўырыўларға шыпа беруіши Жаратқан Ийемиздің күдирети бар еди.

¹⁸ Сонда биреўлер ләң болған адамды төсеги менен көтерип алып келди. Олар Ийсаның алдына оны қойыў ушын, үйге киргизиўге тырысты. ¹⁹ Адамлардың көплигинен алып кире алмаған олар тамның басына шықты. Оны ашты да, ләң адамды төсеги менен ортаға, Ийсаның алдына түсирди. ²⁰ Ийса олардың исенимин көріп:

– Достым, сениң гүналарың кеширилди, – деди.

---

* 5:10 *Адамларды аўлайтуғын адам* – Қудайдың жолына түсириўши.

** 5:17 *Парисейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топары.

²¹ Диний муғаллимлер менен парисейлер: «Қудайға тил тийгизип турған Бул ким? Гүналарды жалғыз Қудайдан басқа ким кешире алады?» – деп ишлеринен ойлай баслады.

²² Ийса олардың не ойлағанын билип, оларға:

– Ишлериңизден неге бундай нәрселерди ойлап турсызлар? ²³ Қайсысын айтыу аңсатырақ: «Гүналарың кеширилди», – деу ме ямаса: «Орныңнан турып, жүре бер», – деу ме? ²⁴ Бирақ, Адам Улының* жер бетинде гүналарды кешириуге бийлиги бар екенін билип қойыңлар, – деп жууап берди де, ләң адамға: – Саған айтаман: орныңнан турып, төсегинди ал да, үйине бар! – деди.

²⁵ Сонда ләң адам хәммениң көз алдында дәрхал орнынан турып, өзи жатқан төсегин алды да, Қудайды алғыслап үйине қайтты. ²⁶ Хәмме қатты таң қалысып, Қудайға мақтаулар айтты. Олар қорқынышқа толып:

– Бизлер бүгін таң қаларлық ислер көрдик, – дести.

Ийсаның Лебийди шақырыуы

²⁷ Соннан кейін, Ийса сол жерден шығып, салық кенсесінде отырған Лебий атлы салықшыны көрди де, оған:

– Изиме ер! – деди.

²⁸ Ол орнынан турды да, хәмме нәрсесін қалдырып, Ийсаның изине ерди.

²⁹ Лебий өз үйінде Ийса ушын үлкен зыяпат иследи. Олар менен бирге көплеген салықшылар хәм басқа да адамлар дастурханлас болды. ³⁰ Парисейлер менен диний муғаллимлер Ийсаның шәкиртлерине наразылық билдирип:

– Сизлер неге салықшылар хәм гүнакарлар менен бирге ишип-жеп отырсызлар? – деди.

³¹ Ийса оларға жууап берип:

– Шыпакерге дени саулар емес, ал ауырыулар мүтәж. ³² Мен хәк адамларды емес, ал гүнакарларды тәубеге шақырыуға келдим, – деди.

Ораза хәкқында сорау

³³ Олар Ийсаға:

– Яқьяның шәкиртлери жийи-жийи ораза тутып, дуа етеди. Парисейлердің шәкиртлери де солай ислейди. Ал Сениң шәкиртлерин ишип-жеп жүрипти, – деди.

³⁴ Ийса оларға:

---

* 5:24 *Адам Улы* – Ески Келисимде үәде етилген Қутқарыушы Масихтын бир аты.

– Күйеу өзлери менен бирге болғанда, тойға келгенлерди ораза тутууға мәжбүр ете аласыздар ма? ³⁵ Бирак, олардан күйеуді тартып алып кетилетуғын күнлер келеди, олар сонда, сол күнлери ораза тұтады, – деди.

³⁶ Ийса оларға және бір тымсал айтып, былай деди:

– Ҳеш ким жаңа кийимнен жырттып алып, ески кийимге жамау салмайды. Олай етсе, жаңа кийим де жырттылып қалады, жаңа жамау да ески кийимге үйлеспейди. ³⁷ Ҳеш ким жаңа шарапты да ески меске қуймайды. Олай етсе, жаңа шарап мести жарып ағып кетеди, мес те бузылады. ³⁸ Жаңа шарапты жаңа меске қуйыу керек. ³⁹ Ҳеш ким ески шарапты ишип көріп, жаңасын қалемейди: өйткени «ескиси жақсырақ», – дейди.

Алтыншы бап

Дем алыс күни хаққында тартыс

¹ Бир дем алыс күни* Ийса бийдай атызының арасы менен өтип баратырғанда, Оның шәкиртлери бийдай масақларын үзип алып, алақанлары менен уқалап жей баслады. ² Гейпара парисейлер оларға:

– Сизлер неге дем алыс күнинде ислеуге болмайтуғын исти ислеп атырсызлар? – деди.

³ Ийса оларға жууап берип:

– Өзи де, қасындағылар да аш болғанда Дауыттың не ислегенин сизлер оқымағансызлар ма? ⁴ Ол Қудайдың Үйине кирип, тек руұханнийлерге ғана жеуге болатуғын Қудайға арналған нанларды өзи де жеп, қасындағыларға да берген емес пе? – деди.

⁵ Және оларға:

– Адам Улы дем алыс күнинің де ийеси, – деди.

⁶ Ийса басқа бир дем алыс күни мәжилисханаға кирип, тәлим бере баслады. Сол жерде оң қолы ләң бир адам бар еди. ⁷ Диний мұғаллимлер менен парисейлер Ийсадан айып табыу ушын, дем алыс күни аұырыуларға шыпа бермес пе екен деп, Оны аңлды. ⁸ Бирақ Ийса олардың усы ойын билип, қолы ләң адамға:

– Орныңнан турып, ортаға шық, – деди.

Ол орнынан турып, ортаға шықты.

⁹ Сонда Ийса оларға:

– Сизлерге бир сорау берейин: нызам бойынша дем алыс күни не ислеген дурыс: жақсылық па ямаса жаманлық па? Адамның жанын қутқарыу ма ямаса набыт қылыу ма? – деди.

---

* 6:1 Сөзбе-сөз: шемби күни.

¹⁰ Ийса этирапындағылардың хәммесине қарап шықты да, қолы ләң адамға:

– Қолыңды соз, – деди.

Ол солай ислегенде, қолы бұрынғыдай сап-сау болып қалды.

¹¹ Сонда олар қатты ашыуға минип, Ийсаға не ислеу керек екенін өз ара кеңесе баслады.

Ийсаның он еки елшисин таңлауы

¹² Сол күнлери Ийса дуға етиу үшін тауға шықты хәм түнди Қудайға дуға етиу менен өткизди. ¹³ Таң атқанда, Өз шәкиртлерин жанына шақырып алып, арасынан он екисин таңлап алды да, оларды «елшилер» деп атады. ¹⁴ Олар: Ийса Петр деп атаған Симон хәм оның иниси Андрей, Яқып пенен Юхан, Филип пенен Бартоломей, ¹⁵ Матта менен Томас, Алпейдің улы Яқып пенен ұатансүйер деп аталған Симон, ¹⁶ Яқыптың улы Яхуда хәм кейин Ийсаға сатқынлық ислеген Яхуда Искариот.

Ийсаның тәлийматы хәм шыпа беруи

¹⁷ Ийса олар менен бирге таудан төмен түсип, бир тегислик жерге келип турды. Сол жерде Оның көплеген шәкиртлери, пүткил Яхудия хәм Ерусалимнен, Тир хәм Сидондағы үлкен теңиз жағасынан келген көп халық бар еди. ¹⁸ Олар Ийсаны тыңлауға хәм өз кеселликлерине шыпа табыуға келген еди. Жауыз руұхлардан азап шеккен адамлар да келип, шыпа тапты. ¹⁹ Пүткил халық Ийсаға қол тийгизиуге тырысатуғын еди. Себеби Оннан күш шығып, хәммеге шыпа беретугын еди.

Бахытлылар хәм бахытсызлар

²⁰ Ийса шәкиртлерине қарап былай деди:

– Жарлы болғанлар, сизлер бахытлысызлар!

Себеби Қудайдың Патшалығы сизлердики.

²¹ Хәзир аш болып жүргенлер, сизлер бахытлысызлар!

Себеби тоқ боласызлар.

Хәзир жылап жүргенлер, сизлер бахытлысызлар!

Себеби күлесизлер.

²² Адамлар сизлерди Адам Улы үшін жек көрсе, араларынан шетлетсе, хорлап, атларыңызға дақ түсирсе, сизлер бахытлысызлар!

²³ Сол күни қууанып, шадлыққа бөлениңдер! Өйткени сизлердің аспандағы сыйлығыңыз үлкен. Олардың ата-бабалары да пайғамбарларға усылай ислеген.

²⁴ Бирак, хәй байлар, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби сизлер өз хәзлигинизди әлле қашан алып болдыңлар.

²⁵ Хәзир тоқ болғанлар, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби сизлер аш қаласызлар.

Хәзир күлип атырғанлар, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби сизлер өкирип жылайсызлар.

²⁶ Хәмме сизлерди мақтаса, сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби олардың ата-бабалары жалған пайғамбарларға усылай ислеген.

Душпанларыңызды сүйиңлер!

²⁷ – Бирак, Мени тыңлап отырған сизлерге айтатуғыным:

Душпанларыңызды сүйиңлер,

өзлериңизди жек көретуғынларға жақсылық исленлер.

²⁸ Сизлерди ғарғайтуғынларға жақсы тилек тиленлер,
капа қылатуғынлар ушын дуға етинлер.

²⁹ Бетиннің бир жағына урғанға екинши бетинди де тут.

Шапаныңды тартып алғанға көйлегинди де алыуға рухсат ет!

³⁰ Сеннен сораған хәр бир адамға бер,

сеникин алғаннан қайтарып бериўди талап қылма!

³¹ Адамлардың сизлерге не ислегенин қәлесенлер,

сизлер де оларға соны исленлер!

³² Егер сизлер өзлериңизди сүйгенлерди ғана сүйсенлер, бул ушын қандай алғыс аласызлар? Гүнакарлар да өзлерин сүйгенлерди сүйе-ди-ғо. ³³ Егер өзлериңизге жақсылық ислегенлерге ғана жақсылық ислесенлер, бул ушын қандай алғыс аласызлар? Гүнакарлар да усылай ислейди-ғо. ³⁴ Егер сизлер қайтарып алыўдан үмит етип, қарыз берсенлер, бул ушын қандай алғыс аласызлар? Гүнакарлар да қанша қарыз берсе, сонша қайтарып алыў ушын, гүнакарларға қарыз береди-ғо. ³⁵ Бирак сизлер душпанларыңызды сүйиңлер. Жақсылық қылып, хеш нәрсе дәметпей, қарыз беринлер. Сонда сизлер үлкен сыйлық алып, құдиретли Қудайдың балалары боласызлар. Өйткени Ол жақсылықты билмейтуғынларға да, жаман адамларға да мийримли. ³⁶ Солай етип, Әкеңиз мийрим-шәпәәтли болғаны сыяқлы, сизлер де мийрим-шәпәәтли болыңлар.

Басқаларды хұким етпеңлер!

³⁷ – Басқаларды хұким етпеңлер, сонда сизлер де хұким етилмейсиз. Айыплананлар, сонда сизлер де айыпланбайсыз. Кешириңлер, сонда сизлер де кеширилесиз. ³⁸ Бериңлер, сонда сизлерге де бериледи. Басып, силкитип толтырылған, тасып төгилген мөлшер менен

етеклеринизге салып бериледи. Сизлер қандай өлшем менен өлшеп берсеңдер, Құдай да сизлерге сондай өлшем менен өлшеп береді.

³⁹ Ийса оларға және бір тымсал айтты:

– Соқырды соқыр жетелеп жүре ала ма? Екеуі де бір шуқырға кулап түспей ме? ⁴⁰ Шәкирт устазынан уллы емес. Бірақ хәр бир адам билимин жетилистиргеннен кейин, өз устазындай болады. ⁴¹ Сен неге туұысканыңның көзиндеги шөпти көрип турып, өз көзиндеги қаданы сезбейсең? ⁴² Өз көзиндеги қаданы көрмей турып, қалай: «Туұысканым, қәне, көзиндеги шөпти шығарып алайын», – деп туұысканыңа айта аласаң? Хәй, еки жүзлі! Дәслеп өз көзиндеги қаданы шығар, сонда анық көрип, туұысканыңның көзиндеги шөпти шығара аласаң.

Терек мийүесинен билинер

⁴³ – Жаман мийүе беретугын жақсы терек хәм жақсы мийүе беретугын жаман терек жок. ⁴⁴ Хәр бир терек мийүесинен билинеди: хеш ким шенгелден әнжир жыйнамайды, тикенликтен жүзим термейди. ⁴⁵ Жақсы адам кеўлиндеги жақсы ғәзийнесинен жақсылық шығарады, ал жаман адам кеўлиндеги жаман ғәзийнесинен жаманлық шығарады. Адамның кеўли неге толып тасса, аўзынан сол шығады-ғо.

⁴⁶ Неге сизлер Мени: «Ийем, Ийем» деп шақырып, айтқанларымды қылмайсызлар? ⁴⁷ Маған келип, сөзлеримди тыңлап, оларды орындайтуғын адамның кимге уқсайтуғынын сизлерге айтайын: ⁴⁸ ол – жерди терең етип қазып, тийкарын жар тас үстине қалап, үй салған адамға уқсайды. Сел тасып, сол үйди соққылағанда, үй бекем салынғанлығы себепли, оны қозғалта алмайды. ⁴⁹ Бірақ сөзлеримди еситсе де, оны орындамайтуғын адам үйин жер үстине тийкарсыз салған адамға уқсайды. Суўлар тасып, бул үйди соққылағанда, ол сол уақытта-ақ кулап, қатты қыйралып қалады.

Жетинши бап

Римли жүзбасының исеними

¹ Ийса Өзин тыңлап турған халыққа хәмме сөзин айтып болғаннан соң, Капарнахумға кетти. ² Сол жерде бир римли жүзбасының қәдірлейтуғын хызметшиси аўырып, өлим төсегинде жатырған еди. ³ Жүзбасы Ийса туўралы еситип, Ол келип, хызметшиме шыпа бермес пе екен деп, өгиниш етиў ушын, Оған яхудийлердің ақсақалларын жиберди. ⁴ Олар Ийсаның қасына келди де, қатты өгиниш етип:

– Ол Сениң жәрдем берийүиңе минәсип. ⁵ Себеби ол халқымызды жақсы көреді, бизлерге мәжилисхана да салып берди, – деди.

⁶ Ийса олар менен бирге кетти. Ол үйге жакынлап калганда, жүзбасы Оған досларын жиберип, былай деп айткызды:

– Әўере болмай-ақ кой, Ийем! Сениң шаңарағыма келиўиңе мен ылайықлы емеспен. ⁷ Сонлықтан өзимниң Саған барыўымды да минәсип көрмедим. Тек бир сөз айтсаң болды, хызметшим жазылып кетеди. ⁸ Өйткени мен де биреўдиң кол астындағы адамман, өзиме бағынышлы әскерлерим де бар. Олардың биреўине: «бар» десем, барады, екинчисине «кел» десем, келеди. Кулыма: «мынаны исле» десем, ислейди.

⁹ Бул сөзлерди еситкен Ийса таң қалды хәм изине ерип киятырған халыққа бурылып:

– Сизлерге айтатуғыным: Мен бундай исенимди Израилда да ушыратпаған едим, – деди.

¹⁰ Жиберилгенлер үйге қайтып келгенде, аўырыў хызметшиниң жазылып кеткенин көрди.

Жесир ҳаялдың баласының тирилиўи

¹¹ Арадан көп өтпей, Ийса Наин деген қалаға келди. Оның менен шәкиртлери хәм көп халық бирге жүрди. ¹² Ийса қала дәруазасына жакынлағанда, бир жесир ҳаялдың жалғыз баласының өлигин көтерип шығарып атыр еди. Қаланың көп адамлары ҳаял менен бирге жүрип киятыр еди. ¹³ Ийемиз ҳаялды көргенде жаны ашып:

– Жылама! – деди.

¹⁴ Ийса жакынлап келип, табытқа колын тийгизгенде, табыт көтерип киятырғанлар тоқтап қалды. Ол:

– Ҳэй жас жигит, саған айтаман: орныңнан тур! – деди.

¹⁵ Өли тикейип отырды да, сөйлей баслады. Ийса оны анасына тапсырды.

¹⁶ Ҳәммени қорқыныш бийлеп:

– Арамызда уллы пайғамбар пайда болды. Қудай Өз халқына жәрдемге келди, – деп Қудайға алғыс айтты.

¹⁷ Ийса туўралы бул хабар пүткил Яхудия үлкесине хәм дөгеректеги жерлерге жайылды.

Ийса хәм Шомылдырыўшы Яқья

¹⁸ Шәкиртлери Яқьяға болып өткен ўақыялар ҳаққында хабарлады. ¹⁹ Яқья шәкиртлериниң екеўин шақырып алып: «Келетуғын Қутқарыўшы Сенбисең ямаса басқа биреўди күтиўимиз керек пе?» – деп сораў ушын, оларды Ийемизге жиберди.

²⁰ Олар Ийсаға келип:

– Шомылдырыўшы Яқыя бизлерди: «Келетуғын Қутқарыўшы Сен бе ямаса басқасын күтейик пе?» – деп сораў ушын, Саған жиберди, – деди.

²¹ Сол ўақытта Ийса аўырыў менен кеселлерге хәм жаўыз руўхларға шалынған көплеген адамларға шыпа берип, көп соқырлардың көзин ашқан еди. ²² Ийса оларға жуўап берип:

– Барыңлар, еситип-көргенлериңизди Яқыяға билдиринлер. Соқырлардың көрип, ақсақ болғанлардың жүрип, мақаў кесел болғанлардың тазаланып, геренлердиң еситип, өлгенлердиң тирилип, Хош Хабардың жарлыларға жәрияланып атырғанын айтып бериңлер. ²³ Маған гүмансыз исенгенлер бахытлы! – деди.

²⁴ Яқыяның жиберген адамлары қайтып кеткеннен соң, Ийса халыққа Яқыя туўралы былай деп айта баслады:

– Сизлер шөл далаға нени көриўге бардыңлар? Самал тербеткен камысты ма? ²⁵ Нени көриўге бардыңлар? Жипек кийим кийген бир адамды ма? Бирақ хасыл кийим кийип, байлықта жасайтуғынлар патша сарайларында болады-ғо. ²⁶ Солай етип, нени көриўге бардыңлар? Пайғамбарды ма? Аўа, Мениң сизлерге айтатуғыным: ол – пайғамбардан да уллы. ²⁷ Бул адам хакқында Мухаддес Жазыўда былай деп айтылған: «*Мине, Мен Сеннен бурын Өз хабаршымды жиберемен, ол Сениң баратуғын жолыңды алдыңнан таярлап қояды*»*. ²⁸ Сизлерге айтатуғыным: хаялдан туўылғанлардың арасында Шомылдырыўшы Яқыядан уллы адам жоқ. Бирақ Қудай Патшалығындағы ең кишкене адам да оннан уллы.

²⁹ Буны еситкен пүткил халық, хәтте, салықшылар да Қудайдың хаклығын мойынлады. Себеби олар Яқыяның қолынан шомылдырылған еди. ³⁰ Бирақ парисейлер менен нызам муғаллимлери Қудайдың оларға арнаған еркин қабыл алмады. Өйткени олар Яқыяның қолынан шомылдырылыўдан бас тартқан еди.

³¹ Ийса және:

– Хәзирги әўладтың адамларын кимге уксатайын, олар кимлерге мегзейди? ³² Олар базарда бир-бирине қышқырысып:

«Сизлерге сыбызғы шерттик, бирақ сизлер ойнамадыңлар!

Сизлерге жоқлаў айттық, бирақ сизлер жыламадыңлар!» – деп отырған балаларға уксайды. ³³ Себеби Шомылдырыўшы Яқыя келип, нан да жемеди, шарап та ишпеди. Ал сизлер оны: «Жин урған», – дейсизлер. ³⁴ Адам Улы келип, жеп те, ишип те жүр, сизлер Оны: «Мине, тамақсаў хәм арақхор адам, Ол салықшылар менен гүнакарлардың досты», – дейсизлер. ³⁵ Ал Қудайдың даналығы оны қабыл ететуғынлардың хәммеси арқалы ақланады, – деди.

---

* 7:27 Малахия 3:1.

Ийса хәм гүнакар хаял

³⁶ Парисейлердин бири Ийсаны аўқатқа мирәт етти. Ийса парисейдин үйине кирип, дастурхан этирапына отырды. ³⁷ Сол қалада жасаўшы бир гүнакар хаял Ийсаның парисейдин үйинде, дастурхан басында отырғанын билип, ишинде этир майы бар мәрмер ыдыс алып келди. ³⁸ Ол артта, Ийсаның аяқ бетинде турып жылап, көз жасларын Ийсаның аяқларына төге баслады хәм оларды шашлары менен сүртти. Оның аяқларын сүйип, ийис май менен майлады. ³⁹ Ийсаны мирәт еткен парисей буны көрип, ишинен:

– Егер Ол пайғамбар болса, Оған қолын тийгизип турған хаялдың кимлигин хәм оның қандай хаял екенин билер еди. Ол – гүнакар хаял-ғо, – деди.

⁴⁰ Ийса оған:

– Симон, саған айтатуғын бир аўыз сөзим бар, – деди.

– Айта бер, Устаз! – деди Симон.

⁴¹ Ийса оған:

– Бир қарыз бериўшиниң еки қарыздары бар екен: биреўиниң бес жүз, екіншисиниң елиў динар* қарызы болыпты. ⁴² Бирақ олардың төлейтуғын хеш нәрсеси болмағанлықтан, ол екеўиниң де қарызынан кешипти. Қәне, айтшы, олардың қайсысы оны көбирек сүйеди? – деди.

⁴³ Симон:

– Мениң ойымша: қарызы көбирек кеширилгени, – деп жуўап берди.

– Дурыс айтасаң, – деди Ийса оған.

⁴⁴ Соңынан хаялға бурылып, Симонға:

– Бул хаялды көрип турсаң ба? Үйиңе келгенимде, сен Маған аяқларымды жуўатуғын суў да бермедин. Ал ол көз жаслары менен аяқларымды жуўып, шашлары менен сүртти. ⁴⁵ Сен Мени сүймедин, ал ол Мен келгеннен бери аяқларымды тоқтамастан сүйип атыр. ⁴⁶ Сен басыма май да жақпадың, ал ол аяқларыма ийис май жақты. ⁴⁷ Сонлықтан саған айтатуғыным: оның көп гүналары кеширилди. Сүйиспеншилигиниң күшли болыўының себеби – сол. Ким аз кеширилсе, сол аз сүйеди, – деди.

⁴⁸ Соңынан хаялға:

– Гүналарың кеширилди, – деди.

⁴⁹ Сонда Ийса менен бирге дастурхан басында отырғанлар өз ара:

---

* 7:41 *Бир динар* – жұмысшының бир күнлик ис хакысы.

– Гүналарды да кеширетуғын бул ким өзи? – дести.

⁵⁰ Ал Ийса хаялға:

– Исенимиң сени кутқарды, тынышлық пенен бара бер, – деди.

Сегизинши бап

Ийсаның изине ерген хаяллар

¹ Соңынан Ийса қала хәм аўылларды аралап, Қудай Патшалығының Хош Хабарын жәриялап жүрди. Ийса менен бирге он еки шәкирти, ² және де, жаўыз руўхлардан хәм аўырыўлардан азат болған бир неше хаяллар да болды. Олар: ишинен жети жин шыққан магдалалы деп аталған Мәриям, ³ Хиродтың сарай басқарыўшысы Хузаның хаялы Юханна, Сузанна хәм басқа да көплеген хаяллар Ийсаға хәм Оның шәкиртлерине өз мал-мүлки менен хызмет етеуғын еди.

Туқым себиўши туўралы тымсал

⁴ Хәр түрли қалалардан адамлар келип, көп халық жыйналғанда, Ийса тымсал менен сөз баслады:

⁵ – Бир туқым себиўши өз туқымын себиўге шығыпты. Ол сепкенде, туқымлардың гейбиреўлери жол шетине түсип, аяқ астында басылып қалыпты. Аспандағы куслар оларды шоқып, жеп қойыпты. ⁶ Гейбиреўлери таслақ жерге түсип, көгерип шығыпты. Бирақ ығаллық аз болғанлықтан, қуўрап қалыпты. ⁷ Гейбиреўлери тикенлер арасына түсип, тикенлер олар менен бирге өсип, туншықтырып таслапты. ⁸ Ал басқалары өнимли жерге түсип, өсип шығыпты хәм жүз есе зүрәет берипти. Ийса усыларды айтып болғаннан соң даўыслап:

– Қулағы бар жақсылап еситип алсын! – деди.

Тымсаллардың мақсети

⁹ Шәкиртлери Ийсадан:

– Бул тымсал нени аңлатады? – деп сорады.

¹⁰ Ийса оларға былай деди:

– Қудай Патшалығының сырларын билиў сизлерге берилген, ал басқаларға тымсал менен айтылады. Сонлықтан да:

*«Олар қараса да, көрмейди,
Еситсе де, түсинбейди»*.*

---

* 8:10 Ийшая 6:9.

***Туқым себиўши туўралы
тымсалдың түсиндирилиўи***

¹¹ — Ал бул тымсалдың мәниси мынадай: туқым — бул Қудайдың сөзи. ¹² Жол шетине түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситеди, бирақ соң шайтан келип, олардың жүреклериндеги сөзди алып кетеди. Сонлықтан олар исене алмайды хәм қутқарылмайды. ¹³ Таслақ жерге түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситип, қуўаныш пенен қабыл етеди, бирақ тамырсыз болғанлықтан ўақытша ғана исенип, сынаў ўақты келгенде исенимнен қайтады. ¹⁴ Ал тикенлер арасына түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситеди, бирақ өмирдің тәшиўишлери, байлық хәм хәзликлер астында туншығып, олардың зүрәети писпей қалады. ¹⁵ Ал өнимли топыраққа түскенлери мынадай адамларды билдиреди: олар сөзди еситип, жақсы хәм пәк кеўиллеринде сақлап, шыдамлылық пенен зүрәет береді.

¹⁶ Хеш ким шыраны жағып, оны ыдыс пенен жаўып ямаса кәттин астына қоймайды. Керисинше, киргенлер жактылық көрсин деп, оны шыра қойғышқа қояды.

¹⁷ Өйткени ашылмайтуғын хеш қандай сыр, мәлим хәм әшкара болмайтуғын хеш қандай жасырын нәрсе жоқ.

¹⁸ Сонлықтан қалай тыңлап атырғаныңызға дыққат аўдарыңлар! Себеби кимде бар болса, оған қосымша бериледи, ал кимде жоқ болса, оның өзимде бар деп ойлап жүрген нәрсеси де тартып алынады.

***Ийсаның анасы
хәм туўысқанлары***

¹⁹ Ийсаға анасы хәм туўысқанлары келди. Бирақ халық көп болғанлықтан, Оған жақынлай алмады. ²⁰ Адамлар Ийсаға:

— Анаң менен туўысқанларың Сени көрмекши болып, сыртта тур, — деп хабарлады.

²¹ Ийса оларға жуўап берип:

— Кимлер Қудайдың сөзин тыңлап, оны орынласа, Мениң анам да, туўысқанларым да солар, — деди.

Ийсаның даўылды тоқтатыўы

²² Күнлердің биринде Ийса шәкиртлери менен қайыққа минип, оларға:

— Көлдің арғы жағасына өтейик, — деди.

Солай етип, олар жөнep кетти. ²³ Олар қайықта жүзип баратырғанда, Ийса уйықлап қалды. Көлде күшли даўыл турып, қайық суўға

тола баслады хәм олар кәүип астында калды. ²⁴ Шәкиртлери Ийсаның қасына барып:

– Устаз! Устаз! Набыт болажақпыз! – деп, Оны оятты.

Ийса орнынан турды да, самалға хәм толқынласып турған суўға тыйым салды. Сонда олар тынып, әтирап тым-тырыс болды. ²⁵ Ийса шәкиртлерине:

– Исенимиңиз кәне? – деди.

Олар корқысып, аң-таң болысып, бир-бирине:

– Бул ким Өзи? Ол самал менен суўға буйрық бергенде, олар Оған бойсынады-ғо! – дести.

Жинге шалынған адамның шыта табыўы

²⁶ Олар Галиланың қарсысында жайласқан Гадара үлкесине қайық пенен жүзип барды. ²⁷ Ийса жағаға шығыўы менен, Оған қаладан келген, жинге шалынған бир адам гезлести. Бул адам көп ўақытлардан бери кийим киймей хәм үйде жасамай, қәбирстанда жасайтуғын еди. ²⁸ Ол Ийсаны көргенде қышқырып жиберди хәм Ийсаның алдына жығылып, қатты даўыс пенен:

– Қудиретли Қудайдың Улы – Ийса! Мениң менен не жумысын бар. Өтинемен, мени қыйнама! – деди.

²⁹ Өйткени Ийса жаўыз руўхқа бул адамнан шығып кетиўди буйырған еди. Жаўыз руўх оны тез-тез тутып турғанлықтан, адамлар оны шынжыр менен байлап, кисен салып қараўыллайтуғын еди. Бирақ ол хәммесин үзип, жин тәрәпинен шөлистанға айдап алып кетилетуғын еди.

³⁰ Ийса оннан:

– Атың ким? – деп сорады.

– Үлкен топар*, – деп жуўап берди ол.

Себеби оның ишине көп жин кирген еди. ³¹ Жинлер Иисадан өзлерин туңғыйққа жибермеўин өтинди.

³² Сол жердеги таўдың етегинде үлкен шошқа падасы жайылып жүрген еди. Жинлер Иисадан шошқаларға кириўге рухсат бериўин өтинди. Ийса оларға рухсат етті. ³³ Сонда жинлер адамнан шығып, шошқаларға кирди. Шошқа падасы жуўырысып, тик жардан көлге түсти де, батып кетти.

³⁴ Болған ўақияны көрген шошқа бағыўшылар қашып кетип, қала хәм ауылларға барып хабарлады. ³⁵ Адамлар болған ўақияны көриў

---

* 8:30 Сөзбе-сөз: легион. Бир легион – Рим армиясында 6000 әскерден ибарат әскерий топар.

ушын Ийсаның жанына келди. Олар ишинен жинлер шыққан адамның ақыл-еси кирип, кийинип, Ийсаның аяқ бетинде отырғанын көргенде қорқып қалысты. ³⁶ Ұақыяны өз көзлери менен көргенлер жин урған адамның қалай шыпа тапқанын оларға айтып берди. ³⁷ Сонда Гадара этирапынан келген пүткил халықтың зэррелери ушып, Иисадан олардың үлкесинен кетиүйн өтинди. Ийса қайыққа минип, қайтып кетти. ³⁸ Ал жинлерден азат болған адам Ийсаға:

– Сениң менен бирге болайын, – деп жалынды.

Бирақ Ийса оған:

³⁹ – Үйиңе қайтып, Қудайдың саған не ислегенин айтып бер, – деп оны жиберди.

Ол барып, Ийсаның оған не ислегенин пүткил қалаға жәриялады.

Тирилген қыз

хәм шыпа тапқан хаял

⁴⁰ Ийса қайтып келгенде, халық Оны қуұаныш пенен қабыл алды. Өйткени хәмме Оны күтип турған еди. ⁴¹ Сонда мәжилисхананың баслығы болған Яир атлы бир адам келип, Ийсаның аяғына жығылды да, үйине кириүйн өтинди. ⁴² Себеби оның он еки жаслар шамасындағы жалғыз қызы өлим төсегинде жатыр еди.

Ийса жүрип киятырғанда, халық Оны жән-жағынан қысып баратыр еди. ⁴³ Сол жерде он еки жыл бойы қан кетип аұырып, хеш кимнен шыпа таба алмаған бир хаял бар еди*. ⁴⁴ Хаял Ийсаның арт бетинен жақынлап келип, Оның кийиминиң шетине қолын тийгизди. Сол ұақытта-ақ хаялдың қан кетиүйи тоқтады.

⁴⁵ Сонда Ийса:

– Маған ким қолын тийгизди? – деп сорады.

Хеш ким мойнына алмағаннан соң, Петр:

– Устаз! Халық Сени қоршап, жән-жағыңнан қысып тур-ғо, – деди.

⁴⁶ Бирақ Ийса оған:

– Маған биреу қолын тийгизди, өйткени Мен Өзимнен бир күш шыққанын сездим, – деди.

⁴⁷ Хаял жасырына алмайтуғынын билип, қалтырап Ийсаның алдына келди де, Оның аяғына жығылды. Өзиниң қандай себеп пенен Оған қолын тийгизгенин хәм сол ұақытта-ақ қалай шыпа тапқанын пүткил халық алдында айтып берди.

---

* 8:43 Баска нускада: «Сол жерде он еки жыл бойы қан кетип аұырып, шыпакерлерге бары-жоғын сарп етсе де, хеш кимнен шыпа таба алмаған бир хаял бар еди».

⁴⁸ Ийса оған:

– Қызым! Исенимиң сени қутқарды, тынышлық пенен бара бер, – деди.

⁴⁹ Ийса усы сөзлерди айтып тұрғанда мәжилисхана басшысының үйинен биреу келип, Яирға:

– Қызыңыз өлди, енди Устаздың тынышын алман, – деди.

⁵⁰ Бирақ Ийса буны еситип, оған:

– Қорқпа, тек исен, қызың шыпа табады, – деди.

⁵¹ Ийса үйге келгенде, Петр, Юхан, Яқып хәм қыздың ата-анасынан басқа хеш кимнің Өзи менен бирге ишке кириўине рухсат бермеді. ⁵² Хәмме қызды азалап, жылап тұрған еди. Бирақ Ийса:

– Жыламанлар, ол өлген жоқ, тек уйықлап атыр, – деди.

⁵³ Олар қыздың өлгенин билип, Ийсаның үстинен күлди. ⁵⁴ Ийса қыздың колынан услады да, даўыслап:

– Қызалақ, орныңнан тур! – деди.

⁵⁵ Қыздың жаны қайтып кирип, ол дәрриў орнынан турды. Ийса оған жеу ушын бир нәрсе бериўди тапсырды. ⁵⁶ Қыздың ата-анасы аң-таң болды, бирақ Ийса оларға болған ўақья хәккында хеш кимге айтпауын буйырды.

Тоғызыншы бап

Ийсаның он еки елшисине тапсырма бериўи

¹ Ийса қасына он еки елшисин шақырып алып, оларға барлық жинлерди куўып шығарыўға хәм аўырыўларға шыпа бериўге күш хәм бийлик берди. ² Қудай Патшалығын жәриялап, аўырыў адамларға шыпа бериў ушын оларды жиберип, ³ Ийса былай деди:

– Жолға хеш нәрсе: таяқ та, қалта да, нан да, ақша да, артық киим де алманлар. ⁴ Қайсы үйге кирсеңлер де, ол жерден кеткениңизше, сол үйде болыңлар. ⁵ Егер бир қалада сизлерди қабыл алмаса, сол қаладан шығып баратырып, оларға ескертиў ретинде аяқларыңыздағы шанды қағып кетиңлер.

⁶ Шәкиртлер жолға шықты. Олар хәмме жерде Хош Хабарды жәриялады хәм аўырыўларға шыпа берип, аўылларды аралап жүрди.

Ийса хәм Хирод

⁷ Үлке хәккымдары Хирод болып атырған барлық ўақьялар хәккында еситип, тынышсызланып қалды. Себеби гейбиреулер: «Яқья өлимнен қайта тирилипти» десе, ⁸ басқалар: «Илияс пайда болыпты»

деп, және биреулер: «Бурынғы пайғамбарлардың бири тирилипти», — дейтуғын еди. ⁹ Ал Хирод: «Яқыяның басын кестирген едим-ғо. Енди мынадай ислерди ислеп атыр деп, мен еситкен Адам ким болды екен?» — деп Ийсаны көриўдиң жолын излестирди.

***Ийсаның бес мыңнан аслам
адамды тойғызыўы***

¹⁰ Елшилер қайтып келип, ислеген хәмме ислери хаққында Ийсаға айтып берди. Ийса Өзи менен бирге тек оларды ғана алып, Бетсайда деп аталған қалаға кетти. ¹¹ Бирақ халық буны билип, Ийсаның изинен келди. Ийса оларды жақсы қабыл алып, оларға Қудай Патшалығы хаққында айтты хәм шыпаға мұтәж адамларға шыпа берди.

¹² Күн кеш бола баслағанда, он еки елшиси Ийсаның алдына келип:

— Халықты жибер. Әтираптағы аўыл-елатларға барып, түнейтуғын жер менен азық-аўқат тапсын. Өйткени бизлер бир елсиз жердемиз-ғо, — деди.

¹³ Бирақ Ийса оларға:

— Оларға сизлер аўқат беринлер, — деди.

— Бизлер барып, сонша адамға азық сатып алмасақ, бес нан менен еки балықтан басқа хеш нәрсемиз жоқ, — деди шәкиртлери.

¹⁴ Себеби ол жерде бес мыңға шамалас ер адам бар еди.

Ийса шәкиртлерине:

— Оларды елиў-елиўден топқа бөлип отырғызыңлар, — деди.

¹⁵ Шәкиртлери солай ислеп, хәммесин жерге отырғызды. ¹⁶ Ийса бес нан менен еки балықты алды да, аспанға қарап, олар ушын Қудайға шүкирлик етті. Оларды сындырып, халыққа тарқатыў ушын, шәкиртлерине берди. ¹⁷ Хәмме жеп тойды. Аўысқан бөлеклерин жыйнап, үлкен он еки себет толтырды.

***Петрдиң Ийсаның Масих
екенлигин мойыңлаўы***

¹⁸ Күнлердиң биринде Ийса аўлақ жерде дуўа етип турғанда, шәкиртлери де Оның менен бирге еди. Ийса олардан:

— Халық Мени ким деп санайды? — деп сорады.

¹⁹ Шәкиртлери жуўап берип былай деди:

— Шомылдырыўшы Яқыя деп санайды, ал базылары Илияс, және басқалары: «Бурынғы пайғамбарлардың бири тирилип келипти», — деседи.

²⁰ Ийса олардан:

– Ал сизлер Мени ким деп санайсызлар? – деп сорады.

Петр Оған:

– Сен – Құдайдың жиберген Масихысан*, – деп жууап берди.

***Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиуі
хаққында алдын ала айтыуы***

²¹ Ийса бул туўралы хеш кимге айтпаўларын оларға қатаң ескертти де:

²² – Адам Улы көп азап шегип, ақсақаллар, бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер тәрәпинен қабыл алынбай өлтирилиуі хәм үшінши күни қайта тирилиуі тийис, – деди.

²³ Сонда Ийса хәммеге былай деди:

– Ким де ким Маған ергиси келсе, өзинен кешсин хәм хәр күни өз атанақ ағашын арқалап, Мениң изиме ерсин. ²⁴ Ким де ким өз жанын сақламақшы болса, оны жоғалтады, ал ким де ким өз жанын Мен ушын жоғалтса, ол оны сақлап қалады. ²⁵ Егер адам пүткил дүньяны ийелегени менен, өз жанын жойтып, өзине зыян келтирсе, буннан оған не пайда? ²⁶ Ким де ким Меннен хәм Мениң сөзлеримнен арланса, Адам Улы да Өзинин, Әкесиниң хәм мухаддес периштелердиң салтанатында келгенде, оннан арланады. ²⁷ Сизлерге шынын айтаман: бул жерде турғанлардың гейбиреулері Құдай Патшалығын көрмегенше, өлмейди.

Ийсаның түр-түсиниң өзгеріуі

²⁸ Бул сөзлерди айтқаннан соң сегиз күндей өткенде, Ийса Петр, Юхан хәм Яқыпты қасына алып, дуға етиу ушын таўға шықты. ²⁹ Ийса дуға еткенде, Оның түр-түси өзгерди, кийимлери де аппақ түске енип, жарқырап кетти. ³⁰ Сонда еки ер адам Оның менен сөйлесип турған еди. Олар: Муўса менен Илияс еди. ³¹ Олар уллы салтанат пенен көринип, Ийсаның жақында Ерусалим қаласында дүньядан өтип, Құдайдың еркин орынлауы тийис екени хаққында сөйлести. ³² Ал Петр менен оның қасындағыларды күшли уйқы басқан еди. Олар оянып кетип, Ийсаның уллылығын хәм Оның менен турған еки ер адамды көрди. ³³ Олар Ийсаның жанынан кете баслағанда, Петр Ийсаға:

– Устаз, бул жерде болғанымыз қандай жақсы! Бизлер үш қос қурайық: биреуін Саған, биреуін Муўсаға, биреуін Илиясқа, – деди. Ол не айтқанын өзи билмеді.

---

* 9:20 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Құдай үәде еткен Қутқарыушы.

³⁴ Петр усыларды айтып турғанда бир булт пайда болып, оларды қаплады. Шәкиртлер булт ишине киргенде қорқысып қалды. ³⁵ Сонда булттан:

– Бул – Мениң таңлап алған Улым, Оның айтқанын тыңлаңлар! – деген саза еситилди.

³⁶ Даўыс тынып қалғаннан соң, Ийсаның жалғыз Өзи қалды. Шәкиртлери тис жарып, көргенлери хаққында сол күнлери хеш кимге айтпады.

Ийсаның жин урған баланы азат қылыуы

³⁷ Келеси күни олар таўдан түскенде, Ийсаны көп халық күтип алды. ³⁸ Күтилмегенде халық арасынан биреў бақырып:

– Устаз, Сеннен өтинип сораيمان, мениң балама бир нәзер сала гөр! Ол мениң жалғыз балам еди. ³⁹ Баламды жаўыз руўх тутқанда, ол бирден қышқырып жибереди. Жаўыз руўх оны қалтыратып, аўзынан көбик ағызады да, азаплап болғаннан соң, зорға дегенде оннан кетеди. ⁴⁰ Мен Сениң шәкиртлериннен жаўыз руўхты қуўып шығаруўды өтинген едим, бирақ олардың қолынан келмеди, – деди.

⁴¹ Ийса жуўап берип:

– Хәй, исенбейтуғын, адасқан әўлад! Мен қашанға дейин сизлер менен бирге болып, сизлерге шыдайман? Баланды бул жерге алып кел, – деди.

⁴² Бала қиятырғанда жин оны жерге жығып, қалтырата баслады. Бирақ Ийса жаўыз руўхқа тыйым салып, балаға шыпа берди хәм оны әкесине тапсырды. ⁴³ Хәмме Қудайдың уллылығына таң қалысты.

Халық Ийсаның барлық ислерине хайран қалысып турғанда, Ийса Өз шәкиртлерине:

⁴⁴ – Мына сөзлеримди қулақларыңызға қуып алыңлар: Адам Улы адамлардың қолына услап бериледи, – деди.

⁴⁵ Бирақ олар бул сөздің мәнисин түсинбеди. Оның мәниси оларға жасырын болғанлықтан, олар оны уға алмады. Ал бул сөз туўралы Ийсадан сораўға қорқты.

Ең уллы ким?

⁴⁶ Шәкиртлер өз ара:

– Қайсы биримиз уллымыз? – деп тартыса баслады.

⁴⁷ Ийса олардың кеўиллериндеги ойды билип, бир кишкене баланы алды да, оны жанына қойып, ⁴⁸ оларға былай деди:

– Ким де ким бул баланы Мениң атым ушын қабыл етсе, оның Мени қабыл еткени болады. Ал ким де ким Мени қабыл етсе, оның

Мени Жибергенди кабыл еткени болады. Өйткени араңызда ким ең кишкене болса, сол ең уллы болады.

⁴⁹ Сонда Юхан:

— Устаз! Сениң атың менен жинлерди куўып шығарып жүрген бир адамды көрдик. Бирақ ол бизлер менен бирге Саған ермеген-ликтен, оған тыйым салдық, — деди.

⁵⁰ Ийса Юханға:

— Оған тыйым салманлар. Себеби ким де ким сизлерге қарсы болмаса, ол сизлердің тәрәпдарыңыз, — деди.

Самариялылардың Ийсаны тән алмауы

⁵¹ Ийсаның бул дүнядан аспанға алынатуғын күнлери жақынлағанда, Ол Ерусалимге барыуға қарар етті. ⁵² Ол алдынан хабаршыларын жиберди. Олар барып, Ийсаның келиўине таярлық көриў ушын, Самарияның бир аўылына кирди. ⁵³ Бирақ Ийса Ерусалимге қарай баратырғанлықтан, ол жерде Оны кабыл етпеди. ⁵⁴ Шәкиртлери Яқып пенен Юхан буны көрип:

— Ийем! Буларды жоқ қылып жибериў ушын, аспаннан от түсиўин буйырыўымызды қәлейсең бе? — деди.

⁵⁵ Бирақ Ийса бурылып, оларға кейиди. ⁵⁶ Соңынан олар басқа аўылға кетти.

Ийсаға шәкирт болыўдың шәртлери

⁵⁷ Олар жолда қиятырғанда, биреў Ийсаға:

— Сен қаяққа барсаң да, мен Саған еремен, — деди.

⁵⁸ Ийса оған:

— Түлкилердің инлери, аспандағы қуслардың уялары бар. Бирақ Адам Улының бас паналайтуғын орны да жоқ, — деди.

⁵⁹ Ал басқа биреўине:

— Мениң изиме ер, — деди.

Бирақ ол:

— Ийем! Дәслеп барып, әкемди жерлеўиме рухсат ет, — деди.

⁶⁰ Ийса оған:

— Өз өлгенлерин жерлеўди өлилерге қалдыр. Ал сен барып, Қудайдың Патшалығы туўралы жәрияла, — деди.

⁶¹ Және биреў Ийсаға:

— Ийем, мен Сениң изиңе еремен, бирақ дәслеп үй-ишим менен хошласып келиўиме рухсат ет, — деди.

⁶² Бирақ Ийса оған:

— Атызды сүриўди баслап, артына қарай беретуғын адам Қудайдың Патшалығына ылайықлы емес, — деди.

Оныншы бап

Ийсаның жетпис еки шәкиртин жиберіуі

¹Буннан кейин, Ийемиз Ийса баска жетпис еки шәкиртин таңлап алып, Өзи барғысы келип жүрген хәр бир қала хәм орынларға оларды екеў-екеўден Өзинен бурын жиберип атырып ²былай деди:

– Орылатуғын егин көп, бирақ жумысшылар аз. Сонлықтан зүрә-эттиң ийеси болған Ийемизден Өзиниң атызына егинди оратуғын жумысшылар жиберіуін дуға етип сораңлар. ³Барыңлар! Мине, Мен сизлерди қозыларды қасқырлардың арасына жибергендей, жиберип атырман. ⁴Шыжлан да, дорба да, аяқ кийим де алмаңлар, жолда хеш кимге сәлем де бермеңлер. ⁵Қайсы үйге кирсенлер де, дәслеп: «Бул үйде аманлық болсын!» – деп сәлем беріңлер. ⁶Егер сол үйде аманлықты сүйиўши адам болса, сизлер тилеген аманлық сол адамда қалады, ал егер болмаса, өзлериңизге қайтады. ⁷Сол үйде қалып, бергенин ишип жеңлер. Өйткени мийнет еткен адам өз мийнет хәқысына ылайықлы. Үйден-үйге көшип жүрмеңлер. ⁸Егер қандай да бир қалаға келгениңизде сизлерди қабыл етсе, бергенин жеңлер. ⁹Сол жердеги аўырыў адамларға шыпа берип, оларға: «Сизлерге Қудай Патшалығы жақынлады», – деңлер. ¹⁰Бирақ қандай да бир қалаға келгениңизде сизлерди қабыл етпесе, көшеге шығып: ¹¹«Қалаңыздан аяқларымызға жуққан шанды да сизлерге ескертиў ретинде қағып таслаймыз. Бирақ билип қойыңлар, Қудай Патшалығы жақынлады», – деп айтыңлар. ¹²Сизлерге айтатуғыным: хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күни Содом қаласының аўхалы сол қаланың аўхалынан жеңилірек болады.

Тәўбе етпеген қалалар хәсирет шегеди!

¹³– Хәсирет шегесең, Хоразин! Хәсирет шегесең, Бетсайда! Егер сизлерде исленген кәраматлар Тир хәм Сидон қалаларында исленгенинде, олар әлле қашан бетин тырнап, шашын жулып қайғырып*, тәўбе етер еди. ¹⁴Бирақ хүким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде Тир менен Сидонның аўхалы сизлердиң аўхалыңыздан жеңилірек болады. ¹⁵Хәй сен, Капарнахум, аспанға көтерилесең бе? Як, дозаққа қулатыласан.

---

* 10:13 Сөзбе-сөз: қыл кийим кийип, үстине күл шашып. Әййемги заманларда яхудийлер тәўбе еткенде ямаса қайғырғанда қыл кийим кийип, үстилерине күл шашқан.

¹⁶ Ийса шәкиртлерине және былай деди:

– Ким де ким сизлерди тыңласа, оның Мени тыңлағаны болады. Ким де ким сизлерди қабыл алмаса, оның Мени қабыл алмағаны болады. Ал ким де ким Мени қабыл алса, оның Мени Жибергенди қабыл алғаны болады.

***Жетпис еки шәкирттиң
қайтып келиуі***

¹⁷ Ийсаның жетпис еки шәкирти қуғаныш пенен қайтып келип:

– Ийем! Сениң атыңды тилге алсақ, жинлер де бизлерге бойсынады, – деди.

¹⁸ Ийса оларға:

– Шайтанның жылдырым сыяқлы аспаннан түскенин көрдим.

¹⁹ Минекей, Мен сизлерге жыланлар менен шаянларды аяқ асты қылып, душпанның пүткіл күш-құдиретин жеңіуге бийлик бердим. Сизлерге хеш нәрсе зыянын тийгизе алмайды. ²⁰ Бірақ жауыз руұхлардың сизлерге бойсынғанына емес, ал атларыңыздың аспанда жазылғанына қуғаныңлар, – деди.

²¹ Сонда Ийса Мухаддес Руұхтан шадланып былай деди:

– О, Әке, аспан хәм жердің Ийеси! Буларды даналардан хәм ақыллылардан жасырып, нәрестедей адамларға ашып билдиргенин ушын, Сени мақтайман! Аўа, Әке! Себеби Сениң қәлеуің усындай еди.

²² Маған хәммеси Әкемен берилген. Улдың ким екенин Әкеден басқа хеш ким билмейди. Әкениң ким екенин де тек ғана Улы хәм Улы таңлап ашып билдиргиси келгенлер ғана биледи.

²³ Соңынан Ийса бұрылып, шәкиртлерине аўлақта былай деди:

– Сизлердің көрип атырғаныңызды көрип тұрған көзлер бахытлы! ²⁴ Мениң сизлерге айтатуғыным: қаншама пайғамбарлар менен патшалар сизлердің көргенлериңизди көргиси келген еди, бірақ көрмеді. Еситкенлериңизди еситкиси келген еди, бірақ еситпеди.

***Мийримли самариялы
хаққында тымсал***

²⁵ Сонда бир ызам муғаллими орнынан турып, Ийсаны сынап көриу ушын, Оннан:

– Устаз, мәңгилик өмирди алыуым ушын не қылыуым керек? – деп сорады.

²⁶ Ийса оған:

– Мухаддес Ызамда не деп жазылған? Сен оны қалай түсине-сең? – деди.

²⁷ Ол жууап берип:

– «*Ийең болған Қудайыңды пүткил жүрегең, пүткил жаның, пүткил күшиң хәм пүткил ақыл-ойың менен сүй*»*. Және де: «*Өзиңди сүйгеңиң сыяқлы, жақыныңды да сүй*»**, – делинген, – деди.

²⁸ Ийса оған:

– Дурыс жууап бердиң, усылай исле, сонда жасайсаң, – деди.

²⁹ Бирақ ол өзін ақлағысы келип, Ийсадан:

– Мениң жақыным ким? – деп сорады.

³⁰ Ийса оған былай деп жууап қайтарды:

– Бир адам Ерусалимнен Ерихоға киятырып, қаракшылардың қолына түсип қалыпты. Қаракшылар оның кийимлерин шешип алып, оны сабап, өлимши етип таслап кетипти. ³¹ Сонда бир руўханий сол жол менен жүрип, оны көрип, басқа жаққа бурылып кетипти. ³² Бир лебийли де сол жерге келип, оны көрип, басқа жаққа бурылып кетипти. ³³ Бирақ сол жерден өтип баратырған самариялы бир адам ол жатырған жерге келип, оны көргенде жаны ашыпты хәм ³⁴ жанына барып, жарақатларын май хәм шарап пенен жууып таңыпты. Оны ешегине мингизип, мийманханаға алып келип, оған ғамхорлық көрсетипти. ³⁵ Ертеңине еки динар шығарып, мийманхана ийесине берипти де: «Оған жақсылап қара. Егер буннан артық ғәрежет шығарсаң, қайтып келгенимнен соң төлеймен», – депти. ³⁶ Енди усы үшеўиниң ишинде қайсысы қаракшылардың қолына түскен адамның жақыны болады, деп ойлайсаң?

³⁷ Нызам муғаллими:

– Оған мийримлилик көрсеткени, – деди.

Ийса оған:

– Бар, сен де усылай исле, – деди.

Мәриям хәм Марта

³⁸ Олар жол жүрип киятырғанда, Ийса бир аўылға кирди. Бул жерде Марта атлы бир хаял Оны үйине қабыл етті. ³⁹ Мартаның Мәриям деген сиңлиси бар еди. Ол Ийсаның аяқ бетинде отырып, Оның сөзлерин тыңлады. ⁴⁰ Ал Марта қонақ күтиў менен бәнт болды. Ол Ийсаға келип:

– Ийем, сиңлимнің хәмме исти мениң бир өзиме қалдырғанына қарамайсаң ба? Оған айт, маған жәрдемлессин, – деди.

⁴¹ Бирақ Ийса оған жууап берип:

* 10:27 Мухаддес Нызамды қайталау 6:5.

** 10:27 Лебий 19:18.

– Марта, Марта, сен көп нәрселерди уғайымлап, тәшиуишленесен. ⁴²Тек бир нәрсе ғана зәрүр-ғо. Мәриям дурыс жолды таңлады, бул оннан тартып алынбайды, – деди.

Он биринши бап

Дуға етиуі хаққында

¹Күнлердің биринде Ийса бир жерде дуға етип турған еди. Дуға етип болғаннан соң, шәкиртлериниң бири Оған:

– Ийем! Яқыя өз шәкиртлерине дуға етиүди үйреткениндей, Сен де бизлерге дуға етиүди үйрет, – деди.

²Ийса оларға былай деди:

– Дуға еткениңизде былай денлер:

Әке!*

Сениң атың мухаддес бола берсин.

Сениң Патшалығың келсин.

³ Бизлерге хәр күни күнделикли нанымызды бере гөр.

⁴ Гүналарымызды кешире гөр.

Өйткени бизлер де өзлеримизге гүна қылған хәр бир адамды кеширемиз.

Бизлердің азғырылыуымызға жол койма.

⁵Ийса оларға және былай деди:

– Айтайық, араңыздағы бириңиздің достысы бар. Ол ярым ақшамда достысына барып: «Достым! Маған қарызға үш нан берип тур. ⁶Себеби сапарда жүрген бир достым келип еди, оның алдына қоятуғын хеш нәрсем жок», – депти. ⁷Сонда достысы иштен: «Мениң тынышымды алма. Есигим беклеули. Балаларым да мениң менен бирге төсекте жатыр. Орнымнан турып, саған хеш нәрсе бере алмайман», – деп жууап берипти. ⁸Бирақ сизлерге айтатуғыным: орнынан турып, досты болғаны ушын сорағанын бермесе де, изинен қалмай сорағаны себепли ол орнынан турып, қанша сораса, сонша береді. ⁹Сонлықтан сизлерге айтатуғыным: сораңлар, сизлерге бериледи. Излеңлер, табасызлар. Есикти қағыңлар, ол сизлерге ашылады. ¹⁰Өйткени сораған хәр бир адам алады, излеген табады, есик қаққанға ашылады. ¹¹Аранызда қайсы әке баласы балық сораса, оған балық орнына жылан береді? ¹²Мәйек сораса, оған шаян береді? ¹³Солай етип, өзлериңиз жаман бола тура, өз балаларыңызға жақсы сыйлар беріүди билсеңиз, аспандағы Әке де Өзинен сорағанларға Мухаддес Руұхты беріуи сөзсиз.

* 11:2 Басқа ески нускаларда: «Аспандағы Әкемиз».

Ийса хәм Белзбұл

¹⁴Бир күни Ийса бир адамнан гүнелек жинди куўып шығарды. Жин шыққаннан соң, гүнелек адам сөйлей баслағанда, халық хайран қалды. ¹⁵Бирақ олардың гейбиреўлери: «Ол жинлерди жинлердиң баслығы Белзбұл-шайтанның күши менен куўып шығарып жүр», – дести.

¹⁶Ал басқалары Ийсаны сынап көрмекши болып, аспаннан кәраматлы белги көрсетиўин талап етти. ¹⁷Бирақ Ийса олардың ойларын билип, былай деди:

– Өз ара қарсы болып бөлінген хәр бир патшалық жоқ болады. Өз ара қарсы болып бөлінген хәр бир үй қулайды. ¹⁸Егер шайтан өз ара қарсы болып бөлинсе, оның патшалығы қалай сақланады? Сизлер Мени: «Жинлерди Белзбұл-шайтанның күши менен куўып шығарып жүр», – дейсизлер. ¹⁹Егер Мен жинлерди Белзбұл-шайтанның күши менен куўып шығаратуғын болсам, онда сизлердиң шәкиртлериңиз оларды кимнің күши менен куўып шығарып жүр? Солай етип, олар сизлердиң надурис екеніңизди әшқаралайды. ²⁰Бирақ, егер Мен жинлерди Қудайдың күши менен куўып шығарып атырған болсам, онда сизлерге Қудай Патшалығының жетип келгени. ²¹Тис-тырнағына дейин қуралланған бир күшли адам өз үйин қорғаса, оның мал-мүлки аман болады. ²²Ал оннан да күшлирек биреў оған хұжим жасап, оны жеңсе, оның исенген барлық қуралларын тартып алып, олжасын бөлистіреді.

²³Ким де ким Мениң менен бирге болмаса, ол Маған қарсы. Ким де ким Мениң менен бирге жыйнамаса, ол шашады.

²⁴Жаўыз руўх адамнан шыққаннан кейин суўсыз жерлерди гезип, дем алыўға орын излейди. Таба алмағаннан соң, ол: «Шыққан үйіме қайтайын», – дейди.

²⁵Қайтып келгенде, үйдиң тазаланып хәм жыйналып турғанын көреді. ²⁶Сонда ол барып, өзинен де жаўыз жети руўхты ертип келди де, кирип сол үйде турады. Солай етип, сол адамның соңғы аўхалы бурынғыдан да жаман болады.

²⁷Ийса усыларды айтып турғанда халық ишинен бир ҳаял даўыслап, Оған:

– Сени көтерген қурсақ хәм Сени емизген көкиреклер қандай бахытлы! – деди.

²⁸Бирақ Ийса оған:

– Қудайдың сөзин тыңлап, оны орынлаўшылар оннан да бахытлы! – деди.

Кәраматлы белги хаққында

²⁹ Халық жыйналып, көбейип атырғанда, Ийса оларға былай деп айта баслады:

– Бул әулад – жаман әулад! Ол кәраматлы белги талап етпекте. Бирақ оған Юнустың кәраматлы белгисинен басқасы көрсетилмей-ди. ³⁰ Юнус Ниневия турғынлары ушын қандай белги болса, Адам Улы да бул әулад ушын сондай белги болады. ³¹ Қубладағы хаял патша хұким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде усы әуладтың адамлары пенен бирге турып, оны айыплайды. Себеби ол Сулайманның даналығын еситиу ушын, жер бетиниң арғы шетинен келген-ғо. Бирақ бул жерде Сулайманнан да уллы Биреу бар. ³² Ниневия турғынлары хұким шығарылатуғын қыямет-қайым күнинде усы әулад пенен бирге турып, оны айыплайды. Өйткени Юнус жәриялағанда, олар тәубе еткен-ғо. Бирақ бул жерде Юнустан да уллы Биреу бар.

Жақтылық хәм көз хаққында

³³ – Хеш ким де шыраны жағып, оны жасырын жерге ямаса ыдыстың астында қоймайды. Керисинше, киргенлер жақтыны көрсин деп, оны шыра қойғышқа қояды. ³⁴ Көзиң – денеңниң шырағы. Егер көзиң сау болса, пүткил денең де жарық болады. Егер көзиң сау болмаса, денең де пүткиллей қараңғы болады. ³⁵ Сонлықтан да, абайла, ишиндеги жарық қараңғы болмасын! ³⁶ Егер пүткил денең жарық болып, хеш бир қараңғы жери болмаса, шыра сени өз нуры менен жақты қылғаны сыяқлы, денең пүткиллей жарық болады.

Ийса диндарлар хаққында

³⁷ Ийса усы сөзлерди айтып турғанда, бир парисей Оны үйине аұқатланыуға шақырды. Ийса оның үйине кирип, аұқатланыуға отырды. ³⁸ Ийсаның аұқаттан бурын қол жуумағанын көрип, парисей таң қалды. ³⁹ Сонда Ийемиз оған:

– Хәй парисейлер, сизлер табақ-кесениң сыртын тазалайсызлар, бирақ өз ишиниң нәпсиқаулық хәм жауызлыққа толы. ⁴⁰ Хәй, ақылсызлар, сыртын жаратқан ишин де жаратқан емес пе? ⁴¹ Жақсысы, ишиниздегиден қайыр-садақа бериндер, сонда сизлер ушын хәмме нәрсе таза болады.

⁴² Хәсирет шегесизлер, парисейлер! Сизлер жалбыз, ийисли шөп хәм хәр түрли палыз өнимлериниң оннан бирин бересизлер, бирақ әдилликке хәм Қудайдың сүйиспеншилигине бийпәруа қарайсызлар.

Буны да ислеп, оны да калдырмауыңыз керек еди-җо. ⁴³ Хәсирет шегесизлер, парисейлер! Сизлер мәжилисханаларда төрдә отырыўды, базарда өзлериңизге сәлем берилиўин жақсы көресизлер. ⁴⁴ Сизлер хәсирет шегесизлер! Себеби сизлер адамлар билмей үстилеринен басып өтетуғын белгисиз кәбирлерге уқсайсызлар, — деди.

⁴⁵ Сонда нызам муғаллимлериниң бири Ийсаға:

— Устаз! Сен бул сөзлерди айтып, бизлерди де қапа кылып атырсаң, — деди.

⁴⁶ Бирақ Ийса:

— Сизлер де хәсирет шегесизлер, нызам муғаллимлери! Өйткени сизлер көтерип жүриўге қыйын жүклерди адамларға артып, өзлериңиз оларды көтерисиўге бармағыңызды да қозғамайсызлар.

⁴⁷ Сизлер хәсирет шегесизлер! Себеби сизлер ата-бабаларыңыз өлтирген пайғамбарларға мазарлар орнатасызлар. ⁴⁸ Солай етип, сизлер ата-бабаларыңыздың ислерин макуллап, оларды дәлиллейсизлер. Олар пайғамбарларды өлтирген еди, ал сизлер оларға мазарлар орнатасызлар. ⁴⁹ Сонлықтан да, Қудайдың даналығы былай деген: «Мен оларға пайғамбарлар менен елшилерди жиберемен. Олар гейбиреўлерин өлтирип, гейбиреўлерин куўғын қылады».

⁵⁰⁻⁵¹ Сол себептен Абылдың қанынан баслап, қурбанлық шалына туғын орын менен Ибадатхана арасында өлтирилген Зекерияның қанына дейин, дүнья жаратылғаннан бери төгилген барлық пайғамбарлардың қаны усы әўладтан талап етиледі. Аўа, сизлерге айтатуғыным: усы әўладтан талап етиледі! ⁵² Хәсирет шегесизлер, нызам муғаллимлери! Өйткени сизлер қутқарылыў ҳаққында билим қапысының гилтин тартып алдыңлар: бул қапыдан өзлериңиз де кирмединлер, кирмекши болғанларға да тоскынлық жасадыңлар, — деди.

⁵³ Ийса сол жерден кетип баратырғанда, ашыўланған диний муғаллимлер менен парисейлер Оны қысқыға алып, көп сораўларға жуўап бериўге мәжбүрледі. ⁵⁴ Олар Ийсаны сөзинен тутып айыплаў ушын, Оны аңлды.

Он екинши бап

Кимнен қорқыў керек?

¹ Соның арасында көп мыңлаған адамлар жыйналып, бир-бирине тығылысып турды. Ийса алды менен Өз шәкиртлерине сөз баслап, былай деди:

— Парисейлердин ашытқысынан, яғный еки жүзлиликтен сақ болыңлар! ² Ашылмайтуғын хеш қандай сыр, билинбейтуғын хеш

кандай жасырын нәрсе жок. ³Сонлыктан карангыда айтканыңыз жактыда еситиледи, бекитиўли қапы артында кулакка сыбырлап айтканыңыз тамлардың төбесинен жәрияланады.

⁴Мениң сизлерге, досларыма айтатуғыным: денени өлтirse де, буннан соң баска хеш нәрсе ислей алмайтуғынлардан коркпаңлар! ⁵Бирак кимнен корқыўыңыз керек экенин айтайын: өлтиргеннен кейин, дозакка таслаўға қудирети күшли Қудайдан корқыңлар. Аўа, сизлерге айтатуғыным: Оннан корқыңлар. ⁶Бес шымшық еки тийинға сатылмай ма? Солай болса да, олардың хеш бирин де Қудай умытпайды. ⁷Басларыңыздағы шашлардың бәри де Қудайға санаўлы. Сонлыктан коркпаңлар: көп шымшықлардан сизлер кымбатлырақсызлар-ғо.

⁸Сизлерге айтатуғыным: ким де ким Мени адамлар алдында тән алса, Адам Улы да оны Қудайдың периштелериниң алдында тән алады. ⁹Ал ким де ким Мени адамлар алдында тән алмаса, оның өзи де Қудайдың периштелериниң алдында тән алынбайды.

¹⁰Адам Улына қарсы бир сөз айтқан хәр бир адам кешириледи, бирак Мухаддес Руўхка тил тийгизген адам кеширилмейди.

¹¹Сизлерди мәжилисханаларға, басшыларға хәм хәкимлерге апарғанда, қалай жуўап бериўди ямаса не айтыўды қайғырманлар. ¹²Себеби не айтыў керек экенин сизлерге сол ўақытта-ақ Мухаддес Руўх үйретеди.

Ақылсыз бай ҳаққында тымсал

¹³Халық арасынан биреў Ийсаға:

— Устаз, әжағама айт, мийрасты мениң менен бөлиссин, — деди.

¹⁴Ийса оған:

— Ким Мени сизлерге қазы ямаса мийрасларды бөлиўши етип қойды? — деди. ¹⁵Соңынан халыққа: — Абайлаңлар, дүньяхорлықтан сақ болыңлар! Өйткени адамның өмири оның мал-мүлкиниң көплигине байланыслы емес, — деп, ¹⁶оларға мынадай тымсал келтирди: — Бир бай адамның егислик жери мол зүрәәт берипти. ¹⁷Ол өз-өзине: «Не ислесем екен? Өнимлеримди жыйнап қоятуғын жерим жок», — деп пикир жүргизипти. ¹⁸Соңынан: — Былай ислеймен: ғәлlexаналарымды бузып, оларды үлкейтип саламан хәм сол жерге барлық ғәллем менен мал-мүлкимди жыйнап қояман. ¹⁹Соңынан өз жаныма былай деймен: «Жаным, көп жылға жететуғын мол дүньяң бар. Енди дем ал, ишип-жеп, кеўлинди хошла», — депти. ²⁰Бирак Қудай оған:

– Хәй, акмак, бүгін түнде сениң жаның алынады. Сонда сениң жыйнап-тергенлериң кимге қалады? – депти.

²¹ Өзи ушын байлық жыйнап, Қудай алдында сықмар болған адамның аұхалы усындай болады.

Тәшиүйишленбеңлер!

²² Ийса шәкиртлерине былай деди:

– Сонлықтан сизлерге айтатуғыным: не жеймиз деп, жаныңыз ушын, не кийемиз деп, денениз ушын тәшиүйишленбеңлер! ²³ Жан аұқаттан, дене кийимнен артық-ғо. ²⁴ Ғарғаларға қараңлар: олар екпейди де, ормайды да. Олардың я дән сақлағышлары, я ғәлlexаналары жоқ. Бирак, Қудай оларды асырайды. Ал сизлер қуслардан қаншелли қымбатлысызлар! ²⁵ Тәшиүйишлениү себебли, ким сизлердин аранызда өз өмирин бир саатқа болса да узайта алады? ²⁶ Егер усындай кишкене нәрсе қолыңыздан келмесе, басқа нәрселер хаққында тәшиүйишлениүдин неге кереги бар? ²⁷ Лилия гүллериниң қалай өсип турғанына қараңлар! Олар мийнет те етпейди, жип те ийирмейди. Бирак сизлерге айтатуғыным: Сулайман да өзиниң сән-салтанатында усылардың биреүиндей сәнли кийинбеген еди. ²⁸ Егер бүгін далада өсип турғаны менен, ертең ошаққа тасланатуғын шөпти Қудай усылай кийиндирсе, сизлерди олардан да артық кийиндирмес пе еди, хәй, исеними азлар! ²⁹ Сонлықтан да, не ишип, не жейтуғыныңызды излеп, тәшиүйишленбеңлер. ³⁰ Себеби усылардың бәрин бул дүньянын бутқа табыныушылары излеп жүреди. Сизлердин усыларға мүтәж екениңизди Әкеңиз биледи. ³¹ Оның орнына, Қудай Патшалығын излеп жүриңлер, сонда булар сизлерге қосымша етип бериледи.

³² Хәй, кишкене пада, қорқпа! Әкеңиз сизлерге Патшалықты беріуді мақул тапты. ³³ Мал-мүлкиңизди сатып, қайыр-садақа беріңлер. Өзлериңизге тозбайтуғын қалта ислеп, аспанда таусылмайтуғын ғәзийне жыйнаңлар. Ол жерге уры да жақынламайды, күйе де түсип жемейди. ³⁴ Өйткени байлықларыңыз қай жерде болса, кеүйиллериңиз де сол жерде болады.

Ийсаның қайта келиүйине таяр болыу

³⁵ – Беллериңиз бууыұлы болып, шыраларыңыз жанып тұрсын!
³⁶ Хожайыны неке тойдан қайтып келип, есикти қаққанда, оған дәриу ашыу ушын күтип тұрған хызметшилердей болыңлар. ³⁷ Хожайыны келгенде олардың сергек болып тұрғанын көрсе, сол хызметшилер қандай бахытлы! Сизлерге шынын айтаман: ол белин бууып,

хызметшилерин отырғызып, өзи оларға хызмет етеди. ³⁸ Егер хожайыны түн ортасында ямаса таң атқанда келип, хызметшилериниң ояў турғанын көрсе, онда сол хызметшилер қандай бахытлы! ³⁹ Мынаны билип қойыңлар: егер үй ийеси урының қашан келетуғынын билсе, ол үйине урының бузып кириўине жол қоймас еди. ⁴⁰ Сизлер де таяр болып турыўыңыз шәрт! Себеби Адам Улы сизлер ойламағанда келеди.

⁴¹ Сонда Петр:

– Ийем, Сен бул тымсалды тек бизлерге айтып атырсаң ба ямаса хәммеге ме? – деди.

⁴² Ийемиз былай деди:

– Ийеси үй-ишимдегилерге тийисли аўқатын аўқатында берсин деп, олардың үстинен тайынлаған исенимли хәм ақыллы үй басқарыўшы ким? ⁴³ Ийеси келгенде оның солай ислеп атырғанын көрсе, сол хызметши қандай бахытлы! ⁴⁴ Сизлерге шынын айтып турман: ийеси оны өзиниң пүткил мал-мүлкин басқарыўшы етип тайынлайды. ⁴⁵ Егер сол хызметши ишинен: «Ийем тез келе қоймас» деп, малайлар хәм шорыларды сабап, ишип-жеп, мәс бола басласа, ⁴⁶ онда сол хызметшиниң ийеси күтпеген күни хәм ойламаған аўқытта келип, оны аяўсыз жазалап, исенбейтуғынлардың аўхалына салады.

⁴⁷ Ийесиниң еркин билсе де таяр турмаған, оның ерки бойынша ис тутпаған хызметши көп таяқ жейди. ⁴⁸ Ал оның еркин билмеген хәм жазаға турарлы ис ислеген хызметши аз таяқ жейди. Кимге көп берилген болса, оннан көп талап етиледі. Кимге көп исенип тапсырылса, оннан көбирек соралады.

Масих ушын болатуғын айырылысыўлар

⁴⁹ – Мен дүнья жүзине от салыўға келдим. Оның хәзир-ақ жалынлап кетиўин қаншелли қәлер едим! ⁵⁰ Мен жүдә аўыр азап-хәсиретти* басымнан кешириўим тийис. Бул орынланғанша, қаншелли қыйналанман! ⁵¹ Мени жер жүзине татыўлық әкелген, деп ойлап атырсыз ба? Яқ, деймен сизлерге: алаўызлық әкелгенмен. ⁵² Өйткени буннан былай, бир үйде бес адам болса, олар өз ара бөлинеди. Үшеўи екеўине қарсы, екеўи үшеўине қарсы болады. ⁵³ Әкеси баласына, баласы әкесине қарсы, анасы қызына, қызы анасына қарсы, қәйин енеси келинине, келини қәйин енесине қарсы болып бөлинеди.

⁵⁴ Соңынан Ийса халыққа да былай деди:

---

* 12:50 Сөзбе-сөз: шомылдырылыўды.

– Сизлер батыстан бир булттың көтерилгенин көргениңизде, дәрриў: «Жаўын жаўады» дейсизлер хәм сондай болады да. ⁵⁵ Қубла самалы ескенде: «Күн ыссы болады» дейсизлер хәм сондай болады да. ⁵⁶ Хәй, еки жүзлилер! Жер хәм аспанның түсин анықлай алсаңлар да, неге хәзирги ўақыттың райын анықлай алмайсызлар?

⁵⁷ Нениң дурыс екенин неге өзлериңиз шеше алмайсызлар? ⁵⁸ Сен өз даўласың менен бирге басшының алдына баратырғаныңда, жолда оның менен жарасыўға тырыс. Олай етпесең, ол сени қазының алдына апарады, қазы сени хызметкерге тапсырады, ал хызметкер сени қамап таслайды. ⁵⁹ Саған айтатуғыным: соңғы тийининди төлеп таўыспағаныңша, ол жерден хеш шыға алмайсаң.

Он үшінши бап

Тәўбе етиў ҳаққында

¹ Сол ўақытта гейбиреўлер Ийсаға келип, Пилаттың галилалыларды өлтирткени хәм олардың қанын өзлери сойған қурбанлықлары менен араластырып таслағаны хәққында айтып берди. ² Ийса оларға:

– Сизлер: «Усындай апатқа ушырағаны ушын, бул галилалылар басқа барлық галилалылардан гүналырақ», – деп ойлайсызлар ма? ³ Як, деймен сизлерге. Егер тәўбе етпесеңдер, хәммеңиз де усылай набыт боласызлар. ⁴ Устилерине Силоха минарасы қулап өлген он сегиз адам Ерусалимде жасаўшы адамлардың хәммесинен айыплырақ еди, деп ойлайсызлар ма? ⁵ Як, деймен сизлерге. Егер тәўбе етпесеңдер, хәммеңиз де усылай набыт боласызлар, – деди.

⁶ Соңынан Ийса мынадай тымсал айтып берди:

– Бир адамның жүзим бағында егилген әнжир ағашы болыпты. Адам оннан мийўе алыў ушын келипти, бірақ таба алмапты. ⁷ Сонда ол бағманға: «Мине, мен үш жылдан бери бул әнжир ағашынан мийўе алыў ушын келемен, бірақ таба алмайман. Оны шаўып тасла! Неге ол босқа орын ийелеп тур?» – депти. ⁸ Бірақ бағман оған жуўап берип: «Хожайын, оны быйыл да қалдырың. Мен оның әтирапын қазып, қый төгейин. ⁹ Мүмкин, ендиги жылы мийўе берип қалар. Егер бермесе, шаўып тасларсыз, – депти.

Ийсаның бүкир ҳаялға шыпа бериўи

¹⁰ Бир дем алыс күни* Ийса мәжилисханалардың биринде тәлим берип отырған еди. ¹¹ Сол жерде он сегиз жылдан бери аўырыў руўхынан қыйналған бир ҳаял бар еди. Ол еки бүкленип қалған болып,

* 13:10 Сөзбе-сөз: шемби күни.

бойын хеш тик услай алмас еди. ¹² Ийса оны көрип, жанына шақырып алды да, оған:

– Хаял, сен дәртиңнен азат боласаң, – деп, ¹³ оның үстине колларын қойғанда, хаял сол ўақытта-ақ бойын тиклеп, Құдайға алғыслар айта баслады.

¹⁴ Сонда мәжилисхана басшысы Ийсаның дем алыс күни шыпа бергенине ашыўы келип, халыққа:

– Жумыс ислеў ушын алты күн бар. Шыпа алыўға дем алыс күни емес, ал сол күнлери келинлер, – деди.

¹⁵ Ийемиз Ийса оған былай деп жуўап берди:

– Хәй, еки жүзлилер! Дем алыс күни хәр бириңиз өгизинизди ямаса ешегинизди қорадан шешип алып, суўғарыўға апармайсыз ба?

¹⁶ Он сегиз жылдан бери шайтан байлап қойған Ибрайымның мына қызын дем алыс күни бул байлаўдан азат қылыў керек емес пе еди?

¹⁷ Ийса усы сөзлерди айтқанда, Оған қарсылық көрсеткенлердің хәммеси уялып қалды. Ал пүткил халық Оның барлық уллы ислерине куўанды.

Қышқыл туқым хәм ашытқы туўралы тымсал

¹⁸ Сонынан Ийса:

– Құдай Патшалығы неге уқсайды? Оны неге мегзетейин? ¹⁹ Ол – бир адамның алып, өз бағына еккен қышқыл туқымына* уқсайды. Ол өсип, терек болады хәм шақаларына аспан қуслары ушып келип, уя салады, – деди.

²⁰ Ийса және былай деди:

– Құдай Патшалығын неге уқсатайын? ²¹ Ол – бир хаялдың алып, барлық қамыр ашығанша, үш самар унға араластырған ашытқысына уқсайды.

Тар қапыдан кириңлер!

²² Ерусалимге қарай жол алған Ийса қала хәм аўылларды аралап, тәлим берип жүрди. ²³ Бир адам Ийсадан:

– Ийем, тек аз ғана адам қутқарыла ма? – деп сорады.

²⁴ Сонда Ийса халыққа былай деди:

– Тар қапыдан кириўге бар күшинизди салыңлар! Себеби сизлерге айтатуғыным: көплер кириўге тырысады, бирақ кире алмайды. ²⁵ Үй-дің Ийеси турып қапыны жаўып таслағанда, сизлер сыртта турып, қапыны қаға баслап: «Ийем! Ийем! Бизлерге қапыны аш!» – дейсизлер.

---

* 13:19 *Қышқыл туқым* – горчица. Ең кишкене туқым.

Бирақ Ол сизлерге: «Мен сизлерди танымайман хәм қаяктан келгениңизди билмеймен», – деп жуўап береді. ²⁶ Сонда сизлер: «Бизлер Сениң көз алдында ишип жедик. Сен бизлердиң көшелеримизде тәлим беретугын едиң-ғо», – деп айтасызлар. ²⁷ Бирақ Ол: «Сизлерге айтатуғыным: Мен сизлерди танымайман хәм қаяктан келгениңизди билмеймен. Хәй, жаманлық қылыўшылардың хәммеси Меннен аўлақ кетиндер!» – дейди.

²⁸ Сизлер Ибрайымды, Ысақты, Яқыпты хәм барлық пайғамбарларды Қудай Патшалығында, ал өзлериңиздиң сыртқа қуўып шығарылғаныңызды көргениңизде жылап, пушайман жейсизлер*. ²⁹ Шығыстан хәм батыстан, арқадан хәм кубладан адамлар келип, Қудай Патшалығында дастурхан әтирапына отырады. ³⁰ Мине, сонда соңғылардың гейбиреўлери бириншилер, ал бириншилердиң гейбиреўлери соңғылар болады.

Ийсаның Ерусалим туўралы қайғырыўы

³¹ Сол ўақытта бир неше парисейлер келип, Ийсаға:
– Бул жерден кет, Хирод Сени өлтирмекши, – деди.

³² Ийса оларға былай деди:

– Барып, сол түлкіге айтыңлар: Мен бүгин хәм ертең жинлерди қуўып шығарып, аўырыўларға шыпа беремен, ал үшінши күни исимди жуўмақлайман. ³³ Солай болса да, Мен бүгин, ертең хәм арғы күни Өз жолым менен жүриўим керек. Өйткени хеш бир пайғамбарға Ерусалимнен басқа жерде өлиўге болмайды.

³⁴ Ох, Ерусалим, Ерусалим! Пайғамбарларды өлтириўши, Қудайдың саған жибергенлерин тас пенен урыўшы қала! Өз шөжелерин қанатының астына алған мәкийен сыяқлы, Мен де сениң балаларыңды неше рет жыйнамақшы болдым, бирақ сизлер қәлемединдер.

³⁵ Мине, үйиңизди Қудай таслап кетип, ол қаңырап қалады. Сизлерге айтатуғыным: «Ийемиздиң атынан Келиўши жарылқанған!»** – деп айтқанларыңызға дейин Мени көрмейсизлер.

Он төртинши бап

Дем алыс күнinde шына беріў

¹ Бир дем алыс күни Ийса парисейлердиң бир басшысының үйине аўқатқа келгенде, хәмме Оны бақлап отырды. ² Сонда сарсық

* 13:28 Сөзбе-сөз: тислериңизди қайрайсызлар.

** 13:35 Забур 117:26.

кеселден азап шеккен бир адам Ийсаның алдына келди. ³Ийса диний муғаллимлер менен парисейлерден:

– Дем алыс күни аўырыў адамға шыпа бериў нызамға туўры келе ме ямаса туўры келмей ме? – деп сорады.

⁴Олар үндемеді. Сонда Ийса сол адамға қолын тийгизип шыпа берди де, қайтарып жиберди. ⁵Соңынан оларға былай деди:

– Араңыздағы бириңиздің баласы ямаса өгизи қудыққа түсип кетсе, дем алыс күни болыўына қарамастан, оны дәрриў шығарып алмай ма?

⁶Олар Ийсаның бул гәпине жуўап бере алмады.

Өзиңди жоқары тутпа!

⁷Қонақлардың өзлерине төрдеги орынларды таңлап атырғанын көрген Ийса оларға мынадай бир тымсал айтты:

⁸– Сени биреў неке тойына шақырғанда, төрдеги орынға отырма. Шақырылғанлар арасында сеннен де сыйлырақ биреў болыўы мүмкин. ⁹Олай етпесең, екеўиңизди де шақырған адам саған келип: «Мына адамға орныңды бер» десе, сен уялып, есик беттеги орынға отырыўға мәжбүр боласан. ¹⁰Сонлықтан қонаққа шақырылғаныңда, барып есик беттеги орынға отыр. Сонда сени қонаққа шақырған адам жанына келип: «Достым, төрге шығып отыр», – дейди. Солай етсең, өзиң менен отырған хәр бир адамның алдында абырайға ийе боласан. ¹¹Себеби ким де ким өзін жоқары тутса, ол пәслетиледи, ал ким де ким өзін пәс тутса, ол жоқары болады.

¹²Соңынан Ийса Өзин шақырған үй ийесине:

– Түски ямаса кешки зыяпат бергениңде досларыңды, туўысқанларыңды, ағайинлеринди, я бай қоңсыларыңды шақырма. Өйткени олай етсең, олар да сени қонаққа шақырып, саған қайтарады. ¹³Керисинше, зыяпат бергениңде жарлы, майып, ақсақ хәм соқырларды шақыр. ¹⁴Солай етсең, сен бахытлы боласан. Себеби олар саған қайтара алмайды. Бирақ хәк адамлар қайта тирилгенде, Қудай саған қайтарады, – деди.

Тойға мирәт етилгенлер хаққында тымсал

¹⁵Ийса менен дастурхан этирапында отырғанлардың бири бул сөзлерди еситип, Оған:

– Қудай Патшалығында дуз татқан адам бахытлы, – деди.

¹⁶Ийса оған былай деди:

– Бир адам үлкен зыяпат берип, көп қонақ шақырыпты. ¹⁷Аўқатланатуғын ўақыт болғанда: «Келиңдер, хәммеси таяр болды», – деп

айтыу ушын, мирәт етилгенлерге өз хызметшисин жиберипти. ¹⁸ Бирак хәммеси ойласып қойғандай, сылтау таба баслапты. Бириншиси оған: «Мен жер сатып алдым, соны барып көриуім керек, өтинемен, мени кешир», – депти. ¹⁹ Ал екіншиси: «Мен бес жуп өгиз сатып алдым, соларды сынап көриуге баратырман. Өтинемен, мени кешир», – депти. ²⁰ Үшіншиси де: «Мен тап жаңа үйлендим, сонлықтан келе алмайман», – депти. ²¹ Хызметши қайтып келип, булардың хәммесин хожайынына айтып берипти. Үй ийеси ашыуланып, хызметшисине: «Тез бар да, қаланың үлкен-киши көшелерин аралап, жарлы, майып, соқыр хәм ақсақ адамларды бул жерге алып кел», – деп буйырыпты. ²² Соңынан хызметши: «Хожайын, буйырғанларыңызды орынладым, бирак және де бос орын бар», – депти. ²³ Хожайын хызметшисине: «Жолларға хәм ауыл соқпақларына барып, адамларды бул жерге келиуге көндир. Сонда үйим адамларға толы болады. ²⁴ Өйткени сизлерге айтатуғыным: мирәт етилгенлердің хеш қайсысы да мениң зыяпатымнан дуз татпайды», – депти.

Ийсаға шәкирт болыудың шәрти

²⁵ Ийса менен бирге көп халық жүрген еди. Ийса оларға бурылып былай деди:

²⁶ – Ким де ким Маған келип, ата-анасын, хаялын, балаларын, аға-инисин, апа-қарындастарын, хәтте, өз өмирин де жек көрмесе, ол Мениң шәкиртим бола алмайды. ²⁷ Ким де ким өз атанақ ағашын аркалап, Мениң изимнен жүрмесе, ол Мениң шәкиртим бола алмайды. ²⁸ Араңыздағы бириңиз минара құрмақшы болса, оны питкериу ушын ғәрежет жете ме деп, алдын ала отырып, есаплап шықпай ма? ²⁹ Олай етпесе, тийкарын салып болып, қурып питкере алмай қалса, буны көргенлер оның үстинен күлип: ³⁰ «Мына адам қурыуды баслап, питкере алмады», – дейди.

³¹ Қайсы бир патша басқа патшаға қарсы урысқа шығажақ болса, өзимнің он мың әскерим менен, киятырған қарсыласымның жигирма мың әскерине қарсы тура аламан ба деп, алдын ала отырып ойланып алмай ма? ³² Күши жетпейтуғын болса, сол патша еле уақта болғанда оған елши жиберип, тынышлық питимин жасауды сорайды. ³³ Солай етип, сизлердің хәр бириңиз өзине тийисли хәмме заттан ұз кешпесе, Мениң шәкиртим бола алмайды.

³⁴ Дуз – жақсы нәрсе. Бирак дуз өз күшин жойтса, оны қалай және шорлы қылыуға болады? ³⁵ Ол жерге де, қый болыуға да жарамағанлықтан, сыртқа ылақтырып тасланады. Қулағы бар жақсылап еситип алсын!

Он бесинши бап

Жойтылған қой хақында тымсал

¹ Ийсаны тыңлау үшін көп салықшылар менен гүнакарлар Оның қасына жақынлап келген еді. ² Парисейлер менен диний муғаллимдер буну көріп:

— Ол гүнакарларды қабыл етип, олар менен бирге аўқат жейди, — деп наразылық билдирди.

³ Сонда Ийса оларға мына тымсалды айтып берди:

⁴ — Айтайық, араңыздағы бириңиздің жүз қойы болып, биреуін жойтып алса, ол тоқсан тоғызын шөл далада қалдырып, жойтылған бир қойын таппағанша ізлеп жүрмес пе еди? ⁵ Тауып алғаннан соң қуўанып кетип, оны ийinine көтерип алады да, ⁶ үйине келип, дослары менен қоңсыларын шақырып, оларға: «Мениң менен бирге қуўаныңлар, жойтылған қойымды тауып алдым», — дейди. ⁷ Сизлерге айтатуғыным: сол сыяқлы, тәўбе етиўге хәжети жоқ тоқсан тоғыз хак адамнан гөре, тәўбе еткен бир гүнакарға аспанда көбирек қуўанады.

Жойтылған гүмис теңге хақында тымсал

⁸ — Айтайық, бир хаялдың он гүмис теңгеси* болып, биреуін жойтып алса, ол шыра жағып, үйди сыпырып, таппағанша муқыятлап излемес пе еди? ⁹ Тауып алғаннан соң, курдаслары менен қоңсыларын шақырып: «Мениң менен бирге қуўаныңлар, жойтылған теңгемди тауып алдым», — дейди. ¹⁰ Сизлерге айтатуғыным: Қудайдың периштелери де тәўбе еткен бир гүнакар үшін усылай қуўанады.

Жойтылған ул хақында тымсал

¹¹ Ийса және былай деди:

— Бир адамның еки улы бар екен. ¹² Олардың генжетайы әкесине:

— Әке, мал-мүлкиңнің маған тийисли бөлегин бер, — депти.

Сонда әкеси мал-мүлкин еки улына бөлип берипти. ¹³ Бир неше күн өткеннен соң, киши ул бары-жоғын жыйнап алып, узақ елге кетип қалыпты. Ол жерде бузық жолға түсип, мал-мүлкин жөнсиз

---

* 15:8 *Гүмис теңге* — драхма (грек ақша бирлиги). Сол заманда жумысшының бир күнлик ис хақысы.

сарп етипти. ¹⁴ Жигит хэммесин сарп етип болғаннан соң, сол елде аўыр ашаршылық болып, ол жокшылыққа ушырапты. ¹⁵ Ол барып, сол елдің бир турғынына жалланыпты. Ал ол адам жигитти дала-сындағы шошқаларды бағыўға жиберипти. ¹⁶ Жигит шошқалар жейтуғын жем менен қарнын тойдырыўға да зар болыпты. Бирақ оған хеш ким хеш нәрсе бермепти. ¹⁷ Оның ақылы енип:

– Әкемнің қаншама жалланған жұмысшылары нанға тойып жүр, ал мен бул жерде аштан өлейин деп атырман. ¹⁸ Турып әкеме барайын, оған: «Әке, мен Қудайға хэм саған қарсы гүна иследим. ¹⁹ Енди сениң балаң деп аталыўға ылайықлы емеспен. Мени жалланған жұмысшыларынның қатарына қабыл ет», – деп айтайын, – депти.

²⁰ Солай етип, жигит әкесине қарай жолға шығыпты. Ол еле уақта киятырғанда, әкеси улын көрип, баўыры елжиреп кетипти. Жуўырып барып, улын қушақлап сүйе баслапты. ²¹ Улы оған:

– Әке, мен Қудайға хэм саған қарсы гүна иследим. Енди сениң улың деп аталыўға ылайықлы емеспен, – депти.

²² Бирақ әкеси хызметшилерине:

– Тез болыңлар, ең жақсы кийим әкелип, оған кийгизиңлер. Қолына жүзик тағып, аяғына аяқ кийим бериндер. ²³ Бағып семиртилген баспақты әкелип сойыңлар, ишип-жеп, кеўил көтерейик. ²⁴ Себеби мениң бул улым өлген еди – тирилди, жойтылған еди – табылды, – депти.

Солай етип, олар тойлай баслапты.

²⁵ Сол ўақытта үлкен улы атызда еди. Қайтып киятырып үйине жақынлағанда, нама хэм ойын-күлки сеслерин еситипти. ²⁶ Хызметшилериниң биреўин шақырып алып:

– Бул не? – деп сорапты.

²⁷ Хызметши оған:

– Иниңиз қайтып келди, әкеңиз оның аман-саў қайтып келгени ушын семиртилген баспақты сойды, – деп жуўап берипти.

²⁸ Үлкен улы ашыўланып, үйге киргиси келмепти. Сонда әкеси сыртқа шығып, оннан ишке кириўди өгинипти. ²⁹ Бирақ ол әкесине былай депти:

– Мине, мен саған неше жылдан бери хызмет етип киятырман, хеш қашан сениң буйрығыңа қарсы шыққан емеспен. Бирақ досларым менен ўақты хошлық етиўим ушын, сен маған бир ылақ та берген жоқсаң. ³⁰ Ал енди болса, мал-мүлкиңди бузық ҳаялларға сарп етип келген мына улыңа семиртилген баспақты сойыпсаң.

³¹ Әкеси оған:

– Улым! Сен хәмме ўақыт мениң менен биргесен. Мениң барлық мал-мүлким сеники-ғо. ³² Бирақ бүгин қуўанып, кеўил көтериўимиз керек. Өйткени сениң бул иниц өлген еди – тирилди, жойтылған еди – табылды, – депти.

Он алтыншы бап

Нахақ үй басқарыўшы хаққында тымсал

¹ Ийса Өз шәкиртлерине және былай деди:

– Бир бай адамның үй басқарыўшысы бар екен. Байдың қулағына: «Үйинди басқарыўшы мал-мүлкинди сарп етип жүрипти», – деген шағым жетипти. ² Бай оны шақырып алып:

– Сен туўралы еситип атырғаным не гәп? Өз жұмысың бойынша есап бер. Сен буннан былай үй басқарыўшы бола алмайсаң, – депти.

³ Сонда үй басқарыўшы өз-өзине:

– Не қылсам екен? Хожайыным мени жұмыстан босатып атыр. Жер қазыўға күшим жетпейди, садақа сораўға уяламан. ⁴ Басқарыўшылықтан босатылғанымнан соң, адамлар мени үйлерине қабыл қылыўы ушын не ислесем екен? Ҳе, таптым, – депти де, ⁵ хожайынына қарыздар адамларды бирим-бирим шақырып алып, олардың бириншисинен:

– Хожайынымнан қанша қарызың бар? – деп сорапты.

⁶ Ол:

– Жүз батпан май, – деп жуўап берипти.

– Тил хатынды ал да, тез отырып, елиў батпан деп жаз, – депти басқарыўшы. ⁷ Соңынан басқасынан:

– Сениң қанша қарызың бар? – деп сорапты.

– Мың қап бийдай, – деп жуўап берипти ол.

Оған да:

– Тил хатынды ал да, сегиз жүз қап деп жаз, – депти.

⁸ Хожайыны нахақ үй басқарыўшыны ақыллы ис қылғаны ушын мақтапты. Себеби бул дүньяның адамлары өзи сыяқлылар арасында Нурдың балаларынан гөре ақыллырақ хәрекет қылады. ⁹ Мениң сизлерге айтатуғыным: бул дүньяның байлығынан* пайдаланып дос арттырыңлар, бул байлық таўсылғанда, олар сизлерди мәңгилик мәканға қабыл қылсын.

¹⁰ Кишкене исте исенимли болған адам үлкен исте де исенимли болады, ал кишкене исте садақ болмаған адам үлкен исте де садақ

---

* 16:9 Сөзбе-сөз: нахақ байлықтан.

болмайды. ¹¹ Солай етип, егер сизлер бул дүньяның байлығына* садык болмасаңыз, ким сизлерге аспандағы хақыкый байлыкты исенип тапсырады? ¹² Егер сизлер баскаға тийисли нәрсеге садык болмасаңыз, ким сизлерге өзлериңиздикин береди?

¹³ Хеш бир хызметши еки хожаға хызмет ете алмайды. Өйткени ол биреўин жек көрип, екиншисин жақсы көреди ямаса биреўине садык болып, екиншисине итибарсыз қарайды. Сизлер хәм Қудайға, хәм байлыққа бирдей хызмет ете алмайсызлар.

¹⁴ Булардың хәммесин дүньяхор парисейлер еситип, Ийсаны мазақ қылды. ¹⁵ Ийса оларға былай деди:

— Сизлер өзлериңизди адамлар алдында хақ қылып көрсетесизлер, бирақ Қудай кеўиллериңизди биледи. Адамлар қымбат деп санаған нәрсе Қудай алдында жеркенишли.

¹⁶ Яқыяға дейин Мухаддес Нызам хәм пайғамбарлар дәўири болды. Сол ўақыттан баслап, Қудай Патшалығы хаққында Хош Хабар жәрияланып киятыр хәм хәр бир адам оған кириўге күш салып жүр. ¹⁷ Бирақ Мухаддес Нызамнан бир ноқат жоғалғанынан гөре, аспан хәм жердиң жоқ болып кетиўи ансатырақ.

¹⁸ Өз хаялы менен ажырасып, басқа хаялға үйленген хәр бир адам неке хадаллығын бузған болады. Күйеўинен ажырасқан хаялға үйленген адам да неке хадаллығын бузған болады.

Тиленши Лазар хәм бай хаққында тымсал

¹⁹ — Қымбат бахалы сәнли кийимлер кийип, хәр күни үлкен зыпатлар беретугын бир бай адам болыпты. ²⁰ Байдың дәрўазасы алдында пүткил денесин жара басқан Лазар атлы бир тиленши жатады екен. ²¹ Ол байдың дастурханынан түскен усақлар менен қарнын тойдырыўды әрман етипти. Ийтлер де келип, оның жараларын жалап кетеди екен. ²² Ыақты келгенде тиленши қайтыс болып, периштелер оны Ибрайымның жанына алып барыпты. Бай адам да қайтыс болып, оны жерлепти. ²³ Бай дозақ отында азап шегип атырып, басын көтерип қарағанда, алыста Ибрайымды хәм оның қасындағы Лазарды көрипти. ²⁴ Ол қатты бақырып: «Ибрайым ата, маған рехим ете гөр! Лазарды жибер, ол бармағынын ушын суўға басып, мениң тилиме суў тамызсын. Себеби мен бул от ишинде қатты қыйналып атырман», — депти. ²⁵ Бирақ Ибрайым оған: «Балам, сен өмиринде тек жақсылық көргениңди, ал Лазардың жаманлық көргенин умытпа. Енди болса, ол бул жерде

---

* 16:11 Сөзбе-сөз: нахақ байлыққа.

жубаныш тауып, ал сен қыйналып атырсаң. ²⁶ Буның үстине, сизлер менен бизлердің арамызға үлкен туңғыйық орнатылған. Сонлықтан бул жерден сизлерге өтпекши болғанлар өте алмайды хәм ол жерден де бизлерге хеш ким өте алмайды», — депти. ²⁷ Сонда бай адам: «Ата, олай болса, сеннен өтинемен, Лазарды мениң әкемнің үйине жибер. ²⁸ Өйткени мениң бес аға-иним бар. Олар да бул азап шегетуғын жерге түспеуи ушын ол барып, оларды ескертсин», — депти. ²⁹ Бирақ Ибрайым оған: «Оларда Муўса хәм басқа пайғамбарлардың Жазыўлары бар-ғо. Оларды тыңласын», — депти. ³⁰ Ал бай адам: «Як, Ибрайым ата! Бирақ егер өлгенлердің биреуи тирилип оларға барса, тәўбе етеди», — депти. ³¹ Сонда Ибрайым оған: «Егер Муўса менен пайғамбарларды тыңламағанда, өлгенлердің биреуи тирилсе де, исенбейди», — деп жуўап берипти.

Он жетинши бап

Кеширим, исеним хәм хызмет ҳаққында

¹ Ийса Өз шәкиртлерине және былай деди:

— Адамларды гүнаға азғырыўшы нәрселердің болыўы сөзсиз. Бирақ олар ким арқалы келсе, сол адам хәсирет шегеди! ² Ол адамның мына кишкенелердің биреуин азғырғанынан гөре, мойнына дигирман тасы байланып, теңизге тасланғаны оған жақсырақ болар еди. ³ Абайлы болыңлар! Егер туўысқаның саған қарсы гүна ислесе, оған ескертиў жаса. Егер гүнасын мойынласа, оны кешир. ⁴ Егер ол саған қарсы бир күннің ишинде жети рет гүна ислесе, жети рет те саған келип: «Гүнамды мойынлайман» десе, оны кешир.

⁵ Сонда елшилер Ийемиз Ийсаға:

— Исенимимизди арттыр, — деди.

⁶ Ийемиз былай деди:

— Егер исенимиңиз қышқыл туқымдай ғана болса да, бул тут ағашына: «Тамырың менен қопарылып, теңизге отырғызыл», — десеңдер, ол сөзиңизди тыңлайды.

⁷ Араңызда қайсы бириңиздің жер айдап ямаса мал бағып жүрген хызметшиси даладан қайтқанда, оған: «Тез келип, дастурханға отыр», — дейди? ⁸ Керисинше, оған: «Мениң кешки аўқатымды таярла, белиңди буўып, ишип-жеп болғанымша, маған хызмет ет. Соңынан өзиң ишип жейсең», — деп айтпай ма? ⁹ Буйырғанын орындағаны ушын хызметшисине миннетдаршылық билдирер ме екен?

¹⁰ Сол сыяклы сизлер де өзлериңизге буйырылғанның хәммесин орынлағаннан соң: «Бизлер арзымайтуғын қуллармыз, тек ұазыйпамызды ғана орынладык», – дедлер.

***Мақаў кесел болған
он адамның шыпа табыўы***

¹¹ Ийса Ерусалимге баратырып, Самария хәм Галила үлкелери арасындағы шегара жерлер арқалы жүрди. ¹² Ол бир аўылға кирип киятырғанда мақаў кесел болған он адам гезлести. Олар узакта турып, ¹³ қатты даўыслап:

– Устазымыз Ийса, бизлерге рехим ет! – деди.

¹⁴ Ийса оларды көрип:

– Барып, өзлериңизди руўханийлерге көрсетинлер, – деди.

Олар кетип баратырғанда мақаў кеселден жазылып кетти. ¹⁵ Олардың ишиндеги биреўи өзиниң шыпа тапқанын көрип, бәлент даўыс пенен Қудайды алғыслап, қайтып келди де, ¹⁶ Ийсаның аяғына жығылып, Оған миннетдаршылық билдирди. Бул адам самариялы еди.

¹⁷ Сонда Ийса:

– Шыпа тапқан он адам емес пе еди? Қалған тоғызы қаякта?

¹⁸ Қудайға алғыс айтыў ушын, мына шет еллиден басқа хеш ким қайтып келмеді ме? – деди.

¹⁹ Соң оған:

– Орныңнан тур да, кете бер, исенимин сени қутқарды, – деди.

Қудай Патшалығының келиўи

²⁰ Парисейлер Қудай Патшалығының қашан келетуғынын сорағанда, Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Қудай Патшалығы көзге көринип келмейди. ²¹ «Мине, бул жерде» ямаса «Әне, ана жерде» деп те айтпайды. Себеби Қудай Патшалығы сизлердин ишинде, – деди.

²² Соң Ийса шәкиртлерине былай деди:

– Адам Улының күнлериниң бирин болса да көриўди аңсайтуғын уақытларыңыз келеди. Бирақ, көре алмайсызлар. ²³ Сизлерге: «Әне, Ол ана жерде» ямаса «Мине, Ол бул жерде» десе, бармаңлар, олардың излерине ермеңлер. ²⁴ Өйткени шақмақ шағып, аспанды бир шетинен екінши шетине дейин жарқыратып жибергендей, Адам Улы да Өз күнинде солай пайда болады. ²⁵ Бирақ дәслепп Ол көп азап шегип, бул әўлад тәрәпинен қабылланбаўы тийис.

²⁶ Нухтың заманында қалай болған болса, Адам Улының күнлеринде де солай болады. ²⁷ Нух кемеге минген күнге дейин адамлар ишип жеди, үйленди, турмысқа шықты. Соңынан суў тасқыны

басып, хәммени набыт қылды. ²⁸ Луттың заманында да сондай болды: адамлар ишип жеди, саўда-сатық иследи, егин екти, жай салды. ²⁹ Бирақ, Лут Содом қаласынан шыққан күни аспаннан от хәм күкирт жаўып, хәммени набыт қылды. ³⁰ Адам Улы пайда болатуғын күни де тап сондай болады.

³¹ Сол күни тамның төбесинде болған адамның затлары үйинде қалса, оларды алайын деп төменге түспесин. Ким де ким атызда болса, үйине қайтпасын. ³² Луттың хаялын еске түсириңдер! ³³ Ким де ким өз жанын сақламақшы болса, ол оны набыт қылады, ал ким де ким өз жанын набыт қылса, ол оны сақлайды. ³⁴ Сизлерге айтатуғыным: сол түни бир төсекте жатырған еки адамның биреуі алынады, екіншиси қалдырылады. ³⁵ Бирге дигирман тартқан еки хаялдың биреуі алынады, екіншиси қалдырылады. [³⁶]*

³⁷ Сонда шәкиртлери Ийсадан:

– Ийем, бул ўақыялар қай жерде болады, – деп сорады.

Ийса оларға:

– Өлик қай жерде болса, қузғынлар да сол жерге жыйналады, – деди.

Он сегизинши бап

Жесир хаял хәм қазы хаққында тымсал

¹ Ийса шәкиртлерине бәркулла дуға етип, үмит үзбеуі кереклигин билдириў ушын бир тымсал айтып берди.

² Ол былай деди:

– Бир қалада Қудайдан да қорқпайтуғын, адамлардан да уялмайтуғын бир қазы болыпты. ³ Сол қалада бир жесир хаял да турады екен. Хаял оған қайта-қайта келип: «Мениң хуқықымды даўласымнан қорған», – деп өтине береді екен. ⁴ Бирақ қазы көп ўақытқа дейин буны ислегиси келмепти. Соңынан өз өзине: «Мен Қудайдан да қорқпайман, адамлардан да уялмайман. ⁵ Бирақ, мына жесир хаял маған тынышлық бермей атырғаны ушын оның хуқықын қорғай қояйын. Болмаса, ол қайта-қайта келип, мениң мазамды алар», – депти.

⁶ Ийемиз Ийса сөзин даўам етип былай деди:

– Әдилсиз қазының сөзлерине кулақ салыңлар. ⁷ Қудай Өзине күни-түни жалбарынып атырған, Өзи таңлап алған адамлардың

---

* 17:36 Басқа нускада мына аят бар: «Еки адам атызда болса, биреуі алынып, екіншиси қалдырылады».

хуқықын қорғамай ма? Оларды көп күттирип қоя ма? ⁸ Сизлерге айтатуғыным: көп кешікпей олардың хуқықын қорғайды. Бірақ Адам Улы келгенде, жер жүзінде исеним табар ма екен?

Парисей хәм салықшы хаққында тымсал

⁹ Өзлериниң хақлығына исенип, басқаларды кемситетуғын айырым адамларға Ийса мына тымсалды да айтып берди:

¹⁰ – Еки адам дуға етиу үшін Ибадатханаға кирипти. Олардың биреуі парисей, екіншиси салықшы екен. ¹¹ Парисей турып алып мынадай деп дуға етипти: «О, Қудайым! Мен басқа адамлардай тонаушы, нахақ, неке хадаллығын бузыушы ямаса, хәтте, мына салықшы сыяқлы болмағаным ушын, Саған шүкирлик етемен. ¹² Хәптесине еки мәрте ораза тутаман. Барлық тапқан табысымның оннан бирин беремен». ¹³ Ал салықшы алыста турып, көзин аспанға көтеріуҕе де батылы бармай, қатты өкинип*: «О, Қудайым! Мендей гүнакарға рехим ет!» – депти.

¹⁴ Сизлерге айтатуғыным: парисей емес, ал усы адам ақланып үйине қайтыпты. Себеби өзін жоқары тутқан хәр бир адам пәслетиледи, ал өзін пәс тутқан адам жоқары болады.

Ийса хәм кишкене балалар

¹⁵ Қолын тийгизсин деп, адамлар Ийсаға бөбеклерин алып келди. Шәкиртлери буны көрип, оларға кейиди. ¹⁶ Бірақ Ийса оларды қасына шақырып алып, шәкиртлерине:

– Балалардың Маған келиуіне рухсат бериндер, оларға тосқынлық жасамаңлар. Өйткени Қудай Патшалығы усындайлардики. ¹⁷ Сизлерге шынын айтаман: ким де ким Қудай Патшалығын кишкене бала сыяқлы қабыл етпесе, ол оған кире алмайды, – деди.

Байлық хәм мәңгилик өмир

¹⁸ Бир басшы Ийсадан:

– Ийгиликли Устаз! Мәңгилик өмирди алыуым ушын не ислеуім керек? – деп сорады.

¹⁹ Ийса оған:

– Сен неге Мени ийгиликли деп атап атырсаң? Жалғыз Қудайдан басқа хеш ким ийгиликли емес. ²⁰ Оның буйрықларын билесең-ғо: «Неке хадаллығын бузба, адам өлтirme, урлық ислеме, жалған гүуалық берме, ата-анаңды хұрметле»**, – деди.

* 18:13 Сөзбе-сөз: көкирегине урып.

** 18:20 Шығыу 20:12-16; Мухаддес Нызамды қайталау 5:16-20.

²¹ Бирақ ол:

– Булардың хәммесин мен бала ўақтымнан бери орынлап кия-тырман, – деди.

²² Буны еситкен Ийса оған:

– Саған және бир нәрсе жетиспейди. Барлық мал-мүлкінди сатып, акшасын жарлыларға үлестирип бер. Сонда сениң ғәзийнен аспанда болады. Соңынан келип, Мениң изиме ер, – деди.

²³ Басшы буны еситип, қатты қапа болды. Себеби ол жүдә бай еди.

²⁴ Ийса оның қапа болғанын көрип:

– Байлығы барлардың Қудай Патшалығына кириўи қандай қыйын! ²⁵ Бай адамның Қудай Патшалығына кириўинен гөре, түйеге ийнениң көзинен өтиў ансатырақ, – деди.

²⁶ Буны еситкенлер:

– Олай болса, ким қутқарыла алады? – деп сорады.

²⁷ – Адамлардың қолынан келмеген нәрсе Қудайдың қолынан келеди, – деди Ийса.

²⁸ Сонда Петр:

– Минекей, бизлер хәмме нәрсемизди таслап, Сениң изине ердик, – деди.

²⁹ Ийса шәкиртлерине:

– Сизлерге шынын айтаман: Қудай Патшалығы ушын я үйин, я хаялын, я туўысқанларын, я ата-анасын, я балаларын қалдырып кеткен хәр бир адам ³⁰ бул дүньяда неше есе артығы менен алады хәм келешекте мәңгилик өмирге ийе болады, – деди.

Ийсаның Өз өлими хәм қайта тирилиўи хаққында үшінши рет билдириўи

³¹ Ийса он еки шәкиртин қасына шақырып алып, оларға былай деди:

– Минекей, бизлер енди Ерусалимге қарай көтерилип баратырмыз. Сол жерде пайғамбарлардың Адам Улы туўралы жазғанларының хәм-меси орынланады. ³² Ол басқа миллет адамларына услап бериледи. Олар Оның үстинен күледи, масқаралайды, бетине түкиреди ³³ хәм қамшылап сабап, өлтиреди. Ал Ол үшінши күни қайта тириледи.

³⁴ Бирақ шәкиртлери бул сөзлерден хеш нәрсе түсинбеди. Бул сөзлер оларға жасырын болып, айтылғанлардың мәнисин аңламады.

Ийсаның бир соқыр адамға шыта беруїи

³⁵ Ийса Ерихо қаласына жақынлағанда, жолдың шетинде тиленшилик етип, бир соқыр адам отыр еди. ³⁶ Қасынан адамлардың өтип баратырғанын еситкен ол:

– Не болып атыр? – деп сорады.

³⁷ – Насыралы Ийса өтип баратыр, – дести адамлар оған.

³⁸ Сонда ол:

– Даўыттың Урпағы Ийса! Маған рехим ете гөр! – деп бақырып жиберди.

³⁹ Алдында кетип баратырғанлар үнин шығармаўды айтып, оған кейиди. Бирақ ол оннан да бетер қатты бақырып:

– Даўыттың Урпағы! Маған рехим ете гөр! – деди.

⁴⁰ Сонда Ийса тоқтап, соқыр адамды қасына алып келиўди буйырды. Соқыр адам жақынлағанда, Ийса оннан:

⁴¹ – Сен ушын не ислеўимди қәлейсең? – деп сорады.

– Ийем, көзлерим көретуғын болсын, – деди ол.

⁴² Ийса оған:

– Көзлериң көретуғын болсын, исенимиң сени қутқарды, – деди.

⁴³ Сол ўақытта-ақ соқыр адамның көзлери көре баслады хәм Қудайды алғыслап, Ийсаның изине ерди. Буны көрген пүткил халықта Қудайды мактады.

Он тоғызыншы бап

Салықшы Зақайдың қутқарылыўы

¹ Ийса Ерихо қаласына кирип, оның ишинен өтти. ² Сол жерде Зақай атлы бир адам бар еди. Өзи салықшылардың баслығы болып, бай адам еди. ³ Ол Ийсаның қандай екенлигин көриўге умтылатуғын еди. Бирақ адамлар көп болғанлықтан, көре алмады. Өйткени оның бойы пәс еди. ⁴ Ийсаны көриў ушын ол алға қарай жуўырып, жабайы әнжир терегине шығып алды. Себеби Ийса усы жерден өтиўи керек еди. ⁵ Ийса сол жерге келгенде жоқарыға қарап, оған:

– Зақай, тезирек төмен түс! Бүгин сениң үйинде қалыўым керек, – деди.

⁶ Ол тезлик пенен төмен түсип, Ийсаны куўаныш пенен қабыл алды. ⁷ Буны көргенлердиң хәммеси:

– Ол гүнакар адамның үйине қонаққа барды, – деп наразылық билдире баслады.

⁸ Бирақ Зақай орнынан турып, Ийемизге:

– Ийем, мал-мүлкимнің ярымын жарлыларға бермен. Егер кимнің хақын жеген болсам, төрт есе артығы менен қайтарып бермен, – деди.

⁹ Сонда Ийса:

– Бүгін бул үйге қутқарылыу келди. Өйткени бул адам да Ибраһымның урпағы-ғо. ¹⁰ Себеби Адам Улы адасқанларды тауып, қутқарыу ушын келди, – деди.

Он мина хаққында тымсал

¹¹ Буларды тыңлап отырғанларға Ийса тымсал менен сөзин дауам етти. Өйткени Ол Ерусалимге жақынласып қалғанлықтан, олар: «Қудай Патшалығы жақын арада келеди», – деп ойлаған еди. ¹² Сонлықтан Ийса былай деди:

– Бир ақсүйек адам өзине патшалық бийлигин алып қайтыу ушын, узақ елге кетпекши болыпты. ¹³ Ол өзиниң он хызметшисин шақырып алып: «Мен қайтып келемен дегенше, бул ақшаны айланысқа жибериндер», – деп, оларға он мина* берипти. ¹⁴ Бирақ оған қараслы пуқаралар оны жек көретуғын еди. Сонлықтан оның изинен уәкиллерин жиберип: «Оның бизлердиң үстимизден патша болыуын кәлемеймиз», – деп айтып қалыпты.

¹⁵ Бирақ ол патша болып қайтып келгенде, өзи берген ақшалар менен ким қанша арттырғанын билиу ушын хызметшилерин өзине шақыртыпты. ¹⁶ Бириншиси келип: «Хожайын! Сениң бир минаң және он мина арттырды», – депти. ¹⁷ Хожайыны оған: «Бәрекелла, жақсы хызметшим! Кишкене исте исенимли болғаның ушын, сен он қала үстинен басқарыуға бийлик аласаң», – депти.

¹⁸ Екиншиси келип: «Хожайын, сениң бир минаң және бес мина арттырды», – депти. ¹⁹ Хожайыны оған да: «Сен бес қаланың үстинен басқарыушы боласан», – депти.

²⁰ Соңынан басқасы да келип: «Хожайын! Мине, сениң минаң. Мен оны бет орамалға түйип сақладым. ²¹ Мен сеннен қорқтым. Себеби сен қоймаған жериңнен алып, екпеген жериңнен оратуғын қатал адамсаң», – депти. ²² Хожайыны оған: «Хәй, жаман хызметши! Сени өз аузыңнан шыққан сөзлерің менен айыплайман. Мениң қоймаған жерден алатуғын, екпеген жерден оратуғын қатал адам екенімди биледи екенсең, ²³ неге енди ақшамды айланысқа берип жибермедің? Сонда мен қайтып келгенимде, оны пайдасы менен қайтарып алар едим-ғо», – депти. ²⁴ Соң қасында турғанларға қарап: «Оннан минаны алың да, он миңасы барға бериндер», – депти. ²⁵ «Хожайын, оның он миңасы бар-ғо», – десипти олар. ²⁶ Сизлерге айтатуғыным: кимде бар болса, оған және де мол етип бериледи, ал кимде жоқ болса, оның бары да тартып алынады.

---

* 19:13 *Бир мина* – жұмысшының үш айлық ис хақысы.

²⁷ Енди үстилеринен патша болыұымды қәлемеген душпанларымды бул жерге алып келиң де, көзимнің алдында өлтириңлер, — депти патша.

***Ийсаның Ерусалимге салтанатлы
түрде кириуі***

²⁸ Усыларды айтып болғаннан кейин Ийса жол баслап, Ерусалимге қарай жүрди. ²⁹ Ол Зәйтүн деп аталатуғын таудың етегиндеги Бетфаге хәм Бетания деген ауылларға келгенде еки шәкиртин жумсап, ³⁰ оларға былай деди:

— Қарсы алдыңыздағы ауылға барыңлар. Оған киргениңизде, еле хеш ким минбеген, байлап қойылған гүррени табасызлар. Оны шешип, алып келиңлер. ³¹ Егер биреу: «Оны неге шешип атырсызлар?» — деп сора, «Ол Ийемизге керек», — деп айтыңлар.

³² Жиберилгенлер барып, Ийсаның өзлерине айтқанларын анық тапты. ³³ Олар гүррени шешип атырғанда, оның ийелери:

— Гүррени неге шешип атырсызлар? — деп сорады.

³⁴ Олар:

— Ол Ийемизге керек, — деп жууап берди.

³⁵ Олар гүррени Ийсаға алып келди. Оның үстине өзлеринің шапанларын салып, оған Ийсаны миндирди. ³⁶ Ийса баратырғанда, адамлар жолға шапанларын төседи.

³⁷ Ийса Зәйтүн тауынан төмен түсетуғын жерге жақынлағанда, Оның барлық шәкиртлеринің топары өзлери көрген барлық кәраматлары ушын қууанышлы түрде бәлент дауыс пенен Қудайға мақтаулар айта баслады:

³⁸ *«Ийемиздің атынан келиуіши Патша жарылқанған!
Аспанда тынышлық, ең жоқарыдағы Қудайға алғыс
болсын!»**

³⁹ Халық арасында турған гейбир парисейлер Ийсаға:

— Устаз, шәкиртлериңе тыйым сал, — деди.

⁴⁰ Ийса оларға:

— Сизлерге айтатуғыным: егер олар үндемей қалса, таслар бақырады, — деди.

⁴¹ Ийса Ерусалимге жақынлағанда оны көріп жылап жиберди де:

⁴² — Ох, хеш болмаса усы күниңде тынышлығыңа нелер керек екенин билсең еди! Бирақ бул хәзир сениң көзлериңнен жасырылған. ⁴³ Душпанларың бекинислер жасап, сени қоршап, жән-жақтан қысатуғын күнлер басыңа түседи. ⁴⁴ Олар сени хәм сениң ишиңдеги

---

* 19:38 Забур 117:26.

балаларынды жер менен жексен кылады. Сенде тас үстінде тас қалдырмайды. Өйткени сен Қудайдың саған келген ұақтың билемдин, — деди.

Ийсаның Ибадатханадан сатыўшыларды куўыўы

⁴⁵ Сонынан Ийса Ибадатханаға кирип, ол жерден сатыўшыларды куўып шығара баслады. ⁴⁶ Оларға:

— *«Мениң уйим дуға ететуғын үй болады»**, — деп Мухаддес Жазыўда айтылған, ал сизлер оны қарақшылардың уясына айландырдыңлар!** — деди.

⁴⁷ Ийса хәр күни Ибадатханада тәлим беретуғын еди. Бас руўханийлер, диний муғаллимлер хәм халық басшылары Оны жоқ қылыўдың жолын изледи. ⁴⁸ Бирақ буның илажын таба алмады, себеби пүткил халық Ийсаның сөзлерин жан-тәни менен тыңлайтуғын еди.

Жигирмаланшы бап

Ийсаның бийлиги хаққында сораў

¹ Күнлердин биринде Ийса халыққа Ибадатханада тәлим берип, оларға Хош Хабарды жәриялап турғанда, Оның қасына бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер ақсақаллар менен бирге келип, ² Оннан:

— Бизлерге айтшы, бул ислерди қандай бийлик пенен ислеп жүрсең хәм бундай бийликти Саған ким берди? — деп сорады.

³ Ийса жуўап қайтарып:

— Мен де сизлерден бир нәрсени сорайын. Айтыңларшы:

⁴ Яқияның шомылдырыўы*** аспаннан болды ма ямаса адамлардан ба? — деди.

⁵ Олар өз ара ойласып:

— Егер «аспаннан» десек, Ол бизлерге: «Онда неге сизлер оған исенбедиңлер», — деп айтар. ⁶ Ал егер «адамлардан» десек, пүткил халық бизлерге тас атар, өйткени олар Яқияның пайғамбар екенине исенеди, — дести. ⁷ Сонлықтан олар Ийсаға:

* 19:46 Ийшя 56:7.

** 19:46 Еремия 7:11.

*** 20:4 *Шомылдырыўы* — грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға берийүиниң нышаны.

– Қаяктан екенин билмеймиз, – деп жуўап берди.

⁸ Сонда Ийса оларға:

– Мен де сизлерге бул ислерди қандай бийлик пенен ислейтуғынымды айтпайман, – деди.

Жаўыз дийханлар хаққында тымсал

⁹ Соңынан Ийса халыққа мына тымсалды айтып берди:

– Бир адам жүзим бағын отырғызыпты хәм оны дийханларға ижараға берип, өзи узақ ўақытқа алыс жерге кетип қалыпты. ¹⁰ Терим мәўсими келгенде, бағдың жемисинен тийисли үлесин алыў ушын, ол дийханларға өзиниң бир хызметшисин жиберипти. Бирақ дийханлар оны урып, қуры қол қайтарыпты. ¹¹ Ол басқа хызметшисин жибергенде, оны да урып, масқаралап, қуры қол қайтарыпты. ¹² Үшиншисин жумсағанда, оны да жарадар етип, қуўып жиберипти. ¹³ Сонда жүзим бағының ийеси: «Не қылсам екен? Сүйикли улымды жиберейин. Мүмкин, оны хұрмет етер», – депти. ¹⁴ Бирақ дийханлар оны көрип, өз ара ойласып: «Бул мийрасхор-ғо. Жүринлер, оны өлтирейик, сонда мийрас мүлки бизлерге қалады», – десипти де, ¹⁵ оны жүзим бағынан сыртқа шығарып, өлтирипти. Енди жүзим бағының ийеси оларға не ислейди? ¹⁶ Ол келип, сол дийханларды жоқ қылады да, жүзим бағын басқаларға береди.

Буны еситкенлер:

– Қудай сақласын! – дести.

¹⁷ Бирақ Ийса көзлерин оларға тигип:

– Олай болса, Мухаддес Жазыўдағы:

«Қурылысшылар керексиз деп таслаған тас,

Үйдиң мүйешиниң тийкарғы тасы болды»*, –

деген сөзлер нени аңлатады?

¹⁸ Сол тасқа түскен хәр бир адамның шыл-пәршеси шығады. Тас кимниң үстине түссе, соны женшип таслайды, – деди.

¹⁹ Ийсаның бул тымсалды өзлерине тийгизип айтып атырғанын түсинген диний муғаллимлер менен бас руўханийлер Оны сол ўақытта-ақ қолға алыўға тырысты, бирақ халықтан қорқты.

Салық төлеў туўралы

²⁰ Олар Ийсаны дыққат пенен аңлый баслады. Ийсаны сөзинен тутып, Оны хәкимниң бийлигине хәм хұкимине тапсырыў ушын,

---

* 20:17 Забур 117:22.

Оған өзлерин хақ нийетли қылып көрсететуғын жансызларды жиберди. ²¹ Жансызлар Ийсадан:

– Устаз, бизлер Сениң хақыйкатты айтып тәлим берип атырғаныңды билемиз. Хеш кимнің бет-жүзине карамай, Қудайдың жолын дурыс үйретип отырсаң. ²² Айтшы, бизлердің Рим патшасы-Қайсарға салық төлеуимиз дурыс па ямаса надурыс па? – деп сорады.

²³ Бирақ Ийса олардың хийлесин түсинип, оларға:

²⁴ – Маған бир динар көрсетиндер. Бунда кимнің сүүрети бар хәм кимнің аты жазылған? – деди.

Олар:

– Қайсардың, – деп жууап берди.

²⁵ Сонда Ийса:

– Олай болса, Қайсардың хақын Қайсарға, Қудайдың хақын Қудайға бериндер, – деди.

²⁶ Солай етип, олар Ийсаны халық алдында айтқан бирде бир сөзнен тута алмады. Оның жууапларына таң қалысып, лал болып қалды.

Қайта тирилиуі хаққында сорау

²⁷ Қайта тирилиуі жоқ деуши саддукейлердің* айырымлары Ийсаға келип, Оннан:

²⁸ – Устаз, Муўса бизлерге: «Егер биреудің ағасы баласыз өлип хаялын қалдырса, иниси оның хаялын алып, өз ағасының урпағын дауам еттирсин», – деп жазып қалдырған. ²⁹ Жети ағайинли бар еди: бириншиси үйленип, баласыз өлди. ³⁰ Екиншиси де, ³¹ үшіншиси де сол хаялды алды. Хаялды жетеуинің хәммеси де алып, бала қалдырмай өлип кетти. ³² Ең соңында хаялдың өзи де қайтыс болды. ³³ Ал қайта тирилиуде ол жетеуинің ишинде қайсысының хаялы болады? Ол жетеуине де хаял болған еди-ғо, – деп сорады.

³⁴ Ийса жууап берип былай деди:

– Бул дүньяның адамлары үйленеди хәм турмысқа шығады. ³⁵ Ал келеси дүньяға хәм өлимнен қайта тирилиуге ылайықлы болғанлар үйленбейди де, турмысқа да шықпайды. ³⁶ Олар периштелер сыяқлы болғанлықтан, енди өлмейди. Өлимнен қайта тирилгенликтен, Қудайдың балалары болады. ³⁷ Муўса да өлгенлердің қайта тирилетуғынын жанып турған пута хаққында аятта көрсеткен еди. Ол сол жерде Жаратқан Ийемизди: «*Ибрайымның Қудайы, Ысақтың Қудайы, Яқыптың Қудайы*»** деп атаған. ³⁸ Қудай өлилердің емес, ал тирилердің Қудайы. Себеби Оған тийисли адамлардың хәммеси тири.

* 20:27 *Саддукейлер* – Ийсаның заманында яхудийлердің күшли диний топары.

** 20:37 *Шығыу* 3:6.

³⁹ Диний муғаллимлердин гейбиреўлери:

– Устаз, Сен дурыс айттың, – деди.

⁴⁰ Оған және сораў бериўге хеш кимниң батылы бармады.

Масих кимниң Урпағы?

⁴¹ Ийса оларға былай деди:

– Неге Масихты Даўыттың Урпағы деседи? ⁴² Даўыттың өзи Забурда:

«Ийем мениң Ийеме айтты:

⁴³ *„Душпанларыңды аяғыңның астына бастырмағанымша, Мениң оң жағымда отыр!“»** –

деген-ғо.

⁴⁴ Солай етип, Даўыт Оны «Ийем» деп атаған болса, Ол қалайынша оның Урпағы болады?

Диний муғаллимлер ҳаққында

⁴⁵ Пүткил халық тыңлап турғанда, Ийса Өз шәкиртлерине:

⁴⁶ – Диний муғаллимлерден сақ болыңлар! Олар узын кийим кийиўди, базар майданларында өзлерине сәлем берилиўин, мәжилисханаларда сыйлы орында, зыяпатларда төрде отырыўды жақсы көреді.

⁴⁷ Олар жесир хаяллардың үйлерин жалмап жутып, көзге көриниў ушын узын дуўа етеди. Бундай адамлар ен аўыр жаза алады, – деди.

Жигирма биринши бап

Жесир хаялдың садақасы

¹ Ийса нәзер салып, Ибадатхананың садақа қутысына Қудайға арналған сыйларын салып атырған байларды көрди. ² Ол бир ғәрип жесир хаялдың да еки тийин салғанын көрип:

³ – Сизлерге ҳақыйқатын айтаман: бул жарлы жесир хаял хәммеден көп салды. ⁴ Өйткени булардың хәммеси өз байлықларынан аўысқанын салды. Ал бул хаял жарлы болса да, күн көрисине керекли барлық ақшасын салды, – деди.

Ақырзаманның белгилери

⁵ Гейбиреўлер Ибадатхананың сулыў таслар хәм Қудайға арналған сыйлар менен безетилгенин айтып турғанда, Ийса:

⁶ – Сизлер усы жерде көрип турғанларыңыздан тас үстинде тас қалмай, хәммеси қыйратылатуғын күнлер келеди, – деди.

---

* 20:42-43 Забур 109:1.

⁷ Олар Ийсадан:

– Устаз, булар кашан болады? Булардың болатуғынын алдын ала қандай белги билдиреди? – деп сорады.

⁸ Ийса оларға:

– Алданыўдан сақ болыңлар! Себеби көплер Мениң атым менен келип: «Мен – Масихпан» ямаса «Ўақыт жақын» дейди. Олардың излерине ерменлер. ⁹ Урыслар хәм көтерилислер хаққында еситкениңизде, коркпаңлар. Өйткени дәслепп усылар болыўы тийис. Бирақ ақыры дәрхал келмейди, – деди.

¹⁰ Сонынан Ийса оларға былай деди:

– Миллет миллетке қарсы, патшалық патшалыққа қарсы көтеріледі. ¹¹ Күшли жер силкиниўлер, көп жерлерде ашаршылықлар хәм қырғынлар болады. Аспаннан қорқынышлы кубылыслар хәм уллы қарапатлы белгилер жүз береді. ¹² Бирақ булардың хәммесинен бурын адамлар сизлерди ушлап алып қуўғын қылады, мәжилисханаларға тапсырып, қамаққа салады. Мениң атым ушын сизлерди патшалар менен хәкимлердиң алдына алып барады. ¹³ Сонда сизлерге Мен туўралы гүўалық бериўге мүмкиншилик туўылады. ¹⁴ Сонлықтан өзлериңизди қалай қорғаўды алдын ала ойламаўды кеўиллериңизге түйип алыңлар. ¹⁵ Себеби Мен сизлерге сондай шешенлик пенен даналық беремен, сизлерге қарсы шыққанлардың хеш қайсысы да қарсы сөйлей де, сөзлериңизди бийкарлай да алмай қалады. ¹⁶ Хәтте, ата-ана, аға-ини, ағайин-туўған хәм досларыңыз да сизлерге сатқынлық ислейди. Ал гейбиреўлериңизди өлтиреді. ¹⁷ Мениң атым себебли, сизлерди хәмме жек көреді. ¹⁸ Бирақ басларыңыздағы бир тал шаш та набыт болмайды. ¹⁹ Сабырлық пенен өз жаныңызды қутқарасызлар.

Ерусалимнің қыйратылыўы

²⁰ – Ерусалимди әскерлердиң қоршап алғанын көргениңизде, онын ұайран болатуғын ўақтының жақынлағанын билиңлер. ²¹ Сонда Яхудидағылар таўларға қашсын. Қаланың ишиндегилер тез сыртқа шықсын, этираптағылар қалаға кирмесин. ²² Өйткени сол күнлер Мухаддес Жазыўда айтылғанлардың хәммеси орынланатуғын жаза күнлери болады. ²³ Сол күнлери жүкли хәм емизиўли ҳаялларға қандай қыйын болады! Себеби жер жүзинде үлкен апатшылық болып, бул халық Қудайдың ғәзбине ушырайды. ²⁴ Олар қылыш жүзинен өткерилип, барлық еллерге тутқын етилип алып кетиледи. Басқа миллетлердиң дәўраны тамам болмағанша, Ерусалим олар тәрәпинен аяқ асты қылынады.

Адам Улының қайта келуі

²⁵ — Қуяш, ай хәм жулдызларда кәраматлы белгилер пайда болады. Жер жүзинде халықлар теңиздің шуўлап толқынланғанынан үмитсизликке түсип албырайды. ²⁶ Адамлар дүньяға киятырған апатшылықты күтип, қорқыўдан хәлсизленеди. Өйткени аспан күшлери силкинеди. ²⁷ Сонда адамлар Адам Улының уллы күдирет хәм салтанат пенен бултта киятырғанын көреди. ²⁸ Бул ўақыялар бола баслағанда турып, басларыңызды көтеринлер. Себеби қутқарылыўыңыз жақын.

Сергек болып, дуўа етиңлер!

²⁹ Ийса оларға мына тымсалды айтып берди:

— Әнжир ағашына хәм басқа барлық тереклерге қараңлар. ³⁰ Олардың жапырақ шығара баслағанын көргениңизде, жаздың жақынлағанын өзлериңиз билесизлер. ³¹ Сол сыяқлы, сизлер бул ўақыялардың болып атырғанын көргениңизде, Қудай Патшалығының жақын екенин билиңлер.

³² Сизлерге шынын айтып турман: бул әўлад жоқ болып кетпесинен бурын булардың хәммеси болады. ³³ Аспан хәм жер жойылады, бірақ Мениң сөзлерим хеш жойылмайды.

³⁴ Сақ болыңлар! Шағал мәслик қылып, мәс болып, турмыс тәшиўишлери астында жүреклериңизди аўыр жүк баспасын. Және сол күн сизлерге тор сыяқлы тосаттан түспесин. ³⁵ Өйткени сол күн пүткил жер жүзинде жасаўшылардың басына түседи. ³⁶ Сол себептен болажақ бул ислерден қутылып, Адам Улы алдында тура алыў ушын хәмме ўақыт сергек болып, дуўа етиңлер.

³⁷ Ийса күндиз Ибадатханада тәлим берип, ал түнлерин болса қаладан шығып, Зәйтүн таўында өткизетуғын еди. ³⁸ Таң атыўдан пүткил халық Ийсаны тыңлаў ушын Ибадатханаға келетуғын еди.

Жигирма екінши бап

Яхуданың сатқынлығы

¹ Қутқарылыў байрамы деп аталатуғын Ашытқысыз нан байрамы жақынлап қалған еди. ² Бас руўханийлер хәм диний муғаллимлер халықтан қорққанлықтан, Ийсаны жасырын түрде өлтириўдин жолын изледи.

³ Сонда он еки елшиниң бири — Искарriot деп аталған Яхуданың ишине шайтан кирип алды. ⁴ Яхуда барып, бас руўханийлер хәм

Ибадатхананың бас карауылылары менен Ийсаны оларға қалай услап беріуді ойласты. ⁵ Олар қууанысып, оған ақша беріуге келісім берді. ⁶ Яхуда үәде беріп, Ийсаны оларға халық жоқ жерде услап беріуі үшін қолайлы пайыт ізледі.

Ийсаның соңғы кешеси

⁷ Қутқарылыу байрамының қозысы шалыныуы керек болған Ашытқысыз нан байрамы жетіп келді. ⁸ Ийса Петр менен Юханды жиберіп:

– Барыңлар, бизлер үшін Қутқарылыу байрамының асын таярлаңлар, – деді.

⁹ Олар:

– Қай жерде таярлауымызды қәлейсең? – деп сорады.

¹⁰ Ийса оларға былай деді:

– Қалаға киргениңизде, гүзе менен суу көтеріп киятырған адамға гезлесесіз. Оның изине еріп, ол кирген үйге кириңдер ¹¹ хәм үйдин ийесине: «Устазымыз: „Шәкиртлерім менен бирге байрам асын жейтуғын бөлмем қәне?“ – деп сеннен сорап атыр», – деңдер. ¹² Ол сизлерге төсеклер төселген жоқарыдағы үлкен бөлмени көрсетеді. Сол жерде таярланлар.

¹³ Олар барып, Ийсаның айтқанларының хәммесін тауып, байрам асын таярлады.

¹⁴ Аұқатланатуғын уақыт болғанда, Ийса елшилери менен бирге дастурхан этирапына отырды. ¹⁵ Оларға:

– Азап шекпесімнен бұрын бул байрам асын сизлер менен бирге жеуді қатты қәлеген едим. ¹⁶ Сизлерге айтатуғыным: бул Қудай Патшалығында орынланбағанша, Мен бул асты енди жемеймен, – деді.

¹⁷ Соңынан Ийса қолына кесени алып, шүкирлик етти де:

– Буны алып, өз ара бөлісип ишиндер. ¹⁸ Себеби Мениң сизлерге айтатуғыным: Қудай Патшалығы келмегенше, Мен енди жүзім ишимлигинен ишпеймен, – деді.

¹⁹ Соң нанды алып, Қудайға шүкирлик етти хәм оны сындырып, оларға берді де:

– Бул – сизлер үшін берилетуғын Мениң денем. Мени еслеп турыу үшін буны ислеңдер, – деді.

²⁰ Сол сыяқлы, кешки аұқаттан соң кесени алып:

– Бул – Мениң сизлер үшін төгилетуғын қаным менен бекитилетуғын Жаңа Келісім.

²¹ Бирақ қараңлар, Мени сататуғын адамның қолы Мениң қолым менен бирге дастурханда. ²² Адам Улы Қудай алдын ала

белгилегендей баратыр. Бирақ Оған сатқынлық қылыўшы хәсирет шегеди! – деди.

²³ Шәкиртлер бир-биринен:

– Бул исти ислеитуғын қайсысымыз? – деп сорай баслады.

Хәммеден уллы ким?

²⁴ Шәкиртлер арасында қайсысының ең уллы болып есапланыўы керек экени хәкқында бир тартыс та пайда болды. ²⁵ Ийса оларға былай деди:

– Миллетлердің патшалары өз халықлары үстинен үстемлик етеди, оларға бийлик етиўшилер «халықтың қайырқомлары» деп аталады. ²⁶ Бирақ сизлер бундай болмаңлар. Керисинше, араңызда ең үлкен болған ең кишидей болсын, басшы да хызметшидей болсын. ²⁷ Қайсы бири уллы: дастурхан басында отырған ба ямаса хызмет етип турған ба? Дастурхан басында отырған емес пе? Бирақ Мен сизлердің араңызда хызметшидеймен.

²⁸ Сынаўдан өткен ўақтымда сизлер Мениң менен бирге болдыңлар. ²⁹ Әкем Маған патшалық бийлигин бергени сыяқлы, Мен де сизлерге патшалық бийлигин беремен. ³⁰ Солай етип, сизлер Мениң Патшалығымның дастурханы әтирапында ишип жейсизлер, тахларда отырып, Израилдың он еки урыўын хүким етесизлер.

Петрдің таныўы туўралы болжаў

³¹ Ийса Петрге:

– Симон, Симон! Адамлардың бийдайды кепшик пенен желпигени сыяқлы, шайтан сизлерди сынаў ушын рухсат сораған еди. ³² Бирақ Мен исенимин таўсылмасын деп, сен ушын дуға еттим. Сен Маған қайтып келгениңде, туўысқанларыңның исенимин бекемле, – деди.

³³ Симон Ийсаға:

– Ийем! Сениң менен бирге қамаққа да, өлимге де барыўға таярман, – деди.

³⁴ Бирақ Ийса оған:

– Петр, саған айтатуғыным: бүгин қораз шақырмастан бурын сен Мени танымайман деп, Меннен үш рет танасаң, – деди.

Дорба хәм қылыш

³⁵ Соң Ийса шәкиртлерине:

– Мен сизлерди шыжлансыз, дорбасыз, аяқ кийимсиз жибергенимде, не нәрседен кемшилик көрдинлер? – деди.

– Хәш нәрседен, – деп жуўап берди олар.

³⁶ Сонда Ийса оларға:

– Ал енди кимнің шыжланы болса, оны алып жүрсин. Және дорбасын да алсын. Кимнің қылышы болмаса, кийимин сатып, қылыш алсын. ³⁷ Өйткени сизлерге айтатуғыным: Мухаддес Жазыұдағы: «*Ол жынаятшыларға қосып саналды*»*, – деген аят Менде әмелге асыуы керек. Аўа, Мен туўралы жазылғанлар орынланып атыр, – деди.

³⁸ – Ийем! Қара, бул жерде еки қылыш бар, – деди олар.

– Сол жетеди, – деди Ийса.

Ийсаның Зәйтүн таўында дуўа етиўи

³⁹ Ийса шығып, Өз әдети бойынша Зәйтүн таўына кетти. Шәкиртлери де Оның изине ерди. ⁴⁰ Сол жерге келгенде, Ийса оларға:

– Азғырылмаўыңыз ушын дуўа етиңлер, – деди.

⁴¹ Өзи олардан тас ылақтырым жердей аўлағырақ барып, дизерлеп отырды да, былай деп дуўа етти:

⁴² – О, Әкем, егер Сен кәлесен, бул азап кесесин Меннен өткизип жибер. Бирақ Мениң емес, Сениң кәлегениң болсын. ⁴³ Сонда аспаннан бир периште Ийсаға көринип, Оған күш берди. ⁴⁴ Ол азап шегип атырып, және де күшлирек дуўа етти. Оның тери жерге тамған қан тамшылары сыяқлы еди.

⁴⁵ Ийса дуўа етип болып, орнынан тұрды да, шәкиртлериниң қасына келди. Олардың қайғыдан шаршап, уйықлап атырғанын көрди. ⁴⁶ Оларға:

– Неге уйықлап атырсызлар? Турынлар, азғырылмаўыңыз ушын дуўа етиңлер, – деди.

Ийсаның қолға алынуы

⁴⁷ Ийса еле сөйлеп тұрғанда, бир топар адамлар пайда болды. Олардың алдында он еки шәкиртиниң бири Яхуда киятыр еди. Ол Ийсаны сүйиў ушын Оған жақынласты. ⁴⁸ Ийса оған:

– Яхуда! Сен Адам Улын сүйип турып, Оған сатқынлық ислейсен бе? – деди.

⁴⁹ Ийсаның қасындағылар не болажағын сезип:

– Ийем, қылышты иске салайық па? – деди.

⁵⁰ Олардың биреўи бас руўханийдиң қулының оң қулағын шаўып таслады.

⁵¹ Бирақ Ийса:

---

* 22:37 Ийшя 53:12.

– Токтатыңдар, жетер енди! – деп құлдың құлағына қолын тийгизіп, жазып жиберди.

⁵² Соң Ийса Өзин услауға келген бас руұханийлерге, Ибадатхананың бас қарауылларына хәм ақсақалларға былай деди:

– Мени услау үшін жынаятшыға қарсы шыққандай болып, қылыш хәм шоқмар алып келдіңдер ме? ⁵³ Мен хәр күни сизлер менен бирге Ибадатханада болғанымда, Маған қарсы қол көтермедіңдер. Бірақ енди заман сизики, хәзир қараңғылық үстемлик ететуғын ұақыт.

Петрдің Ийсадан таныуы

⁵⁴ Олар Ийсаны услап, бас руұханийдің үйине алып барды. Ал Петр узақтан ерип келди. ⁵⁵ Хәўлиниң ортасына от жағып, хәммеси бирге отырғанда, Петр де олардың арасында отырған еди. ⁵⁶ Бир шоры қыз Петрдің оттың қасында отырғанын көрип, оған тигилип қарады да:

– Бул адам да Оның менен бирге еди, – деди.

⁵⁷ Бірақ Петр қызға:

– Як, қарындасым, мен Оны танымайман, – деп Ийсадан танды.

⁵⁸ Бираздан кейин басқа биреу де Петрди көрип:

– Сен де солардың бирисең, – деди.

Бірақ Петр оған:

– Як, аға, мен олардан емеспен, – деди.

⁵⁹ Бир сааттай өткеннен соң, тағы биреу:

– Расында да, мына адам Оның менен бирге болған, себеби ол галилалы-ғо, – деди беккем исеним менен.

⁶⁰ Бірақ Петр оған да:

– Аға, сениң не айтып турғаныңды түсинбеймен, – деди.

Тап сол ұақытта, ол сөйлеп турғанда, қораз шақырды. ⁶¹ Ийемиз Ийса бурылып, Петрге қарады. Сонда Петр Ийемиздің: «Бүгин қораз шақырмастан бурын сен Меннен үш рет танасан», – деген сөзин есине түсирди. ⁶² Сыртқа шығып кетип, өкирип жылады.

Ийсаны масқаралау

⁶³ Ийсаны услап турған адамлар Оны масқаралап ура баслады.

⁶⁴ Оның көзлерин байлап, Оннан:

– Ұәлийлик етип айт, Сени ким урды? – деп сорады. ⁶⁵ Оған және басқа да көп жаман сөзлер айтты.

Ийса жоқарғы кеңес алдында

⁶⁶ Таң атқаннан кейин, халық ақсақаллары, яғный бас руұханийлер менен диний муғаллимлер бирге жыйналып мәсләхәтлести де, Ийсаны өзлериниң жоқарғы кеңесине апарды. ⁶⁷ Оннан:

– Бизлерге айт, Сен Масихпысаң? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Мен сизлерге айтсам да, исенбейсизлер. ⁶⁸ Сизлерге сорау берсем де, жууап бермейсизлер. ⁶⁹ Бирақ ендигиден былай, Адам Улы кудиретли Қудайдың оң жағында отырады, – деди.

⁷⁰ Сонда хәммеси:

– Демек, Сен Қудайдың Улымысаң? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Мениң Сол екенимди өзлериңиз айттыңыз, – деп жууап берди.

⁷¹ Сонда олар:

– Бизлерге және кандай гүуалық керек? Өз аўзынан еситтик-ғо, – дести.

Жигирма үшінши бап

Ийсаның Пилатқа апарылыуы

¹ Сонда жыйналғанлардың хәммеси орынларынан турып, Ийсаны Пилатқа алып барды да, ² Оны былай деп айыплай баслады:

– Бизлер бул Адамның халқымызды жолдан азғырып жүргенин анықладық. Ол Рим патшасы-Қайсарға салық төлеуге қарсы шығып, Өзин Масихпан, яғный Патшаман деп атайды.

³ Пилат Ийсадан:

– Сен Яхудийлердің Патшасымысаң? – деп сорады.

Ийса оған:

– Сол екенимди өзиң айттың, – деп жууап берди.

⁴ Пилат бас рууханийлер менен халыққа:

– Мен бул Адамнан хеш бир айып таппай турман, – деди.

⁵ Бирақ олар айтқанынан қайтпай:

– Ол Галила үлкесинен баслап, хәтте, усы жерге дейин пүткил Яхудияда Өз тәлийматын тарқатып, халыққа қозғалаң салып жүр, – дести.

Ийса Хирод алдында

⁶ Пилат буну еситкенде:

– Бул Адам галилалы ма? – деп сорады.

⁷ Ийсаның Хиродка қараслы үлкеден екенин билгенде, Пилат Оны Хиродка жиберди. Сол күнлери Хиродтың өзи де Ерусалимде еди.

⁸ Хирод Ийсаны көргенде қатты кууанды. Өйткени Ол тууралы көп еситкенликтен, Оны бурыннан көргиси келетуғын хәм бир кәрамат*

* 23:8 Сөзбе-сөз: кәраматлы белги.

көрсетер деп үмітленетуғын еді. ⁹ Ол Ийсаға көп сораулар берді, бірақ Ийса хеш жууап бермеді. ¹⁰ Ал бас руұханийлер менен диний муғаллимлер сол жерде турып, Ийсаны қатты айыплады. ¹¹ Хирод та өз әскерлери менен бирге Оны кемситип масқаралады да, Оған патшаның липасын кийгизип, Пилатқа қайтарып жиберді. ¹² Бул ұақыядан бурын бир-бирине душпан болып келген Хирод пенен Пилат сол күни дос болып қалды.

Өлим хұкими

¹³ Пилат бас руұханийлерди, басшыларды хәм халықты шақыртып алып, ¹⁴ оларға:

– Сизлер маған бул Адамды халықты жолдан азғырып жүр деп, алып келдинлер. Мине, мен сизлердиң көз алдыңызда Оны тергесем де, сизлердиң қойған айыпларыңыздың биреуін де Оннан таппадым. ¹⁵ Хирод та хеш нәрсе таппай, Оны бизлерге қайтарып жиберді. Көрип турғаныңыздай, Ол өлим жазасына ылайық хеш нәрсе ислеменген. ¹⁶ Сонлықтан Оны жазалап, босатып жиберемен, – деди. [17]*

¹⁸ Бірақ халықтың хәммеси бир аұыздан:

– Бул Адамды жоқ қыл! Бизлерге Барабаны босатып бер! – деп бақырысты.

¹⁹ Бараба қалада жүз берген қозғалаңға қатнасып, адам өлтиргени ушын қамалған еді.

²⁰ Пилат Ийсаны босатып жибермекши болып, оларға қарата және сөйледі.

²¹ Бірақ олар:

– Оны атанақ ағашқа шегелет! Шегелет! – деп бақырысты.

²² Пилат үшінши рет оларға:

– Ол қандай жаманлық иследи, ақыры? Мен Оннан өлимге ыл-айықлы хеш айып таппадым. Солай екен, Оны жазалап, босатып жиберейин, – деди.

²³ Бірақ олар дауысларының барынша бақырыуды дауам етип, Ийсаны атанақ ағашқа шегелетиуди талап қылды хәм ақырында өз дегенлерине еристи. ²⁴ Солай етип, Пилат олардың талапларын орынлауға қарар етті. ²⁵ Олардың сораған адамын, қозғалаң көтергени хәм адам өлтиргени ушын қамақта отырған адамды босатып, Ийсаны олардың еркине тапсырды.

---

* 23:17 Басқа нускада мына аят бар: «Пилат хәр Құтқарылыұ байрамында олар ушын бир тутқынды босатып жиберийи керек еди».

Ийсаның атанақ ағашқа шегеленуі

²⁶ Әскерлер Ийсаны алып баратырғанда, аўылдан киятырған Симон деген киренели бир адамды услап алып, оған атанақ ағашты аркалатып, Ийсаның изинен жүриўге мәжбүрледи.

²⁷ Ийсаның изине жүдә көп халық ерип жүрди. Арасында Ол ушын зарлап жыласқан хаяллар да бар еди. ²⁸ Ийса оларға бурылып былай деди:

– Ерусалим қызлары! Мен ушын жыламанлар. Бирақ өзлериңиз хәм балаларыңыз ушын жыланлар. ²⁹ Себеби: «Нәсилсиз хаяллар, хеш қашан туўмаған курсаклар хәм бала емизбеген көкиреклер бахытлы!» – деп айтатуғын күнлер келеди. ³⁰ Сонда таўларға: «Үстимизге қулаңлар!», төбешиклерге: «Бизлерди бастырыңлар!»* – деседи. ³¹ Өйткени жап-жасыл ағашқа усылай ислесе, қуўраған ағашқа не қылады екен?

³² Ийса менен бирге еки жынайтшыны да өлимге алып барды. ³³ «Бас сүйеги» деген жерге келгенде, олар Ийсаны еки жынайтшы менен бирге атанақ ағашқа шегеледи. Жынайтшылардың биреуі Оның оң тәрәпинде, екиншиси шеп тәрәпинде еди. ³⁴ Ийса:

– Әке, оларды кешире гөр! Олар не ислеп атырғанын билмейди, – деди.

Әскерлер шек тасласып, Ийсаның кийимлерин бөлисти.

³⁵ Халық сол жерде қарап тұрды. Ал басшылар Ийсаның үстинен күлип:

– Ол басқаларды қутқарған еди-ғо. Егер Ол Қудайдың жиберген Масихы, Қудайдың Таңлағаны болса, Өзин Өзи қутқарсын, – деди.

³⁶ Әскерлер де Оған жақынласып, Оны маскаралады хәм сирке суўын берип:

³⁷ – Егер Сен Яхудийлердің Патшасы болсаң, Өзинди Өзин қутқар, – дести.

³⁸ Ийсаның бас бетинде: «**БҮЛ – ЯХУДИЙЛЕРДИҢ ПАТШАСЫ**» деген жазыў бар еди.

³⁹ Атанақ ағашқа шегеленген жынайтшылардың бири:

– Сен Масих емессең бе? Қәне, онда Өзинди де, бизлерди де қутқар, – деп мазақ етти.

⁴⁰ Ал екиншиси оған кейип:

– Өзиң де бирдей жазаға хәким етилип турып, Қудайдан қорқпайсаң ба? ⁴¹ Бизлер ислеримизге ылайық әдил жаза алдық. Ал Ол хеш қандай жаманлық қылған жоқ-ғо, – деди. ⁴² Соң Ийсаға: – Ийса, Өз Патшалығыңа келгениңде, мени есиңе ал! – деди.

---

* 23:30 Осия 10:8.

⁴³ Ийса оған:

— Саған шынын айтаман: сен бүгін Мениң менен бирге жәннетте болсаң, — деди.

Ийсаның жан тапсырыуы

⁴⁴⁻⁴⁵ Түски саат он екилер шамасында күн жактысын түсирмей, саат үшлерге дейин пүткил жерди қараңғылық қаплап турды. Ибадатханадағы Мухаддесхананың пердеси ортасынан екиге бөлинип, жырттылып кетти. ⁴⁶ Ийса бәлент дауыс пенен бақырып:

— Әке! Руұхымды Сениң қолыңа тапсыраман, — деди.

Усыны айтып болды да, жан тапсырды.

⁴⁷ Болған ұақыяларды көрген жүзбасы Қудайды алғыслап:

— Ғақыйқаттан да, бул хақ Адам екен, — деди.

⁴⁸ Тамашаға жыйналған пүткил халық болған ұақыяларды көрип, жүрек-бауырлары езилип*, излерине қайтты. ⁴⁹ Бирақ Ийсаны билгенлердің хәммеси хәм Галиладан Оның изине ерип келген хаяллар буларға узақтан қарап турды.

Ийсаның қәбирге қойылуы

⁵⁰⁻⁵¹ Кеңестің қарары менен исинде қатнаспаған, кеңес ағзасы болған Юсуп атлы жақсы хәм хақ бир адам бар еди. Ол Яхудияның Ариматия қаласынан болып, Қудай Патшалығын күтип жүрген еди. ⁵² Юсуп Пилатқа барып, Ийсаның денесин сорады. ⁵³ Оны атанақ ағаштан түсирип алып, кепинлик тауарға орады хәм еле хеш ким қойылмаған жартаста ойылған бир қәбирге қойды. ⁵⁴ Бул яхудийлердің таярлық күни** болып, дем алыс күни кирип киятырған еди.

⁵⁵ Ийса менен бирге Галиладан келген хаяллар да Юсупке ерип барып, қәбирди хәм Ийсаның денесинің қалай қойылғанын көрди.

⁵⁶ Олар үйлерине қайтып келип, хош ийисли майлар хәм әтирлер таярлап қойды.

Ал дем алыс күни Қудайдың буйрығы бойынша дем алды.

Жигирма төртінши бап

Ийсаның қайта тирилиуі

¹ Хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни таң сәхәрде хаяллар таярлап қойған хош ийисли майларын алып, қәбирге келди.

* 23:48 Сөзбе-сөз: көкиреклерине ура-ура (яхудийлердің өкингенде хәм қайғырғанда ислейтуғын ис-хәрекеті).

** 23:54 Таярлық күни — жума күни.

²Олар кәбирдің аўзындағы тастың домалатып алып тасланғанын көрди. ³Бирақ ишке киргенде, Ийемиз Ийсаның денесин таба алмады. ⁴Олар буған таң қалысып турғанда, тосаттан жарқыраған кийим кийген еки адам пайда болды. ⁵Хаяллардың хүрейлери ушып, басларын жерге ийгенде, еки адам оларға былай деди:

– Тирини өлилердің арасынан неге излейсизлер? ⁶Ол бул жерде жоқ, Ол қайта тирилди! Галилада болғанында, Оның сизлерге не айтқанын еслериңизге түсириңлер. ⁷Ол сизлерге: «Адам Улы гүнакар адамлардың қолына услап бериледи, атанақ ағашқа шегеленеди хәм үшінши күни қайта тириледи», – деген еди-ғо. ⁸Сонда олар Ийсаның сөзлерин еслерине түсирди.

⁹Кәбирден қайтып барған хаяллар булардың хәммесин он бир елшиге хәм басқа барлық адамларға хабарлады. ¹⁰Бул хабарды елшилерге жеткизгенлер магдалалы Мәриям, Юханна, Яқыптың анасы Мәриям хәм олар менен бирге жүрген басқа хаяллар еди. ¹¹Бирақ бул сөзлер елшилерге бос гәп болып көринип, олар хаялларға исенбеди. ¹²Ал Петр орнынан турып, кәбир төрепке қарай жууырып кетти. Ол ишке еңкейип қарағанда, тек жатырған кепинликти ғана көрди. Болған ўақыяға таң қалып, изине қайтты.

Еммауқа баратуғын жолда

¹³Тап сол күни шәкиртлердің екеўи Ерусалимнен он еки шақырымдай қашықтықтағы Еммаус деп аталатуғын бир аўылға баратырып, ¹⁴болған усы ўақыялар хәққында өз ара сөйлести. ¹⁵Олар өз ара сөйлесип, пикир алысып баратырғанда, Ийсаның Өзи оларға жакынлап, қатар жүрди. ¹⁶Бирақ олардың көзлери байланғандай болып, Оны танымады. ¹⁷Ийса олардан:

– Сизлер өз ара нелер хәққында сөйлесип баратырсызлар? – деп сорады.

Олар қапалы пишинде тоқтап қалды. ¹⁸Арасындағы Клеопа атлы биреўи Оған:

– Ерусалимде болсан да, усы күнлерде сол жерде жүз берген ўақыялардан хеш хабары жоқ, жалғыз Сен шығарсан, – деди.

¹⁹Ийса олардан:

– Қандай ўақыялардан? – деп сорады.

Олар жуўап берип:

– Насыралы Ийса хәққында ўақыялар да. Ол Қудайдың хәм пүткіл халықтың алдында исинде де, сөзинде де күдиретли болған пайғамбар еди. ²⁰Бас руўханийлеримиз бенен басшыларымыз Оны өлим жазасына хәм атанақ ағашқа шегелеўге тапсырды. ²¹Ал бизлер Оны Израилды күтқарады деп, үмит еткен едик. Мине, бул ўақыялардың

болғанына бүгін үш күн болды. ²² Буның үстине, арамыздағы хаялдардың гейбиреулері бизлерди таң қалдырды. Олар ерте таңда кәбирге барып, ²³ Оның денесин таппай келди. Қайтып келип, Ийсаның тири екенин билдирген периштелерди көргенин айтып берди. ²⁴ Және бизлердің ишимиздегі айырымлар кәбирге барып, анық хаяллардың айтқанындай екенин көрипти. Бирақ Ийсаның Өзин көрмепти, – дести.

²⁵ Ийса оларға былай деди:

– Хәй, ақылсызлар! Пайғамбарлардың айтқанларының хәммесине шын жүректен исенбейтуғынлар! ²⁶ Масих усы азаптарды шегип, Өз салтанатына кириуи керек емес пе еди?

²⁷ Соңынан Муўсаның хәм барлық пайғамбарлардың Жазыуларынан баслап, Мухаддес Жазыулардың хәммесинде Өзи хаққында айтылғанларды оларға түсиндирип берди.

²⁸ Олар өзлери баратырған аўылға жақынлағанда, Ийса Өзин жолын даўам ететуғын қылып көрсетти. ²⁹ Бирақ олар:

– Бизлер менен бирге қал, күн батыўға шамаласып, кеш бола-жак, – деп Оннан өтинди.

Солай етип, Ийса олар менен бирге қалыў ушын аўылға кирди.

³⁰ Олар менен дастурхан басында отырғанда Ийса нанды алып, Қудайға шүкирлик етти хәм сындырып, оларға берди. ³¹ Сонда ғана олардың көзлери ашылып, Оны таныды. Бирақ Ийса көзден ғайып болды. ³² Олар бир-бирине:

– Ол жолда бизлер менен сөйлесип, Мухаддес Жазыуларды түсиндиргенде, жүреклеримиз куўанышқа толмаған ба еди? – деди.

³³ Дәрриу орынларынан турып, Ерусалимге қайтып келди. Он бир елшини хәм олар менен бирге жыйналғанларды тапты. ³⁴ Жыйналғанлар:

– Ийемиз хақыйқаттан қайта тирилип, Симонға көринипти, – дести.

³⁵ Сонда еки шәкирт те жолдағы ўақияларды хәм Ийса нанды сындырғанда, Оны қалай танып қалғанын айтып берди.

Ийсаның шәкиртлерине көриниуи

³⁶ Олар усыны айтысып турғанда, Ийсаның Өзи олардың ортасында пайда болып:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! – деди.

³⁷ Бирақ шәкиртлер әрўақ көрип турмыз деп ойлап, таң қалысып, қатты қорқысты. ³⁸ Ийса оларға:

– Неге хайран қалып тұрсызлар? Неге кеўиллериңизге бундай гүманлы ойлар келеди? ³⁹ Мениң қолларыма хәм аяқларыма қараңлар.

Бул Мениң Өзиммен. Маған қол тийгизип көриндер. Әрұақта ет пенен сүйек болмайды, бірақ көріп турғаныңыздай, Менде бар, — деди.

⁴⁰ Усыны айтып, оларға қолларын хәм аяқларын көрсетти. ⁴¹ Ал шәкиртлери қуўанысып хәм аң-таң болысып, еле исенбей турғанда, Ийса олардан:

— Бул жерде жейтуғын бир нәрсеніз бар ма? — деп сорады.

⁴² Олар Оған писирилген балықтың бир бөлегин берди. ⁴³ Ийса оны алып, олардың көз алдында жеди.

⁴⁴ Сонда Ийса оларға былай деди:

— Сизлер менен бирге болғанымда, Мен туўралы Муўсаның Нызамында, пайғамбарлардың Жазыўларында хәм Забурда жазылғанлардың хәммеси орынланыўы тийис, деп айтқан едим.

⁴⁵ Кейин Мухаддес Жазыўларды түсиниў ушын олардың зейинлерин ашты ⁴⁶ хәм оларға жәнә:

— Былай деп жазылған: «Масих азап шегип, үшінши күни өлимнен қайта тириледі. ⁴⁷ Ерусалимнен баслап, хәмме халықларға Оның аты менен ғұналарының кеширилиўи ушын, тәўбеге шақырыўды жәриялаў тийис». ⁴⁸ Ал сизлер булардың гүәсысызлар. ⁴⁹ Мине, Мен Әкемнің ўәде еткенин сизлерге жиберемен. Бірақ сизлер жоқарыдан бул күдиретти алғанға дейин усы қалада қалыңлар, — деди.

⁵⁰ Сонынан Ийса шәкиртлерин қаладан сыртқа, Бетанияға дейин апарды. Қолларын көтерип, оларға пәтиясын берди. ⁵¹ Пәтиясын берип турғанда олардан узақласып, аспанға алынды. ⁵² Шәкиртлер Ийсаға табынып, үлкен қуўаныш пенен Ерусалимге қайтып келди.

⁵³ Қудайды алғыслап, хәмме ўақыт Ибадатханада болды.

Юхан жазған Хош Хабар

Китап хаққында мағлыұмат

Бул Хош Хабарды елши Юхан жазған. Оның өзи китапта жазылған көп ұақыялардың гүұасы болған. Юханның бул Хош Хабарды жазғандағы мақсети адамлардың Ийсаның Кутқарыұшы Масих екенине исениуинен хэм бул арқалы өмирге ерисиуинен ибарат еди (20:31).

Юхан өз китабында Ийсаның Қудай менен бирге болған Қудайдың Сөзи екени хэм Оның бул дүньяға келип, адамлар арасында жасаған Қудайдың Улы екени хаққында айтады. Ислеген кэраматлары арқалы Ийса Өзиниң Қудайдың Улы екенин дәлиллегенин хэм адамлардың да буны мойынлағанын атап өтеди.

Жэне де, Юхан Ийсаны мынадай тымсаллар менен сүұретлейди: өмир наны, дүньяның нуры, қойлар ушын қапы, жақсы шопан, қайта тирилиў хэм өмир, жол, хақыйқат хэм өмир, жүзим ағашы хэм т. б.

Китаптың 14–17 бапларында Ийсаның Өзине тийисли адамларға деген терең сүйиспеншилиги хэм Оған исенетуғынлардың Ол себепли алатуғын тынышлығы хаққында кеңирек сөз етилген. Бизлер бул китап арқалы ким де ким Ийсаға исенсе гүналары кеширилип, мәңгилик өмир алатуғынын билип аламыз.

Биринши бап

¹Ең баста Сөз бар еди. Сөз Қудай менен бирге еди. Сөз Қудай еди. ²Ең бастан-ақ Ол Қудай менен бирге еди.

³Хәммә нәрсе Ол аркалы жаратылды. Олсыз хеш нәрсе жаратылған емес. ⁴Онда өмир бар еди. Өмир адамлардың нуры еди. ⁵Нур қараңғылықта жарқырайды, қараңғылық оны жеңе алмады.

⁶Қудай тәрәпинен жиберилген Яқыя атлы бир адам бар еди. ⁷Ол нур хаққында гүәлық бериүге хәм хәммә ол аркалы исениуи ушын келди. ⁸Оның өзи нур емес еди, бирақ ол нур хаққында гүәлық бериүге жиберилген еди. ⁹Хәммә адамды жақты қылатуғын хақыйқый нур дүньяға келди.

¹⁰Сөз дүньяда еди. Дүнья Ол аркалы жаратылған еди, бирақ дүнья Оны танымады. ¹¹Өз жерине келди, бирақ Өз халқы Оны қабыл етпеди. ¹²Бирақ Ол Өзин қабыл еткенлерге, атына исенгенлердин хәммесине Қудайдың балалары болыу хуқықын берди. ¹³Олар қаннан да, денениң қәлеуинен де, я адамның қәлеуинен де емес, ал Қудайдан тууылды.

¹⁴Сөз адам болып арамызда жасады. Бизлер Оның уллылығын, Әкеден келген, мийрим хәм хақыйқатқа толы болған жалғыз Улдың уллылығын көрдик.

¹⁵Яқыя Ол хаққында бәлент дауыс пенен гүәлық берип былай деди:

– «Мениң изимнен Келиуши меннен уллы. Себеби Ол меннен бұрын бар еди», – деп айтқан Адамым – Усы. ¹⁶Оның толылығынан хәммемиз мийрим үстине мийрим алдык. ¹⁷Өйткени Мухаддес Нызам Муұса аркалы берилген еди, бирақ мийрим хәм хақыйқат Ийса Масих* аркалы келди. ¹⁸Хеш ким хеш қашан Қудайды көрген емес. Бирақ Оны Әкениң кушағындағы Өзи Қудай болған жалғыз Ул танытты.

Шомылдырыушы Яқыяның гүәлығы

¹⁹Яхудий басшылары Ерусалимнен руұханийлер менен лебийлилерди жиберип, Яқыядан: «Сен кимсең?» деп сорағанда, оның гүәлығы мынадай болды. ²⁰Ол тән алды, танбады. «Мен Масих емеспен», – деп ашық мойынлады.

²¹Олар және Яқыядан:

– Ондай болса, сен кимсең? Илияссан ба? – деп сорады.

---

* 1:17 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

– Ол емеспен, – деди Яқыя.

– Сен сол пайғамбармысан? – деп сорады олар.

– Яқ, – деп жууап берди ол.

²² Сонда олар Яқыяға:

– Кимсең, айт, бизлерди жибергенлерге бир жууап берейик. Өзин хаққында не дейсең? – деди.

²³ Яқыя:

– Ийшая пайғамбардың айтқанындай: «*Ийемиздің жолын дүзетіңдер*»*, – деп шөлде бақырған дауыспан, – деди.

²⁴⁻²⁵ Парисейлерден** жиберилгенлер Яқыядан:

– Егер сен Масих, Илияс, я сол пайғамбар болмасаң, сонда неге адамларды шомылдырып жүрсең? – деп сорады.

²⁶ Яқыя оларға былай деп жууап берди:

– Мен суў менен шомылдыраман, бірақ араңызда сизлер танымайтуғын Биреу турыпты. ²⁷ Меннен соң қиятырған Адам – Усы. Мен Оның аяқ кийиминің баўын шешиўге де ылайықлы емеспен.

²⁸ Булардың хәммеси Иордан дәрьясының арғы жағасындағы Бетанияда, Яқыяның шомылдырып жүрген жеринде болды.

Қудайдың Қозысы

²⁹ Ертеңине Яқыя өзине қарай қиятырған Ийсаны көргенде былай деди:

– Мине, Бул – дүньяның гүнасын Өзине алатуғын Қудайдың Қозысы! ³⁰ «Меннен кейин бир Адам қиятыр. Ол меннен уллы. Себеби Ол меннен бурын бар еди», – деп айтқаным Усы. ³¹ Мениң өзим Оны билмейтуғын едим, бірақ Израилдың Оны таныуы ушын мен суў менен шомылдырыуға*** келдим.

³² Яқыя гүуалық берип және былай деди:

– Мухаддес Руўхтың**** кептер сыяқлы аспаннан түсип, Оның үстинде турғанын көрдим. ³³ Мен Оны билмейтуғын едим. Бірақ, мени суў менен шомылдырыу ушын жиберген Қудай маған: «Мухаддес Руўхтың түсип, кимнің үстинде турғанын көрсең, Мухаддес Руўх пенен шомылдыратуғын Сол», – деген еди. ³⁴ Мен буну көрип: «Бул – Қудайдың Улы» деп гүуалық бердим.

* 1:23 Ийшая 40:3.

** 1:24-25 *Парисейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топары.

*** 1:31 *Шомылдырыу* – грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға берийүиниң нышаны.

**** 1:32 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

Ийсаның дәслепки шәкиртлери

³⁵ Ертеңине Яқыя және шәкиртлериниң екеуи менен бирге турған еди. ³⁶ Ол өтип баратырған Ийсаны көрип:

– Мине, Қудайдың Қозысы! – деди.

³⁷ Еки шәкирт оның бул сөзлерин еситип, Ийсаның изине ерди.

³⁸ Ийса артына бурылып, изинен киятырғанларды көргенде, олардан:

– Не излеп жүрсизлер? – деп сорады.

– Қай жерде жасайсаң, Рәбби? – деди олар. (Рәбби – «уғаз» дегенди билдиреди.)

³⁹ – Келип көриңлер, – деди Ийса.

Олар барып, Ийсаның қай жерде жасайтуғынын көрди хәм сол күни Оның менен қалды. Саат төртлер шамасында еди.

⁴⁰ Яқыяның сөзлерин еситип, Ийсаның изине ерген еки адамның бири Симон Петрдің туўысканы Андрей еди. ⁴¹ Андрей дәслеп өз туўысканы Симонды излеп таўып, оған:

– Бизлер Масихты таптық, – деди. (Масих – Қудай үәде еткен Қутқарушы.)

⁴² Андрей оны Ийсаға алып келди. Ийса оған қарап:

– Сен Юнус улы Симонсаң. Сен Кифа деп аталасаң, – деди. (Кифа – Петр, яғный «тас» дегенди аңлатады.)

⁴³ Келеси күни Ийса Галилаға бармақшы болды. Филипти таўып, оған:

– Изиме ер, – деди.

⁴⁴ Филип те Андрей менен Петр сыяклы Бетсайда қаласынан еди.

⁴⁵ Филип Натаниелди таўып, оған:

– Бизлер Муўса Мухаддес Нызамда, пайғамбарлар да Жазыўларында жазған Адамды, Юсуптың Улы, Насыралы Ийсаны таптық, – деди.

⁴⁶ Натаниел оған:

– Насырадан жақсы нәрсе шығар ма еди? – деди.

– Келип көр, – деди Филип.

⁴⁷ Ийса Натаниелдің Өзине жақынласып киятырғанын көрип, ол хаққында былай деди:

– Мине, ишинде хийлеси жоқ, нағыз израиллы.

⁴⁸ Натаниел Ийсадан:

– Мени қаяқтан таныйсаң? – деп сорады.

– Филип сени шақырмастан бурын, сени әнжир ағашының астында көрдим, – деп жуўап берди Ийса.

⁴⁹ Натаниел Ийсаға:

– Уғаз, Сен Қудайдың Улысаң, Сен Израилдың Патшасысаң! – деди.

⁵⁰ Ийса оған:

– Сени әнжир ағашының астында көргенімди айтқаным үшін исенип атырсаң ба? Булардан да уллы ислерди көресең! – деди.

⁵¹ Ийса және:

– Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: аспан ашылғанын, Қудайдың периштелериниң Адам Улының* жоқарысында минип-түскенлерин көресизлер, – деди.

Екинши бап

Ийсаның биринши кәраматы

¹ Еки күн өткеннен соң, Галиланың Кана қаласында үйленіу тойы болды. Ийсаның анасы сол жерде еди. ² Ийса менен шәкиртлери де тойға мирәт етилген еди. ³ Шарап таұсылғанда, Ийсаның анасы Оған:

– Олардың шарабы таұсылды, – деди.

⁴ Ийса оған:

– Апа, бул Мениң жумысым емес. Мениң ұақтым еле келген жоқ, – деди.

⁵ Ийсаның анасы хызметшилерге:

– Ол сизлерге не десе де, соны исленлер, – деди.

⁶ Сол жерде диний әдет бойынша яхудийлер тазаланыу үшін қолланатуғын, хәр қайсысы шама менен жүз литр алатуғын алты тас гүзе бар еди.

⁷ Ийса хызметшилерге:

– Гүзелерди сууға толтырыңлар, – деди.

Олар гүзелерди аузына дейин толтырды.

⁸ Сонда Ийса хызметшилерге:

– Енди буннан алып, той басқарыушыға апарыңлар, – деди.

Олар алып барды. ⁹ Той басқарыушы шарапқа айланған сууды татып көрди. Оның қаяқтан келгенин билмеди, тек алып келген хызметшилер ғана билетуғын еди. Той басқарыушы күйеуді шақырып:

¹⁰ – Хәр бир адам алдын жақсы шарапты, адамлар мәс болғаннан соң пәсирегин береді. Бирақ сен жақсы шарапты хәзирге дейин сақлапсаң-ға, – деди.

¹¹ Ийса бул биринши кәраматын** Галиланың Кана қаласында ислеп, Өз уллылығын көрсетти. Шәкиртлери де Оған исенди.

¹² Буннан кейин Ийса анасы, тууысқанлары хәм шәкиртлери менен Капарнахум қаласына келди хәм ол жерде бир неше күн қалды.

* 1:51 *Адам Улы* – Ески Келисимде үәде етилген Қутқарыушы Масихтың бир аты.

** 2:11 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгисин.

***Ийсаның Ибадатханадан
сатыўшыларды куўыўы***

¹³ Яхудийлердин Кутқарылыў байрамы* жақынласып калғанда, Ийса Ерусалимге кетти. ¹⁴ Ибадатханада ири қара мал, кой хәм кептер сатыўшыларды, сол жерде отырған ақша алмастырыўшыларды көрди. ¹⁵ Ийса арқаннан камшы ислеп, койлар менен ири қара малға қосып хәммесин Ибадатханадан куўып шығарды. Ақша алмастырыўшылардың ақшаларын шашып, столларын аўдарып таслады.

¹⁶ Ол кептер сатыўшыларға:

– Мыналарды бул жерден жоқ етинлер, Әкемнің үйин базарға айландырмаңлар! – деди.

¹⁷ Сонда шәкиртлери: «*Сениң үйиңе болған қызғанышым Мени жеп жиберди*»**, – деп айтылған Мухаддес Жазыўдағы аятты еслерине түсирди.

¹⁸ Яхудий басшылары Ийсадан:

– Буларды ислеўге бийлигиң бар екенин бизлерге қандай кәраматлы белги менен дәлиллей аласаң? – деп сорады.

¹⁹ Ийса оларға жуўап берип:

– Бул Ибадатхананы бузыңлар, Мен оны үш күннің ишинде қайта тиклеймен, – деди.

²⁰ Олар Ийсаға:

– Бул Ибадатхана қырық алты жылда қурылған, Сен оны үш күннің ишинде тиклемекшимесең? – деди.

²¹ Бирақ Ийсаның Ибадатхана деп айтқаны Өз денеси еди. ²² Ийса өлимнен қайта тирилгеннен соң, шәкиртлери Оның бул сөзлерин еслерине түсирип, Мухаддес Жазыўға хәм Ийсаның бул сөзине исенди.

²³ Ийса Ерусалимде, Кутқарылыў байрамында болғанда, көплер Ол ислеген кәраматларды*** көрип, Оның атына исенди. ²⁴ Бирақ Ийса хәмме адамлардың кеўиллерин билгенликтен, оларға исенбеди.

²⁵ Оған адам хаққында хеш кимнің гүўалығының хәжети жоқ еди. Өйткени адамның кеўлинде не бар екенин Ол билетуғын еди.

Үшинши бап

Ийса хәм Никодим

¹ Парисейлер арасында яхудий басшыларының бири болған Никодим атлы бир адам бар еди. ² Ол бир күни түнде Ийсаға келип, Оған:

* 2:13 *Кутқарылыў байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиў» дегенди билдиреди.

** 2:17 Забур 68:10.

*** 2:23 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерди.

– Устаз, Сениң Қудайдан келген бир муғаллим екенинди билемиз. Себеби хеш ким Қудай оның менен бирге болмаса, Сен ислеп атырған кәраматларды* ислей алмайды, – деди.

³ Ийса оған:

– Саған шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким қайтадан** тууылмаса, Қудайдың Патшалығын көре алмайды, – деп жууап берди.

⁴ Никодим Ийсадан:

– Қартайған адам қалай қайтадан тууыла алады? Ол анасының курсағына екинши мәрте кирип, қайтадан тууыла ала ма? – деп сорады.

⁵ Ийса оған жууап берип былай деди:

– Саған шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким суўдан хәм Мухаддес Руўхтан тууылмаса, Қудай Патшалығына кире алмайды.

⁶ Денеден тууылған – дене, Мухаддес Руўхтан тууылған – руўх болады. ⁷ Саған: «Қайтадан тууылыуың керек», – дегениме хайран қалма. ⁸ Самал кәлеген жеринде еседи, оның дауысын еситесен, бирақ қаяқтан келип, қаяққа кететуғынын билмейсең. Мухаддес Руўхтан тууылған хәр бир адам да усындай.

⁹ Никодим Ийсадан:

– Бул қалай болыуы мүмкин? – деп сорады.

¹⁰ Ийса оған былай деп жууап берди:

– Сен Израилдың устазы бола тура, усыларды билмейсең бе?

¹¹ Саған шынын, хақыйқатын айтаман: бизлер билгенимизди сөйлеймиз, көргенимиз хаққында гүўалық беремиз. Ал сизлер бизлердин гүўалығымызды қабыл етпей атырсызлар. ¹² Сизлерге жердеги нәрселер хаққында айтқанымда исенбесендер, аспандағы нәрселер хаққында айтсам, қалай исенесизлер? ¹³ Аспаннан келген Адам Улынан басқа хеш ким аспанға шыққан емес. ¹⁴ Муўсаның шөлде жыланды жоқары көтергени сыяқлы, Адам Улы да жоқары көтерилиуи тийис. ¹⁵ Сонлықтан Оған исенген хәр бир адам мәңгилик өмирге ийе болады.

¹⁶ Себеби Қудай бул дүньяны соншелли сүйгенликтен, Өзинин жалғыз Улын берди. Оның Улына исенген хәр бир адам набыт болмай, мәңгилик өмирге ийе болады. ¹⁷ Қудай Улын бул дүньяны хүким етиу ушын емес, ал дүньяны Ол арқалы қутқарыу ушын жиберди. ¹⁸ Оған исенген адам хүким етилмейди. Ал исенбеген адам әлле қашан хүким етилген, өйткени ол Қудайдың жалғыз Улының атына исенбеди. ¹⁹ Хүким мынадан ибарат: дүньяға нур келди, бирақ

* 3:2 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерди.

** 3:3 *Қайтадан* – жоқарыдан.

адамлардың ислери жаман болғанлықтан, олар нурға карағанда караңғылықты жақсы көрди. ²⁰ Жаманлық ислеуши хәр бир адам нурды жек көреді хәм ислери әшкара болмауы ушын, нурға келмейди. ²¹ Бирақ хақ ис ислеуши адам ислериниң Қудай алдында исленгени көринсин деп, нурға келеди.

Ийса хәм Яқыя

²² Буннан соң, Ийса шәкиртлери менен Яхудияға келди. Бир неше уақыт олар менен бирге сол жерде қалып, адамларды шомылдырды. ²³ Яқыя да Салимниң қасындағы Айнонда шомылдырып жүрди, себеби ол жерде суу мол еди. Адамлар келип, шомылдырылатуғын еди. ²⁴ Өйткени Яқыя еле қамалмаған еди. ²⁵ Сонда Яқыяның шәкиртлери менен бир яхудий арасында диний әдет бойынша тазалануу ҳаққында тартыс пайда болды. ²⁶ Олар Яқыяға келип:

– Устаз, Иордан дәрьясының арғы жағасында сениң менен бирге болған, сен гүәлық берген Адам бар-ға, Сол шомылдырып жүрипти. Хәмме адам Оған бармақта, – деди.

²⁷ Яқыя былай деп жууап берди:

– Қудайдан берилмесе, адам өзине хеш нәрсе ала алмайды. ²⁸ «Мен Масих емеспен, мен тек Оның алдынан жиберилгенмен», – деп айтқаныма сизлер гүәсызлар. ²⁹ Келиншек кимге тийисли болса, сол күйеу болады. Бирақ күйеуді тыңлап тұрған досты оның дауысын еситип, қатты қуәанады. Мен де сондай қуәанышқа толдым. ³⁰ Оның уллыланыуы, ал мениң пәсейиуим тийис.

³¹ Жоқарыдан келген хәммеден уллы. Жерден болған жерге тийисли хәм жердеги нәрселер хәкқында сөйлейди. Ал аспаннан келген хәммеден уллы. ³² Ол көргени хәм еситкени хәкқында гүәалық береді, бирақ гүәалығын хеш ким қабыл етпейди. ³³ Оның гүәалығын қабыл еткен Қудайдың хәк екенин тастыйықлайды. ³⁴ Қудай тәрпинен жиберилген Қудайдың сөзлерин сөйлейди. Себеби Қудай Руұхын өлшеусіз береді. ³⁵ Әке Өз Улын сүйеди хәм хәмме нәрсени Оның қолына тапсырған. ³⁶ Улға исенген адам мәңгилик өмирге ийе болады. Улды тыңламаған адам өмир көрмейди, ал Қудайдың ғәзеби оның үстинде қалады.

Төртинши бап

Ийса хәм самариялы хаял

¹⁻³ Парисейлер Ийсаның Яқыяға карағанда көп шәкирт артырып, оларды шомылдырып жүргенин еситти. Хәқыйкатында Ийсаның Өзи емес, ал шәкиртлери шомылдыратуғын еди.

Ийемиз Ийса буны билгенде Яхудиядан шығып, және Галилаға кетти.

⁴Баратырып, Самария арқалы өтиуі керек еди. ⁵Солай етип, Ол Самарияның Сихар деп аталған қаласына келди. Бул қала Яқыптың өз баласы Юсупке берген жерине жақын еди. ⁶Сол жерде Яқыптың қудығы да бар еди. Ийса жол жүріп шаршағанлықтан, қудықтың қасында отырды. Саат он екилер шамасында еди.

⁷Сол уақытта самариялы бир хаял суу алыуға келди. Ийса оған:
– Маған ишиуіге суу бер, – деди.

⁸Ал Ийсаның шәкиртлери азық-ауқат сатып алыу үшін қалаға кеткен еди.

⁹Самариялы хаял:

– Сен яхудийсең, ал мен самариялы хаялман. Қалай меннен суу сорап турсаң? – деди.

Өйткени яхудийлер самариялылар менен қарым-катнас жасамайды.

¹⁰Ийса хаялға:

– Егер сен Қудайдың сыйын хәм «Маған ишиуіге суу бер», – деп айтып тұрғанның ким екенін билгенинде, сениң өзин Оннан сорар едің, Ол саған тири суу берер еди, – деп жууап берди.

¹¹– Мырза! Сенде суу алатуғын хеш нәрсе жоқ-ға, қудық болса терең. Сен тири сууды қаяқтан аласаң? ¹²Сен бул қудықты бизлерге берген, өзи де, балалары да, маллары да оннан суу ишкен, бабамыз Яқыптан уллымысаң? – деди хаял.

¹³Ийса хаялға былай деп жууап берди:

– Бул суудан ишкен хәр бир адам және шөллейди. ¹⁴Бирақ Мен беретуғын суудан ишкен хәр бир адам мәңгиге шөллемейди. Керисинше, Мен беретуғын суу оның ишинде мәңгилик өмир беретуғын тири булаққа айланады.

¹⁵Хаял Ийсаға:

– Мырза, енди шөллемейуім үшін хәм суу алыуға бул жерге келмейуім үшін, усы суудан маған бер, – деди.

¹⁶– Барып, күйеуінди бул жерге шақырып кел, – деди Ийса.

¹⁷Хаял Оған:

– Мениң күйеуім жоқ, – деп жууап берди.

– Күйеуім жоқ деп, сен дурыс айттың. ¹⁸Сениң бес күйеуің болды. Хәзир бирге жасап атырған адамың да күйеуің емес. Буны сен дурыс айттың, – деди Ийса.

¹⁹Хаял Оған:

– Мырза, Сениң пайғамбар екеніңе көзим жетип тур. ²⁰Ата-баларымыз бул тауда сыйынды, бирақ сизлер: «Сыйынуыға тийисли жер Ерусалимде», – дейсизлер, – деди.

²¹ Ийса оған былай деди:

– Хаял, Маған исен, Қудай Әкеге бул таўда да, Ерусалимде де сыйынбайтуғын ўақыт киятыр. ²² Сизлер билмейтуғыныңызға сыйынасызлар, ал бизлер билетуғынымызға сыйынамыз. Себеби кутқарылыў яхудийлерден. ²³ Бирақ, хақыйқый сыйыныўшылардың Қудай Әкеге руўх хәм хақыйқатлық пенен сыйынатуғын ўақты келеди. Әне, сол ўақыт хәзир келди. Қудай Әке де Өзине усылай сыйынатуғынларды излеп атыр. ²⁴ Қудай – Руўх, Оған сыйынатуғынлар да руўх хәм хақыйқатлық пенен сыйыныўы тийис.

²⁵ Хаял Ийсаға:

– Кутқарыўшы Масихтың келетуғынын билемен. Ол келгенде, бизлерге хәммесин билдиреди, – деди.

²⁶ Ийса оған:

– Сениң менен сөйлесип турған Мен – Солман, – деди.

²⁷ Сол ўақытта Ийсаның шәкиртлери келди хәм Оның бир хаял менен сөйлесип турғанын көрип, хайран қалысты. Бирақ олардың хеш қайсысы: «Сен оннан не сорап турсаң?» ямаса «Оның менен неге сөйлесип турсаң?» – деп сорамады.

²⁸ Сонда хаял гүзесин қалдырып, қалаға кетти хәм адамларға:

²⁹ – Келиңлер, маған ислеген ислеримнің хәммесин айтып берген Адамды көринлер. Ол Масих емес пе екен? – деди.

³⁰ Адамлар қаладан шығып, Ийсаға қарай жүрди.

³¹ Соның арасында шәкиртлери Ийсадан өтинип:

– Устаз, аўқат же! – деди.

³² Бирақ Ийса оларға:

– Менде сизлер билмейтуғын аўқат бар, – деди.

³³ Шәкиртлер бир-бирине:

– Мүмкин, биреў Оған аўқат әкелген шығар? – дести.

³⁴ Бирақ Ийса оларға былай деди:

– Мениң аўқатым – Мени Жибергеннің еркин орынлаў хәм Оның исин тамамлаў. ³⁵ Сизлер: «Жыйын-теримге еле төрт ай бар», – деп айтпайсызлар ма? Бирақ, сизлерге айтатуғыным: көзлериңизди ашып, егинликке қараңлар. Олар писип жетилесип, жыйын-теримге таяр тур. ³⁶ Орақшы өз хақын алады хәм мәңгилик өмир ушын зүрәат жыйнайды. Солай етип, еккен де, орған да бирге қуўанады. ³⁷ «Биреўи егеди, басқасы орады», – деген нақыл усыған туўры келеди. ³⁸ Мен сизлерди өзлериңиз мийнет етпеген зүрәатти орыўға жибердим. Басқалар мийнет еткен еди, ал сизлер олардың мийнетинин зүрәатин алдыңлар.

Самариялылардың Ийсаға исениуі

³⁹ «Ол маған ислеген ислеримнің хәммесин айтып берди», – деген хаялдың гүәлығы себепли, сол қаладағы самариялылардың көбиси Ийсаға исенди. ⁴⁰ Сонлықтан самариялылар Ийсаға келип, өзлери менен қалыұды өтинди. Ол сол жерде еки күн қалды. ⁴¹ Ийсаның сөзин еситип, және де көбирек адамлар исенди.

⁴² Олар хаялға:

– Бизлер енди сениң сөзлериң себепли емес, ал Оның сөзлерин өзлеримиз еситип, Оның хақықаттан да дүньяның Қутқарыушысы екенин билип, исенемиз, – дести.

Ийсаның патша хызметкериниң улына шыпа беруі

⁴³ Еки күн өткеннен соң, Ийса сол жерден шығып, Галилаға кетти. ⁴⁴ Ийсаның Өзи: «Пайғамбар өз ұатанында кәдирсиз», – деп айтқан еди. ⁴⁵ Ол Галилаға келгенде, галилалылар Оны жыллы жүзлик пенен қабыл алды. Өйткени олар да Ерусалимдеги Қутқарылыу байрамына барып, Ийсаның сол жерде ислеген барлық ислерин көрген еди.

⁴⁶ Ийса және Өзи суұды шарапқа айландырған Галиланың Қана қаласына келди. Сол жерде патшаның бир хызметкери болып, оның улы Капарнахумда аұырып атырған еди. ⁴⁷ Ол Ийсаның Яхудиядан Галилаға келгенин еситип, Оған барды. Келип, өлим төсегинде жатырған улына шыпа беруіди Ийсадан өтинди.

⁴⁸ Ийса оған:

– Сизлер кәраматлы белгилерди хәм таң қаларлық нәрселерди көрмегенше исенбейсизлер, ә! – деди.

⁴⁹ Патша хызметкери Ийсаға:

– Мырза, улым өлип қалмастан бұрын келе гөр! – деди.

⁵⁰ Ийса оған:

– Бар, улың жасайды, – деди.

Ол адам Ийсаның сөзине исенип, кетти. ⁵¹ Жолда киятырғанда оны хызметшилери қарсы алып, оған баласының тири қалғанын айтты. ⁵² Ол хызметшилеринен баласының аұхалының саат нешеде жеңиллескенин сорағанда, олар:

– Кеше түски саат бирде ыссылығы түсти, – дести.

⁵³ Сонда баланың әкеси буның: «Улың жасайды», – деп Ийса айтқан ұақытта болғанын билип, оның өзи хәм шаңарағындағылардың хәммеси исенди.

⁵⁴ Бул – Ийсаның Яхудиядан Галилаға келгеннен соң ислеген екінши кәраматы* еди.

---

* 4:54 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгиси.

Бесинши бап

Хәүиздеги ләңниң шыпа табыуы

¹ Буннан соң, яхудийлердин бир байрамы болып, Ийса Ерусалимге кетти. ² Ерусалимдеги Қой дәрүазасы қасында еврейше Бейтеста деп аталған бес айўанлы бир хәүиз бар еди. ³⁻⁴ Бул жерде соқыр, ақсақ хәм ләң болған жүдә көп кесел адамлар жататуғын еди*. ⁵ Сол жерде отыз сегиз жылдан бери кесел болған бир адам бар еди. ⁶ Ийса оның жатырғанын көргенде, узақ ўақыттан бери усы аўхалда екенин билип, оннан:

– Тәўир болыўды кәлейсең бе? – деп сорады.

⁷ Кесел адам Оған:

– Мырза, суў қозғалғанда, мени хәүизге түсиретуғын хеш кимим жоқ. Мен бараман дегенше, басқа адам меннен бурын түсип алады, – деди.

⁸ Ийса оған:

– Орныңнан тур, төсегинди ал да, жүр, – деди.

⁹ Ол адам сол ўақытта-ақ шыпа тапты хәм төсегин алып жүрип кетти. Бул дем алыс күни** еди. ¹⁰ Сонлықтан яхудий басшылары шыпа тапқан адамға:

– Бүгин дем алыс күни-ғо, төсегинди алып жүриўге болмайды, – деди.

¹¹ Бирақ, сол адам оларға былай деп жуўап берди:

– Маған шыпа берген Адам: «Төсегинди ал да, жүр», – деди.

¹² – Саған: «Төсегинди ал да, жүр», – деген Адам ким? – деп сорады олар.

¹³ Ал шыпа тапқан адам Оның ким екенин билмейтуғын еди. Себеби Ийса сол жердеги халықтың арасында көринбей қалған еди.

¹⁴ Соңынан Ийса сол адамды Ибадатханада ушыратып қалды хәм оған:

– Мине, сен шыпа таптың. Саған және де жаманырақ нәрсе болмауы ушын, буннан былай ғуна ислеме, – деди.

---

* 5:3-4 Басқа нускада мына сөзлер де бар: «Олар суўдың қозғалыўын күтип жататуғын еди. Себеби Жаратқан Ийемиздин бир периштеси ара-тура хәўизге түсип, суўды хәрекетке келтиретуғын еди. Суў қозғалғаннан соң, биринши болып суўға түскен адам қандай аўырыў болса да, аўырыўына шыпа табатуғын еди».

** 5:9 Сөзбе-сөз: шемби күни. Мухаддес Нызам бойынша, яхудийлердин дем алыс күни.

¹⁵ Сол адам барып, өзине шыпа берген Адамның Ийса екенін яхудий басшыларына айтып берди.

¹⁶ Сонлықтан бундай ислерди дем алыс күни ислегени ушын, яхудий басшылары Ийсаны қуўдалай баслады. ¹⁷ Бирақ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Әкем* усы күнге дейін мийнет етип қиятыр, Мен де мийнет етип атырман.

¹⁸ Сол себепли яхудий басшылары Оны өлтириў ушын және де көбирек хәрекет етти. Өйткени Ол тек дем алыс күнин бузып ғана қоймай, Қудайды Әкем деп, Өзин Қудайға теңлестирген еди.

Қудай Улының бийлиги

¹⁹ Ийса яхудийлерге былай деди:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Ул Әкенің қылған ислерин көрмегенше, Өзлигинен хеш нәрсе ислеі алмайды. Әке нени ислесе, Улы да соны ислеіди. ²⁰ Себеби Әке Улын сүйеди хәм ислегенлериниң хәммесин Оған көрсетеди. Сизлерди хайран қалдыратуғын булардан да уллырақ ислерди Оған көрсетеди. ²¹ Әкенің өлилерди тирилтип, оларға өмир бергени сыяқлы, Улы да қөлеген адамына өмир береді. ²² Әке хеш кимди хәким қылмайды, Ол пүткіл хәкимди Улына тапсырған. ²³ Солай етип, хәмме адам Әкени хұрмет еткени сыяқлы, Улды да хұрмет етсин. Улды хұрмет етпеген Оны жиберген Әкени де хұрмет етпеген болады.

²⁴ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Мениң сөзлеримди тыңлап, Мени Жибергенге исенген адамда мәнгилик өмир бар. Ол хәким етилмей, өлимнен өмирге өтти. ²⁵ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: өлилердиң Қудайдың Улының даўысын еситетуғын ўақты келеди хәм ол хәзир келди де. Оның даўысын еситкенлер тириледі. ²⁶ Өйткени Әкенің Өзи өмирдиң тийкары болғаны сыяқлы, Улдың Өзине де өмирдиң тийкары болыўды рухсат етти. ²⁷ Оған хәким етиў бийлигин де берди. Себеби Ол – Адам Улы.

²⁸ Буған хайран қалмаңлар. Қәбирдегилердиң хәммесиниң Оның даўысын еситетуғын ўақты қиятыр. ²⁹ Олар қәбирлерден шығады. Жақсылық қылғанлар жасаў ушын, жаманлық қылғанлар хәким етилиў ушын қайта тириледі. ³⁰ Мен Өзлимнен хеш нәрсе ислеі алмайман. Қалай еситсем, солай хәким қыламан хәм Мениң хәкимим әдил. Өйткени Мен Өз еркимди емес, ал Мени жиберген Әкемнің еркин орынлаўға тырысаман.

---

* 5:17 Әке – Қудай.

³¹ Егер Мен Өзим тууралы Өзим гүўалык берсем, гүўалығым хакыйкый болмайды. ³² Бирак Мен тууралы гүўалык бериўши баска Биреў бар, Оның Мен тууралы берип атырған гүўалығының хакыйкат экенин билемен.

³³ Сизлер Яқыяға адамларды жибердинлер, ол хакыйкат хаккында гүўалык берди. ³⁴ Мен адамның гүўалығына мүтәж болмасам да, буларды сизлердиң қутқарылыўыңыз ушын айтып атырман. ³⁵ Яқыя — жанып, нур шашып турған шыра еди. Сизлер оның нурында аз уақыт куўаныўды кәлединлер.

³⁶ Бирак Менде Яқыяникинен уллырақ гүўалык бар. Себеби Әкемнің Маған орынлаўым ушын тапсырған ислери, усы ислеп атырған ислеримнің өзи Мени Әкемнің жибергени хаккында гүўалык берип атыр. ³⁷ Мени жиберген Әкемнің Өзи Мен тууралы гүўалык берип тур. Сизлер хеш қашан Оның даўысын да еситпегенсизлер, жүзин де көрмегенсизлер. ³⁸ Оның сөзлери де сизлерде жай алмайды, өйткени сизлер Оның Жибергенине исенбей атырсызлар. ³⁹ Сизлер Мухаддес Жазыўларды изертлейсизлер, себеби олар арқалы мәнгилик өмирге ийе боламыз, деп ойлайсызлар. Ал олар Мен тууралы гүўалык береді. ⁴⁰ Бирак сизлер мәнгилик өмирге ийе болыў ушын, Маған келиўди кәлемейсизлер-ғо.

⁴¹ Мен адамлардан мактаў қабыл қылмайман. ⁴² Бирак сизлерди билемен, кеўиллериңизде Қудайдың сүйиспеншилиги жок. ⁴³ Мен Әкемнің атынан келсем де, Мени қабыл етпей атырсызлар. Егер баска биреў өз аты менен келсе, оны қабыл етесизлер. ⁴⁴ Сизлер бир-бириңизден мактаў еситиўди жақсы көресизлер, бирак жалғыз Қудайдың мактаўына ерисиўге умтылмайсызлар. Олай болса, Маған қалай исене аласызлар?

⁴⁵ Мени Әкемнің алдында сизлерди айыплайды, деп ойламанлар. Сизлерди айыплаўшы өзлериңиз үмит ететуғын Муўса болады. ⁴⁶ Муўсаға исенгениңизде, Маған да исенер едиңлер. Өйткени ол Мен тууралы жазған еди. ⁴⁷ Бирак Муўсаның Жазыўларына исенбесеңдер, Мениң сөзлериме қалай исенесизлер?

Алтыншы бап

Ийсаның бес мың адамды тойғызыўы

¹ Буннан соң, Ийса Галила, яғный Тиберия теңизиниң арғы жағасына өтті. ² Оның аўырыўларға ислеген кәраматларын* көргенликтен, көп халық изине ерди. ³ Ийса таўға шығып, шәкиртлери менен

* 6:2 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерин.

бирге сол жерде отырды. ⁴ Яхудийлердің Қутқарылыұ байрамы* жақынлап қалған еді.

⁵ Ийса басын көтеріп, Өзине қарай көп халықтың киятырғанын көріп, Филипптен:

– Бул адамларға жегизиұ ушын нанды қаяқтан сатып аламыз? – деп сорады.

⁶ Ийса бул гәпти оны сынаұ ушын айтты. Себеби Ол не ислейжақ екенин Өзи билетуғын еді.

⁷ Филипп Оған:

– Олардың хәр бирине аз-маз берсек те, еки жүз динарлық** нан жетпейди-ғо, – деп жуұап берди.

⁸ Шәкиртлеринен бири, Симон Петрдің туұысканы Андрей Ийсаға:

⁹ – Бул жерде бир балада бес арпа наны менен еки балық бар. Би-рақ усыншама адам ушын булар не болады? – деди.

¹⁰ Ийса:

– Халықты жерге отырғызыңлар, – деди.

Ол жерде шөп көп болғанлықтан, бес мыңға шамалас ер адам жерге жамбаслады. ¹¹ Сонда Ийса нанларды алып, Қудайға шүкирлик етти де, отырғанларға үлестиріп берди. Сол сыяқлы, оларға балықларды да қәлегенинше бөліп берди.

¹² Хәмме жеп тойғанда, Ийса шәкиртлерине:

– Аұысқан бөлеклерин жыйнап алынлар, хеш нәрсе зая болма-сын, – деди.

¹³ Солай етип, шәкиртлер адамлар жеген бес арпа нанынан аұысқан бөлеклерди жыйнап, үлкен он еки себет толтырды.

¹⁴ Халық Ийсаның ислеген кәраматын*** көріп:

– Хәқыйқаттан да, Бул дұньяға келетуғын пайғамбар екен, – дести.

¹⁵ Ийса олардың келип, Өзин патша кылыұ ушын зорлық пенен услайжақ екенин билгенде, және жалғыз Өзи таұға шығып кетти.

Ийсаның теңиздің үсти менен журиұи

¹⁶ Кеш болғанда, Ийсаның шәкиртлери теңизге барды. ¹⁷ Олар бир қайыққа минип, теңиздің арғы жағасындағы Капарнахумға қарай жол алды. Қараңғы түссе де, Ийса еле олардың қасына келмеген еді. ¹⁸ Күшли самал есип, теңиз толқынлана баслады. ¹⁹ Шәкиртлер

* 6:4 *Қутқарылыұ байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиұ» дегенди билдиреди.

** 6:7 *Бир динар* – жұмысшының бир күнлик ис хәқысы.

*** 6:14 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгисин.

бес-алты шақырымдай жүзгеннен соң, теңиздің үсти менен жүріп, қайыққа жақынласып қиятырған Ийсаны көріп, қорқып қалысты.

²⁰ Бірақ Ийса оларға:

– Бул – Мен, қорқпаңдар! – деди.

²¹ Сонда олар Ийсаны қайыққа миндирмекши болды. Қайық сол уақытта-ақ олар баратырған жағаға келип тоқтады.

²² Ертеңине теңиздің арғы жағасында қалған халық ол жерде тек бір қайық болғанын, Ийсаның Өзи шәкіртлери менен бирге бул қайыққа минбегенин, ал тек шәкіртлериниң өзлери кеткенин билди.

²³ Сонда Ийемиз шүкирлик етип берген нанды халық жеген жердің жақынына Тибериядан бір неше қайықтар келди. ²⁴ Ийсаның да, шәкіртлериниң де ол жерде жоқ екенін көрген халық қайықтарға минди хәм Ийсаны ізлеп, Капарнахумға кетти.

Ийса – өмир наны

²⁵ Олар Ийсаны теңиздің арғы жағасынан тауып, Оннан:

– Устаз, Сен бул жерге қашан келдің? – деп сорады.

²⁶ Ийса оларға жууап берип:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: сизлер Мени кәраматлар* көргениңиз ушын емес, ал нан жеп тойғаныңиз ушын ізлеп атырсызлар. ²⁷ Сизлер бузылатуғын азық ушын емес, ал мәңгилик өмирге сақланатуғын азық ушын мийнет етинлер. Оны сизлерге Адам Улы береді. Өйткени Қудай Әке Оған Өз мөрин басып, бийлик берді, – деди.

²⁸ Олар Ийсадан:

– Қудайға унайтуғын ислерди ислеуимиз ушын не қылыуымыз керек? – деп сорады.

²⁹ – Қудайға унайтуғын ис – Оның Жибергенине исениу, – деп жууап берді Ийса.

³⁰ Олар Ийсаға:

– Бизлер көріп, Саған исениуимиз ушын, қандай кәрамат** көрсетежақсаң? Не ислеяжақсаң? ³¹ «Жеу ушын оларға аспаннан нан берди»***, – деп жазылғандай, ата-бабаларымыз шөлде манна**** жеген, – деди.

³² Ийса оларға:

---

* 6:26 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

** 6:30 Сөзбе-сөз: кәраматлы белги.

*** 6:31 Шығыу 16:4-5; Забур 77:24.

**** 6:31 Манна – Израил халқы Мысырдан шығып шөлде жүргенде, Қудай аспаннан берген азық.

– Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: сизлерге аспаннан нан берген Муўса емес, ал аспаннан хақықый нанды сизлерге берип турған – Мениң Әкем. ³³ Себеби Қудайдың наны аспаннан келип, дүньяға өмир береді, – деди.

³⁴ Халық Ийсаға:

– Мырза, бизлерге бундай нанды хәмме ўақыт берип тур, – деди.

³⁵ Ийса оларға былай деди:

– Мен – өмир наныман. Маған келген адам хеш қашан аш болмайды хәм Маған исенген адам хеш қашан шөллемейді. ³⁶ Бирақ Мен сизлерге: «Мени көрдинлер, сонда да Маған еле исенбей атырсызлар», – дедім-ғо. ³⁷ Әкемнің Маған бергенлериниң хәммеси Маған келеді. Маған келгенлерди хеш қашан қуўып шығармайман. ³⁸ Өйткени Мен Өз еркимди емес, ал Мени Жибергеннің еркин орынлаў ушын аспаннан келдим. ³⁹ Оның Маған бергенлериниң хеш бирин жойтпаўым, ал ақырғы күнде хәммесин тирилтиўим – бул Мени Жибергеннің ерки. ⁴⁰ Әкемнің ерки – Оның Улын көрип, Оған исенген хәр бир адамның мәңгилик өмирге ийе болыўы. Мен оны ақырғы күни тирилтемен.

⁴¹ Сонда «Мен аспаннан келген нанман», – дегени ушын, яхудийлер Ийсаға наразылық билдире баслады.

⁴² – Бул – Юсуптың улы Ийса емес пе? Бизлер Оның ата-анасын таниймыз-ғо. Енди қалай Ол: «Аспаннан келдим», – деп айтып отыр? – дести олар.

⁴³ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Өз ара наразы болмаңлар. ⁴⁴ Егер Мени Жиберген Әкем алып келмесе, хеш ким Маған келе алмайды, ал Маған келгенди ақырғы күни тирилтемен. ⁴⁵ Пайғамбарлардың Жазыўларында: «*Хәммеси Қудай тәрәпинен үйретиледи*»*, – деп жазылған. Әкемнен еситип, Оннан үйренген хәр бир адам Маған келеді. ⁴⁶ Қудайдан Келгеннен басқа хеш ким Әкени көрген емес, Әкени тек ғана Ол көрген. ⁴⁷ Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: исенген адам мәңгилик өмирге ийе. ⁴⁸ Мен – өмир наныман. ⁴⁹ Ата-бабаларыңыз шөлде манна жесе де, өлип кетти. ⁵⁰ Бул жерде аспаннан келген бир нан бар, оны жеген адам өлмейді. ⁵¹ Мен – аспаннан келген тири нанман. Егер ким де ким бул нанды жесе, мәңги жасайды. Дүньяға өмир бериў ушын, Мен беретуғын бул нан – Өз денем.

⁵² Сонда яхудийлер:

– Ол қалай бизлерге Өз денесин жеўге бере алады? – деп өз ара тартыса баслады.

---

* 6:45 Ийшая 54:13.

⁵³ Ийса оларға былай деди:

– Сизлерге шынын, хақыйкатын айтаман: Адам Улының денесин жеп, қанын ишпесендер, сизлерде өмир болмайды. ⁵⁴ Мениң денемди жеп, қанымды ишкен адамда мәңгилик өмир бар хәм Мен оны ақырғы күни тирилтемен. ⁵⁵ Себеби Мениң денем – хақыйкый азык, қаным – хақыйкый ишимлик. ⁵⁶ Денемди жеп, қанымды ишкен адам Менде жасайды, Мен онда жасайман. ⁵⁷ Мени тири Әкем жибергендей хәм Мениң Әкем арқалы жасап атырғанымдай, Мениң денемди жеген адам да Мен арқалы жасайды. ⁵⁸ Аспаннан түскен нан, мине – усы. Бул нан ата-бабаларыңыз жеген маннаға уксамайды. Олар өлип кетти, ал бул нанды жеген адам мәңги жасайды.

⁵⁹ Ийса бул сөзлерди Капарнахумдағы мәжилисханада* тәлим бергенде айтты.

Мәңгилик өмир сөзлери

⁶⁰ Шәкиртлериниң көбиси буны еситип:

– Қандай қыйын сөзлер! Буны ким қабыллай алады? – деди.

⁶¹ Шәкиртлериниң буған наразы болғанын билип, Ийса былай деди:

– Бул сөзлер исениўинизге тосқынлық қылып атыр ма? ⁶² Егер Адам Улының бурын болған жерине көтерилгенин көрсеніз ше? ⁶³ Руўх өмир береди, ал дене пайда келтирмейди. Сизлерге айтқан сөзлерим руўх хәм өмир. ⁶⁴ Бирақ араңызда исенбейтуғынлар бар.

Өйткени Ийса кимлердиң исенбейтуғынын хәм кимниң Өзине сатқынлық ислеїтуғынын бурыннан-ақ билетуғын еди. ⁶⁵ Ийса және:

– «Әкем жол қоймаса, хеш ким Маған келе алмайды», – деп сол себебли айтқан едим, – деди.

⁶⁶ Сол ўақыттан баслап, Ийсаның шәкиртлериниң көбиси кетип қалып, енди Оның менен жүрмейтуғын болды.

⁶⁷ Сонда Ийса он еки шәкиртинен:

– Сизлер де кетпекшимисиз? – деп сорады.

⁶⁸ Симон Петр жуўап берип:

– Ийем, бизлер кимге барамыз? Сенде мәңгилик өмир сөзлери бар. ⁶⁹ Бизлер исенемиз хәм билемиз: Сен – Қудайдың Мухаддеси-сең, – деди.

⁷⁰ Ийса оларға:

---

* 6:59 *Мәжилисхана* – грекше «синагога». Яхудийлердиң Қудайға хызмет етеуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

– Сизлерди, он екини таңлап алған Өзим емес пе? Бирак араныздағы бириңиз – шайтан, – деди.

⁷Ол Симон улы Яхуда Искариот хаққында айтқан еди. Себеби Яхуда он екинің бири болса да, кейин Ийсаға сатқынлық иследи.

Жетинши бап

Ийса хәм Оның инилери

¹Соңынан Ийса Галила бойлап жүрди, өйткени яхудий басшылары Оны өлтирмекши болғанлықтан, Ол Яхудияда жүриўди қәлемеди. ²Яхудийлердің Қос байрамы жақынлап қалған еди. ³Сонда Ийсаның инилери Оған:

– Бул жерден кетип, Яхудияға бар. Сениң ислеп атырған ислеринди шәкиртлерің де көрсин. ⁴Себеби өзін ашық танытпақшы болған адам жасырын ис ислемейди. Егер Сен усындай ислер ислеп атырған болсаң, Өзинди дүньяға көрсет, – дести.

⁵Өйткени Оған, хәтте, инилери де исенбейтуғын еди.

⁶Ийса оларға:

– Мен ушын ылайықлы ўақыт еле келмеди. Ал сизлер ушын хәр қандай ўақыт қолайлы. ⁷Дүнья сизлерди жек көре алмайды, бирак Мени жек көреді. Себеби Мен оның ислериниң жаман екенлиги хаққында гүўалық берип жүрмен. ⁸Сизлер байрамға барыңлар. Мен хәзирше бул байрамға бармайман, өйткени Мениң ўақтым еле толмады, – деди.

⁹Ийса оларға усыларды айтып, Галилада қалды.

Ийса Ерусалимдеги байрамда

¹⁰Бирақ инилери байрамға кеткеннен соң, Ийсаның Өзи де барды. Ашық түрде емес, ал жасырын барды. ¹¹Яхудий басшылары Ийсаны байрамда излеп: «Ол қаяқта?» – деп сорады.

¹²Халық арасында Ол хаққында көп сыбырлы сөзлер болды. Биреўлер: «Ол жақсы Адам», – десе, басқалар: «Яқ, Ол халықты жолдан азғырып атыр», – деди. ¹³Бирақ яхудий басшыларынан қорқаңлықтан, хеш ким Ол хаққында ашық сөйлей алмайтуғын еди.

¹⁴Байрамның ярымы өткенде Ийса Ибадатханаға кирип, тәлим бере баслады. ¹⁵Яхудий басшылары:

– Бул Адам хеш оқымаған болса да, усыншама билимди қаяқтан алған? – деп таң қалысты.

¹⁶Ийса оларға жуўап берип былай деди:

– Мениң тәлийматым Өзимдики емес, ал Мени Жибергендики.

¹⁷Ким де ким Қудайдың еркин орынлағысы келсе, бул тәлийматтын

Кудайдан ба ямаса Мен Өзлигимнен айтып атырман ба, билип алады. ¹⁸ Өз атынан сөйлеуши өзине уллылык излейди, ал Өзин Жибергенниң уллылыгын излеуши – хақыкатшыл, Онда жалған жок. ¹⁹ Муўса сизлерге Мухаддес Нызамды бермеди ме? Бирақ хеш бириниз де Мухаддес Нызамды орынламайсызлар. Мени не ушын өлтирмекши сизлер?

²⁰ Халык:

– Сени жин урған ба? Ким Сени өлтирмекши? – деди.

²¹ Ийса сөзин даўам етип, оларға былай деди:

– Мен бир ис иследим, хәммениз буған хайран қалып атырсызлар. ²² Муўса сизлерге сүннетти* буйырғанлыктан, сизлер дем алыс күнинде де баланы сүннет етесизлер. Бирақ хақыкатында, сүннет Муўсадан емес, ал бабаңыз Ибрайымнан** қалған еди. ²³ Муўсаның Нызамы бузылмасын деп, бала дем алыс күни болса да сүннет қылынады екен, неге сизлер Маған дем алыс күни бир адамға толық шыпа бердиң, деп ашыўланасызлар? ²⁴ Сыртқы көриниске қарап хүким етпенлер, ал әдиллик пенен хүким шығарынлар.

Ийса – Масих па?

²⁵ Сонда айырым ерусалимлилер:

– Өлтирмекши болып атырғаны усы Адам емес пе? ²⁶ Мине, Ол ашық сөйлеп тур, ал олар Оған хеш нәрсе деп атырған жок. Мүмкин, басшылар Оның Масих екенин хақыкаттан да тән алған шығар?

²⁷ Бирақ бизлер бул Адамның қаяктан келгенин билемиз. Ал Масих келгенде, Оның қаяктан келгенин хеш ким билмейди, – дести.

²⁸ Сол ўақытта Ибадатханада тәлим берип турған Ийса бәлент даўыс пенен былай деди:

– Сизлер Мени хәм Мениң қаяктан екенимди билесизлер. Мен Өз Өзимнен келгеним жок. Мени Жиберген Хак, сизлер Оны билмейсизлер. ²⁹ Бирақ Мен Оны билемен, себеби Мен Оннан келдим, Мени Ол жиберди.

³⁰ Сонда олар Ийсаны услаўға тырысты, бирақ хеш ким Оған қол тийгизбеди. Өйткени Оның ўақты еле келмеген еди. ³¹ Ал халық арасында көп адамлар Оған исенип:

– Масих келгенде, бул Адамнан да көбирек кәраматлар*** ислер ме екен? – деди.

---

* 7:22 *Сүннет* – Кудайдың буйрығы бойынша, яхудийлер ер балаларын туўылғаннан кейин сегизинши күни сүннет етеди.

** 7:22 Сөзбе-сөз: ата-бабаларыңыздан.

*** 7:31 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

³² Парисейлер Ийса ҳаққында халық арасындағы бул сөзлерди еситти. Сонлықтан олар хәм бас руўханийлер Ийсаны услаў ушын сақшыларды жиберди.

³³ Ийса былай деди:

– Мен сизлер менен бирге аз ўақыт боламан, соңынан Мени Жибергенге қайтып бараман. ³⁴ Мени излейсизлер, бирақ таппайсызлар. Мен болатуғын жерге сизлер келе алмайсызлар.

³⁵ Сонда яхудий басшылары өз ара:

– Бул Адам бизлер таба алмайтуғындай қаяққа бармақшы? Ол греклер арасына тарқалып кеткен яхудийлерге барып, греклерге тәлим бермекши ме? ³⁶ «Мени излейсизлер, бирақ таппайсызлар. Мен болатуғын жерге сизлер келе алмайсызлар», – деген сөзлер нени аңлатады екен? – дести.

³⁷ Байрамның соңғы, уллы күнинде Ийса орнынан турып, бәлент даўыс пенен былай деди:

– Ким де ким шөллесе, Маған келип ишсин. ³⁸ Мухаддес Жазыўда айтылғандай, Маған исенген адамның ишинен тири суў дәрьясы ағады.

³⁹ Ийса бундай деп, Өзине исенетуғынлар алатуғын Мухаддес Руўх ҳаққында айтқан еди. Себеби Ол еле уллылықка ериспегенликтен, оларға Мухаддес Руўх еле берилмеген еди.

⁴⁰ Халық арасынан айырымлар бул сөзлерди еситип:

– Бул – хақыйқаттан да Пайғамбар, – деди.

⁴¹ Басқалары: «Бул – Масих», – дести.

Ал гейбиреўлери: «Яқ, Масих Галиладан келетуғын ба еди? ⁴² Мухаддес Жазыўда: „*Масих Даўыттың урпағынан болып, Даўыттың ана журты Бейтлехем ауылынан келеди*“*, – деп жазылған емес пе?» – дести.

⁴³ Солай етип, Ийса себепли халық арасында бөлиниў пайда болды. ⁴⁴ Олардың гейбиреўлери Оны усламақшы болды, бирақ хеш ким Оған қол тийгизбеди.

Яхудий басшыларының Ийсаға исенбеўи

⁴⁵ Сақшылар қайтып келгенде, бас руўханийлер менен парисейлер олардан:

– Неге Оны алып келмедиңлер? – деп сорады.

⁴⁶ Сақшылар жуўап берип:

– Ҳеш ким хеш қашан бул Адам сыяқлы сөйлеген емес, – деди.

---

* 7:42 Патшалық ҳаққында 2-кітап 7:12; Михей 5:2.

⁴⁷ Парисейлер оларға:

– Сизлер де алдандыңыз ба? ⁴⁸ Басшылардан ямаса парисейлерден Оған исенген адам болды ма, сирә? ⁴⁹ Бирак, Мухаддес Нызамды билмейтуғын бул халық нәлет етилген, – деди.

⁵⁰ Олардың бири, бурын Ийсаға келген Никодим атлы адам оларға:

⁵¹ – Нызамымыз бойынша, дәслеп адамды тыңламай турып, онын не ислегенин билместен, хуким етиўге бола ма? – деди.

⁵² Оған:

– Сен де Галиладансаң ба? Мухаддес Жазыўды жақсылап оқы, сонда Галиладан пайғамбар шықпайтуғынын билесең, – дести олар.

⁵³ Соңынан хәммеси үйлерине таркасты.

Сегизинши бап

Бузықшылықта усланған хаял

¹ Ал Ийса Зәйтүн таўына кетти. ² Таң атқанда, Ол және Ибадатханаға қайтып барды. Пүткил халық Оның қасына келди хәм Ийса отырып, оларға тәлим бере баслады. ³ Сонда диний муғаллимлер менен парисейлер Ийсаның алдына бузықшылық ислеп атырғанда усланған бир хаялды алып келди. Хаялды ортаға турғызып:

⁴ – Устаз! Бул хаял бузықшылық ислеп атырғанда усланды. ⁵ Муўса Нызамда бизлерге бундай хаялларды тас пенен урыўды буйырған*. Сен не дейсең? – деди.

⁶ Олар бул сөзлерди Ийсаны сынап, Оны айыплайтуғын бир сылтаў табыў ушын айтты.

Бирак Ийса еңкейип, бармағы менен жерге жазып отыра берди.

⁷ Олар сораўларын даўам ете бергеннен соң, Ийса түргелип:

– Араңызда ким гүнасыз болса, сол биринши болып хаялға тас атсын, – деди.

⁸ Соңынан және еңкейип, жерге жаза берди.

⁹ Олар бул сөзлерди еситкенде, жасы үлкенлеринен баслап, бирим-бирим кете баслады. Ақырында жалғыз Ийса менен ортада турған хаял қалды. ¹⁰ Ийса орнынан турып, хаялға:

– Хаял! Олар қаяқта? Хеш ким сени айыпламады ма? – деди.

¹¹ – Хеш ким, Мырза! – деп жуўап берди хаял.

Ийса оған:

– Мен де сени айыпламайман, бар, буннан былай гүна ислеме, – деди.

---

* 8:5 Лебий 20:10; Мухаддес Нызамды қайталаў 22:22-24.

Ийса – дүньяның нуры

¹² Ийса және халыққа былай деди:

– Мен – дүньяның нурыман. Ким де ким Маған ерсе, қараңғылықта жүрмейди, ал өмир нурына ийе болады.

¹³ Сонда парисейлер Ийсаға:

– Сен Өзин хакқында Өзин гүәлык берип атырсаң. Сениң гүәлыгың хакыйкат емес, – деди.

¹⁴ Ийса оларға жуәп берип былай деди:

– Мен Өзим хакқында Өзим гүәлык берсем де, гүәлығым хакыйкат. Өйткени Мен қаяқтан келгенимди хәм қаяққа кететуғынымды билемен. Ал сизлер Мениң қаяқтан келгенимди хәм қаяққа кететуғынымды билмейсизлер. ¹⁵ Сизлер адамның ой-пикири менен хәким етесизлер, ал Мен хеш кимди хәким етпеймен.

¹⁶ Егер Мен хәким етсем де, Мениң хәкимим әдил. Себеби Мен жалғыз емеспен. Мен хәм Мени Жиберген Әкем екеүмиз бирге хәким етемиз. ¹⁷ Сизлердің Мухаддес Нызамыңызда: «*Еки адамның гүәлыгы дурыс*»*, – деп жазылған-ға. ¹⁸ Мен Өзим хакқында Өзим гүәлык беремен хәм Мени жиберген Әкем де гүәлык береди.

¹⁹ Сонда олар Ийсадан:

– Сениң Әкең қаяқта? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Сизлер Мени де, Мениң Әкемди де билмейсизлер. Егер Мени билгениңизде, Әкемди де билер единлер, – деди.

²⁰ Ийса бул сөзлерди Ибадатханада тәлим берип атырып, садақа қутысының қасында айтты. Бирақ хеш ким Оны усламады, өйткени Оның уақты еле келмеген еди.

²¹ Ийса оларға және:

– Мен кетип баратырман. Сизлер Мени излейсизлер. Бирақ өз гүналарыңыз бенен өлесизлер. Мениң баратуғын жериме сизлер келе алмайсызлар, – деди.

²² Сонда яхудий басшылары өз ара:

– Ол Өзин Өзи өлтирежақ па екен? Неге: «Мениң баратуғын жериме сизлер келе алмайсызлар», – деп атыр? – дести.

²³ Ийса оларға былай деди:

– Сизлер төменненсиз, Мен жоқарыданман. Сизлер бул дүньядансыз, ал Мен бул дүньядан емеспен. ²⁴ Сонлықтан Мен: «Сизлер өз гүналарыңыз бенен өлесизлер», – деген едим. Себеби

---

* 8:17 Мухаддес Нызамды қайталау 17:6; 19:15.

Мениң Сол* екениме исенбесеңлер, өз гүналарыңыз бенен өле-сизлер.

²⁵ Сонда олар Ийсадан:

– Сен кимсең? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Бастан-ақ сизлерге ким туўралы айтқан болсам, анық Солман.

²⁶ Сизлер туўралы айтатуғын хәм сизлерди хүким ететуғын көп нәр-селерим бар. Мени Жиберген хақыкат хәм Мен Оннан не еситсем, дүньяға соны сөйлеймен, – деди.

²⁷ Олар Ийсаның Әке хақында айтып турғанын түсинбеди. ²⁸ Со-лай етип, Ийса былай деди:

– Адам Улын жоқары көтергениңизде, Мениң Сол екенимди хәм Өзлигимнен хеш нәрсе ислеменгимди, ал Әкемнің Маған үйрет-кенлерин айтқанымды билип аласызлар. ²⁹ Мени Жиберген Мениң менен бирге, Ол Мени жалғыз қалдырмады. Өйткени Мен хәмме ўақыт Оған унайтуғын ислерди ислеймен.

³⁰ Ийса бул сөзлерди айтқанда, Оған көп адамлар исенди.

Ибрайымның урпақлары

³¹ Сол ўақытта Ийса Өзине исенген яхудийлерге:

– Егер Мениң сөзлерим бойынша жасасаңлар, хақықый шәкирт-лерим боласызлар. ³² Сизлер хақықатты билип аласызлар, хақықат сизлерди азат қылады, – деди.

³³ – Бизлер – Ибрайымның урпағымыз. Хеш кашан хеш кимге кул болмағанбыз. Неге: «Азат боласызлар», – деп атырсаң? – деди олар.

³⁴ Ийса оларға жуўап берип былай деди:

– Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: гүна ислеитуғын хәр бир адам – гүнаның кулы. ³⁵ Кул үйде мәнги қалмайды, ул мәнги қалады. ³⁶ Сонлықтан егер Ул сизлерди азат қылса, хақықаттан азат боласызлар. ³⁷ Сизлердің Ибрайымның урпағы екениңизди биле-мен. Бирақ Мени өлтириўди кәлейсизлер, себеби Мениң сөзим кеўлиңизден жай алмайды. ³⁸ Мен Әкемнен көргенимди айтаман. Ал сизлер әкеңизден еситкениңизди ислейсизлер.

³⁹ Олар Ийсаға жуўап берип:

– Бизлердің бабамыз Ибрайым-ғо, – дести.

Ийса оларға:

– Егер сизлер Ибрайымның урпақлары болғаныңызда, Ибрайым-ның ислерин ислер едиңлер. ⁴⁰ Бирақ енди Мени, Қудайдан еситкен

---

* 8:24 Сол – «Өз-Өзинен бар болған» деген мәнисте. Ески Келисимде Қудай Өзин усылай атаған.

хақыйқатты сизлерге айтқан Адамды өлтирежақсызлар. Ибрайым бундай исти ислемеди. ⁴¹Сизлер өз әкениздің ислерин қылып атырсызлар, – деди.

– Бизлер некесиз туўылған жоқпыз. Бизлердің бир ғана Әкемиз бар, Ол – Қудай, – деп жуўап берди олар.

⁴²Ийса оларға былай деди:

– Егер Қудай сизлердің Әкениз болғанда, Мени сүйер едіңлер. Өйткени Мен Қудайдан келдим хәм усы жердемен. Мен Өзлигимнен келгеним жоқ, Мени Ол жиберди. ⁴³Неге айтқанларыма түсинбейсизлер? Себеби Мениң сөзимди тыңлай алмайсызлар. ⁴⁴Сизлер өз әкениз шайтаннансыз, сизлер оның тилеклерин орынлаўды қәлейсизлер. Ол бастан-ақ адам өлтириўши еди. Ол хақыйқат тәрәпинде турмаған, өйткени онда хақыйқатлық жоқ. Ол өтирик сөйлеген ўақытта өз тәбиятына тән сөйлейди. Себеби ол өтирикши хәм өтириктиң әкеси. ⁴⁵Бирақ Мен хақыйқатты айтып турғанлықтан, Маған исенбей атырсызлар. ⁴⁶Қайсы бириңиз Мени гүналы деп, айыплай аласыз? Егер хақыйқатты айтып турған болсам, неге Маған исенбей атырсызлар? ⁴⁷Ким Қудайдан болса, Қудайдың сөзлерин тыңлайды. Ал сизлер Қудайдан болмағанлықтан тыңламай атырсызлар.

Ийса хәм Ибрайым

⁴⁸Яхудийлер Ийсаға жуўап берип:

– Сен самариялысаң хәм Сени жин урған, деп айтқанымыз дурыс емес пе? – деди.

⁴⁹Ийса жуўап берип былай деди:

– Мени жин урған жоқ. Бирақ Мен Әкемди хұрмет қыламан, ал сизлер Мени масқаралап атырсызлар. ⁵⁰Мен Өзиме уллылық излемеймен. Уллылығымды излеўши хәм хұким етиўши Биреў бар. ⁵¹Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким сөзлеримди орынласа, ол хеш қашан өлим көрмейди.

⁵²Яхудийлер Ийсаға:

– Сени жин урғанын енди билдик. Ибрайым хәм пайғамбарлар өлип кетти. Ал Сен: «Ким де ким Мениң сөзлеримди орынласа, ол хеш қашан өлим көрмейди», – деп атырсаң. ⁵³Сен бизлердің бабамыз Ибрайымнан уллымысаң? Ол да, пайғамбарлар да өлип кеткен. Сен Өзинди ким деп санайсаң? – деди.

⁵⁴Ийса жуўап берип былай деди:

– Егер Мен Өзимди Өзим уллыласам, Мениң уллылығым пуш болады. Мени уллылайтуғын, сизлер «Қудайымыз» деп атайтуғын Мениң Әкем. ⁵⁵Сизлер Оны билмейсизлер, ал Мен Оны билемен. Егер Оны билмеймен, десем, сизлер сыяқлы өтирикши боламан. Бирақ

Мен Оны билемен хәм Оның сөзин орынлайман. ⁵⁶ Бабаңыз Ибра-йым Мениң келетуғын күнимди көретуғынына куўанды хәм көрип шадланды.

⁵⁷ Яхүдийлер Ийсаға:

— Сен еле елиў жаска да толғаның жоқ-ғо. Сен Ибрайымды көр-дин бе? — деди.

⁵⁸ Ийса оларға:

— Сизлерге шынын, хақыйкатын айтаман: Ибрайым туўылмастан бурын Мен бар едим, — деди.

⁵⁹ Сонда олар Ийсаға ылақтырыў ушын тас алды. Бирақ Ийса олардан жасырынып, Ибадатханадан шығып кетти.

Тоғызыншы бап

Ийсаның иштен соқыр болып туўылған адамға шыта беруі

¹ Ийса өтип баратырғанда, иштен соқыр болып туўылған бир адамды көрди. ² Шәкиртлери Ийсадан:

— Устаз! Бул адамның соқыр болып туўылыуы кимнің гүнасы себепли болды, өзиниң бе ямаса ата-анасының ба? — деп сорады.

³ Ийса былай деп жуўап берди:

— Бул адамның өзиниң де, ата-анасының да гүнасы себепли болған жоқ. Қудайдың ислери оның өмиринде көриниўи ушын, ол соқыр болып туўылды. ⁴ Еле күндиз екен, Мени Жибергеннің ислерин ислеўимиз керек. Түн келеди, сонда хеш ким ислей алмайды.

⁵ Мен дүньяда екенмен, дүньяның нурыман.

⁶ Ийса бул сөзлерди айтып болып, жерге түкирди де, түкириктен ылай ислеп, оны соқырдың көзлерине жақты ⁷ хәм оған:

— Барып, Силоха хәўизинде жуўын, — деди.

Силоха — «Жиберилген» деген мәнисти билдиреди. Ол барып жуўынды хәм көзлери көретуғын болып, қайтып келди.

⁸ Сонда қоңсылары хәм бурын оның тиленшилик етип отырғанын көргенлер:

— Бул — тиленшилик етип отыратуғын сол адам емес пе? — деди.

⁹ Биреўлери: «Аўа, сол», десе, басқалары: «Яқ, ол тек соған уқсайды», дести. Ал оның өзи: «Мен сол адамман», деди.

¹⁰ — Олай болса, көзлериң қалай ашылды? — деп сорады олар.

¹¹ Ол жуўап берип:

— Ийса деген Адам ылай ислеп, көзлериме жақты хәм маған: «Силоха хәўизине барып, жуўын», — деди. Сонда мен барып, жуўындым хәм көзлерим көретуғын болды, — деди.

¹² Олар:

– Ол қаяқта? – деп сорады.

– Билмеймен, – деди ол.

¹³ Адамлар бұрын соқыр болған адамды парисейлердің алдына алып барды. ¹⁴ Ийсаның ылай ислеп, соқырдың көзин ашқан күн дем алыс күни* еди. ¹⁵ Сонда парисейлер де оннан көзлеринің қалай көретуғын болғанын сорады. Сол адам оларға:

– Ийса мениң көзлериме ылай жақты. Мен жууымды хәм енди көретуғын болдым, – деди.

¹⁶ Сонда гейбир парисейлер:

– Бул Адам Қудайдан емес. Өйткени дем алыс күни жумыс ислеп атыр, – деди.

Бирақ басқалары:

– Гүнакар адам бундай кәраматларды** қалай ислей алады? – деди.

Солай етип, олардың арасында бөлиниў пайда болды.

¹⁷ Олар және бұрын соқыр болған сол адамнан:

– Көзлеринди ашқан сол Адам хаққында сен не айтасаң? – деп сорады.

– Ол пайғамбар, – деди ол.

¹⁸ Бирақ яхудий басшылары көзлери ашылған адамның ата-анасын шақыртпағанша, оның бұрын соқыр болғанына хәм енди көзлериниң көретуғынына исенбеди. ¹⁹ Олар оның ата-анасынан:

– Иштен соқыр болып туўылды, деп айтқан улыңыз усы ма? Енди ол қалай көретуғын болды? – деп сорады.

²⁰ Оның ата-анасы жуўап берип:

– Оның бизлердин улымыз екенин хәм соқыр болып туўылғанын билемиз. ²¹ Бирақ, енди қалай оның көретуғын болғанын хәм оның көзлерин кимниң ашқанын билмеймиз. Өзинен сораң, ол ержеткен, өзи ушын өзи сөйлесин, – деди.

²² Соқыр адамның ата-анасы яхудий басшыларынан қорққанлықтан усылай деди. Себеби яхудий басшылары: «Ким Ийсаның Масих*** екенин тән алса, ол мәжилисханадан қуўылсын», – деп тил бириктирген еди. ²³ Сонлықтан оның ата-анасы: «Ол ержеткен, өзинен сораң», – деген еди.

²⁴ Солай етип, парисейлер соқыр болған адамды екінши мәрте шақырып, оған:

* 9:14 Сөзбе-сөз: шемби күни.

** 9:16 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерди.

*** 9:22 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

– Ҳақыйкатын айтып, Қудайды макта! Бизлер бул Адамның гүнакар екенин билемиз, – деди.

²⁵ – Ол гүнакар ма, гүнакар емес пе, билмеймен. Мен тек бир нәрсени билемен: соқыр едим, енди көретуғын болдым, – деп жууап берди ол.

²⁶ Олар және оннан:

– Ол саған не иследи? Көзлеринди қалай ашты? – деп сорады.

²⁷ – Мен сизлерге жана ғана айттым-ғо, бірақ сизлер тыңламадыңлар. Және не еситпекшисизлер? Сизлер де Оның шәкиртлери болыұды қәлейсизлер ме? – деп жууап берди ол.

²⁸ Сонда яхудийлер оған жекиринип:

– Сен Оның шәкирти! Ал бизлер Муўсаның шәкиртлеримиз! ²⁹ Қудайдың Муўса менен сөйлескенин билемиз. Бірақ бул Адамның қаяқтан келгенин билмеймиз, – деди.

³⁰ Көзи ашылған адам оларға:

– Таң қаларлығы сол-дә! Сизлер Оның қаяқтан келгенин билмейсизлер, бірақ Ол мениң көзлеримди ашты. ³¹ Бизлер Қудайдың гүнакарларды тыңламайтуғынын билемиз. Бірақ ким де ким Қудайды сыйлап, Оның еркин орынласа, соны тыңлайды. ³² Дүнья бар болғалы, иштен соқыр болып туўылған адамның көзин биреўдин ашыұы – хеш еситилмеген гәп. ³³ Егер бул Адам Қудайдан болмағанда, хеш нәрсе ислей алмас еди, – деди.

³⁴ Яхудийлер оған жууап берип:

– Өзин пүткиллей гүнаға батып туўылғансаң, сен бе бизлерди үйрететуғын? – деп, оны қуўып шығарды.

Руўхый соқырлық

³⁵ Парисейлердин оны қуўып шығарғанын еситкен Ийса оны тауып:

– Сен Адам Улына исенесең бе? – деп оннан сорады.

³⁶ Ол жууап берип:

– Мырза, Ол ким? Маған айт, мен де Оған исенейин, – деди.

³⁷ Ийса оған:

– Сен Оны көрдин. Мине, сениң менен сөйлесип турған – Оның Өзи, – деди.

³⁸ Сонда ол:

– Ийем, исенемен, – деп, Ийсаға табынды.

³⁹ Ийса:

– Соқырлар көрсин, көретуғынлар соқыр болсын деп, Мен бул дүньяны хүким етиўге келдим, – деди.

⁴⁰ Ийсаның қасында болған айырым парисейлер бул сөзлерди еситип, Оған:

– Не, бизлер де соқырмыз ба? – деди.

⁴¹ Ийса оларға:

– Егер сизлер соқыр болғаныңызда, гүнаңыз болмас еди. Бирақ: «Көзлеримиз көреді» дегениңиз ушын, гүнаңыз мойныңызда қалады, – деди.

Оныншы бап

Ийса – жақсы шопан

¹ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: ким қой қораға қапыдан кирмей, басқа жерден асырылып түссе, ол – уры хәм басқыншы. ² Ал қапыдан кирген адам қойлардың шопаны. ³ Қараўыл оған қапыны ашып береді. Қойлар шопанның даўысына кулақ салады, ол өз қойларын атпа-ат шақырып, оларды сыртқа алып шығады. ⁴ Ол өз қойларының хәммесин сыртқа шығарғаннан соң, олардың алдында жүреді. Қойлар да оның изине ереді, өйткени олар шопанның даўысын таныйды. ⁵ Олар жат адамның изине ермейді, ал оннан қашып кетеді. Себеби жат адамның даўысын танымайды.

⁶ Ийса оларға усы тымсалды айтып берді. Бирақ олар Ийсаның не айтпақшы болғанын түсинбеді.

⁷ Сонлықтан Ийса және былай деди:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Мен қойлар ушын қапыман. ⁸ Меннен бурын келгенлердің хәммеси урылар хәм басқыншылар еді, қойлар оларға кулақ аспады. ⁹ Мен – қапыман. Ким де ким Мен арқалы кирсе, қутқарылады. Ол киреді, шығады хәм жайлау табады. ¹⁰ Уры тек урлау, өлтириу хәм набыт қылыу ушын келеді. Бирақ Мен олар өмирге ийе болыуы ушын, дәўлетли өмирге ийе болыуы ушын келдим.

¹¹ Мен – жақсы шопанман. Жақсы шопан қойлары ушын жанын береді. ¹² Ал жалланған адам қойлардың шопаны хәм ийеси емес. Сонлықтан ол қасқырдың қиятырғанын көрип, қойларды таслап қашып кетеді. Ал қасқыр қойларға шабыуыл жасап, тарқатып жибереді. ¹³ Өйткени ол жалланған адам болғанлықтан, қойларды қайғырмай қашып кетеді.

¹⁴⁻¹⁵ Мен – жақсы шопанман. Әкемнің Мени билетуғыны хәм Мениң Әкемді билетуғыным сыяқлы, Мен де қойларымды билемен, олар да Мени биледі. Мен қойларым ушын жанымды беремен. ¹⁶ Мениң бул қорадан болмаған басқа да қойларым бар. Оларды да алып келиуім тийис. Олар Мениң даўысымды еситеді, сонда бир шопаны бар, бир сүриу болады. ¹⁷ Мен жанымды қайтып алыу ушын беремен. Сонлықтан Әкем Мени сүйеді. ¹⁸ Жанымды Меннен хеш

ким тартып ала алмайды. Бирақ Мен оны Өзим беремен. Менде оны беріуґе де, қайтып алыуға да бийлик бар. Бул буйрықты Мен Өкемнен алдым.

¹⁹ Усы сөзлер себепли, яхудийлер арасында және бөлиниу пайда болды. ²⁰ Олардың көбиси:

– Оны жин урған, Оның еси дурыс емес. Неге Оны тыңлап тұрсызлар? – деди.

²¹ Ал басқалары:

– Бул жинли адамның сөзлери емес. Жин соқырдың көзлерин аша ала ма? – деди.

²² Сол уақытта Ерусалимде Ибадатхананы Бағышлау байрамы* болды. Қыс еди. ²³ Ийса Ибадатханада, Сулайманның айуанында жүрген еди. ²⁴ Яхудий басшылары Оның этирапына жыйналып:

– Қашанға дейин бизлерди түсинбеушиликке саласаң? Егер Сен Масих болсаң, бизлерге ашығын айт, – деди.

²⁵ Ийса оларға жууап берип былай деди:

– Мен сизлерге айттым, бирақ сизлер исенбей атырсызлар. Өкемнің аты менен қылған ислерим Мен тууралы гууалық берип атыр. ²⁶ Бирақ та, сизлер исенбей атырсызлар. Себеби сизлер Мениң қойларым емессизлер. ²⁷ Мениң қойларым дауысыма кулақ асады. Мен оларды билемен, олар Мениң изиме ереди. ²⁸ Мен оларға мәңгилик өмир беремен хәм олар хеш қашан набыт болмайды. Хеш ким оларды Мениң қолымнан тартып ала алмайды. ²⁹ Оларды Маған берген Өкем – хәммеден уллы. Өкемнің қолынан оларды хеш ким тартып ала алмайды. ³⁰ Мен хәм Өкем бирмиз.

³¹ Сонда яхудий басшылары Оған ылақтыруу ушын, жерден және тас алды. ³² Ийса олардан:

– Мен сизлерге Өкем тапсырған көп жақсы ислерди көрсеттим. Олардың қайсы бири ушын, Мени тас пенен уражақсызлар? – деп сорады.

³³ Яхудий басшылары Ийсаға жууап берип:

– Сени жақсы ислерің ушын емес, ал Қудайға тил тийгизгенің ушын, тас пенен уражақпыз. Сен адам бола тура, Өзинди «Қудайман», – деп атырсаң, – деди.

³⁴ Ийса оларға былай деди:

---

* 10:22 *Ибадатхананы Бағышлау байрамы* – Сириялы хуқимдар Антиох тәрпинен харамланған Ибадатхананы Яхуда Макавей атлы қахарманның Ийса Масихтан 164 жыл бурын қозғалаң көтеріп, Қудайға бағышлауын еске түсируу байрамы.

– «Мен: сизлер қудайларсыз, дедим»*, – деп Мухаддес Нызамыңызда жазылған емес пе? ³⁵ Қудай Өз сөзін жиберген адамларды қудайлар деп атаған-ға. Мухаддес Жазыұды бийкарлауға болмайды.

³⁶ Әкениң Өзине ажыратып алып, дүньяға жиберген Мени «Қудайдың Улыман», – дегенім ушын, неге «Қудайға тил тийгизип атырған», – дейсизлер? ³⁷ Егер Әкемнің ислерин қылмай атырған болсам, Маған исенбеңдер. ³⁸ Бирақ Оның ислерин қылып атырған болсам, Маған исенбесеңдер де, қылған ислериме исениңдер. Сонда Әкениң Менде, Мениң Әкеде екенимди түсинип, билип аласызлар.

³⁹ Сол уақытта олар Ийсаны ушлауға және хәрекет қылды, бирақ Ийса олардың қолларынан қутылып қалды.

⁴⁰ Ийса және Иордан дәрьясының арғы жағасына, бурын Яқьяның адамларды шомылдырып жүрген жерине барып, сол жерде қалды. ⁴¹ Оған көп адамлар келип:

– Яқья хеш қандай кәрама^{**}т ислеменген еди. Бирақ оның бул Адам хаккында айтқанларының хәммеси дурыс шықты, – деди.

⁴² Сол жерде көп адамлар Ийсаға исенди.

Он биринши бап

Лазардың өлими

¹⁻² Бетания деген аўылда Лазар атлы бир адам аўырып атырған еди. Оның қарындастары Мәриям менен Марта да сол аўылда жасайтуғын еди. Кейинирек Ийемиз Ийсаға әтир май қуйып, Оның аяқларын шашы менен сүртетуғын хаял, усы Мәриям еди. ³ Апа-лы-сиңдили Ийсаға: «Ийем, Сениң жақсы көретуғын адамын аўырып атыр», – деп хабар жиберди.

⁴ Ийса буны еситип:

– Бул аўырыудың изи өлим менен жуўмақланбайды, ал Қудайдың уллыланыуы ушын болады. Солай етип, бул арқалы Қудайдың Улы да уллыланады, – деди.

⁵ Ийса Мартаны, оның сиңлисін хәм Лазарды сүйетуғын еди.

⁶ Ийса Лазардың аўырып атырғанын еситсе де, Өзи болып атырған жерде және еки күн қалды.

⁷ Соңынан шәкиртлерине:

– Және Яхудияға барайық, – деди.

⁸ Шәкиртлери Оған:

---

* 10:34 Забур 81:6.

** 10:41 Сөзбе-сөз: кәрама^{**}тлы белги.

– Устаз, яхудийлер Сени жақында ғана тас пенен урмақшы еди-ғо. Сен және сол жерге баражаксаң ба? – деди.

⁹ Ийса жууап берип:

– Күндиз он еки саат бар емес пе? Күндиз жүрген адам сүрнигип жығылмайды, өйткени ол бул дүньяның нурын көреді. ¹⁰ Ал түнде жүриуши сүрнигип жығылады, себеби онда нур жок, – деди.

¹¹ Ийса бул сөзлерди айтқаннан соң, оларға және былай деди:

– Достымыз Лазар уйыклап қалды. Бирақ Мен оны оятыу ушын кетип баратырман.

¹² – Ийем, уйыклап қалған болса, тәуір болады, – деди шәкирт-лери.

¹³ Ийса Лазардың өлимин нәзерде тутқан еди. Бирақ олар Ийса қәдимги уйқы хаккында айтты, деп ойлады.

¹⁴ Сонда Ийса оларға ашық айтып:

– Лазар өлди. ¹⁵ Сизлердің исениуиңиз ушын, Мениң сол жерде болмағаныма сизлер ушын кууанышлыман. Ал енди оған барайық, – деди.

¹⁶ Сонда Егиз деп аталған Томас шәкиртлерге:

– Жүринлер кеттик, бизлер де Оның менен бирге өлемиз, – деди.

Ийса – қайта тирилиу хәм өмир

¹⁷ Ийса Бетанияға жақынлағанда, Лазардың қәбирге қойылғанына төрт күн болғанын билди. ¹⁸ Бетания Ерусалимге жақын, үш шақырым-дай жерде болғанлықтан, ¹⁹ көп яхудийлер Марта менен Мәриямға әжағасының өлими себепли кеуил айтыуға келди. ²⁰ Марта Ийсаның киятырғанын еситип, Оны қарсы алыуға шықты. Ал Мәриям үйде қалды.

²¹ Марта Ийсаға:

– Ийем! Егер Сен усы жерде болғаныңда, әжағам өлмес еди.

²² Бирақ хәзир де Сен Қудайдан не сорасаң да, Қудайдың Саған бетуғынын билемен, – деди.

²³ Ийса оған:

– Сениң әжаған тириледи, – деди.

²⁴ – Ақыреттеги қайта тирилиуде оның да қайта тирилетуғынын билемен, – деди Марта.

²⁵ Ийса оған:

– Мен қайта тирилиу хәм өмирмен. Маған исенген адам өлсе де, жасайды. ²⁶ Маған исенип жасап атырған хәр бир адам хеш қашан өлмейди. Усыған исенесең бе? – деди.

²⁷ Марта Оған:

– Ауа, Ийем. Сениң дүньяға келетуғын Масих, Қудайдың Улы екениңе исенемен, – деди.

²⁸ Марта усыны айтып болып кетип қалды хәм Мәриямды шақырып алып:

– Устаз усы жерде, сени шақырып атыр, – деп оған сыбырлады.

²⁹ Мәриям буну еситиуден тез орнынан турды да, Ийсаның жанына кетти. ³⁰ Ийса еле аўылға кирмеген болып, Ол Марта менен ушырасқан жерде еди. ³¹ Мәриям менен бирге үйде болған хәм оған кеўил айтып отырған яхудийлер оның асығыслық пенен орнынан турып, сыртқа шыққанын көрди. Олар оны жылаў ушын кәбирге кетти деп ойлап, изине ерди.

³² Мәриям Ийса турған жерге келгенде, Оны көрип, аяқларына жығылды да:

– Ийем! Егер Сен усы жерде болғаныңда, әжағам өлмес еди, – деди.

³³ Мәриямның хәм оның менен келген яхудийлердің жылағанын көргенде, Ийса руўхый қыйналып, жаны ашыды.

³⁴ – Оны қай жерге қойдыңлар? – деп сорады.

– Ийем, келип көр, – деди олар.

³⁵ Ийса көзине жас алды.

³⁶ Сонда яхудийлер:

– Қараңлар, оны қаншелли сүйер екен! – деди.

³⁷ Бирақ олардың айырымлары:

– Соқырдың көзлерин ашқан бул Адам Лазарды өлимнен аман алып қалмас па еди? – деди.

Ийсаның Лазарды тирилтиўи

³⁸ Ийса және ишинен терең қайғырып, кәбирге барды. Кәбир бир үңгирде болып, оның аўзы тас пенен жабылған еди. ³⁹ Ийса:

– Тасты алып қойыңлар, – деди.

Мархумның қарындасы Марта Ийсаға:

– Ийем! Енди ийисленип баратыр. Өйткени оның кәбирге қойылғанына төрт күн болды, – деди.

⁴⁰ Ийса оған:

– «Егер Маған исенсең, Қудайдың уллылығын көресең», – деп саған айтқан жоқ па едим? – деди.

⁴¹ Солай етип, олар тасты алып қойды. Ийса көзлерин аспанға тигип, былай деди:

– Әке! Мениң тилегимди еситкениң ушын, Саған миннетдаршылық билдиремен. ⁴² Мени хәмме ўақыт еситетуғыныңды билемен. Бирақ Мен буну усы жерде турған халық Мени Сениң жибергениңе исениўи ушын айттым.

⁴³ Ийса усыларды айтып, бәлент даўыс пенен:

– Лазар, сыртка шык! – деп бақырды.

⁴⁴ Сонда аяқ-қоллары кепинлик пенен оралған, бети орамал менен байланған өли тирилип, сыртка шықты. Ийса оларға:

– Оны шешиндирип жиберинлер, кете берсин, – деди.

Яхудийлердің Ийсаны өлтириуі ушын тил бириктириуі

⁴⁵ Солай етип, Мәриямға келип, Ийсаның қылған ислерин көрген яхудийлердің көбиси Ийсаға исенди. ⁴⁶ Бирақ айырымлары парисейлерге барып, Ийсаның қылған ислери хаққында айтып берди. ⁴⁷ Сонда бас руўханийлер менен парисейлер жоқарғы кенесте жыйналып:

– Бизлер не қылыўымыз керек? Бул Адам көп кәраматлар* исле-мекте. ⁴⁸ Егер Оны Өз еркине жиберсек, хәмме Оған исенип кетеди. Сонда римлилер келип, Ибадатханамызды да, елимизди де жоқ қылады, – деди.

⁴⁹ Олардың бири, сол жылы бас руўханий болған Каяфа:

– Сизлер хеш нәрсени билмейсизлер. ⁵⁰ Пүткил халық набыт болғанынан гөре, бир адамның халық ушын өлиуі сизлер ушын жақсырақ екенин түсинбейсизлер ме? – деди.

⁵¹⁻⁵² Ол бул сөзлерди өзлигинен айтпаған еди. Сол жылы ол бас руўханий болғанлықтан, Ийсаның яхудий халқы ушын, тек яхудий халқы ушын ғана емес, ал Қудайдың тарқалып кеткен балаларын жыйнап бирлестириуі ушын өлетуғынын болжап айтқан еди.

⁵³ Солай етип, сол күннен баслап олар Ийсаны өлтириуіге тил бириктирди. ⁵⁴ Сонлықтан Ийса енди яхудийлер арасында ашық жүре алмайтуғын болды. Сонда Ол шөлдің жақынындағы Ефраим деген қалашаға кетип, шәкиртлери менен бирге сол жерде қалды.

⁵⁵ Яхудийлердің Қутқарылыў байрамы жақынлап қалған еди. Диний рәсим бойынша тазаланыу ушын, елдің хәмме тәрәпинен көп адамлар байрамнан бурын Ерусалимге келди. ⁵⁶ Олар Ийсаны изледи хәм Ибадатханада турып:

– Қалай ойлайсызлар. Ол байрамға келер ме екен? – деп бир-биринен сорады. ⁵⁷ Ал бас руўханийлер менен парисейлер Ийсаны ушлау ушын, ким де ким Оның қай жерде екенин билсе, хабар бериди буйырған еди.

---

* 11:47 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

Он екинши бап

Мәриямның Ийсаның аяқларына этир май қуйыуы

¹Қутқарылыу байрамынан алты күн алдын Ийса Бетанияға, Өзи өлимнен тирилткен Лазар жасайтуғын жерге келди. ²Сол жерде Ийса ушын кешки зыяпат берилди. Марта хызмет етип жүрген еди. Ийса менен дастурхан этирапында жамбаслап жатырғанлардың арасында Лазар да бар еди. ³Сонда Мәриям ярым литр жүдә қымбатлы, сап этир майын алып келип, Ийсаның аяқларына қуйды хәм Оның аяқларын шашлары менен сүртти. Үйдің иши майдың хош ийисине толып кетти.

⁴Сонда Ийсаның шәкиртлериниң бири, сонынан Оған сатқынлық ислейтуғын Яхуда Искариот:

⁵— Не ушын бул май үш жүз динарға сатылып, акшасы жарлыларға берилмеди? — деди.

⁶Бул сөзлерди ол жарлыларды ойлағаны ушын емес, ал уры болғаны ушын айтты. Орталықтағы пулдың қутысы онда болып, ол қутыға салынғанлардан өзине алатуғын еди.

⁷Ийса:

— Хаялды тынышына қой! Ол буны Мениң жерленетуғын күним ушын сақлап қойған. ⁸Жарлылар хәмме ўақыт сизлер менен бирге, бирақ Мен сизлер менен хәмме ўақыт бирге болмайман, — деди.

⁹Көплеген яхудийлер Ийсаның Бетанияда екенин билип, сол жерге келди. Олар тек Ийса ушын емес, ал Ол өлимнен тирилткен Лазарды көриу ушын да келди. ¹⁰Ал бас руўханийлер Лазарды да өлтириуғе тил бириктирген еди. ¹¹Өйткени ол себепли, көп яхудийлер олардан кетип қалып, Ийсаға исенетуғын еди.

Ийсаның Ерусалимге салтанатлы түрде кириуі

¹²Ертеңине Ерусалимдеги байрамға келген көп халық Ийсаның да сол жерге келетуғынын еситип қалды. ¹³Олар хурма шақаларын алып, Ийсаны қарсы алыуға шықты хәм бәлент дауыс пенен былай деди:

— Хосанна!*

*«Ийемиздің аты менен киятырған
Израилдың Патшасы жарылқансын!»***

* 12:13 *Хосанна!* — «Қудай, бизлерди қутқар!» деген мәнисте. Қудайды алғыс-лағанда айтылады.

** 12:13 Забур 117:25-26.

14-15 Мухаддес Жазыўда:

«Қорқпа, Ерусалим халқы!»*

Мине, гүрреге минип, сениң Патшаң киятыр»**, — деп жазылғандай, Ийса бир гүррени таўып, оған минди.

¹⁶ Оның шәкиртлери дәслепп буны түсинбеди. Бирақ Ийса уллылықка ерискеннен соң, бул сөзлердиң Ол хаққында жазылғанын хәм халықтың буларды Ол ушын ислегенин еслерине түсирди.

¹⁷ Ийсаның Лазарды қәбирден шақырып, оны өлимнен тирилткен ўақтында Ийса менен бирге болған халық көргенлерин айтып жүрди. ¹⁸ Сонлықтан Ийсаның бул кәраматты*** ислегенин еситкен көп адамлар Оны қарсы алыўға шықты. ¹⁹ Ал парисейлер бир-бирине:

— Көрип турсызлар ма? Қолыңыздан хеш нәрсе келмей атыр. Пүт-кил дүнья Оның изине ерип кетти! — деди.

Ийсаның Өз өлими хаққында алдын ала айтыўы

²⁰ Байрамда сыйыныў ушын Ерусалимге келгенлер арасында базы греклер де бар еди. ²¹ Олар Галиланың Бетсайда қаласынан болған Филиппке келип:

— Мырза, бизлер Ийсаны көриўди қәлеймиз, — деп өтиниш етти.

²² Филипп барып, буны Андрейге айтты. Андрей менен Филипп Ийсаға барып хабарлады.

²³ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

— Адам Улының уллыланатуғын ўақты келди. ²⁴ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: бийдай дәни жерге түсип өлмесе, ол жалғыз қалады. Ал егер өлсе, көп зүрәет береді. ²⁵ Өз жанын сүйетуғын адам оны жойтады. Ал бул дүньяда өз жанын жек көретуғын адам оны мәңгилик өмир ушын сақлайды. ²⁶ Ким де ким Маған хызмет етиўди қәлесе, изиме ерсин. Мен қай жерде болсам, Мениң хызметшим де сол жерде болады. Ким де ким Маған хызмет етсе, оны Әкем иззет етеди.

²⁷ Енди жүрегим қайғыға толды. Мен не дейин? «Әке, Мени бул ўақыттан қутқар», — дейин бе? Бирақ Мен усы ўақыт ушын келгенмен. ²⁸ Әке, Өз атынды уллыла!

Сонда аспаннан:

— Атымды уллыладым, Мен оны және де уллылайман, — деген саза келди.

* 12:14-15 Сөзбе-сөз: Сион қызы.

** 12:14-15 Зекерия 9:9.

*** 12:18 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгини.

²⁹ Сол жерде турып, буны еситкен халық: «Аспан гүркиреди», – деди. Ал басқалары: «Оған периште сөйледи», – деди.

³⁰ Ийса оларға жууап берип:

– Бул саза Мен ушын емес, ал сизлер ушын еситилди. ³¹ Хәзир бул дүньяның хәкими етилетуғын ұақты келди. Хәзир бул дүньяның хәкими* кууып шығарылады. ³² Мен жерден жокарыға көтерилгенімде, хәмме адамларды Өзиме тартаман, – деди.

³³ Ийса буны қандай өлим менен өлетуғынын билдириу ушын айтты.

³⁴ Халық Оған былай деп жууап берди:

– Бизлер Мухаддес Жазыудан Масихтың мәңги жасайтуғынын еситкенбиз. Қалай Сен: «Адам Улы жокарыға көтерилиуи тийис», – деп атырсаң? Бул Адам Улы дегени ким?

³⁵ Ийса былай деди:

– Және аз ұақыт нур сизлер менен бирге болады. Сизлерди қараңғылық баспауы ушын, нур бар ұақытта жүрип қалыңлар. Қараңғылықта жүрген адам қаяққа баратырғанын билмейди. ³⁶ Сизлерде нур бар ұақытта нурға исениңлер. Сонда нурдың балалары боласызлар.

Ийса усы сөзлерди айтып болып, олардың көзлеринен тасаланды.

Яхудийлердиң Ийсаға исенбеуи

³⁷ Ийса олардың көз алдында сонша кәраматлар** ислесе де, олар Ийсаға исенбеди. ³⁸ Солай етип, Ийшая пайғамбардың айтқан мына сөзлери орынланды:

«Ийем, бизлер айтқан хабарға ким исенди?»

Ийемниң қүдирети кимге көринди?»***

³⁹ Сонлықтан олар исене алмады. Себеби Ийшая пайғамбар және былай деген еди:

⁴⁰ *«Қудай олардың көзлерин соқыр етти*

хәм жүреклерин тас қылды.

Көзлери менен көрмейди,

Жүреклери менен түсинбейди.

Мен оларға шыта беруім ушын,

Маған қайтып келмейди»****.

⁴¹ Ийшая Ийсаның уллылығын көргенликтен, Ол хаққында сөйлеп, усы сөзлерди айтқан еди.

* 12:31 Бул дүньяның хәкими – шайтан.

** 12:37 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

*** 12:38 Ийшая 53:1.

**** 12:40 Ийшая 6:10.

⁴² Соған қарамастан, басшылар арасында да көбиси Ийсаға исенди. Бірақ парисейлерден қорқып, мәжилисханадан қуғылмайы ұшын, исенімлерин ашық мойынламады. ⁴³ Өйткени олар Қудайдың мақтауынан гөре, адамның мақтауын көбірек жақсы көрди.

Ақырғы күн хәм хүким

⁴⁴ Сонда Ийса бәлент дауыс пенен былай деди:

— Маған исенген адам Мени Жиберген Қудайға исенген болады.

⁴⁵ Және де, Мени көрген адам Мени Жиберген Қудайды көрген болады. ⁴⁶ Маған исенген хәр бир адам қараңғылықта қалмайы ұшын, Мен дүньяға нур болып келдим.

⁴⁷ Ким де ким Мениң сөзлеримди еситсе де, бірақ оларды орыналамаса, Мен оны хүким етпеймен. Себеби Мен дүньяны хүким етиуі ұшын емес, ал оны қутқаруы ұшын келдим. ⁴⁸ Мени тән алмай, сөзлеримди қабылламаған адамның хүким етиуішиси бар. Мениң сөйлеген сөзим ақырғы күни оны хүким етеди. ⁴⁹ Өйткени Мен Өзлігимнен сөйлеген жоқпан. Ал Мени жиберген Әкемнің Өзи не айтыуымды хәм қалай сөйлеуімди Маған буйырды. ⁵⁰ Оның буйрығының мәңгилик өмир екенин билемен. Сонлықтан Мен не айтсам да, Әкемнің Маған айтқанын айтып атырман.

Он үшінши бап

Ийсаның Өз шәкиртлеринің аяғын жууы

¹ Қутқарылыу байрамының алдыңғы күни Ийса Өзинің бул дүньядан Әкесинің жанына баратуғын уақты келгенин билди. Ол бул дүньядағы Өзине тийисли адамларды сүйетуғын еди. Оларды ақырына дейин сүйди.

² Ийса шәкиртлери менен кешки аўқатқа отырды. Шайтан әлле қашан Симон улы Яхуда Исқариоттың кеўлине Ийсаға сатқынлық қылыу нийетин салған еди. ³ Ийса Әкесинің хәмме нәрсени Оның қолына бергенин, Өзинің Қудайдан келгенин хәм Қудайға қайтып баратырғанын билип, ⁴ дастурхан басынан турды. Сыртқы кийимин шешти де, бир сұлгини алып белине байлады. ⁵ Соңынан ләгенге суу қуйып, шәкиртлеринің аяқларын жууып, белиндеги сұлги менен сүрте баслады.

⁶ Ийса Симон Петрдің қасына келгенде, Петр Оған:

— Ийем, мениң аяқларымды Сен жууажақсаң ба? — деди.

⁷ Ийса оған жууап берип:

— Мениң не ислеп атырғанымды сен хәзир түсинбейсең. Бірақ соңынан түсинип аласаң, — деди.

⁸ – Мениң аяқларымды Сен хеш қашан жуўмайсаң! – деди ол.

– Егер Мен сениң аяқларынды жуўмасам, Мениң менен қатнаста болмайсаң, – деди Ийса.

⁹ Симон Петр Ийсаға:

– Ийем, онда тек аяқларымды емес, қолларымды да, басымды да жуўа гөр! – деди.

¹⁰ Ийса оған:

– Шомылған адам пүткиллей таза. Оның тек аяқтарын ғана жуўыу керек. Сизлер де тазасызлар, бірақ хәмменіз емес, – деди.

¹¹ Ийса Өзине кимнің сатқынлық қылатуғынын билетуғын еди. Сонлықтан: «Бірақ хәмменіз емес» деген еди.

¹² Шәкіртлериниң аяқтарын жуўып болғаннан соң, Ийса кийимдерин кийип, жамбаслап жатты да, оларға былай деди:

– Мениң сизлерге не ислегенімди түсинесизлер ме? ¹³ Сизлер Мени Устаз хәм Ийем деп атайсызлар. Дурыс айтасызлар, себеби Мен Солман. ¹⁴ Мен сизлердиң Ийениз хәм Устазыңыз бола тура, аяқтарыңызды жуўған болсам, сизлер де бир-бириңиздиң аяқтарыңызды жуўыуыңыз тийис. ¹⁵ Мен сизлерге не ислеген болсам, сизлер де соны ислеуиңиз ушын, Мен сизлерге өрнек көрсеттім. ¹⁶ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: хызметши хожасынан уллы емес. Елши де өзін жибергеннен уллы емес. ¹⁷ Егер сизлер буларды билип орынласаңыз, бахытлы боласызлар!

Ийсаға сатқынлық

¹⁸ – Мен хәмменіз туұралы айтып атырған жоқпан. Мен Өзимниң танлап алғанларымды билемен. Бірақ Мухаддес Жазыудағы: «Мениң нанымды жеген Маған қарсы қол көтерди»*, – деген сөзлер орынланыуы керек.

¹⁹ Бул жүз бергенде, Мениң Сол** екеніме исениуиңиз ушын, Мен сизлерге хәзир, бул болмастан бурын айтып атырман. ²⁰ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким Мен жиберген адамды қабыл алса, Оның Мени қабыл алғаны болады. Ким де ким Мени қабыл алса, Оның Мени Жибергенди қабыл алғаны болады.

²¹ Ийса буларды айтқаннан соң, руұхый қыйналып, ашық сөйлеп былай деди:

---

* 13:18 Сөзбе-сөз: «Мениң нанымды жеген Маған қарсы өкшесин көтерди». Забур 40:10.

** 13:19 Сол – «Өз-Өзинен бар болған» деген мәнисте. Ески Келисимде Қудай Өзин усылай атаған.

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: араңыздағы бириниз Маған сатқынлық ислейди.

²² Шәкиртлери Оның кимди нәзерде тутып атырғанын түсинбей, бир-бирине қарасты. ²³ Шәкиртлер арасында бири Оның көкирегіне сүйенип жатырған еди. Ийса оны сүйетуғын еди. ²⁴ Симон Петр сол шәкиртке: «Ол ким туұралы айтып атыр, сора», – деп ымлады.

²⁵ Ийсаның көкирегіне сүйенип жатырған сол шәкирт Оннан:

– Ийем, ол ким? – деп сорады.

²⁶ Ийса жуұап берип:

– Мен мына бир бөлек нанды малып, кимге берсем, ол – сол, – деди де, бир бөлек нанды малып, Симон улы Яхуда Искариотқа берди.

²⁷ Яхуда нанды алыұдан-ақ, оның ишине шайтан кирди. Ийса оған:

– Қылажақ исинди тезирек қыл, – деди.

²⁸ Дастурхан этирапында отырғанлардың хеш қайсысы Ийсаның бул сөзлерди Яхудаға не ушын айтқанын түсинбеди. ²⁹ Ақша қутысы Яхудада болғанлықтан, Ийса оған: «Байрам ушын бизлерге керекли затларды сатып ал» ямаса «Жарлыларға бир нәрсе бер», – деп атырған шығар, деп ойлады гейбиреулері. ³⁰ Ал Яхуда бир бөлек нанды алыұдан-ақ, сыртқа шығып кетти. Түн болған еди.

Жаңа буйрық

³¹ Яхуда сыртқа шығып кеткеннен соң, Ийса былай деди:

– Хәзир Адам Улы уллыланды. Ол арқалы Қудай да уллыланды.

³² Қудай Ол арқалы уллыланғанлықтан, Қудайдың Өзи де Оны уллылайды. Оны тез арада уллылайды.

³³ Балаларым! Енди Мен сизлер менен бирге узақ ўақыт болмайман. Мени излейсизлер, бірақ яхудий басшыларына айтқанымдай, сизлерге де айтатуғыным: Мен баратуғын жерге сизлер бара алмайсызлар.

³⁴ Сизлерге жаңа буйрық берип атырман: бир-бириңизди сүйиңлер! Мениң сизлерди сүйгеним сыяқлы, сизлер де бир-бириңизди сүйиңлер. ³⁵ Егер бир-бириңизди сүйсеңлер, сизлердиң Мениң шәкиртлерим екениңизди хәмме усы арқалы билип алады.

Петрдиң таныўы хаққында болжаў

³⁶ Симон Петр Ийсаға:

– Ийем, Сен қаяққа баратырсаң? – деди.

Ийса:

– Мен баратуғын жерге сен хәзир изимнен ерип бара алмайсан. Бірақ соңынан изимнен келесең, – деп жуұап берди.

³⁷ Петр Оған:

– Ийем, не ушын Сениң изиңнен хәзир бара алмайман? Мен Сен ушын жанымды беремен! – деди.

³⁸ Ийса оған былай деп жууап берди:

– Мен ушын жаныңды бермекшимисен? Саған шынын, хақықатын айтаман: кораз шақырмастан бурын сен Меннен үш рет танасаң.

Он төртинши бап

Ийса – жол, хақықат хәм өмир

¹ Ийса шәкиртлерине былай деди:

– Жүреклериниз ғам шекпесин. Қудайға исениңлер, Маған да исениңлер. ² Әкемнің үйинде орын көп. Егер олай болмағанда, сизлерге айтпас едим. Өйткени Мен сизлер ушын орын таярлауға кетип баратырман. ³ Мен барып, сизлер ушын орын таярлағанымнан соң, сизлер де Мен болатуғын жерде болыуыңыз ушын, және келип, сизлерди Өз жаныма алып кетемен. ⁴ Мен баратуғын жерге апаратуғын жолды сизлер билесизлер.

⁵ Томас Ийсаға:

– Ийем, Сениң қаяққа баратуғыныңды билмеймиз-ғо. Жолды қалай биле аламыз? – деди.

⁶ Ийса оған былай деди:

– Мен жол, хақықат хәм өмирмен. Мен арқалы болмаса, хеш ким Әкеге бара алмайды. ⁷ Егер Мени билсеңлер, Әкемди де билесизлер. Хәзирден баслап Оны билесизлер хәм Оны көрдиңлер.

⁸ Филип Ийсаға:

– Ийем, бизлерге Әкени көрсет, бизлерге соның өзи жеткиликли, – деди.

⁹ Ийса оған былай деди:

– Филип, Мен сонша ўақыттан бери сизлер менен бирге болсам да, Мени еле билмейсең бе? Мени көрген Әкени көрген болады-ғо. Сен не ушын: «Бизлерге Әкени көрсет», – деп айтып атырсаң? ¹⁰ Мениң Әкеде, Әкениң Менде екенине исенбейсең бе? Сизлерге айтқан сөзлеримди Өзлимнен айтып турған жоқпан, ал Менде жасап атырған Әке Өз ислерин ислеп атыр. ¹¹ Мениң Әкеде, Әкениң Менде екенине исениңлер. Хеш болмаса, ислеген ислерим арқалы Маған исениңлер. ¹² Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: Маған исенген адамның өзи де Мен ислеген ислерди ислейди, хәтте, олардан да үлкенирек ислерди ислейди. Себеби Мен Әкеме баратырман. ¹³ Әке Улы арқалы уллыланыуы ушын, Мениң атым менен не сорасаңлар да, хәммесин орынлайман. ¹⁴ Мениң атым менен бир нәрсе сораңлар, Мен оны орынлайман.

Ийсаның Мухаддес Руұхты үәде етиуи

15 – Егер Мени сүйсенлер, Мениң буйрықларымды орынлайсызлар. 16 Мен Әкемнен сорайман хәм Ол сизлер менен мәңги бирге болыуы ушын басқа Жубатыушыны жибереди. 17 Ол – Ҳақыйқат Руұхы. Дүнья Оны қабыл ете алмайды. Өйткени Оны көрмейди де, танымайды да. Бирақ сизлер Оны билесизлер. Себеби Ол сизлер менен бирге жасайды, Ол ишинизде болады. 18 Сизлерди жетим қылып қалдырмайман, сизлерге қайтып келемен. 19 Бираздан кейин, дүнья Мени қайтып көрмейди. Бирақ сизлер Мени көресизлер. Өйткени Мен қайта тирилемен, сизлер де қайта тирилесизлер. 20 Сол күни сизлер Мениң Әкемде, сизлердиң Менде хәм Мениң сизлерде екенимди билесизлер. 21 Мениң буйрықларымды билип, оларды орындаған адам – Мени сүйетуғын адам. Мени сүйген адамды Әкем де сүйеди. Мен де оны сүйип, оған Өзимди көрсетемен.

22 Искариотлы емес басқа Яхуда Ийсаға:

– Ийем, бул қалай болғаны, Өзинди дүньяға емес, бизлерге көрсетежақсан ба? – деди.

23 Ийса оған былай деп жууап берди:

– Ким де ким Мени сүйсе, Мениң сөзимди орынлайды. Әкем де оны сүйеди. Бизлер оған келип, оның менен бирге жасаймыз. 24 Мени сүймеген адам сөзлеримди орындамайды. Сизлер еситип атырған сөзлер Меники емес, ал Мени жиберген Әкемдики.

25 Мен еле сизлер менен бирге болған уақтымда сизлерге буларды айттым. 26 Әкемнің Мениң атымнан жиберетуғын Жубатыушысы, Мухаддес Руұх сизлерге хәммесин үйретеди. Ол Мениң сизлерге айтқанларымның хәммесин еслериңизге түсиреди. 27 Мен сизлерге тынышлық қалдыраман. Өз тынышлығымды сизлерге беремен. Мен беретуғын тынышлық дүнья беретуғын тынышлыққа уксамайды. Жүреклериңиз ғам шекпесин, қорқпаңлар.

28 Сизлер Мениң: «Сизлерден кетемен хәм және сизлерге қайтып келемен», – дегенимди еситиңдер. Егер сизлер Мени сүйгениңизде: «Әкемнің жанына баратырман», – дегениме кууанар едиңдер. Себеби Әкем Меннен уллы. 29 Булар жүз бергенде исениуиңиз ушын, еле жүз берместен бурын, сизлерге хәзирден айттым. 30 Сизлер менен енди көп сөйлеспеймен. Өйткени бул дүньяның хәкими* қиятыр. Оның Мениң үстимнен хеш қандай бийлиги жоқ. 31 Бирақ бул дүнья Мениң Әкемди сүйетуғынымды хәм Оның Маған буйырғанларының хәммесин орындайтуғынымды билиуи тийис. Қәне турыңлар, бул жерден кетейик.

* 14:30 Бул дүньяның хәкими – шайтан.

Он бесинши бап

Жүзим ағашы хәм оның шақалары

¹ – Мен – хақыйкый жүзим ағашыман, ал Әкем бағман. ² Мендеги жемис бермейтуғын хәр бир шақаны Ол кесип таслайды. Жемис беретуғын хәр бир шақаны және де көбирек жемис берсин деп, пұтап тазалайды. ³ Мениң сизлерге айтқан сөзлерим арқалы сизлер әл-ле қашан тазасызлар. ⁴ Менде болыңлар, Мен де сизлерде боламан. Ағашта болмаған шақа өз-өзинен жемис бере алмағаны сыяқлы, сизлер де Менде болмасаңлар, жемис бере алмайсызлар.

⁵ Мен – жүзим ағашыман, сизлер – шақаларсыз. Ким Менде болып, Мен онда болсам, ол көп жемис береді. Себеби Менсиз хеш нәрсе ислей алмайсызлар. ⁶ Ким де ким Менде болмаса, шақа сыяқлы сыртқа тасланып, қуұрап қалады. Бундай шақалар жыйналып, отқа тасланып жандырылады. ⁷ Егер сизлер Менде болып, Мениң сөзлерим сизлерде болса, қәлегениңизди соранлар, сизлерге бериледи. ⁸ Сизлер көп жемис берсеңлер, Әкем уллыланады. Сонда Мениң шәкиртлерим боласызлар.

⁹ Әкениң Мени сүйгени сыяқлы, Мен де сизлерди сүйдим. Мениң сүйиспеншилигиме садық болыңлар. ¹⁰ Мен Әкемнің бұйрықларын орынлап, Оның сүйиспеншилигине садық болғанымдай, сизлер де егер Мениң бұйрықларымды орынласаңлар, Мениң сүйиспеншилигиме садық боласызлар. ¹¹ Буларды сизлерге Мениң қуұанышым сизлерде болыуы ушын хәм қуұанышыңыз толы болыуы ушын айттым. ¹² Мениң бұйрығым бул: Мен сизлерди қалай сүйген болсам, сизлер де бир-бириңизди солай сүйиңлер. ¹³ Дослары ушын өз жанын берген адамның сүйиспеншилигинен артық сүйиспеншилик жок. ¹⁴ Егер сизлер бұйырғанларымды орынласаңлар, Мениң досларым боласызлар. ¹⁵ Буннан былай, сизлерди «кул» деп атамайман. Өйткени кул хожайының не иштейтуғынын билмейди. Сизлерди «досларым» деп атайман. Себеби Әкемнен еситкенлеримнің хәммесин сизлерге билдирдим. ¹⁶ Сизлер Мени емес, Мен сизлерди таңладым. Барып жемис берсин хәм жемиси турақлы болсын деп, сизлерди тайындадым. Солай етип, Мениң атым менен Әкеден не сорасаңлар да, Ол сизлерге береді. ¹⁷ Сизлерге бұйрығым сол: бир-бириңизди сүйиңлер!

Дүньяның жек көриуі

¹⁸ – Егер дүнья сизлерди жек көрсе, сизлерден алдын оның Мени жек көргенин билиңлер. ¹⁹ Сизлер бул дүньяники болғаныңызда, дүнья өзине тийислилерди сүйер еді. Бирақ, сизлер бул дүньяники

емессизлер: өйткени Мен сизлерди дүньядан танлап алдым. Сонлықтан дүнья сизлерди жек көреді. ²⁰ Мениң: «Хызметши хожасынан уллы емес», – деген сөзлеримди еслериңизге түсириңлер. Егер адамлар Мени куўдаласа, сизлерди де куўдалайды. Егер Мениң сөзимди тыңласа, сизлердің сөзлериңизди де тыңлайды. ²¹ Бул ислердің хәммесин сизлерге Мениң атым себепли ислейди. Себеби олар Мени Жибергенди билмейди. ²² Егер Мен келмегенимде хәм оларға айтпағанымда, олардың гүналары болмас еди. Бирак енди гүналарына кеширим жок. ²³ Мени жек көрген адам Мениң Әкемди де жек көрген болады. ²⁴ Егер Мен олар арасында хеш ким ислеменген ислерди ислеменгимде, оларда гүна болмас еди. Енди болса, олар ислеримди көрсе де, Мени де, Әкемди де жек көрди. ²⁵ Бирак бул олардың Мухаддес Нызамындағы: «Мени бийкарға жек көрди»*, – деген сөзлердің орынланыуы ушын болды.

²⁶ Әкемнен сизлерге Мен жиберетуғын Жубатыушы, яғный Әкемнен шығатуғын Хақыйкат Руұхы келгенде, Ол Мен туұралы гүғалық береді. ²⁷ Сизлер де гүғалық бересизлер. Өйткени әўелден-ақ Мениң менен биргесизлер.

Он алтыншы бап

¹ – Мен буларды сизлерге исенимнен кайтпауыңыз ушын айттым. ² Сизлерди мәжилисханадан куўып жибереді. Хәтте, сизлерди өлтирип атырған хәр бир адам буның менен Қудайға хызмет етип атырман, деп ойлайтуғын ўақыт келеді. ³ Буларды Әкемди де, Мени де билмегенликтен ислейди. ⁴ Сол ўақыт келгенде буларды сизлерге айтқанымды еске түсириуиңиз ушын сизлерге билдирген едим. Әўелден сизлерге буларды айтқан жокпан, себеби Мен сизлер менен бирге едим.

Мухаддес Руұхтың иси

⁵ – Енди болса, Мени Жибергеннің жанына баратырман. Деген менен, араңызда хеш ким Меннен: «Қаякка баратырсаң?» – деп сорап атырған жок. ⁶ Бирак сизлерге буларды айтқаным ушын, жүрегиңиз қайғыға толды. ⁷ Соған қарамастан, Мен сизлерге хақыйкатын айтаман: Мениң кеткенім сизлер ушын жақсырақ. Егер Мен кетпесем, сизлерге Жубатыушы келмейди. Егер кетсем, Оны сизлерге жиберемен. ⁸ Ол келгенде, гүна хақкында, хақлық хақкында хәм хүким хақкында дүньяның алжасқанын әшкаралайды. ⁹ Гүна

---

* 15:25 Забур 34:19; 68:4.

соннан ибарат: адамлар Маған исенбейди. ¹⁰ Хақлық соннан ибарат: Мен Әкемнің жанына кетип баратырман хәм енди қайтып Мени көрмейсизлер. ¹¹ Хүким соннан ибарат: бул дүньяның хәкими хүким етилди.

¹² Сизлерге және де айтатуғынларым көп, бирақ хәзир сизлер көтере алмайсызлар. ¹³ Бирақ Ол, яғный Хақыйқат Руўхы келгенде, сизлерди толық хақыйқатқа қарай жетелейди. Ол Өзлигинен сөйлемейди, тек нени еситсе, соны сөйлейди хәм келешекте не болатуғынын сизлерге билдиреди. ¹⁴ Ол Мени уллылайды. Өйткени Ол Меникинен алып, сизлерге билдиреди. ¹⁵ Әкемде не бар болса, хәммеси Меники. Сонлықтан: «Ол Меникинен алып, сизлерге билдиреди», – деген едим.

¹⁶ Бираздан соң, сизлер Мени қайтып көрмейсизлер. Және бираздан соң, Мени көресизлер.

Қайғыңыз қуанышқа айланады

¹⁷ Сонда шәкиртлердің гейбиреўлері бир-бирине:

– «Бираздан соң, сизлер Мени көрмейсизлер, және бираздан соң, Мени көресизлер» хәм «Себеби Әкеме кетип баратырман», – деп айтып, Ол бизлерге не демекши? ¹⁸ «Бираздан соң» дегени не? Не айтқанына түсинбей атырмыз-ға, – деди.

¹⁹ Ийса олардың Өзине бир сораў бермекши болғанын билип, оларға былай деди:

– «Бираздан соң, Мени көрмейсизлер, және бираздан соң, Мени көресизлер», – дегеним хаққында бир-бириңизден сорап турсызлар ма? ²⁰ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: сизлер жылап, аза тutasызлар, ал дүнья қуанады. Сизлер қайғырасызлар, бирақ қайғыңыз қуанышқа айланады. ²¹ Хаял бала туўғанда азап шегеди, өйткени оның ўақты келди. Бирақ баласын туўғаннан соң, дүньяға адам келгенликтен қуанып, шеккен азабын умытып кетеди. ²² Сол сыяқлы, сизлер де хәзир қайғырып атырсызлар. Бирақ Мен сизлерди және көремен хәм жүрегиниз қуанышқа толады. Бул қуанышты сизлерден хеш ким тартып ала алмайды. ²³ Сол күни Меннен хеш нәрсе сорамайсызлар. Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Мениң атым менен Әкемнен не сораңдар да сизлерге береді. ²⁴ Хәзирге дейин сизлер Мениң атым менен хеш нәрсе сорамадыңлар. Сораңдар, аласызлар, сонда қуанышыңыз толы болады.

²⁵ Сизлерге буларды тымсаллар менен айттым. Бирақ Мен сизлерге тымсаллар менен сөйлемейтуғын ўақыт келеди, сонда Әкем хаққында сизлерге ашықтан-ашық айтаман. ²⁶ Сол күни Мениң атым менен Әкемнен сорайсызлар. Сизлер ушын Әкемнен Мен сорайман, деп атырғаным жок. ²⁷ Әкемнің Өзи сизлерди сүйеди, себеби сизлер

Мени сүйіп, Мениң Әкемнен келгениме исендинлер. ²⁸ Мен Әкемнен шығып, дүньяға келдим. Енди дүньяны қалдырып, Әкеме қайтып баратырман.

²⁹ Шәкиртлери Ийсаға:

– Мине, енди ашық айтып турсаң, хеш тымсал қолланып атырған жоқсаң. ³⁰ Сениң хәмме нәрсени билетуғыныңды енди билемиз. Хеш кимнің Саған сорау бериўиниң хәжети жоқ. Сол себепли, Сениң Қудайдан келгенине исенемиз, – деди.

³¹ Ийса оларға жууап берип былай деди:

– Енди исенесизлер ме? ³² Мине, хәммеңиз үйлеринизге тарқап кетип, Мени жалғыз қалдыратуғын ўақтыңыз келеди, ол келип қалды да. Бирақ Мен жалғыз емеспен, өйткени Әкем Мениң менен бирге.

³³ Буларды сизлерге Менде болып, тынышлық алыўыңыз ушын айттым. Бул дүньяда қыйыншылық көресизлер, бирақ мәрт болыңлар, Мен дүньяны жеңдим!

Он жетинши бап

Ийсаның Өзи ушын дуўа етиўи

¹ Ийса бул сөзлерди айтып болғаннан соң, көзлерин аспанға тигип былай деди:

– Әке, ўақыт келди. Улың Сени уллылаўы ушын, Сен де Улынды уллыла. ² Себеби Сениң Оған берген адамларыңның хәммесине Ол мәңгилик өмир берсин деп, Сен Оған пүткил адамзат үстинен бийлик бердин. ³ Мәңгилик өмир – бул Сени, жалғыз хақ Қудайды хәм Сен жиберген Ийса Масихты билиў. ⁴ Сениң Маған тапсырған исинди тамамлағаным менен, Сени жер жүзинде уллыладым. ⁵ Әке, дүнья жаратылмастан бурын Сениң менен бирге болғанымда, Менде болған уллылық пенен хәзир Мени Өзиниң алдында уллыла.

Ийсаның шәкиртлери ушын дуўа етиўи

⁶ – Сениң Маған дүньядан берген адамларыңа Сени* ашып бердим. Олар Сеники еди, Сен оларды Маған бердин хәм олар Сениң сөзлеринди орынлады. ⁷ Сениң Маған бергенлериниң хәммеси Сеннен екенин олар енди билип алды. ⁸ Өйткени Маған берген сөзлеринди оларға тапсырдым, олар қабыл етти. Олар Мениң Сеннен келгенимди хақыйқаттан билди хәм Мени Сениң жибергенине исенди. ⁹ Олар ушын сораيمان: дүнья ушын емес, Маған берген

---

* 17:6 Сөзбе-сөз: Сениң атыңды.

адамларың ушын сорайман. Себеби олар Сеники. ¹⁰ Меникинің хәм-меси — Сеники хәм Сеникинің хәммеси — Меники. Мен олар арқалы уллыландым. ¹¹ Мен енди бул дүньяда емеспен, бірақ олар бул дүньяда. Мен Саған баратырман, Мухаддес Әке, Маған берген Өз атыңның күши менен оларды сақла, олар да Биз сыяклы бир болсын. ¹² Мен олар менен бирге болғанымда, Сениң Маған берген атыңның күши менен оларды қорғап сақладым. Набыт болыуға тийисли адамнан басқа олардан хеш бири набыт болмады. Солай етип, Мухаддес Жазыу орынланды.

¹³ Енди Мен Саған баратырман. Мениң кууанышым оларда толы болыуы ушын, бул сөзлерди дүньяда болған уақтымда айтып атырман. ¹⁴ Мен оларға Сениң сөзинди тапсырдым, дүнья болса оларды жек көрди. Өйткени Мениң дүньяға тийисли болмағаным сыяклы, олар да дүньяға тийисли емес. ¹⁵ Оларды дүnyядан алыуынды емес, жауызлықтан, шайтаннан сақлауынды сорайман. ¹⁶ Мениң дүnyяға тийисли болмағаным сыяклы, олар да дүnyяға тийисли емес. ¹⁷ Оларды хақыйкат пенен мухаддес қыл. Сениң сөзиң — хақыйкат. ¹⁸ Сениң Мени дүnyяға жибергениң сыяклы, Мен де оларды дүnyяға жибердим. ¹⁹ Олар да хақыйкат пенен мухаддес болыулары ушын, Мен Өзимди олар ушын бағышлайман*.

***Йисаның барлық исениушілер ушын
дуға етиуі***

²⁰ — Мен тек олар ушын емес, ал олардың сөзлери арқалы Маған исенетуғынлар ушын да сорайман: ²¹ олардың хәммеси бир болсын. Әке, Мени Сениң жибергенине дүnyя исениуі ушын, Сениң Менде хәм Мениң Сенде болғаным сыяклы, олар да Бизде болсын. ²² Биз бир болғанымыз сыяклы, олар да бир болыуы ушын, Сениң Маған берген уллылығынды оларға бердим. ²³ Мен оларда, Сен Мендесең. Мени Сениң жибергенинди хәм Сениң Мени сүйетуғының сыяклы, оларды да сүйетуғыныңды дүnyя билиуі ушын, олар да бир тутас болсын.

²⁴ Әке! Сениң Маған берген адамларың Мен болатуғын жерде Мениң менен бирге болып, Сен Мени дүnyя жаратылмастан бұрын сүйгенликтен, Сениң Маған берген уллылығынды олардың да көриуін қәлеймен.

²⁵ Әдил Әке! Дүnyя Сени билмейди, бірақ Мен Сени билемен. Булар да Мени Сениң жибергенинди биледи. ²⁶ Маған деген сүйиспеншилигиң оларда болыуы ушын хәм Мен де оларда болыуым ушын, Сениң атыңды оларға билдирдим хәм билдириуі дауам етемен.

---

* 17:19 Ямаса: мухаддес қыламан.

Он сегизинши бап

Ийсаның қолға алыныуы

¹ Ийса дуға етип болғаннан соң, шәкиртлери менен бирге Кидрон сайының арғы жағасына өтті. Ол жерде бир бағ бар еди. Ийса шәкиртлери менен сол бағқа кирди.

² Оған сатқынлық қылған Яхуда да бул жерди билетуғын еди. Себеби Ийса шәкиртлери менен ол жерде тез-тез ушырасып туратуғын еди. ³ Солай етип, Яхуда жанына бир топар Рим әскерлери менен бас руұханийлер хәм парисейлер жиберген сақшыларды алып, сол жерге келди. Олардың қолларында паныс, шом хәм қураллар бар еди.

⁴ Ийса Өзине болажақ хәмме нәрсени билгенликтен, алдына шығып, олардан:

– Кимди излеп жүрсизлер? – деп сорады.

⁵ – Насыралы Ийсаны, – деп жууап берди олар.

– Мен – Солман, – деди Ийса.

Ийсаның сатқыны Яхуда да олар менен бирге турған еди. ⁶ Ийса: «Мен – Солман» деуи менен, олар артқа шегинип, жерге жығылды.

⁷ Сонда Ийса олардан және:

– Кимди излеп жүрсизлер? – деп сорады.

– Насыралы Ийсаны, – дести олар.

⁸ Ийса жууап берип:

– Сизлерге айттым-ғо, Мен – Солман. Егер Мени излеп жүрген болсаңлар, бул адамларды жибериңлер, кетсин, – деди.

⁹ Бул Оның: «Сениң Маған бергенлериннің хеш бирин жойтпадым», – деп бурын Өзи айтқан сөзлеринің орынланыуы ушын болды.

¹⁰ Сонда Симон Петр жанындағы қылышын суұырып алып, бас руұханийдің қулының оң қулағын шауып таслады. Құлдың аты Малкус еди.

¹¹ Ийса Петрге:

– Қылышыңды қынабына салып қой! Әкемнің Маған берген азап кесесинен ишпейин бе? – деди.

¹² Соңынан әскерлер топары менен олардың басшысы хәм яхудийлердің сақшылары Ийсаны услап байлады. ¹³ Оны дәслепп Ханнаға алып барды. Ханна сол жылы бас руұханий болған Каяфаның қәйин атасы еди. ¹⁴ Яхудий басшыларына: «Халық ушын бир адамның өлиуи жақсырақ», – деп кеңес берген усы Каяфа еди.

Петрдің Иисадан таныуы

¹⁵ Симон Петр менен және басқа шәкирти Иисаның изине ерип барды. Бул шәкирт бас руўханийге таныс болғанлықтан, Ийса менен бирге бас руўханийдің хәўлисине кирди. ¹⁶ Ал Петр сыртта, капының алдында қалды. Бас руўханийдің танысы болған сол шәкирт сыртқа шығып, капыны караўыллаған шоры қыз бенен сөйлести де, Петрди ишке алып кирди.

¹⁷ Капыны караўыллаған шоры қыз Петрден:

– Сен де бул Адамның шәкиртлеринен емессең бе? – деп сорады.

– Яқ, – деп жуўап берди ол.

¹⁸ Күн суўық болғанлықтан, хызметшилер менен сақшылар көмир жағып, жылынып турды. Петр де олар менен бирге турып жылынды.

***Бас руўханийдің
Иисаны тергеуі***

¹⁹ Бас руўханий Иисадан Оның шәкиртлери хәм тәлийматы хаққында сорады.

²⁰ Ийса оған былай деп жуўап берди:

– Мен дүньяға ашық сөйледим. Хәмме ўақытта яхудийлер жыйналатуғын мәжилисханаларда хәм Ибадатханада үйреттим. Жасырын хеш нәрсе айтпадым. ²¹ Неге Меннен сорап атырсаң? Сөйлегенлеримди еситкенлерден сора. Олар не айтқанымды биледи.

²² Ийса усыларды айтқанда, Оған жақын турған сақшылардың бири:

– Бас руўханийге де усылай жуўап беріўге бола ма? – деп Оның бетине урып жиберди.

²³ Ийса оған:

– Егер Мен надурсы сөйлеген болсам, надурсылығымды дәлилле. Бирақ дурыс сөйлеген болсам, неге Мени урасаң? – деди.

²⁴ Ханна Иисаны байлаулы халында бас руўханий Каяфаға жиберди.

Петрдің Иисадан және таныуы

²⁵ Симон Петр еле отқа жылынып тур еди.

– Сен де Оның шәкиртлеринен емессең бе? – деп сорады олар.

Бирақ ол танып:

– Яқ, – деди.

²⁶ Бас руўханийдің қулларының бири, Петр қулағын шапқан адамның ағайини Петрден:

– Сени бағда Оның менен бирге көрген жоқпан ба? – деп сорады.

²⁷ Петр және танды. Сол ўақытта-ақ қораз шақырды.

Ийса Пилат алдында

²⁸ Таң азанда яхудий басшылары Ийсаны Каяфаның алдынан Рим хәкимханасына алып барды. Олар Қутқарылыу байрамының асын харамланбай жеу үшін хәкимханаға кирмеді. ²⁹ Сол себептен Пилат сыртқа шығып, олардан:

– Бул Адамды не нәрседе айыплап атырсызлар? – деп сорады.

³⁰ Олар жууап берип:

– Егер бул Адам жынайтшы болмағанда, Оны сениң алдына алып келмес едик, – деди.

³¹ Пилат оларға:

– Оны өзлериңиз алып кетип, өз нызамыңыз бойынша хукиминлер, – деди.

Яхудий басшылары:

– Бизлерге хеш кимди өлтириуге рухсат етилмеген, – деди.

³² Ийсаның Өзиниң қандай өлим менен өлетуғыны хаққында айтқан сөзлериңиз орынланыуы үшін усылай болды.

³³ Сонда Пилат және хәкимханаға кирди хәм Ийсаны өзине шақыртып:

– Сен Яхудийлердиң Патшасымысан? – деп сорады.

³⁴ Ийса былай деп жууап берди:

– Буны өзиң айтып турсаң ба ямаса Мен тууралы саған басқалар айтты ма?

³⁵ Пилат:

– Мен не яхудиймен бе? Сени маған Өз халқың менен бас рууханийлерин тапсырды. Сен не ислеп койдың? – деди.

³⁶ Ийса жууап берип:

– Мениң Патшалығым бул дуньяда емес. Егер Патшалығым бул дуньяда болғанда, яхудий басшыларының қолына тапсырылмауым үшін, хызметшилерим гүресер еди. Бирақ Мениң Патшалығым бул жерде емес, – деди.

³⁷ – Демек, Сен Патша екенсең-дә? – деди Пилат.

Ийса жууап берип:

– Өзиң айтқандай, Мен Патшаман. Мен хақыйқат хаққында гууалық бериу үшін тууылдым хәм соның үшін дуньяға келдим. Ким хақыйқат тәрепинде болса, Мениң дауысымды еситеди, – деди.

³⁸ Пилат Ийсаға:

– Хақыйқат деген не? – деди.

Буны айтып болғаннан соң, Пилат және яхудийлердиң жанына шығып, оларға:

– Мен Оннан хеш айып таба алмай атырман. ³⁹ Бирақ сизлерде бар бир әдет бойынша, мен хәр Қутқарылыў байрамында сизлер ушын бир тутқынды босатып беретугын едим. Сизлер ушын яхудийлердин Патшасын босатып бериўимди кәлейсизлер ме? – деди.

⁴⁰ Бирақ олар және:

– Яқ, Оны емес, Барабаны босат! – деп бақырысты.

Ал Бараба қозғалаңшы еди.

Он тоғызыншы бап

Ийсаның өлимге ҳүким етилиўи

¹ Сонда Пилат Ийсаны услап, қамшылаўды буйырды. ² Әскерлер тикенли шыбықлардан таж өрип, Ийсаның басына салды. Соңынан Оған шым қызыл шапан кийгизди. ³ Алдына келип:

– Жасасын, Яхудийлердин Патшасы! – деп жүзине шапалақ пенен урды.

⁴ Пилат және сыртқа шығып, яхудийлерге:

– Мине, мениң Оннан хеш бир айып таппағанымды сизлерди билсин деп, Оны сизлердин алдыңызға шығарып атырман, – деди.

⁵ Сонда басында тикенли тажы, үстинде шым қызыл шапаны бар Ийса сыртқа шықты. Пилат оларға:

– Мине, бул Адам! – деди.

⁶ Бас руўханийлер менен олардың сақшылары Ийсаны көргенде:

– Оны атанақ ағашқа шегеле, шегеле! – деп бақырысты.

Пилат оларға:

– Оны сизлер алып кетип, атанақ ағашқа шегелеңдер. Өйткени мен Оннан хеш қандай айып таппай атырман, – деди.

⁷ Яхудий басшылары оған жуўап берип:

– Бизлерде нызам бар хәм сол нызам бойынша, Ол өлиўи шәрт. Себеби Ол Өзин Қудайдың Улы деп атады, – деди.

⁸ Пилат бул сөзлерди еситкенде, бурынғыдан бетер қорқып кетти.

⁹ Қайтадан хәкимханаға кирип, Ийсадан:

– Сен қай жерденсең? – деп сорады.

Бирақ Ийса оған жуўап бермеді. ¹⁰ Пилат Оған:

– Мениң менен сөйлеспейжақсаң ба? Сени азат қылыўға да, атанақ ағашқа шегелетиўге де бийлигим бар екенин билмейсең бе? – деди.

¹¹ Ийса жуўап берип:

– Саған Қудайдан берилмегенде, сенде Мениң үстимнен хеш қандай бийлик болмас еди. Сонлықтан Мени саған услап бергеннің гүнасы сениң гүнаңнан аўырырақ, – деди.

¹² Сол ұақыттан баслап, Пилат Ийсаны азат етиуге тырысты. Бірақ яхудий басшылары:

– Бул Адамды азат қылсаң, Рим патшасы-Қайсардың досты емесең. Өзин патша деп атайтуғын хәр бир адам Қайсарға қарсы болады, – деп бақырысты.

¹³ Пилат бул сөзлерди еситкенде, Ийсаны сыртқа шығарды хәм «Тас майданша», еврейше Габбата деп аталған жердеги хәким гүрсинине отырды. ¹⁴ Таярлық күни, Қутқарылыу байрамынан бир күн бурын саат он екилер шамасында Пилат яхудийлерге:

– Мине, сизлердиң Патшаныз! – деди.

¹⁵ Бірақ олар бақырысып:

– Жоқ қыл Оны! Жоқ қыл, атанақ ағашқа шегеле! – деди.

Пилат оларға:

– Сизлердиң Патшанызды атанақ ағашқа шегелейин бе? – деди.

– Бизлердиң Қайсардан басқа патшамыз жоқ, – деп жууап берди бас руұханийлер.

¹⁶ Солай етип, Пилат Ийсаны атанақ ағашқа шегелеуі ушын әскерлерге тапсырды.

Ийсаның атанақ ағашқа шегеленуі

Әскерлер Ийсаны алып кетти. ¹⁷ Ийса Өз атанақ ағашын арқалап, «Бас сүйек орны», еврейше Голгота деп аталған жерге келди. ¹⁸ Сол жерде Ийсаны хәм Оның менен бирге еки адамды атанақ ағашқа шегеледи. Олардың биреуі оң тәрәпте, екиншиси сол тәрәпте, ал Ийса ортада еди.

¹⁹ Пилат жазыу жаздырып, оны атанақ ағаштың үстине илдиртти. Онда: «НАСЫРАЛЫ ИЙСА – ЯХУДИЙЛЕРДИҢ ПАТШАСЫ», – деп жазылған еди. ²⁰ Яхудийлердиң көбиси бул жазыуды оқыды. Өйткени Ийса атанақ ағашқа шегеленген жер қалаға жақын еди хәм бул жазыу еврейше, латынша хәм грекше жазылған еди. ²¹ Яхудийлердин бас руұханийлери Пилатқа былай деди:

– «Яхудийлердиң Патшасы» деп жазба, «Оның Өзи: Мен – Яхудийлердиң Патшасыман, деди», – деп жаз.

²² – Не жазажақ болсам жаздым, – деп жууап берди Пилат.

²³ Әскерлер Ийсаны атанақ ағашқа шегелегеннен соң, Оның сыртқы кийимин алды хәм оны төрт бөлекке бөлип, хәр қайсысы бир бөлектен алды. Көйлегин де алды. Ол тигилмеген болып, бастан-аяқ бир пүтин тоқыма еди.

²⁴ Сонлықтан әскерлер бир-бирине:

– Буны жыртпайық, шек таслайық, кимге түссе, сол алсын, – деди.

Бул Мухаддес Жазыўдағы мына сөзлердиң орынланыўы ушын болды:

*«Сыртқы кийимимди өз ара бөлисти,
Көйлегим ушын шек таслады»**.

Әскерлер усы айтылғанды иследи. ²⁵ Ийсаның атанақ ағашының қасында Оның анасы, анасының апасы, Клопаның хаялы Мәриям хәм мағдалалы Мәриям турған еди. ²⁶ Ийса анасын хәм оның жанында турған Өзиниң сүйикли шәкиртин көргенде, анасына:

– Апа, мине, сениң улың, – деди.

²⁷ Кейин шәкиртин:

– Мине, бул сениң анаң, – деди.

Сол ўақыттан баслап, сол шәкирт оны өз үйине алды.

Ийсаның жан тапсырыўы

²⁸ Соннан соң, Ийса хәммесиниң тамаманғанын билип, Мухаддес Жазыў орынланыўы ушын:

– Шөллеп турман! – деди.

²⁹ Сол жерде ашшы шарапқа толы бир гүзе тур еди. Әскерлер сорғышты оған синдирип алып, иссоптың** шыбығына қадады да, Ийсаның аўзына тутты. ³⁰ Ийса оны татып көрип:

– Орынланды, – деди де, басын ийип, жан тапсырды.

³¹ Бул таярлық күни*** еди. Ертеңги күн Қутқарылыў байрамына туўра келетуғын айрықша дем алыс күни**** болғанлықтан, яхудий басшылары денелерди атанақ ағашта қалдырыўды кәлемеди. Олар Пилаттан шегеленгенлердиң аяқларын сындырып, денелерди алып таслаўды сорады. ³² Сонда әскерлер барып, Ийса менен атанақ ағашқа шегеленгенлердиң дәслеп бириншисиниң, соңынан екиншисиниң аяқларын сындырып таслады. ³³ Бирақ Ийсаның қасына келгенде, Оның әлле қашан жан тапсырғанын көрип, аяқларын сындырмады. ³⁴ Буның орнына, әскерлердиң бири Оның бүйирин найза менен тести. Сол ўақытта-ақ қан менен суў ағып шықты. ³⁵ Буны көрген адамның гүўалығы хақыйқат. Ол өзиниң хақыйқатлықты айтып атырғанын биледи. Сизлер де исениўиңиз ушын ол гүўалық берди. ³⁶ Булардың хәммеси: *«Оның ҳеш бир сүйеги сынбайды»******, – деген Мухаддес Жазыўдағы

* 19:24 Забур 21:19.

** 19:29 Иссоп – узынлығы бир метрдей өсимлик.

*** 19:31 Яғный: жума күни.

**** 19:31 Сөзбе-сөз: шемби күни.

***** 19:36 Шығыў 12:46; Санлар 9:12; Забур 33:21.

сөзлердің орынланыуы ушын болды. ³⁷ Мухаддес Жазыұдың басқа бир жеринде: «*Өзлери найза менен тескен Адамға қарайды*»*, – делинген.

Ийсаның қәбирге қойылыуы

³⁸ Буннан соң, ариматиялы Юсуп Ийсаның денесин алып кетиу ушын Пилаттан рухсат сорады. Юсуп Ийсаның шәкирти еди. Бирак ол яхудий басшыларынан қорққанлықтан, буны жасырып жүрген еди. Пилат рухсат бергеннен соң, Юсуп барып, Ийсаның денесин алып кетти. ³⁹ Бурын түнде Ийсаға келген Никодим де жүз қадакқа** жақын мирра менен алоэ араласпасын алып келди. ⁴⁰ Олар Ийсаның денесин алып, яхудийлердің жерлеу дәстүри бойынша, Оны хош ийисли затлар менен кепинликке орады. ⁴¹ Ийса атанак ағашқа шегеленген жерде бир бағ болып, бул бағдың ишинде еле хеш ким қойылмаған бир жаңа қәбир бар еди. ⁴² Бул күн яхудийлердің таярлық күни болғанлықтан, қәбир жақын жайласқаны себепли, олар Ийсаны сол жерге қойды.

Жигирмаланшы бап

Ийсаның қайта тирилиуи

¹ Хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни таң азанда, еле қараңғы болғанда, мағдалалы Мәриям қәбирге келди хәм қәбирдің аұзындағы тастың алып тасланғанын көрди. ² Ол жууырып, Симон Петрге хәм Ийсаның жақсы көретуғын сол шәкиртинге барды да, оларға:

– Ийемизди қәбирден алып кетипти. Оны қай жерге қойғанын билмеймиз, – деди.

³ Сонда Петр менен басқа шәкирт шығып, қәбирге қарай жол алды. ⁴ Олар жууырып кетти. Бирак сол шәкирт Петрден тезирек жууырып, қәбирге биринши болып келди. ⁵ Ол еңкейип ишке қарап, сол жерде кепинликтің жатырғанын көрди, бирак ишке кирмеди. ⁶ Оның изинен Симон Петр жетип келип, қәбирге кирди. Сол жерде жатырған кепинликти хәм ⁷ Ийсаның басына оралған орамалды көрди. Орамал кепинлик пенен бирге емес, ал бөлек жерде бүкленип турған еди. ⁸ Сонда қәбирге биринши болып келген сол шәкирт те ишке кирди хәм усыларды көрип, исенди. ⁹ Себеби олар

---

* 19:37 Зекерия 12:10.

** 19:39 Сөзбе-сөз: жүз литра (литра – грек аұырлық өлшеми). Шама менен 34 килограмм.

Ийсаның өлимнен қайта тирилиуі тийис екенін айтқан Мухаддес Жазыұды елеге дейін түсинбейтуғын еди. ¹⁰ Буннан соң, шәкіртлер үйлерине қайтып кетти.

Ийсаның магдалалы Мәриямға көриниуі

¹¹ Ал Мәриям қәбирдің сыртында жылап турған еди. Жылап тұрып, еңкейип қәбирдің ишине қарады ¹² хәм ақ кийимли еки периштени көрди. Бири Ийсаның денеси жатқан жердің бас ушында, екиншиси аяқ ушында отырған еди.

¹³ Олар Мәриямнан:

– Хаял, сен неге жылап турсаң? – деп сорады.

– Ийемди алып кетипти. Оны қай жерге қойғанын билмеймен, – деди ол.

¹⁴ Усыларды айтып болып, арқасына бурылды хәм Ийсаның турғанын көрди. Бирақ Оның Ийса екенін танымады.

¹⁵ Ийса оған:

– Хаял, сен неге жылап турсаң? Кимди излеп жүрсең? – деди.

Мәриям Оны бағман деп ойлап, Оған:

– Мырза, егер Оны сен алып кеткен болсаң, қай жерге қойғаныңды маған айт, мен Оны алып қайтайын, – деди.

¹⁶ Ийса оған:

– Мәриям! – деди.

Мәриям бурылып, еврейшелеп:

– Рәббуний! – деди. (Рәббуний – «устаз» дегенди аңлатады.)

¹⁷ Ийса оған:

– Маған қол тийгизбе! Себеби Мен еле Әкемнің жанына көтерілмедим. Ал сен туұысқанларыма барып, Мениң Әкемнің хәм сизлердің Әкеңиздің, Мениң Қудайымның хәм сизлердің Қудайыңыздың алдына көтерілип баратырғанымды айт, – деди.

¹⁸ Магдалалы Мәриям шәкіртлерге барып, оларға:

– Мен Ийемди көрдим! – деди хәм Ийсаның өзине не айтқанларын оларға хабарлады.

Ийсаның шәкіртлерине көриниуі

¹⁹ Хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни кеште шәкіртлер бирге жыйналған еди. Яхудий басшыларынан қорққанлықтан, олар үйдің қапыларын илип қойғанда, Ийса келди. Олардың ортасында тұрып, оларға:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! – деди.

²⁰ Буны айтып, оларға қолларын хәм бүйирин көрсетти. Шәкіртлер Ийемизди көріп, қатты куұанды.

²¹ Ийса оларға және былай деди:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! Әкем Мени жибергени сыяк-лы, Мен де сизлерди жиберип атырман. ²² Усылай деди де, оларға қарай үлпеп:

– Мухаддес Руұхты алыңлар. ²³ Сизлер кимнің гүналарын кешир-сендер, Қудай да оның гүналарын кеширеди. Сизлер кимнің гүналарын кеширмесендер, Қудай да оның гүналарын кеширмейди, – деди.

Ийсаның Томасқа көринуі

²⁴ Он еки шәкірттің бири, Егиз деп аталған Томас Ийса келгенде олардың арасында жоқ еди. ²⁵ Сонлықтан басқа шәкіртлер оған:

– Бизлер Ийемизди көрдик, – дести.

Бирақ Томас оларға:

– Оның қолларындағы шеге излерин көрмегенимше, бармағым менен шеге излерин хәм қолларым менен Оның бүйирин услап көрмегенимше, исенбеймен, – деди.

²⁶ Бир хәптеден соң, Ийсаның шәкіртлери және үйде жыйналған еди. Томас та олар менен бирге еди. Үйдің қапылары илик болғанда, Ийса келип, олардың ортасында турды да:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! – деди.

²⁷ Соңынан Томасқа:

– Бармағынды берман соз. Қолларыма кара, қолыңды созып, бүйиримди услап көр. Гүманланбай, исен, – деди.

²⁸ Томас Оған жууап берип:

– Ийем мениң, Қудайым мениң! – деди.

²⁹ Ийса оған:

– Сен Мени көргенликтен исендің. Бирақ, көрмей исенгенлер қандай бахытлы! – деди.

Бул кітаптың мақсети

³⁰ Ийса шәкіртлеринің алдында бул кітапта жазылмаған басқа да көп кәраматлар* иследи. ³¹ Бирақ булар сизлердің Ийсаның Масых, Қудайдың Улы екенине исениуіңиз ушын хәм исенип, Оның аты менен өмирге ийе болыуыңыз ушын жазылды.

Жигирма биринши бап

Ийсаның Галилада жети шәкіртинге көринуі

¹ Буннан соң, Ийса Тиберия теңизинің жағасында шәкіртлерине және көрінди. Бул былай болды: ² Симон Петр, Егиз деп аталған Томас, Галиланың Кана қаласынан болған Натаниел, Зебедейдин

---

* 20:30 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

улары хэм Ийсаның шәкиртлеринен және екеүйи бирге еди. ³Симон Петр оларға:

– Мен балық аўлаўға кетип баратырман, – деди.

– Бизлер де сениң менен бирге барамыз, – деди олар.

Олар барып, қайыққа минди. Бирақ сол түни хеш нәрсе тута алмады.

⁴Таң атқанда, теңиздин жағасында Ийса турған еди. Бирақ шәкиртлери Оның Ийса екенин билмеди.

⁵Ийса олардан:

– Хәй, дослар, балығыңыз жоқ па? – деп сорады.

– Жоқ, – деп жуўап берди олар.

⁶– Аўыңызды қайықтың оң жағына салынлар, сонда тутасызлар, – деди Ийса.

Олар аў салып, көп балық тутқанлықтан, аўды тартып шығара алмады.

⁷Ийсаның сүйикли шәкирти Петрге:

– Бул Ийемиз! – деди.

«Бул Ийемиз» дегенди еситкеннен, Симон Петр жалаңаш болғанлықтан кийимин кийип, өзін теңизге атты. ⁸Ал басқа шәкиртлер балық толы аўды сүйреп, қайық пенен келди. Өйткени олар жағадан шама менен тек жүз метр* узақлықта еди. ⁹Олар жағаға шыққанда, ол жерде жағылып атырған көмирди хэм коздың үстине қойылған балық пенен нанды көрди.

¹⁰Ийса оларға:

– Хәзир тутқан балықларыңыздан алып келиңлер, – деди.

¹¹Симон Петр қайыққа минип, балыққа толы аўды жағаға тартып шығарды. Аўда бир жүз елиў үш ири балық бар еди. Балықлар соншелли көп болса да, аў жыртылмады. ¹²Ийса оларға:

– Келиңлер, азанғы аўқатты жеңлер, – деди.

Шәкиртлериниң хеш қайсысы Оннан: «Сен кимсең?» – деп сораўға батына алмады. Себеби Оның Ийемиз екенин билетуғын еди.

¹³Ийса жақынырақ келди де, нанды алып, оларға берди. Балықлар менен де усылай иследи.

¹⁴Солай етип, бул Ийсаның өлимнен тирилгенинен соң, шәкиртлерине үшінши мәрте көриниүйи еди.

Ийсаның Петр менен сөйлесиүйи

¹⁵Азанғы аўқатты жеп болғаннан соң, Ийса Симон Петрден:

– Юнус улы Симон, Мени олардан да көбирек сүйесең бе? – деп сорады.

---

* 21:8 Сөзбе-сөз: еки жүз кюбит. Ески өлшем бирлиги бойынша, бир кюбит – 45-52 см.

– Аўа, Ийем. Сени жақсы көретуғынымды билесең-ғо, – деди Оған Петр.

Ийса оған:

– Қозыларымды отлат, – деди.

¹⁶ Ийса екінші мәрте оннан:

– Юнус улы Симон, Мени сүйесең бе? – деп сорады.

Петр Оған:

– Аўа, Ийем. Сени жақсы көретуғынымды билесең-ғо, – деди.

Ийса оған:

– Қойларымды бақ, – деди.

¹⁷ Үшінші мәрте Ийса оннан:

– Юнус улы Симон, Мени жақсы көресең бе? – деп сорады.

Петр Оның өзнен үш мәрте: «Мени жақсы көресең бе?» – деп сорағанына қапа болды.

– Ийем, Сен хәммесин билесең, Сени сүйетуғынымды да билесең, – деди Петр.

Ийса оған былай деди:

– Қозыларымды отлат. ¹⁸ Саған шынын, хақыйкатын айтаман: жас ўақтында белбеўинди өзин байлап, қәлеген жерине баратуғын едін. Бірақ қартайғаныңда қолларыңды созып турасаң хәм басқа биреў белбеўинди байлап, сени қәлемеген жерине алып барады.

¹⁹ Ийса буны Петрдің қандай өлим менен Қудайды ұллылайтуғынын билдириў ушын айтқан еди. Усыны айтып болып:

– Изиме ер, – деди.

²⁰ Петр артына бурылып, Ийсаның сүйикли шәкиртиниң излери-не ерип қиятырғанын көрди. Бул – кешки аўқат ўақтында Ийсаның көкирегине сүйенип жатып: «Ийем, Саған ким сатқынлық ислейди?» – деп сораған шәкирт еди. ²¹ Петр оны көрип, Ийсадан:

– Ийем, оған не болады? – деп сорады.

²² Ийса оған:

– Мен келемен дегенше, оның жасаўын қәлесем, саған не? Сен Мениң изиме ер, – деди.

²³ Солай етип, туўысқанлар арасында: «Бул шәкирт өлмейди», – деген сөз тарқалды. Бірақ Ийса Петрге: «Ол өлмейди», – деген жоқ. Ал: «Мен келемен дегенше, оның жасаўын қәлесем, саған не?» – деген еди.

²⁴ Булардың хәммеси хаққында гүўалық берип, усыларды жазған сол шәкирт. Бизлер оның гүўалығының хақыйқат екенин билемиз.

²⁵ Ийса ислеген басқа да көп ислер бар. Егер олар бирме-бир жазылғанда, жазылған кітаптар дүньяға сыймас еди, деп ойлайман.

Елшилердин ислери

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул китапты Лука жазған. Ол елшилер менен жақсы таныс болып, елши Павелдин көп сапарларында оған жолдас болған. Китапта бизиң эрамыздың I әсириниң орталарында биринши исениўши жәмәәтлердиң 30 жыл ишиндеги тарийхы сөз болады.

Бул китап Ийса Масих туўралы Хош Хабардың даўамы болып, елшилердин ўазлары хәм исениўши жәмәәтлердин дүзилгени арқалы Қудайдың ислериниң даўам етип исленип атырғанын көрсетеди.

Және де, ол төрт Хош Хабарды хәм елшилердин хатларын байланыстырыўшы көпир болып, елшилер Петр хәм Павелдин хызмети ҳаққында хәм исениўши жәмәәтлерге жазылған Жана Келисимдеги хатлар жазылған ўақытта қандай жағдай болғаны ҳаққында мағлыұмат береди.

Китаптағы ўақыялар Ерусалимнен баслап Римге дейинги аралықта болып өтеди. Луканың бул китапты жазғандағы мақсети тек исениўши жәмәәтлердин тарийхын жазып қалдырыў емес, ал Ийса Масихтың Хош Хабарының пүткил дүньяға тарқатылыўы ушын Мухаддес Руўхтың исениўшилер арқалы нелер ислегенин көрсетиўден ибарат еди. Өйткени Ийемиз Ийсаның Өзи: «Бирақ сизлерге Мухаддес Руўх түскенде күш-қуўат аласызлар хәм Ерусалимде, пүткил Яхудияда, Самарияда, хәтте, дүньяның шетине дейин Мениң гүўаларым боласызлар», – деген еди (1:8).

Хәзир де Мухаддес Руўх Ийса Масихқа тийисли исениўши жәмәәтлер арқалы солай ис алып бармақта.

Биринши бап

1-2 Хүрметли Теофил!

Мен биринши китабымда Ийсаның ислеўге хәм үйретиўге кирискенинен баслап, Өзи таңлаған елшилерине Мухаддес Руўх* аркалы буйрықлар бергеннен соң, аспанға алынған күнине дейин болған ўақыялардың хәммесин жазған едим. ³Ол азап шегип өлгеннен кейин, көп исенимли дәлиллер менен елшилерге Өзиниң қайта тирилгенин көрсетти. Қырық күн даўамында оларға көринип, Қудайдың Патшалығына байланыслы нәрселер хаққында айтты. ⁴Олар менен бирге болғанда** мына буйрықты берди:

– Ерусалимнен кетип қалмаңлар. Ал өзлериңиз Меннен еситкен Әкемниң ўәдесиниң орынланыўын күтинлер. ⁵Себеби Яқыя суў менен шомылдырған еди, бирақ сизлер көп күн өтпей Мухаддес Руўх пенен шомылдырыласызлар.

⁶Елшилер бирге жыйналғанда, Ийсадан былай деп сорады:

– Ийем, Израилға патшалықты хәзир қайтарып бережақсаң ба?

⁷Ийса оларға:

– Әкениң Өз бийлиги менен белгилеп койған ўақыт-мәхәллерин билиў сизлерге берилмеген. ⁸Бирақ сизлерге Мухаддес Руўх түскенде күш-қуўат аласызлар хәм Ерусалимде, пүткил Яхудияда, Самарияда, хәтте, дүньяның шетине дейин Мениң гўәаларым боласызлар, – деди.

⁹Ийса усыларды айтып болып, олардың көз алдында аспанға алынды. Оны бир булт қаплап, олардың нәзеринен узақластырды.

¹⁰Ийса көтерилип баратырғанда, олар көзлерин аспанға тигип турған еди. Бирден олардың қасында ақ кийимли еки адам пайда болып:

¹¹– Хәй, галилалылар, неге аспанға қарап тұрсызлар? Сизлерден аспанға алынған бул Ийсаның қалай көтерилгенин көргениңиздей, Ол анық солай қайтып келеди, – деди.

Матиястың Яхуданың орнына сайланыўы

¹²Буннан соң, елшилер Зәйтүн таўы деп аталған таўдан Ерусалимге қайтып келди. Бул таў Ерусалимге жақын болып, бир шақырымдай*** жерде жайласқан еди. ¹³Қалаға кирип, өзлери болып атырған

* 1:1-2 Мухаддес Руўх – Қудайдың Руўхы.

** 1:4 Ямаса: олар менен бирге аўқат жегенде.

*** 1:12 Сөзбе-сөз: бир дем алыс күнлик жол. Яхудийлердин диний дәстүри бойынша, дем алыс күни (шемби күни) басып өтиўге рұхсат етилген аралық.

үйдin жокарғы қабатына көтерилди. Олар: Петр, Юхан, Яқып, Андрей, Филип, Томас, Бартоломей, Матта, Алпейдин улы Яқып, ұатансүйер Симон хәм Яқып улы Яхуда еди. ¹⁴ Булардың хәммеси хаял-қызлар, Ийсаның анасы Мәриям хәм Оның туұысқанлары менен бирликте үзликсиз дуға ететуғын еди.

¹⁵ Сол күнлердин биринде жыйналған бир жүз жигирмаға шамалас исениўшилердин арасынан Петр орнынан турып былай деди:

¹⁶ – Туұысқанларым! Мухаддес Руўхтың Ийсаны услап алғанларға жолбасшылық еткен Яхуда хаққында Даўыт арқалы әўелден билдирген Мухаддес Жазыўы орынланыўы керек еди. ¹⁷ Яхуда да бизлердин арамызда бири болып, усы хызметтен үлесин алған еди.

(¹⁸ Бул адам өз қылмысының хақысына бир егислик жер сатып алды. Ол сол жерде ет-бетинен жығылып, қарны жарылды хәм барлық ишеклери ақтарылды. ¹⁹ Бул ўақыя Ерусалим турғынларының хәммесине мәлим болды. Сонлықтан сол егислик жер олардың тилинде «Хакелдама» деп аталып, «Қан жери» деген мәнисти аңлатады.)

²⁰ Өйткени Забурда:

*«Оның мәканы қаңырап қалсын,
Онда жасаўшы болмасын»**.

Және де:

«Оның орнын басқа биреў ийелесин»**, – деп жазылған.

²¹⁻²² Сонлықтан Ийемиз Ийса бизлер менен бирге болғанда, яғный Яқияның суўға шомылдырыўынан*** баслап, Ийсаның аспанға алынған күнине дейин, бәркулла бизлердин арамызда болған адамлардың бири Оның қайта тирилгенине бизлер менен бирге гүға болыўы тийис.

²³ Солай етип, еки адам: лақабы Юстус болған Барсаба деп аталатуғын Юсуп хәм Матияс усынылды. ²⁴⁻²⁵ Соңынан олар былай деп дуға етти:

– О, Ийемиз, Сен хәр бир адамның кеўлин билесең. Усы еки адамның қайсысын елшилик хызметине таңлағаныңды бизлерге көрсет. Ал Яхуда бул хызметти таслап, өзине ылайықлы жерге кетти.

²⁶ Олар екеўине шек таслағанда, шек Матиясқа түсти. Солай етип, ол он бир елшиниң қатарына қосылды.

* 1:20 Забур 68:26.

** 1:20 Забур 108:8.

*** 1:21-22 *Суўға шомылдырыў* – грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға бериўиниң нышаны.

Екинши бап

Мухаддес Руұхтың түсіуі

¹Елиўинши күни байрамы* келгенде, исениўшилердиң хәммеси бир жерге жыйналды. ²Тосаттан аспаннан күшли самал ескендей болып, бир шаўқым еситилди хәм олар отырған үйди пүткиллей толтырып жиберди. ³Оттың жалыны сыяклы тиллерге уқсаған бир нәрселер оларға көринип, бөлинип-бөлинип хәр бириниң үстине түсти. ⁴Олардың хәммеси Мухаддес Руұхка толып, Руұхтың айтқызыўы бойынша басқа тиллерде сөйлей баслады.

⁵Сол ўақытта Ерусалимде дүньяның хәр түрли еллеринен келген диншил яхудийлер жасайтуғын еди. ⁶Бул сести еситип, көп халық бир жерге жыйналды. Олардың хәр бири өз тиллеринде айтылған сөзлерди еситкенликтен ҳайран болды. ⁷Хәмме қатты таң қалысып, былай деди:

– Қараңлар, бул сөйлеп атырғанлардың хәммеси галилалы емес пе? ⁸Онда қалай олардың бизлердиң хәр биримиздиң туўылған жеримиздин тилинде сөйлеп атырғанын еситип турмыз? ⁹Арамызда парфиялылар, мидиялылар, еламийлилер бар. Месопотамияда, Яхудияда хәм Кападокияда, Понтус хәм Азияда, ¹⁰⁻¹¹Фрикия хәм Памфилияда, Мысыр хәм Ливияның Киренеге жақын үлкелеринде жасайтуғынлар бар. Өзлери яхудий болған хәм яхудий динине өткен Римнен келген қонақлар, критлилер хәм араблар да бар. Бирақ бизлер Қудайдың уллы ислери ҳаққында хәр биримиз өз тиллеримизде еситип турмыз-ғо.

¹²Олардың хәммеси аң-таң болысып, бир-биринен:

– Буны қалай түсиниўге болады? – деп сорады.

¹³Ал гейбиреўлери мысқыллап:

– Олар таза шарап ишип, мәс болған, – дести.

Петрдиң сөзи

¹⁴Сонда он бир елши менен бирге Петр орнынан турды да, бәлент даўыс пенен халыққа қарата сөйледі:

– Яхудийлер хәм пүткил Ерусалим турғынлары! Мен буны сизлерге түсиндирейин, сөзлериме кулақ салыңлар. ¹⁵Бул адамлар сизлер ойлағандай мәс емес. Себеби хәзир азанғы саат тоғыз-ғо. ¹⁶Бирақ бул көрип турғанларыңыз Иоел пайғамбар арқалы алдын ала айтылған еди:

---

* 2:1 *Елиўинши күни байрамы* – грекше «Пентикост». Қутқарылыў байрамынан соң, елиў күн толғанда болатуғын байрам.

- 17 *«Қудай былай дейди:
Соңғы күнлерде барлық адамлардың үстине Өз Руұхымды
жаўдыраман.
Улларыңыз хәм қызларыңыз пайғамбаршылық етеди.
Жасларыңыз аяңлар, қартайған адамларыңыз түслер көреді.*
- 18 *Сол күнлерде Өзимнің ер хәм хаял хызметшилеримнің үстине де,
Өз Руұхымды жаўдыраман,
Олар да пайғамбаршылық етеди.*
- 19 *Жоқарыда, аспанда таң қаларлық нәрселер,
Төменде, жер жүзінде кәраматлы белгилер:
қан, от хәм бурқыраған түтинлерди көрсетемен.*
- 20 *Ийемиздің уллы хәм салтанатлы күни келместен алдын,
күн қараңғыланады, ай қанға айланады.*
- 21 *Сонда Ийемиздің атын айтып шақырған хәр бир адам
қутқарылады»*.*

²² Израиллылар, мына сөзлерге кулақ салыңлар: хабарыңыз бар, Насыралы Ийса Қудайдың Ол арқалы аранызда ислеген кәраматлары, таң қаларлық ўақыялары хәм кәраматлы белгилери менен Қудай тәрәпинен дәлилленген Адам еди. ²³ Бул Ийса Қудайдың ерки хәм алдын ала белгилегени бойынша, сизлерге услап берилген еди. Сизлер Оны Қудайдың Нызамын билмейтуғын басқа миллет адамларының қолы менен атанақ ағашқа шегелеп өлтирдіңлер. ²⁴ Ал Қудай өлим азабының тусаўларын үзип, Оны тирилтти. Өйткени Оны өлимнің услап турыўы мүмкин емес еди. ²⁵ Ол хакқында Даўыт былай деген:

- «Ийемди хәмме ўақыт көз алдымда көрдим,
Ол мениң оң жағымда болғанлықтан, мен албырамайман.*
- 26 *Сонлықтан кеўлим қуўанып, тилим шадланып сөйлейди.
Денем де үмит ишинде жасайды.*
- 27 *Себеби Сен жанымды өлилер меканына таслап кетпейсең,
Өз Мухаддесинди ширитип қоймайсаң.*
- 28 *Маған өмир жолларын үйреттин,
Мени Өз жаныңда қуўанышқа бөлейсең»**.*

²⁹ Туўысқанларым! Мен сизлерге уллы бабамыз Даўыт хакқында ашық айта аламан: ол өлди хәм жерленди. Оның кәбири бүгинге дейин усы жерде, бизлерде сақланған. ³⁰ Даўыт пайғамбар болғанлықтан, Қудайдың оған: «Сениң урпағыңнан Бирин тахтыңа отырғызаман», — деп өзине ант ишип, ўәде бергенин билди. ³¹ Сонлықтан

* 2:17-21 Иоел 2:28-32.

** 2:25-28 Забур 15:8-11.

ол келешекте не болатуғынын көріп, Масихтың* қайта тирилетуғыны туўралы былай деген еди:

«Ол өлилер мөканына таслап қалдырылмады,
Денеси де ширимеди».

³² Қудай усы Ийсаны өлимнен тирилтти, бұған бизлердин хәмме-миз гүамыз. ³³ Ол Қудайдың құдирети менен аспандағы жоқары хәмелге көтерілип, Әкеден үәде етилген Мухаддес Руўхты алды. Хәзир көргениңиз хәм еситкениңиз сыяқлы, сол Руўхты бизлерге жаўдырды. ³⁴⁻³⁵ Даўыт аспанға көтерилмеген болса да былай деген еди:

«Ийем мениң Ийеме айтты:
„Душпанларыңды аяғыңның астына бастырмағанымша,
Мениң оң жағымда отыр“»**.

³⁶ Солай етип, пүткіл Израил халқы анық билип қойсын: Қудай сизлер атанақ ағашқа шегелеген сол Ийсаны хәм Ийемиз, хәм Масих қылды.

³⁷ Буны еситкенлердин жүреклерине қанжар суғылғандай болды. Олар Петр хәм басқа елшилерден:

– Туўысқанлар, бизлер не ислеўимиз керек? – деп сорады.

³⁸ Петр оларға былай деди:

– Гүналарыңыздың кеширилиўи ушын тәўбе етип***, хәр бири-ниңиз Ийса Масихтың аты менен суўға шомылдырылыңлар. Сонда Мухаддес Руўхты сыйға аласызлар. ³⁹ Бул үәде сизлерге, сизлердин балаларыңызға хәм алыстағылардың хәммесине, яғный Қудай Ийемиз шақырған хәр бир адамға берилген.

⁴⁰ Петр басқа да көп сөзлер менен оларға гүәалық берип:

– Бул бузык әўладтан қутқарылыңлар, – деп өтиниш етти.

⁴¹ Оның сөзин қабыл еткенлер суўға шомылдырылып, сол күни оларға үш мыңға шамалас адам қосылды.

⁴² Олар өзлерин елшилердин тәлимине бағышлап, бир-бири менен қарым-қатнаста болды хәм бирге нан сындырып****, дуға ететуғын еди. ⁴³ Елшилер арқалы көп таң қаларлық нәрселер хәм кәраматлы белгилер көрсетилгенликтен, хәммени қорқыныш бийледи. ⁴⁴ Исе-ниўшилердин хәммеси бирге жыйналып, хәмме нәрсесин орталыққа қойды. ⁴⁵ Мал-мүликлерин сатып, хәр кимниң мүтәжлигине қарай

* 2:31 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыўшы.

** 2:34-35 Забур 109:1.

*** 2:38 *Тәўбе етиў* – терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиў.

**** 2:42 *Нан сындырыў* – аўқатланыў хәм әсиресе Ийемиз Ийсаның соңғы кешесин еслеў.

үлестиретуғын еди. ⁴⁶ Олар хәр күни бирге Ибадатхананың хәўли-синде жыйналысып, үйлерде нан сындырысты. Куўанышлы түрде хақ кеўил менен бирге аўқатланды. ⁴⁷ Қудайға мақтаўлар айтып, пүт-кил халықтың алғысына бөлэнди. Ийемиз де қутқарылғанларды оларға күн сайын қосып барды.

Үшинши бап

Петрдиң аяғы ләң адамға шыға беріуи

¹ Бир күни Петр менен Юхан дуға етиў ўақтында, түстен кейин саат үште Ибадатханаға баратыр еди. ² Сол жерде иштен аяғы ләң болып туўылған бир адам бар еди. Ол Ибадатханаға келгенлерден садақа сораў ушын көтерип әкелинип, хәр күни Ибадатхананың «Гөззал» деген қапысының қасында отырғызылатуғын еди. ³ Бул адам Ибадатханаға кирип баратырған Петр менен Юханды көрип, олардан садақа сорады. ⁴ Петр менен Юхан оған тигилип қарады. Соңынан Петр оған:

— Бизлерге қара! — деди.

⁵ Сол адам олардан бир нәрсе алыўды дәмеп, оларға дыққат пенен тигилип қалды.

⁶ Петр оған:

— Менде гүмис хәм алтын жоқ, бирақ саған өзимде барымды бермен. Насыралы Ийса Масих аты менен айтаман, жүр! — деп ⁷ оның оң қолынан услады да, орнынан турғызды. Сол ўақытта-ақ оның аяқлары менен тобықларына күш енди. ⁸ Ол орнынан ушып турды да, жүре баслады. Былай-былай жүрип секириўи менен Қудайға алғыслар айтып, олар менен бирге Ибадатханаға кирди. ⁹ Пүткіл халық оның жүрип баратырғанын хәм Қудайды алғыслап атырғанын көрип, ¹⁰ оның Ибадатхананың «Гөззал» деген қапысының қасында отырып, тиленшилик еткен адам екенін таныды. Оның менен жүз берген ўақыяға олар қатты хайран қалысып, аң-таң болысты.

Петрдиң Ибадатханадағы сөзи

¹¹ Жанағы адам Петр менен Юханнан айырылмай жүргенде, пүткіл халық хайран қалысып, «Сулайманның айўаны» деп аталатуғын жерге, олардың қасына жуўырысып келди. ¹² Буны көрген Петр халыққа қарата былай деди:

— Израиллылар, буған неге аң-таң болып атырсызлар? Бул адамды бизлер өз күшимиз ямаса диншиллимиз бенен жүргизгендей, неге бизлерге тигилип турсызлар? ¹³ Ибрайымның, Ысақтың, Яқыптың

Қудайы, бизиң ата-бабаларымыздың Қудайы Өз хызметшиси Ийсаны уллылады. Сизлер Оны услап бердинлер хәм Пилат Оны босатыўға қарар еткенде, Оннан Пилаттың алдында ўаз кештинлер. ¹⁴ Мухаддес хәм хақ Адамнан ўаз кешип, бир адам өлтириўшиниң өзлериңизге босатылып берилиўин талап еттинлер. ¹⁵ Сизлер Өмир Ийесин өлтирдинлер, бирақ Қудай Оны өлимнен тирилтти. Бизлер буған гўамаыз. ¹⁶ Сизлер көрген хәм таныйтуғын бул адам Ийсаның аты менен, Оның атына деген исеним менен шыпа тапты. Хәммеңиздиң көз алдыңызда оған толық шыпа берген Ийсаға деген исеним еди.

¹⁷ Енди туўысқанларым, сизлердиң бул исти басшыларыңыз сыяқлы билмей ислегениңизди билемен. ¹⁸ Бирақ барлық пайғамбарлар арқалы Өз Масихының азап шегетуғынын алдын ала билдирген Қудай Өз сөзин усылай әмелге асырды. ¹⁹⁻²⁰ Солай етип, тәўбе етинлер хәм гүналарыңыздың жуўылыўы ушын Қудайға қайтыңлар. Сонда Жаратқан Ийемиз сизлерге рәхәтлениў ўақытларын береді хәм сизлер ушын алдын ала тайынланған Масихты, яғный Ийсаны жибереді. ²¹ Қудайдың әййемнен мухаддес пайғамбарлары арқалы айтқанындай, хәмме нәрсениң өз қәлпине келиўине дейин Ийса аспанда болыўы керек. ²² Өйткени Муўса былай деген еди: *«Қудай Ийемиз сизлер ушын туўысқанларыңыздың арасынан мен сыяқлы бир пайғамбарды шығарады. Оның айтқан хәр бир сөзин тыңлаңлар. ²³ Сол пайғамбарды тыңламаған хәр бир адам Қудайдың халқы арасынан жоқ етиледі»**.

²⁴ Самуел пайғамбардан баслап, оннан кейин келип сөйлеген пайғамбарлардың хәммеси де усы күнлер хақкында болжаған еди. ²⁵ Сизлер пайғамбарлардың хәм Қудайдың ата-бабаларыңыз бенен дүзген келисиминиң мийрасхорларысызлар. Себеби Қудай Ибрайымға былай деген еди: *«Сениң әўладдың арқалы жер жүзиндеги хәмме халықлар жарылқанады»***. ²⁶ Хәр бириңизди жаман жолдан қайтарып, сизлерди жарылқаў ушын, Қудай Өзи тайынлаған хызметшисин ең алды менен сизлерге жиберди.

Төртинши бап

Петр хәм Юхан жоқарғы кеңес алдында

¹ Петр менен Юхан халыққа сөйлеп турғанда, руўханийлер, Ибадатхана сақшыларының басшысы хәм саддукейлер*** олардың жанына

* 3:22-23 Мухаддес Нызамды қайталаў 18:15, 18-19.

** 3:25 Жаратылыс 22:18; 26:4.

*** 4:1 *Саддукейлер* – Ийсаның заманында яхудийлердиң күшли диний топары.

топарласып келди. ²Өйткени олардың халыққа тәлим берип, Ийсаның мысалында өлилердің қайта тирилетуғынын жәриялағанына қатты ашыұлы еди. ³Сонлықтан олар Петр менен Юханды услап алды да, ертеңге дейін қамап таслады. Себеби күн кеш болып қалған еди. ⁴Бирақ, елшилердің сөзин еситкен адамлардың көбиси исенди. Исенген ер адамлардың саны бес мыңға шамалас еди.

⁵Келеси күни яхудий басшылары, ақсақаллар хәм диний муғаллимлер Ерусалимге жыйналды. ⁶Бас руұханий Ханна менен Каяфа, Юхан, Искендер хәм бас руұханийдің урпағынан болған басқа адамлар да сол жерде еди. ⁷Олар Петр менен Юханды ортаға турғызып, олардан:

– Сизлер буны қандай күш пенен хәм кимнің аты менен ислендер? – деп сорады.

⁸Сонда Петр Мухаддес Руұхка толып былай деди:

– Халық басшылары хәм ақсақаллар! ⁹Бул ләң адамға исленген жақсылық хәм оның қалай шыпа тапқаны хәққында бизлер бүгін тергелип атырған болсақ, ¹⁰онда сизлердің хәммениз хәм пүткил Израил халқы мынаны билип қойыңлар: бул адам сизлер атанақ ағашқа шегелеген, бирақ Қудай өлимнен қайта тирилткен Насыралы Ийса Масихтың атының құдирети менен сап-саў болып, алдыңызда тур.

¹¹Усы Ийса Мухаддес Жазыўда айтылғандай:

*«Сиз, құрылысшылар тәрепинен керексиз деп тасланып,
Бирақ, үйдің мүйешинің тийкарғы тасы болған тас»*.*

¹²Ийсадан басқа хеш ким арқалы қутқарылыў жоқ. Қутқарылыўымыз ушын аспан астында адамларға берилген басқа хеш бир ат жоқ.

¹³Кенес ағзалары Петр менен Юханның билимсиз хәм қарапайым адамлар екенін байқап, олардың батыллығын көргенде таң қалысты. Олардың Ийса менен бирге болғанын билди. ¹⁴Бирақ шыпа тапқан адамның Петр хәм Юхан менен турғанын көрип, оларға қарсы хеш нәрсе айта алмады. ¹⁵Солай етип, кеңес ағзалары оларға сыртқа шығып кетиўди буйырды да, соңынан өз ара кеңесе баслап:

¹⁶– Бул адамларға не ислесек екен? Ерусалимде жасайтуғын хәр бир адам олардың анық кәрамат** ислегенин биледи-ғо. Бизлер буны бийкарлай алмаймыз. ¹⁷Бирақ, бул хабардың халық арасында және де көбирек жайылмаўы ушын, буннан былай Ийсаның аты менен хеш кимге хеш қашан сөйлемендер деп, қорқытып қояйық, – дести.

¹⁸Соңынан оларды шақырып алып, Ийсаның аты менен хеш нәрсе айтпаўларын хәм үйретпеўлерин буйырды. ¹⁹Бирақ, Петр менен Юхан оларға жуўап берип:

* 4:11 Забур 117:22.

** 4:16 Сөзбе-сөз: кәраматлы белги.

– Өзлериңиз ойлап көрин: Қудайдың сөзлеринен гөре, сизлердің сөзлериңизди тыңлау Қудай алдында дурыс болар ма екен? ²⁰ Бизлер көргенлеримизди хәм еситкенлеримизди айтпай тура алмаймыз, – деди.

²¹ Кеңес ағзалары жазалау ушын хеш қандай себеп таба алмағанлықтан, оларды және қорқытты да, босатып жиберди. Өйткени болған уақыя ушын пүткил халық Қудайға алғыслар айтып турған еди. ²² Себеби кәраматлы шыпа нәтийжесинде жазылған адамның жасы қырықтан асқан еди.

Исениўшилердің дуўа етиўи

²³ Петр менен Юхан босатылғаннан соң жолдасларына барып, бас руўханийлер менен ақсақаллардың өзлерине айтқан сөзлериниң хәммесин хабарлады. ²⁴ Олар буны еситкенде, бир ауыздан Қудайға қарата бәлент дауыс пенен былай деди:

– О, Қүдиретли Ийемиз! Аспанды, жерди, теңизди хәм олардың ишиндегилердің хәммесин Сен жаратқансаң. ²⁵ Өз хызметшиң бабамыз Дауыттың аузы менен Мухаддес Руўх арқалы былай деген един:

«Миллетлер неге қозғалаң көтерди?»

Халықлар неге пушқа шығатуғын жобалар дүзди?»

²⁶ *Жер жузиниң патшалары бас көтерди,*

Хүкимдарлар бирге жыйналып,

Жаратқан Ийемизге хәм Ол тайынлаған Масихқа қарсы турды»*.

²⁷ Хақыйқаттан да, Хирод пенен Понтий Пилат бул қалада басқа миллетлер хәм Израил халқы менен бирге Сен тайынлаған мухаддес хызметшиң Ийсаға қарсы топланды. ²⁸ Олар буны Сениң күдиреттиң хәм еркиң менен алдын ала белгиленгенлерди әмелге асыруу ушын иследи. ²⁹ Енди, О Ийемиз, олардың айбат етиўлерине нәзер салып, Сениң сөзинди толық мәртлик пенен айтыўға Өз қулларына күш-қуўат бере гөр! ³⁰ Мухаддес хызметшиң Ийсаның аты менен ауырыўларға шыпа бериў ушын, кәраматлы белгилер хәм таң қаларлық ислер ислеу ушын күдиретинди көрсете гөр!***

³¹ Дуўа етип болғанда, олар жыйналған жер силкинип кетти. Хәммеси Мухаддес Руўхқа толып, Қудайдың сөзин мәртлик пенен айта баслады.

Исениўшилердің ауызбиршилиги

³² Исениўшилердің жыйнағындағы хәмме адам бир жан, бир тән*** еди. Хеш қайсысы да өз мал-мүлкин «меники» демейтуғын

* 4:25-26 Забур 2:1-2.

** 4:30 Сөзбе-сөз: қолынды соза гөр!

*** 4:32 Сөзбе-сөз: бир жүрек, бир кеуил.

еди. Ал хәмме нәрсесин орталыкка койды. ³³ Елшилер Ийемиз Ийсаның кайта тирилгени хаққында күшли жигер менен, тәсирли түрде гүўалық беретугын еди хәм олардың хәммеси Қудайдың уллы мийримине ийе еди. ³⁴ Олардың арасында жоқшылықта жасайтуғын адам болған жок. Өйткени жерлери ямаса үйлери барлар оларды сататуғын еди. Түскен ақшаларын алып келип, ³⁵ елшилердин қолына салатуғын еди. Ақшалар хәр кимге мүтәжлигине қарай үлестирилетугын еди.

³⁶ Мысалы: Лебий урыўынан шыққан Юсуп деген кипрлы бир адам бар еди. Елшилер оған Барнаба, яғный «Жубаныш бериўши» дегенди аңлататуғын ат берген еди. ³⁷ Ол өзине тийисли жерди сатты да, ақшасын әкелип, елшилердин қолына салды.

Бесинши бап

Ханания хәм Сафира

¹ Ал Ханания атлы адам хаялы Сафира менен мал-мүлкин сатып, ² ақшаның бир бөлегин жасырып қалды да, қалған бөлегин елшилердин қолына әкелип салды. Буннан оның хаялының да хабары бар еди.

³ Сонда Петр оған былай деди:

— Ханания, неге шайтанға жүрегиңнен орын берип, Мухаддес Руўхты алдадың хәм сатылған жердин ақшасының бир бөлегин өзине алып қалдың? ⁴ Жер сатылмай-ақ саған тийисли емес пе еди? Сатылғаннан соң да, ақшасын қәлегениңше жумсаўға еркли емес пе едиң? Неге бундай ис ислеўге нийет еттиң? Сен адамларды емес, Қудайды алдадың-ғо.

⁵ Ханания бул сөзлерди еситиўден-ақ жерге жығылып, жан тапсырды. Буны еситкенлердин хәммесин күшли қорқыныш бийледі. ⁶ Жас жигитлер орынларынан турып, оның денесин кепинледі де, алып кетип жерледі.

⁷ Арадан шама менен үш сааттай өткенде, болған ўақыядан хабарсыз Хананияның хаялы ишке кирип келди. ⁸ Петр оған:

— Маған айтшы, жерди усынша ақшаға саттыңдар ма? — деди.

— Аўа, соған, — деди хаял.

⁹ Петр оған былай деди:

— Неге Ийемиздин Руўхын сынап көриўге келистиндер? Әнекей, күйеўинди жерлегенлер есиктен кирип қиятыр. Олар сени де алып кетеді.

¹⁰ Хаял сол ўақытта-ақ Петрдин аяғына жығылып, жан тапсырды. Ишке кирген жас жигитлер оның өлип қалғанын көрип, сыртқа алып кетти де, күйеўиниң қасына жерледі. ¹¹ Пүткил исениўшилер жәмәәтин хәм болған ўақыяларды еситкенлердин хәммесин күшли қорқыныш бийледі.

Елшилердің көп адамларға шыпа беруі

¹² Халық арасында елшилер арқалы көп кәраматлы белгилер көрсетилип, таң қаларлық ислер исленетуғын еди. Исенийшилердің хәммеси Сулайманның айўанында жыйналып туратуғын еди. ¹³ Сырттан оларға қосылуыға хеш кимнің батылы бармайтұғын еди, бірақ халық оларға көп алғыслар айтатуғын еди. ¹⁴ Және де, Ийемизге исенип, исенийшилерге қосылған ер хәм хаяллардың саны барған сайын арта берди. ¹⁵ Хәтте, Петр өтип баратырғанда, хеш болмаса оның саясы аўырыўлардың бириниң үстине түссин деп, оларды көшелерге шығарып, кәтлер хәм төсеклердің үстилерине жатқызып қойды. ¹⁶ Ерусалимнің дөгерегиндеги қалашалардан да көп адамлар жыйналып, аўырыўларды хәм жаўыз руўхлардан азап шеккенлерди алып келетуғын еди. Олардың хәммеси шыпа табатуғын еди.

Елшилердің қуўдаланыўы

¹⁷ Сонда бас руўханий хәм оның тәрепдарларының хәммеси, яғный саддукей топарының ағзаларының қызғаныштан ишлери жанып, ¹⁸ елшилерди услатты да, мәмлекет қамақханасына қаматып таслады. ¹⁹ Бірақ түнде Ийемиздің бир периштеси қамақхананың қапыларын ашып, оларды сыртқа шығарды да:

²⁰ – Барыңлар, Ибадатханада турып, бул жаңа өмир туўралы сөзлердин барлығын халыққа айтыңлар, – деди.

²¹ Елшилер айтылғанды тыңлап, таң сәхәрде Ибадатханаға барды да, тәлим бере баслады.

Сол ўақытта бас руўханий хәм оның тәрепдарлары келип, жоқарғы кеңестің адамларын, яғный Израил халқының барлық ақсақалларын жыйналуыға шақырды хәм елшилерди алып келиў ушын қамақханаға адам жиберди. ²² Бірақ, сақшылар қамақханаға барғанда елшилерди таппай, излерине қайтып келди де, мыналарды хабарлады:

²³ – Қамақхананың беккем етип жабылғанын, қапылардың аўзында қараўыллардың турғанын көрдик. Бірақ, қапыларды ашқанымызда, иштен хеш кимди таппадық.

²⁴ Бул сөзлерди еситкен Ибадатхана сақшыларының басшысы менен бас руўханийлер: «Бул не болғаны» десип, албырасып қалды.

²⁵ Сонда олардың қасына бир адам келип:

– Әне, сизлер қамаққа салған адамлар Ибадатханада тәлим берип тур, – деп хабарлады.

²⁶ Солай етип, сақшылардың басшысы сақшылар менен бирге кетип, елшилерди алып келди. Бирақ халықтың өзлерин тас пенен урыўынан қорқып, оларға зорлық иследеди.

²⁷ Олар елшилерди алып келип, жоқарғы кеңестің алдында тұрғызып қойды. Бас руўханий елшилерди сораўға тутып:

²⁸ – Бул ат пенен тәлим бермең, деп қатаң бұйырған едик-ғо. Бирақ сизлер өз тәлийматыңызды пүткіл Ерусалим қаласына жайыпсызлар. Бул Адамның қанының төгилийүине де бизлерди жуўапкер қылмақшысызлар, – деди.

²⁹ Петр менен басқа елшилер былай деп жуўап берди:

– Адамларға емес, Қудайға бойсыныў тийис! ³⁰ Ата-бабаларымыздың Қудайы сизлер атанақ ағашқа шегелеп өлтирген Ийсаны қайта тирилтти. ³¹ Израилдың тәўбе етип, гүналарының кеширилиўи ушын, Қудай Оны Көсем хәм Қутқарыўшы қылып, Өзиниң оң тәрәпине көтерди. ³² Бизлер бул ислердиң гүўасымыз. Сондай-ақ, Қудайдың Өзине бойсынатуғынларға беретүғын Мухаддес Руўхы да буларға гүўа.

³³ Жоқарғы кеңес ағзалары буны еситкенде ашыўға минип, елшилерди өлтирмекши болды. ³⁴ Бирақ, пүткіл халықтың хүрметине ийе болған нызам муғаллими Гамалиел атлы бир парисей кеңесте орнынан турып, елшилерди аз-маз ўақытқа сыртқа шығарып турыўды бұйырды. ³⁵ Соңынан ол кеңес ағзаларына былай деди:

– Израиллылар! Бул адамларға ислейжақ исиңизди абайлап ислеңлер. ³⁶ Себеби буннан бурын өзін уллы деп есаплаған Теудас атлы бир адам шыққан еди. Оған төрт жүзге шамалас адам косылды. Бирақ ол өлтирилип, изине ергенлердиң хәммеси тарқап, жоқ болып кетти. ³⁷ Оннан соң, халықтың есабы алынған күнлерде галилалы Яхуда шығып, бир топар адамларды изине ертти. Ол да өлтирилип, изине ергенлердиң хәммеси тарқап кетти. ³⁸ Сонлықтан енди сизлерге айтатуғыным мынаў: бул адамларға тиймеңлер, оларды тынышына қойыңлар. Өйткени бул ис-хәрекет адамлардан болса, ол иске аспайды. ³⁹ Бирақ Қудайдан болса, бул адамларды жоқ қыла алмайсызлар. Және де, Қудайға қарсы урысыўшы болып қалыўыңыз да мүмкин.

⁴⁰ Кеңес ағзалары Гамалиелдиң мәсләхәтин қабыл етти де, елшилерди ишке шақыртып, оларды қамшылатты хәм Ийсаның аты менен ўаз айтпаўды бұйырып, босатып жиберди. ⁴¹ Елшилер Ийсаның аты себепли масқараланыўға миясар болғаны ушын жоқарғы кеңестен қуўанышлы түрде шығып кетти. ⁴² Олар хәр күни Ибадатханада хәм үйме-үй тәлим бериўин, Ийсаның Масих екени хаққында Хош Хабарды жәриялаўын тоқтатқан жоқ.

Алтыншы бап

Жети хызметши

¹ Масихтың шәкиртлериниң саны өсип атырған сол күнлерде грекше сөйлейтуғын исениўши яхудийлер тәрәпинен еврейше сөйлейтуғын исениўши яхудийлерге қарсы наразылық пайда болды. Себеби күнделикли жәрдем бөлистирилгенде, олардың жесирлерине кеўил аўдарылмайтуғын еди. ² Сонда он еки елши хәмме шәкиртлерди бир жерге жыйнап:

– Қудайдың сөзин жәриялаў исин таслап, дастурхан басында хызмет еткенимиз* дурыс болмас. ³ Туўысқанларым! Араңызда жақсы аты шыққан, Мухаддес Руўх пенен даналыққа толған жети адамды таңлаңлар. Оларға усы исти тапсырайық. ⁴ Ал бизлер өзлеримизди дуўа етиўге хәм Қудайдың сөзин жәриялаўға бағышлайық, – деди.

⁵ Бул сөз пүткил жәмәәтке унады. Олар исеними күшли хәм Мухаддес Руўхқа толы болған Степанды, және де Филипти, Прохорды, Никанорды, Тимонды, Парменди хәм яхудий динине өткен антиохиялы Николасты сайлап, ⁶ елшилердиң алдында турғызды. Елшилер дуўа етип, олардың үстилерине қолларын қойды.

⁷ Солай етип, Қудайдың сөзи жайылып, Ерусалимдеги шәкиртлердиң саны көбейе берди. Руўханийлердиң көбиси де елшилердиң тәлимин қабыл алып, исене баслады.

Степанның қолға алыныўы

⁸ Қудайдың мийрими менен құдиретине толы болған Степан халық арасында уллы таң қаларлық нәрселер хәм кәраматлы белгилер көрсететуғын еди. ⁹ Деген менен, киренели, искендериялы хәм Киликия менен Азиядан болған адамлардың «Еркинлер мәжилисханасы»** деген мәжилисхананың айырым ағзалары Степанға қарсы шығып, оның менен тартыса баслады. ¹⁰ Бирақ ол даналық хәм Мухаддес Руўх пенен сөйлегенликтен, олар қарсы тура алмады. ¹¹ Сонда олар бир неше адамды үгитлеп: «Оның Муўсаға хәм Қудайға тил тийгизгенин еситтик», – деп айтқызды.

¹² Солай етип, олар халықты, ақсақалларды хәм диний муғаллимлерди өшегистирип, бас салып Степанды услады да, оны жоқарғы кеңестің алдына алып келди. ¹³ Олар әкелген жалған гүўалар:

* 6:2 Ямаса: хожалық ислери менен айланысқанымыз.

** 6:9 «Еркинлер мәжилисханасы» (либертинлер мәжилисханасы) – бурын кул болып, соңынан азатлық алған яхудийлердиң мәжилисханасы.

– Мына адам Ибадатханаға хәм Муўсаның Нызамына үзликсиз карсы сөйлөп жүр. ¹⁴Бизлер оның: «Насыралы Ийса Ибадатхананы жоқ қылады, Муўсаның бизлерге берген үрп-әдетлерин өзгертеди», – дегенин еситтик, – деди.

¹⁵Жоқарғы кеңесте отырғанлардың хәммеси Степанның жүзине тигилип карап, оның жүзиниң периштениң жүзине уксас екенин көрди.

Жетинши бап

Степанның сөзи

¹ Сонда бас руўханий Степаннан:

– Усы дурыс па? – деп сорады.

² Степан былай деп жуўап берди:

– Туўысканларым хәм ағаларым, маған кулақ салыңлар! Бабамыз Ибрайым Харанға көшип орналаспастан бурын Месопотамияда болған ўақтында уллы Қудай оған көринип: ³«*Елиңди хәм ағайин-туўғандарыңды қалдырып, Мен саған көрсететуғын елге бар*»*, – деген еди.

⁴ Солай етип, Ибрайым халдейлилердиң елинен шығып, Харанға орналасты. Әкесиниң өлиминен кейин, Қудай оны сол жерден алып, хәзир сизлер жасап атырған бул елге көширди. ⁵ Деген менен, Қудай бул жерде оған хеш қандай мийрас, бир қарыс жер де бермеген еди. Бирақ, сол ўақытта Ибрайымның баласы жоқ болса да, Қудай бул жерди оған хәм оның урпақларына мүлик қылып берететуғынын ўәде еткен еди. ⁶ Және де, Қудай оған былай деген еди: «*Сениң урпақларың жат жерде жат болып, төрт жүз жыл қуллықта жасайды хәм зулымлық көреді. ⁷ Бирақ Мен оларды қул еткен халықты жазалайман. Буннан соң, олар сол жерден шығып, Маған бул жерде сыйынады*»**.

⁸ Соңынан Қудай Ибрайым менен мухаддес келисим дүзип, сүннетлеў рәсимин оның белгиси қылды. Солай етип, Ибрайым Ысақтың әкеси болып, оны сегизинши күни сүннет*** етті. Ысақ Яқыптың, Яқып он еки уллы аталарымыздың әкеси болды.

⁹ Юсупты күнлеген аталарымыз оны Мысырға сатып жиберди. Бирақ Қудай оның менен бирге болып, ¹⁰ барлық қыйыншылықларынан қутқарды. Мысыр патшасы Фараонның**** алдында оған даналық хәм мийрим-шәпәәтлик берди. Фараон оны Мысырдың хәм сарайындағы барлық адамлардың үстинен басшы қылып қойды.

* 7:3 Жаратылыс 12:1.

** 7:6-7 Жаратылыс 15:13-14.

*** 7:8 Сүннет – Қудайдың буйрығы бойынша, яхудийлер ер балаларын туўылғаннан кейин сегизинши күни сүннет етеди.

**** 7:10 Фараон – әййемги Мысырда патша усылай аталған.

¹¹ Сонынан пүткил Мысыр хәм Кanan еллеринде ашлық болып, үлкен қыйыншылықлар басланды. Ата-бабаларымыз жеўге аўқат таба алмай қалды. ¹² Мысырда ғәлле бар екенин еситкен Яқып аталарымызды сол жаққа биринши мәрте жоллады. ¹³ Олар Мысырға екинши мәрте келгенде, Юсуп туўысқанларына өзиниң ким екенин танытты хәм Фараонға оның шығысы белгили болды. ¹⁴ Юсуп әкеси Яқыпты хәм барлығы жетпис бес адамнан ибарат болған хәмме ағайин-туўғанларын өзине шақыртып алды. ¹⁵ Солай етип, Яқып Мысырға көшип кетти. Оның өзи де, ата-бабаларымыз да сол жерде қайтыс болды. ¹⁶ Олардың сүйеги Шикемге алып келинип, Ибрайымның сол жерде Хамордың улларынан гүмис акшаға сатып алған қәбирине қойылды.

¹⁷ Қудайдың Ибрайымға берген үәдесиниң орынланатуғын ўақты жақынлағанда, Мысырдағы халқымыздың саны жүдә көбейип қалған еди. ¹⁸ Сол ўақытта Мысырда Юсупты танымайтуғын басқа бир патша тахтқа отырды. ¹⁹ Ол халқымыздан хийлекерлик пенен пайдаланып, зулымлық иследи хәм олардың жана туўылған балаларының тири қалмаўы ушын далаға таслаўға мәжбүрледи.

²⁰ Сол ўақытта Муўса дүньяға келди. Ол жүдә сулыў бала болып, үш ай әкесиниң үйинде бағылды. ²¹ Ол далаға тасланғанда, оны Фараонның қызы таўып алып, өз баласындай қылып тәрбиялап өсирди. ²² Муўса мысырлылардың барлық билим тараўларынан тәлим алып, сөзинде де, исинде де күшли болды.

²³ Ол қырық жасқа толғанда, оның кеўлинде өз туўысқанлары болған израиллылардың жағдайын барып көриў нийети пайда болды. ²⁴ Олардың бирине әдилсизлик исленгенин көрген Муўса оны жақлады да, әдилсизлик ислеген мысырлыны өлтирип, зулымлық көрген адам ушын өш алды. ²⁵ Ол: «Қудайдың мен арқалы өзлерин қутқаратуғынын туўысқанларым түсинер», – деп ойлаған еди. Бирақ олар түсинбеди. ²⁶ Ертеңине Муўса төбелесип атырған еки израиллыны ушыратып қалғанда, оларды жарастырмақшы болып:

– Жигитлер, сизлер туўысқансыз-ғо. Неге бир-бириңизге жәбир берип атырсызлар? – деди.

²⁷ Бирақ, жақынына жәбир берген адам Муўсаны ийтерип жиберип:

– Ким сени бизлердиң үстимизден басшы хәм қазы қылып қойды? ²⁸ Кеше мысырлыны өлтиргениңдей, мени де өлтирмекшими-сең?* – деди.

²⁹ Бул сөзди еситкенде Муўса Мидиян елине қашып кетип, сол жат жерде жасады. Ол сол жерде еки балалы болды.

---

* 7:27-28 Шығыў 2:14.

³⁰ Қырық жыл өткеннен соң, Синай тауының дөгерегіндегі шөлде, жанып тұрған путаның жалынында Муўсаға бир периште көрінди. ³¹ Муўса бул көриниске таң қалды. Анықлап көриуі ушын жақынлағанда, Жаратқан Ийемиздин: ³² *«Мен сениң ата-бабаларыңның Қудайыман, Ибрайымның, Ысақтың, Яқыптың Қудайыман»**, – деген дауысы еситилди. Муўса қорққанынан калтырап, қарауға жүрексине алмады. ³³ Соңынан Жаратқан Ийемиз оған былай деди: *«Аяқ киимиңди шеш! Өйткени сен тұрған жер мухаддес. ³⁴ Мен халқымның Мысырда азап-ақырет шегип атырғанын көрдим, оның наласын еситип, оны қутқаруы ушын аспаннан түстим. Енди бар, Мен сени Мысырға жиберемен»**.*

³⁵ Бул: «Ким сени басшы хәм қазы қылып қойды?» – деп адамлар тән алмаған – сол Муўса еди. Қудай оны путада көринген периште арқалы басшы хәм қутқаруышы қылып жиберди. ³⁶ Мысырда, Қызыл теңизде хәм қырық жыл бойы шөлде таң қаларлық нәрселер хәм кәраматлы белгилер көрсетип, халықты Мысырдан шығарған усы Муўса еди. ³⁷ Израил улларына: *«Қудай сизлерге өз тууысқанларыңыздың арасынан мен сыяқлы бир пайғамбарды шығарады»****, – деген де – усы Муўса еди. ³⁸ Синай тауында өзіне сөйлеген периштениң сөзлерин ата-бабаларымызға жеткізген хәм шөлде жыйналған Израил халқы менен бирге болған да сол еди. Ол бизлерге жеткизиуі ушын Қудайдың тири сөзлерин алған еди.

³⁹ Бирақ, ата-бабаларымыз оған бойсынууды қәлемеди хәм оны тән алмай, кеуиллери Мысырға ауды. ⁴⁰ Олар Харонға: *«Бизлерди баслап жүретуғын қудайлардың мүсинлерин соғып бер, себеби бизлерди Мысыр елинен шығарған сол Муўсаға не болғанын билмеймиз»*****, – деди. ⁴¹ Сол күнлерде олар бузаудың мүсинин соғып, сол бутқа қурбанлық берди. Олар өз коллары менен соққан бутқа қуғанып, кеуил көтеристи. ⁴² Сонлықтан Қудай олардан жүзин терис бурып, оларды аспан денелерине табынууға таслап қойды. Бул пайғамбарлардың китабында жазылғандай болды:

«Хәй, Израил халқы!»*****

*Сизлер шөлде қырық жыл бойы,
Маған қурбанлық хәм сыйлар бердиңиз бе?*

* 7:32 Шығыу 3:6.

** 7:33-34 Шығыу 3:5, 7-8, 10.

*** 7:37 Мухаддес Нызамды қайталау 18:15.

**** 7:40 Шығыу 32:1.

***** 7:42 Сөзбе-сөз: Израил шаңарағы.

43 *Өзлериңиз табыныу ушын ислеген бутларды:
Молохтың шатырын хэм құдайыңыз Рефанның жулдызын
көтерип жүрдиңдер-ғо.*

Сонлықтан Мен сизлерди Бабилонның аржағына сүргин қыламан»*.

44 Ата-бабаларымыздың шөлде Гүәлык шатыры** бар еди. Муұса оны өзине сөйлеген Қудайдың буйырғанындай, көрген үлги бойынша ислеген еди. 45 Шатыр әуладтан-әуладқа өтип, ата-бабаларымыз Ешуаның басшылығында Қудай қуып жиберген халықлардың жерлерин ийелегенде, оны өзлери менен бирге алып жүрди. Шатыр Даўыттың заманына дейин болды. 46 Қудай алдында мийримге ерискен Даўыт Яқыптың Қудайы ушын мәкан қурыуға рухсат сорады. 47 Бирақ, Қудай ушын үй салған Сулайман болды.

48 Деген менен, Қүдиретли Қудай адамның қолы менен салынған мәканларда жасамайды. Ол пайғамбар арқалы былай деген еди:

49 *«Аспан – Мениң тахтым,
Жер – аяқ басарым,*

Сизлер Маған қандай үй салып бережақсызлар?

Мениң дем алатуғын орным қай жерде екен?

50 *Булардың хәммесин Мениң қолым жаратпады ма?»****

51 Хәй, өжетлер, шын кеўилден Қудайға бойсынбайтуғынлар, Оның сөзин тыңламайтуғынлар!**** Сизлер ата-бабаларыңызға уқсап, Мухаддес Руұхқа бәрқулла қарсы турасызлар. 52 Ата-бабаларыңыз пайғамбарлардың қайсы бирин қуұдаламады? Олар хәк Адамның келиуин алдын ала болжағанларды да өлтирди-ғо. Сизлер де енди Оған сатқынлық ислеп, Оны өлтирдиңдер. 53 Сизлер периштелер арқалы берилген Мухаддес Нызамды алсаңлар да, оны орынламадыңлар!

Степанның өлтирилиуи

54 Кенес ағзалары бул сөзлерди еситкенде ашыуға минип, Степанға қарсы тислерин қайрады. 55 Ал Мухаддес Руұхқа толған Степан көзлерин аспанға тигип, Қудайдың салтанатын хэм Қудайдың оң тәрeпинде турған Ийсаны көрди. 56 Сонда ол:

– Қараңлар, аспанның ашылғанын хэм Адам Улының***** Қудайдың оң тәрeпинде турғанын көрип турман, – деди.

* 7:42-43 Амос 5:25-27.

** 7:44 *Гуәлык шатыры* – сөзликке қаран.

*** 7:49-50 Ийшая 66:1-2.

**** 7:51 Сөзбе-сөз: жүреклери хэм кулақлары сүннет етилмегенлер!

***** 7:56 *Адам Улы* – Ески Келисимде үәде етилген Қутқарыушы Масихтың бир аты.

⁵⁷ Ал олар кулақларын жаўып, қатты қышқырысты. Хәммеси бирден Степанға топылды да, ⁵⁸ оны қаланың сыртына сүйреп шығарып, оған тас ылақтыра баслады. Гүўалар өз кийимлерин Саул атлы бир жас жигиттің аяғының жанына қойды.

⁵⁹ Олар тас ылақтырып атырғанда, Степан: «Ийем Ийса, руўхымды қабыл ет», — деп дуға етті. ⁶⁰ Соңынан ол дизе бүкти де, бәлент даўыс пенен: «О Ийем, бул гүнаны олардың мойнына жүклем!» — деди. Усыны айтып болып, ол жан тапсырды.

Сегизинши бап

Ерусалим жәмәәтиниң қуўдаланыўы

¹ Степанның өлтирилиўин Саул да мақуллаған еди. Сол күннің өзінде-ақ, Ерусалимдеги исениўшилер жәмәәтине қарсы күшли қуўдалаў басланды. Елшилерден басқа исениўшилердің хәммеси Яхудия менен Самария үлкелеринин хәмме жерлери бойлап тарқап кетти. ² Айырым исениўши адамлар Степанды жерлеп, оны қатты азалады. ³ Бирақ Саул исениўшилер жәмәәтине қатты азап берди. Ол үйме-үй кирип, еркек пе, хаял ма, хәммесин сүйреп шығарып, қамаққа салдырды.

Филип Самарияда

⁴ Ал тарқалып кеткен исениўшилер ел аралап, Қудайдың сөзин жәриялап жүрди. ⁵ Филип Самарияның бир қаласына келип, ол жердегилерге Масих ҳаққында жәриялады. ⁶ Филиптің сөзин еситкен хәм ол көрсеткен кәраматлы белгилерди көрген халық оның сөзлерин дыққат пенен тыңлады. ⁷ Өйткени жин урған көп адамлардан жаўыз руўхлар қышқырысып шығып, көплеген ләң хәм ақсақ болғанлар шыпа табатуғын еди. ⁸ Солай етип, сол қала үлкен қуўанышқа бөленди.

Сыйқыршы Симон

⁹ Сол қалада көп ўақытлардан бери сыйқыршылық пенен шуғылланатуғын, Самария халқын таң қалдырып қиятырған хәм өзін уллы адам деп есаплайтуғын Симон атлы бир адам бар еди. ¹⁰ Ең қарапайым адамлардан баслап ең абырайлы адамларға дейин, хәммеси оны дыққат пенен тыңлап: «Онда уллы қудирет деп аталатуғын Қудайдың қудирети бар», — дейтуғын еди. ¹¹ Симон оларды көп ўақытлардан бери сыйқыршылық пенен таң қалдырып қиятырғанлықтан, оны хәмме тыңлайтуғын еди. ¹² Бирақ олар Қудайдың Патшалығы хәм Ийса Масихтың аты ҳаққында Хош Хабарды жәриялаған Филиптің сөзлерине исенгенде, еркеклер де, хаяллар да суўға шомылдырылды.

¹³Симонның өзи де исенип суўға шомылдырылғаннан соң, Филиптин жанынан айырылмады. Көрсетилген белгилер хәм уллы кәраматларды көрип, ол таң қалды.

¹⁴Ерусалимдеги елшилер самариялылардың Қудайдың сөзин қабыл еткенін еситип, оларға Петр менен Юханды жиберди. ¹⁵Екеуи сол жерге барып, самариялы исениўшилердің Мухаддес Руўхты алыўы ушын дуға етти. ¹⁶Себеби еле олардың хеш қайсысына Мухаддес Руўх түспеген болып, олар тек Ийемиз Ийсаның аты менен суўға шомылдырылған еди. ¹⁷Петр менен Юхан олардың үстилерине қолларын қойып дуға еткенде, олар Мухаддес Руўхты алды.

¹⁸Елшилердің бул қол қойыў хәрекеті менен Мухаддес Руўх берилгенин көрген Симон оларға ақша усынып:

¹⁹— Маған да усындай құдирет беринлер, мен кимнің үстине қолларымды қойсам да, ол Мухаддес Руўхты қабыл қылатуғын болсын, — деди.

²⁰Бирақ Петр оған былай деди:

— Қудайдың сыйын ақшаға сатып алыўды ойлағаның ушын, ақшан өзин менен бирге қурып кетсин. ²¹Бул исте сениң пайың да, үлесин де жоқ. Өйткени кеўлиң Қудай алдында хәқ емес. ²²Енди бул жаўыз нийетин ушын тәўбе етип, Ийемизге жалбарын! Мүмкин, кеўлиндеги бул нийетти Ол кеширер. ²³Себеби сениң ашшы қызғанышқа толы екенинди хәм жаманлықтың шырмаўында екенинди көрип турман.

²⁴Симон жуўап берип:

— Мен ушын Ийеңизге сизлер дуға етинлер, айтқанларыңыздың хеш бири басыма түспесин, — деди.

²⁵Петр менен Юхан Ийемиздің сөзи хәққында гүўалық берип айтқаннан соң, Самарияның көп аўылларында Хош Хабарды жәриялап, Ерусалимге қайтты.

Филип хәм эфиопиялы ўәзир

²⁶Сонда Ийемиздің бир периштеси Филипке былай деди:

— Орныңнан турып, кубла тәрепке, Ерусалимнен Газаға баратуғын шөл жолына бар.

²⁷Филип орнынан турып, жолға шықты. Сол ўақытта Эфиопияның хаял патшасы Кандакияның ўәзирлеринен бири, оның барлық қазнасын басқаратуғын бир ақта* сыйыныў ушын Ерусалимге барып, ²⁸сол жол менен қайтып киятыр еди. Ол арбасында Ийшя пайғамбардың кітабын оқып отырған еди. ²⁹Мухаддес Руўх Филипке:

— Барып, сол арбаға жақынлас, — деди.

---

* 8:27 *Ақта* — пишилген адам.

³⁰ Филип жуўырып арбаның қасына барғанда, оның Ийшая пайғамбардың кітабын оқып отырғанын еситип:

– Не оқып отырғаныңды түсинесең бе? – деп сорады. ³¹ Эфиопиялы:

– Биреу маған жол-жорық көрсетпесе, қалай түсине аламан, – деди де, Филиптен арбаға минип отырыўды өтиниш етти. ³² Ол Мухаддес Жазыўдың мына жерин оқып отырған еди:

«Ол қой сыяқлы баўызланыўға алып барылды,

Жүн қырқыўшының алдында қозы қалай үндемей турса,

Ол да солай аўзын ашпады.

³³ *Ол хорланып, әдил хуқим алыўдан жуда болды.*

Оның урпақларын ким тилге алады?

Өйткени Оның бул дүньядағы өмири таўсылды»*.

³⁴ Ұәзир Филиптен:

– Өтинемең, маған айтшы: пайғамбар ким туўралы айтып атыр? Өзи туўралы ма ямаса басқа биреу туўралы ма? – деп сорады.

³⁵ Сонда Филип Мухаддес Жазыўдың усы жеринен баслап, Ийса хакқында Хош Хабарды оған айтып берди.

³⁶ Олар жол жүрип киятырғанда, суў бар жерге келди.

– Мине, бул жерде суў бар-ғо, суўға шомылдырылыўыма не тосқынлық қылады? – деди ўәзир.

[³⁷] ** ³⁸ Соңынан арбаны тоқтатыўды буйырды. Филип пенен екеуи суўға түсти хәм ол Филиптин қолынан суўға шомылдырылды.

³⁹ Олар суўдан шыққанда, Ийемиздин Руўхы Филипте бирден алып кетип, ўәзир оны қайтып көрмеді. Солай болса да, ол куўанышлы түрде жолын даўам етти. ⁴⁰ Ал Филип Азот қаласында пайда болды. Ол Кесарияға барғанша барлық қалаларды аралап, Хош Хабарды жәриялап жүрди.

Тоғызыншы бап

Саулдың тәўбе етиўи

¹ Ал Саул Ийемиздин шәкиртлерине еле өлим кәўпин туўдырып жүрди. Ол бас руўханийге барды да, ² Дамасктағы мәжилисханаларға***

* 8:32-33 Ийшая 53:7-8.

** 8:37 Басқа нускада мына аят бар: «Филип оған: „Егер шын кеўлиң менен исенсен, болады“, – деди». «Ийса Масихтың Қудайдың Улы екенине исе-немен, – деп жуўап берди ўәзир».

*** 9:2 *Мәжилисхана* – грекше «синагога». Яхудийлердин Қудайға хызмет ететуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

хатлар жазып бериўин сорады. Сол жерде Ийсаның жолы менен жүрген еркек болсын, ҳаял болсын, тапса оларды услап, Ерусалимге алып келиў нийетинде еди. ³Ол жол жүрип Дамаскка жақынлағанда, тосаттан аспаннан түскен бир нур оның этирапын жарқыратып жиберди. ⁴Саул жерге жығылып:

– Саул, Саул, сен неге Мени куўдалап атырсаң? – деген даўысты еситти.

⁵Саул:

– Сен кимсең, Ийем? – деп сорады.

– Мен – сен куўдалап атырған Ийсаман. ⁶Ал енди орныңнан турып, қалаға бар. Нени ислеў тийис екенлигиң саған айтылады, – деген даўыс еситилди.

⁷Саул менен киятырғанлардың тиллери тутылып, тоқтап қалды. Себеби олар даўысты еситсе де, ҳеш кимди көрмеген еди. ⁸Саул жерден турды. Бирақ көзлерин ашқанда, ҳеш нәрсе көре алмады. Сонлықтан олар оның қолынан услап, Дамаскка жетеклеп апарды. ⁹Оның көзлери үш күн бойы көрмей қалып, ҳеш нәрсе ишип жемеди.

¹⁰Дамаскта Ханания атлы Ийсаның шәкирти бар еди. Ийемиз оған көринип:

– Ханания, – деди.

– Усы жердемен, Ийем, – деп жуўап берди ол.

¹¹Ийемиз оған:

– Орныңнан тур да, «Туўры көше» деген көшеге барып, Яхуда-ның үйиндеги Саул атлы бир тарсуслы адамды сора. Ол хәзир дуўа етип атыр. ¹²Ол өзине көрсетилген аянда жанына Ханания атлы бир адамның келип, көзлериниң қайтадан көриўи ушын үстине қолларын қойып дуўа еткенин көрген еди, – деди.

¹³Ханания жуўап берип:

– Ийем! Бул адамның Сениң Ерусалимдеги мухаддеслерине* қанша жаманлық ислегенин мен көп адамлардан еситкен едим.

¹⁴Бул жерге де ол Сениң атына сыйынатуғынлардың хәммесин тутқынға алыў ушын, бас руўханийлерден бийлик алып келген, – деди.

¹⁵Ийемиз оған:

– Бар! Өйткени Мен бул адамды атымды басқа миллетлерге, патшаларға хәм Израил улларына жеткизиў ушын таңладым. ¹⁶Мениң атым ушын қаншама азап шегетуғынын Өзим оған көрсетемен, – деди.

¹⁷Солай етип, Ханания барды да, сол үйге кирди хәм қолларын Саулдың үстине қойып:

---

* 9:13 Яғный: Ийсаға исениўшилерге.

– Туўысқаным, Саул! Саған киятырған жолында көринген Ийемиз Ийса көзлеріңнің ашылып, Мухаддес Руўхка толыуың ушын мени жиберди, – деди.

¹⁸ Сол ўақытта-ақ көзлеринен перде түскендей болып*, Саул және көре бастады. Ол орнынан турып, суўға шомылдырылды хәм ¹⁹ аўкат жеп, күшке енди.

Саул Дамаскта хәм Ерусалимде

Саул бир неше күн Дамасктағы шәкиртлердің жанында қалды. ²⁰ Ол дәрхал Ийсаның Қудайдың Улы екенлигин мәжилисхана-ларда жәриялай бастады. ²¹ Оны еситкенлердің хәммеси таң қалысып: «Мынаў Ерусалимде усы Ийсаның атына сыйынатуғын-ларды қырған адам емес пе? Ол бул жерге де сондай адамларды тутқын етип, бас руўханийлерге апарыў ушын келген жоқ па еди?» – дести.

²² Бирақ Саул күннен-күнге руўхый күшке толысып барды. Ийсаның Масих екенлиги хакқында дәлиллер келтирип, Дамаскта жасайтуғын яхудийлерди таң қалдыратуғын еди.

²³ Арадан көп күнлер өткенде, яхудийлер Саулды өлтириўге тил бириктирди. ²⁴ Бирақ, олардың бул нийети Саулға белгили болып қалды. Яхудийлер оны өлтириў ушын күни-түни қаланың дәрўазасын аңлды. ²⁵ Деген менен, Саулдың шәкиртлери бир күни түнде оны себетке салды да, қаланың дийўалынан түсирип жиберди.

²⁶ Саул Ерусалимге келип, сол жердеги шәкиртлерге қосылыўға тырысты. Бирақ оның Ийсаның шәкирти болғанына исенбей, олардың хәммеси оннан қорқатуғын еди. ²⁷ Сонда Барнаба оны елшилерге ертип келди. Ол Саулдың жолда Ийемизди қалай көргенин, Ийемиздің оның менен сөйлескенин хәм оның Дамаскта қалай Ийсаның аты менен батыл түрде ўаз айтқанын оларға айтып берди. ²⁸ Солай етип, Саул Ерусалимде олар менен бирге араласып, Ийемиздің аты менен қорқпастан ўаз айтып жүрди. ²⁹ Ол грекше сөйлейтуғын яхудийлер менен сөйлесип, тартысатуғын еди. Ал олар Саулды өлтириўге хәрекет етти. ³⁰ Туўысқанлар буны билгенде оны Кесарияға апарып, сол жерден Тарсусқа жиберди.

³¹ Солай етип, пүткил Яхудия, Галила хәм Самария бойлап исениўшилер тынышлыққа еристи. Ийемизден қорқып жасаған жәмә-эт беккемленип, Мухаддес Руўхтың қоллап-қуўатлауы менен саны өсе берди.

---

* ^{9:18} Сөзбе-сөз: балықтың қабыршағы сыяклы бир нәрсе түсип.

***Петрдің ләң болған адамға
шыпа беріуі***

³² Сонда Петр ел аралап жүріп, Лиддада жасайтуғын исениўшилерди көриўге келди. ³³ Ол сол жерде ләң болып сегиз жылдан бери төсек тартып жатырған Еней атлы бир адамды көрди. ³⁴ Петр оған:

– Еней, Ийса Масих саған шыпа береді. Орныңнан турып, төсегинди жыйна, – деди.

Еней сол ўақытта-ақ орнынан турды. ³⁵ Лидда хәм Шаронда жасайтуғынлардың дерлик хәммеси буны көрип, Ийемиздин жолына түсти*.

Петрдің Тавитаны тирилтиўи

³⁶ Яффада Ийсаның шәкирти болған Тавита атлы бир хаял бар еді. Тавита – грекше «Доркас», яғный «кийик» дегенди аңлатады. Ол хәмме ўақыт жақсылық ислеп, жарлыларға қайыр-садақа беретуғын еді.

³⁷ Сол күнлери Тавита аўырып, қайтыс болды. Адамлар оның денесин жуўып, жоқарыдағы бөлмеге қойды. ³⁸ Лидда Яффаға жақын болғандықтан, Петрдің сол жерде екенин еситкен шәкиртлер оған еки адамды жиберип: «Тезирек бизлерге кел», – деп өтиниш етті.

³⁹ Петр орнынан турып, олар менен бирге кетти. Үйге келгенде, оны жоқарыдағы бөлмеге алып барды. Барлық жесир хаяллар Петрдің этирапына жыйналды. Олар жылап турып, Доркастың өзлери менен бирге жасаған ўақтында тиккен ишки кийимлери менен көйлеклерин оған көрсетти.

⁴⁰ Петр хәммени сыртқа шығарып жиберди де, дize бүгип, дуўа етті. Соңынан өлиге бурылып:

– Тавита, орныңнан тур! – деди.

Хаял көзлерин ашты да, Петрди көрип, тикейип отырды. ⁴¹ Петр қолын берип, оны орнынан турғызды. Соңынан исениўшилер менен жесир хаялларды шақырды да, тирилген Тавитаны оларға көрсетти. ⁴² Бул ўақия туўралы хабар пүткил Яффаға мәлим болып, көп адамлар Ийемизге исенди. ⁴³ Петр көп күн Яффада, Симон атлы тери ийлеўшиниң үйинде қалды.

Оныншы бап

Римли жүзбасы Корнелий

¹ Кесарияда «Италиян» деген әскерий бөлимнің жүзбасысы болған Корнелий атлы бир адам бар еді. ² Ол пүткил шаңарағы менен

---

* 9:35 Ямаса: Ийемизге қайтты.

Кудайдан коркатуғын, диншил адам еди. Халыкка көп жәрдем берип, Кудайға бәркулла дуға ететуғын еди. ³Бир күни түстен кейин саат үшлер шамасында Кудайдың бир периштесиниң оған келип: «Корнелий!» деп айтқанын ол бир аянда анық көрди.

⁴Корнелийди корқыныш бийлеп, ол көзлерин периштеге тикти де: – Неўе, Ийем? – деди.

Периште оған жуўап берип:

– Еткен дуғаларың менен берген қайыр-садақаларың Кудайға жетип барды. Кудай оларды есте саклады. ⁵Енди Яффаға адамларды жиберип, Петр деп аталатуғын Симон деген бир адамды шақырт. ⁶Ол үйи теңиз жағасында жайласқан Симон атлы бир тери ийлеўшиниң үйинде қонақта, – деди.

⁷Өзи менен сөйлескен периште кеткенде, Корнелий хызметшилеринен екеўин хәм өз жәрдемшилериниң ишинен бир диншил әскерди шақырды. ⁸Оларға хәммесин түсиндирип, Яффаға жиберди.

Петр көрген аян

⁹Ертенине саат он екилер шамасында олар жол жүрип қалаға жақынласқанда, Петр дуға етиў ушын тамның төбесине шықты. ¹⁰Ол аш болып, аўқат жегиси келди. Аўқат таярланып атырғанда, айрықша жағдайға түсти. ¹¹Сонда ол аспанның ашылғанын хәм дастурхан сыяклы бир нәрсениң төрт мүйеши асылған халында жерге түсип киятырғанын көрди. ¹²Оның ишинде хәр түрли төрт аяклы жаныўарлар, жер баўырлаўшылар хәм аспан қуслары бар еди. ¹³Бир даўыс оған:

– Петр, тур. Сойып же, – деди.

¹⁴– Яқ, Ийем. Мен ҳеш қашан харам ямаса патас зат жеген емеспен, – деди Петр.

¹⁵Даўыс және екінши рет еситилип, Петрге:

– Кудайдың хадаллағанын сен харам деме! – деди.

¹⁶Бул үш мәрте тәкирарланып, дастурхан дәрхал аспанға көтерилип кетти.

¹⁷Көрген аянының нени аңлататуғынын ойлап, Петр хайран болып турғанда, Корнелий жиберген адамлар Симонның үйин сорап, қапының алдында тоқтап қалды. ¹⁸Олар даўыслап:

– Петр деп аталатуғын Симон усы жерде турып атыр ма? – деп сорады.

¹⁹Петр еле аян хәққында ойланып турғанда, Мухаддес Руўх оған:

– Әне, үш адам сени излеп жүр. ²⁰Қәне, орныңнан турып, төменге түс. Хеш екиленбестен, олар менен бирге кет. Себеби оларды Мен жибердим, – деди.

²¹ Петр төменге түсип, адамларға:

– Сизлер излеп жүрген адам мен боламан. Қандай жумыс пенен келдинлер? – деди.

²² Олар Петрге:

– Корнелий деген хақ хәм Қудайдан қорқатуғын, пүткіл яхудийлер хұрмет ететуғын бир жүзбасы бар. Оған бир мухаддес периште сени үйине шақыртып, сөзлеринди тыңлаўды буйырыпты, – деди.

²³ Сонда Петр оларды ишке мирәт етип, мийман қылды.

Петр Корнелийдиң үйинде

Ергенине Петр турып, олар менен бирге жолға шықты. Яффадағы туўысканлардың айырымлары да оның менен бирге кетти. ²⁴ Олар келеси күни Кесарияға келди. Корнелий ағайын-туўғанларын хәм жакын досларын жыйнап, оларды күтип отырған еди. ²⁵ Петр үйге киргенде, Корнелий оны қарсы алды да, аяқларына жығылып, оған табынды. ²⁶ Бирақ Петр оны турғызып:

– Тур, мен де адамман-ға, – деди.

²⁷ Петр Корнелий менен сөйлесип ишке киргенде, көп адамлардың жыйналып отырғанын көрип, ²⁸ оларға былай деди:

– Яхудий адамның басқа миллет адамы менен қарым-қатнаста болып, оған барыўы қадаған екенин билесизлер. Бирақ Қудай маған хеш адамды харам хәм иплас демеў кереклигин көрсеткен еди. ²⁹ Сонлықтан шақырылғанымда бас тартпай усы жерге келдим. Енди мени не себептен шақырғаныңызды сораўыма бола ма?

³⁰ Корнелий былай деди:

– Төрт күн алдын усындай ўақытта, түстен кейин саат үште үйде дуўа етип отыр едим. Тосаттан жарқыраған кийимли бир адам алдымда пайда болып, ³¹ маған: «Корнелий! Қудай сениң дуўанды еситип, берген қайыр-садақаларынды есте сақлады. ³² Яффаға адам жиберип, Петр деп аталатуғын Симонды шақырт. Ол теңиз жағасында жасайтуғын тери ийлеўши Симонның үйинде турып атыр», – деди. ³³ Сонлықтан мен сизге дәрриў адам жолладым. Сиз де келип, жақсы қылдыңыз. Енди бизлер хәммеиз Ийемиздиң сизге буйырған хәр бир нәрсесин тыңлаў ушын Қудай алдында отырмыз.

³⁴⁻³⁵ Сонда Петр былай деп сөзин баслады:

– Қудайдың адамларды айырмайтуғынын, бирақ Өзинен қорққан хәм хақ ис ислеўши адамды миллетине қарамай қабыл ететуғынын хақыйқаттан түсинип турман. ³⁶ Қудай Израил халқына Ийса Масих арқалы тынышлық Хош Хабарын жәриялағанын билесизлер. Ийса Масих – хәр бир адамның Ийеси. ³⁷ Яқыя суўға шомылдырылыўды жәриялағаннан соң, Галиладан баслап пүткіл Яхудияда болған мына

ўақыялардан да хабарыңыз бар: ³⁸Қудай Насыралы Ийсаға Мухаддес Руўх хэм құдирет берип, хызметке тайынлады. Ийса хэмме жерди айланып жақсылық иследи, шайтанның қол астында болғанлардың хэммесине шыпа берди. Өйткени Қудай Оның менен бирге еди. ³⁹Ийсаның яхудийлердің үлкесинде хэм Ерусалимде ислеген ислериниң хэммесине бизлер гўамыз. Адамлар Оны атанақ ағашқа шегелеп өлтирген еди. ⁴⁰Бирақ Қудай Ийсаны үшінши күни өлимнен тирилтти хэм Оның адамларға көриниўине жол қойды. ⁴¹Ол адамлардың хэммесине емес, ал Қудайдың алдын ала таңлаған гўаларына, яғный бизлерге, өлимнен қайта тирилгеннен кейин Өзи менен бирге ишип-жегенлерге көринди. ⁴²Ол Өзиниң Қудай тәрәпинен тирилерди хэм өлилерди хуким етиўши болып тайынланғанын халыққа жәриялаўымызды хэм бул хаққында гўалық бериўимизди буйырды. ⁴³Пайғамбарлардың хэммеси Ийса хаққында гўалық берип, Оған исенген хәр бир адамның гўналары Оның аты менен кеширилетуғынын айтқан еди.

⁴⁴Петр еле усы сөзлерди сөйлеп турғанда, Қудайдың сөзлерин еситкен хәр бир адамның үстине Мухаддес Руўх түсти. ⁴⁵Петр менен бирге келген исениўши яхудийлер* Мухаддес Руўхтың сыйы басқа миллет адамларының үстилерине де жаўғанына таң қалысты. ⁴⁶Себеби олардың басқа тиллерде сөйлеп, Қудайды алғыслап турғанын еситти.

Сонда Петр:

⁴⁷— Булар да анық бизлер сыяқлы Мухаддес Руўхты алды. Олардың суўға шомылдырылыўына ким қадаған ете алады? — деди.

⁴⁸Солай етип, Петр олардың Ийса Масихтың аты менен суўға шомылдырылыўын буйырды. Соңынан олар Петрден бир неше күн қалыўын өтиниш етти.

Он биринши бап

Петрдің болған ўақыяны түсиндириўи

¹Елшилер менен Яхудиядағы туўысқанлар басқа миллетлердің де Қудайдың сөзин қабыл еткенин еситти. ²Сонлықтан Петр Ерусалимге келгенде, сүннетли исениўшилер оны айыпплап:

³— Сен сүннетсиз адамлардың үйине барып, олар менен бирге ас ишипсең! — деди.

⁴Сонда Петр сөз баслап, болған ўақыяны избе-излик пенен айтты берди:

---

* 10:45 Сөзбе-сөз: сүннетлилер.

⁵ – Мен Яффа қаласында дуға етип отырған едим. Айрықша жағдайға түсип, бир аян көрдим: дастурханға уксаған бир нәрсе төрт мүйеши асылған халында аспаннан түсип, мениң жаныма дейин келди. ⁶ Көзлеримди тигип, дастурханға дыққат пенен карадым. Дастурханның ишинде жер жүзінде жасаўшы төрт аяқлы жаныўарларды, жабайы хайўанларды, жер баўырлаўшыларды хәм аспан қусларын көрдим. ⁷ Сонда маған бир даўыстың: «Петр, тур. Сойып же», – дегенин еситтим. ⁸ «Яқ, Ийем! Аўзыма хеш қашан харам ямаса патас нәрсе алғаным жоқ», – дедим. ⁹ Даўыс аспаннан екинши мәрте еситилип: «Қудайдың хадаллағанын сен харам деме!» – деди.

¹⁰ Бул үш мәрте тәкирарланды. Соңынан хәммеси және аспанға алынды. ¹¹ Тап сол ўақытта Кесариядан маған жиберилген үш адам мен болып атырған үйдиң алдында турған еди. ¹² Мухаддес Руўх маған хеш екиленбей олар менен кетиўди айтты. Бул алты туўысқанымыз да мениң менен бирге шығып, сол адамның үйине бардык. ¹³ Ол бизлерге қалайынша бир периштени көргенин айтып берди. Периште оның үйинде пайда болып, өзине: «Яффаға адам жоллап, Петр деп аталатуғын Симонды шақырт. ¹⁴ Ол саған сени хәм пүткил хожалығынды қутқаратуғын сөзлерди айтады», – депти. ¹⁵ Мен сөйлей баслағаннан-ақ, ең баста бизлердиң үстимизге түскендей, олардың үстилерине де Мухаддес Руўх түсти. ¹⁶ Сонда Ийемиздиң мына сөзлери ядыма түсти: «Яқия суў менен шомылдырды, ал сизлер Мухаддес Руўх пенен шомылдырыласызлар». ¹⁷ Солай етип, Қудай Ийемиз Ийса Масихқа исенетуғын бизлерге берген сыйын оларға да берсе, Қудайға қарсы шығатуғындай мен ким болыппан?

¹⁸ Бул сөзлерди еситип, олар тынышланды. Қудайды алғыслап былай деди:

– Демек, Қудай басқа миллетлерге де тәўбе етип, мәңгилик өмирге ийе болыў мүмкиншилигин берипти.

Антиохиядағы исениўшилердиң жәмәәти

¹⁹ Степан өлтирилген күннен басланған куўдалаў себебли тарқалған исениўшилер Феникия, Кипр хәм Антиохияға шекем барды. Олар Қудайдың сөзин тек яхудийлерге жәриялауығын еди. ²⁰ Бирак, олардың арасынан кипрлы хәм киренели айырым адамлар Антиохияға барып, греклерге де Ийемиз Ийса туўралы Хош Хабарды жәриялап жүрди. ²¹ Ийемиздиң қүдирети* олар менен бирге болғанлықтан, көп адамлар исенип, Ийемиздиң жолына түсти. ²² Бул

---

* 11:21 Ямаса: Ийемиздиң қолы.

хаккында хабар Ерусалимдеги исениўшилердиң жәмәетине жетип барғанда, олар Барнабаны Антиохияға жиберди. ²³ Барнаба сол жерге келгенде, Қудайдың мийримин көрип куўанды. Олардың хәммесине Ийемизге шын кеўилден садық болыңлар, деп ақыл-нәсият берди. ²⁴ Өйткени ол Мухаддес Руўхка толған, исеними күшли, жақсы адам еди. Солай етип, көп адамлар Ийемизге алып келинди. ²⁵ Сонда Барнаба Саулды излеў ушын Тарсуска кетти. ²⁶ Оны таўып, Антиохияға әкелди. Солай етип, Барнаба менен Саул толық бир жыл сол жердеги исениўшилер жәмәети менен бирге жыйналып, көп адамларға тәлим берди. Усы Антиохия қаласындағы шәкиртлер биринши мәрте масихыйлар* деп аталды. ²⁷ Сол күнлери Ерусалимнен Антиохияға бир неше пайғамбарлар келди. ²⁸ Олардан Агабус атлы биреўи орнынан турып, пүткил жер жүзинде ашлық болатуғынын Мухаддес Руўхтан илхамланып, болжап айтты. Бул ашлық Клавдий патшаның** заманында болды. ²⁹ Сонда шәкиртлер Яхудияда жасайтуғын туўысқанларға қолларынан келгенинше ақшалай жәрдем берийге қарар етти. ³⁰ Олар жыйналған ақшаларды исениўшилер жәмәетиниң ақсақалларына Барнаба хәм Саул арқалы жиберип, усы қарарды орынлады.

Он екінши бап

Петрдиң қамақтан азат етилиўи

¹ Сол ўақытта патша Хирод исениўшилер жәмәетиниң гейбир адамларын куўдалаў ушын тутқынға алды. ² Ол Юханның туўысқаны Яқыпты қылыш пенен өлтиртти. ³ Буның яхудий басшыларына жаққанын көрип, изинен Петрди де услатпақшы болды. Ашытқысыз нан байрамы*** күнлери еди. ⁴ Хирод Петрди услатып, қамаққа салдырды. Оны қараўыллаўды хәр бири төрт әскерден ибарат болған төрт әскерий топарға тапсырды. Себеби Қутқарылыў байрамынан соң, оны халықтың алдына шығарыў нийетинде еди.

⁵ Солай етип, Петр қамаққа алынды. Бирақ исениўшилер жәмәәти ол ушын Қудайға бар жигери менен дуўа етти.

⁶ Хиродтың Петрди халықтың алдына шығармақшы болған күнинен алдыңғы күни түнде, ол еки әскердиң ортасында қос шынжыр

---

* 11:26 *Масихыйлар* – грекше христианлар. Яғный, Ийса Масихты Қутқарылышым хәм Ийем деп қабыл еткен исениўши адамлар.

** 11:28 *Клавдий патша* – бизиң эрамыздың 41–54 жылларында Рим императоры болған адам.

*** 12:3 *Ашытқысыз нан байрамы* – Қутқарылыў байрамы.

менен байлаўлы халында уйыклап атыр еди. Қапының аўзында турған караўыллар да камақты караўыллап тур еди. ⁷Тосаттан Ийемиздин бир периштеси пайда болып, камақтың иши жарқырап кетти.

Периште Петрдин бүйиринен түртип, оны оятты да:

– Тез орныннан тур, – дегенде, Петрдин колларындағы шынжырлар шешилип, түсип кетти. ⁸Периште оған:

– Белинди буўып, аяқ кийиминди кий, – деди. Петр усылай иследи. Периште оған:

– Шапаныңды кийип, мениң изиме ер, – деди.

⁹Петр камақхана бөлмесинен шығып, оның изине ерди. Бирак, периштениң қылып атырған ислериниң оңында болып атырғанын билмей, аян көрип турман, деп ойлады. ¹⁰Олар биринши хәм екинши караўыллардан өтип, қалаға шығатуғын темир дәрўазаға келди. Дәрўаза оларға өз-өзинен ашылды. Олар сыртқа шығып бир көше өткенде, периште бирден Петрдин жанынан ғайып болды.

¹¹Сонда өзине келген Петр: «Ийемиздин Өз периштесин жиберип, мени Хиродтың колынан хәм яхудий халқының мениң басыма түседи, деп күткен барлық бәлелерден қутқарғанын енди хақыйқаттан түсинип турман», – деди.

¹²Петр буны түсингеннен соң, Марк деп аталатуғын Юханның анасы Мәриямның үйине кетти. Ол жерде көп адамлар жыйналып, дуға етип отырған еди. ¹³Петр сыртқы қапыны қаққанда, Рода атлы бир хызметши қыз ким екенин билиў ушын қапыға келди. ¹⁴Ол Петрдин даўысын танып, қатты куўанғанынан қапыны ашпай, қайтадан ишке жуўырып: «Петр қапының алдында тур», – деп хабар берди.

¹⁵«Есиң дурыс па?» – дести оған. Ал қыз сөзинде турып алғанлықтан, олар: «Бул оның периштеси», – деди.

¹⁶Бирак Петр қапыны қағыўды даўам етти. Олар қапыны ашып, оны көргенде хайран қалысты. ¹⁷Петр оларға үндемеўлерин қолы менен ымлап көрсетти де, Ийемиздин оны камақтан қалай шығарғанын айтып берди. Сонынан: «Бул хабарларды Яқыпқа хәм басқа туўысқанларымызға жеткизиңдер», – деп, сол жерден шығып, басқа жаққа кетти.

¹⁸Таң атқанда, Петрге не болғанын түсинбей, әскерлер қатты албырасты. ¹⁹Хирод Петрди излетти. Таба алмағаннан соң, караўылларды сораўға тугып, оларды өлтириўди буйырды.

Хирод патшаның олими

Буннан соң, Хирод Яхудиядан Кесарияға кетип, бир қанша ўақыт сол жерде қалды. ²⁰Ол Тир хәм Сидон турғынларына қәхәрли еди. Сонда олар өз ара келисип, Хиродқа келди. Патшаның исенимли

хызметшиси* Блаусты өз тәрәплерине аударып, жарастырыўды сорады. Өйткени олардың үлкесиниң азық-аўқаты патшаның үлкесинен гәрезли еди.

²¹ Белгиленген күнде патшалық липасларын кийген Хирод тахтына отырды да, халыққа сөз сөйледи. ²² Сонда халық: «Бул адамның даўысы емес, қудайдың даўысы», — деп бақырысты. ²³ Сол ўақытта-ақ Ийемиздиң бир периштеси Хиродты урып жиберди. Себеби ол Қудайға бериў керек болған даңқты өзи алған еди. Сонда оның денесин қуртлар кемирип, ол жан тапсырды.

²⁴ Ал Қудайдың сөзи жайылып, исениўшилердиң саны арта берди.

²⁵ Тапсырманы орынлаған Барнаба менен Саул Марк деп аталатуғын Юханды өзлери менен бирге алып, Ерусалимнен қайтып келди.

Он үшінши бап

Барнаба менен Саулдың хызметке жиберилиўи

¹ Антиохиядағы исениўшилер жәмәәтинде пайғамбарлар хәм муғаллимлер бар еди. Олар: Барнаба, Негр деп аталатуғын Симон, киренели Лукий, үлке патшасы Хирод пенен бирге тәрбияланған Манаим хәм Саул. ² Олар Ийемизге сыйынып, ораза тутып отырғанда, Мухаддес Руўх былай деди: «Мен шақырған ис ушын, Маған Барнаба менен Саулды ажыратып бериңлер». ³ Солай етип, олар ораза тутып, дуўа еткеннен соң, Барнаба менен Саулдың үстине қолларын қойды** хәм оларды жолға шығарып салды.

Кипр атаўында

⁴ Мухаддес Руўх тәрәпинен жиберилген Барнаба менен Саул Селевкияға барып, сол жерден кеме менен Кипрға жүзип өтті. ⁵ Олар атаўдағы Саламис деген қалаға келип, яхудийлердин мәжилисханаларында*** Қудайдың сөзин жәриялады. Марк деп аталатуғын Юхан да олар менен бирге болып, оларға хызмет етип жүрди.

⁶ Олар пүткил атаўды бастан-аяқ басып өтип, Папосқа келди. Сол жерде Барешу атлы сыйқыршы хәм жалған пайғамбар болған бир яхудийди ушыратты. ⁷ Ол хәким Сергей Павелдиң кеңестәйи болып,

* 12:20 Ямаса: патшаның жатақ жайының басшысы.

** 13:3 *Үстине қол қойыў* — Қудайдың хызметшилерин хызметке тайынлағанда ямаса басқа елге хызмет етиў ушын жибергенде исленетуғын ис-хәрәкет.

*** 13:5 *Мәжилисхана* — грекше «синагога». Яхудийлердиң Қудайға хызмет ететуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

оның менен бирге жүретуғын еди. Хәким ақыллы адам болғанлықтан, Барнаба менен Саулды шақыртып, Қудайдың сөзин тыңламақшы болды. ⁸Бирак, грек тилинде аты Елимас болған жаңағы сыйқыршы оларға қарсылық көрсетип, хәкимнің исениўине тосқынлық етиўге тырысты. ⁹Сонда Мухаддес Руўхқа толған Саул, яғный Павел көзлерин Елимасқа тигип:

¹⁰ – Хәй, кеўли хәр қыйлы хийле менен жалғанға толы шайтанның баласы! Сен хәр қандай хақыйқатлықтың душпанысан! Ийемиздин туўры жолларын бурмалаўды қоясан ба, жоқ па? ¹¹Мине, енди Ийемиз саған қарсы қолын көтерди. Сен соқыр болып қалып, бир канша ўақыт қуяш жақтысын көре алмайтуғын боласан, – деди.

Сол ўақытта-ақ оның көзлерин қараңғы түнек қаплады хәм ол қолынан услап өзин жетелейтуғын адамды излеп, этирапын сыйпалай баслады. ¹²Хәким болған ўақыяны көрип, исенди. Өйткени Ийемиз туўралы тәлийматқа хайран қалған еди.

Писидияның Антиохия қаласында

¹³ Павел менен оның жолдаслары Папостан кемеге минип, Памфилияның Пергия қаласына келди. Ал Юхан оларды қалдырып, Ерусалимге қайтып кетти. ¹⁴Олар Пергиядан жолын даўам етип, Писидияның Антиохия қаласына барды. Дем алыс күни* мәжилисханаға кирип отырды. ¹⁵Мухаддес Нызам хәм пайғамбарлардың Жазыўларынан оқылғаннан соң, мәжилисхананың басшылары оларға: «Туўысқанлар, халыққа айтатуғын нәсият сөзлериңиз болса, мәрхәмат, айтыңлар», – деп хабар жиберди.

¹⁶ Павел орнынан турды да, қолы менен ишарат етип былай деди:

– Хәй, израиллылар хәм Қудайға сыйынатуғын басқа миллет адамлары, тыңлаңлар! ¹⁷Бул Израил халқының Қудайы бизин ата-бабаларымызды таңлап, олар Мысыр елинде жат болып жасағанда, оларды үлкен халық қылды. Соңынан Өзиниң құдиретли қолы менен оларды сол жерден алып шықты. ¹⁸Шөлде шама менен қырық жыл олардың қыңырлығына шыдады. ¹⁹Канан жеринде жети миллетти жоқ қылып, олардың жерин Өз халқына мийрас етип берди. ²⁰Булардың хәммеси төрт жүз елиў жылдай даўам етти.

Соңынан Қудай Самуел пайғамбардың заманына дейин оларға бийлерди берди. ²¹Буннан кейин халық патша сорағанда, Қудай оларға Бенамин урыўынан болған Кистиң улы Саулды берди. Саул қырық жыл патшалық етти. ²²Қудай оны тахттан түсиргеннен соң,

---

* 13:14 Сөзбе-сөз: шемби күни. Мухаддес Нызам бойынша, яхудийлердин дем алыс күни.

олардың үстилеринен Даўытты патша етип қойды. Қудай ол туўралы мынадай гүўалық берди: *«Мен кеўлимдегидей бир адамды, Ишай улы Даўытты таптым. Ол Мениң хәр бир тилегимди орынлайды»**.

²³ Қудай Өз үдеси бойынша оның урпағынан Израилдың Қутқарыушысы Ийсаны шығарды. ²⁴ Ийса келместен бурын Яқыя пүткіл Израил халқына тәўбе етип суўға шомылдырылыўды жәриялады. ²⁵ Яқыя хызметин тамамлаўға шамаласқанда былай деген еди: «Мени ким деп ойлайсызлар? Мен Масих** емеспен. Бирақ Ол меннен кейин келеди. Мен Оның аяқ кийиминиң баўын шешиўге де ылайықлы емеспен».

²⁶ Туўысқанларым, Ибрайымның урпақлары хәм Қудайға сыйынатуғын басқа миллет адамлары! Бул қутқарылыў сөзлери бизлерге жиберилген. ²⁷ Ерусалимде жасайтуғынлар хәм олардың басшылары Ийсаның ким екенин билмеди хәм хәр дем алыс күни оқылатуғын пайғамбарлардың Ол туўралы жазған сөзлерин түсинбеди. Сонлықтан олар Ийсаны хәким етип, пайғамбарлардың сөзлерин әмелге асырды. ²⁸ Оннан өлим жазасына ылайықлы хеш қандай айып таба алмаса да, Пилаттан Оны өлтириўди сорады. ²⁹ Ол хаққында жазылғанлардың хәммесин орынлағаннан соң, олар Оны атанақ ағаштан түсирип, кәбирге қойды. ³⁰ Бирақ, Қудай Оны өлимнен тирилтти. ³¹ Ийса Өзи менен Галиладан Ерусалимге келгенлерге көп күнлер даўамында көринип жүрди. Енди бул адамлар халық алдында Оның гүўалары болды.

³² Бизлер де сизлерге Қудайдың ата-бабаларымызға үде еткен Хош Хабарын жәриялап атырмыз. ³³ Ол Ийсаны тирилтиўи арқалы олардың урпақлары болған бизлер ушын сол үдени әмелге асырды. Забурдың екинши жырында былай деп жазылған:

*«Сен Мениң Улымсаң,
Бугин Мен Саған Әке болдым»***.*

³⁴ Ийсаны хеш қашан ширитпей, өлимнен қайта тирилтетуғыны хаққында Қудай былай деген:

*«Мен сизлерге Даўытқа үде еткен
мухаддес хәм хақыйқый жарылқаўымды беремен»****.*

³⁵ Сонлықтан басқа бир жерде былай делинген:

«Өз Мухаддесиңниң шириўине жол қоймайсаң»*****.

* 13:22 Патшалық хаққында 1-китап 13:14; Забур 88:21.

** 13:25 *Масих* – еврей тилинде «Басына май куйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үде еткен Қутқарыушы.

*** 13:33 Забур 2:7.

**** 13:34 Ийшая 55:3.

***** 13:35 Забур 15:10.

³⁶ Даўыт өз заманында Қудайдың ерки бойынша хызмет еткеннен соң көз жумып, өз ата-бабаларының қасына қойылды хәм денеси ширип кетти. ³⁷ Бирақ, Қудай тирилткен Адамның денеси ширимеди. ³⁸ Солай етип, туўысқанларым, мынаны билип алыңлар: гүналарыңыздың усы Ийса арқалы кеширилетуғыны сизлерге жәрияланып атыр. ³⁹ Муўсаның Нызамы менен сизлер хеш бир гүнадан ақлана алмас едиңиз. Бирақ Ийсаға исенген хәр бир адам Ол арқалы ақланады. ⁴⁰ Енди абайлы болыңлар! Пайғамбарлардың айтқан мына сөзлери басыңызға түспесин:

⁴¹ *«Қараңлар, хәй, мазақ етиўшилер,
Таң қалысып, набыт болыңлар!*

*Себеби Мен сизлер жасаған күнлерде бир ис ислеймен,
Оны биреў сизлерге айтып берсе де, исенбес едиңлер»*.*

⁴² Павел менен Барнаба мәжилисханадан шығып баратырғанда, адамлар олардан келеси дем алыс күни де усылар хаққында айтыўын өтиниш етти. ⁴³ Мәжилисханадағы халық тарқағанда, яхудийлер хәм яхудий динине өткен Қудайға сыйынатуғынлардың көбиси Павел менен Барнабаға ерип жүрди. Павел менен Барнаба олар менен сөйлесип, Қудайдың мийримине сүйенип жасаўды үгит-нәсият етти.

⁴⁴ Келеси дем алыс күни қала халқының дерлик хәммеси Қудайдың сөзин тыңлаў ушын жыйналды. ⁴⁵ Бирақ яхудийлер сонша халықты көрип, қызғанышқа толды. Павелдің сөзлерине қарсы шығып, оны мазақ етти.

⁴⁶ Сонда Павел менен Барнаба батырлық пенен жуўап қайтарып былай деди:

— Қудайдың сөзин дәслеп сизлерге жәриялаўымыз керек еди. Сизлер оны қабыл алмағанлықтан хәм өзлериңизди мәнгилик өмирге ылайықлы көрегенликтен, бизлер енди басқа миллетлерге кетемиз. ⁴⁷ Өйткени Ийемиз бизлерге былай деп буйырған еди:

*«Дуньяның хәмме жерине қутқарылыў әкелиўиң ушын,
Сени басқа миллетлер ушын нур етип қойдым»**.*

⁴⁸ Басқа миллет адамлары буны еситкенде қуўанып кетип, Ийемиздің сөзин алғыслады. Мәнгилик өмир ушын таңланғанлардың хәммеси исенди. ⁴⁹ Солай етип, Ийемиздің сөзи пүткил үлке бойлап жайылды. ⁵⁰ Бирақ яхудийлер Қудайға сыйынатуғын хұрметли хаялларды хәм қала басшыларын үгитлеп, Павел менен Барнабаға қарсы қойды хәм оларды қуўдалатып, үлкеден қуўдырып жиберди.

* 13:41 Хабакук 1:5.

** 13:47 Ийшя 49:6.

⁵¹ Сонда Павел менен Барнаба оларға қарсы ескертиу ретінде аяқтарының шаңын қағып, Иконияға кетти. ⁵² Ал шәкиртлер куўанышка хәм Мухаддес Руўхка толып-таса берди.

Он төртинши бап

Иконияда

¹ Иконияда Павел менен Барнаба әдеттегидей яхудийлердиң мәжлисханасына барып, сондай тәсирли ұаз айтқанлықтан, яхудийлерден де, греклерден де көп адам исенди. ² Бирак, исенбейтуғын яхудийлер баска миллет адамларын туўысканларға қарсы өшегестирип, олардың ақыл-ойын уўлады. ³ Сонлықтан ол жерде узақ ўақыт қалған Павел менен Барнаба Ийемизге сүйенип, Қудайдың сөзин батырлық пенен айтып жүрди. Ийемиз олар аркалы кәраматлы белгилер хәм таң қаларлық нәрселерди көрсетип, Өз мийрими ҳаққында сөзлерди тастыйықлады. ⁴ Қала халқы екиге бөлинип, гейбиреўлери яхудийлердиң, гейбиреўлери елшилердиң тәрәпине өтти. ⁵ Яхудийлер менен баска миллет адамлары өз басшылары менен бирликте елшилерге жәбир берип, оларды тас пенен урмақшы болды. ⁶ Бирак буны билип койған Павел менен Барнаба Ликаонияның Листра, Дербә қалаларына хәм сол әтирапларға қашып барып, ⁷ сол жерлерде де Хош Хабарды жәриялаўды даўам етти.

Листра хәм Дербәде

⁸ Листрада еки аяғы ләң бир адам бар еди. Ол иштен ләң болып туўылып, хеш қашан жүрмеген еди. ⁹ Бул адам Павелдиң сөзлерин тыңлап отырғанда, Павел оған тигилип қарап, шыпа табатуғынына исеними бар екенин көрди де, ¹⁰ қатты даўыслап:

— Аяқларыңда тик тур, — деди.

Сол адам орнынан ушып турды да, жүре баслады.

¹¹ Халық Павелдиң ислеген исин көргенде, ликаония тилинде:

— Қудайлар адам пишинине енип, бизлерге келипти, — деп бақырысты.

¹² Олар Барнабаны Зевс, Павелди сөз сөйлегени ушын Гермес деп атады. ¹³ Қаланың сыртында жайласқан Зевс ибадатханасының руўханийи қала дәрўазасына өгизлерди хәм гүл шеңберлерин алып келди де, халық пенен бирликте елшилерге курбанлық бермекши болды.

¹⁴ Бирак елшилер — Барнаба менен Павел буны еситкенде кийимлерин жыртып, көпшиликтиң арасына өзлерин урды да, былай деп бақырды:

¹⁵ — Адамлар! Неге бундай ислеп атырсызлар? Бизлер де сизлер сыяқлы адамлармыз-ғо! Сизлердиң бул мәниссиз нәрселерди таслап, аспанды, жерди, теңизди хәм олардың ишиндегилердиң хәммесин

жаратқан тири Қудайға қайтыуыңыз ушын Хош Хабарды жәриялап атырмыз. ¹⁶ Қудай өткен әуладлардың ұақтында барлық миллетлерди өз өмир жоллары менен жүриўге қалдырды. ¹⁷ Соған қарамастан, Өзи хаққында гүәлык бериўди тоқтатпай, сизлерге жақсылық ислеп келмекте: Ол аспаннан жаўын жаўдырып, жемислерге бай мәүсимлерди береді. Сизлерди азық пенен тойдырып, жүрегинизди куўанышқа толтырады.

¹⁸ Усы сөзлер менен, олар өзлерине қурбанлық бермеўге халықты зорға дегенде көндирди.

¹⁹ Бирақ Писидияның Антиохия хәм Икония қалаларынан келген айырым яхудийлер халықты өз тәрәпине аўдырып, Павелди тас пенен урды. Оны өлди деп ойлап, қаланың сыртына сүйреп шығарып таслады. ²⁰ Деген менен, шәкиртлер этирапына жыйналғанда, Павел өзине келип орнынан турды да, қалаға қайтты. Ертеңине ол Барнаба менен бирге Дербеге кетти.

Сирия Антиохиясына қайтыў

²¹ Олар Хош Хабарды Дербе қаласында жәриялап, көп шәкирт арттырғаннан соң, Писидиядағы Листра, Икония хәм Антиохия қалаларына қайтып келди. ²² Жол-жөнекей шәкиртлердің жанларына күш-қуәт берип, исенимде беккем турыўды үгит-нәсият етти де: «Қудайдың Патшалығына кириўимиз ушын, көп қыйыншылықлардан өтиўимиз тийис», — деди. ²³ Павел менен Барнаба хәр бир исениўши жәмәетте ақсақалларды тайынлады. Ораза тутып, дуға еткеннен соң, оларды өзлери бурыннан исенетуғын Ийемиз Ийсаның қолына тапсырды.

²⁴ Соңынан олар Писидия үлкеси арқалы өтип, Памфилия үлкесине келди. ²⁵ Пергияда Қудайдың сөзин жәриялағаннан соң, Анталияға кетти. ²⁶ Сол жерден кеме менен Антиохияға қайтты. Бул қалада олар өзлерине тапсырылған ис ушын өзлерин Қудайдың мийримине бағышлаған еди. Олар сол исти енди орынлады. ²⁷ Ол жерге жеткенде, олар исениўшилер жәмәетин бир жерге жыйнап, Қудайдың өзлери арқалы нелер ислегенин, басқа миллетлерге исеним қапысын қалай ашқанын билдирди. ²⁸ Олар сол жердеги шәкиртлер менен бирге узақ ұақыт қалды.

Он бесинши бап

Ерусалимдеги қурылтай

¹ Яхудиядан Антиохияға гейбир исениўшилер келип, туўысқанларға: «Егер Муўсаның үрп-әдети бойынша сүннет етилмесендер, қутқарыла алмайсызлар», — деп тәлим бере баслады. ² Павел хәм

Барнаба олар менен айтысып, қатты тартысып қалды. Ақырында Павел хәм Барнабаға, және де олар менен бирге басқа бир неше туўысқанға Ерусалимдеги елшилер менен ақсақалларға барып, усы мәселени шешиў тапсырылды. ³ Солай етип, олар исениўшилер жәмәәти тәрәпинен жиберилип, Феникия хәм Самария үлкелеринен өтті. Жол-жөнекей басқа миллетлердиң Ийемиздиң жолына түскенин* айтып, сол жердеги туўысқанларға үлкен қуўаныш бағышлады. ⁴ Ерусалимге келгенде, олар исениўшилер жәмәәти, елшилер хәм ақсақаллар тәрәпинен жақсы қабыл етилди. Қудайдың өзлери арқалы ислеген хәмме нәрсесин оларға билдирди.

⁵ Бирақ, парисейлер** арасынан шыққан айырым исениўшилер орынларынан турып:

– Исениўши болған басқа миллет адамлары да сүннет етилип, оларға Муўсаның Нызамын орынлаўды буйырыў тийис, – деди.

⁶ Елшилер менен ақсақаллар бул мәселе бойынша мәсләхәтлесий ушын жыйналды. ⁷ Узақ талқылаўдан соң Петр орнынан турып, оларға былай деди:

– Туўысқанлар! Басқа миллетлердиң Хош Хабарды менин аўзымнан еситип исениўи ушын, Қудай көп ўақыт бурын араңыздан мени таңлағанын билесизлер. ⁸ Адамның кеўлин билетуғын Қудай Мухаддес Руўхты бизлерге бергени сыяқлы, басқа миллетлерге де берип, оларды қабыл еткенин көрсетти. ⁹ Қудай олардың кеўиллерин исенимлери арқалы тазалап, бизлер менен олардың арасына айырмашылық қоймады. ¹⁰ Олай болса, енди не ушын ата-бабаларымыз да, өзлеримиз де көтерип жүре алмаған мойынтырықты шәкиртлердиң мойнына салып, Қудайды сынап атырсызлар? ¹¹ Олардың Ийемиз Ийсаның мийрими менен қутқарылатуғыныңдай, бизлер де өзлеримиздиң солай қутқарылатуғынымызға исенемиз.

¹² Сонда жыйналғанлардың хәммеси тынышланып, Барнаба менен Павелди тынлай баслады. Олар өзлери арқалы Қудайдың басқа миллетлер арасында көрсеткен кәраматлы белгилери менен таң қаларлық нәрселери ҳаққында айтып берди. ¹³ Олар сөзлерин таўысқаннан соң, Яқып сөз баслап былай деди:

– Туўысқанлар, маған қулақ салыңлар! ¹⁴ Басқа миллетлерден Өзине тийисли*** бир халық шығарыў ушын, Қудай оларға дәслеп қалай мийримлилик көрсеткенин Симон Петр баян еткен еди.

* 15:3 Яғный: тәўбе етип, Ийсаға исенгенин.

** 15:5 *Парисейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының қушли диний топары.

*** 15:14 Сөзбе-сөз: Өз аты ушын.

¹⁵ Пайғамбарлардың сөзлери де усыған туўры келеди. Былай деп жазылған:

- ¹⁶ *«Буннан кейин Мен қайтып келип,
Даўыттың қулап қалған үйин қайта қураман.
Қыйралғанларды дүзетип, қайта тиклеймен.*
- ¹⁷ *Солай етип, қалған адамлар
хәм Мениң атым менен аталыушы барлық миллетлер
Ийесин — Мени излеп тапсын.*
- ¹⁸ *Буларды әйемнен билдирген Ийемиз
усылай дейди»*.*

¹⁹ Сонлықтан, мениң пикиримше, Қудайдың жолына түскен басқа миллет адамларын қыйнамауымыз керек. ²⁰ Бирақ, бутларға сойылып харамланған құрбанлық гөшинен, бузықшылықтан, буўындырылып өлтирилген хайўанлардың гөшинен хәм қаннан аўлақ болыўларын жазып жиберийүмиз тийис. ²¹ Өйткени әйемги ўақытлардан бери Муўсаның Нызамы хәр бир қалада жәрияланып киятыр хәм хәр дем алыс күни мәжилисханаларда** оқылмақта.

Басқа миллетлерден болған исениўшилерге хат

²² Солай етип, пүткил исениўшилер жәмәәти менен елшилер хәм ақсақаллар өзлериниң арасынан адамларды сайлап, оларды Павел хәм Барнаба менен бирге Антиохияға жиберийүге қарар етти. Сайланғанлар: туўысқанлар арасында басшылық етип жүрген Барсаба деп аталатуғын Яхуда менен Сила еди. ²³ Олар арқалы мына хатты жазып жиберди:

«Хүрметли туўысқанларымыз!

Туўысқанларыңыз болған биз, елшилер хәм ақсақаллардан, Антиохия, Сирия хәм Киликиядағы басқа миллет адамлары болған сиз, туўысқанларға сәлем!

²⁴ Арамыздағы айырым адамлардың сизлерге барғанын хәм өз сөзлери менен сизлерди тәшиўишке салып, ақылыңызды хайран қылғанын еситтик. Бизлер оларға хеш қандай жол-жорық бермеген едик. ²⁵ Сонлықтан арамыздан бир неше адамды сайлап, сүйикли туўысқанларымыз Барнаба хәм Павел менен бирликте сизлерге жиберийүди бир аўыздан мақул таптық. ²⁶ Булар екеўи Ийемиз Ийса Масихтың аты ушын өмирлерин бағышлаған адамлар. ²⁷ Сизлерге

---

* 15:16-18 Амос 9:11-12.

** 15:21 *Мәжилисхана* — грекше «синагога». Яхудийлердин Қудайға хызмет ететуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

және де Яхуда менен Силаны жиберип атырмыз. Олар бул жазғанларымызды аўызша айтып береді. ²⁸ Себеби Мухаддес Руўх хәм бизлер әхмийетли болған бул қағыйдалардан тысқары сизлерге хеш нәрсени жүклемейди мақул таптық: ²⁹ сизлер бутларға сойылған қурбанлық гөшинен, қаннан, буўындырылып өлтирилген хайўанлардың гөшинен хәм бузықшылықтан аўлақ болыңлар. Усылардан саклансаңлар, жақсы ис қылған боласызлар. Аман болыңлар!»

³⁰ Солай етип, жиберилгенлер жолға шығып, Антиохияға келди. Жәмәтти бир жерге жыйнап, оларға хатты тапсырды. ³¹ Исенийшилер хатты оқып, ондағы кеўил көтерийши сөзлерге қуўанды. ³² Пайғамбаршылық сыйын алған Яхуда менен Сила туўысқанларға көп сөзлер менен ақыл-нәсият айтып, руўхый күш-қуўат берди. ³³ Бир қанша ўақыт сол жерде болғаннан соң, туўысқанлар оларды аман-есен шығарып салып, жоллағанларға қайтарды. [³⁴*]

³⁵ Ал Павел менен Барнаба Антиохияда болды. Олар көплеген адамлар менен бирликте Ийемиздің сөзин үйретип, жәриялап жүрди.

Павелдің екінши сапары

³⁶ Бир қанша ўақыттан соң, Павел Барнабаға:

— Енди изимизге қайтып, бизлер Ийемиздің сөзин жәриялаған хәр бир қаладағы туўысқанларымызға барайық, олардың хал-жағдайын көрейік, — деди.

³⁷ Барнаба Марк деп аталатуғын Юханды бирге алып жүрмекши болды. ³⁸ Бирақ Павел Памфилияда өзлерин таслап кетип, бирликте баслаған исти даўам етпеген Маркты өзлери менен бирге алып жүрийди мақул көрмеді. ³⁹ Солай етип, олардың арасында кескин түсинбеўшилиқ болып, бир-биринен бөлинді. Барнаба Маркты алып, кеме менен Кипрға кетти. ⁴⁰ Ал Павел Силаны таңлады хәм туўысқанлар тәрөпинен Ийемиздің мийримине тапсырылғаннан соң, жолға шықты. ⁴¹ Ол Сирия хәм Киликия үлкелерин аралап, исенийши жәмәәтлерди беккемлеп жүрди.

Он алтыншы бап

Тимофейдің Павел менен Силаға қосылыўы

¹ Павел Дербеге, соңынан Листраға келди. Сол жерде анасы исенийши яхудий, ал әкеси грек болған Тимофей атлы шәкирт бар еди.

² Листра хәм Икониядағы туўысқанлар ол хаққында жақсы пикирде

---

* 15:34 Басқа нускада мына аят бар: «Бирақ Сила сол жерде қалыўға қарар етті».

еди. ³Тимофейди өзи менен бирге алып жүриўди қәлеген Павел сол жердеги яхудийлер себепли, оны сүннет еттирди. Өйткени хәмме Тимофейдиң әкесиниң грек екенин билетуғын еди. ⁴Олар қаладан-қалаға өтип, Ерусалимдеги елшилер менен ақсақаллар белгилеген қағыйдаларды исениўшилерге орынлаў ушын тапсырды. ⁵Солай етип, исениўши жәмәәтлердиң исеними беккемленип, саны күннен-күнге арта берди.

Павелдиң Македонияға шақырылыўы

⁶Қудайдың сөзин Азия үлкесинде* жайыўға Мухаддес Руўх тыйым салғанлықтан, Павел менен оның жолдастары Фрикия хәм Галатия үлкелерин аралап жүрди. ⁷Олар Мисияның шегарасына келгенде, Битинияға кирмекши болды, бирақ Ийсаның Руўхы оларға рухсат бермеди. ⁸Сонлықтан олар Мисиядан өтип, Троас қаласына келди. ⁹Сол күни түнде Павел аян көрди. Македониялы бир адам оның алдында турып: «Македонияға келип, бизлерге жәрдем бер», — деп өтинди. ¹⁰Павел бул аянды көргеннен соң, бизлер дәрриў Македонияға барыўдың хәрекетин иследик. Себеби Қудай бизлерди оларға Хош Хабарды жәриялаўға шақырып атыр, деген жуўмаққа келдик.

Павел Филип қаласында

¹¹Бизлер Троастан кеме менен шығып, туўры Самотракияға, ертеине Неаполиске жүзип бардык. ¹²Ол жерден Македония үлкесиниң ең баслы қаласы, Римниң қол астында болған Филипке жетип келдик. Бул қалада бир неше күн қалдық.

¹³Бизлер бул жерде яхудийлер дуўа ететуғын орын бар деп ойлап, дем алыс күни** қала дәрўазасынан сыртқа, дәрьяның жағасына шықтык. Бизлер отырып, сол жерге жыйналған хаялларға сөйлей басладык. ¹⁴Тынлаўшылар арасында Тиатира қаласынан келген, қымбат бақалы гезлемелерди сатыўшы Лидия атлы бир хаял бар еди. Ол Қудайға сыйынатуғын еди. Павелдиң сөзлерине қулақ салыўы ушын, Ийемиз оның кеўлин ашты. ¹⁵Лидия үй-иши менен бирге суўға шомылдырылғаннан соң, бизлерди үйине мирәт етип: «Мени Ийемизге исенеди, деп есаплайтуғын болсаңдар, келиңдер, үйимде болыңлар», — деп бизлерди көндирди.

---

* 16:6 *Азия үлкеси* — хәзирги Туркия елиниң кубла-батыс бөлегинде болған бир үлке.

** 16:13 Сөзбе-сөз: шемби күни.

Павел менен Сила қамақта

¹⁶ Бир күни бизлер дуға ететуғын жерге баратырғанымызда, палкерлик пенен шуғылланатуғын жаўыз руўхлы бир шорыға дусластық. Бул қыз палкерлик пенен хожайынларына көп пайда келтиретуғын еди. ¹⁷ Ол Павел менен бизлердин изимизге түсип:

– Бул адамлар – Құдиретли Құдайдың хызметшилери, олар сизлерге қутқарылыў жолын жәриялап атыр! – деп бақырып жүрди.

¹⁸ Бул көп күн тәкирарланды. Ақырында Павелдин жанына тийип, ол арқасына бурылды да, қыздың ишиндеги жаўыз руўхқа:

– Ийса Масих аты менен буйыраман: оннан шығып кет! – деди. Жаўыз руўх қыздың ишинен дәрхал шығып кетти.

¹⁹ Шорының хожайынлары пайда көриўден үмитлериниң үзилгенин билип, Павел менен Силаны услап алды да, базар майданындағы басшыларға сүйреп апарды. ²⁰ Оларды Рим хәкимлериниң алдында турғызып:

– Мына яхудийлер қаламызды астан-кестен етпекте. ²¹ Биз римлилерге қабыл етиўге де, орынлаўға да болмайтуғын үрп-әдетлерди жәриялап жүр, – дести.

²² Халық та оларға қосылып, елшилерге қарсы шықты. Хәкимлер Павел менен Силаның кийимлерин жыртып шештирди де, таяқ пенен сабаўға буйрық берди. ²³ Оларды көп сабатқаннан соң, қамаққа салдырды хәм қамақхана хызметкерине оларды жақсылап қараўыллаўды буйырды. ²⁴ Усындай буйрық алған қамақхана хызметкери оларды қамақхананың ишки бөлмесине қамап, аяқларын буғаў менен қысып таслады.

²⁵ Түнниң орталарында Павел менен Сила дуға етип, Құдайды алғыслайтуғын қосық айтып отырған еди. Басқа тутқынлар да оларды тыңлады. ²⁶ Бирден жер қатты қозғалып, қамақхананың тырнағы силкинди хәм сол ўақытта-ақ барлық қапылар ашылып, хәмменин шынжырлары шешилип кетти. ²⁷ Уйқыдан оянған қамақхана хызметкери қамақхананың қапыларының ашық екенин көрди. Тутқынлар қашып кетти, деп ойлаған ол өзін өлтирмекши болып, қылышын суўырып алды. ²⁸ Бирақ Павел бәлент даўыс пенен бақырып:

– Өз жаныңа қастыянлық етпе, хәммемиз усы жердемиз, – деди.

²⁹ Қамақхана хызметкери шыра әкелдирип, ишке жуўырып кирди де, қалтырап, Павел менен Силаның алдына жығылды. ³⁰ Оларды сыртқа шығарып:

– Мырзалар, қутқарылыўым ушын не ислеўим керек? – деп сорады.

³¹ Олар:

– Ийемиз Ийсаға исен, сонда сен де, үй-ишиң де қутқарыласыз, – деди.

³² Соңынан олар оның өзине хәм үйиндегилердің хәммесине Ийемиздің сөзин айтты. ³³ Қамақхана хызметкери түннің сол сәтінде оларды алып кетип, жарақатларын жуўды да, дәрриў өзи хәм пүткил үй-иши суўға шомылдырылды. ³⁴ Ол Павел менен Силаны үйине әкелип, алдыларына дастурхан жайды. Қудайға исенгенине пүткил үй-иши менен қуўанды.

³⁵ Таң атқанда, хәкимлер: «Сол адамларды босатыңдар», – деген буйрық пенен сақшыларды жоллады. ³⁶ Қамақхана хызметкери бул сөзлерди Павелге хабарлап:

– Хәкимлер сизлерди босатыў ушын адам жоллапты. Енди шығып, аман-есен кете бериңдер, – деди.

³⁷ Бирақ Павел сақшыларға былай деди:

– Рим пуқаралары болған бизлерди халық алдында хәкимсиз сабап, қамаққа салды. Енди бизлерди жасырын қуўып жибермекши ме? Бул болмайды! Бизлерди өзлери келип шығарсын!

³⁸ Сақшылар бул сөзлерди хәкимлерге жеткизип барды. Хәкимлер Павел менен Силаның Рим пуқаралары екенин еситкенде қорқып кетти. ³⁹ Келип, кеширим сорады. Соңынан оларды сыртқа шығарып, қаладан кетиўлерин өтинди. ⁴⁰ Павел менен Сила қамақтан шығып, Лидияның үйине барды. Сол жерде туўысқанларды көрип, оларды жигерлендиргеннен соң, жолға шықты.

Он жетинши бап

Салоникада

¹ Олар Амфиполис хәм Аполлониядан өтип, Салоникаға келди. Бул жерде яхүдийлердің бир мәжилисханасы бар еди. ² Павел өз әдети бойынша мәжилисханаға барды. Үш хәпте* олар менен Мухаддес Жазыўларды талқылады. ³ Масихтың азап шегип, өлимнен қайта тирилиўи тийис екенин түсиндирип, дәлиллер келтирди де:

– Мен сизлерге жәриялап атырған бул Ийса – Масих, – деди ол.

⁴ Яхүдийлердің базылары мақуллап, Павел менен Силаға қосылды. Сондай-ақ, Қудайға сыйынатуғын греклердің үлкен топары хәм көплеген абырайлы хаяллар да солай иследи.

⁵ Бирақ яхүдийлер күншиллик етип, базарда бос жүрген айырым жарамас адамларды жыйнады да, қалада топалаң салды. Павел менен Силаны таўып, оларды халықтың алдына шығарыў ушын,

* 17:2 Ямаса: үш шемби аралығында.

Ясонның үйине топылып кирди. ⁶Бирақ оларды таба алмай, Ясон менен басқа гейбир туўысканларды қала басшыларының алдына сүйреп апарып:

– Пүткіл дүньяны астан-кестен еткен бул адамлар усы жерге де келипти. ⁷Ясон оларды қабыл қылды. Олардың хәммеси Ийса деген басқа бир патша бар екенін айтып, Рим патшасы-Қайсардың пәрманларына қарсы хәрекет етип жүр, – деп бақырды.

⁸Бул сөзлерди еситкен халық хәм қала басшылары қатты тынышсызланды. ⁹Бирақ олар Ясоннан хәм басқалардан кепилликке ақша алып, босатып жиберди.

Верияда

¹⁰Туўысканлар дәрриу сол түни Павел менен Силаны Верияға жиберди. Олар Верияға келип, яхудийлердин мәжилисханасына кирди. ¹¹Вериядағы яхудийлер Салоникадағылардан парасатлырақ еди. Олар Қудайдың сөзин үлкен қызығыушылық пенен қабыл етип, Павел менен Силаның айтқан сөзлеринин дурыс екенін билиу ушын, хәр күни Мухаддес Жазыуларды изертлейтуғын еди. ¹²Солай етип, яхудийлердин көбиси хәм көплеген абырайлы грек хаяллары менен ер адамлары исенди.

¹³Бирақ Салоникадағы яхудийлер Павелдин Верияда да Қудайдың сөзин жәриялағанын билгенде, сол жерге де келди хәм халықты үгитлеп, қозғалаң салды. ¹⁴Сонда туўысканлар Павелди дәрхал теңиз тәрәпке жиберди. Ал Сила менен Тимофей Верияда қалды. ¹⁵Павелди шығарып салыушылар оны Афинаға дейин апарды. Олар Павелден: «Сила менен Тимофей, мүмкин болса, тез маған жетсин», – деген тапсырманы алып, излерине қайтты.

Афинада

¹⁶Афинада Сила менен Тимофейди күтип жүрген Павел қаланың бутларға толы екенін көргенде, қатты қапа болып ашыуланды. ¹⁷Сонлықтан ол мәжилисханадағы яхудийлер хәм Қудайға сыйынатуғын греклер менен айтысып, хәр күни базар майданында ушырасқанлар менен тартысып жүрди. ¹⁸Эпикуршылардың хәм стоик ойшылларының* гейбиреулері де оның менен тартыса баслады. Биреулері: «Мына мылжың не демекши», – десе, айырымлары: «Ол жат қудайлардың хабаршысы болса керек», – деди. Өйткени Павел Ийса хәм Оның қайта тирилиуі тууралы Хош Хабарды

---

* 17:18 *Эпикуршылар хәм стоик ойшыллары* – ески грек елиндеги ойшыллардың топары.

жәриялап жүр еди. ¹⁹ Олар Павелди Ареопаг кеңесине* алып келип, оған:

— Сен жәриялап жүрген бул жаңа тәлийматтың не экенин билиүимизге бола ма? ²⁰ Себеби сен құлағымызға жат нәрселерди айтып атырсаң, булардың не экенин билгимиз келеди, — деди.

²¹ Пүткил афиналылар хәм сол жерде жасайтуғын шет еллилер уақытларын тек жаңалықлар айтыў хәм тыңлаў менен өткизетуғын еди.

²² Павел Ареопаг кеңесиниң ортасында турып, былай деди:

— Хәй, афиналылар! Сизлердиң хәр тәрәплеме жүдә диншил еке ниңизди көрип турман. ²³ Мен айланып жүрип, сизлер табынатуғын орынларды көзден кеширгенимде, «Бийтаныс қудайға» деген жа-зыўы бар, бир қурбанлық шалынатуғын орынды да көрдим. Енди өзлериңиз билмей сыйынып жүрген усы Қудай хаққында сизлерге жәриялайжақпан.

²⁴ Дүньяны хәм оның ишиндегилердин хәммесин жаратқан Қудай аспан хәм жердиң Ийеси болғанлықтан, адамның қолы менен салынған ибадатханаларда жасамайды. ²⁵ Ол бир нәрсеге мүтәждей, Оған адамның қоллары менен хызмет етип болмайды. Өйткени хәмме адамларға өмир, дем хәм барлықты Оның Өзи береді. ²⁶ Қудай хәмме миллетлерди бир адамнан жаратып, оларды пүткил жер жүзине орналастырды. Олардың жасайтуғын дәўирлери менен мөканларының шегараларын алдын ала белгилеп берген. ²⁷ Буны Қудай Өзин излесин хәм қармаланып болса да тапсын, деп иследи. Деген менен, Ол хеш биримизден алыс емес. ²⁸ Себеби сизлердиң шайырларыңыздың гейбиреўлери: «Бизлер Оның урпағымыз», — деп айтқанындай, бизлер Ол арқалы жасаймыз, хәрекет етемиз хәм бармыз.

²⁹ Бизлер енди Қудайдың урпағы болғанымыз себепли, Қудай адамның өнери хәм ақыл-ойы менен дөретилген алтын, гүмис ямаса тас мүсинге уқсас деп ойламаңлар. ³⁰ Өткен наданлық дәўирлерде Қудай дыққат аўдармаған болса да, енди хәр бир жерде хәр бир адамның тәўбе етиўин буйырмақта. ³¹ Өйткени Ол бул дүньяны Өзи таңлаған Адамы арқалы әдиллик пенен хүким ететуғын күнди белгилеп қойыпты. Буны сол Адамды өлимнен қайта тирилтип, хәр бир адамға дәлилледі.

³² Өлимнен қайта тирилиў хаққында еситкенде, кимиси мазақ етип күлди, кимиси: «Бул хаққында сени басқа сапар тыңлағымыз келеди», — деди. ³³ Соңынан Павел олардың арасынан шығып кетти.

---

* 17:19 *Ареопаг кеңеси* — Арес төбеси деген жерде жайласқан афиналылардың рәсмий кеңеси ямаса суды. Бул жерде он еки қазы жыйналатуғын еди.

³⁴ Ал гейбир адамлар оған қосылып, исенди. Олардың арасында Ареопаг кеңесинің ағзасы болған Дионисий, Дамарис атлы бір хаял хәм және басқалар бар еди.

Он сегизинши бап

Коринф қаласында

¹ Буннан соң, Павел Афинадан шығып, Коринфке келди. ² Сол жерде Акила атлы, понтлы бір яхудийге дусласты. Акила хаялы Прискила менен жақында Италиядан келген еди. Себеби Клавдий патша барлық яхудийлердің Римнен шығып кетиуін буйырған еди. Павел оларға барды да, ³ кәсіплес болғанлықтан олар менен бирге қалып, жұмыс иследи. Олардың кәсиби – шатыр соғыу еди. ⁴ Павел хәр дем алыс күни мәжилисханада айтысып, яхудийлерди хәм грек-лерди исендириуіге хәрекет етти.

⁵ Сила менен Тимофей Македониядан келгенде, Павел өзін Қудайдың сөзин жәриялауға хәм яхудийлерге Ийсаның Масих екени хәкқында гүәлық бериуіге толық бағышлады. ⁶ Бірақ яхудийлер қарсы шығып, оны масқаралағанда, Павел кийиминің шаңын қағып*, оларға былай деди:

– Өз обалыңыз өзиңизге!** Мен жууапкершиликтен азатпан. Буннан былай, басқа миллетлерге кетемен.

⁷ Павел сол жерден шығып, Қудайға сыйынатуғын Титус Юстус атлы бір адамның үйине келди. Оның үйи мәжилисханаға иргелес еди. ⁸ Мәжилисхана басшысы болған Криспус пүткіл үй-иши менен Ийемизге исенди. Павелди тыңлаған коринфлилердің көбиси де исенип, сууға шомылдырылды.

⁹ Бір күни түнде Ийемиз Павелге аян көрсетип: «Қорқпа, үнсиз қалмай, сөйлей бер! ¹⁰ Мен сениң менен биргемен, жаманлық ислеу ушын саған хеш ким қол тийгизе алмайды. Өйткени бул қалада Мениң адамларым көп», – деди. ¹¹ Солай етип, Павел ол жерде бір ярым жыл қалды хәм халыққа Қудайдың сөзин үйретиуін дауам етти.

¹² Галио Ахая үлкесинің хәкими болған уақытта яхудийлер биригип, Павелге қарсы шықты. Оны қазыханаға алып барып:

¹³ – Мына адам халықты үгитлеп, Қудайға сыйыныуды бизлердің назамымызға қайшы келетуғын жол менен үйретип жүр, – деди.

* 18:6 *Кийиминің шаңын қағып* – яхудийлердің әдети бойынша, байланыстың үзилгенлигин билдиреди.

** 18:6 Сөзбе-сөз: «Қаныңыз басыңызда қалсын!»

¹⁴ Павел енди сөзин басламақшы болғанда, Галио яхудийлерге былай деди:

– Хәй, яхудийлер! Егер бир ызамсызлық ямаса бир аўыр жынаят исленген болса, мен сизлерди сабырлылық пенен тынлар едим. ¹⁵ Бирақ, сөзлерге, атларға хәм өзлериңиздиң ызамыңызға байланыслы мәселелер болса, өзлериңиз шешинлер. Мен бундай нәрселерге қазылық етким келмейди.

¹⁶ Солай етип, Галио оларды қазыханадан қуып жиберди. ¹⁷ Сонда олардың хәммеси мәжилисхананың басшысы Состенисти ушлап алып, қазыхананың алдында сабап таслады. Ал Галио буларға кеўил де аўдарған жоқ.

Павелдиң Антиохияға қайтыўы

¹⁸ Павел сол жерде және бир неше күн болғаннан соң, туўысқанлар менен хошласты. Прискила хәм Акила менен бирге Сирияға барыў ушын кемеге минди. Қудайға ант бергенликтен, Павел Кенхреяда шашын қыйдырып таслады. ¹⁹ Ефеске келгенде, Прискила менен Акиланы сол жерде қалдырып, өзи мәжилисханаға барды да, яхудийлер менен айтыса баслады. ²⁰ Олар көбирек ўақыт қалыўын өтениш етсе де, Павел қайылшылық бермеді. ²¹ Бирақ олар менен хошласып атырып:

– Қудай қәлесе, сизлерге және қайтып келемен, – деди.

Соңынан кеме менен Ефестен жөнep кетти.

²² Ол Кесарияда кемеден түсип, Ерусалимге кетти хәм сол жердеги исениўшилер жәмәетине сәлем бергеннен соң, Антиохияға барды. ²³ Антиохияда бир неше ўақыт қалғаннан соң, Павел жолға шықты. Тәртип бойынша Галатия хәм Фрикия үлкелерин аралап, хәмме шәкиртлерге руўхый күш-қуўат берип жүрди.

Аполостың хызмети

²⁴ Сол ўақытта негизи искендериялы болған Аполос атлы бир яхудий Ефеске келди. Ол Мухаддес Жазыўларды жүдә жақсы билетуғын, сөзге шешен адам еди. ²⁵ Ийемиздиң жолында тәлим алған ол жалынлы руўх пенен сөйлеп, Ийса ҳаққында дурыс үйрететуғын еди. Бирақ ол тек Яқыяның суўға шомылдырыўын ғана билетуғын еди. ²⁶ Аполос мәжилисханада батыллық пенен сөйлей баслады. Буны Прискила менен Акила еситкенде, оны үйине апарып, Қудайдың жолын анығырақ түсиндирип берди.

²⁷ Аполос Ахаяға кетпекши болғанда, туўысқанларымыз оны қоллап қуўатлады. Сол жердеги шәкиртлердиң оны қабыл қылыўы ушын хат жазып берди. Аполос сол жерге жетип барып, Қудайдың

мийрими менен исенгенлерге көп жәрдем берди. ²⁸ Себеби ол Ийсаның Масих экенин Мухаддес Жазыўлар аркалы дәлиллеп, яхудийлерди халық алдында күшли түрде әшкаралады.

Он тоғызыншы бап

Павел Ефес қаласында

¹ Аполос Коринфте болғанда, Павел таўлы үлкелерден өтип, Ефеске келди. Ол жерде айырым шәкиртлер менен ушырасып, ² олардан:

– Исенген ўақтыңызда Мухаддес Руўхты алдыңыз ба? – деп сорады.

– Мухаддес Руўхтың бар экенин бизлер хеш еситпедик де, – деп жуўап берди олар.

³ – Олай болса, қандай шомылдырыў менен шомылдырылдыңлар? – деп сорады Павел.

– Яқияның тәлимине тийкарланып, суўға шомылдырылдык, – деди олар.

⁴ Павел былай деди:

– Яқия халықты тәўбе еттирип хәм суўға шомылдырып, оларға өзинен соң Келетуғынға, яғный Ийсаға исениўди айтқан еди.

⁵ Олар буны еситкенде, Ийемиз Ийсаның аты менен суўға шомылдырылды. ⁶ Павел олардың үстилерине қолларын қойып дуўа еткенде, оларға Мухаддес Руўх түсти хәм олар баска тиллерде сөйлеп, Қудайдың сөзлерин айта баслады*. ⁷ Олар барлығы болып шама менен он еки адам еди.

⁸ Павел мәжилисханаға барды. Ол сол жерде үш ай даўамында Қудайдың Патшалығы туўралы тәлим берди хәм оларды исендириўге тырысып, батыллық пенен сөйледи. ⁹ Бирак, гейбиреўлери қасарысып исенбеди хәм Ийсаның жолын халық алдында жаманлай баслады. Сонлықтан Павел оларды қалдырып, шәкиртлерди өзи менен бирге алды да, хәр күни Тиранустың мектебинде** тәлим бериўин даўам етти. ¹⁰ Бул аўхал еки жылға созылды. Солай етип, яхудий болсын, грек болсын, Азия үлкесинде жасаған хәр бир адам Ийемиздің сөзин еситти.

Скеваның жети улы

¹¹ Қудай Павел аркалы таң қаларлық кәраматлар иследи. ¹² Хәтте, Павелдің денесине тийген бет орамаллар ямаса алжапқышлар

* ^{19:6} Сөзбе-сөз: пайғамбаршылық ете баслады.

** ^{19:9} *Тиранустың мектеби* – Тиранус атлы бир ефесли ойшыл тәлим беретұғын оқыў орны.

наўқасларға қойылғанда, олар дәртлеринен азат болып, ишлеринен жаўыз руўхлар шығатуғын еди.

¹³ Ел аралап, жаўыз руўхларды қуўып жүрген гейбир яхудий дуўаханлар да жаўыз руўх урған адамларға Ийемиз Ийсаның атын коллана баслады. Олар: «Павел жәриялап жүрген Ийсаның аты менен буйырамыз, шығып кет!» – дейтуғын еди. ¹⁴ Бас руўханий Скева атлы бир яхудийдің жети улы да усылай ислеп жүрген еди. ¹⁵ Бирақ жаўыз руўх оларға:

– Ийсаны билемен, Павелди танийман, ал сизлер кимсиз? – деп жуўап берди де, ¹⁶ жаўыз руўх урған адам оларға тәп берип жығып, олардан үстин шықты. Олар үйден жарадар хәм жаланаш болып қашып кетти.

¹⁷ Бул хабар Ефесте жасайтуғын барлық яхудийлер менен греклерге жетип барды. Хәммесин қорқыныш бийлеп, Ийемиз Ийсаның аты үлкен хұрметке еристи. ¹⁸ Исенгенлердин көбиси келип, ислеген жаман ислерин ашық мойынлады. ¹⁹ Сыйқыршылық пенен шуғылланатуғын көп адамлар да китаптарын жыйнап, хәммениң көз алдында жағып жиберди. Китаптардың бахасын есаплағанда, елиў мың драхма* болды. ²⁰ Солай етип, Ийемиздин сөзи құдирет пенен жайылып, тәсири артып барды.

²¹ Бул ўақыялардан соң, Павел Македония хәм Ахая үлкелеринен өтип, Ерусалимге барыўға қарар етти. «Ол жерге барғанымнан соң, Римди де көриўим керек», – деди ол. ²² Сонлықтан өзи бир неше ўақыт Азия үлкесинде қалып, жәрдемшилеринен екеўин – Тимофей менен Ерастусты Македонияға жиберди.

Ефестеги көтерилис

²³ Сол ўақытлары Ийемиз Ийсаның жолына қарсы күшли көтерилис пайда болды. ²⁴ Димитрий атлы бир зергер гүмистен Артемида ибадатханасының кишкене үлгилерин соғып, өз өнерментшилерине көп пайда келтиретуғын еди. ²⁵ Димитрий өз өнерментшилери менен өзиндей зергерлерди бир жерге жыйнап, оларға былай деди:

– Дослар, усы кәсибимиз арқалы көп пайда алатуғынымызды билесизлер. ²⁶ Бирақ Павел деген мына бир адамның қолдан соғылған қудайлардың ҳақыйқый қудайлар емес екенин айтып, тек Ефесте емес, ал пүткил Азияда көп санлы адамларды үгитлеп азғырғанын көрип хәм еситип атырсызлар. ²⁷ Бул бизлердин өнеримиздин қәдирине қәўип туўдырып қоймай, ал уллы хаял қудай Артемиданың ибадатханасының арзымайтуғын нәрсеге айланып, пүткил Азия

---

* 19:19 *Драхма* – грек ақша бирлиги. Бир драхма – жумысшының бир күнлик ис хақысы.

үлкеси менен пүткіл дүнья сыйынатуғын хаял кудайды уллылығынан айырыў кәўпи бар.

²⁸ Олар буны еситкенде, катты ғәзепленип: «Ефеслилердин Артемидасы уллы!» — деп бақыра баслады. ²⁹ Пүткіл қала тәртипсизликке толып кетти. Адамлар Павелдин жолдаслары македониялы Гаюс пенен Аристархты услап алып, хәммеси бирликте тамаша майданына қарай умтылды. ³⁰ Павел халықтың арасына бармақшы болды, бирақ шәкиртлер оған жол қоймады. ³¹ Павелдин дослары болған Азия үлкесиниң айырым басшылары да оған хабар жоллап, тамаша майданында көринбеўин өтинди.

³² Жыйналғанлардың бири анаў, бири мынаў деп бақырысып, жыйналыс бийтәртип болды. Көбиси не ушын жыйналғанын да билмейтуғын еди. ³³ Яхүдийлер Искендер атлы бир адамды ийтерип ортаға шығарғанлықтан, айырым адамлар болған ўақыя ушын оны айыпкер деп шешти. Искендер қолы менен ишарат етип, өзін халық алдында қорғамақшы болды. ³⁴ Бирақ халық оның яхүдий екенин билгенде, хәммеси бир аўыздан шама менен еки сааттай: «Ефеслилердин Артемидасы уллы!» — деп бақырып турды.

³⁵ Қала хаткери халықты тынышландырып былай деди:

— Ефеслилер! Уллы Артемиданың аспаннан түскен мүсининиң хәм оның ибадатханасының қорғаўшысы — Ефес қаласы екенин ким билмейди? ³⁶ Буларды хеш ким бийкарлай алмайды. Соның ушын тынышланып, ойланып ис тутыўыңыз керек. ³⁷ Сизлердин бул жерге әкелген адамларыңыз ибадатхананы да тонамаған, хаял кудайымызға да тил тийгизбеген. ³⁸ Сонлықтан Димитрийдин хәм оның өнерментши жолдасларының биреўге қарсы қандай да бир шағымы бар болса, қазыханалар ашық, қазылар* да бар. Бир-бириниң үстинен сол жерде шағым етсин. ³⁹ Ал егер тағы басқа мәселе болса, ол рәсмий жыйналыста шешилиўи тийис. ⁴⁰ Бүгинги болған ўақыялар себепли айыпланыў кәўпиндемиз. Бундай топаланды ақлай алыўға бизлерде себеп те жоқ.

⁴¹ Ол усы сөзлерди айтып, жыйналғанларды тарқатып жиберди.

Жигирмаланшы бап

Павел Македония менен Грецияда

¹ Ефестеги топалаң басылғаннан кейин, Павел шәкиртлерди шақыртып жигерлендирди. Сонынан олар менен хошласып, Македонияға кетиў ушын жолға шықты. ² Ол жол-жөнекей үлкелерди

* 19:38 Ямаса: хәкимлер.

аралағанда, исениўшилерди көп сөзлер менен жигерлендирип, Грецияға келди. ³Ол жерде үш ай қалды. Кеме менен Сирияға кетпекши болғанда, яхудийлер өзине қарсы тил бириктиргенликтен, Македония арқалы изине қайтыўға қарар етті. ⁴Пир улы вериялы Сопатер, салоникалылардан Аристарх пенен Секундус, дербели Гаюс хәм Тимофей, Азия үлкесинен Тихик пенен Трофим оның менен бирге кетти. ⁵Булар бұрын кетип, бизлерди Троас қаласында күтип турды. ⁶Ал бизлер Ашытқысыз нан байрамынан соң, Филипптен кеме менен жолға шығып, бес күнде оларға, Троасқа жетип келдик. Ол жерде жети күн болдык.

Павелдің Евтихты тирилтиўи

⁷Хәптениң биринши күни* нан сындырыў ушын бир жерге жыйналғанымызда, Павел исениўшилерге сөз сөйледі. Ертенине кететуғын болғанлықтан, оның ұазы ярым ақшамға дейин созылды. ⁸Бизлер жыйналған жоқарғы қабаттағы бөлмеде көп шыралар жанып турған еді. ⁹Евтих атлы бир жас жигит әйнекке минип отыр еді. Павелдің сөзи созылып кеткенликтен, Евтихты уйқы басты. Ол уйыклап кетип, үшінши қабаттан кулап түсти. Оны жерден көтерип алғанда, ол өлип қалған еді. ¹⁰Павел төменге түсип, жигиттиң үстине еңкейди де, оның еңсесинен көтерип: «Уўайымламай-ақ қойың, оның жаны бар!» — деди. ¹¹Соңынан жоқарыға көтерилип, нан сындырып жеди. Олар менен таң атқанша көп сөйлескеннен соң, жолға шықты. ¹²Жигитти үйине тири апарып, исениўшилер үлкен жубаныш алды.

Троастан Милитке сапар

¹³Бизлер бұрынырақ кеме менен кетип, Асос қаласына бардық. Ол жерден Павелди мингизип алыўымыз керек еді. Өйткени оның өзи пияда жүргиси келгенликтен, бизлерге усылай тапсырған еді. ¹⁴Павел менен Асоста ушырасып, оны кемеге мингиздик те, Митилина қаласына бардық. ¹⁵Ол жерден кеме менен жолға шығып, ертеңине Хиос атаўының қарсысына келдик. Бир күннен соң Самос атаўына, оның ертеңине Милит қаласына бардық. ¹⁶Азия үлкесинде ўақытты босқа жибермеў ушын, Павел Ефеске бармай өтиўди уйғарды. Егер мүмкин болса, ол Елиўинши күни байрамында Ерусалимде болыўға асықпақта еді.

---

* 20:7 *Хәптениң биринши күни* — екшемби күни.

*Павелдің ефес.ли ақсақаллар менен
хошласқанда сөйлеген сөзі*

¹⁷ Павел Милиттен Ефеске адам жиберип, исениўшилер жәмәәт-иниң ақсақалларын жанына шақыртты. ¹⁸ Олар жанына келгенде, Павел былай деди:

– Азия үлкесине кәдем басқан дәслепки күнимнен баслап, сизлер менен бирге болған ўақтымның хәммесинде қалай жасағанымды билесизлер. ¹⁹ Яхүдийлердиң қастыяншылықлары себепли басымнан өткен қыйыншылықларға қарамастан, Ийемизге толық кишипей-иллик пенен, сизлер ушын көз жасларымды төгип хызмет еттим. ²⁰ Және де, пайдалы болған хәр қандай нәрсени қалдырмай, сизлерге халық алдында хәм үйлерде тәлим бериўди тоқтатпадым. ²¹ Яхүдийлерге де, греклерге де тәўбе етип Қудайға қайтыўды хәм Ийемиз Ийсаға исениўди жәрияладым.

²² Ал енди болса, Мухаддес Руўхтың жетелеўи менен Ерусалимге баратырман. Ол жерде маған не болатуғынын билмеймен. ²³ Бирақ Мухаддес Руўх мени қамақ хәм қыйыншылықлар күтип турғанын маған хәр бир қалада билдирип атыр. ²⁴ Буған қарамастан, мен өз жанымды аямайман. Тек өз бәйгимди басып өтип, Қудайдың мийриминиң Хош Хабары туўралы гүўалық бериўди, яғный Ийемиз Ийсаның маған тапсырған исин жуўмақласам болғаны.

²⁵ Мен араңызда жүрип, Қудайдың Патшалығы хаққында жәрияладым. Енди болса, сизлердин хеш қайсысыңыздың мениң жүзимди қайтып көрмейтуғынын билемен. ²⁶ Сонлықтан бүгин сизлерге мынаны ашық айтаман, ким де ким араңызда қутқарылмаса, мен ол ушын жуўапкер емеспен*. ²⁷ Себеби сизлерге Қудайдың пүткил еркин толық жәрияладым. ²⁸ Өзлериңизге хәм Мухаддес Руўх сизлерди бағыўшы қылып қойған пүткил сүриўге көз-қулақ болыңлар! Қудайдың Өз Улының қаны менен сатып алған исениўшилер жәмәәтин бағыңлар! ²⁹ Мен кеткеннен соң, сүриўди аямайтуғын жыртқыш қасқырлардың араңызға киретуғынын билемен. ³⁰ Хәтте, араңыздан шәкиртлерди жолдан азғырып, өзлериниң излерине ертиў ушын, хақыйқатты бурмалаўшы адамлар шығады. ³¹ Сонлықтан сергек болыңлар! Үш жыл бойы, күн-түн демей көз жасларымды төгип, хәр бириңизге үзликсиз ақыл-нәсият бергенімди еслериңизде сақлаңлар!

³² Енди мен сизлерди Қудайға хәм Оның мийримин билдиретуғын сөзге тапсыраман. Бул сөз сизлерди беккемлеп, Қудайдың мухаддес болған пүткил адамлары менен бирге сизлерге де мийрас бериўге

---

* 20:26 Сөзбе-сөз: мен хәммениң қанынан тазаман.

құдирети жетеди. ³³ Мен хеш кимнің гүмисин, алтынын ямаса киймин күсемедим. ³⁴ Өзимнің хәм мениң менен бирге болғанлардың мүтәжликлери ушын усы қолларым менен мийнет еткенімди билесизлер. ³⁵ Ийемиз Ийсаның: «Алған адамнан гөре, берген адам бахыттырақ», — деген сөзин ұмытпай, усылай мийнет етип, хәлсизлерге жәрдем бериў кереклигин сизлерге ислеген хәр бир исимде көрсеттим.

³⁶ Павел усы сөзлерди айтып болғаннан соң, олардың хәммеси менен бирге диге бүгип, дуға етті. ³⁷ Олардың хәммеси қатты жыласты хәм Павелдің мойнынан қушақлап, оны сүйди. ³⁸ Әсиресе оларды қатты қапа қылған, Павелдің: «Мениң жүзимди қайтып көрмейсиз», — деген сөзлери болды. Соңынан оны кемеге дейин шығарып салды.

Жигирма биринши бап

Павелдің Ерусалимге қарай жолға шығыуы

¹ Олар менен хошласқанымыздан кейин, кеме менен жүзип, туўры Кос атауына кеттик. Ертенине Родос атауына, ол жерден Патара қаласына келдик. ² Сол жерден Феникияға баратуғын кемени тауып миндик те, жүзип кеттик. ³ Кипр көрингенде, оның кубла тәрәпинен өтип, Сирияға қарай жол алдық. Кеме Тир қаласында жүгин түсириў керек болғанлықтан, сол жерде тоқтадық. ⁴ Ол жерде шәкиртлерди излеп тауып, олар менен бирге жети күн қалдық. Шәкиртлер Мухаддес Руўхтың билдириуи менен, Павелден Ерусалимге бармауды өтинди. ⁵ Бирақ кететуғын уақтымыз болғанда шығып, жолымызды даўам еттик. Хәмме исениўшилер хаял хәм бала-шағалары менен бирге бизлерди қаланың сыртына дейин шығарып салды. Теңиздің жағасында диге бүгип, дуға еттик. ⁶ Бир-биримиз бенен хошласқанымыздан соң, кемеге миндик. Ал олар үйлерине қайтты.

⁷ Тирден жолымызды даўам етип, Птолемайда қаласына келдик. Ол жердеги туўысқанларымыз бенен көрисип, олардың жанында бир күн қалдық. ⁸ Ертеңине шығып, Кесарияға келдик. Сайланған жети хызметшиниң бири болған, Хош Хабар жәриялаушы Филиптин үйине барып, оның менен қалдық. ⁹ Бул адамның пайғамбаршылық ететуғын*, турмысқа шықпаған төрт қызы бар еди.

¹⁰ Сол жерде бир талай күн болғанымыздан соң, Яхудиядан Агабус атлы бир пайғамбар келди. ¹¹ Ол бизлерге келип, Павелдің белбеуин алды да, оның менен өзиниң аяқ-қолларын байлап:

---

* 21:9 Ямаса: Қудайдың сөзин үйрететуғын.

– Мухаддес Руұх былай дейди: «Яхудийлер бул белбеудің ийесин Ерусалимде усылай етип байлап, басқа миллет адамларына услап береді», – деди.

¹² Бул сөзлерди еситип, бизлер хәм сол жердеги адамлар Павелден Ерусалимге бармаўын өтиндик. ¹³ Сонда Павел былай деп жуўап берди:

– Не ислеп атырсызлар? Неге жыласып, жүрегимди езип атырсызлар? Мен Ийемиз Ийсаның аты ушын Ерусалимде тек аяқ-қолымды байлатыўға емес, ал өлиўге де таярман.

¹⁴ Павелди көндире алмағанлықтан: «Ийемиздің қәлегени болсын», – деп қайтып үндемедик.

¹⁵ Сол күнлерден соң жолға таярланып, Ерусалимге келдик. ¹⁶ Кесариядағы шәкиртлердің айырымлары да бизлер менен бирге келди. Олар бизлерди жасап турыў ушын дәслепки шәкиртлердің бири болған, кипрлы Минасонның үйине алып барды. Бизлер сол үйде болдық.

Павел Ерусалимде

¹⁷ Ерусалимге келгенимизде, туўысқанларымыз бизлерди куўанышлы түрде қарсы алды. ¹⁸ Ертеңине бизлер Павел менен бирге Яқыпты көриўге бардық. Ақсақаллардың хәммеси де сол жерге жыйналған еди. ¹⁹ Павел олардан хал-аўхал сорағаннан кейин, өз хызметі арқалы Қудайдың басқа миллетлер арасында ислеген ислерин бирим-бирим айтып берди.

²⁰ Олар буны еситип, Қудайды алғыслады да, Павелге былай деди:

– Туўысқанымыз Павел! Өзиң көрип турсан, яхудийлер арасында Ийемизге исениўши көп мыңлаған адамлар бар. Олардың хәммеси Мухаддес Нызамға жүдә инталы. ²¹ Олардың алған хабарына қарағанда, сен басқа миллетлер арасында жасайтуғын барлық яхудийлерге балаларын сүннет етпеўлерин хәм үрп-әдетлеримизди орынламаўын айтып, Муўсаның Нызамынан бас тартыў кереклигин үйретип жүрген екенсең. ²² Енди не қылыў керек? Олар, әлбетте, сениң усы жерге келгениңди еситеди. ²³ Сонлықтан мына айтқанымызды исле. Арамызда Қудай алдында ант ишкен төрт адам бар. ²⁴ Оларды жаныңа алып, тазаланыў рәсиминен өт. Олар шашларын алдырыўы ушын, керекли қурбанлықтың қунын сен төле. Солай етип, хәмме адам сен хәққында еситкенлериниң тийкарсыз екенин хәм сениң Мухаддес Нызам бойынша жасап атырғаныңды билсин. ²⁵ Ал басқа миллет исениўшилерине келсек, бизлер оларға бутларға сойылған қурбанлықтың гөшинен, қаннан, буўындырылып өлтирилген хайўанлардың гөшинен хәм бузықшылықтан аўлақ болыўлары туўралы қарарымызды жазып жиберген едик.

²⁶ Келеси күни Павел жанына сол төрт адамды алып, олар менен бирге тазаланыў рәсиминен өтті. Соңынан тазаланыў күнлеринин қашан тамам болатуғынын хәм хәр бири ушын қашан қурбанлық шалынатуғынын билдириў ушын, Ибадатханаға кирди.

Павелдиң қолға алыныўы

²⁷ Жети күнлик мүддет тамамланыўға шамаласқанда, Азия үлкесинен келген яхудийлер Павелди Ибадатханада көрип, пүткил халыққа қозғалаң салды да, оны услап алып:

²⁸ – Хәй, израиллылар, жәрдем беринлер! Бул адам хәмме жерде хәмме адамларға бизиң халқымызға, Мухаддес Нызамға хәм Ибадатханаға қарсы тәлим берип жүр. Оның үстине, греклерди де Ибадатханаға алып келип, бул мухаддес орынды харамлады, – деп бақырысты.

²⁹ Өйткени олар буннан алдын Павелди қалада ефесли Трофим менен бирге көргенликтен, Павел оны Ибадатханаға алып келген, деп ойлайтуғын еди.

³⁰ Пүткил қала аяққа турды. Хәр тәрәптен жуўырысып келген халық Павелди услап, Ибадатхананың сыртына сүйреп шығарды. Сол ўақытта-ақ Ибадатхананың дәрўазасы жабылды. ³¹ Олар Павелди өлтирмекши болып атырғанда, Рим мыңбасысына: «Пүткил Ерусалим қозғалаң көтерди!» – деген хабар жетип барды. ³² Мыңбасы дәрхал әскерлер менен жүзбасыларды жанына алып, халық турған жерге жуўырып келди. Олар мыңбасы менен әскерлерди көргенде, Павелди урыўды тоқтатты.

³³ Сонда мыңбасы жақынлап келип, Павелди тутқынға алды да, қос шынжыр менен байлаўды буйырды. Соңынан:

– Бул ким? Ол не иследи? – деп сорады.

³⁴ Халық ишинен биреўи анаў, биреўи мынаў, деп бақырды хәм шаўқым себепли жөнли жуўап ала алмағанлықтан, мыңбасы Павелди әскерий бөлимге алып кетиўди буйырды. ³⁵ Павел басқышқа келгенде, халық сондай ғәзепли болғанлықтан, әскерлер оны көтерип жүриўге мәжбүр болды. ³⁶ Халық оның изинен:

– Оны жоқ етиңдер! – деп бақырып жүрди.

Павелдиң өзін ақлаўы

³⁷ Әскерий бөлимге кирейин деп атырғанда, Павел мыңбасыға:

– Сизге бир нәрсе айтсам бола ма? – деди.

Мыңбасы:

– Сен грекше билесең бе? ³⁸ Демек, сен буннан бурын қозғалаң көтерип, төрт мың қозғалаңшыны шөлге апарған мысырлы емес екенсең-ғо, – деди.

³⁹ Павел:

– Мен яхудиймен. Киликияның белгили қаласы Тарсустың пука-расыман. Сизден өтিনিш, халыққа сөз сөйлеуге рухсат етин, – деди.

⁴⁰ Мыңбасы рухсат етиүден, Павел басқыштың үстинде турып, халыққа қолы менен ишарат етті. Терең тынышлық орнағаннан соң, оларға еврей тилинде сөйлей баслады.

Жигирма екінши бап

¹ – Туұысқанларым хәм ағаларым! Енди сизлерге айтажак, өзимди ақлаушы сөзлеримди тыңлаңлар!

² Павелдің өзлерине еврейше сөйлегенин еситкенде, олар бұрынғыдан бетер тым-тырыс болды. Павел былай деп дауам етті:

³ – Мен яхудиймен. Киликияның Тарсус қаласында туұылып, усы Ерусалим қаласында өстим. Гамалиелдің қолы астында ата-бабаларымыздың нызамы бойынша муқыятлы түрде тәрбияландым. Хәзир сизлердің хәмменіз сыяклы, мен де Қудайға инталы хызмет еттім.

⁴ Ийсаның жолы менен жүриушилерди өлгенше куұдалап, еркек пе, хаял ма деместен, оларды байлап қамаққа салдым. ⁵ Бас руұханий менен барлық ақсақаллар кенеси де сөзлеримди тастыйықлай алады. Мен олардан Дамасктағы яхудийлерге жазылған хат алып, жолға шыққан едим. Мениң мақсетим Ийсаға исенетуғын сол жердеги адамларды да байлап, жазалау үшін Ерусалимге әкелиу еди.

⁶ Мен жолға шығып, Дамасққа жақынлағанымда, түслер шама-сында тосаттан аспаннан түскен бир жарық нур әтирапымды жарқыратып жиберди. ⁷ Мен жерге жығылдым хәм бир дауыстың маған: «Саул, Саул! Сен неге Мени куұдалап атырсаң?» – дегенин еситтім.

⁸ «Сен кимсең, Ийем?» – деп сорадым мен. Ол маған: «Мен – сен куұдалап атырған Насыралы Ийсаман» – деди. ⁹ Мениң жанымдағылар нурды көрсе де, мениң менен Сөйлескеннің сөзлерин түсинбеди.

¹⁰ «Ийем, не ислеуім керек?» – деп сорадым мен. Ийемиз маған: «Орныңнан турып, Дамасққа бар. Саған бекитилген ислердің хәм-меси сол жерде айтылады», – деди. ¹¹ Жаңағы нурдың салтанатлы жақтысынан көзлерим көрмей қалғанлықтан, жанымдағылар қолымнан ушлап, мени Дамасққа жетеклеп апарды.

¹² Сол жерде Ханания атлы бир диншил адам бар еди. Ханания сол жердеги барлық яхудийлер арасында жақсы аты шыққан адам болып, Мухаддес Нызам бойынша жасайтуғын еди. ¹³ Ол жанымға келип турды да: «Туұысқаным, Саул! Көзлерің көрип кетсин!» – деди. Мениң сол уақытта-ақ көзлерим ашылып, оны көрдім.

¹⁴ Ханания былай деди: «Ата-бабаларымыздың Қудайы Өзинің еркин билиуің ушын хәм хақ Адамды көрип, Оның аузынан шыққан

сести еситиуің ушын, сени таңлады. ¹⁵ Себеби сен көргенлеринди хәм еситкенлеринди барлық адамларға жәриялап, Оның гүәсы боласаң. ¹⁶ Енди нени күтип отырсаң? Орныңнан турып, суғға шомылдырыл хәм Оның атын айтып шақырып, гүналарыңнан тазалан!»

¹⁷ Мен Ерусалимге қайтып келип, Ибадатханада дуға етип отырғанымда, айрықша жағдайға түсип, Ийемизди көрдим. ¹⁸ Ол маған: «Тезирек Ерусалимнен кет! Өйткени бул жердеги адамлар сениң Мен туғралы берген гүәлығыңды қабыл етпейди», – деди.

¹⁹ Мен Оған былай дедим: «Ийем! Олар мениң мәжилисхана-ма-мәжилисхана жүрип, Саған исенетуғынларды қамап, сабағанымды биледи. ²⁰ Және де, Сениң гүәң Степанның қаны төгилгенде, мен де сол жерде едим. Мен оны өлтиргенлердиң кийимлерин қарауыллап, олардың исин мақуллап турдым».

²¹ Ийемиз маған: «Бар! Мен сени узаққа, басқа миллетлерге жиберемен», – деди.

Рим пуқарасы Павел

²² Адамлар Павелди усы сөзлерине дейин тыңлады. Бирақ соңғы сөзлерди еситкенде:

– Бундай адамды жер бетинен құртыу керек, ол жасауға ылайықлы емес! – деп дауысларының барынша бақыра баслады.

²³ Олар усылай бақырысып, ашыу менен кийимлерин ылақтырып, аспанға шаң-тозан көтерип тұрғанда, ²⁴ мыңбасы Павелди әскерий бөлимнің ишине апарууды буйырды. Халықтың Павелге қарсы не ушын усылай бақырып атырғанын билиу ушын, оны қамшылап, тергеуді тапсырды. ²⁵ Қолларын керип, қайыс пенен байлап атырғанда, Павел сол жерде тұрған жүзбасыға:

– Рим пуқарасын хуқим етпей турып қамшылау нызамға туғры келе ме? – деди.

²⁶ Жүзбасы буны еситкенде, мыңбасыға барып хабар берди де:

– Не ислейин деп атырсызлар? Бул адам – Рим пуқарасы екен-ғо, – деди.

²⁷ Сонда мыңбасы Павелдиң жанына келип:

– Маған айтшы, сен Рим пуқарасымысаң? – деп сорады.

– Аўа, – деди Павел.

²⁸ – Мен бул пуқаралыққа көп ақша менен еристим, – деди мыңбасы.

– Ал мен Рим пуқарасы болып туғылдым, – деди Павел.

²⁹ Сонда Павелди тергемекши болғанлар дәрхал жанынан шегинди. Павелди байлатқан мыңбасы да оның Рим пуқарасы екенин билгенде қорқып кетти.

Павел жоқарғы кеңес алдында

³⁰ Ертеңине мыңбасы яхудийлердің Павелди не ушын айыплап атырғанын анық билмекши болғанлықтан, оны кисенлерден босатты да, бас руўханийлер менен пүткил жоқарғы кеңестің жыйналыуын буйырды. Соңынан Павелди алып келип, олардың алдында тұрғызып қойды.

Жигирма үшінши бап

¹ Павел жоқарғы кеңес ағзаларына дыққат пенен нәзер салып:

– Туўысқанларым! Мен бүгинги күнге дейин Қудайдың алдында пәк хұждан менен жасадым, – дегенде, ² бас руўханий Ханания Павелдің жанында тұрғанларға оның аўзына урыўды буйырды. ³ Сонда Павел оған:

– Хәй, еки жүзли!* Сени Қудай урады! Сен мени Мухаддес Нызам бойынша хұким етиў ушын отырсаң, бирақ Мухаддес Нызамды бузып, мени урыўды буйырып атырсаң, – деди.

⁴ Павелдің қасында тұрғанлар:

– Қудайдың бас руўханийин де мазақ етиўге бола ма? – деди.

⁵ Павел былай деди:

– Туўысқанларым, оның бас руўханий екенин билмейтуғын едим. Себеби: *«Өз халқыңның басшысына жаман сөз айтпа»***, – деп Мухаддес Жазыўда айтылған-ғо.

⁶ Сонда олардың бир бөлегинин саддукейлер, басқа бөлегинин парисейлер екенин билген Павел жоқарғы кеңесте бәлент даўыс пенен:

– Туўысқанларым! Мен парисеймен хәм парисейдің улыман. Мен өлилердің қайта тирилиўинен үмит еткенім ушын хұким етилип атырман, – деди.

⁷ Павел буны айтқанда, парисейлер менен саддукейлер арасында жәнжел пайда болып, жыйналғанлар екиге бөлінди. ⁸ Өйткени саддукейлер өлимнен қайта тирилиў де, периште де, руўх та жок, дейди. Ал парисейлер булардың хәммесин тән алады. ⁹ Солай етип, жыйналыста күшли шаўқым басланды. Парисейлер топарынан айырым диний муғаллимлер орынларынан турып:

– Бизлер бул адамнан хеш қандай айып таппай турмыз. Егер оған руўх ямаса периште сөйлеген болса ше? – деп қызып сөйледі.

* 23:3 Сөзбе-сөз: хәкленген дийўал!

** 23:5 Шығыў 22:28.

¹⁰ Жәнжел кем-кемнен күшейип баратырғанлықтан, олардың Павелди тилкимлеп таслауынан қорққан мыңбасы әскерлерге төменге түсіуді хәм олардың арасынан оны күш пенен алып кетип, әскерий бөлімге апарыуды буйырды. ¹¹ Сол түни Ийемиз Павелге көринип: «Мәрт бол! Мен тууралы Ерусалимде қалай гүәлық берген болсаң, Римде де солай гүәлық бериуің тийис», – деди.

***Павелди өлтириуі ушын
тил бириктириуі***

¹² Ертеңине яхудийлер тил бириктирип: «Павелди өлтирмегенимизше ишип-жесек, бизлерге нәлет болсын», – деп өз ара ант ишти. ¹³ Бул тил бириктириуіге қатнасканлардың саны қырықтан аслам еди. ¹⁴ Олар бас руұханийлер менен ақсақалларға барып былай деди:

– «Павелди өлтирмегенимизше аұзымызға бир түйир нәрсе алсақ, бизлерге нәлет болсын», – деп қатал түрде ант иштик. ¹⁵ Енди сизлер жоқарғы кеңес пенен бирликте мыңбасыға барың да, өзлериңизди Павелдің мәселесин еле де анығырақ тексеретуғын қылып көрсетип, оны сизлерге алып келиуін өгиниш етинлер. Ол кеңеске келместен бурын бизлер оны өлтириуіге таяр турамыз.

¹⁶ Бирақ Павелдің жийени олардың тил бириктиргенин еситип қалып, әскерий бөлімге барды да, бул хабарды Павелге жеткизди.

¹⁷ Павел жүзбасылардың бирин жанына шақырып:

– Бул жигитти мыңбасыға алып барың, айтатуғын гәпи бар екен, – деди.

¹⁸ Жүзбасы жигитти мыңбасыға алып келди де:

– Тутқын Павел мени шақырып, мына жигитти сизге апарыуымды өгиниш еткен еди. Оның сизге айтажақ гәпи бар екен, – деди.

¹⁹ Мыңбасы жигиттің қолынан услады да, оны шетке шығарып:

– Маған не айтпақшы едиң? – деп сорады.

²⁰ Жигит былай деп жууап берди:

– Яхудийлер өз ара тил бириктирип, Павелдің мәселесин анығырақ тексеріуі сылтауы менен, оны ертең жоқарғы кеңеске алып келиуіңизди сизден өгиниш етпекши. ²¹ Бирақ сиз оларға қулақ салмаң! Себеби олардың қырықтан асламы оны тасада күтпекте. Олар: «Павелди өлтирмегенимизше ишип-жесек, бизлерге нәлет болсын!» – деп ант ишти. Енди олар сизиң қайылшылығыңызды күтип, таяр болып турыпты.

²² Мыңбасы жигитке:

– Буларды маған хабарлағаныңды хеш кимге айтпа! – деп тапсырды да, оны қайтарып жиберди.

**Павелдиң Кесарияға
алып барылыуы**

²³ Соңынан мыңбасы жүзбасылардың екеуін жанына шақырып алып былай деди:

– Түнде, саат тоғызда Кесарияға кетиуі ушын, еки жүз пияда әскер, жетпис атлы хәм еки жүз найзалы әскер таярлаңлар. ²⁴ Павелди миндирип, оны аман-есен хәким Феликске жеткизиуі ушын, атлар менен тәмийинлеңлер.

²⁵ Соңынан мыңбасы төмендеги хатты жазды:

²⁶ «Хүрметли хәким Феликске Клавдий Лисястан сәлем!

²⁷ Яхудийлер бул адамды услап алып өлтирейин деп атыр еди. Бирақ мен оның Рим пукарасы екенин билгенимнен соң, әскерлерим менен жетип барып, қутқарып қалдым. ²⁸ Оны не ушын айыплап атырғанын билмекши болып, яхудийлердин жоқарғы кенесине алып бардым. ²⁹ Сонда оның яхудийлердин нызамына байланыслы тартыслы нәрселер себепли айыпланып атырғанын анықладым. Бирақ онда өлимге ямаса камалыуға ылайық хеш қандай айып жоқ. ³⁰ Бул адамға қарсы қастыяншылық исленежақ екенлиги маған хабар етилгенде, оны дәрхал сизге жолладым. Оның айыплаушыларына да оған қарсы шағымларын сизиң алдыңызда айтыуды буйырдым».

³¹ Солай етип, әскерлер өзлерине берилген буйрық бойынша Павелди алып, түнде Антипатрис деген қалашаға барды. ³² Ертеңине олар атлы әскерлерди Павел менен жолды дауам етиуі ушын қалдырып, өзлери әскерий бөлимге қайтып келди. ³³ Атлы әскерлер Кесарияға барып, хатты хәкимге берди де, Павелди оның қолына тапсырды. ³⁴ Хәким хатты оқып, Павелден қайсы үлкеден екенин сорады. Киликиялы екенин билгенде, оған: ³⁵ «Сени айыплаушыларын келгенде тыңлайман», – деди де, оның Хиродтың сарайында қарауылланыуын буйырды.

Жигирма төртинши бап

Павел хәким Феликс алдында

¹ Арадан бес күн өткеннен соң, бас руүханий Ханания айырым ақсақалар хәм Тертулус атлы нызам қәнийгеси болған бир шешен менен Кесарияға келип, хәкимге Павелдиң үстинен шағым жасады.

² Павел шақырылғанда, Тертулус оны айыплай баслады:

– Уллы мәртебели Феликс! Сизиң арқанызда узақ уақытлардан бери тынышлықта жасап атырмыз. Сизиң келешекти көре билетуғыныңыз арқалы бул миллеттиң абаданшылығы раўажланып бармақта.

³Бизлер буны хэмме ўақытта, хэмме жерде үлкен миннетдаршылык пенен мойынлаймыз. ⁴Бирақ сизиң ўақтыңызды алмаў ушын, бизлердиң айтажақ бир аўыз сөзимизди дыққат пенен тыңлаўыңызды өтиниш етемен.

⁵Бизлер бул адамды обадай кәўипли, дүнья жүзиндеги пүткил яхудийлер арасында қозғалаң көтериўши хәм «Насыралылар»* деген азғын топардың жетекшилериниң бири деп таптық. ⁶Хәтте, ол Ибадатханамызды да харамламақшы болғанда, бизлер оны қолға алдық [7]**. ⁸Сиз де оны тергегениңизде, бизлердиң оны не ушын айыпплап атырғанымыздың хәммесин өзинен билип аласыз.

⁹Яхудийлер де Павелди айыпплап, айтылғанлардың дурыс екенин мақуллады.

¹⁰Хәким Павелдиң сөйлеўи ушын ишарат еткенде, Павел былай деп жуўап берди:

– Сизиң көп жыллардан бери бул миллетке қазылық етип қиятырғаныңызды билип, өзимди сизиң алдыңызда ақлайтуғыныма қуўанышлыман. ¹¹Мениң Ерусалимге сыйыныў ушын келгениме он еки күннен көп болмағанын өзиңиз билип алыўыңызға болады. ¹²Олар мениң я Ибадатханада, я мәжилисханаларда, я қаланың басқа бир жеринде биреў менен тартысып турғанымды ямаса халыққа қозғалаң салып жүргенимди көрмеді. ¹³Хәзир де маған тағып атырған айыптарын сизге дәлилlep бере алмайды. ¹⁴Бирақ, сизге мынаны мойынлайман: олар «азғын топар» деп атайтуғын жол бойынша мен ата-бабаларымның Қудайына сыйынып, Мухаддес Нызамда хәм пайғамбарлардың Жазыўларында айтылған хәр бир нәрсеge исенемен. ¹⁵Бул адамлар сыяқлы мен де хәк адамлардың да, гүнакарлардың да қайта тирилиўин Қудайдан үмит етемен. ¹⁶Сонлықтан да, мен Қудайдың хәм адамлардың алдында пәк хұжданлы болыўға хәмме ўақыт тырысаман.

¹⁷Миллетиме қайыр-садақа, Қудайға қурбанлықлар бериў ушын, көп жылдан соң Ерусалимге қайтып келдим. ¹⁸Мен тазаланыў рәсинен өтип, усыларды ислеп атырғанымда, олар мени Ибадатханада көрди. Сонда мениң қасымда көп адам да, шаўқым да болған жоқ. ¹⁹Бирақ ол жерде Азия үлкесинен келген айырым яхудийлер бар еди. Сизиң алдыңызда әне солар турып, маған тағатуғын айыптары

---

* 24:5 *Насыралылар* – Ийсаға исениўши адамлардың топары.

** 24:6-8 Басқа нускаларда мына аятлар да бар: ⁶«Бизлер оны нызамымыз бойынша хұким етпекши болдық. ⁷Бирақ мынбасы Лисяс келип, оны бизлердиң қолымыздан тартып алды да, ⁸оның айыплаўшыларына сизиң алдыңызға барыўды буйырды».

бар болса, айтыұлары керек. ²⁰ Я болмаса, жоқарғы кеңестің алдында турғанымда, меннен қандай айып тапқанын бул жердеги адамлар айтсын. ²¹ Мен тек олардың алдында турғанымда: «Өлилердің қайта тирилетуғынына исенгенім ушын, бүгин мен хүким етилип атырман», — деп бақырған едим.

²² Сонда Феликс Ийсаның жолы туұралы жақсы билгенликтен:

— Даўыңызды мынбасы Лисяс келгенде шешемен, — деди де, истиң қаралыұын кейинге қалдырды.

²³ Сонынан ол жүзбасыға Павелди қараўыллаўды, бирақ еркинлик берип, досларының оған жәрдемлесиўине тыйым салмаўын буйырды.

Павелдің Кесарияда тутқын болыўы

²⁴ Бир қанша күннен соң, Феликс өзиниң Друзилла атлы яхудий хаялы менен бирге келди. Ол Павелди шақыртып алып, оның Матих Ийсаға исениў хәққинда айтқанларын тыңлады. ²⁵ Павел хәқлық, өзин тыйыў хәм келешектеги хүким хәққинда айтқанда Феликс қорқып кетип:

— Хәзирше бара бер. Ыақыт тапсам, сени және шақыртып аламан, — деди. ²⁶ Соның менен бирге, босатылыўы ушын Павелдің өзине пара бериўинен үмит ететуғын еди. Сонлықтан оны тез-тез шақыртып, оның менен гүрриңлесетуғын еди.

²⁷ Бирақ арадан еки жыл өткенде, Феликстің орнына Порций Фест келди. Феликс яхудийлерге жағынғысы келгенликтен, Павелди қамақта қалдырып кетти.

Жигирма бесинши бап

Павел Фесттиң алдында

¹ Фест үлкеге хәкимлик ұазыйпасына келгеннен соң үш күн өткенде, ол Кесариядан Ерусалимге барды. ² Сонда бас руұханийлер менен яхудийлердің басшылары оған Павелдің үстинен шағым жасады. ³ Мийримлилик көрсетип, Павелди Ерусалимге жибериўин оннан жалынып сорады. Ал өзлери Павелди жолда өлтирмекши болып, тил бириктирген еди. ⁴ Фест оларға жуўап берип, Павелдің Кесариядағы қамақта екенін хәм өзиниң де жақында сол жерге баратуғынын айтты да:

⁵ — Араңызда бийлиги барлар мениң менен бирге барып, бул адам бир қылмыс ислеген болса, оны айыпласын, — деди.

⁶ Фест олардың жанында сегиз ямаса он күннен артық қалмай, Кесарияға қайтты. Ертенине ол хүким гүрсисине отырып, Павелди

алып келиўди буйырды. ⁷ Павел келгенде, Ерусалимнен барған яхудийлер оның этирапын қоршап алды да, оған өзлери дәлиллеп бере алмайтуғын көп аўыр айыптар тақты.

⁸ Павел өзін ақлап:

– Мен яхудийлердин нызамына, я Ибадатханаға, я Рим патшасы-Қайсарға қарсы хеш қандай жынаят ислегеним жоқ, – деди.

⁹ Бирақ яхудийлерге жағынғысы келген Фест Павелге:

– Ерусалимге барып, сол жерде усылар бойынша мениң алдымда хуқим етилиўди қәлейсең бе? – деди.

¹⁰ Павел былай деди:

– Мен Қайсардың хуқим гүрсиси алдында турман. Мен усы жерде хуқим етилиўим тийис. Мениң яхудийлерге хеш қандай жаманлық ислемегенимди өзиниз жүдә жақсы билесиз. ¹¹ Егер мен айыплы болсам хәм өлимге ылайықлы бир нәрсе ислеген болсам, өлимнен бас тартпас едим. Ал егер булардың маған тағып атырған айыптары тийкарсыз болса, онда хеш бир адамның мени олардың қолына ушлап бериўге хақысы жоқ. Мен Қайсардың хуқимин талап етемен.

¹² Сонда Фест кенесгөйлери менен мәсләхәтлескеннен соң:

– Сен Қайсардың хуқимин талап еттин, енди Қайсарға барасан, – деп жуўап берди.

Павел Агриппа патшаның алдында

¹³ Бир қанша күннен соң, Агриппа патша менен Верника Фестти қутлықлаў ушын Кесарияға келди. ¹⁴ Олар сол жерде көп күн қалғанлықтан, Фест Павелдин исин патшаға билдирип былай деди:

– Бул жерде Феликс қамақта қалдырып кеткен бир адам бар. ¹⁵ Мен Ерусалимде болғанымда, яхудийлердин бас руўханийлери менен ақсақаллары оған айып тағып, оны жазалаўымды талап қылған еди.

¹⁶ Мен оларға: «Айыпланыўшы өз айыплаўшылары менен жүзлеспей турып, оған тағылып атырған айыптардан өзін қорғаўға мүмкиншилик берместен, оны ушлап бериў – римлилердин әдетине қайшы келеди», – деп жуўап бердим. ¹⁷ Сонлықтан олар мениң менен бул жерге келгенде, мен ўақытты босқа жибермей, ертеңине-ақ хуқим гүрсисине отырдым да, сол адамның алып келиниўин буйырдым. ¹⁸ Бирақ айыплаўшылар орынларынан турғанда, оған мен күткен айыптардың хеш бирин тақпады. ¹⁹ Тек олардың өз дини хәм бир Ийса атлы өлген, бирақ Павел тири деп тастыйықлаған Адам хаққында айырым тартыслары бар екен. ²⁰ Мен бул мәселени қалай шешиўди билмей албырап, Павелден: «Ерусалимге барып, усылар бойынша сол жерде хуқим етилиўди қәлейсең бе?» – деп сорадым.

²¹ Бирақ ол өз исин Қайсардың қарауын хәм оған дейин камақта қалдырылыуын талап етти. Сонлықтан мен оны Қайсарға жоллауыма дейин камақта болыуын буйырдым.

²² Сонда Агриппа Фестке:

— Бул адамды мен де тыңлағым келеди, — деди.

— Оны ертең-ақ тыңлайсыз, — деди Фест.

²³ Ертеңине Агриппа менен Верника уллы сән-салтанат пенен келип, мыңбасылар хәм қаланың абырайлы адамлары менен бирликте рәсмий залға кирди. Фесттиң буйрығы бойынша Павел алып келинди. ²⁴ Фест былай деди:

— Патша Агриппа хәм усы жердеги хәмме адамлар! Сизлер мына адамды көрип тұрсызлар. Ерусалимде де, бул жерде де, пүткіл яхудий халқы оның үстинен маған шағым жасап: «Ол буннан былай жасамауы тийис» — деп бақырысқан еди. ²⁵ Бирақ мен оның өлим жазасына ылайық хеш қандай ис ислеменгенин анықладым. Оның өзи Қайсардың хукимин талап еткенликтен, оны Қайсарға жиберіуіге қарар еттим. ²⁶ Ал менде болса, ол хакқында хукимдарға жазғандай, белгили хеш нәрсе жоқ. Сонлықтан бул тергеудің нәтижесинде маған жазыуға бир нәрсе табылып қалар деп, оны сизлердің алдыңызға, әсиресе, патша Агриппа, сизиң алдыңызға шығардым. ²⁷ Өйткени тутқынды Қайсарға жоллап, оған қойылған айыптарды билдирмеу надурис болар, деп ойлайман.

Жигирма алтыншы бап

Павелдің өзін ақлауы

¹ Агриппа Павелге:

— Өзинди ақлап сөйлеуіңе рухсат бериледи, — деди.

Сонда Павел қолын көтеріп ишарат етти де, өзін ақлап сөйлей баслады:

² — Патша Агриппа! Яхудийлердің маған тағып атырған барлық айыптарына қарсы бүгін өзимди сизиң алдыңызда ақлап атырғаным ушын бахтиярман, деп есаплайман. ³ Себеби әсиресе сиз яхудийлердің үрп-әдетлерин хәм тартыслы мәселелерин жақсы билесиз. Сонлықтан мени сабырлылық пенен тыңлауыңызды өтиниш етемен.

⁴ Дәслеп өз елимде, соңынан Ерусалимде жаслығымнан бери қалай өмир сүргенимди пүткіл яхудийлер биледи. ⁵ Олар мени көп ұақыттан бери таныйды хәм егер қәлесе, динимиздің ең қатал бағыты бойынша парисей болып жасағаным тууралы гүуалық бере алады. ⁶ Енди болса, Қудайдың ата-бабаларымызға берген үәдесинен үмит еткенім ушын, мен усы жерде турып, хуким етилип атырман.

⁷Бизиң он еки урыўымыз күни-түни Қудайға бар ықласы менен хызмет етип, бул ўәдениң орынланыўынан үмит етеди. О, патшам! Мени яхудийлер, мине, усы үмит себепли айыпламақта. ⁸Қудайдың өлилерди тирилтиўин сизлер неге исенип болмайтуғын нәрсе, деп есаплайсызлар?

⁹Ҳақыйқатында мен де Насыралы Ийсаның атына қарсы қолымнан келген хәмме нәрсени ислеўим керек, деп ойлайтуғын едим. ¹⁰Мен буны Ерусалимде иследим де. Бас руўханийлерден алған бийлик пенен исениўшилердиң көбисин камаққа салдырдым. Оларға өлим жазасы берилиўи ушын даўыс беретуғын едим. ¹¹Мәжилисханама-мәжилисхана жүрип, оларды тез-тез жазалап, Ийсаға тил тийгизиўге мәжбүрлейтуғын едим. Оларға қәхәрли болғаным соншелли, хәтте, оларды жат қалаларда да қуўдаладым.

¹²Бир мәрте мен бас руўханийлерден бийлик хәм тапсырма алып, Дамасққа қарай жолға шықтым. ¹³О, патшам! Тал түсте жолда баратырғанымда, аспаннан түсип, мениң хәм жолдасларымның әтирапын жарқыратып жиберген қуяштың сәўлесинен де жарық бир нур көрдим. ¹⁴Хәммемиз жерге жығылғанымызда, бир даўыстың маған еврей тилинде сөйлегенин еситтим: «Саул, Саул, сен неге Мени қуўдалап атырсаң? Қудайға қарсы турсаң*, өзине зыян болады».

¹⁵«Ийем, Сен кимсең?» — деп сорадым мен. Ийемиз жуўап берип былай деди: «Мен — сен қуўдалап атырған Ийсаман. ¹⁶Қәне, тикейип, орныңнан тур! Мени көргениң хәм Мениң саған көрсетежақ нәрселерим хәкқинда гүўалық бериўиң ушын, және де, сени Өз хызметиме тайынлаў ушын саған көриндим. Сен көргенлериң хәм саған көрсетежақ нәрселерим хәкқинда гүўалық бересең. ¹⁷Мен сени өз халқыңның хәм басқа миллетлердиң қолынан қутқараман. ¹⁸Басқа миллетлердиң көзлерин ашып, оларды қараңғылықтан жақтыға, шайтанның қолы астынан Қудайға апарыў ушын сени оларға жиберип атырман. Солай етип, олардың гүналары кеширилип, Маған деген исенимлери менен мухаддес адамлардың арасынан үлес алсын».

¹⁹Сонлықтан, патша Агриппа, аспаннан берилген аянға бағынбай тура алмадым. ²⁰Дәслепп Дамасқ, соңынан Ерусалим хәм пүткил Яхудия үлкесиндеги яхудийлерге, және басқа миллетлерге де тәўбе етип Қудайға қайтыўды хәм тәўбеге ылайық ислер ислеўди жәриялап жүрдим. ²¹Яхудийлердиң мени Ибадатханада услап, өлтирмекши болғанының себеби усы. ²²Бирақ бүгинги күнге дейин маған Қудай жәрдем берип келмекте. Сонлықтан үлкен-киши, хәммеге гүўалық берип, усы жерде турман. Мениң айтып турғанларым пайғамбарлардың

---

* 26:14 Сөзбе-сөз: ништерге қарсы тепсең (греклердиң тураклы сөз дизбеги).

хәм Муўсаның болжап айтқанларынан басқа емес. ²³ Олар Масихтың азап шегетуғынын хәм биринши болып өлимнен тирилетуғынын, Өз халқына хәм басқа миллетлерге нур хаккында жәриялайтуғынын билдирген еди.

²⁴ Павел усы тәризде өзін ақлап турғанда, Фест бәлент даўыс пенен:

– Павел, сениң есиң дурыс емес! Көп оқығаның сени ақылыңнан аздырыпты! – деди.

²⁵ Павел былай деди:

– Есим дурыс, хұрметли Фест! Мениң сөзлерим хакыйкатқа хәм ақылға сай. ²⁶ Патша бул нәрселер хаккында жақсы билгенликтен, мен оның менен еркин сөйлесип турман. Булардың хеш бириниң оның дыққатынан шетте қалмағанына исенемен. Өйткени бул бир шетте болған жок. ²⁷ Патша Агриппа! Сиз пайғамбарлардың сөзлерине исенесиз бе? Билемен, исенесиз.

²⁸ Сонда Агриппа Павелге:

– Мени аз-маз ўақыттың ишинде көндирип, масихый қылмақшы-мысаң? – деди.

²⁹ – Аз болсын, көп болсын, тек сиз емес, ал бүгин мени тыңлап отырғанлардың хәммеси мына шынжырларсыз мен сыяқлы болыўын Қудайдан тилеймен, – деди Павел.

³⁰ Сонда патша, хәким, Верника хәм олар менен отырғанлар орындарынан турды. ³¹ Олар сыртқа шығып, өз ара: «Бул адам өлимге ямаса қамалыўға ылайық хеш нәрсе ислемен», – дести.

³² Агриппа Фестке: «Егер бул адам Рим патшасы-Қайсардың хүкимин талап етпегенде, оны азат қылыўға болар еди», – деди.

Жигирма жетинши бап

Павелдиң Римге қарай жолға шығыўы

¹ Италияға кеме менен кетиўге қарар еткенимизде, Павел менен басқа айырым тутқынлар Август* әскерий бөлиминен болған Юлий атлы бир жүзбасыға тапсырылды. ² Азия үлкесиниң жағаларындағы жағысларға баратуғын Адрамиттиң кемесине минип, бизлер жолға шықтық. Жанымызда Салоникадан келген македониялы Аристарх та бар еди.

³ Ертеңине Сидонға жетип келдик. Юлий Павелге адамгершилик ислеп, оның өз мүтәжликлерине жәрдем алыўы ушын, досларына барып келиўине рұхсат етти. ⁴ Ол жерден кеме менен және жолға

* 27:1 *Август* – Рим императоры.

шықтық. Самал қарсы алдымыздан есип турғанлықтан, Кипр атауының ық жағы менен жүрдик. ⁵ Киликия хәм Памфилия үлкелеринин қарсы алдындағы теңизден өтип, Ликияның Мира қаласына келдик. ⁶ Жүзбасы сол жерде Италияға баратуғын Искендериядан келген кемени тауып, бизлерди оған мингизди. ⁷ Көп күн бойы әсте-ақырын жүзип, зорға дегенде Книдосқа жетип бардық. Самалға қарсы жүзиу қыйын болғанлықтан, Крит атауының ық жағы менен Салмон қаласының қасынан өттик. ⁸ Жаға бойлап зордан жүзип, Ласея қаласының қасындағы «Гөззал жағыс» деген жерге келдик.

⁹ Бизлер көп уақытты сарп етип алдық. Хәтте, яхудийлердин ораза күнлери* де өтип кеткенликтен, енди жүзиу кәуипли еди. Сонлықтан Павел оларға ескерттип:

¹⁰ – Адамлар! Бул жолымыз тек жүк хәм кеме ушын емес, ал жанларымыз ушын да жүдә кәуип-кәтерли болатуғынын көрип турман, – деди.

¹¹ Бирақ жүзбасы Павелдин сөзлеринен гөре, кеме айдаушысы менен кемениң хожайынының сөзине кулақ асты. ¹² Жағыс қыслауға қолайлы болмағанлықтан, кемедегилердин көбиси жолға шығыуды хәм илажы болса Феникске жетип, қысты сол жерде өткизиуды шешти. Феникс – кубла-батыс хәм арқа-батыс тәреплерге караған, Критте жайласқан бир жағыс еди.

Теңиздеги дауыл

¹³ Кубладан жумсақ самал есе баслағанда, олар өз максетимизге жеттик деп ойлап, көшкини көтерди де, Криттиң жағасы менен жүзип кетти. ¹⁴ Бирақ көп өтпей, атау тәрептен «Арқа-шығыс» деп аталатуғын дауыл бастырып келди. ¹⁵ Кеме дауыл тәрепинен искенжеге алынып, самалға қарсы тура алатуғын күшимиз болмағанлықтан, бизлер тәслим болып кете бердик. ¹⁶ «Кавда» деп аталатуғын бир киши атаудың ық жағына жеткенимизде, кемениң қайығын зорға дегенде сақлап үлгердик. ¹⁷ Кемешилер қайықты жоқарыға тартып шығарып, кемени арқан менен беккем етип байлап қойды. Ливия жағасының қайыр жерлерине тийиуден қорқып, желқомды түсирди де, ығып кете берди. ¹⁸ Дауыл бизлерди қатты қыйнағанлықтан, олар ертеңине кемеден жүк ылақтыра баслады. ¹⁹ Үшинши күни кеменин курал-сайманларын да өз қоллары менен теңизге ылақтырды. ²⁰ Көп күн бойы қуяш та, жұлдызлар да көринбеди. Дауыл еле қәхәрли болғанлықтан, ақырында аман қалыудан үмитимизди пүткіллей үздик.

---

* 27:9 Яғный: қутқарылыу күнлери. Бул күнлер теңизде күшли дауыллар көтерилетуғын күз айларына туура келетуғын еди.

²¹ Адамлар көп ұақыттан бери хеш нәрсе жемеген еди. Сонда Павел ортаға шығып былай деди:

— Адамлар! Маған кулақ асып, Криттен шықпағаныңызда, бундай кәуип-кәтер менен шығынға ушырамаған болар едик. ²² Бирақ енди сизлерди мәрт болыўға шақыраман. Тек кеме ғана апатқа ушырап, аранызда хеш бир жан набыт болмайды. ²³ Себеби мен тийисли болып, хызмет етип жүрген Қудайдың бир периштеси өткен түни жаныма келип, ²⁴ былай деди: «Қорқпа Павел! Сен Рим патшасы-Қайсардың алдына барыўың тийис. Және Қудай сениң менен сапарлас болғанлардың хәммесин саған бағышлады». ²⁵ Сонлықтан, адамлар, мәрт болыңлар! Мен Қудайға исенемен: маған не айтылса, сол болады. ²⁶ Бизлер бир атаўға ығызылып апарылыўымыз тийис.

Кемениң апатқа ушыраўы

²⁷ Даўылдың басланғанына он төрт күн болғанда, бизлер Адрия теңизинде* ығып жүр едик. Шама менен түнниң ярымында кемешилер қандай да бир курғақлыққа жақынласқанын шамалады. ²⁸ Сонда олар теңиздиң тереңлигин өлшеп, жигирма кулаш екенин билди. Аз-маз ұақыттан соң және өлшеп көргенде, он бес кулаш екенин көрди. ²⁹ Суўдың астындағы жартасқа урылыўымыздан қорқып, олар кемениң арт бетинен төрт көшки ылақтырды да, таңның тезирек атыўын тилеп, дуға етті. ³⁰ Кемешилер кемеден кашпақшы болып, алдыңғы тәрептен көшки таслаўды сылтаўлады да, қайықты теңизге түсире баслады. ³¹ Бирақ Павел жүзбасы менен әскерлерге:

— Булар кемедә қалмаса, сизлерге аман қалыў жоқ, — деди.

³² Сонда әскерлер қайықтың арқанларын кесип, оны теңизге түсирип жиберди.

³³ Таң атайын деп турғанда, Павел хәммени аўқат жеўге үгитлеп:

— Хеш нәрсе жемей аўқатсыз қалып күткениңизге бүгин он төрт күн болды. ³⁴ Сонлықтан аўқат жеп алыўыңызды өгиниш етемен. Бул аман қалыўыңыз ушын зәрүр. Хеш қайсысыңыздың бир тал шашыңыз да набыт болмайды, — деди.

³⁵ Павел усыларды айтып болып нанды алды да, хәммениң алдында Қудайға шүкирлик билдирип, нанды бөлип жей баслады. ³⁶ Сонда хәмме жигерленип, аўқат жеди. ³⁷ Кемедә барлығымыз болып еки жүз жетпис алты жан едик. ³⁸ Аўқатқа тойып болғаннан соң, олар бийдайды теңизге төгип, кемени жеңиллетти.

---

* 27:27 *Адрия теңизи* — бурынғы ұақытлары Италияның кубла тәрепинде жайласқан теңиз.

³⁹ Таң атқанда, кемешилер өзлери келген жерди танымады. Бирақ жағасы қумлық болған бир қолтықты көріп қалып, мүмкин болса, кемени сол жерге апарып тоқтатыўды уйғарды. ⁴⁰ Көшкилердин арқанларын кесип, теңизге таслады да, рульлерди байлаған арқанларды шешти. Алдыңғы желқомды самал тәрәпке көтерип, жағаға қарай жүзип кетти. ⁴¹ Бирақ кеме бир қумлы сайыз жерге тап болып, тумсығы қумға батты да, қыймылдамай қалды. Ал артқы жағы күшли толқынлар тәрәпинен соққыланып, сынып кетти.

⁴² Тутқынлар жүзип қашып кетеди деп ойлап, әскерлер оларды өлтирмекши болды. ⁴³ Бирақ жүзбасы Павелди қутқарғысы келип, әскерлерге бул нийетин иске асырыўға тыйым салды. Соңынан жүзип билетуғынларға биринши болып өзлерин теңизге атып, жағаға шығыўларын буйырды. ⁴⁴ Ал қалғанлары болса, кимиси тахтай, кимиси кемениң сынық бөлеклеринен услап, олардың излеринен жетип барды. Солай етип, хәммеси аман-есен жағаға шықты.

Жигирма сегизинши бап

Мальтада

¹ Аман қалғанымыздан соң, атаўдың атының Мальта екенин билдик. ² Жергиликли адамлар бизлерге әдеттен тыс адамгершилик көрсетти. Жаўын жаўып, күн суўық болғанлықтан, олар от жағып, хәммемизди жақсы қабыл етти. ³ Павел бир қушақ отын жыйнап, оттың үстине салды. Сонда оттың ыссысынан қашқан бир уўлы жылан оның қолына жабысты. ⁴ Жергиликли адамлар Павелдин қолына жыланның асылып турғанын көріп, бир-бирине:

— Бул адам, сөзсиз, адам өлтирген қанхор екен. Теңизден аман қалған болса да, әдиллик қудайы* оның тири қалыўына жол қоймады, — дести.

⁵ Бирақ Павел қолын силкип, жыланды оттың ишине ылақтырып жиберди хәм хеш қандай зыян көрмеді. ⁶ Олар Павелдин денесиниң исип кетиўин ямаса бирден өлип қалып, жерге жығылыўын күтип тур еди. Бирақ узақ ўақыт күтип, оған хеш қандай зыян келмегенин көргенде, пикирлерин өзгертип: «Ол бир қудай», — дести.

⁷ Бизлер турған жердин жақынында атаўдың басшысы болған Публий атлы адамның жер-мүлки бар еди. Ол бизлерди үйине қабыл етип, үш күн мийман қылды. ⁸ Сол ўақытта Публийдin әкесиниң ыссылығы көтерилип, иши өтип аўырып жатырған еди. Павел

---

* 28:4 Яғный: греклердин мифологиясы бойынша, әдилликти сақлайтуғын хаял қудай.

оның жанына барып дуға етті де, қолларын оның үстине қойып, шыпа берді. ⁹ Усы ұақыядан соң, атаудағы басқа ауырыу адамлар да келип, шыпа табатуғын еді. ¹⁰ Олар бизлерге көп хұрмет көрсетти хәм жолға шығып баратырғанымызда керекли нәрселерди кемеге жүкледі.

Павелдің Римге жетип барыуы

¹¹ Үш айдан соң, сол атауда қыслап қалған «Егиз құдайлар»* деп аталатуғын Искендериядан келген бир кеме менен жолға шықтық. ¹² Сиракуз қаласына барып, үш күн қалдық. ¹³ Ол жерден жолымызды дауам етип, Региумға келдик. Ертенине кубладан есе баслаған самалдың жәрдеми менен еки күнде Пuteолийге бардық. ¹⁴ Ол жерден тууысқанларымызды таптық. Олардың өтиниши бойынша, бизлер олар менен бирге бир хәпте қалдық. Ақырында бизлер Римге келдик. ¹⁵ Хабарымызды еситкен Римдеги тууысқанларымыз бизлерди күтип алыу үшін Аппий майданы** хәм «Үш мийманхана» ға дейин келди. Павел оларды көргенде Қудайға шүкирлик етип, жигерленип қалды. ¹⁶ Римге келгенимизде, Павелге өзін қарауыллайтуғын әскер менен өз алдына жасауға рухсат етилди.

Павелдің Римде ұаз айтыуы

¹⁷ Үш күннен соң, Павел Римдеги яхудий жетекшилерин бирге жыйналыуға шақырды. Олар жыйналғанда, Павел былай деди:

— Тууысқанларым! Мен халқымызға ямаса ата-бабаларымыздың үрп-әдетлерине қарсы хеш нәрсе ислемесем де Ерусалимде тутқын болып, римлилердің қолына тапсырылдым. ¹⁸ Олар мени тергеп болғаннан соң, босатып жибермекши болды. Өйткени маған өлим жазасын беретуғындай хеш қандай тийкар жоқ еді. ¹⁹ Бирақ, яхудийлер буған қарсы шыққанлықтан, мен Рим патшасы-Қайсардың хұкимин талап етиуге мәжбүр болдым. Деген менен, буны мен өз халқымды айыпламақшы болып ислемедім. ²⁰ Сонлықтан сизлерди бул жерге усылар хәққинда сөйлесип, ушырасыуға шақырдым. Себеби мен Израилдың үмити ушын мына шынжырлар менен байланғанман.

²¹ Олар Павелге:

— Сен тууралы Яхудиядан хат алмадық, ол жерден келген өзимиздің адамлардың*** хеш бири сен тууралы жаман хабар да әкелмеді

* 28:11 *Егиз құдайлар* — грекше «Диоскур». Грек мифологиясы бойынша, бас құдай Зевстиң еки егиз баласы.

** 28:15 Ямаса: Аппий базары.

*** 28:21 Сөзбе-сөз: тууысқанларымыздың.

ямаса жаман нәрсе де айтпады. ²² Бирақ бизлер сениң пикиринди өзиннен еситиўди қәлеймиз. Өйткени хәмме жерде сен тийисли болған бул топарға қарсы шығып атырғанын билемиз, – деди.

²³ Олар Павел менен бир күнди белгилеп, сол күни көп адамлар менен бирге ол болып атырған жерге келди. Павел азаннан кешке дейин оларға Қудайдың Патшалығы туўралы гүўалық берип, түсіндирди. Муўсаның Нызамына хәм пайғамбарлардың Жазыўларына тийкарланып, оларды Ийса ҳаққында айтылғанларға исендириўге хәрекет етти. ²⁴ Айырымлары Павелдин сөзлерине исенди, ал базылары исенбей қалды. ²⁵ Өз ара бир келисимге келе алмай, Павел мына соңғы сөзлерин айтып турғанда олар кете баслады:

– Мухаддес Руўх Ийшая пайғамбар арқалы ата-бабаларыңызға былай сөйлеп, дурыс айтқан:

²⁶ *«Бул халыққа барып, мыналарды айт:*

Тыңлап еситесизлер, бирақ ҳеш түсинбейсизлер,

Қарайсызлар, бирақ ҳеш көрмейсизлер.

²⁷ *Себеби бул халықтың кеўли қайсар болып, қулақлары питип қалған, олар көзлерин де жумып алған.*

Олай болмағанда, олардың көзлери көрер еди,

қулақлары еситер еди, кеўиллери түсинер еди.

Олар Маған қайтып келсе, Мен оларға шыпа берер едим»*.

²⁸ Мынаны билип қойынлар: Қудай Өзиниң бул қутқарылыўын басқа миллетлерге берди. Олар буны қабыл алады. [²⁹]**

³⁰ Павел кирейге алған жайында толық еки жыл болып, өзін көриўге келгенлердин хәммесин қабыл етти. ³¹ Ол батыллық пенен, хеш бир тосқынлықсыз Қудайдың Патшалығы туўралы жәриялап, Ийемиз Ийса Масих ҳаққында тәлим берди.

* 28:26-27 Ийшая 6:9-10.

** 28:29 Басқа нускада мына аят бар: «Павелдин бул сөзлеринен соң, яхудийлер өз ара қатты тартысып, сол жерден кетип қалды».

Яқыптың хаты

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хат Яқып тәрeпинен жазылған болып, ол Жаңа Келисимдеги ең биринши китаплардың бири.

Яқып бул хатты куўдалаўлар себепли тарқалып кеткен исениўшилерди жигерлендирип, оларға жубаныш бериў ушын жазған еди.

Хаттағы баслы тема – исенимди ислер аркалы көрсетиўден ибарат. Хатта хәр қандай сынаўларды куўаныш пенен қабыл етиў кереклиги хаққында хәм еки жүзлиликтен қашып, хәмме нәрседе хадал болыў кереклиги хаққында сөз етиледи. Және де, исениўши дуўа еткенде, Қудайдың сөзине бойсынғанда, барлық ислерде, тилди тыйыўда х. т. б. нәрселерде хадал болыўы хәм өмирдиң хәмме тараўларында өзін масихый қылып көрсетиўи кереклиги хаққында айтылады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Мен, Қудайдың хәм Ийемиз Ийса Масихтың* қулы Яқыптан, жер жүзине тарқалып кеткен Қудайдың халқына** сәлем!

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыўшы.

** 1:1 Сөзбе-сөз: он еки урыўға.

Сынау хәм азғырыу

²Хәй, тууысканларым, түрли сынауларға ушырағаныңызда оны үлкен кууаныш пенен қабыл етиңлер. ³Себеби исенимиңиздің сыналыуынан сабырлық пайда болатуғынын билесизлер. ⁴Хеш бир кемшиликсиз, жетилискен хәм минсиз адамлар болыуыңыз ушын толық сабырлық етиңлер. ⁵Егер араңыздағы бириңиздің даналығы кем болса, хәммеге сақыйлық пенен, айыпламай беретуғын Қудайдан сорасын. Қудай оған береді. ⁶Бирақ хеш гүманланбастан, исеним менен сорасын. Өйткени гүманланған адам самал менен шайкатылып тынышсызланған теңиз толқынына уқсайды. ⁷⁻⁸Өзиниң пүткил жолларында тураксыз болған, бундай еки ойлы адам Ийемизден бир нәрсе аламан, деп ойламын.

⁹Төмен жасайтуғын тууыскан Қудайдың өзине берген мәртебеси менен мақтансын. ¹⁰Ал бай тууыскан өз пәслиги менен мақтансын. Себеби бай адам даладағы гүл сыяклы солып қалады. ¹¹Куяш шығып, жәзийрама ыссысы менен шөпти кууратып таслайды. Оның гүли төгилип, көркиниң гөззаллығы жоғалады. Бай адам да усылай өз ислери менен солып жок болады.

¹²Сынауға шыдаған адам бахытлы! Өйткени ол сынаудан өткеннен соң, Қудайдың Өзин сүйетуғынларға үде еткен өмир тажын алады.

¹³Азғырылыуға түскенде хеш ким: «Мен Қудай тәрөпинен азғырылып атырман», – демесин. Себеби Қудай жаманлық пенен азғырыла алмайды хәм Оның Өзи де хеш кимди азғырмайды. ¹⁴Бирақ хәр ким өзиниң жаман қәлеулерине берилип, алданып азғырылады. ¹⁵Кейин сол қәлеу хәмледар болып, гүнаны тууады. Ал гүна жетилисип, өлимди тууады.

¹⁶Хәй, сүйикли тууысканларым, алданбанлар! ¹⁷Хәр қандай жақсы хәм минсиз сый жоқарыдан, нурлар Әкеси болған Қудайдан келеди. Онда хеш қандай өзгерис ямаса өзгеріуши көленке жок. ¹⁸Оның жаратқанларының арасында биринши мийуелери болыуымыз ушын, Ол Өз қәлеуі бойынша бизлерди хәкыйқат сөзи менен өмирге еристирди.

Тыңлау хәм орынлау

¹⁹Сүйикли тууысканларым, мынаны есте сақлаңлар: хәр бир адам еситиуде шаққан, сөйлеуде ақырын, ғәзепленіуде де ақырын болсын. ²⁰Өйткени адамның ғәзеби Қудайдың талап еткен хәклығын иске асыра алмайды. ²¹Сонлықтан хәр қандай ипласлықты хәм хәме жерди жайлап кеткен жаманлықты таслап, өзлериңизде егилген, жанларыңызды қутқара алатуғын Қудайдың сөзин кишипейиллик пенен қабыл етиңлер.

²² Сөзди тек тыңлаушылар болып, өз-өзинизди алдамаңлар, оны орынлаушылар болыңлар. ²³ Егер ким де ким сөзди тыңлап, оны орынламаса, ол өз тәбiiйғый келбетин айнада көрген адамға уқсайды. ²⁴ Себеби ол өзін көріп болып, кетип қалады хәм қандай екенін дәрхал ұмытады. ²⁵ Бирақ азатлық беріуши минсиз ңызамға* анықлап қарайтуғын хәм ол бойынша жасайтуғын адам ұмытшақ тыңлаушы болмай, оны ис жүзинде қолланады. Бундай адам өз ислери менен бахытлы болады.

²⁶ Өзін диншил деп есаплап, тилин тыймаған адам өзін өзи алдаған болады. Оның диншиллиги бос. ²⁷ Әкемиз Құдайдың алдында пәк хәм қәтесиз диншиллик бұл – жетим-жесирлерге қыйын күнлерінде жәрдем етип, өзін дүньяның напәкликлеринен сақлау.

Екинши бап

¹ Хәй, тууысқанларым, ұллы Ийемиз Ийса Масихқа исеними бар сизлер адамларды алаламаңлар. ² Егер сизлердің жыйналысыңызға алтын жүзикли, сәнли кийимлер кийген бир адам менен жупыны кийим кийген бир жарлы адам келсе, ³ сизлер сәнли кийим кийген адамға хұрмет көрсетип: «Сиз бұл жерге, жақсы жерге отырын», ал жарлы адамға болса: «Сен ана жерде тұр» ямаса: «Аяқ бетимде отыр» десеңлер, ⁴ араңызда алалық жасап, жаман нийетли хұким шығарушылар болып қалмайсызлар ма?

⁵ Қулақ салыңлар, сүйикли тууысқанларым: Құдай бұл дүньяда жарлы болғанларды исенімде бай болуы хәм Өзін сүйгенлерге үәде еткен Патшалығының мийрасхорлары болуы ұшын таңламады ма? ⁶ Бирақ сизлер жарлыны бийабырай қылдыңыз-ғо. Сизлерге зулымлық жасап атырған байлар емес пе? Сизлерди хұкимханаларға сүйреп апаратуғын да байлар емес пе? ⁷ Сизлерге берілген қәдрили атты мазақ қылушылар да олар емес пе?

⁸ Мухаддес Жазыудағы: «*Өзиңди сүйгениң сыяқлы, жаныңдағы адамды да сүй*»**, – деген баслы ңызамды хәқыйқаттан орынласаңлар, жақсы қыласызлар. ⁹ Бирақ адамларды алаласаңлар, гүна ислеп атырған боласызлар хәм Мухаддес ңызам алдында жынаятшы сыпатында жазаланасызлар. ¹⁰ Өйткени ким де ким Мухаддес ңызамды толығы менен орышлап, тек бир нәрседе айыплы болса, ол пүткил Мухаддес ңызамға қарсы гүнакар болады. ¹¹ Себеби «*Неке*

* 1:25 Яғный: Масихтың ңызамына.

** 2:8 Лебий 19:18.

хадаллығын бузба»*, – деген Қудай, «Адам өлтирме»**, – де деген. Егер сен неке хадаллығын бузбасаң да, бірақ адам өлтирсең, Мухаддес Нызамға қарсы жынаятшы боласаң. ¹² Азатлық беріуші нызам*** бойынша хұким етилетуғынлар сыяқлы сөйлендер хәм ис туыңлар. ¹³ Өйткени хұким – рехимсиз адамға рехимсиз. Ал рехим хұкимнен үстин.

Исенім хәм ислер

¹⁴ Туұысқанларым, егер ким де ким исеними барлығын айтып, жақсы ислер қылмаса, не пайдасы бар? Бундай исенім оны қутқара ала ма? ¹⁵ Бир ер ямаса хаял туұысқанымыз жалаңаш қалып, күнделик азығына зар болса, ¹⁶ араңыздағы бириңиз оларға: «Аман-есен барың, жылының хәм тойың» десе, бірақ денесине керекли затлар бермесе, буннан не пайда? ¹⁷ Сол сыяқлы, ислерсиз исенім де өз-өзинен өли. ¹⁸ Бірақ биреу: «Сениң исенімиң бар, менің ислерим бар. Маған ислерсиз исеніминди көрсет, ал мен саған исеніминди ислерим аркалы көрсетейин», – дейди. ¹⁹ Сен Қудайдың жалғыз екеніне исенесең бе? Жақсы қыласаң. Жинлер де буған исеніп, қалтырасады. ²⁰ Хәй, ақылсыз адам, ислерсиз исеніминнің пайдасыз екенін билиүди қәлейсең бе? ²¹ Бабамыз Ибрайым улы Ысақты қурбанлық шалынатуғын орынға бағышлап, ислери менен ақланбады ма? ²² Көрип турғанындай, исеними оның ислери менен хәрекет етти. Исеними ислери менен кәмал тапты. ²³ Солай етип, «Ибрайым Қудайға исенди хәм сол себепли ақланды»****, – деп жазылған Мухаддес Жазыу орынланып, ол Қудайдың досты деп аталды. ²⁴ Көрип тұрсызлар, адам тек исеними менен емес, ислери менен ақланады. ²⁵ Сол сыяқлы, жансызларды қабыл етип, оларды басқа жолдан жиберген бузық хаял Рахаб та өз ислери менен ақланбады ма? ²⁶ Руұхсыз дене өли болғаны сыяқлы, ислерсиз исенім де өли.

Үшинши бап

Тилди тыйыу хакқында

¹ Хәй, туұысқанларым! Көплериңиз муғаллим бола бермеңдер. Себеби бизлердің, муғаллимлердің ауырырақ хұким алатуғынымызды билесіздер. ² Хәммемиз көп кәте ислеймиз. Егер ким де ким

---

* 2:11 Шығыу 20:14; Мухаддес Нызамды қайталау 5:18.

** 2:11 Шығыу 20:13; Мухаддес Нызамды қайталау 5:17.

*** 2:12 Яғный: Масихтың Нызамы.

**** 2:23 Жаратылыс 15:6; Ийшая 41:8; 2-Жылнама 20:7.

сөйлегенде кәте қылмаса, ол пүткіл денесин бойсындыра алатуғын минсиз адам болғаны.

³Бизлерге бойсыныуы ушын, атлардың ауызларына суўлық салып, олардың пүткіл денесин басқара аламыз. ⁴Кемелер де соншелли үлкен болып, күшли самаллар менен жүрсе де, кемешиниң қәлеген жерине жүдә кишкене руль менен бурылады. ⁵Сол сыяқлы, тил де денениң кишкене бир мүшеси болса да, көп мақтанады. Кишкене бир ушқын соншелли үлкен тоғайды жандырып жибере алады. ⁶Тил – бул от, денемиздиң мүшелери арасында бир жаманлық дүньясы. Ол пүткіл денемизди ипласлайды хәм өмиримизди жандырады. Оның өзи де дозақ отында жанады.

⁷Хәр түрли хайуанлар, қуслар, жер бауырлаушылар хәм тениз жаныуарлары адам тәрәпинен қолға үйретилген хәм қолға үйретилмекте. ⁸Бирақ тилди хеш бир адам бойсындыра алмайды. Ол токтатып болмайтуғын жаманлық болып, өлтириуши зәхәрге толы.

⁹Тилимиз бенен Ийемизди, Әкемизди алғыслаймыз. Сол тилимиз бенен Қудайға уксатып жаратылған адамларды ғарғаймыз да. ¹⁰Бир ауыздан хәм мақтау, хәм ғарғыс шығады. Тууысқанларым, бундай болмауы керек. ¹¹Бир булақтан хәм душшы, хәм ашшы суў шыға ма? ¹²Тууысқанларым! Әнжир ағашы зәйтүн ямаса жүзим ағашы әнжир бере ала ма? Ашшы булақ та душшы суў бере алмайды.

¹³Араңызда дана хәм түсимпаз адам ким? Бундай адам өз даналығын жақсы жүрис-турысы арқалы көрсетип, кишипейиллик пенен жақсы ислер ислеуи тийис. ¹⁴Бирақ егер жүрегинизде ашшы күншиллик хәм менменлик бар болса, онда мақтанбанлар, хақыйқатқа қарсы жалған сөйлеменлер. ¹⁵Бундай «даналық» жоқарыдан түспеген. Бундай «даналық» дүньядан, адам тәбиятынан, шайтаннан. ¹⁶Өйткени қай жерде күншиллик хәм менменлик бар болса, сол жерде тәртипсизлик хәм хәр түрли жаманлық болады.

¹⁷Бирақ жоқарыдан түскен даналық бириншиден пәк, соңынан татыу, мүләйим, бойсынуышы, мийрим-шәпәәтке хәм жақсы жемислерге толы. Ол әдалатсыз хәм еки жүзли емес. ¹⁸Тынышлық пенен туқым сеуип, тынышлық орнатыушылар хақлық жемисин жыйнап алады.

Төртинши бап

Қудайға бойсыныңдар!

¹Араңыздағы урыс хәм жәнжеллер қаяқтан келип шығады? Денелериниздиң мүшелеринде урысып атырған қәлеулеринизден емес пе?

²Бир нәрсени қәлейсизлер, бирақ ерисе алмайсызлар. Сонлықтан

адам өлтиресизлер. Күншиллик етесизлер, бірақ кәлегениңизге ересе алмағанлықтан, жәнжеллесип урысасызлар. Сизлер Қудайдан сорамағаныңыз ушын, алмай атырсызлар. ³Сорасаңыз да алмай атырсызлар. Себеби жаман нийет пенен, өз нәпсінизге пайдаланыў ушын сорап атырсызлар.

⁴Хәй, опасызлар! Дүнья менен дос болыўдың Қудайға душпанлық екенин билмейсизлер ме? Дүньяның досты болыўды кәлеген адам өзин Қудайға душпан қылады. ⁵Мухаддес Жазыўда: «Қудайдың бизлерге салған Мухаддес Руўхы* бизлердің Қудайға садық болыўымызды қатты кәлейди»**, – деп босқа айтылған деп ойлайсызлар ма? ⁶Деген менен, Қудайдың бизлерге беретуғын мийрими және де уллырақ. Сонлықтан Мухаддес Жазыўда:

«Қудай менменлерге қарсы турады,

бірақ кишипейиллилерге Өз мийримин береді»***, –

делинген.

⁷Солай етип, Қудайға бойсыныңлар! Шайтанға қарсы турыңлар, сонда ол сизлерден қашып кетеді. ⁸Қудайға жақынласыңлар, сонда Ол да сизлерге жақынласады. Хәй, гүнакарлар, қолларыңызды гүнадан тазалаңлар! Хәй, еки ойлылар, жүреклеринизди пәкленлер! ⁹Қайғырыңлар, аза тутып, жыланлар! Күлкиңиз азаға, куўанышыңыз қайғыға айлансын. ¹⁰Ийемиздің алдында өзлеринизди пәс тутыңлар, Ол сизлерди мәртебелі қылады.

Бир-бириңизди жаманламаңлар!

¹¹Туўысканларым, бир-биринизди жаманламаңлар! Өз туўысканын жаманлайтуғын ямаса хүким ететуғын адам Мухаддес Нызамға қарсы сөйлеп, оны хүким еткен болады. Егер сен Мухаддес Нызамды хүким етсең, онда Мухаддес Нызамды орынлаўшы емес, ал оны хүким етиўши боласаң. ¹²Нызам шығарыўшы хәм хүким етиўши – жалғыз Қудай. Тек ғана Ол қутқарыўға хәм набыт қылыўға күдиретли. Ал туўысканыңды**** хүким ететуғындай, сен ким болыпсаң?

Мақтаншақлық хаққында

¹³Енди «Бүгин ямаса ертең пәлен қалаға кетемиз, ол жерде бир жыл қалып, саўда-сатық ислеп, пайда көремиз», – дейтуғынлар,

* 4:5 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

** 4:5 Сөзбе-сөз: Қудай бизлерге салған руўхын қызғанып, жақсы көреді.

*** 4:6 Сулайманның нақыл-мақаллары 3:34.

**** 4:12 Сөзбе-сөз: жанындағы адамды.

тыңланлар! ¹⁴ Сизлер ертең не болатуғынын билмейсизлер-ғо. Өмириңиздің өзі не? Ол аз ұақыт көринип, кейин жоқ болатуғын пуу. ¹⁵ Оның орнына: «Егер Ийемиз кәлесе, жасаймыз хәм мынаны я ананы ислеймиз», – деп айтыуыңыз тийис. ¹⁶ Бирақ сизлер менменсип мақтанасызлар. Хәр қандай мақтаншақлық – жауызлық. ¹⁷ Солай етип, ким де ким жақсылық ислеуди билсе де, оны ислемесе, гүна қылған болады.

Бесинши бап

Байларға ескертиу

¹ Тыңланлар енди, хәй байлар, басыңызға түсетуғын бахытсызлықлар себепли өкирип жыланлар! ² Байлығыңыз ширип, кийимлериңизди күйе жеген. ³ Алтын хәм гүмислериңиз тат басқан. Олардың таты сизлерге қарсы гүуалық берип, денеңизди от сыяқлы жейди. Сизлер бул ақырғы күнлерде де байлық үстине байлық жыйнадыңлар.

⁴ Сизлер егинлериңизди орған жұмысшылардың ис хақысын жеп койдыңлар. Мине, сол орақшылардың дады Қудиретли Ийемиздин кулағына жетти. ⁵ Сизлер жер жүзинде молшылықта жасап, кәйип-сапа шектиңлер. Бауызланатуғын күнде өзлериңизди семирттиңлер. ⁶ Сизлер өзлериңизге қарсы турмаған хақ адамларды хүким етип өлтирдиңлер.

Сабырлы болыңлар!

⁷ Солай етип, тууысқанларым, Ийемиз келгенше, сабырлы болыңлар! Әне, дийхан сабырлық етип, биринши хәм соңғы жауынлар жауғанша, жердин қымбатлы зүрәэтин күтип атыр. ⁸ Сизлер де сабырлы болып, беккем турыңлар! Өйткени Ийемиздин келетуғын ұақты жақын. ⁹ Тууысқанлар, хүким етилмеуиңиз ушын бир-бириңизге қарсы наразылық билдиреңлер. Мине, хүким етиүши Ийемиз қапы алдында тур.

¹⁰ Хәй, тууысқанлар, Қудайдың атынан сөйлеген пайғамбарлардың қыйыншылықларда сабырлық еткенинен өрнек алыңлар. ¹¹ Сабырлық еткенлерди бизлер бахытлы деп есаплаймыз. Сизлер Аюптың сабырлығы хаққында еситтиңлер. Соңында Ийемиздин ол ушын нелер ислегенин де билесизлер. Ийемиз жүдә мийрим-шәпәәтли хәм рехимли.

¹² Хәй, тууысқанларым! Ең баслысы, ант ишпеңлер. Я аспан менен, я жер менен, я басқа нәрсе менен ант ишпеңлер. Тек «ауа» ныз ауа, «яғ» ыңыз яқ болсын. Сонда хүким етилмейсизлер.

Исеним менен етилген дуға

¹³Араңызда азап шегип атырған бар ма? Ол дуға етсин. Руўхы көтеринки адам бар ма? Ол Қудайға алғыс-мақтаў қосығын айтсын.

¹⁴Араңызда аўырыў адам бар ма? Ол исениўшилер жәмәетиниң ақсақалларын шақырсын. Олар Ийемиз Ийсаның аты менен оны май менен сылап, ол ушын дуға етсин. ¹⁵Исеним менен етилген дуға аўырыўға шыпа береді хәм Ийемиз оны аяққа турғызады. Егер ол гүна ислеген болса, гүнасы кешириледі. ¹⁶Солай етип, шыпа табыўыңыз ушын, бир-бириңиздиң алдыңызда гүналарыңызды мойындаңлар хәм бир-бириңиз ушын дуға етиңлер. Хәк адамның дуғасы жүдә күшли тәсирге ийе.

¹⁷Илияс та бизлер сыяқлы бир адам еди. Жаўын жаўмасын деп, ол күшли дуға еткенде, жерге үш жыл, алты ай жаўын жаўмады. ¹⁸Ол және дуға етти. Сонда аспаннан жаўын жаўып, жер өним берди.

¹⁹Хәй, туўысканларым! Араңызда бир адам хәкыйкат жолынан адасса, бириниз оны хәкыйкатқа қайтарса, ²⁰билсин, бир гүнакарды надурис жолдан қайтарған адам бир жанды өлимнен қутқарған хәм көп гүналарды жуўған болады.

Петрдің биринши хаты

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Петр жазған. Петр бул хатты Анадолы (хәзирги Түркия) үлкелеринде қуўдаланып атырған исениўшилерди қоллап-қуўатлаў ушын хәм оларды исенимде беккем турыўға жигерлендириў ушын жазды. Исеними себепли азап шеккен исениўши адам Ийемиз Масихтан өрнек алып, қыйыншылықларға шыдаўы тийис екенин нәсият етеди.

Және де, Петр өз хатында Қудай мухаддес болғаны сыяқлы, исениўшилер де жағдай қаншелли қыйын болса да мухаддес өмир кешириў кереклигин хәм жаманлыққа жақсылық пенен жуўап қайтарыў кереклигин айтады. Хүкиметке хәм басшыларға бойсыныў кереклигин жазады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Ийса Масихтың* елшиси Петрден, Понт, Галатия, Кападокия, Азия хәм Битиния үлкелерине тарқалып кеткен, сол үлкелерде жат жерли болып жасаған, Қудай тәрәпинен таңлап алынғанларға сәлем! ² Ийса Масихқа бойсынып, Оның қаны үстилеринизге себилип

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

тазаланыуыңыз ушын, Қудай Әке сизлерди әзелден-ақ таңлап алды хәм Мухаддес Руұх* сизлерди мухаддес қылды. Сизлерге мийрим хәм тынышлық мол-мол етип берилсин!

Жоғалмайтуғын үмит

³Ийемиз Ийса Масихтың Әкеси – Қудайға алғыслар болсын! Себеби Ол Өзиниң шексиз мийрим-шәпәәти менен бизлерди жаңадан туұылдырды. Сонлықтан Ийса Масихтың өлимнен тирилиуі арқалы бизлерге жоғалмайтуғын үмит** берди ⁴хәм ширимейтуғын, пәк хәм ескирмейтуғын бир мийрасқа еристирди. Усы мийрас сизлер ушын аспанда сақлаулы тур. ⁵Заманның ақырында аян болыуға таяр турған қутқарылыуға ерисиуіңиз ушын, сизлер исенимиңиз арқалы Қудайдың құдирети менен қорғалмақтасыз. ⁶Усы себепли қуұанып, шадланыңлар. Хәзир қысқа бир ўақыт хәр түрли сынауларға ушырағаныңызда азап шегийге туўра келсе де, ⁷бул исенимиңиздиң таза болыуы ушын пайдалы. Өйткени от пенен тазаланғанда жоқ болып кететуғын алтыннан қымбатлырақ болған исенимиңиз сынаудан өтип, сизлер Ийса Масих келгенде, мақтаў, данқ хәм хұрметке сазыуар боласызлар. ⁸Сизлер Масихты көрмеген болсаңыз да, Оны сүйесизлер. Хәзир Оны көре алмасаңыз да, Оған исенип, сөз бенен айтып жеткизиуіге қыйын болған бир әжайып хәм уллы қуұаныш пенен шадланбақтасызлар. ⁹Себеби исенимиңиздиң нәтийжесине, яғный жанларыңыздың қутқарылыуына ерисесизлер.

¹⁰Сизлерге берилетуғын мийрим хаққында пайғамбаршылық етип айтқан пайғамбарлар бул қутқарылыу туўралы муқиятлап изленип изертледі. ¹¹Олардың ишинде болған Масихтың Руұхы Масихтың шегетуғын азаптары хәм сол азаптардан соң келетуғын уллылық хаққында алдын ала билдиргенде, олар булардың қай ўақытта хәм қалай болатуғынын изертледі. ¹²Олардың изертлеп айтқанларының өзлериниң заманында емес, ал сизлердиң заманыңызда болатуғынын Қудай оларға ашық билдирди. Буларды, яғный Хош Хабарды аспаннан жиберилген Мухаддес Руұхтың құдирети менен жәриялаушылар сизлерге хәзир жәриялады. Хәтте, периштелер де буларды билиуді қатты қәлейди.

Мухаддес болыңлар!

¹³Солай етип, ақыл-ойыңызды ис-хәрекетке таярлап, сергек болыңлар. Ийса Масих келгенде сизлерге берилетуғын мийримнен толық

* 1:2 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

** 1:3 Сөзбе-сөз: тири үмит.

үмит етиңдер. ¹⁴Тил алғыш балалар сыяклы болып, Қудайды билмеген өткен өмириңиздегі жаман қәлеулеріңіз бойынша жасамаңдар. ¹⁵Керисінше, сизлерді шақырған Қудай мухаддес болғаны сыяклы, сизлер де хәр бир ис-хәрекетіңизде мухаддес болыңлар. ¹⁶Өйткени былай деп жазылған: «*Мухаддес болыңлар, себеби Мен мухаддеспен*»*.

¹⁷Хеш кимнің бет-жүзине қарамай, хәр бир адамды ислерине қарай хұким ететуғын Қудайды «Әке» деп шақыратуғын болсаңыз, жат жерли болып жасайтуғын бул дүньядағы өмириңизде Қудайдан қорқып жасаңдар. ¹⁸Хабарыңыз бар, ата-бабаларыңыздан қалған пайдасыз өмир тәризинен гүмис ямаса алтын сыяклы өткінши нәрселер менен сатып алынбадыңлар. ¹⁹Ал Қудайдың минсиз хәм кемшиликсиз Қозысы болған Масихтың бийбаха қаны менен сатып алынып қутқарылдыңлар. ²⁰Қудай дүньяны жаратпастан бурын усы мақсет пенен Масихты таңлап алып, Оны бул ақырғы күнлерде сизлер ушын жиберди. ²¹Оны өлимнен тирилтип, даңққа еристирген Қудайға Ол арқалы исенесиз. Сол себепли исенимиңиз хәм үмитиңиз Қудайға қаратылған.

²²Хақыйкатқа бойсыныу арқалы өз жанларыңызды гүнадан таза-лағанлықтан, тууысқанларыңызды тууысқанлық сүйиспеншилик пенен сүйесизлер. Солай етип, бир-бириңизди шын жүректен сүйиңлер. ²³Сизлер өлетуғын нәсил арқалы емес, ал өлмейтуғын нәсил арқалы, яғный Қудайдың тири хәм мәңгилик сөзи арқалы жаңадан тууылдыңыз. ²⁴Өйткени:

*«Путкил адамзат шөпке уқсайды,
Оның барлық сән-салтанаты да дала гүлиндей,
Шөп қуурап қалар, гүллер төгилер.*

²⁵ *Бирақ, Қудайдың сөзи мәңги сақланар»**.*

Усы сөз – сизлерге жәрияланған Хош Хабар.

Екинши бап

Тири тас хәм Қудайдың халқы

¹Сонлықтан хәр қандай жаманлықты, хәр қыйлы өтирикти хәм еки жүзликти, күншилликте хәм хәр қандай өсекте қойыңлар! ²Жаңа тууылған нәрестелердің ана сүтине қуштар болғанындай, сизлер де руұхый таза сүт болған Қудайдың сөзине қуштар болыңлар. Сонда азық алып өсип, қутқарыласызлар. ³Себеби сизлер Ийемиздің жақсылығын татып көрдіңдер.

* 1:16 Лебий 11:44-45; 19:2; 20:7.

** 1:24-25 Ийшая 40:6-8.

⁴Адамлар керексиз деп таслаған, бирақ Қудай тәрәпинен таңланған бийбаха тири тасқа — Ийемиз Ийсаға келинлер. ⁵Сизлер де тири таслар сыяклысызлар. Сонлықтан Қудай сизлерди руўхый Ибадатхана салыўда колланып, Ийса Масих аркалы Өзине унайтуғын руўхый қурбанлық бериўиңиз ушын, мухаддес руўханийлер кылып атыр. ⁶Өйткени Мухаддес Жазыўда былай делинген:

«Мине, Мен Өзим таңлаған

*бийбаха бир тасты, мүйешке қойылатуғын тийкарғы тасты
Ерусалимде* орнатаман.*

Оған исенген адам ҳеш қашан уятқа қалмайды»**.

⁷Исенетуғын сизлер ушын бул тас қымбатлы. Ал исенбейтуғынлар ушын Ол:

«Қурылысшылар керексиз деп таслаған тас,

Үйдиң мүйешиниң тийкарғы тасы болды»***.

⁸Және де,

«сүрниктиретуғын ҳәм қулататуғын жартас болды»****.

Исенбейтуғынлар Қудайдың сөзин тыңламағаны ушын сүрнигеди. Бул олардың тәғдирине жазылған.

⁹Бирақ сизлер Қудай тәрәпинен таңланған адамлар, Патшаның руўханийлери, мухаддес миллет ҳәм Қудайға тийисли халқысыз. Сизлер өзлериңизди қараңғылықтан Өзиниң әжайып нурына шақырған Қудайдың таң қаларлық ислерин жәриялаў ушын таңландынлар.

¹⁰Бир ўақытлары Қудайдың халқы емес едінлер. Бирақ енди Қудайдың халқысыз. Бир ўақытлары Қудайдың мийрим-шәпәәтин билмеген едінлер, енди болса, Оның мийрим-шәпәәтин алдыңлар.

¹¹Сүйикли туўысқанларым, бул дүньяда жат жерли ҳәм қонақ болған сизлерге жалбарынаман, жаныңызға ҳәр қашан қарсы туратуғын денениң жаман кәләўлеринен қашыңлар. ¹²Исенбейтуғынлар арасында хадал өмир сүринлер. Олар сизлерди жаманлық ислеўшилер, деп айыпласа да, жақсы ислеринизди көрип, Қудай келетуғын күни Оны алғыслайды.

Басшыларға бойсыныңлар!

¹³Ийемиз Ийса ушын, адамлар орнатқан ҳәр қандай ҳәкимшиликке бойсыныңлар. Жоқары бийликке ийе патшаға ҳәм ¹⁴жаманлық ислеўшилерди жазалаў, жақсылық ислеўшилерди хошаметлеў

* 2:6 Сөзбе-сөз: Сионда.

** 2:6 Ийшая 28:16.

*** 2:7 Забур 117:22.

**** 2:8 Ийшая 8:14.

ушын патша тәрәпинен жиберилген хәкимлерге бойсыныңлар. ¹⁵ Себеби Қудай сизлердің жақсы ислеріңіз арқалы ақылсыз адамлардың өсек сөзлерінің тоқтауын қәлейди. ¹⁶ Ал сизлер азат адамларсыз. Бірақ азатлығыңызды жаманлық ислеу үшін пайдаланбай, Қудайдың қуллары болып жасанлар. ¹⁷ Хәмме адамларға хұрмет көрсетінлер. Исениўши туўысканларыңызды сүйінлер. Қудайдан қорқынлар, патшаны сыйланлар.

¹⁸ Хәй қулар, хожайыңларыңызға бойсыныңлар! Олардың тек жақсы хәм мийримлилерин ғана емес, ал қаталларын да толық хұрмет етип, бойсыныңлар. ¹⁹ Егер ким де ким нахақ азап шеккенде Қудайды ойлап, азаптарға шыдаса, бул Қудайға унайды. ²⁰ Егер гүна ислегениңіз ушын таяқ жегениңізде шыдасаңыз, бул сизлерге абырай әперер ме екен? Бірақ, жақсылық ислей тура азап шеккениңізде шыдасаңыз, бул Қудайға унайды. ²¹ Өйткени Қудай сизлерди усы ушын шақырды. Масихтың Өзи сизлер ушын азап шегип, Оның изинен жүриўиңіз ушын өрнек көрсетти.

²² «*Ол гүна ислемеди, аўзынан хеш жалған сөз де шықпады*»*. ²³ Масқараланғанда хеш кимге масқаралау менен жуўап қайтармады. Ол азап шеккенде де хеш кимди қорқытпады, ал Өзин әдиллик пенен хұким етиўши Қудайдың қолына тапсырды. ²⁴ Бизлердің гүна ушын өлип, хақ болып жасауымыз ушын, Ол гүналарымызды атанақ ағашта Өз денесине жүкледі. Оның жаракатлары арқалы шыпа таптыңыз. ²⁵ Бурын адасқан қойлар сыяклы едиңіз, енди болса, жанларыңыздың Шопанына хәм Бағыўшысына қайтып келдинлер.

Үшинши бап

Ерли-зайыптыларға ақыл-нәсиятлар

¹⁻² Хәй хаяллар, Масих Қудайға бойсынғандай, сизлер де күйеўлеріңізге бойсыныңлар. Сонда олардың гейбиреўлери Қудайдың сөзине кулақ аспаса да, сизлердің Қудайдан қорқып, пәк өмир сүрип атырғаныңызды көрип, сөзлеріңіз арқалы емес, ал сиз, хаяллардың үлгили өмиріңіз арқалы қолға киргизилип, исениўши болады. ³ Сулыўлығыңыз тек сыртқы безениўлерден: әшекөйленген шашлар, тағылған алтынлар хәм сәнли кийимлерден ғана ибарат болмасын. ⁴ Ал сулыўлығыңыз сырлы болған ишки дүньяңыздан, яғный жумсақ хәм тыныш болған жоғалмайтұғын руўхый гөззаллықтан ибарат болсын. Бул Қудай алдында жүдә қымбатлы. ⁵ Өтмиште Қудайдан

* 2:22 Ийшая 53:9.

үмит еткен мухаддес хаяллар да өз күйеулерине бойсынып, усылай безенген. ⁶ Солардың бири Сара да өз күйеуі Ибрайымды «хотайыным» деп атап, оған бойсынды. Егер сизлер де жақсылық ислеп, хеш қандай қорқынышқа берилмесеніз, Сараның қызлары боласызлар.

⁷ Хәй күйеулер, сол сыяқлы сизлер де хаялларыңызды жақсы түсинип жасаңдар. Олардың нәзик екенин хәм мәңгилик өмирди сизлер менен бирге мийрас етип алатуғынын билип, оларды хұрмет етиңдер. Солай етсеніз, дуға еткениңизде тосқынлық болмайды.

Хәқыйқатлық ушын азап шегіу

⁸ Жуумақластырып айтқанда, хәмменіз бир нийет пенен бирлесиңлер. Басқалардың қууаныш хәм қайғысын бөлисиңдер. Бир-бириңизди тууысқанларша сүйиңдер. Қайырмақ хәм кишипейил болыңдар. ⁹ Жаманлыққа жаманлық, ғарғысқа ғарғыс пенен жууап қайтармаңдар. Керисинше, жақсылық пенен жууап қайтарыңдар. Себеби Қудай сизлерди бул ушын шақырған*.

¹⁰ *«Ким де ким өмирди сүйип,
жақсы күнлер келиўин қалесе,
тилин жаман сөзден,
аўзын өтирик сөз айтыўдан тыйсын.*

¹¹ *Жаманлықтан қашып,
жақсылық ислесин.
Тынышлық излеп,
оны орнатыўға умтылсын.*

¹² *Өйткени Қудайдың көзлери хәқ адамларда,
Оның қулағы олардың жалбарыныўларын еситеди.
Бирақ Қудай жаманлық
ислейтуғынларға қарсы турады»**.*

¹³ Жақсылық ислеўге инталы болсаңыз, ким сизлерге жаманлық ислеиди? ¹⁴ Хәқ ислериңиз ушын азап шегип атырған болсаңыз, сизлер бахытлысызлар! Адамлардың қорқытқанынан қорқпаңдар хәм қәуетерленбеңдер. ¹⁵ Масихты «Ийемиз» деп, кеўиллериңизде айрықша қәстерлендер. Сизлердеги үмит хәққында сораған хәр бир адамға жууап бериўге хәмме ўақыт таяр болыңдар. ¹⁶ Деген менен, буны мүләйимлилик пенен, хұрмет көрсетип ислеңдер. Масихқа тийисли болған сизлердиң жақсы жүрис-турысыңызды жаманлап мазақ ететуғынлар уялып қалыўы ушын, хұжданыңызды таза тутыңдар.

---

* 3:9 Сөзбе-сөз: «Себеби сизлер Қудайдың жарылқаўын мийрас етип алыў ушын шақырылғансызлар».

** 3:10-12 Забур 33:13-17.

¹⁷ Жаксылык етип азап шегийү Қудайдың қәлеуи болса, бул жаманлық ислеп азап шегийүден жаксырак.

¹⁸ Масихтың Өзи де хақ бола тура, нахақлар ушын азап шекти. Ол бизлерди Қудайға алып келиү ушын, гүналарымыз ушын бир мәртебе курбан болды. Денеси өлтирилсе де, Ол руўхта тирилди*. ¹⁹ Ол, хәтте, камақта болған руўхларға да барып, Өз жеңисин жәриялады. ²⁰ Әййемги ўақытлары Нухтың заманында кеме соғылғанда, Қудай адамлардың тәўбе етиўин** сабырлылық пенен күтсе де, олар Оған бойсынбаған еди. Сол кемеге аз ғана адам, яғный сегиз адам минип, суўдан қутқарылды. ²¹ Бул — Ийса Масихтың қайта тирилиўи арқалы хәзир сизлерди қутқаратуғын суўға шомылдырылыўдың тымсалы. Суўға шомылдырылыў денени кирден тазалаў емес, ал Қудайдан пәк хұждан сораў дегенди билдиреди. ²² Масих аспанға көтерилип, Қудайдың оң жағында отыр. Оған периштелер, аспандағы бийлеўшилер хәм күш ийелери бойсынды.

Төртинши бап

Қудай ушын жасаў

¹ Солай етип, Масих денеси менен азап шекти***. Сизлер де Масихта болған ойлар менен өзлериңизди азап шегийүге таярланлар. Себеби денеси азап шегип атырған адам гүна ислеўди тоқтатады. ² Буннан былай, дүньядағы өмириңиздин қалған бөлегинде адамның жаман қәлеўлери бойынша емес, ал Қудайдың ерки бойынша жасаңлар. ³ Сизлердин өткен өмириңизде исенбейтуғын адамларға жағатуғын әдетлерди ислеп жасағаныңыз жетер! Сол ўақытлары сизлер бузықшылыққа, жаман қәлеўлерге, мәскүнемликке, айшы-әширетке, нәпсиқаўлыққа хәм жеркенишли бутпаразлыққа берилип, өмир сүрген единлер. ⁴ Енди болса, исенбейтуғынлар сизлердин олар менен бирликте усындай нәпсикумарлықта қатнаспағаныңыз себепли хайран болып, сизлерди мазақ етип атыр. ⁵ Бирақ олар буның ушын тирилер менен өлилерди хұким етиўге таяр турған Қудай алдында жуўап береди. ⁶ Сол себепли, өлилердин денеси басқалар қатары өлип жазаланса да, руўхы Қудай сыяқлы жасаўы ушын, Хош Хабар өлилерге де жәрияланды.

⁷ Хәмме нәрсениң ақыры жақын. Сонлықтан дуўа етиў ушын ақыл менен ис тутып, сергек болыңлар! ⁸ Ең баслысы, бир-бириңизди

* 3:18 Ямаса: «Денеси өлтирилсе де, Ол Мухаддес Руўх тәрәпинен тирилди».

** 3:20 *Тәўбе етиў* — терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсий.

*** 4:1 Басқа нускада: «Масих бизлер ушын денеси менен азап шекти».

шын жүректен сүйіндер. Өйткени сүйіспеншилик көп гүналарды жуады. ⁹Наразылық билдирмей, бир-бириңізге миймандос болыңлар. ¹⁰Хәр бириңіз жақсы хызметши сыпатында Қудайдың сизлерге мийримлилик пенен берген хәр түрлі руўхый сыйларын қоллана отырып, бир-бириңізге хызмет етиңдер. ¹¹Адамлар алдында сөйлеген адам Қудайдың сөзине сай сөйлесин. Басқаларға хызмет ететуғын адам Қудайдың берген күши менен хызмет етсин. Усылайынша, Ийса Масих арқалы Қудай хәр бир исте алғыслансын. Уллылық хәм күдирет мәңгиге Масихтики. Аўмийин.

Масихый болып азап шегіу

¹²Сүйикли туўысқанларым, сизлерди сынау үшін келетуғын аўыр азапты таң қаларлық нәрсе деп, хайран болмаңлар. ¹³Керисинше, Масихтың азаптарына шерик болғаныңызға қуўаныңлар. Солай етип, Масих салтанат пенен келгенде, қуўанып шадланасызлар. ¹⁴Масихтың аты үшін масқараланып атырған болсаңыз, сизлер бахытлысызлар! Себеби Қудайдың уллы Руўхы үстинизде болады. ¹⁵Және хеш бириңіз адам өлтириўши, уры, жаманлық ислеўши ямаса басқалардың жумысына араласып, кесент беретуғын болып, азап шекпесин. ¹⁶Бирақ сизлер масихый* болғаныңыз үшін азап шегіп атырған болсаңыз, уялманлар. Ал бул ат пенен аталатуғыныңыз үшін Қудайды алғыслаңлар. ¹⁷Өйткени хұким шығарылатуғын ўақыт жетип келди. Хұким шығарыўды Қудай Өз шаңарағынан баслайды. Егер бул Қудайдың шаңарағы болған бизлерден басланса, Қудайдың Хош Хабарына қулақ аспайтуғынлардың акыры қандай болады?

¹⁸ *«Егер ҳақ адам зорға қутқарылса,*

Қудайсыз хәм гүнакар адамға не болады?»**

¹⁹Сонлықтан Қудайдың еркіне бойсынып, азап шеккенлер жақсылық ислеп, жанларын исенимли Жаратқанға тапсырсын.

Бесинши бап

Жәмәт ақсақаллары хәм жаслары

¹Араңыздағы жәмәт ақсақалларына олардай жәмәт ақсақалы болған мен, Масихтың шеккен азапларының гүўасы хәм Ол қайтып келгенде ашық көринетуғын салтанатының шериклеси сыпатында

* 4:16 *Масихый* — грекше «христиан». Яғный, Ийса Масихты Қутқарыўшым хәм Ийем деп қабыл еткен исениўши адам.

** 4:18 Сулайманның нақыл-мақаллары 11:31.

мыналарды өтিনিш етемен: ²Қудайдың сизлерге тапсырған сүриуін мәжбүрий түрде емес, ал шын кеуілден, Қудайдың еркіне сай қылып бағыңлар. Буны ақша ушын пайдакүнемлик пенен емес, ал өз кәлеуиңиз бенен ислеңдер. ³Өзлериңизге тапсырылған адамларға үстемлик етпей, сүриуге үлги болыңлар. ⁴Солай етсеңиз, бас Шопан келгенде, мәңги уллылықтың тажын аласызлар.

⁵Хәй жаслар, сол сыяклы сизлер де ақсақалларға бойсыныңлар. Хәммеңиз бир-бириңиз бенен кишипейил қатнаста болыңлар. Себеби:

*«Қудай менменлерге қарсы турады,
Бирақ кишипейиллиерге Өз мийримин береді»*.*

⁶Сонлықтан өзлериңизди Қудайдың құдиретли қолы астында пәс тутыңлар. Сонда белгиленген ұақыт келгенде, Ол сизлерди мәртебелі етеди. ⁷Барлық ғам-тәшиуишлериңизди Оған тапсырыңлар. Өйткени Ол сизлерге ғамхорлық қылады.

⁸Сақ хәм сергек болыңлар. Душпаныңыз шайтан кимди жутсам екен деп, ақырған арысландай болып гезип жүр. ⁹Исенимде беккем болып, шайтанға қарсы турыңлар. Себеби дүньяның басқа жерлериндеги туұысқанларыңыздың бирдей азап шегип атырғанынан хабарыңыз бар. ¹⁰Пүткіл мийримнің тийкары болған Қудай сизлерди Ийса Масих арқалы Өзинің мәңгилик салтанатына шақырды. Қысқа ұақыт азап шеккениңизден соң, Ол сизлерди Өзи жетилестиреди, беккемлейди, күш-қуұат береді хәм тыянақлы қылады. ¹¹Құдирет мәңгиге Оныки болсын! Аўмийин.

Соңғы сәлемнама

¹²Мен сизлерге усы қысқаша хатымды өзим исенимли туұысқаным деп есаплайтуғын Силаға** жаздырып атырман. Сизлерди жигерлендирип, бул хатта айтқанларымының Қудайдың хакыйкый мийрими экени хакқында гүұалық беремен. Усы мийрим менен беккем турыңлар.

¹³Сизлер менен бирге таңланған Бабилондағы исениушилер жәмәәти хәм тутынған улым Марк сизлерге сәлем айтып атыр. ¹⁴Бир-бириңизди сүйиспеншилик пенен сүйип, сәлемлесиңдер.

Масихқа тийисли болған сизлердің хәммеңизге тынышлық яр болсын!

* 5:5 Сулайманның нақыл-мақаллары 3:34.

** 5:12 Ямаса: Силвануска.

Петрдің екінші хаты

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Петр жазған. Петр өзиниң бул екінші хатын жалған муғаллимлердиң тәсири себепли қәуип астында болған исениўшилерге жазған еди.

Ол хатында исениўшилерге жалған муғаллимлер себепли азғырылмаўды хәм дурыс тәлиймат бойынша руўхый өсип барыўды кеңес етеди. Ийемиз Ийсаның қайта келиўин сергеклик пенен күтиў кереклигин хәм Оның алдында минсиз болып жасаўға тырысыў кереклигин айтады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Ийса Масихтың* қулы хәм елшиси Симон Петрден, Қудайымыз хәм Қутқарыўшымыз Ийса Масихтың хақлығы арқалы бизлер алған қымбатлы исенимге тең исенимди сыйға алғанларға сәлем! ² Қудайды хәм Ийемиз Ийсаны хақыйқаттан билип барыўыңыз арқалы сизлерге мийрим хәм тынышлық мол-мол етип берилсин!

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

Шақырылыу хәм таңлап алыныу

³Қудайлық құдиретке ийе Ийса Масих Өзин билиуимиз аркалы жасауымыз хәм Қудайдың жолы менен жүриуимиз ушын бизлерге керекли болған хәмме нәрсени берди. Ол бизлерди Өз уллылығын хәм ийгилигин алыуымыз ушын шақырды. ⁴Қудай Өз уллылығы хәм ийгилиги аркалы бизлерге жүдә үлкен хәм қымбатлы үәделер берди. Солай етип, бул үәделер себепли сизлер дүньядағы жаман кәлеулерден қутылып, қудайлық тәбиятқа шерик боласызлар. ⁵Сонлықтан сизлер бар күшинизди сарп етип, исениминизге жақсылықты, жақсылыққа билимди, ⁶билимге нәпсини тыйыуды, нәпсини тыйыуға сабырлылықты, сабырлылыққа Қудайға бағышланыуды, ⁷Қудайға бағышланыуға тууысқанлық сүйиспеншиликти, тууысқанлық сүйиспеншиликке сүйиспеншиликти қосып арттырыңлар. ⁸Егер бул жақсы қәсийетлер сизлерде бар болып, артып атырған болса, онда Ийемиз Ийса Масихты билиуде табыссыз хәм жемиссиз болмайсыз. ⁹Бул жақсы қәсийетлерге ийе болмаған адам узакты көре алмайтуғын соқыр адам болғаны. Ол бурынғы гүналарынан тазаланғанын ұмытқан адам демек.

¹⁰Сонлықтан хәй тууысқанларым, Қудайдың сизлерди шақырғаны хәм таңлап алғаны хақыйкат екенин көрсетиу ушын, еле де күш-ғайрат салыңлар. Усылай ислесеңиз, хеш қашан сүрникпейсиз. ¹¹Солай етип, Ийемиз хәм Қутқарыушымыз Ийса Масихтың мәңгилик Патшалығына кириу жолы сизлерге кең ашылады.

Мухаддес Жазыуларға дыққат аударыңлар!

¹²Сол себептен сизлер буларды билип, өзиниздеги хақыйқатты беккем тутсаңлар да, мен усыларды сизлерге хәмме ўақыт еслетип турыуға таярман. ¹³Бул денедә* жасаған ўақтымда ядыңызда болған нәрселерди еслетип турыуды дурыс деп таптым. ¹⁴Өйткени Ийемиз Ийса Масихтың маған билдириу бойынша, бул денеден айырылатуғын ўақтымның жақын екенин билемен. ¹⁵Мен бул дүньядан кеткенимнен соң да буларды хәмме ўақыт еслеп тура алыуыңыз ушын, жан-тәним менен тырысаман.

¹⁶Бизлер** Ийемиз Ийса Масихтың құдиретин хәм қайта келиуин сизлерге мәлим еткенимизде, ядтан ойлап табылған аңызларға тийкарланбадық. Ал Оның уллылығын өз көзлеримиз бенен көрген

* 1:13 Сөзбе-сөз: шатырда.

** 1:16 Яғный: Петр, Юхан, Яқып (Матта 17:1-5; Марк 9:2-7; Лука 9:28-35 қаран).

едик. ¹⁷ Себеби құдиретли хәм уллы Қудайдан Ийсаға: «Бул – Мениң сүйикли Улым, Мен Оған ырзаман»*, – деген саза еситилгенде, Ол Қудай Әкеден даңқ хәм салтанат алды. ¹⁸ Оның менен бирге мухаддес таўда болғанымызда, аспаннан келген усы сазаны бизлер де еситтик.

¹⁹ Және бизлерде еле де исенимлирек болған пайғамбарлардың сөзлери бар. Таң атып, таң жұлдызы жарқырағандай, жүреклериниң толық түсиник алатуғын күнге дейин қараңғы жерде нурын шашқан шыраға уксаған пайғамбарлардың сөзлерине дыққат аўдарсаңыз, жақсы қыласызлар. ²⁰ Алды менен мынаны билип қойыңлар: Мухаддес Жазыўда болған хеш бир пайғамбаршылық сөзин хеш кимге өз бетинше түсиндириўге болмайды**. ²¹ Өйткени хеш бир пайғамбаршылық сөзи адамның қәлеўи менен айтылған емес. Ал Мухаддес Руўх*** тәрпинен басқарылған адамлар Қудайдың сөзлерин айтқан.

Екинши бап

Жалған устазлар ҳаққында

¹ Бирақ, бурын Израил халқы арасында жалған пайғамбарлардың болғаны сыяқлы, сизлердиң аранызда да жалған устазлар болады. Олар аранызға жасырын түрде азғын тәлийматлар киргизип, хәтте, өзлерин Өз қанын төлеп сатып алған Ийесин де тән алмайды. Солай етип, бундайлардың ис-хәрекетин оларды тез арада набыт болыўға алып келеди. ² Көп адамлар олардың бузықлығына ереди. Олар себепли ҳақыйқат жолына тил тийеди. ³ Олар нәпсиқәўлық пенен, өзлери ойлап тапқан жалған сөзлер айтып, сизлерден пайдаланады. Олардың хәкими әўелден-ақ таяр турған болып, олар көп кешикпей набыт етиледи.

⁴ Себеби Қудай ғүна ислеген периштелерди де аямаған. Оларды хәким етилетуғын күнге дейин сақлансын деп, тас түнек дозаққа ылақтырып, қараңғылыққа қамап қойыпты. ⁵ Қудай қудайсызлардың дүньясына суў тасқынын жибергенде, әййемги дүньяны да аямады. Бирақ, ҳақыйқатлық жаршысы болған Нухты хәм оннан басқа жети адамды аман сақлап қалды. ⁶ Содом хәм Гомора қалаларын да хәким етип, күлге айландырды. Бул арқалы келешекте қудайсызлардың басына түсетуғынларды мысал етип көрсетти. ⁷ Ал

* 1:17 Матта 17:5; Марк 9:7; Лука 9:35.

** 1:20 Ямаса: «Мухаддес Жазыўда болған хеш бир пайғамбаршылық сөзи биреўдин өз бетинше болжаўы емес».

*** 1:21 Мухаддес Руўх – Қудайдың Руўхы.

ар-намыссыз адамлардың бузықлығынан азап шеккен хақ адам Лутты Қудай қутқарды. ⁸ Олардың арасында жасаған бул хақ адамның олардың нахақ ислерин көріп хәм еситип турып, пәк кеўли күн сайын қыйналатуғын еди. ⁹ Солай етип, Қудай Өз жолы менен жүретуғын адамларды қыйыншылықтардан қалай қутқарыўды хәм нахақ адамларды хәким шығарылатуғын қыямет-қайым күнине дейин қалай сақлап, жазалаўды биледи. ¹⁰ Әсиресе өзиниң гүнакар тәбиятының бузық қәлеўлерине берилип, Қудайдың бийлигин менсинбейтуғын нахақ адамлардың тәғдири усылай болады.

Сол сыяқлы, уятсыз хәм өжет адамлар болған жалған устазлар уллылыққа ийе болғанларға тил тийгизиўден қорқпайды. ¹¹ Периштелердиң күш хәм қүдирети жалған устазлардан анағұрлым уллырақ болса да, периштелер Қудай алдында оларды масқаралап айыпламайды. ¹² Бирақ бул жалған устазлар өзлери түсинбейтуғын затларға тил тийгизеди. Услап алынып набыт қылыныў ушын туўылған санасыз хәм тәбийғый сезим бойынша жасайтуғын хайўанлардай болған олар сол хайўанлар сыяқлы набыт болады. ¹³ Олар ислеген жаман ислерине ылайық жаза алады. Булар күндиз айшы-әширетке берилиўди өмирдиң мазмуны деп биледи. Сизлердиң жүзинизди қара қылып, дақ түсиретуғын бул адамлар сизлер менен бирге зыяпатта отырғанда, өз өтиригинен рәхәтленеди. ¹⁴ Олардың көзлери бузықшылыққа толған болып, олар үзликсиз гүна ислейди. Исеними хәлсиз адамларды жолдан азғыратуғын бул адамлар – нәпсиқаў хәм ғарғыс урған адамлар. ¹⁵ Туўры жолды таслап адасқан олар нахақ жол менен пайда көриўди жақсы көрген Босор улы Балаамның жолын тутты. ¹⁶ Бирақ ол ислеген гүнасы ушын әшқара етилген еди: тилсиз ешек тилге кирди, ол адамдай болып сөйлеп, пайғамбардың ақылсыз исине тосқынлық жасаған еди*.

¹⁷ Бул адамлар суўсыз булақлар, даўыл айдаған думан. Олар ушын тас түнек қараңғылық таяр тур. ¹⁸ Өйткени олар надурис жол менен жүретуғын адамлардан жаңа ғана қутылғанларды бос хәм лап сөзлер менен алдап, гүнакар тәбияттың бузық қәлеўлерине баслайды. ¹⁹ Өзлери азғынлықтың қулы бола тура, оларға азатлықты ўеде етеди. Себеби адам неден жеңилсе, соның қулы болады-ғо. ²⁰ Адамлар Ийемиз хәм Қутқарыўшымыз Ийса Масихты билип, дүньяның напәкликлеринен қутылғаннан соң, және сол нәрселердиң дузағына түсип, олардан жеңилсе, онда кейинги аўхалы бурынғыдан да бетер болады. ²¹ Өйткени хақыйқатлық жолын билгеннен соң, берилген мухаддес буйрықтан жүз бурғаннан гөре, бул жолды хеш билмеген

* 2:15-16 Санлар 22:4-35.

олар ушын жақсырак болар еди. ²² Олардың өмирінде ушырасатуғын бундай аўхалға мына нақыл сөзлер туўры келеди:

«Ийт өз қусығына қайтады,
Шошка жуўындырылғаннан соң,
Барып батпаққа аўнайды»*.

Үшинши бап

Ийемиздиң қайтып келетуғын күни қаққында

¹⁻² Сүйикли туўысқанларым, бул мениң сизлерге жазып атырған екінши хатым. Мен еки хатымда да мухаддес пайғамбарлардың алдын ала айтқан сөзлери хәм Кутқарыўшы Ийемиздиң елшилери арқалы берген буйрығын еске түсириўиниз ушын сизлерде пәк ой-пикирлерди оятыўға хәрекет еттим. ³ Ең алды менен мынаны биллип қойыңлар: дүньяның ақырғы күнлеринде өз жаман қәлеўлерине еретуғын мазақ етиўшилер пайда болады. Олар сизлерди мазақ қылып: ⁴ «Ийениздин қайтып келемен деген ўәдеси қәне? Ата-бабаларымыз дүньядан өткеннен бери, хәмме нәрсе қалай жаратылған болса, еле солай турыпты-ғо», — дейди. ⁵ Себеби олар Қудайдың сөзи менен аспанның жүдә әййемги ўақытларда бар болғанын хәм жердин суў арқалы суўдан жаратылғанын жортаға билмегендей болады. ⁶ Сол ески дүнья да усы суў тасқынынан набыт болған еди. ⁷ Ал хәзирги аспан хәм жер болса, отта жаныў ушын Қудайдың сол сөзи менен сақланып, қудайсыз адамлардың хәким етилип набыт болатуғын күнине шекем қорғалып турыпты.

⁸ Сүйикли туўысқанларым, бирақ тек мынаны естен шығармаңлар: Ийемиздин нәзеринде бир күн мың жылдай, мың жыл бир күндей. ⁹ Айырымлар кешикти деп есаплағандай, Ийемиз ўәдесин орындаўды кешиктирип атырған жоқ. Керисинше, Ол хеш кимниң набыт болыўын қәлемей, хәр бир адам тәўбе етсин** деп, сизлер ушын сабырлылық пенен күтип турыпты. ¹⁰ Деген менен, Ийемиздиң қайтып келетуғын күни уры сыяқлы күтилмегенде келеди. Сол күни аспан уллы гүрсилди менен жоқ болады, аспан денелери*** жанып кетеди, жер хәм жер бетиндеги хәр бир нәрсе жанып күлге айланады****. ¹¹ Хәмме нәрсе усы тәризде жоқ болып кететуғын болса,

* 2:22 Сулайманның нақыл-мақаллары 26:11.

** 3:9 *Тәўбе етиў* — терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиў.

*** 3:10 *Ямаса*: тийкарғы элементлер.

**** 3:10 *Басқа нускада*: «Жер хәм жердеги хәмме нәрсе аян болады».

сизлер қандай адамлар болыуыңыз зэрүр? Сизлер мухаддес болып жасап, Қудайдың жолы менен жүриуиниз керек. ¹² Қудайдың күниниң келиуин сағына күтип, оның келиуин тезлетиуиниз лазым. Өйткени сол күни аспан жанып жоқ болады, аспан денелери* де күшли ысыдан ерип кетеди. ¹³ Бирақ бизлер Қудайдың үәдеси бойынша хақлық орнаған жана аспан менен жана жерди күтемиз.

¹⁴ Сонлықтан, хәй сүйикли тууысқанларым, усыларды күтип жүрген екенсиз, Қудайдың алдында кемшиликсиз хәм минсиз болыуға бар күшиниз бенен хәрекет етип, тыныш жасаңлар. ¹⁵ Сүйикли тууысқанамыз Павелдиң де өзине берилген даналығы менен сизлерге жазғанындай, Ийемиздиң сабырлылығын қутқарылуы пурсаты деп есаплаңлар. ¹⁶ Павел барлық хатларында усы хақкында сөз етеди. Оның хатларында түсиниүге қыйын болған базы бир жерлер бар. Надан хәм тыянақсыз адамлар басқа Мухаддес Жазыуларды бурмалағаны сыяқлы, буларды да бурмалайды. Усы ис-хәрекетлери оларды набыт болыуға алып келеди.

¹⁷ Солай етип, хәй сүйикли тууысқанларым, буларды алдын ала билип қойыңлар, ар-намыссыз адамларға ерип, өзлериңиздиң беккем негизиңизди жойтып қоймауыңыз ушын сақ болыңлар. ¹⁸ Ийемиз хәм Қутқарыушымыз Ийса Масихтың мийримине бөленип, Оны билиуде өсип барыңлар. Хәзир хәм мәнгиге Оған даңқ болсын! Аумийин.

---

* 3:12 Ямаса: тийкарғы элементлер.

Юханның биринши хаты

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Юхан I әсирдиң ақырында жазған. Хат жазылған ўақытта жалған тәлийматлар кең тарқалған болып, олар исениўши жәмәәтлерге үлкен кәўип туўғызатуғын еди. Себеби бундай тәлийматларды тарқатыўшы жалған муғаллимлер Ийса Масих адам болып жасамады, деп үйрететуғын еди.

Юхан өз хатында бул пикирге қарсы шығып, Ийса Масихтың адам болып жасағанын тастыйықлайды хәм исениўшилер Масих арқалы Қудай менен қарым-қатнаста болып, өз ара бир-бирин сүйиў кереклиги ҳаққында айтады. Және де, Ийса Масихқа исенген хәр бир адамның мәңгилик өмирге ийе екенлиги ҳаққында гүўалық бередиди.

Биринши бап

Өмир Сөзи

¹ Ең бастан бар болған өмир Сөзи ҳаққында: Оны еситкенимизди, өз көзлеримиз бенен көргенимизди хәм анықлап көрип, Оған қолларымызды тийгизгенимизди сизлерге жәриялап атырмыз. ²Өмир ашық көринди, бизлер Оны көрдик хәм Ол туўралы гүўалық берип атырмыз. Әке* менен бирге болып, бизлерге көринген мәңгилик

---

* 1:2 Әке – Қудай.

Өмирди сизлерге жәриялап атырмыз. ³Сизлер де бизлер менен карым-қатнаста болыуыңыз ушын, көргенимизди хәм еситкенимизди сизлерге жәриялап атырмыз. Бизлердің қарым-қатнасымыз болса, Әке хәм Оның Улы Ийса Масих* пенен болады. ⁴Буларды сизлерге қууанышымыз толы болыуы ушын жазып атырмыз.

Қудай – нур

⁵Ийса Масихтан еситип, сизлерге жәриялап атырған хабарымыз бул: Қудай – нур, Онда хеш қандай қараңғылық жоқ. ⁶Егер Оның менен қарым-қатнастамыз деп, қараңғылықта жүрген болсақ, жалған сөйлеп, хақыйқат бойынша жасамаған боламыз. ⁷Бирақ Қудайдың Өзи нурда болғаны сыяқлы, бизлер де нурда жүрсек, бир-биримиз бенен қарым-қатнаста боламыз хәм Оның Улы Ийсаның қаны бизлерди хәр қандай гүнадан тазалайды.

⁸Гүнамыз жоқ десек, өз-өзимизди алдаған боламыз хәм бизлерде хақыйқатлық болмайды. ⁹Егер гүналарымызды мойынласақ, садық хәм хақ Қудай гүналарымызды кеширип, бизлерди хәр қандай жаманлықтан тазалайды. ¹⁰Егер гүна ислемедик десек, Қудайды өтирикши қылып қоямыз хәм бизлерде Оның сөзи болмайды.

Екинши бап

Ийса – бизлердің Жақлаушымыз

¹Хәй, балаларым! Мен буларды сизлерге гүна ислемеуіңиз ушын жазып атырман. Бирақ егер биримиз гүна ислеп қойсақ, Әкениң алдында Жақлаушымыз, хақ болған Ийса Масих бар. ²Ол бизлердің гүналарымыздың кеширилиуі ушын қурбан болды. Ол тек бизлердің емес, ал пүткіл дүняның гүналары ушын бағышланған қурбанлық болды.

³Егер Қудайдың буйрықтарын орынласақ, Оны билетуғынымызды усы арқалы билип аламыз. ⁴«Оны билемен» деп, Оның буйрықтарын орынламаған адам өтирикши, онда хақыйқатлық жоқ. ⁵Бирақ Қудайға деген сүйіспеншилик Оның сөзин орынлаған адамда хақыйқаттан кәмал табады. Қудай менен бирге екенимизди усы арқалы билип аламыз. ⁶«Қудай менен биргемен» деген адам Ийса сыяқлы жасауы шәрт.

Жаңа буйрық

⁷Хәй, сүйикли тууысқанларым, сизлерге жаңа буйрықты емес, әзелден өзлериңиз қабыл еткен ески буйрықты жазып атырман. Бул

---

* 1:3 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

ески буйрық – сизлер еситкен Қудайдың сөзи. ⁸ Бирақ сизлерге және жана буйрық та жазып атырман. Буның хақыйқат екени Масих хәм сизлер аркалы көринип атыр. Себеби қараңғылық өтип баратыр, ал хақыйқы нур әлле қашан жарқырап тур.

⁹ «Нурдаман» деп, туўысқанын жек көретуғын адам еле қараңғылықта болады. ¹⁰ Туўысқанын сүйген адам нурда жасайды хәм онда сүрнигиўге себеп болмайды. ¹¹ Бирақ, туўысқанын жек көриўши қараңғылықта болады. Ол қараңғылықта жүрип, қаяққа баратырғанын билмейди. Өйткени қараңғылық оның көзлерин соқыр еткен.

¹² Балаларым, сизлерге жазып атырман.

Себеби Ийсаның аты аркалы гүналарыңыз кеширилди.

¹³ Әкелер, сизлерге жазып атырман.

Өйткени сизлер ең бастан бар Болғанды билесизлер.

Жаслар, сизлерге жазып атырман.

Себеби сизлер шайтанды жеңдиңиз.

Балаларым, сизлерге жаздым.

Өйткени сизлер Әкени билесизлер.

¹⁴ Әкелер, сизлерге жаздым.

Себеби сизлер ең бастан бар Болғанды билесизлер.

Жаслар, сизлерге жаздым.

Өйткени сизлер күшлисиз хәм сизлерде Қудайдың сөзи болып, сизлер шайтанның үстинен жеңиске еристиңиз.

¹⁵ Дүньяны хәм дүньядағы нәрселерди сүйменлер. Ким де ким дүньяны сүйсе, онда Әкеге деген сүйиспеншилик жок. ¹⁶ Себеби дүньяда болған хәр бир нәрсе: денениң қәлеўлери, көздің қәлеўлери хәм өмирдеги менменлик Әкеден емес, дүньядан. ¹⁷ Дүнья хәм оның қәлеўлери өтип кетеди, бирақ Қудайдың еркин орынлаған адам мәңги жасайды.

¹⁸ Балаларым, бул соңғы ўақыт. Масихқа қарсы турыўшының келетуғынын еситкениңиздей, әлле қашан көп Масихқа қарсы турыўшылар пайда болды. Соңғы ўақыт болғанын усыннан билемиз.

¹⁹ Олар арамыздан шықты, бирақ бизлерге тийисли емес еди. Егер бизлерге тийисли болғанда, бизлер менен бирге қалар еди. Олардын кеткени аркалы олардың хеш бириниң бизлерге тийисли емес екени мәлим болды.

²⁰ Ал сизлер мухаддес болған Масихтан Мухаддес Руўхты* алғанлықтан**, хәммеңиз хақыйқатты билесизлер. ²¹ Мен сизлерге хақыйқатты билмегениңиз ушын емес, ал хақыйқатты хәм хеш

* 2:20 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

** 2:20 Сөзбе-сөз: Мухаддес болғаннан майланғанлықтан.

қандай жалғанның хақықаттан емес екенін билгениңіз себепли жазып атырман.

²² Ийсаның Масих екенін тән алмаған адам өтирикши болмаса, онда ким өтирикши? Әкени хәм Улды тән алмаған адам – Масихқа қарсы турыұшы. ²³ Улды тән алмаған адамда Әке де жоқ. Ал Улды тән алған адамда Әке де бар.

²⁴ Әуел бастан еситкен сөзиңізди өзлериңізде сақланлар. Егер әуел бастан еситкен сөзиңіз сизлерде болса, сизлер де Ул хәм Әке менен бирге боласызлар. ²⁵ Масихтың Өзи бизлерге үәде еткен мәнгилик өмир – усы.

²⁶ Буларды сизлерди азғырмақшы болып атырғанлар хаққында жазып атырман. ²⁷ Бирақ сизлер Масихтың Мухаддес Руұхына* ийесиз. Сизлерде Мухаддес Руұх** болғанлықтан, сизлерге хеш кимнің үйретиуінің хәжети жоқ. Масихтың Мухаддес Руұхы*** сизлерге хәммесин үйретеди. Оның тәлими хақықый, жалған емес. Оның сизлерге үйреткени сыяқлы, Масих пенен жасаңлар.

²⁸ Аұа, балаларым, енди Масих пенен қарым-қатнаста болып, Ол келгенде, Оның алдында уятқа қалмаұымыз ушын мәрт боламыз.

²⁹ Қудайдың хақ екенін билсеніз, хақ ис қылған хәр бир адамның да Оннан туұылғанын билиң.

Үшинши бап

Қудайдың балалары

¹ Қараңлар, Қудайдың балалары деп аталыұымыз ушын, Әке бизлерди қандай уллы сүйиспеншилик пенен сүиди! Хақықаттан да, бизлер Қудайдың балаларымыз. Дүнья Әкени билмегенликтен, бизлерди де билмей атыр. ² Хәй, сүйикли туұысқанларым, бизлер енди Қудайдың балаларымыз. Бирақ қандай болатуғынымыз еле бизлерге көрсетилмеди. Масих келгенде, Ол сыяқлы болатуғынымызды билемиз. Өйткени Оның қандай екенін көреміз. ³ Масихтан усылай үмит еткен хәр бир адам Ол пәк болғаны сыяқлы, өзін пәклейди.

⁴ Гүна ислеген хәр бир адам нызамсызлық ислеген болады. Себеби гүнаның өзи – нызамсызлық. ⁵ Ал Масихтың гүналарымызды алып таслаұ ушын келгенин билесизлер. Оның Өзинде гүна жоқ. ⁶ Оның менен жасайтуғын адам гүна ислемайди. Гүна ислеуди даұам етип атырған адам Оны көрмеген де, билмеген де.

* 2:27 Сөзбе-сөз: майлаұына.

** 2:27 Сөзбе-сөз: майлаұ.

*** 2:27 Сөзбе-сөз: Масихтың майлаұы.

⁷Перзентлерим! Хеш кимге өзлериңизди алдатпаңлар. Масихтың хақ болғаны сыяқлы, хақ ис ислеген адам да хақ. ⁸Гүна ислей бетуғын адам шайтаннан. Өйткени шайтан бастан баслап гүна ислеп киятыр. Сонлықтан Қудайдың Улы шайтанның ислерин жоқ қылыу үшін келди. ⁹Қудайдан тууылған хәр бир адам гүна ислемейди, себеби Қудайдың туқымы онда болады. Ол Қудайдан тууылғанлықтан, гүна ислеуді дауам ете алмайды. ¹⁰Қудайдың балалары менен шайтанның балаларын мынадан айырыуға болады: хақ ис ислемеген хәм тууысканын сүймеген адам Қудайдан емес.

Бир-биримизди сүйейик!

¹¹Сизлер әзелден еситкен хабар бул: бир-биримизди сүйейик! ¹²Шайтанға тийисли болып, өз тууысканын өлтирген Каинға уксамайык. Ол не үшін тууысканын өлтирди? Өйткени өзиниң ислери жауыз, ал тууысканының ислери хақ еди.

¹³Хәй, тууысканларым, дүнья сизлерди жек көрип атырған болса, хайран қалмаңлар. ¹⁴Бизлер өзлеримиздиң өлимнен өмирге өткенимизди билемиз, себеби тууысканларымызды сүйемиз. Ким де ким тууысканын сүймесе, ол өли болып қала береді. ¹⁵Тууысканын жек көрген хәр бир адам – адам өлтириуши. Хеш бир адам өлтириушиниң мәнгилик өмирге ийе емес екенін билесизлер.

¹⁶Сүйиспеншиликтиң не екенін Масихтың бизлер үшін Өз жанын бергенинен билемиз. Сонлықтан бизлер де тууысканларымыз үшін өз жанымызды бериуимиз шәрт. ¹⁷Ким де ким дүнья-малға бай бола тура, тууысканының жоқшылықта жасап атырғанын көрсе де тас бауырлық етсе, қалайынша ондай адамда Қудайдың сүйиспеншилиги болады?

¹⁸Перзентлерим, тек сөз ямаса тил менен емес, ал ис хәм хақыйқатлық пенен сүйейик. ¹⁹⁻²⁰Хақыйқатқа тийисли екенимизди усы арқалы билемиз. Егер кеулимиз бизлерди айыплап атырған болса да, Қудай алдында кеулимиз тыныш болады. Өйткени Қудай кеулимизден уллы хәм Ол хәмме нәрсени биледи.

²¹Хәй, сүйикли тууысканларым, егер кеулимиз бизлерди айып-ламаса, онда Қудайдың алдында батыр боламыз ²²хәм Оннан не сорасақ та аламыз. Себеби бизлер Оның буйрықларын орышлап, Оған унайтуғын нәрселерди ислеп атырмыз. ²³Оның буйрығы бул: Улы Ийса Масихтың атына исенип, Оның бизлерге буйырғанындай, бир-биримизди сүйиуимиз тийис. ²⁴Қудайдың буйрықларын орышлаған адам Қудайда, Қудай да онда болады. Оның бизлерде екенін Оның бизлерге берген Мухаддес Руұхы арқалы билемиз.

Төртінші бап

Руұхларды сынаңдар!

¹Хәй, сүйикли туұысқанларым, хәр қандай руұхқа исенбеңлер. Би-
рақ руұхлардың Қудайдан болғанын ямаса болмағанын билиу ұшын,
оларды сынап көриңлер. Өйткени дүньяда көп жалған пайғамбарлар
пайда болды. ²Қудайдың Руұхын мынадан билесизлер: Ийса Масих-
тың адам денесинде келгенин тән алған хәр қандай руұх Қудайдан.
³Ийсаны тән алмаған хәр бир руұх Қудайдан емес. Бул – Масихқа
қарсы турыұшының руұхы. Сизлер оның келетуғынын еситкен едің-
лер. Мине, ол әлле қашан дүньяда.

⁴Хәй, перзентлерим, сизлер Қудайдансызлар хәм жалған пайғам-
барларды жеңдинлер. Себеби сизлердеги Мухаддес Руұх дүньядағы
руұхтан уллы. ⁵Жалған пайғамбарлар дүньядан. Сол себепли, олар
дүньяға тийисли сөзлерди сөйлейди хәм дүнья оларды тыңлайды. ⁶Ал
бизлер Қудайданбыз. Ким де ким Қудайды билсе, бизлерди тыңлай-
ды. Ал ким де ким Қудайдан болмаса, бизлерди тыңламайды. Ха-
қыйқат Руұхы менен жалған руұхты усыннан билемиз.

Қудай – сүйиспеншилик

⁷Хәй, сүйикли туұысқанларым, бир-биримизди сүйейик! Өйт-
кени сүйиспеншилик Қудайдан. Хәр бир сүйиуши адам Қудайдан
туұылған хәм Қудайды биледи. ⁸Сүймейтуғын адам Қудайды бил-
мейди. Себеби Қудай – сүйиспеншилик. ⁹Қудай бизлерге деген
сүйиспеншилигин былай көрсетти: Қудай Өзиниң жалғыз Улын
дүньяға жиберип, бизлерге Ол аркалы өмир берди. ¹⁰Мине, сүйис-
пеншилик – усы: бизлер Қудайды емес, ал Қудай бизлерди сүйип,
Өз Улын бизлердиң гүналарымыздың кеширилиуи ұшын қурбанлық
қылып жиберди.

¹¹Хәй, сүйикли туұысқанларым! Қудай бизлерди усылай сүйген
болса, бизлер де бир-биримизди сүйиуге парызлымыз. ¹²Хеш ким
хеш қашан Қудайды көрген емес. Бірақ егер бир-биримизди сүй-
сек, Қудай бизлерде болады хәм Оның сүйиспеншилиги бизлерде
кәмал табады.

¹³Бизлердиң Онда, Оның бизлерде екенин, Оның бизлерге берген
Руұхы аркалы билемиз. ¹⁴Әке Өз Улын дүньяның Қутқарыушысы
қылып жибергенин бизлер көрдик хәм бул туұралы гүұалық бере-
миз. ¹⁵Ким де ким Ийсаны Қудайдың Улы деп тән алса, Қудай он-
да, ол да Қудайда болады. ¹⁶Бизлер Қудайдың бизлерге деген сүйис-
пеншилигин билемиз хәм оған исенемиз.

Қудай – сүйіспеншилик. Ким де ким сүйіспеншилик пенен жасаса, ол Қудайда, Қудай да онда болады. ¹⁷ Солай етип, хұким шығарылатуғын қыямет-қайым күнінде мәрт болыуымыз ушын, Қудайдың сүйіспеншилиги бизлерде кәмал табады. Өйткени бизлер бул дүньяда Масих сыяклы боламыз. ¹⁸ Сүйіспеншиликте қорқыу жок. Керисинше, минсиз сүйіспеншилик қорқыуды қуып шығарады. Себеби қорқыу жаза менен байланыслы болады. Қорқатуғын адам сүйіспеншиликте минсизлікке ериспеген.

¹⁹ Бизлер бир-биримизди сүйемиз, өйткени дәслеп Қудай бизлерди сүйди. ²⁰ Егер ким де ким: «Қудайды сүйемен» деп, тууысканын жек көрсе, ол өтирикши. Себеби көзге көринетуғын тууысканын сүймеген адам көзге көринбейтуғын Қудайды қалай сүйе алады? ²¹ «Қудайды сүйетуғын адам өз тууысканын да сүйиуи тийис», – деген буйрықты бизлер Масихтан алғанбыз.

Бесинши бап

Дүньяны жеңетуғын исенимимиз

¹ Ийсаның Масих екенине исенетуғын хәр бир адам Қудайдан тууылған. Әкени сүйген хәр бир адам Оның балаларын да сүйеди. ² Қудайды сүйип, Оның буйрықтарын орынлағанымыздан Қудайдың балаларын сүйетуғынымызды билемиз. ³ Өйткени Қудайдың буйрықтарын орынлағанымыз Оны сүйетуғынымызды аңлатады. Оның буйрықтары аұыр емес. ⁴ Себеби Қудайдан тууылған хәр бир адам дүньяны жеңеди. Дүнья үстинен жеңиске ерискен бизлердің исенимимиз болады. ⁵ Ийсаның Қудайдың Улы екенине исенетуғын адамнан басқа, ким дүньяны жеңе алады?

Қудайдың Улы хаққында гүуалық

⁶ Бул – суу хәм қан менен келген* Ийса Масих. Ол тек суу менен емес, ал суу хәм қан менен келди. Және де, гүуалық бериуши Мухаддес Рууҳ. Өйткени Мухаддес Рууҳ – хақыйқат. ⁷ Гүуалық беретугындар үшеу: ⁸ Мухаддес Рууҳ, суу хәм қан. Булардың үшеуинин гүуалығы бир. ⁹ Бизлер адамның гүуалығын қабыл етемиз, ал Қудайдың гүуалығы оннан да уллы. Себеби бул – Қудайдың Өз Улы тууралы берген гүуалығы. ¹⁰ Қудайдың Улына исенетуғын адамның өзінде усы гүуалық бар. Ал Қудайға исенбейтуғын адам Қудайды өтирикши қылған болады. Өйткени Қудайдың Өз Улы тууралы берген

---

* 5:6 Яғный: шомылдырылыу рәсиминен өтип, адамлардың қутқарылыуы ушын атанақ ағашта қан төккен.

гүўалығына исенбейди. ¹¹ Сол гүўалық мынаў: Қудай бизлерге мәңгилик өмир берди хәм бул өмир Оның Улында. ¹² Қудайдың Улына ийе болған адам өмирге ийе болады, Қудайдың Улына ийе болмаған адам өмирге ийе емес.

¹³ Мен буларды Қудайдың Улына исенген сизлерге мәңгилик өмирге ийе екенинизди билиўиниз ушын жазып атырман. ¹⁴ Бизлерде Оған деген мынадай батыллық бар: Қудайдың еркине сай не сорасақ та, Ол бизлерди еситеди. ¹⁵ Егер не сорасақ та, Оның еситетуғынын билетуғын болсақ, Оннан сорағанларымызды алатуғынымызды да билемиз.

¹⁶ Егер ким де ким туўысканының өлимге апармайтуғын гүна ислегенин көрсе, дуға етсин. Қудай оған өмир береді. Буны өлимге апармайтуғын гүна ислегенлер хаққында айтып атырман. Өлимге апаратуғын гүна да бар. Бул ушын дуға етсин, деп атырғаным жоқ. ¹⁷ Хәр қандай жаманлық – гүна, бирақ өлимге апармайтуғын гүна да бар.

¹⁸ Қудайдан туўылған адам гүна ислеўди даўам етпейтуғынын билемиз. Себеби оны Қудайдың Улы сақлайды хәм шайтан оған қол тийгизе алмайды. ¹⁹ Өзлеримиздің Қудайға тийисли екенимизди хәм пүткил дүнья шайтанның қол астында екенін билемиз. ²⁰ Және де, Қудайдың Улы келип, хақыйқый Қудайды билиўимиз ушын ақыл-ой бергенин де билемиз. Бизлер хақыйқый Қудайда, яғный Оның Улы Ийса Масихтамыз. Ол – хақыйқый Қудай хәм мәңгилик өмир.

²¹ Перзентлерим, өзлериңизди бутлардан сақланлар!

Юханның екінші хаты

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Юхан I әсирдин ақырында бир исениўши жәмә-әтке ямаса бир исениўши хаялдын хожалығына жазған.

Бул хатта да исениўшилер бир-бирин сүйиў кереклиги хәм жалған тәлийматлар хаққында қайта айтылады. Хат Жаңа Келисимдеги ең қысқа хатлардын бири.

Хақыйқат хәм сүйиспеншилик

¹ Мен, Юхан ақсақалдан, Қудай төрепинен танланған ханымға хәм оның балаларына* сәлем! Мен сизлерди шын жүректен сүйемен. Тек мен емес, ал хақыйқатты билгенлердин хәммеси де сизлерди сүйеди. ² Себеби бизлерде хақыйқат бар хәм ол бизлер менен мәңги бирге болады.

³ Әкемиз Қудайдан хәм Әкениң Улы Ийса Масихтан** келген мийрим, реҳим хәм тынышлық, бизлерде хақыйқатлық хәм сүйиспеншилик арқалы бирге болсын.

---

* 1:1 *Ханымға хәм оның балаларына* — Ийса Масихқа исениўши бир жәмәәт хәм сол жәмәәтке тийисли адамлар нәзерде тутылған болса керек.

** 1:3 *Масих* — еврей тилинде «Басына май куйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

⁴Сениң балаларының арасындағы гейбиреўлериниң Әкемизден алған буйрық бойынша ҳақыйқат жолы менен жүргенин билип, қатты қуғандым. ⁵Енди сеннен өтинемен, қымбатлы ханым, хәммемиз бир-биримизди сүйейик. Мен саған жаңа буйрықты емес, бизлер әўел бастан қабыл еткен буйрықты жазып атырман. ⁶Сүйиспеншилиқ — бул Қудайдың буйрықлары бойынша жасаў. Әўел бастан еситкениңиз сыяқлы, Оның буйрығы — сүйиспеншилиқ пенен жасаўдан ибарат.

⁷Дүнья жүзинде Ийса Масихтың адам денесинде келгенин тән алмайтуғын көплеген алдаўшылар пайда болды. Бундай адам — алдаўшы хәм Масихқа қарсы турыўшы. ⁸Мийнетимиздиң жемисин жойтпай, ылайықлы сыйлық алыўыңыз ушын өзлериңизге сақ болыңлар. ⁹Масихтың тәлийматы менен жасамай, шектен шығып кеткен адамда Қудай жоқ. Оның тәлийматы менен жасайтуғын адамда хәм Әке, хәм Ул бар. ¹⁰Егер ким де ким сизлерге келип, бул тәлийматты әкелмесе, оны үйлериңизге қабыл алмаңлар, оған сәлем де берменлер. ¹¹Өйткени оған сәлем берген адам оның жаман ислерине шерик болған болады.

¹²Сизлерге жазатуғын көп нәрселерим бар, бирақ оларды қағаз бетине сыя менен жазыўды қәлемеймен. Қуўанышымыз толы болыўы ушын жаныңызға келип, жүзбе-жүз сөйлесемен деген үмиттемен.

¹³Қудай таңлаған сиңлиңниң балалары* саған сәлем айтып атыр.

---

* ¹³Сиңлиңниң балалары — Юхан болған жердеги жәмәәтке тийисли адамлар нәзерде тутылған болса керек.

Юханның үшінші хаты

Китап хаққында мағлыұмат

Елши Юхан бул үшінші хатын да I әсирдің ақырында жазған болып, хат Гаюс деген адамға жазылған. Юхан Гаюсқа ел аралап жүрген Қудайдың хызметшилерин қабыл алып, оларға сүйиспеншилик пенен жәрдем бериұ кереклиги хаққында жазады. Димитрий деген адамнан өрнек алыұ кереклигин айтып, Диотреф деген адамның ислерин әшкаралайды.

Сәлемнама

¹ Мен, Юхан ақсақалдан, шын жүрегимнен сүйетуғын сүйикли туұысқаным Гаюсқа сәлем!

² Сүйикли туұысқаным! Руұхый өмириң саұ болғандай, хәмме нәрседе табысқа ерисип, дениң саұ болыұы ушын дуұа етип атырман. ³ Айырым туұысқанларымыз келип, сениң хақыйқатқа садык екениң хәм хақыйқат жолы менен жүргениң хаққында гүұалық бергенде қатты куұандым. ⁴ Мениң ушын балаларымның хақыйқат жолы менен жүргенин еситиұден артық куұаныш жок.

Аұызбиришилик хәм алаұызлық

⁵ Сүйикли туұысқаным! Бийтаныс болыұына карамай, сен туұысқанларымызға шын жүректен жәрдем берип атырсан. ⁶ Олар исениұшилер жәмәәти алдында сениң сүйиспеншилигиң хаққында

гүўалық берди. Оларды Қудайға минәсип түрде жолға атландырып жиберсең, жақсы ис қылған болар едиң. ⁷ Себеби олар исенбейтуғын адамлардан хеш қандай жәрдем қабыл етпей, Ийсаның аты ушын жолға шыққан еди. ⁸ Сонлықтан хақыйқатқа шерик болыўымыз ушын бундай адамларды қоллап-қуўатлаўымыз керек.

⁹ Мен исениўшилер жәмәетине базы нәрселерди жазған едим, бирақ олардың арасында биринши болыўды жақсы көретуғын Диотреф бизлерди қабыл етпей атыр. ¹⁰ Сонлықтан егер барсам, оның ислерин әшкара етемен. Ол бизлерди жаман сөзлер менен надурис айыплап жүр. Булар жетпегендей, ол туўысқанларды да қабыл етпей атыр, хәтте, қабыл қылмақшы болғанларға тоскынлық жасап, оларды жәмәәттен қуўып атыр.

¹¹ Сүйикли туўысқаным, жаман емес, жақсы өрнек ал. Жақсылық ислейтуғын адам Қудайдан. Жаманлық ислейтуғын адам Қудайды көрген емес. ¹² Димитрий хақкында хәмме адам, хақыйқаттың өзи де жақсы гүўалық берип атыр. Бизлер де жақсы гүўалық берип атырмыз. Гүўалығымыздың дурыс екенин сен билесең.

¹³ Саған жазажақ көп нәрселерим бар еди, бирақ сыя хәм қәлем менен жазыўды қәлемеймен. ¹⁴ Сени тез арада көриў үмитиндемен, сонда жүзбе-жүз сөйлесемиз. ¹⁵ Аман бол! Дослар саған сәлем айтып атыр. Сен де сол жердеги досларға атпа-ат сәлем айтып қой.

Яхуданың хаты

Китап хаққында мағлыұмат

Хатты Яхуда жазған. Бул хаттың Петр жазған 2-хат пенен уқсас жерлери бар. Екеўинде де жалған муғаллимлер хәм оларға берилетуғын жаза хаққында сөз етиледи (Петр 2-хаты 2-бап – Яхуда 1:4-18).

Яхуда қутқарылыў хаққында жазыўды қатты қәлеген еди. Бирақ, сол ўақытлары исениўшилер арасына кирип алған айырым қудайсыз адамлардың жаман тәсиринен исениўшилерди сақлаў ушын ол усындай мазмундағы хатты жазады. Яхуда өз хатында Қудайдың мийрими хаққында бурмалап түсиндиретуғын бундай адамларға қарсы турыў жүдә әхмийетли екенин атап өтеди.

Сәлемнама

¹ Мен, Ийса Масихтың* қулы хәм Яқыптың туўысқаны Яхудадан, Әкемиз Қудай тәрeпинен шақырылғанларға сәлем! Әкемиз Қудай сизлерди сүйеди хәм Ийса Масихтың Өзи сизлерди сақлап келмекте.

² Сизлерге мийрим-шәпәәт, тынышлық хәм сүйиспеншилик мол-мол етип берилсин!

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

Гүна хәм жаза

³Сүйикли туўысканларым! Бизлерге ортақ болған қутқарылыўымыз хаққында жазыўды жүдә кәлеген едим. Енди исениўшилерге* бироталаға берилген Ийсаға деген исеним ушын гүресиң деп, сизлерге нәсият етип жазыўға мәжбүр болдым. ⁴Себеби араңызға айырым қудайсыз адамлар жасырын кирип алған. Олар Қудайды мийримли деп, Оның мийриминен бузықшылық қылыў ушын пайдаланады, жалғыз Хүкимдарымыз хәм Ийемиз болған Ийса Масихты тән алмайды. Ондайлардың жазасы әзелден-ақ жазылып қойылған.

⁵Булардың хәммесинен хабарыңыз болса да, мен сизлерге еслетип қоймақшыман: Қудай Өз халқын Мысыр елиндеги құлшылықтан қутқарды, бирақ сонынан исенбейтуғынларды набыт етти. ⁶Сондай-ақ, өз мәртебе-бийлигине қанаат етпей**, мәканын таслап кеткен периштелерди де Қудай уллы жаза күнинде хүким етиў ушын мәңгиге байлап, қараңғылыққа қамап қойыпты. ⁷Буларға уқсап, Содом менен Гомора қалалары хәм олардың этирапларындағы қалалар да бузықшылық хәм тәбийғый емес жынысый харамылық иследи. Мәңгилик отта жаныў жазасын алған бул қалалар адамларға ескертиў болды.

⁸Сол сыяқлы, араңызға кирген бул адамлар да қыялпаразлыққа берилип, өз денелерин ипласлайды хәм Қудайдың бийлигин менсинбей, периштелерди мазақ етеди. ⁹Хәтте, бас периште Михаил де Муўсаның денеси хаққында шайтан менен тартысканда, оны ғарғап хүким етиўге батылы бармай, тек: «Қудайдың Өзи саған сазайынды берсин», – деген еди. ¹⁰Бирақ бул адамлар өзлери түсинбейтуғын нәрселерди мазақ етип, санасыз хайўанлар сыяқлы тек тәбийғый сезим бойынша жасағанлықтан набыт болады. ¹¹Олар хәсирет шегеди! Өйткени Каинның жаўыз жолы менен бармақта. Балаам сыяқлы дәмәгөйшиликке берилген олар Корей сыяқлы қозғалаң көтерип, набыт болады.

¹²Тек ғана өзін ойлап, қарым-қатнас кешелериңизде*** сизлер менен бирге ишип-жеген бундай уятсыз адамлар ишекке түскен қурт сыяқлы қәўипли. Олар самал менен көшип жүретуғын жамғырсыз бултарға, гүзде мийўесиз қалып өлген, тамыры менен жулып тасланған тереклерге уқсайды. ¹³Олар көбигин шашыратқан теңиздин

---

* 1:3 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

** 1:6 Сөзбе-сөз: өз мәртебе-бийлигин сақламай.

*** 1:12 Яғный: Қудайға хәм бир-бирине деген сүйиспеншилигин көрсетиў ушын, исениўшилер хәр екшемби күни бирге аўқатланатуғын еди.

кәхәрли толқынлары сыяқлы, патаслықтарын әтирапқа шашыратады. Адастан жулдызлар сыяқлы болған олар ушын тас түнек қараңғылық мәнгиге таяр тур.

¹⁴⁻¹⁵ Адам-атаның жетинши әулады болған Енок усы адамлар хақында мына пайғамбаршылықты айтқан еди:

«Мине, Ийемиз хәр бир адамды хәким қылыу ушын,
қудайсыз гүнакарлардың барлық жауыз ис-хәрекетлерин,
Өзине қарсы айтылған барлық жаман сөзлерин әшкара етиу
ушын,

Өзиниң мың-мыңлаған мухаддеслери менен келеди».

¹⁶ Бул адамлар хәмме ўақыт налып, басқаларға кеули толмайды. Олар нәпсикаулық пенен ис тутады хәм лапгөйлик етип, өз пайдасы ушын басқаларға жарамсақланады.

Ақыл-нәсиятлар

¹⁷ Бирақ сизлер, сүйикли тууысқанларым, Ийемиз Ийса Масихтың елшилери тәрәпинен алдын айтылған сөзлерди еске түсиринлер.

¹⁸ Олар сизлерге: «Дүньяның сонғы күнлеринде өз нәпсине берилген, Қудайдан қорқпайтуғын мазақ етиушилер пайда болады»*, – деген еди. ¹⁹ Бундай адамлар – алауызлық салыушы хәм Мухаддес Руұхтан** бос қалып, өзиниң гүнакар тәбиятының қулы болған адамлар.

²⁰ Бирақ сизлер, сүйикли тууысқанларым, ең мухаддес болған исениминизди өмириниздиң тийкары қылып, жетилисип барынлар. Мухаддес Руұх пенен дуға етинлер. ²¹ Өзлериңизди мәңгилик өмирге еристиретуғын Ийемиз Ийса Масихтың мийрим-шәпәәтин күтип, Қудайдың сүйиспеншилиги менен жасауды дауам етинлер. ²² Исенимде екилениуши айырым адамларға мийримлилик пенен қатнас жасаңлар. ²³ Базыларды оттан шығарып, қутқарынлар. Және басқаларға сақлық пенен рехимлилик көрсетинлер. Ал олардың гүнәларынан болса, жеркениңлер***.

²⁴⁻²⁵ Қутқарыушымыз болған жалғыз Қудай сизлерди жығылыудан сақлауға, Өзиниң салтанатында уллы қуғаныш пенен минсиз қылып турғызыуға қүдиретли. Ийемиз Ийса Масих арқалы әзелден, хәзир хәм мәнгиге, уллылық, салтанат, күш-қүдирет хәм хәкимдарлық Қудайдики болсын!

Аўмийин.

---

* 1:18 Петрдиң 2-хаты 3:3.

** 1:19 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

*** 1:23 Сөзбе-сөз: «Хәтте, олардың денелериниң гүнакарлығы себепли былғанған кийимлеринен де жеркениңлер».

Римлилерге жазылған хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Павел бул хатты Римдеги исениўши жәмәәтке жазған. Сол ўақытлары Римдеги исениўши жәмәәт өсип, раўажланып атырған еди. Павел сол жерге барып, Қудайдың Хош Хабары ҳаққында толығырақ түсиндириўди кәледи. Бирақ, хәр түрли жағдайлар себепли бара алмағанлықтан, ол бул хатты жазып жиберген еди.

Хаттың баслы темасы – Қудайдың қутқарыў жобасы. Мазмуны бойынша, хат пүткил Хош Хабарды өз ишине қамтыйды. Павел бул хатында пүткил адамзаттың гүнакар екенин атап өтип, хәр бир адамның қутқарылыўға мүтәж екенин жазады. Қудай тәрәпинен берилген усы қутқарылыўға адам өзиниң жақсы ислери менен емес, ал Ийса Масихтың атанақ ағашта гүнакарлар ушын өлгенине исенгени себепли ғана ерисиўге болады. Адамлар тек Ийса Масихқа исенгени арқалы ғана ақланады (1:17).

Хат исеними арқалы ақланғанлардың бул дүньяда хәм жәмәәт ишинде қалай ис тутыў кереклиги ҳаққында көрсетпелер менен жуўмақланады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Ийса Масихтың* қулы болған, елшиликке шақырылып, Қудайдың Хош Хабарын жәриялау үшін таңланған мен, Павелден сәлем!
² Усы Хош Хабарды Қудай Өз пайғамбарлары арқалы Мухаддес Жазыуларда әуелден үәде еткен еди. ³ Бул Хош Хабар Қудайдың Улы хаққында болып, Ол адам сыпатында Дауыттың урпағынан тууылды хәм ⁴ Оның Мухаддес Руұх** тәрәпинен өлимнен қайта тирилиуи арқалы Қудайдың Улы екени құдирет пенен дәлилленди. Қудайдың Улы – бул Ийемиз Ийса Масих. ⁵ Масихтың аты ушын, хәмме миллетлерден болған адамлар исенсин хәм сөзге бойсынсын деп, Ол арқалы бизлер Қудайдың мийримине хәм елшилик хызметине ийе болдык. ⁶ Ийса Масихқа тийисли болыу үшін таңланған сизлер де усы хәр түрли миллетлерденсиз. ⁷ Қудай сүйип, Өз мухаддеслери болыуға шақырған, Римдеги сизлердиң хәмменізге Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих мийрим хәм тынышлық берсин!

Павелдиң Римге барыұды арман етиуи

⁸ Алды менен исениминиздиң данқы пүткил дүньяға жайылғаны себепли, сизлердиң хәмменіз ушын Ийса Масих арқалы Қудайыма шүкирлик билдиремен. ⁹ Улының Хош Хабарын жәриялауда шын кеулим*** менен мен хызмет етип атырған Қудайдың Өзи дууа еткенімде сизлерди үзликсиз тилге алып атырғанымға гүә. ¹⁰ Және де, енди сизлерге барыұым ушын Қудайдың қәлеуи менен жол ашылыуын да тынбастан сорап атырман. ¹¹ Өйткени исениминиздиң беккем болыуы ушын сизлерге бир руұхий сыйды жеткерейин деп, мен сизлерди қатты көргим келип атыр. ¹² Яғный, араңызда болғанымда бир-биримиздиң исенимимизден жигерленсек екен деймен.

¹³ Тууысқанларым, басқа миллетлер арасында болғаны сыяқлы, сизлердиң араңызда да мениң ислеримниң жемиси болыуы ушын, жаныңызға келиуи көп мәртебе мақсет етсем де, бирақ хәзирге дейин тосқынлықларға дус келгенимнен бийхабар қалыуыңызды

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** 1:4 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

*** 1:9 Сөзбе-сөз: руұхым.

кәлемеймен. ¹⁴ Мениң парызым* хәммеге: греклерге хәм грек емеслерге**, билимли хәм билимсиз адамларға Хош Хабарды жәриялаудан ибарат. ¹⁵ Сонлықтан қолымнан келгенше, Римде болған сизлерге де Хош Хабарды жәриялауға таярман.

Хош Хабардың күши

¹⁶ Себеби мен Хош Хабардан арланбайман. Хош Хабар – исенген хәр бир адамды, бириншиден яхудийлерди, соңынан яхудий емеслерди*** қутқара алатуғын Қудайдың күши. ¹⁷ Қудайдың адамды ақлайтуғыны Хош Хабарда ашық көрсетилген. Ақланыу исеним арқалы басланып, исенимди беккемлеп барады. Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «Ақланған адам исеними менен жасайды»****.

Қудайдың ғәзеби

¹⁸ Хақыйқатқа өз нахақлығы менен бөгет болатуғын адамлардың барлық қудайсыз хәм нахақ ислерине аспаннан Қудайдың ғәзеби төгиледи. ¹⁹ Өйткени Қудай хаққында билиуге мүмкин болған нәрселер оларға белгили. Қудайдың Өзи оларға усыларды мәлим еткен. ²⁰ Дүнья жаратылғаннан бери Қудайдың көзге көринбейтуғын қәсийетлери, яғный шексиз құдирети хәм қудайлығы Ол жаратқан барлықтан сезиледи хәм ашық көринеди. Солай етип, олар өзлерин ақлай алмайды.

²¹ Олар Қудайды билсе де, Оны Қудай деп уллыламады хәм Оған шүкирлик билдирмеди. Керисинше, олардың ой-қыяллары бос болып, ақылсыз кеуиллерин қараңғылық қаплады. ²² Өзлерин ақыллымыз деп санап, ақмақ болып шықты: ²³ мәңги тири Қудайдың уллылығын басында өлим бар адамның, қуслардың, төрт аяқлы хайуанлардың хәм жер бауырлаушылардың көринисиндеги бутларға алмастырды.

²⁴ Сол себептен Қудай оларды жүреклериндеги харам қәлеулерине хәм бузықшылыққа тапсырып, бир-бириниң денесин ипласлауына тосқынлық жасамады. ²⁵ Олар Қудайдың хақыйқатын жалғанға алмастырды. Жаратқанға емес, ал жаратылған нәрсеге сыйынып, оған хызмет етти. Ал Қудай шексиз алғыс-мақтауларға ылайықлы. Аўмийин.

²⁶ Сонлықтан Қудай оларды уятсыз қәлеулерине тапсырды. Хәтте, хаяллар да ер адам менен тәбийғый жынысый қатнасты қойып,

* 1:14 Сөзбе-сөз: мениң қарызым.

** 1:14 Сөзбе-сөз: варварларға.

*** 1:16 Сөзбе-сөз: греклерди.

**** 1:17 Хабақук 2:4.

өз ара тәбийғый емес қатнас жасады. ²⁷ Сол сыяқлы, ер адамлар да хаял менен тәбийғый жынысый қатнасты қойып, бир-бирине бузық хәўес пенен ынтықты. Еркеклер еркеклер менен уятсыз ис-хәрекетлер ислеп, өз бузықшылығына ылайық жазасын алды. ²⁸ Қудайды билиўди қәлемегенликтен, Қудай да оларды бузық ой-сезимлерине хәм ислеўге болмайтуғын ис-хәрекетлерди ислеўге тапсырды. ²⁹ Олардың кеўиллери хәр түрли нахақлыққа, жаўызлыққа, нәпсикаўлыққа, жаманлыққа, күншиликке, қанхорлыққа, жәнжелкешликке, хийлекерликке хәм жаман нийетке толы. Олар және өсекши, ³⁰ жалахор, Қудайды жек көриўши, хорлаўшы, менмен, мақтаншақ, жаманлық ислеўге шебер, ата-анасының сөзин тыңламайтуғын, ³¹ ақылсыз, опасыз, жаўыз хәм рехимсиз адамлар. ³² Бундай ислерди ислеўшилер өлимге ылайық, деген Қудайдың әдил хәкимин олар билсе де, бул ислерди тек өзлери ғана ислеп қоймай, ал усы ислерди ислеўшилерди де қоллап қуўатлайды.

Екинши бап

Қудайдың әдил хәкими

¹ Ал сен, басқа биреўди хәким етиўши хәй адам, өзіннің ким болыўына қарамастан, ақлана алмайсан. Сен басқа биреўди хәким етип турып, өзінди де хәким етесен. Себеби сен, хәй хәким етиўши адам, өзін де сондай ислерди ислейсең-ғо. ² Сол ислерди ислеўшилерди Қудай әдиллик пенен хәким ететуғынын бизлер билемиз. ³ Сондай нәрселерди ислеўшилерди хәким еткен, бирақ өзи де солай ислеўши, хәй адам, сен Қудайдың хәкиминен қашып қутыламан деп ойлайсаң ба? ⁴ Я болмаса, Қудайдың кең пейиллигиниң сени тәўбеге алып келетуғынын билмей, Оның шексиз кең пейиллигин, сабырлығын хәм шыдамлығын писент етпейсең бе?

⁵ Сен өзіннің өжетлигиң хәм тәўбеге келмейтуғын жүрегин себепли, Қудайдың әдил хәкими шығарылатуғын ғәзеп күни ушын, өзиңе қарсы ғәзеп топламақтасаң. ⁶ Қудай хәр бир адамға ислеген исине ылайық қайтарады: ⁷ үзликсиз жақсылық ислеп, даңқ, хұрмет хәм мәңгиликте ислегенлерге Қудай мәңгилик өмир береді. ⁸ Ал менмен болып, хақыйқатқа бойсынбай, нахақ жолдан жүриўшилердиң үстине болса, ғәзеп хәм қәхәрин төгеді. ⁹ Жаманлық ислеўши хәр бир адамға, алды менен яхудийге, соңынан яхудий емес адамға* Қудай қыйыншылық хәм қайғы жибереді. ¹⁰ Керисинше, жақсылық ислеўши хәр бир адамға, алды менен яхудийге, соңынан яхудий

* 2:9 Сөзбе-сөз: грек адамға.

емес адамға* Ол данқ, хүрмет хәм тынышлық береді. ¹¹ Өйткени Қудай адамларды айырмайды.

¹² Мухаддес Нызамды билмей гүна ислеген хәмме адамлар Мухаддес Нызамға ийе болмай набыт болады. Ал Мухаддес Нызамды биліп турып гүна ислеген хәмме адамлар Мухаддес Нызам бойынша хуқим етиледі. ¹³ Себеби Қудайдың алдында Мухаддес Нызамды еситкенлер емес, ал оны орынлайтуғынлар ақланады. ¹⁴ Мухаддес Нызамға ийе емес басқа миллетлер хұждан нызамы бойынша бул Мухаддес Нызамға ылайықлы ислерди ислесе, олар Мухаддес Нызамға ийе болмай тура, өзлери ушын өзлери нызам. ¹⁵ Солай етип, олар Мухаддес Нызамның буйрықларының жүреклеринде жазылғанын көрсетеді. Бул хаккында олардың хұжданы гүғалық береді хәм ойлары да оларды биресе айыплап, биресе ақлайды. ¹⁶ Мен жәриялап атырған Хош Хабар бойынша Қудай Ийса Масих арқалы адамлардың жасырын ой-қыялларын хуқим ететуғын күни усылай болады.

Яхудийлер хәм Мухаддес Нызам

¹⁷ Минекей, сен өзинди яхудиймен деп, Мухаддес Нызамға сүйенесең хәм Қудай менен айрықша қатнастаман деп мақтанасан. ¹⁸ Сен Қудайдың еркин билесең хәм Мухаддес Нызамнан тәлим алғаның себепли, нениң дурыс ямаса нениң надурыс екенлигин айыра аласаң. ¹⁹⁻²⁰ Мухаддес Нызамнан толық билим алғаның хәм хақыйқаттың негизин билгениң себепли, өзинди соқырлардың жолбасшысы, қаранғылықта болғанлардың нуры, ақылсыз адамлардың тәрбияшысы хәм гөдеклердің устазы деп есаплайсаң. ²¹ Олай болса, басқа биреуге тәлим беріп турып, өзине неге тәлим бермейсең? Урлық ислемеуді жәриялап, өзин неге урлық истейсең? ²² «Бузықшылық ислеме» деп, өзин неге бузықшылық истейсең? Буллардан жеркенип, неге буллардың ибадатханаларын тонайсаң? ²³ Мухаддес Нызам менен мақтанасан, бірақ оны бузып, неге Қудайды хүрмет етпейсең? ²⁴ Өйткени былай деп жазылған: «Сизлер себепли, басқа миллетлер арасында Қудайдың атына тил тийеди»**.

²⁵ Егер Мухаддес Нызамды орынласан, сүннеттің*** пайдасы бар. Бірақ сен сүннетли болып турып Мухаддес Нызамды бузсан, онда сүннетленбеген басқа миллет адамынан сениң хеш жериң артық емес.

---

* 2:10 Сөзбе-сөз: грек адамға.

** 2:24 Ийшя 52:5; Езекил 36:22.

*** 2:25 *Сүннет* — Қудайдың буйрығы бойынша, яхудийлер ер балаларын туғылғаннан кейин, сегизинши күни сүннет етеді.

²⁶ Солай етип, сүннетсиз болғанлар Мухаддес Нызамның талапларын орынласа, онда олар Қудай тәрәпинен сүннетлилер, яғный Өзиниң халқы деп есапланбай ма? ²⁷ Денесиниң ети кесилип сүннет етилмеген, бирақ Мухаддес Нызамды орынлайтуғын адам жазылған Мухаддес Нызамға хәм сүннетке ийе болып турып, Мухаддес Нызамды бузыўшы сен яхудийди айыпламас па екен? ²⁸ Себеби тек сыртқы белгилери менен яхудий болған адам хақыйқый яхудий емес хәм денесиниң ети кесилип сүннет етилиў де хақыйқый сүннет етилиў емес. ²⁹ Ал, ишки дүньясы менен яхудий болған адам ғана хақыйқый яхудий. Және де, хақыйқый сүннет – бул жазылған Мухаддес Нызам бойынша исленген сүннет емес, ал Мухаддес Руўх тәрәпинен исленген жүректиң сүннети. Усындай сүннетке ийе болған адам адамлардың емес, ал Қудайдың мақтаўын алады.

Үшинши бап

Қудайдың садықлығы

¹ Олай болса, яхудий болыўдың қандай да бир артықмашылығы бар ма? Я болмаса, сүннетлениўдин пайдасы бар ма? ² Әлбетте, бар. Яхудий болыў – хәр тәрәплеме артықмашылыққа ийе. Өйткени ең алды менен Қудайдың сөзлери оларға исенип тапсырылған. ³ Егер олардың айырымлары Қудайдың сөзлерине садықсыз болып шыққан болса не болыпты? Олардың садықсызлығы Қудайдың садықлығын бийкарлай ала ма? ⁴ Хеш қашан! Хәмме адамлар өтирикши болса да, Қудай хақ. Себеби Мухаддес Жазыўда Қудай хаққында былай делинген:

*«Хақ екениңди сөзлериң менен көрсетесең,
Сени айыптағанда, жеңиске ерисесең»*.*

⁵ Бирақ, бизлердиң нахақлығымыз Қудайдың хақлығын ашып көрсетсе, онда не деймиз? Қудай бизлерди ғәзеп пенен жазаласа, әдилсиз болғаны ма? (Мен буларды адамлардың ойы бойынша айттып атырман.) ⁶ Хеш қашан! Егер Қудай әдилсиз болса, Ол дүньяны хүким ете алар ма еди? ⁷ Деген менен, айырымлар былай деп сораў қойыўы мүмкин: «Егер мениң нахақлығым Қудайдың хақлығының артып, Оның уллыланыўына хызмет етсе, сонда неге мен гүнақар болып хүким етилмектемен?» ⁸ Солай етип: «Жақсылық шықсын деп, жаманлық ислей берейик», – дейик пе? Базы адамлар бизлерге жала жаўып, усандай сөзлерди айтты демекте. Бундай адамлар Қудайдың жазасына ылайықлы.

* 3:4 Забур 50:6.

Бирде бир хақ адам жоқ

⁹ Енди не деўге болады? Биз яхудийлер баска миллетлерден артыкпыз ба? Әлбетте, яқ! Өйткени әлле қашан дәлиллегенимдей, яхудий де, баска миллет адамы да*, яғный хәр бир адам гүнаның бийлиги астында. ¹⁰ Мухаддес Жазыўларда айтылғандай:

*«Хеш бир хақ адам жоқ,
бирде бири жоқ.*

11 *Саналы хеш бири жоқ.*

Қудайды излейтуғын хеш ким жоқ.

12 *Хәмме жолдан адасқан,*

барлығы жарамсыз болған.

Жақсылық ислеўши хеш ким жоқ.

Бирде бири жоқ»**.

13 *«Олар сөзлери менен адамларды ашық гөрге тығар»***.*

*«Тиллери менен алдайды,
еринлеринде жылан зәхәри»****.*

14 *«Аўызлары толы нәлет-ғарғыс сөзлерге»*****.*

15 *«Аяқлары шаққан қан төгиўге.*

16 *Олар қәдем басқан жерге келер қыйралыў хәм бәле.*

17 *Билмес олар тынышлық жолын»*****.*

18 *«Қудайдан қорқыў да жоқ кеўиллеринде»*****».*

¹⁹ Мухаддес Нызамда айтылғанлардың хәммеси Мухаддес Нызам астында болғанларға айтылғанын билемиз. Солай етип, хәр бир тил байланып, пүткил дүнья Қудайдың алдында есап береді. ²⁰ Сонлықтан Мухаддес Нызамды орынлағаны аркалы хеш бир адам Қудайдың алдында ақлана алмайды. Керисинше, Мухаддес Нызам аркалы адам өзиниң гүнакар екенин билип алады.

Исеним менен ақланыў

²¹ Енди болса, Қудайдың адамды ақлайтуғын әдиллиги Мухаддес Нызамға байланыслы болмай-ақ ашық көрсетилди. Таўрат та, пайғамбарлардың Жазыўлары да бул хаққында гүўалық береді.

---

* 3:9 Сөзбе-сөз: грек адамы да.

** 3:10-12 Забур 13:1-3; 52:1-4; Ыаз китабы 7:20.

*** 3:13 Сөзбе-сөз: «Олардың гегирдеклери бир ашық гөрге мегзер». Забур 5:10.

**** 3:13 Забур 139:3.

***** 3:14 Забур 9:28.

***** 3:15-17 Ийшая 59:7-8.

***** 3:18 Сөзбе-сөз: көзлеринде. Забур 35:2.

²² Қудайдың әдиллиги адамларды олардың Ийса Масихқа деген исеними арқалы ақлайды. Бұны Ол исенетуғын хәр бир адам ушын ислеиди. Себеби адамлар арасында хеш қандай айырмашылық жоқ. ²³ Өйткени хәмме гүна ислеген хәм Қудайдың салтанатынан айырылған. ²⁴ Бирақ, адамлар Қудайдың мийрими менен, Ийса Масихтың қаны* арқалы ешейин ақланады. ²⁵ Масихқа деген исеним менен, Оның қаны арқалы гүналары кеширилсин деп, Қудай Масихты адамлар ушын қурбанлыққа бағышлады. Қудай бұл арқалы Өз әдиллигин көрсетти. Себеби Қудай сабырлылық етип, бурыннан бери исленген гүналарды кеширди. ²⁶ Және де, хәзирги ўақытта Ол әдиллигин дәлиллеп, Өзиниң хәк екенин хәм Ийсаға исенген хәр бир адамды ақлайтуғынын көрсетти.

²⁷ Енди бизлер не менен мақтана аламыз? Хеш нәрсе менен. Қандай жол менен ақлана аламыз? Мухаддес Нызамды орынлаў жолы менен бе? Яқ, исеним менен. ²⁸ Өйткени бизлер адамның Мухаддес Нызамды орынлағаны арқалы емес, ал исеним менен ақланатуғынын мойынлаймыз. ²⁹ Расында да, Қудай тек яхудийлердиң Қудайы ма? Ол басқа миллетлердиң де Қудайы емес пе? Әлбетте, Ол басқа миллетлердиң де Қудайы. ³⁰ Себеби сүннетли яхудийлерди де, сүннетсиз болған басқа миллетлерди де тек исеним менен ақлайтуғын Қудай – жалғыз.

³¹ Солай етип, бизлер: «Адамлар тек исеним менен ақланады», – деп, Мухаддес Нызамды бийкарлаймыз ба? Яқ, керисинше, Оны тастыйықлаймыз.

Төртинши бап

Ибрайымның исеними хәм Қудайдың ўәдеси

¹ Ал енди бизлердиң, яғный яхудийлердиң түп бабасы Ибрайым хәққында не деймиз? Ол неге еристи? ² Егер ол ислеген саўап ислери себебли ақланған болса, мақтаныўға хәқысы болар еди. Бирақ, Қудайдың алдында мақтана алмайды. ³ Өйткени Мухаддес Жазыўда былай делинген: «*Ибрайым Қудайға исенди хәм сол себептен Қудай оны ақланған деп санады*»**. ⁴ Мийнет еткенге төленген хәқы сый емес, ал ис хәқы болып есапланады. ⁵ Бирақ ким де ким өзиниң саўап ислерине емес, ал қудайсыз адамды да ақлайтуғын Қудайға исенсе, ол исеними себебли ақланған болып есапланады. ⁶ Минекей,

* 3:24 Сөзбе-сөз: Ийса Масихтағы қутқарылыў.

** 4:3 Жаратылыс 15:6.

саўап ислерине карамай, Қудай тәрәпинен ақланған деп есапланған адамның бахытлы экени хаққында Даўыт та былай деген:

⁷ *«Нахақ* ислери кеширилип,
гүналары жуўылған адамлар қандай бахытлы!*

⁸ *Қудай гүнасын есапқа алмайтуғын адам қандай бахытлы!»***

⁹ Бул бахыт тек сүннетлилер ушын берилген бе? Я болмаса, сүннетсизлер ушын да ма? Бизлер: «Ибрайым өз исеними себепли ақланған деп саналды», — деген едик. ¹⁰ Ол қашан ақланған деп саналды? Сүннетленгеннен кейин бе ямаса сүннетленбестен бұрын ба? Сүннетленгеннен кейин емес, ал сүннетленбестен бұрын. ¹¹ Сүннетленбесинен бұрын исеними менен ақланғанының белгиси ретинде Ибрайым сүннетлеў рәсимин қабыл етти. Солай етип, ол сүннетсиз болған басқа миллет адамларының да ақланған болып есапланыўы ушын, исенетуғын усындай адамлардың хәммесинин руўхый бабасы болды. ¹² Бабамыз Ибрайым сүннетли яхудийлердиң де руўхый бабасы. Бул олардың тек сүннетленгени себепли емес, ал Ибрайымда сүннетленбесинен алдын болған исеним менен жасағаны себепли болды.

¹³ Себеби Мухаддес Нызамды орынлағаны арқалы емес, ал исеними арқалы ақланыўы ушын, Қудай Ибрайымға хәм оның урпақларына дүньяның мийрасхорлары болатуғынын үәде етти. ¹⁴ Егер адамлар Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы мийрасхор болатуғын болса, онда исеним бийкар хәм үәде де бос болар еди. ¹⁵ Өйткени Мухаддес Нызам Қудайдың ғәзебин келтиреди. Бирақ Мухаддес Нызам болмаған жерде нызамды бузыў да жок.

¹⁶⁻¹⁷ Усылай етип, Қудайдың үәдеси тек исеним себепли бериледи. Ол тек Мухаддес Нызамға ийе болған яхудий исениўшилерине ғана емес, ал Ибрайымның исенимине ийе болған басқа миллет исениўшилерине де, яғный Ибрайымның пүткил урпағына Қудайдың мийрими бойынша бериледи. Мухаддес Жазыўда Қудайдың Ибрайымға: *«Сени көп миллетлердиң бабасы қыламан»****, — деп айтқанындай, Ибрайым өзи исенетуғын Қудайдың, яғный өлилерди тирилтетуғын хәм жоқтан бар пайда қылатуғын Қудайдың алдында хәммеиздин бабамыз.

¹⁸ Хеш үмити қалмаған ўақытта да Ибрайым үмитин үзбей, Қудайға исенди. Сонлықтан *«Сениң урпағың есап-сансыз болады»*****, — деп

* 4:7 Сөзбе-сөз: нызамсыз.

** 4:7-8 Забур 31:1-2.

*** 4:16-17 Жаратылыс 17:5.

**** 4:18 Жаратылыс 15:5.

Қудайдың оған айтқанындай, ол көп миллетлердің бабасы болды. ¹⁹ Жасы жүзге шамаласып, денесінде күш қалмағанын хәм хаялы Сараның да қурсағына бала питпейтуғынын ол билсе де, исенимин азайтпады. ²⁰ Исенимсізлік етип, Қудайдың үәдеси туұралы екиленбеди. Керисинше, исеними күшейип, Қудайды алғыслады. ²¹ Қудайдың Өз үәдесин орынлайтуғын күшке ийе екенине ол толық исенди. ²² Әне, усы исеними себепли, Ибрайым ақланған деп саналды.

²³ «Ақланған деп саналды», – деген сөзлер тек Ибрайымға емес, ²⁴ ал бизлерге де тийисли етип жазылған. Бизлер де Ийемиз Ийсаны өлимнен тирилткен Қудайға деген исенимимиз бенен ақланған болып есапланамыз. ²⁵ Ийемиз Ийса гүналарымыз ушын өлимге тапсырылып, Қудайдың алдында бизлердің ақланыуымыз ушын қайта тирилди.

Бесинши бап

Қудай менен жарасуы

¹ Солай етип, исеним менен ақланғанымыз себепли, Ийемиз Ийса Масих арқалы Қудай менен жарастық. ² Ийса Масих арқалы Қудайдың мийримине исенимимиз бенен ийе болып жасамақтамыз. Және де, Қудайдың уллылығына ерисіуден үмит етип, куұанамыз. ³ Бизлер тек бул себепли емес, ал қыйыншылықтар себепли де куұанамыз. Себеби қыйыншылықтардан сабырлылық, ⁴ сабырлылықтан жақсы минез-қулық, жақсы минез-қулықтан үмит пайда болатуғынын билемиз. ⁵ Сол үмит бизлерди уятқа қалдырмайды. Өйткени Қудай бизлерге берген Мухаддес Руұхы арқалы жүреклеримизди Өз сүйіспеншилигине толтырды.

⁶ Аұа, өзлеримизди ақлауға еле күшсіз болғанымызда Масих белгиленген уақытта қудайсыз болған бизлер ушын өлди. ⁷ Хеш ким хақ адам ушын жанын өлимге қыймайды. Хәтте, өзине қәуендер болған адам ушын да жанын өлимге қыйыуды қәлейтуғын адамлар аз. ⁸ Бирак, бизлер еле гүнакар болған уақтымызда Масих бизлер ушын өлди. Бизлерге деген сүйіспеншилигин Қудай усылай дәлилледі. ⁹ Сонлықтан енди Масихтың қаны арқалы ақланғанымыз себепли, Ол арқалы Қудайдың ғәзебинен қутқарылатуғынымыз да анық. ¹⁰ Себеби бизлер Қудайдың душпаны болсақ та, Оның Улының өлими арқалы Қудай менен жарастық. Енди Қудай менен жарасып, Оның Улының өмири арқалы қутқарылатуғынымыз да анық. ¹¹ Және де, буның менен шекленип қоймай, бизлерди енди Қудай менен жарастырған Ийемиз Ийса Масих арқалы Қудай менен қатнаста болып куұанамыз.

***Адам-ата арқалы өлим,
ал Ийса Масих арқалы өмир келди***

¹² Дүньяға бир адам арқалы, яғный Адам-ата арқалы гүна келди, ал гүна себепли өлим келди. Солай етип, хеш бир адам өлимнен кашып қутыла алмайтуғын болды. Өйткени хэмме гүна ислеген еди. ¹³ Мухаддес Нызам берилместен бурын да дүньяда адамлар гүна ислейтуғын еди. Бирақ, Мухаддес Нызам болмаған ўақытта гүна гүна деп есапланбады. ¹⁴ Деген менен, Адам-атадан Муўсаға дейин жасағанлар Адам-ата ислеген сол гүнаны ислемен болса да, өлим олардың үстинен хўкимдарлық етти.

Ал Адам-ата келиўи тийис Адамның, яғный Масихтың тымсалы. ¹⁵ Бирақ, олар арасында үлкен айырмашылық бар. Қудайдың сыйы Адам-атаның гүнасына уксамайды. Себеби бир адамның гүнасы себепли көп адамлар өлген болса да, Қудайдың мийрими хэм баска бир адамның, яғный Ийса Масихтың мийрими менен берилген сыйды көп адамлар мол-молақай етип алды. ¹⁶ Қудайдың сыйының нәтийжеси менен бир адамның гүнасының нәтийжеси бирдей емес. Адам-атаның гүнасының ақыбети хўким етилиўге алып келди, бирақ Қудайдың сыйы себепли, көп гүналарымызға карамастан, бизлерге ақланыў келди. ¹⁷ Бир адамның гүнасы себепли, сол адам арқалы пўткил адамзат үстинен өлим бийлик еткен болса, енди тек бир адам, яғный Ийса Масих арқалы Қудайдың мол мийримин алып ақланғанлар үстинен өмир бийлик етеди.

¹⁸ Солай етип, бир адамның гүнасы себепли пўткил адамзат хўким етилген болса, бир адамның хақ иси себепли пўткил адамзат ақланып, өмирге еристи. ¹⁹ Бир адамның бойсынбағаны себепли көп адамлар гүнакар болып қалғанындай, бир адамның бойсынғаны себепли көп адамлар ақланады. ²⁰ Адамлар өзлериниң қаншелли гүнакар екенин билиў ушын Мухаддес Нызам берилди. Бирақ, гүна көбейген сайын, Қудайдың мийрими оннан да артып барды. ²¹ Солай етип, гүна өлим арқалы бийлик еткендей, Қудайдың мийрими де ақлаўы арқалы бийлик етип, Ийемиз Ийса Масих себепли мәнгилик өмирге еристиреди.

Алтыншы бап

Гүна ушын өлип, Масих пенен жасаў

¹ Олай болса, не деймиз? Қудайдың мийрими көбейсин деп, гүна ислеўди даўам етире берейик пе? ² Хеш қашан! Бизлер гүна ушын өлгенбиз. Енди қалайынша, гүна ислеўди даўам еттирип жасай аламыз?

³Бизлер Масих Ийса менен байланыска ийе болып, суўға шомылдырылғанымызда хәммемиз де Оның өлиминде шерик болып, суўға шомылдырылғанымызды билмейсизлер ме? ⁴Масихқа исенип, суўға шомылдырылыў аркалы Оның менен бирликте өлип, көмилдик. Солай етип, Қудай Әкемиздиң құдирети менен Масих өлимнен қайта тирилип, өмирге ерискендей, бизлер де жаңа өмирге ерисемиз.

⁵Егер бизлер Масихтың өлиминде шерик болып, Оның менен бирлескен болсақ, онда Оның қайта тирилиўине де шерик болып, Оның менен бирлесемиз. ⁶Гүнакар тәбиятымыздың күшин жоқ қылып, ендигиден былай гүнаға кул болмаўымыз ушын, бизлердиң ески гүнакар өзлигимиздиң Масих пенен бирге атанақ ағашқа шегеленгенин билемиз. ⁷Өйткени өлген адам гүнаның бийлигинен азат.

⁸Егер бизлер Масих пенен бирге өлген болсақ, Оның менен бирге жасайтуғынымызға да исенемиз. ⁹Себеби Масихтың өлимнен тирилип, қайтып өлмейтуғынын хәм енди өлимнің Оның үстинен хүкимдарлық ете алмайтуғынын бизлер билемиз. ¹⁰Масих гүнаны жоқ қылыў ушын биринши хәм соңғы мәрте өлди. Ал енди болса, Ол Қудай ушын жасап атыр. ¹¹Сонлықтан сизлер де өзлериңизди гүна ушын өли деп, ал Масих Ийса менен қатнаста болып, Қудай ушын тири деп есапланлар.

¹²Солай етип, денеңиздиң жаман қәлеўлерине бойсынбаўыңыз ушын, гүнаның өткинши денеңизди басқарыўына жол қоймаңлар. ¹³Денеңиздиң мүшелерин нахақлықтың қуралы қылып, гүна ислеўге тапсырмаңлар. Керисинше, өлимнен қайта тирилгенлер сыпатында, өзлериңизди Қудайға бағышланлар. Денеңиздиң мүшелерин де хақлықтың қуралы қылып, Қудайға арнаңлар. ¹⁴Сонда гүна сизлердиң үстинизден хүкимдарлық етпейди. Өйткени сизлер нызамның бийлиги астында емес, ал Қудайдың мийриминиң бийлиги астында жасайсыз.

Хақлықтың қуллары

¹⁵Олай болса, не дейик? Нызамның бийлиги астында емес, ал Қудайдың мийриминиң бийлиги астында жасап атырғанымыз себепли гүна ислей берейик пе? Хеш қашан! ¹⁶Бойсынатуғын қуллар сыяқлы, өзлериңизди кимнің бийлигине тапсырып бойсынсаңыз, соның қулы болатуғыныңызды билмейсизлер ме? Сизлер я өлимге жетелеўши гүнаның, я ақланыўға жетелеўши бойсыныўшылықтың қулы боласызлар. ¹⁷Бирақ, Қудайға шүкир! Бурын гүнаның қулы болған сизлер енди өзлериңизге тапсырылған тәлийматқа шын жүректен бойсындыңлар ¹⁸хәм гүнаның бийлигинен азат болып, хақлықтың қуллары болдыңлар.

¹⁹Түсиниүиңизге аңсат болыў ушын*, әпиўайы сөзлер менен айтып атырман: бурын денениздің мүшелерин ипласлыкка хәм нахақ ислерди ислеў ушын нахақлыкка** кул кылып бағышлайтуғын едиңиз, ал енди мухаддес болыўыңыз ушын, оларды хақлыкка кул кылып бағышланлар. ²⁰Сизлер гүнаның кулы болғаныңызда, хақлыктың бийлигинен азат едиңлер. ²¹Бурын ислеген ислериңизден хәзир өзлериңиз де уяласыз. Сол ўақытлары усы ислерден не арттырған едиңиз? Олардың ақыры өлим еди-ғо. ²²Бирақ енди болса, сизлер гүнаның бийлигинен азат етилип, Қудайдың куллары болдыңлар. Сол себептен мухаддесликке ерисип, ақырында мәнгилик өмир аласыз. ²³Себеби гүнаның төлеми – өлим, ал Қудайдың сыйы – Ийемиз Масих Ийса аркалы берилетуғын мәнгилик өмир.

Жетинши бап

Нызамнан азат болыў

¹Хәй, Мухаддес Нызамды билиўши туўысқанларым, мен сизлерге қарата айтып атырман: Мухаддес Нызамның адам үстинен тек тири ўақтында ғана бийлик жүргизетуғынын билмейсизлер ме? ²Мысалы: күйеуи бар хаял күйеуиниң көзиниң тирисинде оған нызам бойынша байланған болады. Бирақ, күйеуи қайтыс болса, хаял неке нызамынан азат болады. ³Солай етип, хаял күйеуиниң көзиниң тирисинде басқа бир еркек пенен жасаса, неке хадаллығын бузған болып есапланады. Бирақ, күйеуи өлсе, хаял нызам бойынша азат болады. Ол басқа бир еркекке турмысқа шыкса да, неке хадаллығын бузған болмайды.

⁴Сол сыяқлы, туўысқанларым, сизлер де Басқаға, яғный өлимнен қайта тирилген Масихқа тийисли болыўыңыз ушын, Масихтың денесиниң атанақ ағашта өлгени аркалы Мухаддес Нызам алдында өлгенсиз. Бул хәммемиздің Қудайға хызмет етип, жемис бериўимиз ушын болды. ⁵Өйткени бурын бизлер гүнакар тәбиятымызға бойсынып жасағанымызда, Мухаддес Нызам себепли пайда болған гүнакар қәлеўлер денемиздің мүшелеринде хәрекет ететуғын еди. Сонын нәтийжесинде, бизлер өлимге жетелеўши жемислер беретуғын едик. ⁶Енди болса, бизлер бурын өзлеримизди байлап қойған Мухаддес Нызам ушын өлип, Мухаддес Нызамнан азат болдық. Солай етип, жазылған Мухаддес Нызам бойынша басқарылатуғын ески жол менен емес, ал Мухаддес Руўх басқаратуғын жаңа жол менен Қудайға хызмет етпектемиз.

* 6:19 Сөзбе-сөз: денениз хәлсиз болғанлықтан.

** 6:19 Сөзбе-сөз: нызамсыз ислерди ислеў ушын нызамсызлыкка.

Гүна менен гүрес

⁷ Олай болса, не дейик? Мухаддес Нызам жаман* болғаны ма? Хеш кашан! Бирак, егер Мухаддес Нызам болмағанда, мен гүнаның не экенин билмеген болар едим. Егер Мухаддес Нызам: «*Басқа биреўдиң нәрсесин күсеме*»**, – демегенде, мен күсеўдиң гүна экенин билмеген болар едим. ⁸ Деген менен, гүна усы буйрықтан пайдаланып, менде хәр түрли күсеўлерди пайда етти. Себеби Мухаддес Нызам болмаса, гүна өли болады. ⁹ Мен бир ўақытлары Мухаддес Нызамды билмей жасағанымда тири едим. Бирак, Қудайдың буйрықларын билгенимнен соң, менде гүна тирилип, хәрекет ете баслады, ¹⁰ ал мен өлдим. Солай етип, өмирге ийе болыў ушын берилген бул буйрықлар мениң өлимиме себепши болды. ¹¹ Өйткени гүна буйрықтан пайдаланып, мени алдады хәм усы буйрық аркалы мени өлтирди. ¹² Солай болса да, Мухаддес Нызам – мухаддес, Қудайдың буйрықлары да мухаддес, хақ хәм жақсы.

¹³ Солай екен, жақсы нәрсе маған өлим алып келди ме? Хеш кашан! Гүна маған жақсы нәрсе арқалы өлим алып келди. Бул гүнаның гүна болып ашық билиниўи ушын болды. Солай етип, буйрық арқалы гүнаның қаншелли жаман экени белгили болады. ¹⁴ Бизлер Мухаддес Нызамның Қудайдан келгенин*** билемиз. Ал мен гүнаға кул болып сатылған, өткинши денеге ийе адамман. ¹⁵ Мен не ислеп атырғанымды өзим түсинбеймен. Себеби мен қәлеген нәрсемди емес, ал жек көретуғын нәрсемди ислеймен. ¹⁶ Егер мен қәлемеген нәрсемди ислеп атырғанымда исимнің жаман экенин мойынласам, онда Мухаддес Нызамның жақсы экенин мақуллаған боламан. ¹⁷ Олай болса, бул исти мениң өзим емес, ал ишимде жасайтуғын гүна ислеп атырған болады. ¹⁸ Мениң ишимде, яғнай гүнакар тәбиятымда хеш бир жақсы нәрсениң жоқ экенин билемен. Ишимде жақсылық ислеўге қәлеў болса да, күшим жетпейди. ¹⁹ Өйткени өзим ислеўди қәлейтуғын жақсы исти емес, ал керисинше, ислеўди қәлемейтуғын жаман исти ислеймен. ²⁰ Егер мен өзим қәлемейтуғын нәрсени ислесем, онда оны мениң өзим емес, ал ишимде жасайтуғын гүна ислеген болады.

²¹ Солай етип, мен өзимде мынадай нызамның бар экенин билдим: мен жақсы нәрсени ислеўди қәлегенимде, ишимдеги жаманлық хәрекет етиўге таяр турады. ²² Мен руўхым менен Қудайдың Нызамын

---

* 7:7 Сөзбе-сөз: гүна.

** 7:7 Шығыў 20:7; Мухаддес Нызамды қайталаў 5:21.

*** 7:14 Сөзбе-сөз: Нызамның руўхый экенин.

кууанышлы түрде макуллайман. ²³Бирак, денемнің мүшелеринде басқа бир ңызамды байқайман. Ол мениң сана-сезимимнің ңызамына қарсы урысып, мени денемнің мүшелериндегі гүна ңызамына тутқын етеди. ²⁴Ұах, сорлы басым! Өлимге жетелеуіши бул денеден мени ким қутқарады? ²⁵Ийемиз Ийса Масих арқалы тек жалғыз Қудай ғана қутқарады! Қудайға шүкірлер болсын!

Солай етип, мен өз сана-сезимим менен Қудайдың ңызамына, ал гүнакар тәбиятым менен гүнаның ңызамына хызмет етип атырман.

Сегизинши бап

Өмир беруіши Мухаддес Руұх

¹Солай етип, Масих* Ийсаға тийисли болғанларға қарсы енди хеш қандай хұким жоқ. ²Себеби Масих Ийса арқалы өмир беретуғын Мухаддес Руұхтың ңызамы мени гүнаның хәм өлимнің ңызамынан азат қылды. ³Адамның гүнакар тәбияты күшсиз болғанлықтан, адам Мухаддес ңызамды толық орынлай алмады. Сонлықтан Мухаддес ңызам адамды қутқара алмады, бирак оны Қудайдың Өзи қутқарды: Қудай Өз Улын адам денесінде бул дүньяға жиберип, Оны гүналар ушын төленетуғын қурбанлық кылып бағышлады хәм бизлердин гүналарымыз жүкленген Өз Улының денесин хұким етти. ⁴Солай етип, Қудай буны гүнакар тәбиятымыздың емес, ал Мухаддес Руұхтың жетелеуі менен жүретуғын бизлердин өмиримизде Мухаддес ңызамның әдил талаплары орынлансын деп иследи.

⁵Өйткени гүнакар тәбиятының жетелеуі менен жүретуғынлар өз гүнакар тәбиятының қәлейтуғын нәрселерин ойлайды, ал Мухаддес Руұхтың жетелеуі менен жүретуғынлар Мухаддес Руұхтың қәлейтуғын нәрселерин ойлайды. ⁶Гүнакар тәбият басқаратуғын ой-пикирлер өлимге, ал Мухаддес Руұх басқаратуғын ой-пикирлер өмирге хәм тынышлыққа еристиреди. ⁷Себеби гүнакар тәбият басқаратуғын ой-пикирге ийе адам – Қудайға душпан. Ол Қудайдың ңызамына бойсынбайды хәм бойсына алмайды да. ⁸Ким де ким гүнакар тәбиятының жетелеуі менен жүрсе, ол Қудайға унай алмайды.

⁹Бирак, ишинізде Қудайдың Руұхы жасап атырған болса, онда сизлерди гүнакар тәбиятыңыз емес, ал Мухаддес Руұх басқарып атырған болады. Ким де ким Масихтың Руұхына ийе болмаса, ол Масихқа тийисли емес. ¹⁰Ал егер ишинізде Масих жасап атырған болса, дененіз гүна себепли өлетуғын болса да, руұхыңыз ақланғаныңыз

---

* 8:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май куйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

себеппи тири болады. ¹¹ Ийсаны өлимнен қайта тирилткен Қудайдың Руұхы ишинизде жасап атырған болса, онда Масих Ийсаны өлимнен қайта тирилткен Қудай ишинизде жасап атырған Өз Руұхы арқалы өлетуғын дененизди де тирилтеди.

¹² Солай етип, туұысқанларым, бизлер гүнакар тәбиятымызға бойсынып, оның жетелеуі менен жүриўге парызлы емеспиз. ¹³ Өйткени егер гүнакар тәбиятыңыздың жетелеуі менен жүрсениз, өлесиз. Ал гүнакар тәбиятыңыздың жаман ислеринен Мухаддес Руұхтың күши менен толық ўаз кешсениз, жасайсыз. ¹⁴ Қудайдың Руұхы менен басқарылатуғынлардың хәммеси – Қудайдың балалары. ¹⁵ Себеби сизлер өзлериңизди және кул етип, коркыныш беретуғын руұхты емес, ал Қудайдың баласы қылған Мухаддес Руұхты қабыл еттиңиз. Усы Руұх арқалы Қудайды: «Әке, Әкежаным!»* деп шақырасыз. ¹⁶ Мухаддес Руұхтың Өзи бизлердиң руұхымыз бенен бирликте Қудайдың балалары екенлигимиз хаккында гүўалық береді. ¹⁷ Егер бизлер Қудайдың балалары болсақ, онда мийрасқа ийе боламыз. Масих пенен бирге уллыланыў ушын, Оның менен бирге азап шексек, онда бизлер Масих пенен бирге мийрасқа шерик болған Қудайдың мийрасхорларымыз.

Келешектеги уллылық

¹⁸ Мениң ойымша, хәзирги қыйыншылықлар келешекте бизлерге берилетуғын уллылыққа салыстырғанда хеш нәрсе емес. ¹⁹ Соның менен бирге, пүткил жаратылыс Қудайдың Өз балаларын ашық көрсететуғын күнди интизарлық пенен күтпекте. ²⁰ Өйткени пүткил жаратылыс бул өткинши өмирге тутқын етилген. Бул олардың өзлериниң ерки менен емес, ал тутқын қылған Қудайдың ерки менен болған. ²¹ Олар өзлериниң бул набыт қылыўшы кулықтан қутқарылатуғынынан хәм Қудайдың балаларының уллы азатлыққа ерисетуғынынан үмит етеди.

²² Бизлерге мәлим, пүткил жаратылыс хәзирге дейин бирликте толғақ азабын шеккендей азап шегип, нала етпекте. ²³ Тек жаратылыс емес, ал Қудайдың биринши сыйы болған Мухаддес Руұхты алған бизлер де перзент болып асырап алыныўды, яғный денемиздин қутқарылыўын интизарлық пенен күтип, ишимизден нала етпектемиз. ²⁴ Себеби бизлер қутқарылғанымыз себеппи үмитке ийемиз. Егер бизлер өзлеримиз үмит ететуғын нәрсени көрип турған болсақ,

---

* 8:15 Сөзбе-сөз: «Абба, Әке!» Абба – арамей тилинде «Әке» дегенди аңлатады. Әкеси менен баласының арасындағы жүдә жақын байланысты билдиретуғын сөз.

онда ол үмит емес. Көзге көринип тұрған нәрсени ким үмит етеди?²⁵ Бірақ, еле көрмегенімізге үмит етсек, оны сабырлылық пенен күтеміз.

²⁶ Соның менен бирге, Мухаддес Руұх та хәлсиз болған бизлерге жәрдем береді. Өйткени бизлер қалай дуға етиу кереклігін билмейміз. Бірақ, Мухаддес Руұхтың Өзи сөз бенен айтып жеткізе алмайтуғын нала шегіп, бизлер ушын Қудайдан өтиниш етеді.²⁷ Адамлардың кеуиллерінде не бар екенін билиуши Қудай Мухаддес Руұхтың ой-пикирлерін биледі. Себеби Мухаддес Руұх исениушилер* ушын Қудайдың ерки бойынша өтиниш етеді.

²⁸ Қудай Өзин сүйетуғынларға, яғный Оның қәлеуі бойынша таңланғанларға хәмме нәрсени жақсылық қылып хызмет еттиретуғынын билеміз**.²⁹ Өйткени Қудай Өзи бурыннан таңлаған адамларының Улына уксауы ушын оларды алдын ала белгиледі. Солай етип, Қудай Өз Улының көп тууысқанлар арасында тұңғыш болуы ушын усылай иследи.³⁰ Қудай Өзи алдын ала белгилеген адамларын шақырды, шақырған адамларын ақлады, ал ақлаған адамларын уллылықка еристирди.

*Масих арқалы берілген
Қудайдың сүйіспеншилигі*

³¹ Олай болса, бұған не дейміз? Егер Қудай бизлерди жақласа, бизлерге ким қарсы тура алады?³² Қудай, хәтте, Өз Улын да аямай, Оны бизлердің хәммемиз ушын құрбанлық қылып бағышалаған болса, Оның менен бирлікте бизлерге хәмме нәрсени бермес пе екен?³³ Қудайдың таңлап алған адамлары болған бизлерди ким айыплай алады? Қудайдың Өзи бизлерди ақлайды-ға.³⁴ Ким бизлерди хұким ете алады? Хеш ким! Себеби өлип, өлимнен қайта тирилген Масих Ийса Қудайдың оң жағында тұрып, бизлер ушын өтинбекте.³⁵ Масихтың сүйіспеншилигінен бизлерди ким айыра алады? Хеш ким. Қыйыншылық та, қайғы да, қуудалау да, ашлық та, жалаңашлық та, кәуип те, қылыш та айыра алмайды.³⁶ Мухаддес Жазыуда айтылғандай:

*«Бизлер Сениң ушын хәр күни өлтирилмектеміз,
Бизлерди шалынатугын қойлар деп есаплайды»***.*

³⁷ Бірақ, булардың хәммесинин үстинен бизлерди сүйетуғын Масих себебли үлкен жеңіске ерисеміз.

* 8:27 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

** 8:28 Басқа нускада: «Қудайды сүйетуғынларға, яғный Оның қәлеуі бойынша таңланғанларға хәмме нәрсе жақсылық болып хызмет ететуғынын билеміз».

*** 8:36 Забур 42:23.

³⁸ Өйткени мен исенемен: өлим де, өмир де, периштелер де, хәким-шиликлер де, хәзирги хәм келешек заман да, күшлер де, ³⁹ бәлентлик те, тереңлик те, улыўма, жаратылған хеш бир нәрсе Қудайдың бизлерге Ийемиз Масих Ийса арқалы берген сүйиспеншилигинен бизлерди айыра алмайды.

Тоғызыншы бап

Қудай таңлаған Израил халқы

¹ Масихқа тийисли адам сыпатында хәқыйқатын айтып атырман, өтирик сөйлеп турғаным жок. Мухаддес Рүүхка бойсынатуғын хұжданым да буған гүә: ² жүрегимде үлкен бир қайғым хәм таўсылмас бир дәртим бар. ³⁻⁴ Қанымыз бир болған туўысқанларым, яғный израиллылардың қутқарылыўы ушын, мениң Қудайдың ғарғысына ушырап, Масихтан аласлатылыўым керек болса, мен қайыл болар едим. Қудай оларды балалары қылып асырап алған, оларға Өз уллылығын берип, олар менен келисим дүзген. Оларға Мухаддес Нызамын хәм Қудайға хызмет етиў қағыйдаларын тапсырып, үәделерин де берген. ⁵ Олар уллы ата-бабаларымыздың урпақлары хәм Масих та адам денесинде олардың урпағынан келип шыққан. Масих — хәммениң үстинен хұкимдар болған, шексиз алғыс-мақтаўларға ылайық Қудайдың Өзи. Аўмийин.

⁶ Мен Қудайдың сөзи орынланбады, демекши емеспен. Себеби Израилдың урпағы болғанлардың хәммеси де хәқыйқый израиллылар емес. ⁷ Және де, Ибрайымның урпағынан болғанлардың хәммеси де Ибрайымның хәқыйқый балалары емес. Қудай Ибрайымға: *«Балаң Ысақтан туўылғанларды ғана сениң хәқыйқый урпақларың деп есаплайман»**, — деген еди. ⁸ Демек, Ибрайымның урпағынан болғанлардың хәммеси де Қудайдың балалары емес. Ал Қудайдың Ибрайымға берген үәдеси бойынша туўылғанлар ғана Ибрайымның хәқыйқый урпақлары болып есапланады. ⁹ Өйткени Қудайдың Ибрайымға берген үәдеси мынадай еди: *«Келеси жылы усындай уақытта келгенimde, Сара уллы болады»***.

¹⁰ Соның менен бирге, Ребекка да бабамыз Ысақтан хәмледар болып, егиз улларды туўды. ¹¹⁻¹² Бирақ, бул балалар туўылмастан алдын хәм олар еле жақсы ямаса жаман бир нәрсе ислеместен бурын Қудай Ребеккаға: *«Үлкени кишкенесине хызмет етеди»****, — деген еди. Солай етип, Қудай усы еки баладан биреўин таңлап алғанда, оны

* 9:7 Жаратылыс 21:12.

** 9:9 Жаратылыс 18:10, 14.

*** 9:11-12 Жаратылыс 25:23.

ислерине карап емес, ал белгилеген жобасының иске асыуы ушын, Өз ерки менен таңлап алды. ¹³Хәтте, Қудай Мухаддес Жазыұда: *«Яқыпты сүйдим, ал Исабты жек көрдим»**, – деген.

¹⁴Олай болса, не деймиз? Қудай әдилсиз болғаны ма? Хеш қашан! ¹⁵Себеби Қудай Муұсаға былай деген:

*«Кимге мийрим-шәпәәтимди бериүди қалесем,
Соған мийрим-шәпәәтимди беремен,
Кимге рехим етиүди қалесем,
Соған рехим етемен»**.*

¹⁶Солай етип, таңланыу адамның қәлеуине ямаса тырысыуына емес, ал Қудайдың мийрим-шәпәәтине байланыслы. ¹⁷Өйткени Қудай Мухаддес Жазыұда Фараонға*** былай деген:

*«Қудиретимди сен арқалы көрсетиү ушын,
Атым пүткіл жер жүзине жарияланыуы ушын,
Сени мәртебели қылдым»****.*

¹⁸Солай етип, Қудай қәлеген адамына мийрим-шәпәәтин береді хәм қәлеген адамын тас бауыр қылады.

¹⁹Енди сен меннен: «Егер Қудай усылай ислесе, Ол неге адамды айыплайды? Оның еркине ким қарсы тура алады?» – деп сорауын мүмкин. ²⁰Бирақ, хәй адам, Қудайға қарсылық көрсететуғындай, сен кимсен? Дөретилген нәрсе өзін дөреткенге: «Мени неге бундай қылып дөреттиң?» – дей ме? ²¹Я болмаса, гүлалшы бир ылайдан еки ыдыс сокқанда, биреуін қымбатлы ис ушын қолланылатуғын ыдыс, ал екиншисин әпиұайы ис ушын қолланылатуғын ыдыс қылып соғыуға хәқылы емес пе?

²²Қудай да усылай ис тутады. Ол набыт қылыныуға хәм Өзинин гәзебине ушырауға ылайықлы адамларға гәзебин төгип, күшин көрсетиүди қалесе де, оларға үлкен сабырлылық көрсетти. ²³Және де, Қудай мәртебеге еристириү ушын Өзи алдын ала таярлап қойған адамларына рехмин берип, Өзинин шексиз уллылығын көрсетти.

²⁴Тек яхудийлер арасынан емес, ал басқа миллетлер арасынан да Қудай таңлаған усы адамлар – бизлермиз. ²⁵Осия пайғамбардың китабында Қудай былай деген:

*«Халқым болмаған халықты, „халқым“ деп,
Сүйегенимди „сүйиклим“ деп атайман»*****.*

* 9:13 Малахия 1:2-3.

** 9:15 Шығыу 33:19.

*** 9:17 Фараон – әйиемги Мысырда патша усылай аталған.

**** 9:17 Шығыу 9:16.

***** 9:25 Осия 2:23.

- 26 «„Сизлер мениң халқым емессиз“, — деген жерде,
Тири Қудайдың балалары деп аталасыз»*.
- 27 Ийшая пайғамбар да Израил туўралы бәлент даўыс пенен былай дейди:
«Израил халқының саны теңиз қумындай көп болса да,
Олардан тек аз ғанасы** қутқарылады.
- 28 Себеби Ийемиз шығарған хұкимин,
Жер жүзінде тез хәм толық әмелге асырады»***.
- 29 Ийшая пайғамбардың болжап айтқанындай:
«Егер Қудиретли Ийемиз,
Бизлерден нәсил қалдырмағанда,
Бизлер Содом қаласы**** сыяқлы болып,
Гомора қаласына уқсап қалар едик»*****.

Израил халқының исенбеўи

30 Олай болса, не деймиз? Қудай алдында ақланыўға тырыспаған баска миллет адамлары өз исеними арқалы ақланды. 31 Ал Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы ақланыўға тырысқан Израил халқы Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы ақлана алмады. 32 Не ушын? Өйткени олар ақланыўға исеними арқалы емес, ал саўап ислери арқалы ерисиўге тырысты. Сонлықтан олар сүрниктиретуғын таска сүрнигип қулады. 33 Мухаддес Жазыўда:

«Минекей, Мен Ерусалимде***** бир тасты,
Сүрниктиретуғын хәм қулататуғын жартасты орнатаман.
Бирақ, Оған***** исенген адам уятқа қалмайды»***** , —
делинген.

Оныншы бап

1 Туўысқанларым! Мениң жүрегимдеги әрманым хәм Қудайдан жалбарынатуғын тилегим — бул халқым болған израиллылардың қутқарылыўы. 2 Олардың Қудайға инталы екенине өзим гүўаман.

* 9:26 Осия 1:10.

** 9:27 Сөзбе-сөз: қалдығы.

*** 9:27-28 Ийшая 10:22-23.

**** 9:29 Содом хәм Гомора қалалары — жеркенишли ис-хәрекетлери хәм гүнакарлығы себебли, Қудай тәрәпинен жазаланып жоқ қылынған ески қалалар.

***** 9:29 Ийшая 1:9.

***** 9:33 Сөзбе-сөз: Сионда.

***** 9:33 Оған — Ийса Масихқа.

***** 9:33 Ийшая 8:14; 28:16.

Бирак, бул инта хақыйкый түсиникке тийкарланбаған. ³Себеби олар Қудайдың ақлау жолын түсинбей, ақланыуға Мухаддес Нызамды орынлау аркалы ерисиуге тырысып, Қудайдың ақлау жолын қабыл етпеди.

⁴Масих Мухаддес Нызамның талаптарын толық орынлағанлықтан*, Оған исенген хәр бир адам Қудай алдында ақланады.

***Исенген хәр бир адам
қутқарылады***

⁵Мухаддес Нызамды орынлау аркалы ақланыу хаққында Муўса мыналарды жазады: «*Мухаддес Нызамдағы буйрықларды орынлаған адам олар арқалы жасайды*»**. ⁶Ал исенім аркалы ақланыу хаққында Мухаддес Жазыуда былай делинген: «*Кеўлиңде: „Масихты жерге түсириу ушын ким аспанға шығады?“**** ⁷ямаса: „Масихты өлимнен тирилтиу ушын ким түпсиз туңғыйыққа түседи?“**** — деме». ⁸Бирак, Мухаддес Жазыу не демекте?

«Қудайдың сөзи саған жақын,

Ол сениң аўзыңда хәм жүрегиңде»*****.

Бизлер жәриялап атырған исенім хаққында сөзлер — усылар болады. ⁹Егер сен Ийсаны «Ийем» деп аўзың менен ашық тән алсаң хәм Қудайдың Оны өлимнен тирилткенине шын жүректен исенсең, қутқарыласаң. ¹⁰Өйткени адам шын жүректен исенгени аркалы ақланады хәм исеними хаққында аўзы менен ашық тән алғаны аркалы қутқарылады. ¹¹Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Оған исенген хеш бир адам уятқа қалмайды*»*****. ¹²Себеби яхудий менен гректің арасында айырмашылық жоқ. Олардың хәммесинин Ийеси бир. Ол Өзин шақырғанлардың хәммесине сакый. ¹³Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Ийемиздиң атын айтып шақырған хәр бир адам қутқарылады*»*****.

¹⁴Бирак, Қудайға исенбей турып, Оны қалай шақырууға болады? Ол тууралы еситпей турып, Оған қалай исениуге болады? Қудай хаққында сөзди жәриялаушы болмаса, қалай еситиуге болады? ¹⁵Сөзди жәриялауға жиберилмесе, оны қалай жәриялайды? Мухаддес

* 10:4 Сөзбе-сөз: Масих — Мухаддес Нызамның соңы.

** 10:5 Лебий 18:5.

*** 10:6 Мухаддес Нызамды қайталау 30:12.

**** 10:7 Мухаддес Нызамды қайталау 30:13.

***** 10:8 Мухаддес Нызамды қайталау 30:12-14.

***** 10:11 Ийшая 28:16.

***** 10:13 Иоел 2:32.

Жазыўда айтылғандай: *«Хош Хабарды жәриялаўшылардың аяқлары қандай әжайып!»**

¹⁶ Деген менен, Хош Хабарға израиллылардың хәммеси де исене бермеди. Ийшая пайғамбардың айтқанындай: *«Ийем! Бизлер айтқан хабарға ким исенди?»*** ¹⁷ Демек, исеним еситиў арқалы пайда болады, ал еситиў Масих хәққында сөздің жәрияланыўы арқалы болады. ¹⁸ Бирақ, менің сорайтуғыным мынаў: израиллылар еситпеди ме? Әлбетте, еситти.

*«Аспан денелериниң даўыслары пүткил жер жузине,
Сөзлери дүньяның төрт мүйешине жетип барды»***.*

¹⁹ Мен және бир нәрсени сорамақшыман: Израил түсинбеди ме? Дәслеп Муўса арқалы Қудай былай деген еди:

*«Мен сизлерде халқым болмаған халық арқалы қызғаныш
пайда етемен,
Түсиниги аз болған халық арқалы ғәзебиңизди
келтиремен»****.*

²⁰ Соңынан Ийшая пайғамбар Қудайдың сөзлерин батырлық пенен айтып:

*«Мени излемегенлер тапты,
Мени сорамағанларға Өзимди көрсеттим»*****,* — деген еди.

²¹ Ал, Израил халқы хәққында Қудай былай дейди:

*«Сөзимди тыңламайтуғын қайсар бир халыққа,
Күни бойы қушағымды ашып турдым»*****.*

Он биринши бап

Қудай Израил халқынан жүз бурған жоқ

¹ Олай болса, мен мына нәрсени сорап атырман: Қудай Өз халқынан жүз бурды ма? Хеш қашан! Мен де Ибрайымның урпағынан, Бенамин урыўынан шыққан израиллыман. ² Қудай Өзи бурыннан таңлаған халқынан жүз бурмады. Мухаддес Жазыўдың Илияс пайғамбар туўралы жазылған жеринде не айтылғанын билмейсизлер ме? Илияс Израил үстинен Қудайға шағым жасап былай деген еди:

* 10:15 Ийшая 52:7.

** 10:16 Ийшая 53:1.

*** 10:18 Забур 18:5.

**** 10:19 Мухаддес Нызамды кайталаў 32:21.

***** 10:20 Ийшая 65:1.

***** 10:21 Сөзбе-сөз: колларымды созып турдым. Ийшая 65:2.

³ «Ийем! Олар Сениң пайғамбарларыңды өлтирди, Саған қурбанлық шалынаатуғын жерлерди қыйратты. Тек жалғыз мен ғана қалдым. Олар мени де өлтириўге хәрекет етпекте»*.

⁴ Оған Қудай не деп жуўап берген еди? «Баалдың** алдында дize бүкпеген жети мың адамды Мен Өзим ушын ажыратып алдым»***.

⁵ Сол сыяқлы, хәзирги ўақытта да израиллылар арасында Қудайдың мийрими менен таңланған аз ғана адамлар бар. ⁶ Олар саўап ислери себепли емес, ал Қудайдың мийрими менен таңлап алынды. Егер олар саўап ислери себепли таңлап алынғанда, мийрим мийрим болмас еди. ⁷ Солай етип, не жүз берди? Израил халқының көпшилик бөлеги излеген нәрсесин таба алмады. Тек олардың арасынан таңлап алынғанлар ғана тапты. Ал қалғанларының жүректери тас етильди. ⁸ Мухаддес Жазыўда айтылғандай:

«Қудай оларға Өзиниң сөзин түсинбеўи ушын бийпәрўалық руўхын берди.

Сонлықтан олар усы күнге дейин,

Көзлери болса да, көрмейди,

Қулақлары болса да, еситпейди»****.

⁹ Даўыт былай дейди:

«Олар дастурхан басында отырғанда дузаққа түсип,

Қақпанға алынсын хәм қулап, жазалансын.

¹⁰ *Көзлерин қараңғылық басып, көрмей қалсын.*

Беллери аўырманлықтан мәңгиге бугилип қалсын!»*****

Басқа миллетлердиң қутқарылыўы

¹¹ Олай болса, мен мынаны сорап атырман: израиллылар толық набыт болыў ушын сүрникти ме? Хеш қашан! Бирақ, израиллылардың гүналары себепли, Қудай басқа миллетлерге қутқарылыў берди хәм бул арқалы оларда қызғаныш оятты. ¹² Егер израиллылардың гүна ислеп қулап қалғаны дүньядағы басқа миллетлерге байлық алып келип, оларды байытса, онда пүткил израиллылардың қутқарылыўы дүньядағы басқа миллетлерге қаншелли көп байлық алып келеди!

¹³ Басқа миллетлерден болған сизлерге айтып атырман: басқа миллетлер ушын елши болып тайынланған мен өз хызметимди мәртебелли деп есаплайман. ¹⁴ Усы хызметим арқалы миллетим бир болған

* 11:3 Патшалық хәқкында 3-китап 19:10, 14.

** 11:4 *Баал* – Палестинада кананлылар табынған бут.

*** 11:4 Патшалық хәқкында 3-китап 19:18.

**** 11:8 Мухаддес Нызамды қайталаў 29:4; Ийшя 29:10.

***** 11:9-10 Забур 68:23-24.

туғысқанларымда қызғаныш оянса хәм олардың айырымлары болса да қутқарылса екен. ¹⁵ Өйткени олардың Қудай тәрәпинен қабыл етилмегени дүньядағы басқа миллетлердин Қудай менен жарасыуына себепши болған болса, онда олардың Қудай тәрәпинен қабыл етилюй дүньядағы басқа миллетлердин қутқарылып, өлимнен өмирге өтиуине себепши болмай ма? ¹⁶ Егер камырдың биринши бөлеги Қудайға бағышланып, мухаддес болса, онда пүткил қамыр да мухаддес болады. Егер теректин тамыры мухаддес болса, онда шақалары да мухаддес.

¹⁷ Бирак, егер зәйтүн ағашының айырым шақалары, яғный яхудийлердин айырымлары кесилип тасланып, жабайы зәйтүн ағашының шақасы болған сен, яғный басқа миллет адамы олардың орнына жалғанып, ағаштың ширели тамырынан нәр алсаң, ¹⁸ кесилген шақалар алдында мақтанып кетпе! Егер мақтанып кетсең, умытпа, сен тамырға емес, ал тамыр саған нәр берип турыпты. ¹⁹ Сен: «Мениң жалғаныуым ушын шақалар кесилип тасланды», – деуің мүмкин. ²⁰ Дурыс. Олар исенбегенликтен кесилип тасланды. Ал сен исенимин себепли жалғанып турыпсаң. Сен мақтанба, ал корк! ²¹ Себеби Қудай тәбийғый шақаларды аямаған болса, онда сени де аямайды.

²² Солай етип, сен Қудайдың мийрим-шәпәәтин хәм қаталлығын көрип қой: Қудай исенимнен қайтқанларға* қатал. Бирак сен Оның мийрим-шәпәәтине садық қалсаң, Ол да саған мийрим-шәпәәтти. Олай болмаса, сен де кесилип тасланасаң! ²³ Деген менен, егер яхудийлер де исенбеушилигин қойса, ағашқа және қайта жалғанады. Өйткени Қудай оларды қайтадан жалғап қойыуға құдиретли. ²⁴ Жабайы зәйтүн ағашынан кесилип алынған шақа болған сен тәбиятқа қарсы түрде жақсы зәйтүн ағашына жалғандың. Солай екен, тәбийғый шақалардың өз ағашына қайтадан жалғаныуы буннан да аңсатырақ!

Пүткил Израил қутқарылады

²⁵ Туғысқанларым, билгишсинип кетпеуіңиз ушын, сизлердин мына сырдан хабарсыз қалыуыңызды қәлемеймен: басқа миллетлерден қутқарылатуғынлардың саны толмағанша, Израил халқының бир бөлегиниң жүреги тас болып қала береді. ²⁶ Бирақ ақырында пүткил Израил қутқарылады. Мухаддес Жазыуда былай делинген:

«Қудай Ийемиз былай дейди: „Қутқарыушы Ерусалимнен** келеди, Ол Яқыптың урнағы болған израиллыларды қудайсызлықтан қутқарады.

* 11:22 Сөзбе-сөз: қулағанларға.

** 11:26 Сөзбе-сөз: Сионнан.

27 *Олардың ғұналарын кеширгенімде,*

Мениң олар менен дүзген келисимим усы болады“»*.

28 Хош Хабарды қабыл етпегени себепли, яхудийлер Қудайға душпан болды. Бул сизлердің пайданыз ушын хызмет етпекте. Деген менен, Қудай олардың ата-бабаларын таңлап алғанлықтан, оларды сүйеди. 29 Себеби Қудай Өзинің сыйларын қайтарып алып, шақырығын бийкарламайды. 30 Сизлер бир ўақытлары Қудайға бойсынбайтуғын едіңлер, бирак енди яхудийлер бойсынбағаны себепли, сизлер Қудайдың мийрим-шәпәәтине еристинлер. 31 Сол сыяклы, яхудийлер хәзир бойсынбай атырған болса да, сизлердің Қудайдың мийрим-шәпәәтине ерискениңиз себепли, олар да Қудайдың мийрим-шәпәәтине ериседи. 32 Өйткени Қудай хәмме адамларды олардың бойсынбайтуғын тәбиятына тутқын қылып, оларға Өз мийрим-шәпәәтин көрсетти.

33 О, Қудайдың байлығы, даналығы хәм билими қандай терең! Оның шешимлерине хеш кимнің ақылы жетпейди, жолларын да хеш ким изертлеп шыға алмайды!

34 *«Ийемиздің ой-пикирлерин ким биле алады?*

Ким Оған мәсләхәтши болған?»**

35 *«Қудайдан қайтарып алыў ушын,*

Ким Оған алдын ала бир нәрсе берген?»***

36 Себеби Қудай пүткил барлықты жаратқан. Хәммеси Ол арқалы хәм Ол ушын бар болған. Оған мәңгиге данқ болсын! Аўмийин.

Он екінши бап

Өмириңзди Қудайға бағышлаңлар

¹ Солай етип, хәй туўысқанларым, Қудайдың мийрим-шәпәәти хақы сизлерге жалбарынаман: өзлериңизди**** Қудайға унайтуғын мухаддес хәм тири курбанлық қылып, Оған бағышлаңлар. Бул сизлердің Қудай алдындағы ылайықлы***** хызметиңиз болады. ² Бул дүньяның адамларына еликлемеңлер. Ал Қудайдың ой-пикирлериңизди жаңалап, Оның сизлерди толық өзгертиўине жол қойыңлар. Сонда сизлер Қудайдың жақсы хәм минсиз еркин, яғный Оған нениң унайтуғынын айырып билесизлер.

* 11:26-27 Ийшая 59:20-21; 27:9.

** 11:34 Ийшая 40:13.

*** 11:35 Аюп 41:3.

**** 12:1 Сөзбе-сөз: денелериңизди.

***** 12:1 Ямаса: руўхый.

³Қудайдың маған берген мийриминен пайдаланып, хәмменізге айтып атырман: өзинизди шектен тыс жокары бахаламанлар. Керисинше, хәр бир адам Қудайдың өзине берген исенимине қарай, өзін ылайықлы бахаласын. ⁴Өйткени денемиз бир болса да, мүшелеримиз көп хәм мүшелеримиздің атқаратуғын хызмети де хәр түрли. ⁵Сол сыяқлы, бизлер көп адам болсақ та, Масихтың бир денесин қураймыз хәм өз ара байланыс жасайтуғын бир дененің мүшелеримиз. ⁶Қудайдың бизлерге берген мийрими бойынша, бизлер хәр түрли руўхый сыйларға ийемиз. Кимнің пайына пайғамбаршылық етиў сыйы тийсе, ол исенимине қарай пайғамбаршылық етсин. ⁷Хызмет етиў тийсе, хызмет етсин. Тәлим бериў тийсе, тәлим берсин. ⁸Ал кимнің пайына жубаныш бериў тийсе, жубаныш берсин. Үлестиріуши болыў тийсе, шын кеўилден үлестирсин. Басшылық етиў тийсе, ғайрат пенен басшылық етсин. Мийрим-шәпәт етиў тийсе, қуўанышлы түрде мийрим-шәпәт көрсетсин.

⁹Сүйиспеншилигиңиз хақыйқый болсын. Жаманлықтан қашып, жақсылыққа жабысып алыңлар. ¹⁰Бир-бириңизди туўысқанлық сүйиспеншилик пенен шын жүректен сүйиңлер. Бир-бириңизге өз ара хүрмет көрсетиўге тырысыңлар. ¹¹Интаңыз пәсеймесин. Ериншек болмаңлар. Ийемизге жалынлы руўх пенен хызмет етиңлер. ¹²Үмит етип, қуўанып жасаңлар. Қыйыншылықларда сабырлы болыңлар. Үзликсиз дуўа етиңлер. ¹³Мүтәжликте жасап атырған исениушилер* менен барыңызды бөлисинлер. Миймандос болыўға тырысыңлар. ¹⁴Сизлерди қуўдалайтуғынлар ушын Қудайдан жақсылық тилеңлер. Ғарғыс емес, ал жақсылық тилеңлер. ¹⁵Қуўанып атырғанлар менен бирге қуўанып, жылап атырғанлар менен бирге жылаңлар. ¹⁶Өз ара аўызбиришиликли болыңлар: менменликке берилмей, басқалар пәс көретуғын адамлар менен қатнас жасаңлар. Өзлериңизди басқалардан ақыллы санамаңлар. ¹⁷Хеш кимнің жаманлығына жаманлық пенен жуўап қайтармаңлар. Хәмменің ойы бойынша жақсы деп саналған ислерди ислеўге тырысыңлар. ¹⁸Егер мүмкин болса, қолыңыздан келгенше, барлық адамлар менен татыўлықта жасаңлар.

¹⁹Сүйикли туўысқанларым! Өзиңиз ушын өш алмаңлар. Ал буны Қудайға** тапсырыңлар. Себеби Мухаддес Жазыўда Ийемиз былай дейди: *«Өш алыў Мениң қолымда, сазайын Өзим беремен»****. ²⁰Керисинше:

* 12:13 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

** 12:19 Сөзбе-сөз: Қудайдың ғәзебине.

*** 12:19 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:35.

*«Душпаның аш болса, оны тойдыр,
Шөллеген болса, суу бер.
Сен усылай ислесең,
Оны уятқа қалдырасаң»*.*

²¹ Жаманлықтан жеңилме. Ал, жаманлықты жақсылық пенен жең.

Он үшінші бап

Хүкіметке бойсыныуы хақында

¹ Хәр бир адам басқарыушы хүкіметке бойсынсын. Өйткени Қудайдан болмаған хеш қандай хүкімет жоқ. Бар болған хүкіметлердің хәммеси де Қудай тәрәпинен орнатылған. ² Сонлықтан хүкіметке қарсы шыққан адам Қудай орнатқан тәртипке қарсы шыққан болады. Бундай адамлар жазаға ушырайды. ³ Себеби басшылардан жақсылық ислеушилер емес, ал жаманлық ислеушилер қорқады. Басшылардан қорқпауды қәлейсең бе? Онда жақсылық исле. Сонда сен басшының мақтауына ерисесең. ⁴ Басшы – сениң пайдан ушын мийнет ететуғын Қудайдың хызметшиси. Бирақ, егер сен жаманлық ислеутуғын болсаң, қорқ! Өйткени ол қылышты бийқарға көтерип жүрген жоқ. Ол Қудайдың хызметшиси болып, жаманлық ислеушини Қудайдың ғәзеби менен жазалайды. ⁵ Сонлықтан тек Қудайдың ғәзебинен қорққанлықтан емес, ал хұжданың бойынша да бойсыныуың тийис. ⁶ Сизлердің салық төлеуиңиздің себеби де усы. Себеби салық жыйнауға бийлиги бар адамлар да өз иси менен бәрқулла бәнт болып, Қудайға хызмет етеди. ⁷ Солай етип, хәр кимге тийислисин бериндер: салық жыйнаушыға – салық, бажы жыйнаушыға – бажы бериндер хәм қорқыуға ылайық адамнан қорқып, хүрметке ылайық адамға хүрмет көрсетиндер.

Сүйиу – бул Мухаддес Нызамды орынлауы

⁸ Хеш кимге қарыздар болмаңлар. Хеш қашан толық өтеп болмайтуғын қарыз болған, бир-биреуди сүйиуди тоқтатпаңлар. Өйткени басқаларды сүйген адам Мухаддес Нызамды орынлаған болады. ⁹ *«Неке хадаллығын бузба, адам өлтirme, урлық ислеме, басқаның мүлкин күсеме»***, – деген буйрықлар хәм қалған барлық буйрықлар мына сөзлерде жәмләнген: *«Өзиңди сүйгениң сыяқлы, жаныңдағы*

* 12:20 Сөзбе-сөз: «Оның басына жанып турған шоқ жыйнайсаң». Сулайманның нақыл-мақаллары 25:21-22.

** 13:9 Шығыуы 20:13-15, 17; Мухаддес Нызамды қайталауы 5:17-19, 29.

адамды да сүй»*. ¹⁰Жанындағы адамды сүйетуғын оған жаманлык ислемейди. Сонлықтан басқаларды сүйиу – бул Мухаддес Нызамды орынлау демек.

¹¹Хәзирги заманның қандай екенин билип, усыны орынлаңлар. Енди сизлердиң уйқыдан оянатуғын уақтыңыз келди. Себеби бизлердиң қутқарылыуымыз бизлер исенген дәслепки уақытларға қарағанда, хәзир жақынырақ. ¹²Түн өтип, күндиз жақынлады. Сонлықтан қараңғылықтың ислерин таслап, нурдың сауыт-қуралларын тағып алайық. ¹³Айшы-әширетке хәм мәскүнемликке, харамылыққа хәм бузықшылыққа, жәнжел хәм күншилликке берилмейик. Күндизге жарасатуғын әдепли өмир сүрейик. ¹⁴Ийемиз Ийса Масихтың сизлерди басқарыуына жол қойыңлар** хәм гүнақар тәбиятыңыздың жаман қәлеулерине бойсынбаңлар.

Он төртинши бап

Хәлсиз хәм күшли исеним

¹Исеними хәлсиз адамды оның пикирлери хаккында тартыспай қабыл етиңлер. ²Мысалы: биреу хәмме нәрсени жейге болады деп исенеди. Ал исеними хәлсиз болған тек палыз өнимлерин ғана жейди. ³Хәмме нәрсени жейтуғын адам жемейтуғын адамды пәс көрмесин. Айырым нәрселерди жемейтуғын адам жейтуғын адамды хүким етпесин. Өйткени Қудай екеуин де қабыл еткен. ⁴Басқаның хызметшисин хүким ететуғындай, сен кимсең? Хызметши өз хожайынының алдында турады ямаса жығылады. Ол аяққа турғызылады. Себеби оны аяққа турғызыуға Ийемиздиң қүдирети жетеди.

⁵Және де, биреу бир күнди басқа күннен әхмийетлирек деп санайды, ал басқа биреу ушын хәмме күн бирдей. Хәр бир адам өз көз қарасында толық исенимге ийе болсын. ⁶Күнлерди айрықша қылып белгилейтуғын оларды Ийемиз ушын белгилейди. Ал хәмме нәрсени жейтуғын адам Қудайға шүкирлик етип, оларды Ийемиз ушын жейди. Айырым нәрселерди жемейтуғын адам да Ийемиз ушын жемейди хәм Қудайға шүкирлик етеди.

⁷Өйткени хеш биримиз тек өзимиз ушын жасамаймыз хәм хеш биримиз де тек өзимиз ушын өлмеймиз. ⁸Жасасақ, Ийемиз ушын жасаймыз. Өлсек те, Ийемиз ушын өлемиз. Солай етип, жасасақ та, өлсек те Ийемизге тийислимиз. ⁹Усы мақсетте Масих өлип, өлимнен қайта тирилди. Сонлықтан Ол өлилердиң де, тирилердиң де Ийеси болды.

* 13:9 Лебий 19:18.

** 13:14 Сөзбе-сөз: Ийемиз Ийса Масихты кийип алыңлар.

¹⁰ Олай болса, сен неге туўысканыңды хўким етесең? Неге туўысканыңды пәс көресең? Хәммемиз де Қудайдың хўким гүрсиси алдында жуўап беремиз-ғо. ¹¹ Мухаддес Жазыўда Ийемиз былай дейди:

«Тирилигим ҳақы ант ишемен:

Хәр бир адам* Мениң алдымда дизе бүгеди.

Хәр бир адам** Мениң Қудай екенимди ашық тән алады***.

¹² Солай етип, хәр бир адам өзи ушын өзи Қудай алдында жуўап береди.

Туўысканыңызды азғырыўға салмаңлар

¹³ Сонлықтан буннан былай, бир-биримизди хўким етпейик. Керисинше, туўысканыңызды азғырыўға салмаўға хәм оның исениминен зыян келтирмеўге тырысыңлар. ¹⁴ Ийемиз Ийсаға тийисли бир адам сыпатында мынаны билемен хәм анық исенемен: хеш бир нәрсе өзлигинен харам емес. Бирақ, бир нәрсени харам деп есаплаған адам ушын сол нәрсе харам болады. ¹⁵ Егер туўысканың сен жейтуғын нәрсе себепли қапа болса, онда сен сүйиспеншилик пенен ис тутып атырған жоқсаң. Жейтуғын нәрсең менен оның исенимин набыт қылма! Себеби Масих бул адам ушын да өлген-ғо. ¹⁶ Сизлер жақсы деп есаплаған нәрсеге сөз келмесин. ¹⁷ Өйткени Қудайдың Патшалығы жейтуғын хәм ишетуғын нәрселерден ибарат емес, ал хәклық, тынышлық хәм Мухаддес Руўх беретуғын қуўаныштан ибарат. ¹⁸ Масихқа усы жол менен хызмет ететуғын адам Қудайға унайды хәм ол адамлардың мақтаўына ылайық.

¹⁹ Солай етип, өзлеримизди тынышлық алып келетуғын хәм өз ара руўхий күш беретуғын ислерге бағышлайық. ²⁰ Жейтуғын нәрсе себепли, Қудайдың ислерин бузба! Жейтуғын хәмме нәрсе хадал. Бирақ, жейтуғын нәрсеси арқалы баска адамды азғырыўға салған жаман ис қылған болады. ²¹ Гөш жеўин, арақ-шарап ишиўин ямаса баска бир нәрсе ислеўиң туўысканыңды азғырыўға салатуғын болса, онда бундай ислерди ислеменің дурыс. ²² Булар бойынша исениминди өзиң менен Қудайдың арасында сақла. Өзи дурыс деп есаплайтуғын исти ислегени ушын, өзін айыпламайтуғын адам қандай бахытлы! ²³ Бирақ, екиленип жейтуғын адам хўким етиледі. Себеби ол буны исеним менен ислеменен болады. Ал исеним менен исленбеген хәр бир ис – гүна.

---

* 14:11 Сөзбе-сөз: хәр бир дизе.

** 14:11 Сөзбе-сөз: хәр бир тил.

*** 14:11 Ийшая 45:23; 49:18.

Он бесинши бап

Исениўшилер арасындағы қатнасықлар ҳақында

¹ Исеними күшли болған бизлер тек өзимиздин мәпимизди ойламай, исеними хәлсиз болғанлардың хәлсизликлерин көтерисиўге парызымыз. ² Хәр биримиз жанымыздағы адамға руўхый күш бериў ушын, ол ушын жақсы болған нәрсени гөзлеп, оның мәпин ойлайық. ³ Өйткени Масих та Өзиниң мәпин ойламады. Мухаддес Жазыўда айтылғандай: *«Саған тил тийгизгенлердиң жаман сөзлери Маған тийди»**. ⁴ Бурын Мухаддес Жазыўларда айтылғанлардың хәммеси де бизлерге тәлим бериў ушын жазылған. Солай етип, бизлер олар арқалы сабырлылық хәм жубаныш таўып, үмит пенен жасай аламыз. ⁵ Сабырлылық хәм жубаныштың тийкары болған Қудайдың Өзи сизлердиң Масих Ийсадан өрнек алып, аўызбиришилик пенен жасаўыңызға жәрдем етсин. ⁶ Солай етип, сизлер Ийемиз Ийса Масихтын Әкеси болған Қудайды биргеликте хәм бир аўыздан алғыслайсызлар.

⁷ Сонлықтан Қудайдың алғысланыўы ушын Масих сизлерди қабыл еткениндей, сизлер де бир-биринизди қабыл етинлер. ⁸ Себеби мениң айтатуғыным мынаў: Қудайдың яхудийлердин** ата-бабаларына берген үәдесин әмелге асырып, Оның садық екенин көрсетиў ушын, Масих яхудийлердиң хызметшиси болды. ⁹ Масих буны Мухаддес Жазыўда: *«Сени басқа миллетлер арасында алғыслайман хәм Сениң атыңды жырлайман»****, – деп айтылғандай, басқа миллетлердиң де Қудайдың мийрим-шәпәәтине ерисип, Қудайды алғыслаўы ушын иследи. ¹⁰ Мухаддес Жазыўда және де:

«Хәй, басқа миллетлер, Қудайдың халқы менен бирге шадланыңлар!»**** – делинген.

¹¹ Тағы да былай делинген:

*«Хәй, барлық басқа миллетлер,
Қудай Ийемизди алғыслаңлар!
Хәмме халықлар Оны мақтаңлар!»******

¹² Ийшая пайғамбар да былай дейди:

* 15:3 Забур 68:10.

** 15:8 Сөзбе-сөз: сүннетлилердин.

*** 15:9 Забур 17:50; Патшалық ҳақында 2-китап 22:50.

**** 15:10 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:43.

***** 15:11 Забур 116:1.

«Ишайдың урпағынан бири келип,
Басқа миллетлерди басқарады.
Олар Оннан үмит етип жасайды»**.*

¹³ Үмиттің тийкары болған Қудай Мухаддес Руұхтың күши менен үмитке толып тасыуыңыз ушын, кеуїллеринизди исенимиңиз аркалы қууаныш хәм тынышлыққа толтырсын.

Павелдің елшилик хызмети

¹⁴ Тууысқанларым, ал енди сизлерге келсек, сизлердің жақсылыққа толы хәм хәр түрли билимге бай екениңизге, әсиресе бир-биринизге ақыл-нәсият бере алатуғыныңызға мен толық исенемен. ¹⁵ Бирак, Қудайдың маған берген мийрими менен сизлерге еслетип қойуу ушын, бул хаттың айырым жерлерин батыллық пенен жаздым. ¹⁶ Мен Қудайдың усы мийрими менен, басқа миллетлер ушын Масих Ийсаның хызметшиси болдым. Басқа миллетлер Мухаддес Руұх пенен мухаддес қылынып, Қудайға унайтуғын сый болууы ушын, мен Қудайдың Хош Хабарын бир руұханий сыпатында жәриялап атырман.

¹⁷ Сонлықтан мен Масих Ийсаға тийисли болып, Қудайға деген хызметим менен мактана аламан. ¹⁸ Масих мениң менен бирге болып, басқа миллетлердің Қудайға бойсынууы ушын, сөзлерим хәм ис-хәрекетлерим аркалы ислегенлеринен басқа хеш нәрсе хәкқында айтыуға батылым жетпейди: ¹⁹ бул ислер кәраматлы белгилердің хәм таң қаларлық нәрселердің күши менен, және де Мухаддес Руұхтың құдирети менен исленди. Солай етип, мен Ерусалимнен баслап Иллирик*** үлкесине дейин аралап, Масихтың Хош Хабарын хәмме жерге жәрияладым. ²⁰ Басқа бир адамның салған тырнақ тасының үстине имарат қурмайын деп, мен Хош Хабарды Масихтың атын еле еситпеген жерлерде жәриялауға тырыстым. ²¹ Мухаддес Жазыуда айтылғандай:

*«Оннан хабарсыз болғанлар көреді,
Еситпегенлер түсinedi»****.*

Павелдің Римге барууға қарар етиуі

²² Мине, усы себеп жаныңызға барууыма маған көп мәртебе иркиниш жасады.

²³ Енди болса, бул жерлерде мен ислейтуғын хеш нәрсе қалмады. Және де, мен қанша жыллардан бери сизлерге барууды арзыу еткенім

* 15:12 *Ишай* – Дауыттың әкеси.

** 15:12 *Ийшай* 11:10.

*** 15:19 *Адриа теңизиниң жағасындағы үлке.*

**** 15:21 *Ийшай* 52:15.

себепли, ²⁴ Испанияға қарай жолға шықсам, сизлерге бармақшыман. Өтип баратырғанымда алды менен сизлерди көріп, бираз дийдарыңызға тойғанымнан соң, маған жәрдем етип, сол жаққа шығарып саласыз, деген үміттемен. ²⁵ Ал хәзир болса, мен Ерусалимге барып, сол жердеги исениўшилерге* жәрдем бермекшимен. ²⁶ Өйткени Македония менен Ахаядағы исениўшилер Ерусалимдеги исениўшилер** арасындағы мүтәжликте жасайтуғынлар ушын ақшалай жәрдем етиўди макул көрди. ²⁷ Аўа, макул көрди. Олар хақыйқаттан да, Ерусалимдеги исениўшилер алдында қарыздар. Себеби өзлери Хош Хабар арқалы алған руўхый жарылқаўларды яхудий исениўшилери баска миллетлер менен бөлискенликтен, баска миллет исениўшилери де оларға ақшалай жәрдем берип, хызмет етиўге парызлы. ²⁸ Солай етип, жыйналған ғәрежетти*** оларға жеткизип, усы исти орынлағанымнан соң, жол-жәнекей сизлер менен дийдар көрисип, Испанияға кетемен. ²⁹ Жаныңызға барғанымда, сизлерге Масихтың толық жарылқаўын апаратуғынымды билемен.

³⁰ Туўысқанларым, Ийемиз Ийса Масихтың аты менен хәм Мухаддес Руўхтың сүйиспеншилиги менен сизлерге жалбарынаман: мениң менен бирге Қудайға дуға етип, мен ушын бар жигериңиз бенен соранлар. ³¹ Яхудиядағы исенбейтуғын адамлардан қутылыўым ушын хәм Ерусалимдеги хызметимди сол жердеги исениўшилер**** қуўаныш пенен қабыл алыўы ушын дуға етиңлер. ³² Және де, Қудай қәлесе, мен сизлердиң жаныңызға қуўаныш пенен барып, сизлер менен бирге кеўлимди хошлаўым ушын да соранлар. ³³ Тынышлық бериўши Қудайдың Өзи хәмменізге яр болсын! Аўмийин.

Он алтыншы бап

Арнаулы сәлемлер

¹ Кенхреядағы исениўшилер жәмәетиниң хызметшиси болған Фива апамызды сизлерге тапсыраман. ² Оны мухаддеслерге минәсип түрде, Ийемиздиң аты менен қабыл қылыңлар. Және де, оның қандай мүтәжлиги болса да, жәрдем етиңлер. Өйткени ол да көп адамларға, соның ишинде маған жәрдемши болды.

³ Мениң менен бирге Масих Ийсаға хызмет етиўши Прискила хәм Акилаға сәлем айтыңлар. ⁴ Олар мениң жаным ушын өз өмирин

* 15:25 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

** 15:26 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

*** 15:28 Сөзбе-сөз: жыйналған өнимди.

**** 15:31 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

кәуип астына қойды. Буның ушын тек мен емес, ал басқа миллетлердин хәмме исениўши жәмәәтлери де оларға миннетдар. ⁵ Олардың үйиндеги исениўшилер жәмәәтине де сәлем айтыңлар. Азия үлкесинен* биринши болып Ийсаға исенген сүйикли туўысқаным Епенетуска сәлем айтыңлар. ⁶ Сизлер ушын көп мийнет еткен Мәриямға сәлем айтыңлар. ⁷ Масихтың елшилері арасында абырайлы болған, меннен бурын Масихқа исенген ағайинлерим** хәм камақта бирге болған досларым Андроник пенен Юнияға сәлем айтыңлар.

⁸ Ийемизге тийисли болған сүйикли туўысқаным Амплиятуска сәлем айтыңлар. ⁹ Бизлер менен бирге Масихқа хызмет ететуғын Урбануска хәм сүйикли туўысқаным Стахияға сәлем айтыңлар. ¹⁰ Сынақтан өтип, Масихқа ылайықлы деп табылған Апелисқа сәлем айтыңлар. Аристокбулдың үй-ишине сәлем айтыңлар. ¹¹ Ағайиним*** Иродионға сәлем айтыңлар. Наркистің үй-ишиндеги Ийемизге тийисли болғанларға сәлем айтыңлар. ¹² Ийемиздің хызметинде мийнет етип атырған хаяллар: Трифен хәм Трифосқа сәлем айтыңлар. Ийемизге хызмет етиў жолында көп мийнет еткен хаял – сүйикли туўысқаным Персиске сәлем айтыңлар. ¹³ Ийемиз тәрәпинен таңлап алынған Руфуска хәм мен ушын анамдай болған оның анасына сәлем айтыңлар. ¹⁴ Асинкрит, Флегон, Гермес, Патровас, Гермас хәм олардың жанындағы туўысқанларға сәлем айтыңлар. ¹⁵ Филологус хәм Юлияға, Нирей хәм оның қарындасына, Олимпасқа хәм олардың жанындағы барлық исениўшилерге**** сәлем айтыңлар. ¹⁶ Бир-бириңизди мухаддес поса менен сүйип, сәлемлесиндер. Масихқа тийисли болған хәмме жәмәәтлер сизлерге сәлем айтып атыр.

¹⁷ Туўысқанларым, сизлерге жалбарынаман, өзлериңизге үйретилген тәлийматқа қарсы шығып, алаўызлық хәм азғырыў алып келетуғын адамлардан сақ болып, олардан аўлақ жүриндер. ¹⁸ Себеби бундай адамлар Ийемиз Масихқа емес, ал өз қарынларына хызмет етеди. Олар сада адамларды майлы тил хәм жағымпазлық сөзлери менен алдайды. ¹⁹ Сизлердің Қудайға бойсынып жасайтуғыныңыз хәммеге мәлим болды. Мен сол себептен қуўанышлыман хәм сизлердин жақсылық ислеўде дана болыўыңызды, ал жаманлық ислеўде сада болыўыңызды қәлеймен. ²⁰ Тынышлық беріўши Қудайдың

---

* 16:5 *Азия үлкеси* – хәзирги Туркия елинің кубла-батыс бөлегинде болған бир үлке.

** 16:7 Ямаса: миллетлеслерим.

*** 16:11 Ямаса: миллетлесим.

**** 16:15 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

Өзи жақын арада шайтанды аяқларыңыздың астында езип таслайды. Ийемиз Ийсаның мийрими сизлерге яр болсын!

²¹ Мениң менен бирге хызмет етиўши Тимофей, ағайинлерим* Лукий, Ясон хәм Сосипатер сизлерге сәлем айтып атыр.

²² Бул хатты Павелдиң аўзынан жазып отырған мен, Тертый де, исениўши туўысқаныңыз сыпатында сизлерге сәлем жоллайман.

²³ Мен ушын хәм пүткил исениўшилер жәмәети ушын өз үйинен орын берген Гаюс сизлерге сәлем айтып атыр. Және де, қала қазнашысы Ерастус хәм туўысқанымыз Куартус сизлерге сәлем айтып атыр. [²⁴]**

Павелдиң жуўмақлаўшы сөзлери

²⁵ Мен жәриялап жүрген Ийса Масих ҳаққында Хош Хабар аркалы, яғный Өзи әййемги ўақытлардан бери купыя тутқан сырын ашыўы арқалы Қудай сизлердиң исенимиңизди беккемлейтуғын күдиретке ийе. ²⁶ Усы сыр пайғамбарлардың Жазыўлары арқалы хәзир ашылып, мәнги жасайтуғын Қудайдың буйрығы бойынша, барлық миллетлерге мәлим етилди. Бул барлық миллетлердиң Қудайға исенип, Оған бойсынып жасаўы ушын болды. ²⁷ Жалғыз хәм дана Қудайға Ийса Масих арқалы мәнгиге даңқ болсын! Аўмийин.

---

* 16:21 Ямаса: миллетлеслерим.

** 16:24 Басқа нускада мына аят бар: «Ийемиз Ийса Масихтың мийрими хәммениңизге яр болсын! Аўмийин».

Коринфлилерге жазылған бірінши хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Ефес қаласында, өзиниң үшінши сапарының ўақтында Коринф қаласындағы исениўши жәмәәтке жазған еди.

Коринф – Грецияның қубла тәрәпинде жайласқан Ахая үлкесиниң бас қаласы болып, үлкен саўда-сатық орайы еди. Қала халқы грек философиясы менен қызығатуғын хәм даналықты жоқары бахалайтуғын еди. Қалада бутларға салынған ибадатханалар бар еди. Олардың ишиндеги ең белгили болғаны, мухаббат қудайы Афродитаға арнап салынған ибадатхана еди. Сол себептен қалада бузыкшылық хәўиж алған еди.

Бул қаладағы исениўши жәмәәт Павел арқалы оның екинши сапарының ўақтында пайда болған еди. Қала тұрғынлары қандай жәмийетте жасаўына қарамастан, Павел айтқан Хош Хабарды еситкеннен соң Қудайға келип, хәр түрли руўхий сыйларға ийе болды.

Бирақ, Павел кеткеннен кейин олардың арасында бөлиниўлер, бузыкшылық, тартыслар, бутқа сойылған қурбанлықтың гөшин жеў хәм өз ара даўлар сыяқлы, көп машқалалар пайда болған еди. Сол себепли айырым жетекшилер Павелден ақыл-нәсият сорағанлықтан,

Павел оларға бул хатты жазып жиберген еди. Павел хатында сол машқалаларды шешиў бойынша жол-жорықлар береді хәм машқалаларды Хош Хабарға тийкарланып, сүйиспеншилик пенен шешиў кереклигин айтады.

Биринши бап

Сәлемнама хәм Қудайға шүкирлик билдириў

¹Қудайдың кәлеўи менен Масих* Ийсаның елшиси болыўға шақырылған мен, Павелден хәм туўысқанамыз Состенистен, ²Коринф қаласындағы Қудайдың жәмәәтине сәлем! Бизлер бул хатты Ийемиз Ийса Масихтың атын хәмме жерде айтып шақырыўшылардың хәммеси менен бирге Масих Ийса арқалы мухаддес қылынған хәм мухаддеслер деп аталған сизлерге жазып атырмыз. Ийса Масих — олардың да, бизлердиң де Ийемиз. ³Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин!

⁴Қудайдың Масих Ийса арқалы сизлерге берген мийрими себепли, сизлер ушын Қудайыма бәрқулла шүкирлик билдиремен. ⁵Өйткени сизлер Масих пенен қатнас жасағанлықтан, хәр тәрәплеме бай болдыңлар. Әсиресе Қудайдың сөзин айтыўда шешен хәм хәр қыйлы билимге ийе болдыңлар. ⁶Бизлердиң Масих Ийса ҳаққында гүәлығымыз сизлердиң өмириңизде усылай тастыйықланды. ⁷Солай етип, сизлер хеш қандай руўхый сыйдан** кемшилик көрмей, Масихтың қайта келиўин интизарлық пенен күтесизлер. ⁸Ийемиз Ийса Масих келетуғын күни айыпсыз болыўыңыз ушын, Қудай сизлерди ақырына дейин беккем қылады. ⁹Сизлерди Өз Улы Ийемиз Ийса Масих пенен қатнаста болыўға шақырған Қудай — садық.

Коринф жәмәәтіндеги бөлиниўлер ҳаққында

¹⁰Туўысқанларым! Ийемиз Ийса Масихтың атының бийлиги менен ескертемен: хәммеңиз аўызбиришиликли болыңлар. Араңызда бөлиниў болмай, бир ой хәм бир мақсет пенен бирлесиңлер. ¹¹Себеби туўысқанларым, Хлойстың үй-ишиндеги адамлардан араңызда тартыслар бар экенин билдим. ¹²Мениң айтажағым мынаў: сизлер:

---

* 1:1 *Масих* — еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

** 1:7 *Руўхый сый* — Өзине хызмет етиўи ушын, Қудайдың исениўшилерге бетуғын сыйы.

«Мен Павелге тийислимен», «Мен Аполосқа тийислимен», «Мен Кифаға* тийислимен» ямаса «Мен Масихқа тийислимен» деп айтып жүрген қусайсыз.

¹³ Масих бөлінди ме? Сизлер ушын атанақ ағашқа Павел шегеленіп пе еді? Сизлер Павелдің аты менен суўға шомылдырылған** ба едіңиз? ¹⁴ Мен сизлердің араныздан Криспус пенен Гаюстан басқа хеш кимди суўға шомылдырмағаным ушын Қудайға шүкирлик етемен. ¹⁵ Сонлықтан хеш ким мениң атым менен суўға шомылдырылдым, деп айта алмайды. ¹⁶ Рас, мен тағы Степанның үйи ишиндегилерди де суўға шомылдырдым. Булардан басқа және кимлерди суўға шомылдырғанымды есима түсире алмайман. ¹⁷ Масих мени суўға шомылдырыў ушын емес, ал Хош Хабарды жәриялаў ушын жиберди. Масихтың атанақ ағаштағы өлими әхмийетин жойтпаўы ушын, мен Хош Хабарды дана сөзлерге тийкарланбай жәрияладым.

Масих – Қудайдың қудирети хәм даналығы

¹⁸ Масихтың атанақ ағашы хакқында сөзлер набыт болатуғынлар ушын ақмақлық, бирақ қутқарылатуғын бизлер ушын Қудайдың қудирети. ¹⁹ Өйткени Мухаддес Жазыўда Қудай былай деген:

«Даналардың даналығын жоқ етемен,

Ақыллы адамлардың ақылын босқа шығараман»***.

²⁰ Олай болса, дана адам қәне? Алым**** қәне? Хәзирги заманның ойшылы қәне? Қудай дүньяның даналығын ақылсызлыққа айландырмады ма? ²¹ Себеби дүньяның өз ақыл-даналығы менен Қудайды билмеўи Қудайдың даналығы бойынша болды. Сонлықтан Қудай исенген адамларды бизлердің ақылсыз деп саналған ұазымыз бенен қутқарыўды мақул көрди. ²² Яхудийлер кәраматлы белгилер көрсетиўимизди талап етеди, греклер ұазымыздан даналық излейди. ²³ Бирақ бизлер атанақ ағашқа шегеленген Масих хакқында жәриялап атырмыз. Яхудийлер ушын бул тосқынлық болады, ал басқа миллетлер ушын ақылсызлық болып көринеди. ²⁴ Қудай тәрөпинен таңланғанлар ушын болса, ол я яхудий болсын, я грек болсын, атанақ ағашқа шегеленген усы Масих – Қудайдың қудирети хәм Оның даналығы. ²⁵ Өйткени Қудайдың «ақылсызлығы» адамның даналығынан

* 1:12 *Кифаға* – яғный, Петрге.

** 1:13 *Суўға шомылдырыў* – грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға беріўиниң нышаны.

*** 1:19 *Ийшаа* 29:14.

**** 1:20 Сөзбе-сөз: диний муғаллим.

анағурлым үстинирек, Қудайдың «хәлсизлиги» адамның күшинен анағурлым құдиретлирек.

²⁶Туұысқанларым, Қудай тәрәпинен шақырылған ұақтыңызда ким болғаныңызды еске түсирип көринлер. Адамның көз қарасы бойынша араңызда даналар да, бийликке ийе адамлар да, ақсүйек адамлар да көп емес еди. ²⁷Бирақ, Қудай даналарды уятқа қалдырыу ұшын, дүнья ақылсыз деп санаған адамларды, күшлилерди уятқа қалдырыу ұшын, дүнья хәлсиз деп санаған адамларды таңлады. ²⁸Ол және де, дүнья әхмийетли деп санағанларды арзымас қылыу ұшын, дүнья шығысы төмен, пәс хәм әхмийетсиз деп санағанларды таңлады. ²⁹Қудай буны Өзиниң алдында хеш бир адам мақтанбауы ұшын иследи. ³⁰Бирақ, сизлер өмириңиздиң тийкары болған Қудай себепли, Масих Ийса менен қарым-қатнасқа ийесиз. Масих бизлер ұшын Қудайдың даналығы болып, бизлерди ақлап, мухаддес қылды хәм гүналарымыз ұшын төлем төлеп қутқарды. ³¹Солай етип, Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Мақтанатуғын адам Ийемиз бенен мақтансын*»*.

Екинши бап

Атанаққа шегеленген Масих хаққында жәриялау

¹Туұысқанларым, мен сизлерге барып, Қудайдың сырын** жәриялағанымда, шешен сөзлер ямаса артықмаш даналық қолланбадым. ²Себеби араңызда болған ұақтымда, тек Ийса Масихқа хәм Оның атанақ ағашқа шегелениуіне ғана айрықша дыққат аударуға қарар еттим. ³Мен сизлерге хәлсизлик, қорқыныш хәм қатты дирилди менен бардым. ⁴Сөйлеген сөзим хәм айтқан ұазым адам ақылының исендириуіши сөзлерине емес, ал Мухаддес Руұхтың*** Өз құдирети менен көрсеткен дәлиLINE тийкарланған еди. ⁵Мениң бундағы мақсетим — исенимиңиздиң адамның ақылына емес, ал Қудайдың құдиретине тийкарланыуы еди.

Мухаддес Руұх беретуғын Қудайдың даналығы

⁶Деген менен, бизлер**** руұхый жетискен адамлар арасында да-на сөзлер сөйлеймиз. Бирақ бул даналық усы дүньяның хәм оның

* 1:31 Еремия 9:23-24.

** 2:1 Басқа нускада: Қудайдың гүуалығын.

*** 2:4 *Мухаддес Руұх* — Қудайдың Руұхы.

**** 2:6 *Бизлер* — Павел хәм оның жанындағы адамлар.

өткінші хұкимдарларының даналығы емес. ⁷Бизлер Қудайдың жасырын хәм сырлы болған даналығы хакқында сөз етип атырмыз. Қудай дүньяны жаратпастан бұрын оны бизлердің даңққа ерисиўимиз ушын арнап қойған еди. ⁸Бул даналықты усы дүньядағы хұкимдарлардың хеш бири түсинбеди. Егер түсингенде, уллы Ийемизди атанақ ағашқа шегелемеген болар еди. ⁹Мухаддес Жазыўда айтылғандай:

«Көз көрип, қулақ еситпеген,

Адамның ойына кирип те шықпаған нәрселерди,

Қудай Өзин сүйетуғынлар ушын таярлап қойыпты»*.

¹⁰Бирақ, Қудай буны бизлерге Өзиниң Мухаддес Руўхы арқалы ашып берди. Өйткени Мухаддес Руўх хәмме нәрсени, хәтте, Қудайдың терең ой-пикирлерин де биледи. ¹¹Адамның ойларын оның ишиндеги руўхтан басқа ким биле алады? Сол сыяқлы, Қудайдың ой-пикирлерин де Оның Мухаддес Руўхынан басқа хеш ким биле алмайды. ¹²Қудайдың бизлерге берген мийримли сыйларын билиўимиз ушын, бизлер бул дүньяның руўхын емес, ал Қудайдың Руўхын қабыл еттик. ¹³Бизлер бул сыйлар хакқында адамның ақылы үйреткен сөзлер менен емес, ал Мухаддес Руўх үйреткен сөзлер менен сөйлеймиз. Яғный, руўхый нәрселерди руўхый сөзлер менен түсиндиремиз**.

¹⁴Өз тәбияты бойынша жасайтуғын адам Қудайдың Руўхы беретүғын нәрселерди қабыл етпейди. Себеби ол буларды ақмақлық деп санайды. Оларды тек Мухаддес Руўхтың жәрдемінде түсиниў керек болғанлықтан, ол түсине алмайды. ¹⁵Мухаддес Руўхқа бойсынатуғын адам Мухаддес Руўх тәрәпинен берилген хәмме нәрсени түсине алады, бирақ оны Мухаддес Руўхқа бойсынбайтуғын адамлар түсине алмайды.

¹⁶ *«Жаратқан Ийемиздің ойындағысын ким биле алады?»*

Оған ким ақыл бере алады?»***

Бирақ, бизлер Масихтың ақыл-ойына ийемиз.

Үшинши бап

Қудайдың хызметкерлери хакқында

¹Туўысқанларым! Мен сизлерге Мухаддес Руўхқа бойсынатуғынларға сөйлегендей, сөйлей алмадым. Мен сизлерге гүнакар тәбиятқа бойсынатуғынларға, яғный Масих пенен болған қатнаста еле

* 2:9 Ийша 64:4.

** 2:13 Ямаса: «Яғный, руўхый нәрселерди Мухаддес Руўхқа ийе адамларға түсиндиремиз».

*** 2:16 Ийша 40:13.

гөдеклик дәрежесінде болғанларға сөйлегендей, сөйледім. ² Мен сизлерге күшлі аўқат емес, ал сүт бердим. Өйткени сизлер еле күшлі аўқатты жеўге әззилик қылатуғын едіңиз. Хәтте, хәзир де оны жеўге әззилик қыласызлар. ³ Себеби сизлер еле де гүнакар тәбиятыңызға бойсынасызлар. Араңызда қызғаншақлық хәм тартыслардың болғаны, сизлердің гүнакар тәбиятыңызға бойсынып, исенбейтуғын адамлар сыяқлы жасап атырғаныңызды көрсетпей ме? ⁴ Бириңиз: «Мен Павелге тийислимен», баска бириңиз: «Мен Аполоска тийислимен» десе, сизлер исенбейтуғын адамлар сыяқлы болып қалмайсызлар ма?

⁵ Олай болса, Аполос ким? Павел ким? Аполос хәм мен – сизлердің тек исенимге келиўиңиз ушын қойылған Қудайдың хызметкерлеримиз ғана. Ийемиз хәр биримизге хызмет тапсырған. ⁶ Туқымды мен ектим, Аполос суўғарды. Бирак, егинди Қудай өсирди. ⁷ Солай етип, еккен адам да, суўғарған адам да әхмийетли емес, ал егинди өсирген Қудай әхмийетли. ⁸ Еккен адам менен суўғарған адамның максети бир. Олардың хәр бири өз мийнетиниң хақысын алады. ⁹ Бизлер Қудай менен бирге ислеймиз. Ал сизлер – Қудайдың атызы хәм имаратысыз.

¹⁰ Қудайдың өзиме берген мийрими менен, мен уста қурыўшы сыяқлы тийкар салдым. Басқалары усы тийкардың үстине имарат салмақта. Бирак, хәр бир адам қалай салып атырғанына дыққат аўдарсын. ¹¹ Өйткени хеш бир адам салынған тийкардан баска, яғный Ийса Масихтан баска бир тийкар сала алмайды. ¹² Усы тийкардың үстине адамлар алтыннан, гүмистен, хасыл таслардан, ағаштан, пишеннен ямаса сабаннан имарат салады. ¹³ Деген менен, хәр бир адамның ислеген иси ақырзаманда ашылып, отта белгили болады. Себеби хәр бир адамның исиниң қандай екенлигин от сынап береди. ¹⁴ Кимниң салғаны отқа шыдаса, ол сыйлық алады. ¹⁵ Ал шыдамай жанып кетсе, зыян көреді. Оның өзи қутылады, бирак оттын ишинен қашқандай болып қутылады.

¹⁶ Өзлериңиздин Қудайдың ибадатханасы екениңизди хәм Қудайдың Руўхы ишиңизде жасап атырғанын сизлер хақыйқаттан да билмейсизлер ме? ¹⁷ Егер ким де ким Қудайдың ибадатханасын бузса, оны Қудай урады. Өйткени Қудайдың ибадатханасы – мухаддес хәм сол ибадатхана сизлерсиз.

¹⁸ Хеш бир адам өзин өзи алдамасын. Егер араңыздағы бириңиз өзин бул дүньяның көз қарасы бойынша данаман деп есапласа, Қудай нәзеринде дана болыў ушын, бул дүньяның көз қарасы бойынша «ақылсыз» болсын. ¹⁹ Себеби бул дүньяның даналығы Қудай нәзеринде ақылсызлық болады. Мухаддес Жазыўда айтылғандай:

«Ол даналарды олардың хйилелери менен қолға түсиреди»*. ²⁰ Және де: «Даналардың ой-пикирлериниң нуш екенлигин Ийемиз биледи»**, — деп жазылған. ²¹ Сонлықтан хеш бир адам адамлар менен мақтанбасын. Өйткени хәммеси сизлерге тийисли: ²² Павел де, Аполос та, Кифа да, дүнья да, өмир хәм өлим де, хәзирги хәм келешек заман да, хәммеси сизлерге тийисли. ²³ Сизлер Масихка тийислисиз, ал Масих Қудайға тийисли.

Төртінши бап

Масихтың елшилериниң хызмети хаққында

¹ Солай етип, адамлар Масихтың елшилері болған бизлерди Масихтың хызметшилері хәм Қудайдың сырларын аян етиўши хызметкерлер деп есапласын. ² Ал хызметкерлерден талап етилетуғын ең баслы нәрсе — садықлық. ³ Мени сизлердиң ямаса басқа адамлардың қалай хәким етиўи мен ушын әхмийетли емес. Хәтте, мен өзим де өзимди хәким етпеймен. ⁴ Себеби мениң хәжданым таза. Бирақ, мен усы себептен ақланбайман. Мени хәким ететуғын — Ийемиздиң Өзи. ⁵ Сонлықтан Ийемиз келиўге дейин, белгиленген ўақыттан бурын хеш бир нәрсени хәким етпенлер. Ол қараңғылықта жасырылған нәрселерди жақтыға шығарып, адамлардың кеўиллериндеги нийетлерин ашып көрсетеди. Сонда хәр бир адам Қудайдан өзине ылайық мақтаў алады.

⁶ Туўысқанларым! Алдында айтылғанларды түсиниўиңиз ушын, мен өзимди хәм Аполосты мысал етип көрсеттим. Буны мен Мухаддес Жазыўда айтылғанлардан шетке шығып кетпеўди бизлерден үйрениўиңиз ушын хәм хеш қайсысыңыз бир адамды екінши адамнан жоқары қойып, менменсип кетпеўиңиз ушын иследим. ⁷ Хеш ким сени басқалардан үстин қылып қойған жоқ-ғо. Сениң Қудайдан алмаған нәрсен бар ма? Қудайдан хәммесин алған болсаң, Оннан алмағандай болып мақтанғаның қалай болғаны?

⁸ Сизлер енди керекли хәмме нәрсемиз бар деп ойлайсызлар. Сизлер байып кетипсизлер, бизлерсиз патшалық етпектесизлер! Қәне енди, сизлер хақыйқаттан да, патшалар болсаңыз, сонда бизлер де сизлер менен бирге патшалық етер едик! ⁹ Мениң ойымша, Қудай биз елшилерди ең әхмийетсиз адамлар қылып, хәммениң көз алдына шығарды. Бизлер өлимге хәким етилген адамлар сыяқлы болғанмыз

* 3:19 Аюп 5:13.

** 3:20 Забур 93:11.

себеппи, периштелер ушын да, адамлар ушын да, яғный пүткил дүнья ушын бир тамаша болдык. ¹⁰ Дүньяның пикири бойынша, бизлер Масих ушын ақылсыз, бірақ сизлер Масих пенен қатнаста болып ақыллы болдыңлар! Бизлер хәлсизбиз, бірақ сизлер күшлисиз! Сизлер хұрметли адамларсыз, бірақ бизлер иззетсиз адамлармыз! ¹¹ Бизлер усы ўақытқа дейин ашлыққа хәм шөлге шыдап келемиз, жалаңашпыз, таяқ жеймиз, үй-жайсыз сергизданбыз. ¹² Өз қолларымыз бенен аўыр мийнет ислеймиз. Бизлерди нәлетлегенлерге жақсы тилек тилеймиз. Қуўдалансақ, шыдаймыз. ¹³ Масқаралағанда, мүләйимлилик пенен жуўап беремиз. Усы ўақытқа дейин дүньяның сыпырындысы, пүткил адамзаттың тасландысы болдык.

¹⁴ Буларды сизлерди уялтыў ушын емес, ал сүйикли балаларым болған сизлерди ақылландырыў ушын жазып атырман. ¹⁵ Өйткени Масихтың жолын үйрететуғын мың-мыңлаған устазыңыз болса да, әкениз биреў. Масих Ийса менен қатнаста болыўыңыз ушын, сизлерге Хош Хабарды жәриялаўым арқалы мен сизлердиң әкениз болдым. ¹⁶ Сол себеппен сизлерден өтиниш етемен: меннен өрнек алыңлар. ¹⁷ Ийемизге садық болған сүйикли балам Тимофейди усы максет пенен сизлерге жибердим. Хәмме жерде, исениўшилердиң хәр бир жәмәәтинде берген тәлимиме сай болған, мениң Масих пенен бирге басып өткен жолымды ол сизлердиң есиңизге түсиреди.

¹⁸ Мени келмейди деп, араңыздағы базыларыңыз менменсип кетипти. ¹⁹ Бірақ, Ийемиз қәлесе, жақын арада сизлерге бараман. Сонда менменсип кеткен сол адамлардың тек сөзлерин емес, ал оларда Қудайдың күши бар ма я жоқ па, соны сынап көремен. ²⁰ Себеби Қудайдың Патшалығы сөзден емес, ал Қудайдың күшинен ибарат. ²¹ Сизлер нени қәлейсизлер? Сизлерге таяқ пенен барайын ба ямаса сүйиспеншилик хәм мүләйимлилик пенен бе?

Бесинши бап

Бузықшылық ислегенге шара көриў ҳаққында

¹ Сизлердиң араңызда бузықшылық исленип атырғаны ҳаққында анық хабарлар бар. Хәтте, Қудайға исенбейтуғынлар арасында да ушыраспайтуғын бузықшылық исленипти: араңыздағы бириңиз әкениңиң хаялы, яғный өгей анасы менен жасайтуғын қусайды. ² Усылай болса да, сизлер менменликке берилип кетипсизлер. Буның орнына қайғырып, усындай ис қылғанды араңыздан қуўып шығарыўыңыз керек емес пе еди?

³Мениң өзим араңызда болмасам да, руўхым сизлер менен бирге. Сонлықтан өзим араңызда болғандай, усындай исти ислегенди хуқим етиўге қарар қылдым. ⁴Сизлер Ийемиз Ийсаның аты менен жыйналғаныңызда, Ийемиз Ийсаның құдирети менен мениң руўхым да сизлер менен бирге болады. ⁵Сонда бул адамның ғүнакар тәбияты набыт болып, руўхы Ийемиз Ийса Масих келген күни қутқарылыўы ушын оны жәмәәттен қуўып шығарып, шайтанға тапсырын.

⁶Сизлердиң мақтанғаныңыз дурыс емес. Азғантай ашытқы пүткил қамырды ашытатуғынын билмейсизлер ме? ⁷Сонлықтан сизлер ески ашытқыдан тазаланып, жаңа қамыр болыңлар. Сизлер негизинде ашытқысыз қамырсызлар. Өйткени Қутқарылыў байрамының** Қозысы болған Масих бизлер ушын құрбанлыққа берилди. ⁸Сонлықтан ески ашытқы менен, яғный жаўызлық хәм жаманлық пенен емес, ал пәклик хәм хақыйқатлық пенен, яғный ашытқысыз нан менен байрамлайық.

⁹Мен өз хатымда бузыкшылық ислеитуғынлар менен қатнас жасаман, деп сизлерге жазған едим. ¹⁰Деген менен, мен улыўма бул дүньядағы бузык, нәпсикаў, тонаўшы ямаса бутпараз адамларды нәзерде тутқан жоқпан. Егер олай болғанда, сизлер бул дүньядан шығып кетиўге мәжбүр болар едіңлер! ¹¹Бирақ, өзин исениўши туўысканыңызбан деп атап турып, бузык, нәпсикаў, бутпараз, жалахор, мәскүнем ямаса тонаўшы болған адам менен қатнас жасамаўыңызды, хәтте, сондай адам менен бирге аўқат та жемеўиңизди жазған едим. ¹²Исениўшилер жәмәәтиниң сыртындағы адамларды хуқим қылыў мениң жумысым емес. Сизлер исениўшилер жәмәәтиниң ишиндеги адамларды хуқим қылыўыңыз керек. ¹³Ал исениўшилер жәмәәтиниң сыртындағы адамларды Қудайдың Өзи хуқим қылады. Мухаддес Жазыўда айтылғандай: *«Жаман адамды араңыздан қуўып шығарыңлар»***.*

Алтыншы бап

Исениўши адамлар арасындағы даўлар хаққында

¹Сизлердиң араңыздағы бириниздин биреўге даўы болса, исениўшилер**** алдында емес, ал судтағы исенбейтуғын адамлар алдында

* 5:6 Ямаса: «Бир кумалақ бир қарын майды ширитеди». Демек, бир адамның тәпси пүткил жәмәәтке тийеди.

** 5:7 *Қутқарылыў байрамы* — яхудийлердиң бул байрамында құрбанлық қозысы шалынып, ашытқысыз нан писириледи.

*** 5:13 Мухаддес Нызамды қайталаў 19:19; 21:21; 22:21, 24; 24:7.

**** 6:1 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

даўласыўға қалай батылы барады? ² Келешекте биз исениўшилердин* дүньяны ҳүким ететуғынын билмейсизлер ме? Егер сизлер дүньяны ҳүким ететуғын болсаңыз, кишкене даўларды шешиў қолыңыздан келмегени ме? ³ Бизлер, хәтте, периштелерди де ҳүким етемиз. Солай екен, турмыс ислерин ҳүким ете алыўымыз да сөзсиз-ғо. ⁴ Солай болса да, турмыс ислерине байланыслы даўлар пайда болғанда, сизлер исениўшилер жәмәәтинде хеш қандай абырайға ийе болмаған судтағы исенбейтуғын адамларды төреши қыласызлар ма? ⁵ Буларды сизлерди уялтыў ушын айтып атырман. Исениўши туўысқанларының арасындағы даўларды шешетуғын араңызда бирде бир ақыллы адам жоқ болғаны ма? ⁶ Бирақ туўысқан туўысқанға қарсы даўласады, оның үстине исенбейтуғынлар алдында даўласады!

⁷ Негизинде, бир-бириңизге қарсы даўыңыздың болыўының өзи сизлер ушын қатты уят нәрсе. Оннан гөре, нахақлыққа шыдағаныңыз жақсырақ болмас па еди? Тоналғаныңыз жақсырақ болмас па еди? ⁸ Сизлер оның орнына өзлериңиз нахақлық ислеп, биреўди тонап атырсыз. Ол да болса, өзиниздиң туўысқаныңыз.

⁹ Нахақлардың Қудайдың Патшалығын мийрас етип алмайтуғынын билмейсизлер ме? Алданбаңлар! Бузықшылық ислеўшилер, бутпаразлар, неке хадаллығын бузыўшылар, еркек пенен жынысый қатнас жасайтуғын еркеклер, ¹⁰ урылар, нәпсиқаўлар, мәскүнемлер, жалахорлар хәм тонаўшылар Қудайдың Патшалығын мийрас етип алмайды. ¹¹ Араңыздағы айырымларыңыз усындай адамлар еди. Бирақ, сизлер Ийемиз Ийса Масихтың аты менен хәм Қудайымыздың Руўхы менен тазаландыңыз, мухаддес болдыңыз хәм ақландыңыз.

Бузықшылықтан аўлақ болыңлар!

¹² Сизлер: «Не ислесем де ериклимен» дейсизлер, бирақ хәмме нәрсе де пайдалы емес. Дурыс, «Мен не ислесем де ериклимен», бирақ хеш бир нәрсе де мени қул қылмаўы керек. ¹³ «Аўқат қарын ушын, ал қарын аўқат ушын жаратылған», – дейсизлер. Деген менен, Қудай екеўин де жоқ қылады. Бирақ, дене бузықшылық ушын емес, ал Ийемиз ушын жаратылған. Ийемиз де денемизге ғамхорлық қылады. ¹⁴ Қудай Ийемизди өлимнен тирилтти. Сол сыяқлы, Ол бизлердин денемизди де Өз құдирети менен тирилтеди. ¹⁵ Денелериңиздиң Масихтың мүшелери екенлигин билмейсизлер ме? Масихтың мүшелерин алып, бузық хаялдың мүшелери қылыўға бола ма? Хеш қашан! ¹⁶ Бузық хаял менен қосылған адам оның менен бир дене болатуғынын билмейсизлер ме? Себеби Мухаддес Жазыўда: «*Екеўи бир дене*

* 6:2 Сөзбе-сөз: мухаддеслердин.

болады», – делинген-ғо*. ¹⁷ Бирак, Ийемиз бенен қосылған адам Оның менен бир руұх болады.

¹⁸ Бузықшылықтан аұлақ болыңлар! Адамның ислейтуғын баска барлық гүналары денесиниң сыртында исленеди. Ал бузықшылық ислеген адам өз денесине қарсы гүна ислейди. ¹⁹ Денениздиң өзлериңиз Қудайдан алған хәм сизлерде жасап атырған Мухаддес Руұхтың ибадатханасы екенлигин билмейсизлер ме? Сизлер өзиңизге тийисли емессиз. ²⁰ Өйткени Қудай бийбаха төлем төлеп, сизлерди сатып алды. Сонлықтан да, өз денениз бенен Қудайды алғыслаңлар.

Жетинши бап

Неке хаққында

¹ Енди сизлер жазған нәрселерге келсек: дурыс, ер адамның хаял менен жақынласпағаны жақсы. ² Бирак, бузықшылыққа жол коймауы ушын, хәр бир ер адамның өз хаялы хәм хәр бир хаялдың өз күйеуи болсын. ³ Ер адам өз хаялына деген, хаял да өз күйеуине деген ерли-зайыпшылық ұазыйпасын орынласын. ⁴ Себеби хаялдың денеси үстинен хаялдың өзи емес, ал күйеуи бийлик етеди. Сол сыяқлы, ер адамның денеси үстинен де ер адамның өзи емес, ал хаялы бийлик етеди. ⁵ Ерли-зайыпшылық ұазыйпасын орынлауда бир-бириңизден бас тартпаңлар. Тек өз ара келискеннен соң, өзлериңизди дууа етиуге толық бағышлауы ушын ғана ұақытша бөлек болыңлар. Өзиңизди тыя алмағаныңыздан шайтан пайдаланып, сизлерди азғырмауы ушын кейин және бирге болыңлар. ⁶ Буны бир буйрық сыпатында емес, ал рухсат сыпатында айтып атырман. ⁷ Барлық адамлардың мен сыяқлы жалғыз жасауын қәлеймен. Бирак, хәр бир адамның Қудайдан алған сыйы бар: биреулер хожалық болып некеде жасайды, екіншилер некесиз жалғыз жасайды.

⁸ Үйленбегенлер менен турмысқа шықпағанларға хәм жесир хаялларға айтатуғыным: мен сыяқлы жалғыз жасаса, өзлери ушын жақсы болады. ⁹ Бирак, өзлерин тыя алмайтуғын болса, үйленсин ямаса турмысқа шықсын. Өйткени жынысый қәлеулер себепли күйип-жанғаннан гөре, үйленгени ямаса турмысқа шыққаны жақсырақ.

¹⁰ Ал некеде болғанларға мен мынаны буйыраман, анығырағы мен емес, Ийемиз солай буйырған: хаял адам күйеуи менен ажыраспасын**. ¹¹ Егер ажырасса, я күйеусиз қалсын, я өз күйеуи менен жарассын. Ер адам да хаялы менен ажыраспасын.

* 6:16 Жаратылыс 2:24.

** 7:10 Матта 19:6; Марк 10:12.

¹² Ал қалғанларға Ийеміз емес, мен былай деймен: егер бір туұысқанымыздың хаялы исениуіши болмаса, бірақ оның менен жасауға ыразы болса, ол хаялы менен ажыраспасын. ¹³ Бір исениуіши хаялдың да күйеуі исениуіши болмаса, бірақ күйеуі оның менен жасауға ыразы болса, хаял күйеуі менен ажыраспасын. ¹⁴ Себеби исенбейтуғын күйеу хаялы себепли, исенбейтуғын хаял да исениуіши күйеуі себепли, Қудайдың панасында болады. Олай болмағанда, балаларыңыз қудайсыз болар еди, бірақ енди олар Қудайдың панасында*.

¹⁵ Бірақ, егер исенбейтуғын адам ажырасқысы келсе, ажырассын. Ер ямаса хаял туұысқанымыз бундай жағдайда азат болады. Қудай сизлерди тынышлықта жасауға шақырды. ¹⁶ Хәй хаял, сен аркалы күйеуің де қутқарылыуы мүмкін екенлигин билесең-ғо. Хәй еркек, сен аркалы хаялың да қутқарылыуы мүмкін екенлигин билесең-ғо.

¹⁷ Хәр бир адам Ийеміздің ол ушын белгилеген жағдайына бойсынып, Қудай оны қандай жағдайда шақырған болса, сондай болып қалсын. Буны барлық исениуіши жәмәәтлерге буйыраман. ¹⁸ Егер ким де ким сүннетли болып шақырылса, буны жасырмасын. Ким де ким сүннетсиз болып шақырылса, сүннет етилмесин. ¹⁹ Сүннетли болыу ямаса болмау әхмийетли емес. Ал әхмийетлиси – Қудайдың буйрықларын орынлау. ²⁰ Ким қандай жағдайда шақырылған болса, сол жағдайда қалсын. ²¹ Қул болып шақырылдың ба? Қапа болма. Бірақ, азат болыуға мүмкиншилик тууылса, оннан пайдалан! ²² Ийеміз шақырған уақытта қул болған адам енди Ийемізге тийисли азат адам болады. Сол сыяклы, азат болып шақырылған адам да Масихтың қулы болады. ²³ Қудай бийбаха төлем төлеп, сизлерди сатып алды, сонлықтан адамлардың қулы болмаңлар. ²⁴ Туұысқанларым, ким қандай жағдайда шақырылған болса, Қудай алдында сол жағдайда қалсын.

Турмысқа шықпаған қызлар жәм жесир хаяллар хәққында

²⁵ Енди қызларға келсек, Ийемізден оларға байланыслы буйрық алғаным жоқ. Бірақ, Ийеміздің мийрим-шәпәәтин алған исенимли адам сыпатында мен өз пикиримди айтаман. ²⁶ Менің ойым бойынша, хәзирги қыйыншылықларға байланыслы, адам сол халында қала бергени жақсы. ²⁷ Бір хаялға басың байланған ба? Онда ажырасыуға умтылма. Хаялсысаң ба? Онда өзиңе хаял ізлеме. ²⁸ Деген менен, егер үйленсең де гүна ислемейсең. Егер қыз да турмысқа шықса, гүна ислеген болмайды. Бірақ, турмыс қурғанлар өмирде қыйыншылық көреді. Мен сизлерди усы қыйыншылықлардан сақлауды

---

* 7:14 Сөзбе-сөз: мухаддес.

кәлеймен. ²⁹ Туұысканларым, сизлерге мынаны айтыўды кәлеймен: ўақыт қысқа. Буннан былай, хаялы болғанлар хаялы жоқтай болсын. ³⁰ Жылап атырғанлар жыламайтуғындай, куўанып атырғанлар куўанбайтуғындай, сатып алып атырғанлар ийелик етпейтуғындай, ³¹ дүньядағы затларды пайдаланып атырғанлар пайдаланбайтуғындай болсын. Өйткени бул дүнья өткінши.

³² Мен сизлердиң ғам-тәшиўишсиз болғаныңызды кәлеймен. Үйленбеген еркек Ийемизге қалай жағынсам екен деп, Ийемиздиң ислери хаққында ойлайды. ³³ Бирақ, үйленген еркек хаялыма қалай жағынсам екен деп, дүньяның ислери хаққында ойлайды. ³⁴ Сол себептен ол алағада болып жүреді. Күйеўсиз хаял ямаса турмысқа шықпаған қыз денеси менен хәм руўхый жақтан мухаддес болыў ушын, Ийемиздиң ислери хаққында ойлайды. Бирақ, турмысқа шыққан хаял күйеўиме қалай жағынсам екен деп, дүньяның ислери хаққында ойлайды. ³⁵ Мен буны мойныңызға буғаў салыў ушын емес, ал сизлердиң пайдаңыз ушын айтып атырман. Сизлердиң хеш нәрсеге алаң болмай, Ийемизге өзлериңизди толық бағышлаўыңызды хәм ылайықлы түрде жасаўыңызды кәлеймен.

³⁶ Егер ким де ким өз қызының турмысқа шықпағанын уят деп санаса, қызының жасы да өтип, турмысқа шығатуғын ўақты келген болса, ол адам қәлегенин ислесин. Қызын күйеўге берсе де, гүна ислеген болмайды. ³⁷ Бирақ сол адам қызын күйеўге бермеўге қарар етсе хәм усы нийетинде беккем турып, буны мәжбүрий түрде емес, ал өз ерки бойынша ислесе, жақсы қылған болады. ³⁸ Солай етип, қызын күйеўге берген адам жақсы қылған болады, ал күйеўге бермеген адам оннан да жақсырақ қылған болады.

³⁹ Хаял күйеўи тири ўақтында басы байлаўлы болады. Күйеўи өлсе, хаял қәлеген адамына турмысқа шығыўға ерки бар. Тек ол адам Ийемизге тийисли болсын*. ⁴⁰ Бирақ, хаял жесир болып қала берсе бахытлырақ болады. Бул мениң пикирим хәм менде де Қудайдың Руўхы бар деп ойлайман.

Сегизинши бап

Бутларға берилген қурбанлықтың гөши хаққында

¹ Енди бутларға берилген қурбанлықтың гөшине тоқтайық.

Дурыс, хәммемиз де билимли екенлигимизди билемиз. Деген менен, билим адамды менмен қылады, ал сүйиспеншилик адамды

---

* 7:³⁹ Ямаса: «Тек бул Ийемиздиң ерки бойынша болсын».

жигерлендиреди. ²Адам бир нәрсени билемен деп ойласа, ол еле билиуи керек нәрсени билмегени болады. ³Бирак, Қудайды сүйген адамды Қудай биледи.

⁴Ал, бутларға берилген қурбанлық гөшин жеўге келсек, хабарымыз бар, бут дүньяда негизинде хеш қандай әхмийетке ийе емес хәм жалғыз Қудайдан басқа қудай жоқ. ⁵Адамлардың ойы бойынша жерде де, аспанда да «қудай» деп аталатуғынлар бар. Олар шынында да, көп «қудайлар» хәм «ийелер» бар деп есаплайды. ⁶Бирак, бизлер ушын тек жалғыз ғана Қудай Әкемиз бар. Ол хәмме нәрсениң тийкары хәм бизлер Ол ушын жасап атырмыз. Және де, бизлердиң тек жалғыз ғана Ийемиз – Ийса Масих бар. Хәмме нәрсе Ол арқалы жаратылған, бизлер де Ол себепли жасап атырмыз.

⁷Деген менен, исениушилердиң хәммеси де усындай билимге ийе емес. Олардың айырымлары бул гөшти жегенде, өзлериниң бурынғы бутпаразлық әдети бойынша, еlege дейин оны бутқа берилген қурбанлықтың гөши деп есаплайды. Сонлықтан олардың хұжданы қыйналып, өзлерин ипласандық деп ойлайды. ⁸Аўқат бизлерди Қудайға жақынластырмайды: бизлер жемесек те, хеш нәрсе жойтпаймыз, жесек те, хеш нәрсе арттырмаймыз. ⁹Бирак, абайлы болыңлар, бул азатлығыңыз исеними хәлсизлердиң азғырылыуына себеп болмасын. ¹⁰Егер исеними* хәлсиз болған адам алдында айтылған билимге ийе болған сениң буттың ибадатханасында аўқат жеп отырғаныңды көрсе, оның да бутларға берилген қурбанлықтың гөшин жеўге қәлеуи туўылмай ма? ¹¹Солай етип, сениң билимиң себепли, бул исеними хәлсиз туўысқаның набыт болады. Бирак, Масих ол ушын да қурбан болған-ғо. ¹²Сизлер усы тәризде туўысқанларыңызға қарсы ғүна ислеуиңиз арқалы хәм олардың қыйналып атырған хұжданын азапқа түсириуиңиз арқалы Масихқа қарсы ғүна ислеген боласызлар. ¹³Сонлықтан мениң жеп атырған нәрсем туўысқанымның азғырылыуына себеп болатуғын болса, мен туўысқанымды азғырмау ушын, хеш қашан гөш жемеймен.

Тоғызыншы бап

Елшиниң хұқықлары

¹Мен азат адам емеспен бе? Мен елши емеспен бе? Мен Ийемиз Ийсаны көрмедим бе? Мениң Ийемиз ушын ислеген мийнетимниң жемиси сизлер емессиз бе? ²Мени басқалар елши деп санамаса да, сизлер мени елши деп санауыңыз тийис! Өйткени сизлер – мениң Ийемиздиң елшиси екенлигимниң дәлилисизлер.

---

* 8:10 Сөзбе-сөз: хұжданы.

³ Мени сынға алып атырғанлардан өзимди былай қорғайман: ⁴ сизлерге қылған хызметимиз ушын, сизлердің есабыңыздан ишип-жеуимизге хақымыз бар-ғо. ⁵ Басқа елшилер сыяқлы, Ийемиздің туұысқанлары хәм Киға сыяқлы, бизлер де қасымызға исениуіши хаялымызды ертип жүриуіге хақымыз бар-ғо. ⁶ Басқа елшилер сыяқлы, мен хәм Барнаба да күн көриуі ушын мийнет етпеуі хуқықына ийемиз-ғо. ⁷ Ким өз есабынан әскерлик қылады? Ким бағ отырғызып, мийуесин жемейди? Ким сүриуіди бағып, сүриуідеги малдың сүтинен ишпейди?

⁸ Мен буларды тек адамлардың пикири бойынша айтып атырған жоқпан. Муусаның Нызамында да анық усылар хаққында айтылған жоқ па? ⁹ Онда: «Түйек айдаған өгиздің аузын буума»*, — деп жазылған-ғо. Қудай тек өгизлерди қайғырады ма? ¹⁰ Қудайдың хызметкерлери болған бизлер ушын айтып атырған жоқ па? Ауа, әлбетте, бул бизлер ушын жазылған-ғо. Мысалы: жерди сүрген адам да, түйек айдаған адам да өз үлесин алыудан үмит етип, мийнет ислейди. ¹¹ Араңызда рухый туқым егип, сизлерден дүньяға тийисли затларды орып алғанымыз орынсыз ба? ¹² Басқалар сизлерден усы затларды алыу хуқықына ийе болса, бизлер олардан да көбирек хуқыққа ийемиз-ғо. Бирақ, бизлер усы хуқықымыздан пайдаланған жоқпыз. Масихтың Хош Хабарына тосқынлық жасамайық деп, бизлер хәмме нәрсеге шыдап атырмыз. ¹³ Хабарыңыз бар, Ибадатханада хызмет ететуғынлар Ибадатханадан аұқат алып жейди. Сизлерге мәлим, қурбанлық шалынатуғын орын этирапында хызмет ететуғынлар да қурбан етилген нәрселерден өз үлесин алады. ¹⁴ Сол сыяқлы, Ийемиз де Хош Хабарды жәриялаушылар усы хызмети арқалы күн көрсин деп буйырған.

¹⁵ Бирақ, мен бул хуқықларымды хеш қашан қолланған емеспен. Маған усундай қылынсын, деп те жазып атырған жоқпан. Бундай ислегенимнен гөре, өлгеним абзалырақ. Мени усы мақтанышымнан айырыуға хеш кимге жол қоймайман! ¹⁶ Деген менен, Хош Хабарды жәриялап атырғаным себепли мақтаныуға хақым жоқ. Себеби бул — мениң миннетли ұазыйпам. Хош Хабарды жәрияламасам, мен хәсирет шегемен! ¹⁷ Егер мен Хош Хабарды өз ықтыярым менен жәриялап атырған болсам, онда мийнетимнің хақысын аламан. Бирақ егер мен оны өз ықтыярым менен емес, ал исенип тапсырылған миннетли ұазыйпам сыпатында орынлап атырған болсам, ¹⁸ онда мениң мийнет хақым қандай болады? Хош Хабарды жәриялағанымда хуқықларымнан пайдаланбай, оны ешейин жәриялауым — мениң мийнет хақым болады.

---

* 9:9 Мухаддес Нызамды қайталау 25:4.

¹⁹ Мен азат адамман, хеш кимнің қулы емеспен. Бирак, көп адамларды Масихқа алып келиуі үшін, хәммениң қулы болдым. ²⁰ Яхудийлерди Масихқа алып келиуі үшін, мен яхудийлерге яхудий сыяқлы болдым. Муўсаның Нызамының қол астында болғанларды Масихқа алып келиуі үшін, өзим Муўсаның Нызамының қол астында болсам да, мен оларға Муўсаның Нызамының қол астындағы адам сыяқлы болдым. ²¹ Муўсаның Нызамына жат болған басқа миллетлерди Масихқа алып келиуі үшін, мен оларға Муўсаның Нызамына жат адамдай болдым. Бирак, мен Құдайдың Нызамына жат адам емеспен, өйткени мен Масихтың Нызамының қол астындаман. ²² Исеними күшсизлердің Масих пенен байланысын беккем қылыу үшін, мен олардың бири сыяқлы болдым. Хеш болмаса айырым адамларды болса да қутқаруы үшін, мен хәммеге хәмме нәрсе болдым. ²³ Хош Хабар арқалы келетуғын берекеттен үлес алайын деп, мен булардың хәммесин Хош Хабар үшін ислеп атырман.

²⁴ Жарысқа қатнасатуғынлардың хәммеси жуўырғаны менен, тек бир адам ғана сыйлық алатуғынын билмейсизлер ме? Сизлер де сыйлық алыуыңыз үшін солай жуўырынлар. ²⁵ Жарысқа қатнасатуғынлардың хәммеси өзлерин барлық нәрседен тыяды. Олар буны өткинши тажды алыу үшін ислейди. Ал бизлер мәнгилик тажды алыу үшін хәрекет етеміз. ²⁶ Сонлықтан мен мақсетсиз жуўырған адам сыяқлы жуўырмайман. Жудырығымды бийкарға силтеп, хаўаны урған адам сыяқлы болмайман. ²⁷ Ал, басқаларға Хош Хабарды жәриялап, өзим ылайықсыз адам болып қалмауым үшін, өзимди тыйып, денемди бағындырып атырман.

Оныншы бап

Израил халқының тарийхынан сабақ алыңдар!

¹ Туўысқанларым! Сизлердің мынадан хабарсыз қалыуыңызды қәлемеймен: Құдай бизлердің, яғный яхудийлердің ата-бабаларының хәммесин булттың жетелеуі менен жүргизип, олардың барлығын теңизден кешип өткізди. ² Олардың хәммеси булт астында хәм теңизде суўға шомылдыруы рәсиминен өткендей болып, Муўсаның изине ериушилер болды. ³ Хәммеси Құдай кәраматлы жол менен берген бирдей аўқатты* жеди. ⁴ Және де, олардың хәммеси Құдай кәраматлы жол менен берген бирдей суўды** ишти. Себеби олар

* 10:3 Сөзбе-сөз: бирдей руўхый аўқатты. Яғный, маннаны. Шығыу 16:35 қаран.

** 10:4 Сөзбе-сөз: бирдей руўхый суўды. Шығыу 17:6 қаран.

өзлери менен бирге болған кәраматлы жартастан* суў ишкен еди. Бул жар тас – Масих еди. ⁵ Деген менен, олардың көбисине Қудайдың кеўли толмағанлықтан, сүйеклери шөлде қалды.

⁶ Израиллылар сыяқлы жаман нәрселерди қәлемесин деп, бул ўақыялар бизлерге сабақ болыўы ушын жүз берди. ⁷ Олардың айырымлары сыяқлы бутпараз болманлар. Өйткени Мухаддес Жазыўда былай деп айтылған: «Халық ишип-жеў ушын отырды, соңынан орындарынан турып, бутпаразлық ойынына түсти»**. ⁸ Олардың айырымлары сыяқлы бузықшылық ислемейик. Усылай ислеп, бир күннің ишинде жигирма үш мың адам набыт болды. ⁹ Олардың базылары сыяқлы Ийемизди*** сынамайық. Усылай ислегенлерди жылан шағып өлтирген еди****. ¹⁰ Олардың айырымлары сыяқлы налыманлар. Усылай ислегенлерди набыт қылыўшы периште өлтирген еди*****.

¹¹ Олардың басынан кешкен бул ўақыялар басқаларға сабақ болыўы ушын жүз берди хәм соңғы заманларда жасап атырған бизлерге ескертиў болыўы ушын жазылды. ¹² Сонлықтан исенимде бекем турман деп есаплайтуғын адам усындай гүналарды ислеўден сақ болсын! ¹³ Сизлердің басыңызға хәмме адамлардың басына түсетуғын сынақлардан басқа сынақлар түскен жоқ. Қудай садық, Ол күшинизден артық сынақларға түсиўинизге жол қоймайды. Сынақларға шыдаўыңыз ушын, Ол сынақлар менен бирликте олардан шығыў жолын да береді.

Бутпаразлық ҳаққында

¹⁴ Сонлықтан сүйикли туўысканларым, бутпаразлықтан қашыңлар! ¹⁵ Мен сизлерге ақыллы адамларға сөйлегендей, сөйлеп атырман. Сөзлеримди өзлериңиз ақылға салып көриңлер. ¹⁶ Ийемизди еслеў кешесинде бизлер шүкирлик билдирип ишетуғын жарылқаў кесеси арқалы Масихтың қанына шериклес болмаймыз ба? Сындырып жеген нанымыз арқалы да Масихтың денесине шериклес болмаймыз ба? ¹⁷ Нан бир болғанлықтан, бизлер көп болсақ та, бир денемиз. Себеби хәммемиз бир нанды бөлисемиз. ¹⁸ Израил халқына қараңлар: қурбанлыққа берилгенлерди жеген адамлар қурбанлық шалынатуғын орындағы хызметке шериклес болмай ма? ¹⁹ Енди мен не демекшимен? Бутқа шалынған қурбанлық айрықша ма? Буттың

* 10:4 Сөзбе-сөз: руўхый жартастан. Шығыў 17:6 қаран.

** 10:7 Шығыў 32:6.

*** 10:9 Басқа нускада: Масихты.

**** 10:9 Санлар 21:5-6.

***** 10:10 Санлар 16:41-49.

кандай да бир әхмийети бар ма? ²⁰ Яқ, олай емес! Мениң айтатуғыным мынаў: бутқа табыныўшылар қурбанлықларын Қудайға емес, ал жинлерге береді. Мен сизлердиң жинлерге шериклес болыўыңызды қәлемеймен. ²¹ Сизлер хәм Ийемиздиң кесесинен, хәм жинлердиң кесесинен ише алмайсызлар. Және де, хәм Ийемиздиң дастурханына, хәм жинлердиң дастурханына шерик бола алмайсызлар. ²² Ийемизди қызғандырыўға қалай батылымыз барады? Бизлер не, Оннан күшлимиз бе?

***Хәр бир ис-хәрекетиниз арқалы
Қудайды даңққа бөлендер!***

²³ Сизлер: «Не ислесем де ерклимен» дейсизлер, бирақ хәмме нәрсе де пайдалы емес. «Не ислесем де ерклимен», – дейсизлер, бирақ хәмме нәрсе де исенимди жетилистирмейди. ²⁴ Хәр бир адам өзиниң емес, ал басқалардың пайдасын гөзлесин. ²⁵ Хүжданыңыздың тыныш болыўы ушын, базарда сатылатуғын хәр қандай гөштиң қандай гөш екенин сорамастан жеңлер. ²⁶ Өйткени: «*Жер жүзи хәм жер жүзинде-ги пүткил барлық Ийемизге тийисли*»*.

²⁷ Егер исениўши емес бир адам сени аўқатқа шақырса хәм сен де барыўды қәлесен, хүжданыңның тыныш болыўы ушын, алдына қойылған хәр бир нәрсени сорамастан же. ²⁸ Бирақ, биреў саған: «Бул бутқа берилген қурбанлықтың гөши» десе, айтқан адамның хүрметі ушын хәм оның хүжданы ушын аўқатты жеме. ²⁹ Мен хүждан деп, сениң емес, ал басқа адамның хүжданын нәзерде тутып атырман. Себеби неге мениң азатлығымды басқа биреўдин хүжданы хүким етиўи керек? ³⁰ Егер мен аўқатты шүкирлик пенен қабыл етсем, мен неге шүкирлик етип жеген аўқатым себепли айыпланыўым керек?

³¹ Солай етип, жесеңиз де, ишесеңиз де, не нәрсени ислесеңиз де, хәмме нәрсени Қудайдың данққа бөлениўи ушын ислендер. ³² Яхудийлердиң де, греклердиң де, Қудайдың жәмәәтлериниң де азғырылыўына себеп болмаңлар. ³³ Мен де өзимниң пайдамды емес, ал көплердиң қутқарылыўы ушын олардың пайдасын гөзлеп, хәр бир исте хәр бир адамның кеўлинен шығыўға тырысып атырман.

Он биринши бап

¹ Мениң Масихтан өрнек алғаным сыяқлы, сизлер де меннен өрнек алыңлар.

---

* 10:26 Забур 24:1.

***Жәмәт жыйналысында
орамал тартыу хаққында***

² Мени хәр бир исте ядыңызға түсирип, мен сизлерге үйреткен дәстүрлер бойынша ис тутып атырғаныңыз ушын сизлерди мақтаман. ³ Бирақ, мен мына нәрсени де билиўиңизди кәлеймен: хәр бир ер адамның басы Масих, хаялдың басы күйеўи*, ал Масихтың басы Қудай. ⁴ Жәмәт жыйналысында басын жаўып дуўа еткен ямаса пайғамбаршылық қылған хәр бир ер адам өз басын** бийабырай қылады. ⁵ Ал, басын жаўмай дуўа еткен ямаса пайғамбаршылық қылған хәр бир хаял өз басын*** бийабырай қылады. Бундай хаялдың шашын алдырып таслаған хаялдан парқы болмайды. ⁶ Егер хаял басын жапқысы келмесе, шашын кестиргени жақсы. Бирақ, хаял шашын кестириўди ямаса алдырыўды айып деп билсе, басын жабыўы керек. ⁷ Ер адам басын жаппасын. Өйткени ер адам Қудайға усатып жаратылған хәм Оның даңқын көрсетеди. Ал хаял ер адамның даңқын көрсетеди. ⁸ Себеби ер адам хаялдан емес, ал хаял ер адамнан жаратылды. ⁹ Ер адам хаял ушын емес, ал хаял ер адам ушын жаратылды. ¹⁰ Сонлықтан хәм периштелер себепли, хаял өзиниң бийлик астында екенин көрсетиў ушын басын жабыўы керек.

¹¹ Деген менен, Ийемизге тийисли адамлардың өмиринде хаял ер адамнан, ер адам хаялдан ғәрезли. ¹² Өйткени хаял ер адамнан жаратылғаны сыяқлы, ер адам да хаялдан туўылады. Бирақ, хәммесин Қудай жаратқан. ¹³ Өзлериңиз ақыл жуўыртып көриңлер: хаялдың Қудайға басын жаппай дуўа етиўи әдепке жата ма? ¹⁴ Мәдениятыңыздың өзи узын шаш ер адам ушын уят екенин, ¹⁵ бирақ хаял ушын абырай екенин үйретпей ме? Себеби узын шаш хаялға жаўлық сыпатында берилген. ¹⁶ Бул хаққында тартысыўды кәлейтуғын адам бар болса, ол билсин, бизлерде де, Қудайдың жәмәәтлеринде де буннан баска әдет жоқ.

Ийемизди еслеў кешеси хаққында

¹⁷ Енди мына жол-жорықты берип атырып, сизлерди мактамайман: өйткени жыйналысларыңыздың пайдасынан гөре, зыяны көп. ¹⁸ Бириншиден, жәмәәтте жыйналғаныңызда араңызда бөлиниўлер бар екенин еситип атырман. Буған жарым-жарты болса да исенемен. ¹⁹ Себеби, әлбетте, дурыс пикир жүргизиўшилер анықланыўы ушын, араңызда хәр түрли пикир жүргизиўши топарлар болыўы тийис.

---

* 11:3 Ямаса: ер адам.

** 11:4 Ямаса: Масихты.

*** 11:5 Ямаса: күйеўин.

²⁰ Сизлер бөлинип турып, Ийемизди еслеу кешесин өткизиу ушын бирге жыйналсаңыз, бул шын мәнисиндеги Ийемизди еслеу кешеси болмайды. ²¹ Өйткени хәр ким өзиниң аўқатын басқалардан бурын жеуге асыққанлықтан, биреу аш қалады, биреу мәс болады. ²² Сизлердиң ишип-жеуиңиз ушын үйлериңиз жоқ па? Қудайдың жәмәәтин писент етпей, жоқшылықта жасайтуғынларды уялтқыңыз келе ме? Сизлерге не деймен? Сизлерди мақтайын ба? Яқ, бул ушын мақтамайман!

²³ Сизлерге тапсырған мына жол-жорығымды мен Ийемизден алдым: қолға услап берилетуғын күни түнде Ийемиз Ийса қолына нанды алды да, ²⁴ шүкирлик билдирди хәм нанды сындырып, былай деди: «Бул – сизлер ушын қурбан болатуғын Мениң денем. Мени еслеп турыуыңыз ушын, усылай ислеп турыңлар». ²⁵ Сол сыяқлы, кешки аўқаттан соң кесени алып былай деди: «Бул кесе – Мениң қаным менен бекитилетуғын Жаңа Келисим. Оны хәр ишкениңизде Мени еслеп турыуыңыз ушын, усылай ислеп турыңлар». ²⁶ Себеби бул наннан хәр жегениңизде хәм бул кеседен хәр ишкениңизде, Ийемиз қайта келиуге дейин Оның өлими хәккында жәриялаған боласызлар.

²⁷ Сонлықтан ким де ким ылайықсыз түрде Ийемиздиң бул нанын жеп, кесесинен ишсе, Ийемиздиң денесине хәм Оның қанына қарсы гүна ислеген болады. ²⁸ Хәр бир адам өзін тексерип көрсин, соңынан нанды жеп, кеседен ишсин. ²⁹ Өйткени ким де ким Ийемиздиң денесин писент етпей, ылайықсыз түрде нанды жеп, кеседен ишсе, өз-өзин Қудайдың хәкимине дуўшар қылған болады. ³⁰ Сол себептен араңыздағы көплериңиз хәлсиз хәм аўырыуысыз, өлип қалған адамлар да көп болды. ³¹ Егер бизлер өз-өзимизди тексерип көргенимизде, Қудай тәрәпинен хәким етилмеген болар едик. ³² Бирақ, дүнья менен бирге хәким етилмеуимиз ушын, Ийемиз бизлерди жазалап, тәрбиялайды.

³³ Солай етип, туўысқанларым, Ийемизди еслеу кешесин өткизиу ушын жыйналғаныңызда, бир-бириңизди күтинлер. ³⁴ Егер ким де ким аш болса, үйиңде аўқатланып келсин. Сонда жыйналысыңыз Қудайдың хәкимине ушырамайды. Басқа мәселелерге келсек, олар бойынша өзим барғанымда жол-жорық беремен.

Он екинши бап

Руўхый сыйлар хәккында

¹ Енди руўхый сыйларға келсек, туўысқанларым, сизлердиң бул хәккында хабарсыз қалыуыңызды қәлемеймен. ² Сизлерге мәлим, бутпараз болған ўақтыңызда биреу мойныңызға жип салып сүйрегендей

болып, тилсиз бутларға табынатуғын единлер. ³Сонлықтан мына нәрсени билиўинизди кәлеймен: Қудайдың Руўхының басқарыўында сөйлейтуғын хеш бир адам: «Ийсаға нәлет жаўсын», – деп айтпайды. Және де, тек Мухаддес Руўх басқаратуғын адам ғана: «Ийса – мениң Ийем», – деп айта алады.

⁴Хәр қыйлы руўхый сыйлар бар, бирақ оларды беретуғын Мухаддес Руўх биреў. ⁵Хәр түрли хызметлер бар, бирақ бизлер хызмет етеуғын Ийемиз жалғыз. ⁶Хәр қыйлы ис-хәрекетлер бар, бирақ барлық исениўши адамлардың хәр бир исинде хәрекет етиўши Қудай жалғыз. ⁷Пүткил исениўшилер жәмәетиниң пайдасы ушын, Мухаддес Руўх хәр бир исениўшиге Өз сыйын береді. ⁸Мухаддес Руўх биреўге ақыл-даналық сөзлерин, биреўге билим сөзлерин, ⁹сол Мухаддес Руўх биреўге айрықша исеним, биреўге аўырыўларға шыпа бериў сыйын, ¹⁰биреўге кәраматлар көрсетиў күшин береді. Және де, сол Мухаддес Руўх биреўге пайғамбаршылық айтыў*, биреўге руўхларды айырып билиў, биреўге баска тиллерде сөйлеў, биреўге баска тиллерди түсиндириў сыйын береді. ¹¹Булардың хәммесин иске асырыўшы бир хәм анық сол Мухаддес Руўх. Мухаддес Руўх бул сыйларды Өз кәлеўи бойынша хәр кимге бөлип береді.

¹²Адамның денеси биреў болғаны менен, денениң көп мүшелери бар хәм мүшелер көп болса да, олар бир денени курайды. Масихтың денеси болған исениўшилер жәмәәти де сондай. ¹³Себеби бизлер ким болыўымызға қарамай, яхудий болсақ та, грек болсақ та, кул ямаса азат адам болсақ та, хәммемиз Масихтың денеси болыўымыз ушын, бир Мухаддес Руўх төрепинен шомылдырылдык. Қудай бизлердин хәммемизге бир Мухаддес Руўхты берди**.

¹⁴Дене бир емес, ал көп мүшелерге ийе. ¹⁵Егер аяқ: «Мен кол болмағаным ушын, денеге тийисли емеспен», – десе де, ол денеге тийисли емес болып қалмайды. ¹⁶Егер кулак: «Көз болмағаным ушын, денеге тийисли емеспен», – десе де, ол денеге тийисли емес болып қалмайды. ¹⁷Егер пүткил дене көз болса, онда қалай еситиўге болады? Егер пүткил дене кулак болса, онда қалай ийис сезиўге болады? ¹⁸Сонлықтан Қудай хәр бир мүшени денеге Өз кәлеўи бойынша жайластырып қойыпты. ¹⁹Егер мүшелердин хәммеси бирдей болғанда, онда дене қаяқта болар еди? ²⁰Ал хәқыйкатында, мүшелер көп болса да, дене биреў.

²¹Көз қолға: «Сениң маған керегин жоқ!» ямаса бас та аяқларға: «Сизлер маған керек емессиз!» – дей алмайды. ²²Керисинше, денениң

* 12:10 Яғный: Қудайдың сөзин түсиндириў.

** 12:13 Сөзбе-сөз: «Бизлердин хәммемизге бир Руўхтан ишиўге берилди».

хәлсизирек көринген мүшелери анағурлым әхмийетлирек болады. ²³ Денениң итибарсызырақ деп саналған мүшелерине көбирек ғамхорлық көрсетемиз. Көриксиз мүшелеримизге көбирек сән беремиз. ²⁴ Ал көрикли мүшелеримиз буған мүтәж емес. Солай етип, Қудай әхмийетсиз болған мүшелеримизге әхмийет берип, денемиздин бирлигин сақлады. ²⁵ Буны Ол денеде бөлиниў болмасын, ал мүшелер бир-бирине ғамхорлық көрсетсин деп иследи. ²⁶ Егер бир мүше азап шексе, пүткил мүшелер бирликте азап шегеди. Бир мүше мәртебеге ериссе, пүткил мүшелер бирликте қуўанады.

²⁷ Солай етип, сизлер бирликте Масихтың денесисиз, ал хәр бириңиз өз алдыңызға усы денениң мүшелерисиз. ²⁸ Қудай исениўшилер жәмәәтинде бириншиден елшилерди, екиншиден пайғамбарларды*, үшіншиден муғаллимлерди, соңынан кәрамат көрсететуғынларды, аўырыўларға шыпа беретуғын сыйға ийе болғанларды, басқаларға жәрдем бериўшилерди, жақсы шөлкемлестириўшилерди хәм басқа тиллерде сөйлейтуғынларды тайынлады. ²⁹ Хәммеси елши ме? Хәммеси пайғамбар ма? Хәммеси муғаллим бе? Хәммеси кәрамат көрсетиўши ме? ³⁰ Хәммеси аўырыўларға шыпа беретуғын сыйға ийе ме? Хәммеси басқа тиллерде сөйлей ме? Хәммеси басқа тиллерди түсиндире ме? Як, олай емес! ³¹ Бирак, сизлер уллырақ сыйларды алыўға умтылыңлар.

Енди мен сизлерге ең жақсы жолды көрсетемен:

Он үшінши бап

Сүйиспеншилик ҳаққында

¹ Егер мен адамлардың хәм периштелердин тиллеринде сөйлесем де, бирак сүйиспеншилигим болмаса, онда мениң шыңғырлаған мыстан хәм даңғырлаған дәптен парқым болмай қалады. ² Егер мен пайғамбаршылық қүдиретине ийе болсам, пүткил сырларды билсем хәм хәр түрли билимге ийе болсам, хәтте, таўларды көширетуғын күшли исенимим болса да, бирак сүйиспеншилигим болмаса, онда мен хеш нәрсе емеспен. ³ Егер мен пүткил мал-мүлкимди жарлыларға үлестирип берсем, хәтте, өзимди қүрбан етип, денемди отқа жағыўға тапсырсам да, бирак сүйиспеншилигим болмаса, буннан маған хеш қандай пайда жок.

⁴ Сүйиспеншилик сабырлы хәм мийримли. Сүйиспеншилик қызғанбайды, мақтанбайды, менменлик қылмайды. ⁵ Сүйиспеншилик қопаллық ислемейди, өз пайдасын гөзлемейди, тез ашыўланбайды,

---

* 12:28 Яғный: Қудайдың сөзин түсиндириўшилерди.

кек сакламайды. ⁶ Сүйіспеншилик нахақлыққа қуғанбайды, ал хақыйқатлыққа қуанады. ⁷ Сүйіспеншилик хәмме нәрсени көтереди, хәмме ўақытта исенеди, хәмме ўақытта үмит етеди, хәммесине шыдайды.

⁸ Сүйіспеншилик хеш қашан таўсылып қалмайды. Бирақ, пайғамбаршылықтар жоқ болады, басқа тиллерде сөйлеў сыйы тоқтап қалады, билим де жоқ болады. ⁹ Өйткени бизлердин билимимиз де, пайғамбаршылықтарымыз да еле толық емес. ¹⁰ Бирақ, минсиз болған толық нәрсе келгенде, толық емес нәрсе жоқ болады. ¹¹ Мен бала болған ўақтымда бала сыяқлы сөйлейтуғын, бала сыяқлы пикир жүргизетуғын хәм бала сыяқлы түсинетуғын едим. Ал ересек адам болғанымда, мен балаға тән қәсийетлерди тасладым. ¹² Хәзир бизлер хәммесин гүнгирт айнада көргендей гүмилжи көрип турмыз. Бирақ ақырғы ўақыт келгенде, жүзбе-жүз көремиз. Хәзир мен толық билимге ийе емеспен, бирақ ақырғы ўақыт келгенде, Қудай мени толық билгендей, мен де Оны толық билетуғын боламан.

¹³ Солай етип, мына үш нәрсе мәнгиге қалады: исенім, үмит хәм сүйіспеншилик. Бирақ, булардың ең баслысы – сүйіспеншилик.

Он төртинши бап

Басқа тиллерде сөйлеў сыйы хәм пайғамбаршылық айтыў сыйы хаққында

¹ Сүйіспеншилик пенен жасаўға умтылыңлар хәм руўхый сыйларды, әсиресе пайғамбаршылық айтыў* сыйын алыўға тырысыңлар. ² Себеби басқа тилде сөйлеген адам адамларға емес, ал Қудайға сөйлейди. Оны хеш ким түсинбейди. Ол Мухаддес Руўхтың басқарыўында сырларды айтады. ³ Ал пайғамбаршылық айтқан адам адамларды беккемлеў, жубатыў хәм руўхландырыў ушын сөйлейди. ⁴ Басқа тилде сөйлеген адам өзін өзи беккемлейди. Ал, пайғамбаршылық айтқан адам исениўшилер жәмәәтин беккемлейди. ⁵ Мен сизлердин хәммениздин басқа тиллерде сөйлеўиңизди қәлеймен. Бирақ оннан гөре, пайғамбаршылық айтыўыңызды көбирек қәлеймен. Басқа тиллер исениўшилер жәмәәтиниң беккемлениўи ушын түсиндирилмесе, онда пайғамбаршылық айтыўшы басқа тиллерде сөйлеген адамнан артығырақ.

⁶ Солай етип, туўысқанларым, мен сизлерге барып басқа тиллерде сөйлесем, бирақ сизлерге я Қудайдың аянын, я билим, я пайғамбаршылық сөзин, я тәлим бермесем, онда мениң сизлерге қандай пайдам

* 14:1 Яғный: Қудайдың сөзин түсиндириў.

тийеди? ⁷ Сырнай ямаса дуўтар сыяклы, сес шығаратуғын жансыз нәрселер де анық сес шығармаса, сырнай ямаса дуўтардың не шерткенин ким түсинеди? ⁸ Егер кәрнай урыстың басланғанын жәриялап, анық сес шығармаса, ким урысқа таярланады? ⁹ Сол сыяклы, сизлер де басқа тилде сөйлеп, түсиниксиз сөзлерди айтсаңыз, сөйлеген сөзинизди ким түсинеди? Сизлер қуры далаға сөйлегендей боласызлар-ғо! ¹⁰ Дүньяда түрлі-түрлі тиллер бар хәм олардың хәр бир сөзи өз мәнисине ийе. ¹¹ Деген менен, егер мен өзиме айтылған сөзди түсинбесем, сөйлеп турған адам ушын мен жат жерли адам боламан, сөйлеп турған адам да мен ушын жат жерли адам болады. ¹² Сол себептен сизлер руўхый сыйларды алыўға умтылғаныңызда, исениўшилер жәмәэтин беккемлейтуғын сыйларды көбирек алыўға тырысыңлар.

¹³ Сонлықтан ким де ким басқа тилде сөйлейтуғын болса, ол өзиниң айтқанларын түсиндире алыўы ушын дуға етсин. ¹⁴ Өйткени мен басқа тилде дуға етсем, руўхым дуға етеди, бирақ мен буны сана-сезимим менен түсинбеймен. ¹⁵ Олай болса, мен не ислеўим керек? Мен руўхым менен де, сана-сезимим менен де дуға етиўим керек. Руўхым менен алғыс-мақтаў қосығын айтсам, сана-сезимим менен де алғыс-мақтаў қосығын айтыўым керек. ¹⁶ Егер сен тек руўхың менен шүкирлик билдирсең, сол жерде турған түсинбейтуғын адам сениң билдирген шүкирлигине қалай «аўмийин» дейди? ¹⁷ Дурыс, сениң шүкирлик билдиргениң жақсы, бирақ бул арқалы басқа адам руўхый азық алмайды. ¹⁸ Қудайға шүкир, мен хәмменизден гөре, басқа тиллерде көбирек сөйлеймен. ¹⁹ Деген менен, исениўшилер жәмәэтинде басқа тилде он мың сөз айтқанымнан гөре, басқаларға тәлим бериўим ушын түсиникли бес сөз айтқаным абзалырак.

²⁰ Туўысқанларым, ақыл-ойыңыз бенен баладай болмаңлар. Жаманлық ислеуде гөдек сыяклы, ал ақыл-ойыңыз бенен ересек адам сыяклы болыңлар. ²¹ Мухаддес Жазыўда былай делинген:

«Ийемиз былай дейди: „Жат тиллерде сөйлегенлер арқалы, Жат адамлардың аўызлары арқалы бул халыққа сөйлеймен. Олар сонда да Мени тыңламайды“»*.

²² Солай етип, басқа тиллерде сөйлеў исениўшилер ушын емес, ал исенбейтуғын адамлар ушын берилген белги болады. Ал пайғамбаршылық** исенбейтуғын адамлар ушын емес, исениўшилер ушын берилген белги болады. ²³ Егер пүткил исениўшилер жәмәэти бир жерге жыйналып, хәммеси бирликте басқа тиллерде сөйлесе, бул

* 14:21 Ийшая 28:11-12.

** 14:22 Яғный: Қудайдың сөзин түсиндириў.

руұхый сыйды түсинбейтуғын ямаса исениўши емес адамлар ишке кирип: «Сизлер ақылдан азыпсыз!» — демей ме? ²⁴ Бирақ, хәмме пайғамбаршылық қылғанда, исениўши емес ямаса бул руұхый сыйды түсинбейтуғын бир адам ишке кирсе, хәмме тәрeпинен оның гүнасы әшкара етилип, ол хәмме тәрeпинен хүким қылынады. ²⁵ Солай етип, оның жүрегіндеги жасырын нәрселер ашылып қалады хәм ол жерге жығылып: «Қудай хақыйқаттан да, сизлердиң араңызда екен!» — деп Қудайға сыйынады.

***Жәмәт жыйналысындағы
тәртип хаққында***

²⁶ Туўысканларым, енди буннан қандай жуўмақ шығарамыз? Сизлер жыйналғаныңызда, бириниз алғыслаў қосығын айтасыз, бириниз тәлим бересиз, бириниз Қудай берген аянды билдиресиз, бириниз басқа тилде сөйлейсиз хәм және бириниз басқа тилди түсиндиресиз. Булардың хәммеси исениўшилер жәмәетиниң беккемлениўи ушын исленсин. ²⁷ Басқа тилде сөйлегениңизде, еки ямаса ең көп дегенде үш адам сөйлесин, бирақ олар гезек пенен сөйлесин. Басқа бир адам айтылғанларды түсиндирсин. ²⁸ Егер түсиндиретуғын адам жоқ болса, басқа тилде сөйлейтуғын адам жәмәетте үндемесин, ал өзи жалғыз қалғанда өзи ушын Қудайға сөйлесин. ²⁹ Пайғамбаршылық айтыўшылардың да* екеўи ямаса үшеўи сөйлесин, ал басқалар олардың айтқан сөзлерин тексерип көрсин. ³⁰ Отырған басқа бир адамға сол ўақытта Қудайдан аян берилсе, сөйлеп турған пайғамбаршылық айтыўшы адам үндемей қалсын. ³¹ Жәмәеттеги хәр бир адамды үйретип, хәр бир адамға жубаныш бериўиниз ушын, хәммениз гезек пенен пайғамбаршылық айтыўыңызға болады. ³² Пайғамбаршылық айтыў сыйы пайғамбаршылық айтыўшы адамлар тәрeпинен басқарылады**. ³³ Себеби Қудай тәртипсизлик Қудайы емес, ал тынышлық Қудайы.

Барлық исениўшилердиң*** жәмәетлеринде болғаны сыяқлы, ³⁴ сизлердиң жәмәетинизде де ҳаяллар жыйналысларда үндемесин. Олардың сөйлеўине рухсат етилмеген. Муўсаның Нызамында айтылғандай, олар бойсыныўи керек. ³⁵ Егер олар бир нәрсени үйренбекши болса, үйде күйеўлеринен сорасын. Өйткени ҳаялдың жәмәет жыйналысында сөйлегени айып болады.

³⁶ Қудайдың сөзи сизлерден шығып, тек жалғыз сизлерге жетип барды ма? ³⁷ Егер ким де ким өзин пайғамбар ямаса руұхый жетик адам

* 14:29 Яғный: Қудайдың сөзин түсиндириўшилердиң де.

** 14:32 Сөзбе-сөз: «Пайғамбарлардың руұхлары пайғамбарларға бойсынады».

*** 14:33 Сөзбе-сөз: мухаддеслердин.

деп санаса, сизлерге жазып атырған бул сөзлеримнің Ийемиздин буйрығы экенин билсин. ³⁸ Ал ким де ким буларды кабыл алмаса, оның өзи де кабыл алынбайды.

³⁹ Солай етип, туўысканларым, пайғамбаршылық айтыўға умтылыңлар. Басқа тиллерде сөйлеўге тоскынлық жасаманлар. ⁴⁰ Бирак, хәммеси де әдеп хәм тәртип пенен исленсин.

Он бесинши бап

Масихтың қайта тирилиўи ҳаққында

¹ Туўысканларым, мен сизлерге жәриялаған Хош Хабарды есиңизге түсириўди кәлеймен. Сизлер оны кабыл еттинлер хәм оның тийкарында исенимиңизди беккемлеп атырсызлар. ² Егер сизлер мен өзлериңизге жәриялаған усы Хош Хабарды исеним менен беккем тутсаңыз, ол арқалы қутқарыласыз. Болмаса, бийкарға исенип жүрген боласызлар.

³ Өзим алған ең әхмийетли нәрсени мен сизлерге жеткизген едим. Яғный, Мухаддес Жазыўлар бойынша, Масих бизлердиң гүналарымыз ушын өлди*. ⁴ Және де, Мухаддес Жазыўлар бойынша, Ол қәбирге койылды хәм үшінши күни өлимнен қайта тирилди**. ⁵ Ол Кифаға, кейин он еки шәкиртине көринди. ⁶ Соңынан бир ўақыттың өзинде бес жүзден аслам исениўши туўысканымызға көринди. Олардың көбиси еле тири, базылары қайтыс болды. ⁷ Буннан соң, Ол Якыпқа, кейнинен барлық елшилерге көринди. ⁸ Ал ең соңында шала туўылған балаға мегзес болған маған да көринди. ⁹ Себеби мен елшилер ишиндеги ең арзымағаныман. Қудайдың жәмәэтин қуўдалағаным ушын, мен елши деп аталыўға да ылайықлы емеспен. ¹⁰ Бирак, мен хәзир ким болған болсам, Қудайдың мийрими менен болдым. Оның маған деген мийрими босқа кетпеди. Мен елшилердин хәммесинен көп мийнет еттим. Негизинде мен емес, ал мениң менен бирге болған Қудайдың мийрими мийнет етти. ¹¹ Солай етип, мен болайын ямаса басқа елшилер болсын, бизлер усы нәрсе ҳаққында жәриялаймыз. Сизлер де усыған исендиңиз.

Өлилердиң тирилиўи ҳаққында

¹² Масих өлимнен қайта тирилди, деп жәриялап атырған болсақ та, қалай араңыздағы базы адамлар өлимнен тирилиў жоқ дейди? ¹³ Егер өлилер тирилмейтуғын болса, онда Масих та тирилмеген болады.

* 15:3 Ийшая 53:5-12.

** 15:4 Забур 15:8-10.

¹⁴ Масих тирилмеген болса, онда бизлердің жәриялағанларымыз да, сизлердің исенимиңіз де бийкар болады. ¹⁵ Хәтте, бизлер Қудай хаққында жалған гүәлык берген адамлар болып қаламыз. Өйткени бизлер Қудай Масихты тирилтти, деп гүәлык берген едик. Егер өлилер хақыйқаттан да қайта тирилмейтуғын болса, онда Қудай да Масихты тирилтпеген болады. ¹⁶ Егер өлилер тирилмейтуғын болса, онда Масих та тирилмеген болады. ¹⁷ Масих тирилмеген болса, онда сизлердің исенимиңіз бийкар болады хәм сизлер еле гүналарыңыздың бийлиги астында жасап атырған боласызлар. ¹⁸ Олай болса, Масихқа тийисли болып дүньядан өткен адамлар да набыт болған болады. ¹⁹ Егер бизлер тек бул дүньядағы өмиримизде ғана Масихтан үмит ететуғын болсақ, онда бизлер хәмме адамлар ишиндеги ең аянышлы адамлар болғанымыз.

²⁰ Бирақ, Масих хақыйқаттан да өлимнен қайта тирилди! Ол өлилер ишинен биринши болып тирилиуі арқалы өлилердің тирилетуғынын дәлилледі. ²¹ Бир адам арқалы өлим келгени сыяқлы, бир Адам арқалы өлимнен тирилиуі келди. ²² Яғный, Адам-ата менен қатнасы болған пүткил адамзат өлетуғыны сыяқлы, Масих пенен қатнасы болған барлық адамлар тирилип, өмирге ериседи. ²³ Бирақ, хәр бири өз гезеги бойынша тириледі: ең алды менен Масих, соңынан Масих қайтып келгенде, Оған тийисли болғанлар тириледі. ²⁴ Буннан кейин, Масих хәр бир хәкимшиликти, хәр бир бийликти хәм құдиретти сапластырып, патшалықты Әкемиз Қудайға тапсырғанда, ақырзаман болады. ²⁵ Себеби Қудай барлық душпанларын Масихтың аяғының астына бастырмағанша, Масих патшалық етиуі тийис. ²⁶ Жоқ қылынатуғын соңғы душпан – өлим болады. ²⁷ Өйткени Мухаддес Жазыұда: *«Қудай барлығын Оның аяқларының астына бастырып, Оған бойсындырды»*, – делинген*. Бирақ, бул «барлығын» деген сөздің ишинде барлығын Масихқа бойсындырған Қудай нәзерде тутылмағаны анық. ²⁸ Барлығы Улға бойсынғанда, Ул да барлығын Өзине бойсындырған Қудайға бойсынады. Усылай етип, Қудай хәмме нәрсе үстинен толық бийлик жүргизеди.

²⁹ Егер қайта тирилиуі жоқ болса, өлилер ушын суўға шомылдырылғанлар не болады? Өлилер хеш қашан тирилмейтуғын болса, адамлар не себептен өлилер ушын суўға шомылдырылады? ³⁰ Және де, бизлер не ушын хәр саат сайын өзимизди қәуип астына қоямыз? ³¹ Туўысқанларым, сизлердің Ийемиз Масих Ийса менен болған байланысыңызды мақтаныш етип, ант ишемен: мен хәр күни өлим менен жүзбе-жүз ушыраспақтаман. ³² Егер адамлардың ойы бойынша

---

* 15:27 Забур 8:7.

өлилер тирилмейтуғын болса, Ефестеги жабайы хайуанлар сыяқлы болған адамлар* менен гүресип, өлим кәүпи астында қалғанымның маған қандай пайдасы бар? Егер өлилер тирилмейтуғын болса: «Келинлер, ишип-жеп қалайық, себеби ертең өлеміз-ғо!»** 33 Усылай пикир жүргізетуғын адамлардан алданып қалмаңлар: жаман дослар жақсы әдетлерден айырады. 34 Есинизди жыйып, өзинизге келинлер хәм енди қайтып гүна ислеменлер. Айырымларыңыз Қудайды билмейди. Буларды сизлерди уялтыу ушын айтып атырман.

Тирилген дене ҳаққында

35 Бирик, биреу: «Өлилер қалай тириледі? Қандай дене менен келеді?» – деп сорауы мүмкин. 36 Не деген ақылсызлық! Сениң еккен туқымың өлмесе, көгерип шықпайды-ғо. 37 Сен еккенінде, көгерип турған өсимликти*** емес, ал тек туқымды, бийдай ямаса басқа бир өсимликтің туқымын егесең. 38 Қудай туқымға Өз қәлеуі бойынша дене береді. Туқымлардың хәр бирине өз алдына бир дене береді. 39 Тири жанлардың денеси бирдей емес. Адамлардың денеси басқа, хайуанлардың денеси басқа, қулардың хәм балықлардың денеси басқа болады. 40 Аспан денелери бар, жер денелери де бар. Аспандағы денелердің сулыұлығы басқа, жердеги денелердің сулыұлығы басқа. 41 Қуяштың сулыұлығы басқа, айдың сулыұлығы басқа, жұлдызлардың сулыұлығы басқа. Сулыұлығы бойынша, жұлдыз жұлдыздан парық қылады.

42 Өлилердин тирилиуі де сондай болады. Шириетуғын дене көмиледи, бирик ол ширимейтуғын болып тириледі. 43 Дене хорлық пенен көмиледи, салтанат пенен тириледі. Хәлсиз болып көмиледи, күшли болып тириледі. 44 Тәбийғый дене көмиледи, бирик ол руұхый дене болып тириледі. Тәбийғый дене бар болғаны сыяқлы, руұхый дене де бар. 45 Өйткени Мухаддес Жазыуда былай делинген: «*Биринши адам – Адам-ата тири жан болды*»****. Ал соңғы Адам – Ийса Масих өмир беріуши руұх болды. 46 Бирик, биринши болып руұхый дене емес, ал тәбийғый дене келди. Руұхый дене кейнинен келеді. 47 Биринши адам жерден, яғный топырақтан болды. Екинши адам***** аспаннан келди. 48 Топырақтан болған Адам-ата қандай болса, топырақтан болған адамлар да сондай болады. Аспаннан келген Ийса Масих қандай

* 15:32 Сөзбе-сөз: Ефестеги жабайы хайуанлар.

** 15:32 Ийшя 22:13.

*** 15:37 Сөзбе-сөз: денени.

**** 15:45 Жаратылыс 2:7.

***** 15:47 Яғный: Ийемиз Ийса.

болса, аспанға тийисли болған адамлар да сондай болады. ⁴⁹Бизлер топырақтан болған Адам-атаға қалай уқсайтуғын болсақ, аспаннан келген Ийса Масихқа да солай уқсайтуғын боламыз.

⁵⁰Туұысқанларым, мениң сизлерге айтып атырғаным мынаў: бизлердин ет пенен каннан ибарат болған тәбийғый денемиз Қудайдың Патшалығын мийрас етип ала алмайды. Ширип кететуғын денемиз мәңгилик өмирге ересе алмайды*. ⁵¹Енди мен сизлерге бир сырды ашып бермекшимен: бизлердин хәммемиз шетимизден өлмеймиз, бирақ хәммемиз өзгеремиз. ⁵²Бирден көзди ашып-жумғанша, соңғы кәрнай шалынғанда, өзгерип кетемиз. Аўа, кәрнай шалынғанда, өлген исениўшилер ширимейтуғын денедә тириледи, тири болған бизлер де өзгерип кетемиз. ⁵³Себеби бизлердин бул ширииттуғын хәм өлетуғын денемиз ширимейтуғын хәм өлмейтуғын дене болып өзгеріўи тийис. ⁵⁴Ширийтуғын хәм өлетуғын денемиз ширимейтуғын хәм өлмейтуғын болып өзгерсе, Мухаддес Жазыўда айтылған мына сөзлер иске асады:

«Өлим жоқ етилди, ол жеңилди!»**

⁵⁵ *«Хәй өлим, жеңисин қәне?»*

Хәй өлим, уўлы ийнең қәне?»***

⁵⁶Өлимнің уўлы ийнеси — гүна. Гүна өз күшин Мухаддес Нызамнан алады. ⁵⁷Бирақ, Қудайға шүкирлер болсын! Ол бизлерди Ийемиз Ийса Масих арқалы жеңиске еристире береді.

⁵⁸Солай етип, сүйикли туұысқанларым, тайсалмай беккем турыңлар хәм Ийемиздин хызметинде бәрқулла ғайратлы болыңлар. Өйткени Ийемиздин жолында еткен хызметиниздин босқа кетпейтуғынын билесизлер.

Он алтыншы бап

Мүтәжликте жасап атырған исениўшилерге жәрдем беріў ҳаққында

¹Енди исениўшилерге**** берилетуғын ақшалай жәрдемге келсек, сизлер де буны Галатиядағы исениўши жәмәәтлерге тапсырғанымдай ислендер. ²Хәр екшемби күни***** хәр бириңиз өз жағдайына

* 15:50 Сөзбе-сөз: «Ширийтуғын нәрсе ширимейтуғын нәрсени мийрас етип ала алмайды».

** 15:54 Ийшәя 25:8.

*** 15:55 Осия 13:14.

**** 16:1 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

***** 16:2 Сөзбе-сөз: хәптениң биринши күни.

карап, ақшаны бөлек жыйнап қойсын. Сонда мен сизлерге барғанымда, ақшаны жыйнап жүриўдиң зәрүрлиги болмайды. ³ Сизлерге барғанымда, берген садақаларыңызды апарыўға кимлерди ылайықлы көрсеніз, мен сол адамларға хатлар берип, Ерусалимге жиберемен. ⁴ Егер мениң де кетиўим керек болса, олар мениң менен бирге кетеди.

Павелдиң жобалары

⁵ Мен сизлерге Македония аркалы бараман. Себеби мен усы үлке аркалы жүрмекшимен. ⁶ Қасыңызда бир қанша ўақыт қалыўым, хәтте, сизлер менен қысты да бирге өткизиўим мүмкин. Соннан кейин, мен қай жерге кетежақ болсам да, сизлер маған жәрдем етерсиз. ⁷ Мен бул сапары сизлерди жол-жөнекей көрип кетиўди қәлемеймен. Егер Ийемиз рухсат етсе, сизлер менен бирге бир қанша ўақыт қалыўдан үмит етемен. ⁸ Бирақ, мен Ефесте Елиўинши күни байрамына* дейин қалажақпан. ⁹ Өйткени бул жерде өнимли мийнет етиўим ушын маған кең жол** ашылды. Деген менен, маған қарсы шығып атырғанлар да көп.

¹⁰ Тимофей сизлерге барғанда, араңызда кәўипсиз жүриўи ушын көз қулақ болыңлар. Себеби ол да мен сыяқлы Ийемизге хызмет етеди. ¹¹ Сонлықтан оны хеш ким пәс көрмесин. Мениң қасыма келиўи ушын оны аман-есен шығарып салыңлар. Өйткени мен туўысқанларымыз бенен бирге оның келиўин күтип отырман.

¹² Туўысқанымыз Аполосқа келсек, туўысқанларымыз бенен бирге сизлерге барыўын оннан көп өтинген едим. Бирақ, ол хәзир сизлерге барыўды хеш қәлемей атыр. Қолайлы жағдай туўылғанда, ол сизлерге барады.

Павелдиң соңғы ақыл-нәсиятлары

¹³ Сергек болыңлар, исенимде беккем турыңлар, мәрт хәм жигерли болыңлар. ¹⁴ Хәр бир нәрсени сүйиспеншилик пенен ислеңдер.

¹⁵ Ахая үлкесинде биринши болып исенген хәм өзлерин исениўшилердин*** хызметине бағышлаган Степанның хожалығын билесизлер. Сизлерден өтиниш, туўысқанларым: ¹⁶ сизлер де усындай адамларға хәм олар менен бирге мийнет ететуғын адамлардың хәммесине бойсыныңлар. ¹⁷ Мен Степанның, Фортунатустың хәм Ахайктын

---

* 16:8 Елиўинши күни байрамы – грекше «Пентикост». Қутқарылыў байрамынан соң, елиў күн толғанда болатуғын байрам.

** 16:9 Сөзбе-сөз: кең қапы.

*** 16:15 Сөзбе-сөз: мухаддеслердин.

келгенине куўанышлыман. Олар сизлердин орныңызды басып, сизлердин жоклыгыңызды умыттырды. ¹⁸ Олар мениң руўхымды да, сизлердин руўхыңызды да көтерди. Бундай адамлардын кәдирин билиндер.

Соңғы сәлемнама

¹⁹ Азия үлкесиндеги* жәмәәтлер сизлерге сәлем айтып атыр. Акила менен Прискила хәм олардын үйиндеги исениўшилер жәмәәти Ийемиз бенен қатнаста болған сизлерге көп-көп сәлем айтып атыр. ²⁰ Усы жердеги барлық туўысқанлар да сизлерге сәлем айтып атыр. Бир-бириңизди мухаддес поса менен сүйип сәлемлесиндер.

²¹ Мен, Павел, бул сәлемнаманы өз қолым менен жазып атырман. ²² Ийемизди сүймейтуғын адамға нәлет болсын! О Ийемиз, келе-гөр!** ²³ Ийемиз Ийсаның мийрими сизлерге яр болсын! ²⁴ Мен сизлердин хәмменизди Масих Ийсаның сүйиспеншилиги менен сүйемен. Аўмийин.

---

* 16:19 *Азия үлкеси* — хәзирги Туркия елиниң қубла-батыс бөлегинде болған бир үлке.

** 16:22 Сөзбе-сөз: марана-га!

Коринфлилерге жазылған екінші хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Коринфтеги исениўши жәмәәтке жазған.

Павел бул хаттан бұрын Коринфтеги исениўши жәмәәтке хатлар жибергенде, олардың қәте-кемшиликлерин әшкаралап, ақыл-нәсият бергенде, көп исениўшилер оған кулақ асып, тәўбе еткен еди. Деген менен, олардың арасындағы айырым адамлар Павелдин сөзлерин тыңламай, кеңеслерине бийпәрўа қараған еди. Және де, усы адамлар жалған елшилердин сөзине ерип, Павелдин ҳақыйқаттан елши екенине гүман туўғызған хәм оны хәр түрли сөзлер менен айыплаған еди.

Павел бул хатында ескертиўлерине кулақ асқан исениўшилерди мақтап, олардың өзгергени себепли, өз куўанышын билдиреди. Павел хатында өзиниң хызмети хәм елши сыпатында бийликке ийе екени ҳаққында да оларға гүўалық береди хәм мүтәжликте жасап атырған Ерусалимдеги исениўшилерге жиберилетуғын ақшалай жәрдемди таярлап қойыўды тапсырады. Хаттың кейинги бапларында Павел Коринфтеги исениўшилер менен өзиниң арасындағы қатнасты бузып атырған жалған елшилерге кулақ аспаўды хәм дурыс тәлийматқа тийкарланыўды исениўшилерге қатаң ескертеди.

Биринши бап

Сәлемнама

¹Қудайдың кәлеуі менен Масих* Ийсаның елшиси болған мен, Павелден хәм туұысканымыз Тимофейден, Коринф қаласындағы Қудайдың жәмәетине хәм пүткил Ахая үлкесіндеги барлық мухад-деслерге** сәлем!

²Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин!

Қудай толық жубаныш береді

³Қудайға, яғный Ийемиз Ийса Масихтың Әкесине алғыслар болсын! Ол бизлердің рехимли Әкемиз хәм толық жубаныш бериуши Қудай. ⁴Қудай бизлерге барлық қыйыншылықтарымызда жубаныш береді. Солай етип, бизлер де Қудайдан алған жубаныш пенен хәр қыйлы қыйыншылықларда болған адамларға жубаныш бере аламыз. ⁵Себеби Масих шеккен азап-ақыретлерди бизлер қаншелли көп шексек, Қудай бизлерге Масих арқалы соншелли үлкен жубаныш береді. ⁶Бизлер көрип атырған қыйыншылық сизлердің жубаныш алыуыңыз хәм қутқарылыуыңыз ушын болып атыр. Бизлердің жубаныш алыуымыз да сизлердің жубаныш алыуыңыз ушын болып атыр. Сизлер өзлериңиз алған усы жубаныш арқалы бизлер шеккен азап-ақыретлер менен бирдей болған азап-ақыретлерге шыдай аласызлар. ⁷Бизлердің сизлерге байланыслы болған үмитимиз бекем. Өйткени сизлердің тек азап-ақыретлеримизге емес, ал алған жубанышымызға да шерик екениңизди билемиз.

⁸Туұысканларым, Азия үлкесінде*** көрген қыйыншылықларымыздан сизлердің хабарсыз қалыуыңызды кәлемеймиз. Бизлер шектен тыс аұыр қыйыншылық астында болып, тири қалыудан да үмитимизди үзген едик. ⁹Ишимизден өзимизди өлимге хүким етилгендей сездик. Бирақ бул өзлеримизге емес, ал өлилерди тирилтетуғын Қудайға сүйениуимиз ушын болды. ¹⁰⁻¹¹Қудай бизлерди усындай үлкен өлим қәўпинен қутқарды хәм еле де қутқара береді. Сизлердің дуўаларыңыздың жәрдемінде Қудай бизлерди еле де қутқара береді

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** 1:1 Яғный: Ийсаға исениушилерге.

*** 1:8 *Азия үлкеси* – хәзирги Туркия елинің қубла-батыс бөлегінде болған бир үлке.

деп, бизлер Оннан үмит етеміз. Көп адамлардың еткен дуғаларына Қудай жууап беріп, бизлерди қутқарғанлықтан, көплер бизлер ушын Қудайға шүкірлік билдиреди.

**Павелдің сапарының
өзгеріу себеби**

¹² Бизлер мақтаныш тутатуғын хәм пәк хұжданымыз бенен гүуа-лық беретуғын нәрсеміз мынау: бизлер дүньяға, әсиресе сизлерге адамның даналығы менен емес, ал Қудайдың мийрими менен, Қудайдан келген ҳадаллық* хәм хақ нийет пенен қатнас жасадық. ¹³⁻¹⁴ Бизлер сизлерге оқып түсине алатуғын нәрселерди ғана жазып атырмыз. Хәзир бизлерди толық түсинбесеңиз де, ўакты келгенде толық түсинетуғыныңыздан үмит етемен. Солай етип, Ийеміз Ийса қайтып келетуғын күни бизлердің мақтанышымыз сизлер болатуғыныңыз сыяқлы, сизлердің мақтанышыңыз да бизлер боламыз.

¹⁵ Усындай исеним менен сизлерди еки есе қуўанышқа бөленсин деп, сизлерге баруўды бурын нийет еткен едим. ¹⁶ Македонияға баратырғанымда да, Македониядан қайтып қиятырғанымда да, сизлерге баруўды нийет еткен едим. Сонынан сизлер мени Яхудияға шығарып саларсыз деп ойлаған едим. ¹⁷ Усылай нийет етип, мен жеңилтеклик қылыппан ба? Мени денесиниң қәлеуи бойынша кеўлинде «яқ» деп ойлап, аўзы менен «аўа» дейтуғын адам деп есаплайсызлар ма? ¹⁸ Мен Қудайдың садыклығы хақы ант ишемен: бизлер еки жүзли адамлар емеспіз. Бизлер сизлерге сөйлегенимизде, «яқ» деп ойлап, «аўа» деп айтпадық. ¹⁹ Бизлер тәрәпимизден, яғный мен тәрәпимнен, Сила** хәм Тимофей тәрәпинен сизлерге жәрияланған Қудайдың Улы Ийса Масих хәм «аўа», хәм «яқ» емес. Онда тек «аўа» ғана бар. ²⁰ Қудайдың барлық ўәделери Масих арқалы «аўа» болып, толық орынланады. Сонлықтан Қудайдың данққа бөлениуи ушын, Масих арқалы Қудайға «аўмийин» деймиз. ²¹ Бизлер менен сизлердің Масих пенен болған байланысымызды беккем қылған хәм бизлерди хызметке тайынлаған Қудайдың Өзи болады. ²² Ол бизлерди мөрлеп тамға басты хәм буның дәлили сыпатында Мухаддес Руўхты*** жүрегимизге жайластырды.

²³ Мениң жүрегимде не бар екенин билетуғын Қудайдың Өзи гүуа: сизлерди аяғаным себепли, усы ўақытқа дейин Коринфке бармаған едим. ²⁴ Бизлер сизлердің исенимиңиздің үстинен бийлик

* 1:12 Баска нускада: мухаддеслик.

** 1:19 Ямаса: Силванус.

*** 1:22 Мухаддес Руўх – Қудайдың Руўхы.

орнатқымыз келмейди. Керисинше, сизлердің қуғаныуыңыз ушын, бизлер сизлер менен бирликте мийнет етип атырмыз. Себеби сизлер исенимде беккем турсызлар.

Екинши бап

¹Солай етип, сизлерди және қапа қылмайын деп, сизлерге бармауға кеўлимде қарар еттим. ²Өйткени егер мен сизлерди және қапа қылсам, онда мени ким қуғантады? Өзим қапа қылған сизлерден басқа, ким кеўлимди көтереди? Әлбетте, хеш ким! ³Сонлықтан мен барғанымда, қуғантыуы керек болған адамлар мени қапа қылмауы ушын, сол хатты жазып жиберген едим. Себеби мениң қуғанышым сизлердің хәммениздің қуғанышыңыз екенине исенген едим. ⁴Мен сол хатты терең қайғырып, жүрегим езилип, көз жасларымды төгип отырып жаздым. Бундағы мақсетим – сизлерди қапа қылыу емес, ал сизлерге деген шексиз сүйиспеншилигимди билдириу еди.

Гүна ислеген адамды кешириу ҳақында

⁵Егер араңызда бир адам* басқаларды қапа қылған болса, ол тек мени емес, ал қандай да бир дәрежеде сизлердің хәмменизди қапа қылған болады. Мен буны асырып айтып атырған жоқпан. ⁶Бул адамға сизлердеги көпшилиқ тәрәпинен берилген жаза жетерли болады. ⁷Солай етип, ол хәдден тыс қайғырмауы ушын оны кеширип, жубаныш бергениңиз мақулырақ болады. ⁸Сонлықтан оған деген сүйиспеншилигинизди дәлиллеуиңизди өтиниш етемен. ⁹Хәр бир исте сөзиме қулақ асатуғыныңызды ямаса аспайтуғыныңызды сынап билиу ушын, мен сизлерге сол хатты жазған едим. ¹⁰Сизлер оны кеширсеңиз, оны мен де кеширемен. Егер мен оны кеширген болсам, оны сизлер ушын Масих алдында кеширдим. ¹¹Солай етип, шайтанның аўхалдан пайдаланып, пәнт бериуине жол қоймайық. Өйткени бизлер оның жаўыз жобаларынан хабарсыз емеспиз.

Жаңа Келисимнің хызметшилери

¹²Мен Масихтың Хош Хабарын жәриялау ушын Троасқа барғанымда, Ийемиз маған көп мүмкиншилиқ берген еди. ¹³Деген менен, тууысканымыз Титусты сол жерде ушырата алмағаным себепли, руўхым тынышсызланды. Сонлықтан сол жердегилер менен хошласып, Македонияға кеттим**.

* 2:5 Коринфлилерге жазылған 1-хат 5:1 қа қаран.

** 2:13 Коринфлилерге 2-хат 7:6 қа қаран.

¹⁴Кудайға шүкірлер болсын! Ол бизлерди бәрқулла Масихтың жеңисиниң салтанатлы жүрисинде жетелеп жүреди хәм бизлер аркалы хәмме жерде Масих хакқында билимди хош ийис сыяклы таркатады. ¹⁵Себеби бизлер кутқарылып атырғанлар арасында да, набыт болып атырғанлар арасында да, Масихтың Кудайға бағышлаган хош ийисимиз. ¹⁶Бизлер Хош Хабарды жәриялаган ўактымызда, набыт болып атырғанлар ушын өлимге апаратуғын өлим ийисимиз. Ал кутқарылып атырғанлар ушын өмир беретугын өмир ийисимиз. Бундай хызметке ылайыклы хеш ким жоқ! ¹⁷Өйткени өз пайдасы ушын Кудайдың сөзин сатып беретугын көп адамлар бар. Бирак, бизлер ондай адамлар емеспиз. Бизлер Кудай тәрәпинен жиберилген хәм Масихка тийисли болған адамлар сыпатында Хош Хабарды Кудай алдында хак кеўил менен жәриялаймыз.

Үшинши бап

¹Бизлерди және өзлерин мақтап атыр, деп ойлайсыз ба? Айырым адамлар сыяклы, сизлерге көрсетиў ушын ямаса сизлерден алып басқаларға көрсетиў ушын, минезлемемиз жазылған хатларға бизлер мўтәжбиз бе? ²Бизлердиң минезлеме хатымыз – сизлер боласызлар. Бул хат бизлердиң жүреклеримизде* жазылған болып, оны барлық адамлар биледи хәм оқыйды. ³Сизлер хакыйқаттан да, бизлердиң хызметимиз арқалы жазылған Масихтың хаты екениңизди анық көрсетесизлер. Бул хат сыя менен емес, ал тири Кудайдың Руўхы менен жазылды хәм ол тасқа емес, ал адамлардың жүреклерине ойып жазылды.

⁴Бизлер Масих арқалы Кудай алдында усундай исенимге ийе болғанымыз себепли, буларды айтып атырмыз. ⁵Бизлер хызметимизди укыплы болғанымыз себепли атқарып атырмыз, демекши емеспен. Бизлердеги бар укып өзимизден шықпаған, ал Кудайдан берилген. ⁶Кудай бизлерди Жаңа Келисимниң хызметшилери қылды. Жаңа Келисим жазылған нызам тийкарында емес, ал Мухаддес Руўх тийкарында пайда болды. Себеби жазылған нызам өлимге хүким етеди, ал Мухаддес Руўх өмир береді.

Жаңа Келисимниң уллылығы

⁷Тасқа ойып жазылған хәриплерден ибарат болған Мухаддес Нызам уллылық пенен берилгенликтен, Израил халқы Муўсаның жүзинен шыққан өткинши нурға қарай алмаған еди**. Өлимге хүким

---

* 3:2 Басқа нускада: сизлердиң жүреклеринизде.

** 3:7 Шығыў 34:29.

ететуғын Мухаддес Нызамға хызмет етиў соншелли уллы болса, ⁸ онда өмир беретугын Мухаддес Руўхқа хызмет етиў оннан анағурлым көп уллылыққа ийе емес пе? ⁹ Адамды ҳүким еткен Мухаддес Нызамға хызмет етиў уллы болған болса, ақланыў беретугын Жаңа Келисимге хызмет етиў оннан гөре қаншелли уллырак болады! ¹⁰ Хақыйқаттан да, жоқары уллылыққа ийе болған Жаңа Келисим пайда болғанда, бурын уллылыққа ийе болған Мухаддес Нызам өз уллылығын жойтты. ¹¹ Солай етип, өткинши болған нәрсе уллы болса, мәңги қалатуғын нәрсе оннан да уллырак.

¹² Усындай үмитке ийе болғанымыз себепли үлкен батырлық пенен сөйлей аламыз. ¹³ Бизлер жүзиндеги өшип баратырған нурды Израил халқына көрсетпеў ушын жүзин перде менен жапқан Муўса сыяқлы ис тутпаймыз. ¹⁴ Бирақ, Израил халқының жүреги қайсар болғанлықтан, хәтте, усы күнге дейин олар Ески Келисимди оқығанда, олардың санасы сондай перде менен жабыўлы тұрғандай болады. Өйткени бул перде тек Масих арқалы алып тасланады. ¹⁵ Хақыйқаттан да, усы күнге дейин олар Муўсаның кітабын оқығанда, жүреклері перде менен жабылғандай болып түсинбейди. ¹⁶ Деген менен, адам Ийемизге жүз бурғанда, сол перде алып тасланады. ¹⁷ Ийемиз — Руўх. Ийемиздің Руўхы бар жерде азатлық бар. ¹⁸ Бизлердің хәммемиз пердесиз жүз бенен Ийемиздің уллылығын көремиз. Сол арқалы Оған уқсаў ушын өзгерип, уллылық үстине уллылыққа ерисип барамыз. Бул Руўх болған Ийемиздің жәрдеминде иске асады.

Төртинши бап

БІлай ыдыслардағы ғәзіине

¹ Сонлықтан биз хызметшилер бул хызметти Қудайдың мийрим-шәпәәти менен ислеп атырғанымыз себепли, руўхымызды түсирмеймиз. ² Бизлер жасырын хәм уят ислеримизди тасладық, хийлекерлик пенен хәрекет қылмаймыз. Қудайдың сөзин бурмаламай, хақыйқатты ашық айтыўымыз арқалы өзимизди Қудай алдында хәр бир адамның ҳұжданына тапсырамыз. ³ Егер бизлер жәриялап атырған Хош Хабар жабық болса*, ол набыт болатуғынлар ушын жабық болады. ⁴ Исенбейтуғын бундай адамлар Хош Хабардың жақтысын көрмесин деп, бул дүньяның хәкими — шайтан олардың жүрек көзлерин соқыр еткен. Хош Хабар Қудайдың қандай екенин көрсеткен Масихтың данқын билдиреди. ⁵ Бизлер** өзлеримиз хаққында

* 4:3 Коринфлилерге жазылған 2-хат 3:14-15 қа қаран.

** 4:5 *Бизлер* — Павел хәм оның жанындағы адамлар.

жәриялап атырған жоқпыз. Ал Масих Ийсаны хәммемиздин Ийемиз деп, Ийса ушын сизлердин хызметшилериңиз екенлигимиз хаккында жәриялап атырмыз. ⁶ Себеби «Қараңғылықтан нур жарқырасын»*, – деп буйырған Қудай Масихтың жүзінде жарқыраған Өзиниң даңқын билиўимиз ушын жүреклеримизди жақты қылды.

⁷ Биз елшилер усы ғәзийнени ылай ыдыс сыяқлы болған денемизде алып жүрмиз. Бул уллы күдиреттиң бизлерден емес, ал Қудайдан екенлиги көринип тур. ⁸ Бизлер хәр тәреплеме қысқыдамыз, бірақ езилмеймиз. Албыраймыз, бірақ үмитсизликке берилмеймиз. ⁹ Қуўдаланамыз, бірақ Қудай бизлерди таслап кетпейди. Бизлерди жығылтады, бірақ жоқ болып кетпеймиз. ¹⁰ Ийсаның өмири денемизде ашық көринсин деп, бизлер бәрқулла азап шегип, Ийсаның өлимине шерик боламыз. ¹¹ Өйткени Ийсаның өмири бизиң өлетуғын денемизде ашық көринсин деп, жасап атырған бизлер Ийса ушын өлим кәўпине үзликсиз дуўшар болып атырмыз. ¹² Солай етип, бизлердин өлим кәўпине дуўшар болып атырғанымыз аркалы сизлер мәңгилик өмирге ерисип атырсызлар.

¹³ Забурда: «Мен исендим хәм соның ушын сөйледим»**, – деп жазылған. Усындай исенимди пайда еткен Мухаддес Руўхка ийе болғанымыз себепли, бизлер де исенемиз хәм сонлықтан сөйлеймиз. ¹⁴ Себеби Ийемиз Ийсаны өлимнен тирилткен Қудайдың бизлерди де Ийса менен бирге тирилтетуғынын хәм сизлер менен бирликте Өзиниң алдында турғызып қоятуғынын билемиз. ¹⁵ Булардың хәм-меси сизлердин пайдаңыз ушын болып атыр. Солай етип, бизлердин басымыздан кеширген қыйыншылықтарымыз себепли, Қудайдың сизлерге деген мийрими артады. Сол мийрим еле де көп адамларға жетип барыўы аркалы Қудайға көп шүкирликлер айтылады хәм Ол даңққа бөленеди.

Өткинши қыйыншылықлар хәм мәңгилик даңқ

¹⁶ Сонлықтан руўхымызды түсирмеймиз. Бизлердин көринетуғын денемиз тозып баратырған болса да, ишки дүньямыз күннен-күнге жаңаланып атыр. ¹⁷ Өйткени хәзирги өткинши хәм арзымас қыйыншылықтарымыз бизлерге хәдден тыс уллы хәм мәңгилик даңқ алып келеди. ¹⁸ Бизлер көзге көринетуғын қыйыншылықларға емес, ал көзге көринбейтуғын уллылыққа қараймыз. Себеби көзге көринетуғын нәрселер өткинши, ал көзге көринбейтуғын нәрселер мәңги болады.

* 4:6 Жаратылыс 1:3.

** 4:13 Забур 115:1.

Бесинши бап

¹Бизлер ишинде жасап атырған дүньядағы бул шатырымыз, яғный денемиз кыйралғанда, Қудай бизлерге адамның колы менен курылмаған аспандағы мәңгилик үйимизди, яғный жаңа денени беретугынын билемиз. ²Аспандағы үйимизди, яғный жаңа денемизди кийим сыяклы кийиуди қатты күсеп, хәзир бизлер дүньядағы шатырымызда, яғный денемизде «ах» урмақтамыз. ³Оны кийсек, бизлер жалаңаш қалмаймыз. ⁴Бизлер дүньядағы шатырымызда, яғный денемизде жасап жүрип, аўыр жүк астында қыйналмақтамыз. Негизинде дүньядағы денемизди шешип таслаўды емес, ал оның үстинен аспандағы денемизди кийиуди қәлеймиз. Солай етип, өлетугын дене мәңгилик өмир тәрәпинен жутып жибериледи. ⁵Бизлерди усы ушын таярлаған хәм буның гиреуи сыпатында бизлерге Мухаддес Руўхты берген Қудайдың Өзи болады.

⁶Сонлықтан денеде жасап атырған ўақтымызда Ийемиздің аспандағы мөканынан уақта екенимизди билсек те, бизлер бәрқулла батырлыққа ийемиз. ⁷Өйткени бизлер көзге көринетуғын нәрселерге емес, ал исенимимизге сүйенип жасаймыз. ⁸Аўа, батырлыққа ийемиз хәм денеден шығып, Ийемиз бенен бирге жасағанымыз жақсырақ деп ойлаймыз. ⁹Бирақ денеде жасасақ та, денеден шығып кетсек те, бизлер Ийемиздің кеўлинен шығыўға қатты тырысамыз. ¹⁰Себеби денеде жасаған ўақтымызда ислеген жақсы исимиз ушын да, жаман исимиз ушын да ылайыклы баха алыў ушын, хәр биримиз Масихтың ҳүким гүрсисиниң алдында турыўымыз керек.

Жарастырыўшылық хызмети

¹¹Солай етип, бизлер Ийемизден қорқыўдың не екенин билгенимиз себепли, адамларды ақылландырыўға хәрекет етемиз. Бизлердің қандай екенлигимиз Қудайға аян. Бизлердің қандай екенлигимизди сизлер де жақсы билетугыныңыздан үмит етемен*. ¹²Бизлер және сизлерге өзлеримизди усыныўға хәрекет етип атырған жоқпыз. Бирақ ишки дүньясы менен емес, ал сыртқы көриниси менен мақтанатуғын адамларға ылайыклы жуўап бериўиниз ушын, сизлерге бизлер менен мақтаныўға мүмкиншилик берип атырмыз. ¹³Егер бизлер ақылымыздан азғандай болып көринсек, онда бул Қудай ушын. Егер есимиз дурыс болып көринсе, онда бул сизлер ушын. ¹⁴Усылай

---

* 5:11 Сөзбе-сөз: «Бизлердің қандай екенлигимиз сизлердің хұжданыңызға аян екенлигинен үмит етемен».

ислеўге бизлерди Масихтың сүйиспеншилиги мәжбүр етеди. Өйткені бир Адам, яғный Масих хәмме ушын өлгенликтен, хәмме Оның өлимине шерик болған болады*, деген жуўмаққа келдик. ¹⁵ Аўа, Масих хәмме ушын өлди. Солай екен, жасап атырғанлар енди өзлери ушын емес, ал өзлери ушын өлген хәм қайта тирилген Масих ушын жасаўы шәрт.

¹⁶ Сонлықтан бизлер енди хеш кимге дүньяның көз қарасы менен карамаймыз. Масихқа бурын усылай қараған болсақ та, енди олай карамаймыз. ¹⁷ Солай етип, ким де ким Масих пенен байланысқа ийе болса, ол – жаңа жаратылыс. Ески нәрселер өтип кетти, минекей, енди хәммеси жаңа болды. ¹⁸ Буның хәммеси Қудайдан. Қудай Масих арқалы бизлерди Өзи менен жарастырды хәм адамларды Өзи менен жарастырыў хызметин бизлерге тапсырды. ¹⁹ Яғный, Қудай Масих арқалы дүньяны Өзи менен жарастырып, адамлардың гүналарын есапқа алмады хәм усы жарастырыўшы сөзлерди бизлерге берди. ²⁰ Солай етип, бизлер Масихтың елшилеримиз. Қудайдың Өзи бизлер арқалы сизлерге ақыл-нәсият берип атыр. Масихтың атынан жалбарынамыз: Қудай менен жарасыңлар! ²¹ Қудай бизлердиң гүналарымызды хеш кашан гүна ислеменген Масихқа жүкледі. Масих пенен байланысқа ийе болған бизлер Қудай алдында усы арқалы ақландық.

Алтыншы бап

¹ Қудай менен бирге мийнет етип атырған бизлер өзлериңиз кабыл қылған Оның мийримине итибарсызлық пенен карамаўыңызды сизлерден өтиңиш етеміз. ² Себеби Қудай былай дейди:

*«Мениң мийримим берилетуғын ўақытта сени еситтим,
Қутқарылыў күнinde саған жәрдем бердим»**.*

Минекей, хәзир Қудайдың мийрими берилетуғын ўақыт болды! Минекей, хәзир қутқарылыў күни келди!

Павел көрген қыйыншылықлар ҳаққында

³ Хызметимизге сөз келмесин деп, хеш кимге хеш бир нәрседе тосқынлық жасамаймыз. ⁴ Ал хәмме нәрседе Қудайдың хызметкерлери сыпатында ис тутамыз: қыйыншылық көрсек те, мүтәжликте хәм аўыр жағдайларда қалсақ та, шексиз сабырлы болдық. ⁵ Және де, таяқ жедик, қамақта отырдық, топалаң ишинде қалдық, аўыр мийнет

* 5:14 Сөзбе-сөз: хәмме өлген болады.

** 6:2 Ийшайа 49:8.

еттик, түнлерди уйқысыз өткіздик, аш қалдық. ⁶Солай болса да, бизлер пәк болдық, дурыс түсиник, шыдамлылық, кең кеуіл, Мухаддес Руұх хәм хақыйқый сүйиспеншилик пенен жасадық. ⁷Хақыйқат сөзин айтып, Қудайдың құдиретин көрсеттик. Оң хәм шеп қолымызда хақлық куралын услап жүрдик. ⁸Бизлерди хұрмет етеди хәм маскаралайды да, бизлерге сөгис айтады хәм мақтайды да. Бизлерди өтирикшилер деп есаплайды, бірақ бизлер хақыйқатты айтамыз. ⁹Бизлерди белгисиз адамлар деп санайды, бірақ бизлер хәммеге белгилимиз. Бизлерди өлген деп есаплайды, бірақ, мине, бизлер тиримиз. Жазаланып таяқ жесек те, өлмей атырмыз. ¹⁰Бизлерди қапа қылады, бірақ бизлер бәрқулла қуұанышлымыз. Жарлымыз, бірақ көп адамларды байытамыз. Хеш нәрсемиз болмаса да, хәмме нәрсеге ийемиз.

¹¹Хәй коринфлилер, бизлер сизлерге ашық сөйлеп, жүрегимизди кең аштық. ¹²Сизлерден мийримимизди аямадық, бірақ сизлер бизлерден өз мийриминизди аядыңыз. ¹³Сизлерге балаларыма сөйлегендей, сөйлеп атырман: бизлер сыяқлы, сизлер де бизлерге жүреклеринизди кең ашыңлар.

Бизлер – Қудайдың ибадатханасымыз

¹⁴Исенбейтуғынлар менен бирге бир мойынтырықтың астына кирменлер. Өйткени хақлық пенен нызамсызлықтың арасында қандай ұқсаслық бар? Нур менен қараңғылықтың арасында қандай байланыс бар? ¹⁵Масих пенен шайтанның* арасында қандай келисим хәм исенетуғын адам менен исенбейтуғын адамның арасында қандай шериклик болыуы мүмкін? ¹⁶Қудайдың ибадатханасы менен бутлар арасында қандай бирлик болыуы мүмкін? Хеш қандай! Себеби бизлер тири Қудайдың ибадатханасымыз. Қудай былай дейди:

«Мен олар арасында жасап,

Олар арасында жүретуғын боламан»**.

«Мен олардың Қудайы боламан,

Олар Мениң халқым болады»***.

¹⁷Сол себептен Қудай Ийемиз былай дейди:

*«Исенбейтуғын адамлар арасынан шығып,
олардан бөлеклениңдер.*

Харам нәрсеге қол тийгизбеңдер,

Сонда Мен сизлерди қабыл етемен»****.

* 6:15 Сөзбе-сөз: Белиар. Шайтанның бир аты.

** 6:16 Лебий 26:11-12; Еремия 32:38; Езекил 37:27.

*** 6:16 Еремия 31:1.

**** 6:17 Ийшая 52:11; Езекил 20:34, 41.

¹⁸ Және де, хэмме нәрсеге құдиретли Қудай Ийемиз былай дейди:
*«Мен сизлерге Әке боламан,
Сизлер Мениң ул-қызларым боласызлар»**.

Жетинши бап

¹ Солай етип, сүйикли туұысканларым, усындай ўәделерге ийе болғанымыз себепли, денемизди хәм руўхымызды ипласлайтуғын хәр бир нәрседен өзлеримизди тазалайық. Қудайдан қорқып жасап, минсиз мухаддесликке жетилисип барайық.

Коринфтеги исениўшилер жәмәәтиниң тәўбе еткенине Павелдиң қуўаныўы

² Бизлерге жүреклеринизди кең ашыңлар. Бизлер хеш кимге жаманлық иследемиз, хеш кимди жолдан азғырмадық, хеш кимди алдап, хақысын жемедиз. ³ Буны сизлерди айыплаў ушын айтып атырған жоқпан. Өйткени бурын айтқанымдай, сизлер бизлердиң жүрегимиздесиз. Сизлер менен бирге өлиўге де, жасаўға да қайылмыз. ⁴ Мениң сизлерге деген исенимим күшли хәм мен сизлер менен көп мақтанаман. Қыйыншылықларымыз көп болса да, мен сизлер себепли шексиз қуўаныш алып, жубанышка бөлендим.

⁵ Бизлер Македонияға келгенимизден кейин де денемиз хеш тыныш таппай, хәр тәреплеме қыйыншылық көрдик: сыртта жәнжел, жүрегимизде қорқыныш бар еди. ⁶ Бирақ, руўхы түскен адамларға жубаныш бериўши Қудай Титустың сизлер беттен қайтып келгени арқалы бизлерге жубаныш берди. ⁷ Бизлер тек оның қайтып келгени арқалы емес, ал сизлердиң оған берген жубанышыңыз арқалы да жубаныш алдық. Титус бизлерге сизлердиң мени қаншелли сағынғаныңызды, қылған ис-хәрекетлериниз себепли өкинип атырғаныңызды хәм мени жақлаўға урынып атырғаныңызды айтып бергенде, мен оннан бетер қуўанып кеттим.

⁸ Мен жазған хатым менен сизлерди қапа қылған болсам да, өкинбеймен. Сол хатымнын сизлерди аз-маз ўақытқа қапа қылғанын билгенимде, мен өкинген едим. ⁹ Бирақ, енди қуўанып атырман. Мен сизлердиң қапа болғаныңызға емес, ал бул қапашылықтың сизлерди тәўбеге әкелгенине қуўанып атырман. Бул қапашылық Қудайдың қәлеўи бойынша болғанлықтан, сизлер бизлер себепли хеш қандай зыян көрмедилер. ¹⁰ Себеби Қудайдың қәлеўи менен берилген қапашылық адамды тәўбеге алып келеди хәм адам бул арқалы қутқарылыў

---

* 6:18 Патшалық хаққында 2-кітап 7:8, 14.

алады. Бундай қапашылық өкиниў алып келмейди. Бирак, дүньяның қапашылығы өлимге алып барады. ¹¹ Қараңлар, Қудайдың кәлеуі менен болған бул қапашылық сизлерде қаншелли инта, өз пәклигинизди дәлиллеўге қатты умтылыў, нахақлыққа деген күшли ғәзеп, қаншелли қорқыныш, маған деген соншелли сағыныш, қаншелли талпыныў хәм айыпкер адамды жазалаўға күшли тилек ояты. Сизлер сол исте* өзлериңиздиң хәр тәреплеме пәк екениңизди көрсеттиңиз. ¹² Сизлерге буннан алдыңғы хатты жазғанымда, нахақлық ислеген адам ямаса нахақлықтан жәбир көрген адам себепли жазған жоқпан. Ал, сизлердиң бизлерге деген ықласыңыздың Қудай алдында аян болыўы ушын жазған едим. ¹³ Бизлер булардың хәмме си арқалы жубаныш таптык.

Жубанышымызға қосымша Титустың қуўанышы бизлерди оннан да көбирек қуўандырды. Өйткени сизлердиң хәммениз оның руўхын көтерипсиз. ¹⁴ Мен сизлерди оның алдында мақтаған едим, сизлер мени уятқа қалдырмадыңлар. Сизлерге айтқан хәр бир сөзимиз хақыйкат болғаны сыяқлы, сизлерди Титусқа айтып мақтаған сөзлеримиз де хақыйкат болып шықты. ¹⁵ Ол хәммениздиң сөзге бойсынатуғыныңызды, өзін хұрмет хәм иззет пенен қабыл алғаныңызды еске алып, оның сизлерге деген сүйиспеншилиги және де артып атыр. ¹⁶ Солай етип, мен сизлерге хәр бир исте исене алатуғыным себепли қуўанаман.

Сегизинши бап

Сақыйлық пенен садақа беруі хаққында

¹ Туўысқанлар, бизлер сизлерге Қудайдың Македониядағы исениўши жәмәәтлерге берген мийрими хаққында билдиргимиз келеди. ² Олар аўыр қыйыншылықлар менен сыналған болса да, қуўанышқа толып, жүдә кәмбағал болса да, шексиз сақыйлық көрсетти. ³ Жағдайлары көтергенше, хәтте, жағдайларынан артық дәрежеде олардың өз қәлеуі менен сақыйлық көрсеткенине мен өзим гүўалық беремен. ⁴ Олар Яхудиядағы исениўшилерге** берилетуғын жәрдемге, яный усы қайырлы иске қатнасыўды өтиниш етип, бизлерге жалбарынған еди. ⁵ Олар бизлер үмит еткенимизден де зыят берип, Қудайдың қәлеуі менен өзлерин бириншиден Ийемизге, соңынан бизлерге бағышлады.

* 7:11 Павел бул жерде Коринфилерге 1-хат 5:1 та айтылған машқаланың жақсы шешилгени хаққында айтып атыр.

** 8:4 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

⁶ Сонлықтан бұрын сизлердің араңызда бұл қайырлы исти баслаған Титустан оны жуұмақлауын өтиндик. ⁷ Сизлер Масихқа деген исенимде, Қудайдың сөзин сөйлеуде, хақыйқатты билиуде, инта менен хызмет етиуде, бизлерге деген сүйиспеншиликте*, улыўма хәмме нәрседе үстинсиз. Сол сыяқлы, бұл қайырлы исте де сизлердің үстин болыўыңызды қәлеймиз.

⁸ Буны буйрық ретинде айтып атырған жоқпан. Ал, басқа жәмәәтлердің интасы хаққында айтып, сизлердің сүйиспеншилигиниздің хақыйқыйлығын сынап көрип атырман. ⁹ Себеби сизлер Ийемиз Ийса Масихтың мийримин билесизлер: Ол Өзи бай бола тура, сизлер ушын бұл дүньяда жарлы болды. Оның жарлылығы менен сизлер руўхый байлыққа ийе болдыңыз.

¹⁰ Бұл бойынша мен сизлерге бир пайдалы кеңес беремен. Сизлер өткен жылы өз қәлеўиниз бенен жәрдем ақшаны жыйнаўды биринши болып баслаған едиңлер. ¹¹ Енди сол исти ақырына дейин жеткизгениңиз мақул. Солай етип, баста қандай инта менен баслаған болсаңыз, сондай инта менен жуұмақлаўға қолларыңыздан келгенше тырысыўыңыз тийис. ¹² Егер сизлер өзлериңизде бар нәрсени инта менен берсениз, Қудай оны ырзашылық пенен қабыл етеди. Бирак, Ол сизлерде жоқ нәрсени талап етпейди. ¹³ Басқалардың аўхалын жеңиллетиў ушын сизлерге аўырманлық салыў керек, демекши емеспен. Ал теңлик болыўы керек, демекшимен. ¹⁴ Хәзирги сизлердеги молшылық олардың жетпей турған нәрсесин толықтырады. Ал соңынан олардағы молшылық сизлердеги жетпей турған нәрсени толықтырады. Солай етип, теңлик болады. ¹⁵ Мухаддес Жазыўда: *«Көп жыйнаған адамның артық нәрсеси, аз жыйнаған адамның кем нәрсеси болмады»***, — деп айтылғандай болады.

***Титустың хәм оның менен бирге
еки туўысқанның Коринфке жиберилиўи***

¹⁶ Мениң кеўлимдеги сизлерге деген интаны Титустың да кеўлине салған Қудайға шүкирлер болсын! ¹⁷ Өйткени ол тек бизлердің өтишимиз бойынша емес, ал өзинде сизлерге деген терең инта болғанлықтан, өз қәлеўи менен сизлерге баратыр. ¹⁸ Оның менен бирге бир туўысқанымызды да жиберип атырмыз. Ол Хош Хабарды жәриялаў бойынша барлық исениўши жәмәәтлер тәрәпинен мақтаўға ерискен адам. ¹⁹ Буның үстине, бұл туўысқанымызды бизлер ислеп атырған усы қайырлы хызметте жолдас болсын деп, исениўши

* 8:7 Басқа нускада: бизлердің сизлерге деген сүйиспеншилигимизде.

** 8:15 Шығыў 16:18.

жәмәәтлер сайлап койған еди. Бизлер Ийемиздин даңқы ушын хәм жәрдем бериўге инталы екенимизди көрсетиўимиз ушын усы кайырлы хызметти ислеп атырмыз. ²⁰ Көп ақшалар менен байланыслы болған бул хызметимизде бизлерди хеш ким айыплай алмаўы ушын, бизлер сақлық пенен ис тутып атырмыз. ²¹ Себеби бизлер тек Ийемиздин нәзеринде емес, ал адамлардың нәзеринде де дурыс болған нәрсени ислеўге тырысып атырмыз.

²² Бизлер жаңағы туўысқанларымыз бенен бирликте және бир туўысқанмызды да жиберип атырмыз. Бул туўысқанмызды талай мәртебе хәм хәр түрли жағдайларда сынап, оның инталы екенин көрдик. Енди оның сизлерге деген исеними күшейгенликтен, интасы да артып атыр. ²³ Титуска келсек, ол мениң шеригим хәм сизлер ушын мениң менен бирге мийнет ететуғын хызметши. Оның қасындағы еки туўысқанмыз – исениўши жәмәәтлердин ўәкиллери* хәм Масихқа даңқ келтиретуғын адамлар. ²⁴ Солай етип, сизлер бул адамларға деген сүйиспеншилигинизди дәлиллеңлер. Бул арқалы оларды жиберген исениўши жәмәәтлерге бизлердин сизлер менен мақтанатуғынымыздың дурыс екенин көрсетиңлер.

Тоғызыншы бап

Мутәжликте жасаўшы исениўшилерге жәрдем бериў ҳаққында

¹ Яхудиядағы исениўшилерге** жиберилетуғын бул жәрдемге байланыслы сизлерге жазыўдың хәжети жоқ. ² Өйткени сизлердин жәрдемге таяр екенлигинизди билемен. «Ахая үлкесиндегилер*** өткен жылдан бери таяр», – деп мен Македониядағылар алдында сизлер менен мақтанып жүрмен. Сизлердин интаңыз олардың көбисин ҳәрекетке келтирди. ³ Бул нәрседә сизлер менен мақтанғаным босқа шықпасын деп хәм өзим айтқанымдай, сизлерди таяр турасыз деп, усы туўысқанларымызды сизлерге жиберип атырман. ⁴ Себеби айырым македониялылар мениң менен бирге сизлерге барып, сизлердин таяр емес екенлигинизди көрсе, сизлерге қатты исенген бизлер уятқа қаламыз, сизлер де сөзсиз уятқа қаласыз. ⁵ Сонлықтан мен усы туўысқанларымыздан өзимнен бурын сизлерге барыўды хәм сизлердин ўәде еткен жәрдеминизди алдын ала таярлап қойыўды

* 8:23 Сөзбе-сөз: елшилери.

** 9:1 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

*** 9:2 Яғный: Коринф қаласындағылар. Коринф қаласы Ахая үлкесиниң бас қаласы болды.

өтиниш еткеним дурыс деп ойладым. Солай етип, сизлер беретугын бул жәрдем мәжбүрий түрде берилген салықтай емес, ал ыразылык пенен берилген сыйдай болсын.

⁶Мынаны умытпанлар: сықмарланып еккен адам аз орады, сақыйлык пенен еккен адам көп орады. ⁷Хәр бир адам қыйналып ямаса мәжбүрий түрде емес, ал кеўлинен шыққанын берсин. Өйткени Қудай ыразы болып берген адамды сүйеди. ⁸Және де, Қудай сизлерди мол мийрим менен байытыўға қүдиретли. Солай етип, барлык ўақытта хәмме нәрсеңиз жетерли болып, хәр қандай жақсы иске бай боласызлар. ⁹Сонлықтан Мухаддес Жазыўда былай делинген:

*«Ол өзеникин сақыйлык пенен тарқатып, жарлыларға берди,
Оның ҳақлығы мәңгиге бар болады»*.*

¹⁰Дийханға себиў ушын туқым, жеў ушын нан беретугын Қудай сизлердиң сақыйлык пенен еккен егиниңиздиң зүрәәтин мол қылып береди хәм ҳақлығыңыздың жемисин арттырады. ¹¹Аўа, Қудай сизлерди хәр тәреплеме байытады. Солай етип, сизлер сақый боласызлар хәм бизлер сизлердиң сақыйлык пенен берген сыйларыңызды апарғанымызда, алған адамлар Қудайға шүкирлик билдиреди. ¹²Сизлердиң бул хызметиңиз тек Яхудиядағы исениўшилердиң** мүтәжликлерин толықтырып қоймай, көп адамлардың Қудайға шексиз шүкирлик айтыўына себеп болады. ¹³Сизлердиң бул хызметиңиз себепли, олар Қудайға алғыслар айтады. Себеби сизлердиң бул хызметиңиз өзлериңиз мойынлаған Масихтың Хош Хабарына бойсынатуғыныңызды, Яхудиядағы мухаддеслер хәм көп басқа адамлар менен сақыйлык пенен бөлисип атырғаныңызды дәлиллейди. ¹⁴Және де, Қудайдың сизлерге берген мол мийрими себепли, Яхудиядағылар сизлерди көриўди әрман етип, сизлер ушын дуўа етеди. ¹⁵Сөз бенен тәрийиплеп жеткизиў қыйын болған Қудайдың сыйы, яғный Оның Улы ушын Қудайға шүкирлер болсын!

Оныншы бап

Павелдиң өз хызметин жақлаўы

¹«Бизлер менен бирге болған ўақтында жуўас, бирақ арамызда болмаған ўақтында қатал», — деп айырымларыңыз сөз қылатуғын мен, Павел, Масихтың мүләйимлиги хәм сабырлылығы менен сизлерден өтинемен: ²сизлерге барғанымда, өзимди қатал тутыўға мәжбүр қылманлар. Өйткени бизлерди бул дүньядағы адамлар сыяқлы

* 9:9 Забур 111:9.

** 9:12 Сөзбе-сөз: мухаддеслердин.

денесинің кәлеуі бойынша жасап атыр, деп санайтуғын гейбиреулерге қарсы қатал боламан деген нийетім бар. ³Бизлер дүньяда жасап атырған болсақ та, дүньяның жолы менен урыспаймыз. ⁴Бизлердің урысымыздың қураллары дүньяға тийисли қураллар емес, ал душпанның беккем қорғанларын қыйрататуғын Қудайдың құдиретине ийе болған қураллар. ⁵Сол қураллар менен сандырақ сөзлерди хәм Қудайды билиуіге тосқынлық қылатуғын хәр қандай менменликті жоқ қыламыз, Масихқа бойсынбайтуғын хәр бир ой-пикирди Масихқа тұтқын етип бойсындырамыз. ⁶Сизлер Масихқа толық бойсынғаныңызда, Оған бойсынбаған араңыздағы хәр бир адамды жазалауға таярмыз.

⁷Сизлер тек сыртқы көриниске қарап баха бересизлер. Егер ким де ким өзинің Масихқа тийисли екенине исенсе, онда ол бизлердің де Масихқа тийисли екенимизди билсин. ⁸Ийемиздің бизлерге берген бийлиги менен бираз көбірек мақтансам да, уялмайман. Бул бийлик сизлерди қулатыуы үшін емес, ал тиклеуі үшін берілген.

⁹Мен хатларым менен сизлерди қорқытып атырғандай болып көрингим келмейди. ¹⁰Себеби гейбиреулер: «Хатларында ол қатал хәм күшли, бірақ жүзбе-жүз көрискенимизде хәлсиз хәм сөзге де шебер емес», – дейди екен. ¹¹Бірақ, бундай адамлар билип қойсын: сизлерден узақта болып, хатларымызда не десек, араңызда болғанымызда да, солай ис тутамыз.

¹²Өзлерин әхмийетли етип көрсетип атырған айырым адамлар менен өзлеримизди теңлестиргимиз ямаса салыстырғымыз келмейди. Олар өзлерин өз өлшемлери менен бахалайды хәм өзлерин өзлери менен ғана салыстырады. Олар қаншелли ақылсыз! ¹³Бірақ, бизлер хәдден тыс дәрежеде мақтанбаймыз. Ал, Қудайдың бизлер үшін белгилеген жер шегарасы ишиндеги мийнетимиз бенен мақтанамыз. Бизлердің араңызда ислеген мийнетимиз де усы жер шегарасы ишинде исленди. ¹⁴Сизлер жасайтуғын жер усы жер шегарасы ишинде жайласқанлықтан, бизлер сизлерге Масихтың Хош Хабарын биринши болып жеткізгенимизде, шегарадан тыс шығып кетпедик. ¹⁵Бизлер басқалардың мийнети менен мақтанып хәддимизден аспаймыз. Керисинше, исенимиңиздің өсиуі менен араңыздағы мийнетимиздің көлеми кеңйе бериуинен үмит етемиз. ¹⁶Солай етип, бизлер Хош Хабарды сизлерден узағырақ жерлерге жәриялай аламыз. Өйткені басқаның ислеген хызмети менен мақтануыды қәлемеймиз. ¹⁷Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Мақтанатуғын адам Ийемиз бенен мақтансын*»*. ¹⁸Себеби өзін өзи мақтаған адам емес, ал Ийемиз мақтаған адам хәқыйқаттан қәдирленіуіге ылайықлы.

---

* 10:17 Еремия 9:24.

Он биринши бап

Павел хэм жалған елшилер

¹ Мениң бираз ақылсыз адамдай болып енди айтатуғын сөзлериме сизлердиң шыдаўыңызды қәлер едим. Аўа, мен сизлерден усыны өтиниш етемен! ² Сизлерди Қудайдың қызғанышы менен қызғанаман. Өйткени мен сизлерди бир пәк қыз сыяқлы жалғыз күйеўге, яғный Масихқа усынып, Оған некеледим. ³ Бирақ, жыланның Хаўа-енени хийлекерлик пенен алдағанындай, сизлердиң ақыл-ойларыңыздың да бузылып, Масихқа деген ҳақыйкый хәм пәк садықлықтан аўып кетиўинен қорқаман. ⁴ Себеби биреў келип, бизлер жәриялаған Ий-саны басқаша қылып жәриялағанда, сизлер исенесизлер. Және де, өзлериңиз алған Мухаддес Руўхтан басқа бир руўхты хәм өзлериңиз қабыл еткен Хош Хабардан басқа бир «хош хабарды» ансат қабыл етесизлер. ⁵ Сизлер «мәртебели елшилер» деп атайтуғын сол адамлардан мен өзимди хеш бир нәрседе кем санамайман! ⁶ Мен сөзге шебер болмасам да, билимим жеткиликли. Буны сизлерге хәр кандай жағдайда хәм хәр тәреплеме ашық көрсеттик.

⁷ Сизлердиң мәртебели болыўыңыз ушын, мен өзимди пәс қойып, Қудайдың Хош Хабарын сизлерге ешейин жәрияладым. Мениң усылай ислегеним гүна ма? ⁸ Сизлерге хызмет етиў ушын, мен басқа исениўши жәмәәтлерден ақшалай жәрдем алып, оларды тонағандай болдым. ⁹ Аранызда болған ўақтымда мүтәжлигим болса да, хеш биринизге аўырманлық салмадым. Өйткени Македониядан келген туўысканларымыз мүтәжликлеримниң орнын толтырды. Мен сизлерге хеш бир нәрседе аўырманлық салмаўға тырыстым хәм буннан былай да тырыса беремен. ¹⁰ Өзимдеги Масихтың ҳақыйқаты менен билдиремен: Ахая үлкесиндеги хеш бир адам мениң усы мақтаныўымды токтата алмайды. ¹¹ Мен не себептен усылай ислеп атырман? Сизлерди сүймегеним себепли ме? Мениң сизлерди сүйетуғынымды Қудай биледи.

¹² Өзлерин бизлерге теңлестирмекши болып мақтанып атырған сол адамларға жол бермеў ушын, мен сизлерге аўырманлық салмадым хәм солай ислеўди даўам ете беремен. ¹³ Себеби жалған елшилер хәм өтирик жұмысшылар болған бундай адамлар өзлерин Масихтың елшилері қылып көрсетеди. ¹⁴ Бирақ, бул таң қаларлық нәрсе емес. Шайтан да өзин нур периштеси қылып көрсетеди-ғо. ¹⁵ Сонлықтан оның хызметшилериниң өзлерин ҳақыйқаттың хызметшилері қылып көрсетиўи де таң қаларлық нәрсе емес. Қудай ақырында бундай адамларға ислеген ислерине қарай ылайықлы жаза береді.

***Павелдің елши сыпатында
көрген қыйыншылықтары***

¹⁶ Мен және тәкирарлап айтаман: хеш ким мени ақылсыз деп санамасын. Егер сизлер ақылсыз деп санасаңыз, мени хеш болмаса ақылсыз адам сыпатында қабыл етиндер, сонда мен де аз-маз мақтанайын. ¹⁷ Сөйлеп атырған сөзлерімди Ийемиздің басқарыуында айтып атырған жоқпан, ал өзине исенетуғын ақылсыз мақтаншақтай болып айтып атырман. ¹⁸ Көплер өзлери менен дүньяның көз карасы бойынша мақтанғанлықтан, мен де мақтанажақпан. ¹⁹ Сизлер өзлериңизди сондай ақыллымыз деп санап турып, ақылсызларға жан-жан деп шыдайсызлар! ²⁰ Биреу сизлерди кул қылса да, хақыңызды жесе де, таласа да, өзін сизлерден жоқары тутып, үстемлик етсе де ямаса бетиңизге шапалақ пенен урса да шыдайсызлар. ²¹ Бирак, сизлердің ойыңыз бойынша хәлсиз болып есапланған бизлер бундай ислерди ислеуге уяламыз!

Деген менен, биреудің не менен болса да мақтаныуға батылы барса, мениң де мақтаныуға батылым жетеди. Мен буны ақылсыз адам сыяқлы айтып атырман. ²² Сол жалған елшилер яхудиймиз дей ме? Мен де яхудиймен. Олар израиллылармыз дей ме? Мен де израиллыман. Олар Ибрайымның урпағымыз дей ме? Мен де Ибрайымның урпағыман. ²³ Олар Масихтың хызметкерлеримиз дей ме? Ақылдан азған адам сыяқлы айтып атырман: мен Масихқа олардан гөре көбирек хызмет еттим. Мен оларға карағанда көбирек мийнет еттим, көп мәртебе камақта болдым, сансыз рет таяқ жедим хәм талай мәртебе өлим менен жүзбе-жүз ушырастым. ²⁴ Яхудийлерден бир кем қырықтан, бес рет камшы жедим. ²⁵ Үш мәртебе таяқ жедим, бир мәртебе тас пенен урды. Үш мәртебе кемеде апатқа ушырап, бир күн, бир түн теңизде ығып жүрдим. ²⁶ Көп мәртебе сапарға шыққанымда, кәуип астында болдым: дәрьялардағы суу тасқыны себепли, қаракшылар себепли, өз миллетимнің адамлары себепли хәм басқа миллет адамлары себепли, және қалада, шөлде, теңизде хәм жалған тууысқанлар себепли кәуип-кәтерге ушырадым. ²⁷ Ауыр мийнет етип, қыйыншылық көрдим. Көп түнлерди уйқысыз өткиздим, ашлық хәм шөлди басымнан кеширдим. Талай мәртебе аұқатсыз қалып, сууықта кийимсиз болдым. ²⁸ Булардың хәммесинен тысқары, күн сайын барлық исениуши жәмәәтлердің ғам-тәшиуишлери еңсемди басып, мени ойландырады. ²⁹ Қайсы дәрменсизлер менен, мен бирге дәрменсизленбедим? Қайсы азғырылған адам ушын, мен күйип-жанбадым?

³⁰ Сизлер мени мақтаныуға мәжбүр еткениңиз себепли, мен хәлсизлигимди көрсеткен нәрселер менен мақтанаман. ³¹ Ийемиз

Ийсаның Әкеси, мәнгиге алғысланатуғын Қудай биледи: мен өтирик сөйлеп атырған жоқпан. ³² Мен Дамаск қаласында болғанымда, Аретас патшаның қол астындағы бір хәким қала дәрұазасын қараұyllлатып, мени қолға алмақшы болды. ³³ Бирақ, исениўши туўысқанларымыз мени себетке салып, қала дийўалындағы терезеден түсирип жиберди хәм мен усылай етип оның қолынан қашып қутылдым.

Он екінши бап

Қудайдың Павелге көрсеткен көринислери хәм аяңлары ҳаққында

¹ Мақтаныўдың хеш қандай пайдасы жоқ болса да, енди мен Ииемиз көрсеткен көринислер хәм аяңлар ҳаққында айтпақшыман. ² Мен Масихқа исенетуғын бир адамды таныйман. Ол буннан он төрт жыл бурын үшінши аспанға көтерилип әкетилген еди. Ол сол ўақытта денеде болды ма ямаса денеден шығып руўхта болды ма, мен буны билмеймен, Қудай биледи. ³⁻⁴ Бул адам ҳаққында мынаны билемен: ол жәннетке көтерилип апарылды. Ол сол жерде айтып жеткизиў мүмкин болмаған хәм адам баласына айтыўға рухсат етилмеген сөзлерди еситти. Бирақ, ол денеде болды ма ямаса денеден шығып, руўхта болды ма билмеймен, буны Қудай биледи. ⁵ Мен усындай адам менен мақтанаман. Бирақ, өзиме келсем, тек өзимдеги хәлсизликтен басқа хеш нәрсем менен мақтанбайман. ⁶ Мақтаныўды қәлеген жағдайымда да мен ақылсыз болмайман. Өйткени мен ҳақыйқатты айтып атырман. Бирақ, хеш ким мен туўралы хәдден тыс жоқары пикирге ийе болмай, мени тек меннен еситкенлери ямаса көргенлери бойынша баҳалаўы ушын, мен өзимди мақтаныўдан тыйып атырман.

⁷ Қудайдың маған берген әжайып аяңлары себепли өзимди жоқары тутпаўым ушын, Ол денеме бир тикен, яғный мени қыйнайтуғын шайтанның бир периштесин берип, мени менменликтен сақлап қиятыр. ⁸ Буны меннен алып таслаўды сорап, Ииемизге үш мәртебе жалбарынған едим. ⁹ Бирақ, Ииемиз маған: «Саған берген мийримим жетеди. Себеби Мениң құдиретим хәлсизлик арқалы толық көрсетиледи», — деди. Сонлықтан Масихтың құдирети менде болсын деп, мен хәлсизликлериме еле де көбирек қуўанып, олар менен мақтана беремен. ¹⁰ Сол себептен Масих ушын хәлсизликлерге, масқараланыўға, мүтәжликлерге, қуўдаланыўға хәм қыйыншылықларға ушырағанымда, мен қуўанышлыман. Өйткени мен қашан хәлсиз болсам, сонда қушлимен.

Павелдиң
Коринфтеги исениўшилер жәмәәтине
деген ғамхорлығы

¹¹ Мен мақтанып, ақылсыз адам болып көриндим. Бирак мени буған сизлер мәжбүр еттиңиз-ғо. Негизинде мени сизлер мақтауыңыз керек еди. Себеби мен хеш ким болмасам да, сизлер «мәртебелі елшилер» деп атайтуғын сол адамлардан хеш қандай кемшилигим жоқ. ¹² Мениң Қудайдың хақыйқый елшиси екенимди дәлиллейтуғын көп белгилер, таң қаларлық ислер хәм кәраматлар сизлердиң араңызда күшли сабырлылық пенен көрсетилди. ¹³ Сизлерден ақшалай жәрдем сорап, өз аўырманлығымды салмағаным себепли, басқа исениўши жәмәәтлерден сизлерди кем көргендей болдым ба? Егер мени қәте иследи деп ойласаңыз, мени кешириң!

¹⁴ Минекей, мен сизлерге үшінши мәртебе келиўге таярман. Бирак, мен сизлерге аўырманлық салмайман. Маған сизлердиң мал-мүлкиңиз емес, ал сизлердиң өзлериңиз керексиз. Өйткени балалар ата-анасы ушын емес, ал ата-ана балалары ушын мал-мүлик жыйнаўы тийис. ¹⁵ Сол сыяқлы мен де сизлер ушын өзимде бар хәмме нәрсени, хәтте, өз жанымды да бериўге қуўанышлы түрде таярман. Мен сизлерди соншелли сүйсем де, сизлердиң мени азырақ сүйиўиңиз дурыс болмайды. ¹⁶ Мениң сизлерге аўырманлық салмағанымды сизлер де тастыйықлайсызлар. Бирак, гейбир адамлардың айтыўы бойынша, мен хийлекер адам болғаным себепли, сизлерди алдаў жолы менен колға киргизген қусайман. ¹⁷ Деген менен, өзим сизлерге жиберген адамлардың бири арқалы болса да, сизлердиң есабыңыздан пайдаландым ба? ¹⁸ Мен Титустан сизлерге барыўды өтинип, оның менен бирге басқа бир туўысқанымды да жиберген едим. Титус сизлердиң есабыңыздан пайдаланған ба еди? Әлбетте, яқ. Себеби бизлер бир руўх пенен ис-хәрекет етип, бир жол менен жүремиз-ғо.

¹⁹ Бизлерди усы ўақытқа дейин алдыңызда ақланып киятыр деп ойлап атырсыз ба? Яқ, олай емес. Бизлер Масихқа тийисли адамлар сыпатында Қудай алдында сөйлеп турмыз. Сүйикли туўысқанларым, бизлер не ислейтуғын болсақ та, хәр бир нәрсени сизлердиң руўхый беккемлениўиңиз ушын ислеймиз. ²⁰ Өйткени мен сизлерге барған ўақтымда, сизлерди өзим қәлегендей емес аўхалда көремен бе деп хәм сизлер де мени өзлериңиз күптеген аўхалда көресиз бе деп қәўетердемен. Сизлерге барғанымда, араңызда жәнжел, күншиллик, ғәзеп, даў, жала, өсек, менменлик хәм тәртипсизлик бар екенин көриўден қорқаман. ²¹ Тағы да, сизлерге және

барғанымда, Қудайдың мени сизлер себепли уялтыуынан, бұрын гүна ислеп, өзлериниң харамылығы, бузықшылығы хәм жүүен-сизлиги ушын тәўбе етпеген* көп адамлар ушын көз жасымды төгийден қорқаман.

Он үшінши бап

Соңғы ескертиу хәм сәлемлер

¹ Мен сизлерге үшінши мәртебе баражақпан. Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Хәр бир ис еки ямаса үш адамның гүүалығы тийкарында қаралады*»**. ² Буннан алдын араңызда екинши мәртебе болғанымда ескерткен едим. Енди хәзир сизлерден узақта болғанымда да тәкирарлап ескертип атырман: мен сизлерге және барғанымда, бұрын гүна ислегенлердиң де, басқа хәмме адамлардың да хеш бирин аямайман! ³ Себеби сизлер Масихтың мен аркалы сөйлейтуғынына дәлил излейсизлер. Масих сизлерге деген ис-хәрекетинде хәлсиз емес, Ол сизлердиң араңызда Өз күдиретин көрсетеди. ⁴ Ол хәлсиз болып атанақ ағашқа шегеленсе де, хәзир Қудайдың күдирети менен жасап атыр. Масих пенен қатнаста болған бизлер де хәлсиз болсақ та, Оның менен бирге Қудайдың күдирети аркалы сизлердиң пайдаңыз ушын жасаймыз.

⁵ Исенимде турған я турмағаныңызды билиуиңиз ушын, өз-өзиңизди сынап көриңдер. Ийса Масихтың ишиңизде екенлигин билмейсизлер ме? Егер билмесениз, сынаудан өте алмай жығылған болар едиңиз. ⁶ Бизлердиң сынаудан өткенимизди билетуғыныңыздан мен үмит етемен. ⁷ Хеш қандай жаманлық ислемеуиңизди сорап, бизлер Қудайға дуға етеміз. Бундағы мақсетимиз өзлеримиздиң сынаудан өткенимизди көрсетиу емес, ал бизлер сынаудан өтпеген болып көринсек те, сизлердиң жақсылық ислеуиңизден ибарат. ⁸ Өйткени бизлер хәқыйқатқа қарсы хеш нәрсе ислей алмаймыз, ал тек хәқыйқат ушын хәрекет етеміз. ⁹ Өзлеримиз хәлсиз, ал сизлер күшли болсаңыз, бизлер қуўанамыз. Бизлер сизлердиң туўрыланып, жетилисип барыуыңыз ушын да дуға етеміз. ¹⁰ Сонлықтан сизлерге келген ўақтымда Ийемиздиң маған берген бийлиги менен қаталық қолланыўға мәжбүр болмаўым ушын, бул нәрселерди араңызда болмаған ўақтымда жазып атырман. Мен бул бийликти сизлерди қулатыу ушын емес, ал тиклеу ушын алғанман.

* 12:21 *Тәўбе етиу* – терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиу.

** 13:1 Мухаддес Нызамды қайталау 19:15.

¹¹ Кулласы, туўысканларым, хош болыңлар. Жетилисип барыңлар, мениң айтқанларыма қулақ асыңлар*, бир ой-пикирли болыңлар хәм татыўлықта жасаңлар. Сүйиспеншилик хәм тынышлық тийкары болған Қудай сизлер менен бирге болады. ¹² Бир-бириңизди мухаддес поса менен сүйип сәлемлесиндер.

Барлық исениўшилер** сизлерге сәлем айтып атыр.

¹³ Ийемиз Ийса Масихтың мийрими, Қудайдың сүйиспеншилиги хәм Мухаддес Руўхтың шериклиги хәммениңге яр болсын!

---

* 13:11 Ямаса: бир-бириңизге жубаныш бериндер.

** 13:12 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

Галатиялыларға жазылған хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Хат елши Павелдин ең биринши жазылған хатларының бири болып, ол Галатия үлкесіндеги (хәзирги Туркияның арқа-батыс бөлеги) исениўши жәмәәтлерге жазылған. Сол жердеги исениўши жәмәәт Павел арқалы пайда болған еди (Елш. исл. 13:14 – 14:23).

Хаттағы сөз етилетуғын баслы машқала яхудий емеслердин, яғный басқа миллет адамларының Ийсаға исенгенде сүннет етилиўине ямаса етилмеўине байланыслы. Исениўши яхудийлердин пикири бойынша, Ийсаны қабыл еткен хәр бир басқа миллет адамы ақланыўы ушын Муўсаның Нызамын орынлап жасаўы, әсиресе сүннет етилиўи шәрт еди. Бирак, Павел адам сүннет етилиўи ямаса Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы емес, ал тек Ийса Масихқа деген исеними арқалы Қудайдың мийрими менен ақланады, деп жуўап береди.

Және де, Павел хатында өз елшилик хызметин Қудай тәрәпинен, Ийса Масихтың көрсеткен аяны арқалы алғанын хәм сол себептен усындай сөзлерди айтыў хуқықына ийе екенин билдиреди. Ол исениўшилердин азат адам екенлигин айтып, олардың бул азатлықты гүна ислеў ушын пайдаланбай, Мухаддес Руўхқа бойсынып жасаў кереклигин нәсият етеди.

Биринши бап

Сәлемнама

¹⁻² Адамлар тәрәпинен ямаса адамлар арқалы емес, ал Ийса Масих* хәм Оны өлимнен тирилткен Әкемиз Қудай тәрәпинен елши болып тайынланған мен, Павелден хәм мениң менен бирге болған барлық туўысқанлардан, Галатиядағы исениўши жәмәәтлерге сәлем!

³ Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин! ⁴ Әкемиз Қудайдың ерки бойынша, Ийса Масих бизлерди хәзирги жаўыз заманнан қутқармақшы болып, гүналарымыз ушын Өзин қурбан етти. ⁵ Қудайымызға мәңгиге даңқ болсын! Аўмийин.

Хош Хабар жалғыз

⁶ Сизлерди Масихтың мийрими арқалы шақырған Қудайдан соншелли тез жүз бурып, баска бир «хош хабар» ға аўып кеткениңизге хайранман. ⁷ Негизинде баска бир «хош хабар» жоқ. Ал, сизлердин ақылыңызды шатастырып, Масихтың Хош Хабарын бурмаламақшы болып атырғанлар ғана бар.

⁸ Бирақ егер де бизлер ямаса аспаннан бир периште келип, өзлеримиз сизлерге айтқан Хош Хабарға қарсы «хош хабар» жәриялап атырған болса, ол Қудайдың ғарғысына ушырасын! ⁹ Бурын айтқанымызды және қайталап айтаман: егер ким де ким сизлер қабыл еткен Хош Хабарға қарсы бир «хош хабар» ды жәриялап атырған болса, ол Қудайдың ғарғысына ушырасын!

¹⁰ Енди мен адамлардың мақтаўын қәлеп атырман ба ямаса Қудайдың ба? Я болмаса, адамларға жағыныўға тырысып атырман ба? Егер елеге дейин адамларға жағынбақшы болғанымда, онда мен Масихтың хызметшиси бола алмас едим.

Павел қалай Масихтың елшиси болды

¹¹ Туўысқанларым, мен жәриялаған Хош Хабарды адам ойлап шығармағанын билиўиңизди қәлеймен. ¹² Мен бул Хош Хабарды адамнан қабыл етпедим хәм ҳеш кимнен үйренбедим. Оны маған Ийса Масихтың Өзи аян арқалы билдирди.

---

* 1:1-2 *Масих* — еврей тилинде «Басына май куйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

¹³ Мен яхудий динінде болғанымда, қалай өмир сүргеним хаққында еситкенсизлер. Қудайдың жәмәэтин аяўсыз куўдалап, оны куртыўға тырысатуғын едим. ¹⁴ Яхудий динінде өз миллетимдеги көп қатар-курбыларымнан озып, ата-бабаларымыздың үрп-әдетлерин орынлаўға жан-тәним менен ғайрат салатуғын едим.

¹⁵⁻¹⁶ Бирақ мени анамның қарнында болғанымда-ақ таңлап, Өз мийрими менен шақырған Қудай басқа миллетлер арасында Хош Хабарды жәриялаўым ушын, маған Улын ашып билдириўге ыразы болды. Сонда мен адамлар менен мәсләхәтлесип отырмадым. ¹⁷ Ерусалимге, яғный меннен бурын елши болғанларға да бармадым. Ал дәрхал Арабстанға кетип, кейин және Дамасққа қайтып келдим. ¹⁸ Соңынан үш жыл кейин Петр* менен танысыў ушын Ерусалимге бардым. Оның жанында он бес күн болдым. ¹⁹ Бирақ, басқа елшилердин хеш бирин көрмедим, тек Ийемиз Ийсаның иниси Яқыпты ғана көрдим. ²⁰ Сизлерге жазып атырғанларымның өтирик емес екенлигин Қудайдың алдында билдирип атырман. ²¹ Буннан соң, мен Сирия хәм Киликия үлкелерине кеттим. ²² Ал Яхудиядағы Масихқа тийисли жәмәәтлер мени жүзбе-жүз танымайтуғын еди. ²³ Олар тек: «Бир ўақытлары бизлерди куўдалаған адам бурын өзи жоқ қылмақшы болған исеним хаққында енди өзи жәриялап жүр», – дегенди еситип, ²⁴ мен ушын Қудайды алғыслаған еди.

Екинши бап

Басқа елшилердин Павелди қабыл етиўи

¹ Арадан он төрт жыл өткеннен соң, Барнаба менен бирликте және Ерусалимге бардым. Жаныма Титусты да алдым. ² Ол жерге Қудайдан алған аяным себепли бардым. Сол жердеги жәмәәт жетекшилері менен жеке сөйлесип, басқа миллетлер арасында өзим жәриялап жүрген Хош Хабарды баян егтим. Ислеген мийнетим хәм хәзир ислеп атырған ис-хәрекетимнің зая кетпеўи ушын усылай иследим. ³ Ал олар мениң жанымдағы Титустың грек болыўына қарамай, оны сүннет етилиўге мәжбүрлемеди.

⁴ Бирақ арамызға жасырын кирген айырым жалған туўысқанлар бар еди. Олар бизлерге Ийса Масих берген азатлықты көре алмай, бизлерди яхудийлердин нызамының қулы қылмақшы еди. ⁵ Ал бизлер Хош Хабардың хақыйқаты сизлер менен бәрқулла бирге болсын деп, оларға бир дем де бойсынып, тәслим болмадық.

---

* ^{1:18} Ямаса: Кифа. Кифа – Петр деген аттың ески арамейше түри.

⁶ Ерусалим жәмәетинин жетекшилери қаншелли атаклы болса да, мен ушын бәри бир: Қудай адамларды айырмайды. Олар мениң жәриялау исиме қосымша хеш нәрсе жүклемеди. ⁷ Керисинше, Хош Хабарды яхудийлерге* жәриялау иси Петрге исенип тапсырылғандай, басқа миллетлерге** жәриялау иси маған исенип тапсырылғанын олар билди. ⁸ Себеби Петрди яхудийлер ушын елши етип тайынлаған Қудай мени де басқа миллетлер ушын елши етип тайынлады. ⁹ Жәмәетлердин тиреклери есапланған Яқып, Кифа*** хәм Юхан Қудайдың маған берген мийримин мойынлап, маған хәм Барнабаға бирдемлик қолларын созды. Солай етип, бизлердин басқа миллетлерге, ал өзлеринин яхудийлерге кетиуин мақұл көрди. ¹⁰ Тек еле де жарлыларға жәрдем бериуди естен шығармауымызды өтиниш етти. Мен де бул исти шын кеуилден ислеуге тырысып киятырған едим.

Павелдиң Петрди эшкаралауы

¹¹ Кифа Антиохияға келгенде, оның кәтесин бетине айтып эшкара еттим. ¹² Өйткени Яқыптың жанынан базы адамлар келместен алдын Кифа басқа миллет исениушилери менен бирге аўқат жейтуғын еди. Бирақ сол яхудийлер**** келгенде қорқып, сүннет етилмеген басқа миллет исениушилеринен өзин шетке алды хәм олар менен байланысты үзди. ¹³ Басқа яхудийлер де Кифаға уксап еки жүзлилик иследи. Хәтте, Барнаба да олардың еки жүзлигине берилди.

¹⁴ Олардың Хош Хабардың хақыйкаты бойынша ис тутпай атырғанын көргенимде, хәммениң алдында Кифаға былай дедим: «Сен яхудий бола тура, яхудий сыяқлы емес, ал басқа миллет адамы сыяқлы жасап атырсаң. Енди қалайынша сен басқа миллет адамларын яхудийлесіуге мәжбүрлейсең? ¹⁵ Бизлер яхудий болып тууылдық, басқа миллетлер сыяқлы гүнакар***** емеспіз. ¹⁶ Бирақ та, адам Мухаддес Нызамды орынлап жасағаны арқалы емес, ал Ийса Масихқа деген исеними арқалы ақланатуғынын билеміз. Сонлықтан бизлер де Мухаддес Нызамды орынлап жасағанымыз арқалы емес, ал Масихқа деген исенимимиз бенен ақланамыз деп, Ийса Масихқа исендик. Себеби хеш бир адам Мухаддес Нызамды орынлап жасағаны арқалы ақланбайды».

* 2:7 Сөзбе-сөз: сүннетсизлерге.

** 2:7 Сөзбе-сөз: сүннетлилерге.

*** 2:9 Яғный: Петр.

**** 2:12 Сөзбе-сөз: сүннетлилер.

***** 2:15 *Гүнакар* — яхудийлердин ойы бойынша, Мухаддес Нызамсыз жасайтуғын басқа миллет адамлары гүнакар болып есапланатуғын еди.

¹⁷ Егер Ийса Масих арқалы ақланыўды излеп, өзлеримиз гүнакар болып шықсақ, Масих бизлерди гүнаға жетелеўши болғаны ма? Хеш кашан! ¹⁸ Егер мен өзим бузған яхудий үрп-әдетлерин қайтадан тиклесем, онда мен өзимнің нызам бузыўшы екенимди дәлиллеген боламан. ¹⁹ Қудай алдында жасаў ушын, Мухаддес Нызам арқалы мен Мухаддес Нызам алдында өлгенмен. ²⁰ Мен Масих пенен бирге атанақ ағашқа шегеленгенмен. Енди жасап атырған мен емес, ал менде Масих жасап атыр. Хәзир денеде жасап атырған өмиримде мени сүйген хәм мен ушын Өзин қурбан еткен Қудайдың Улына деген исенимим менен жасап атырман. ²¹ Мен Қудайдың мийримин қәдирсиз деп есапламайман. Егер де Мухаддес Нызам арқалы ақланыў мүмкин болғанда, онда Масих бийкарға өлген болар еди.

Үшинши бап

Мухаддес Нызам хәм исеним

¹ Хәй, ақылсыз галатиялылар! Сизлерди ким сыйқырлап таслады? Ийса Масихтын атанақ ағашқа шегеленип қойылғаны көз алдыңыздан кетпестей етип сүүретленип берилген жоқ па еди? ² Сизлерден бир нәрсени ғана билмекшимен: сизлер Мухаддес Руўхты* қалай алдыңлар? Мухаддес Нызамды орынлап па ямаса өзлериңиз еситкен Хош Хабарға исенип пе? ³ Сизлер соншелли ақылсыз болғаныңыз ба? Мухаддес Руўх пенен баслап, енди неге адамның ис-хәрекеті менен минсизликке ерисиўге тырысып атырсызлар? ⁴ Бийкарға сонша азап шектиңиз бе?! Хәқыйқаттан да, бийкарға ма?! ⁵ Сизлерге Мухаддес Руўхын берген хәм араңызда кәрамаатлар көрсеткен Қудай буны Мухаддес Нызамды орынлағаныңыз ушын ислеп атыр ма ямаса өзлериңиз еситкен Хош Хабарға исенгениңиз ушын ба?

⁶ Ибрайымның мысалын алып қарайық: *«Ол Қудайға исенди хәм сол себептен Қудай оны ақланған деп санады»***. ⁷ Солай етип, мынаны билип қойыңлар: исенгенлердиң хәммеси Ибрайымның хәқыйқый урпақлары болады.

⁸ Мухаддес Жазыў Қудайдың басқа миллетлерди исеними арқалы ақлайтуғынын болжап, Ибрайымға: *«Барлық халықлар сен арқалы жарылқанады»****, — деп куўанышлы хабарды алдын ала жиберген еди. ⁹ Солай етип, исенгенлер исениўши Ибрайым менен бирге жарылқанады.

* 3:2 *Мухаддес Руўх* — Қудайдың Руўхы.

** 3:6 Жаратылыс 15:6.

*** 3:8 Жаратылыс 12:3; 18:18; 22:18.

¹⁰ Мухаддес Нызамды орынлаўы аркалы акланатуғынына исенетуғынлардың хәммесине нәлет жаўады. Өйткени Мухаддес Нызамда былай деп жазылған: «*Мухаддес Нызам китабында жазылған хәмме нәрсени бәрқулла орынлап жасамайтуғын хәр бир адам нәлетий болады*»*. ¹¹ Мухаддес Нызамды орынлаўы аркалы хеш бир адам Қудай алдында аклана алмайтуғыны анық. Себеби: «*Исеними менен ақланған жасайды*»**, — деп жазылған. ¹² Мухаддес Нызамның тийкары исеним емес. Керисинше: «*Мухаддес Нызамда буйырылғанларды орыналаған олар арқалы жасайды*»***, — деп жазылған. ¹³⁻¹⁴ Масих бизлер ушын нәлетленгенликтен, Қудайдың Ибрайымға берген жарылқаўы Масих Ийса арқалы баска миллетлерге несип етеди хәм бизлер үәде етилген Мухаддес Руўхты исенимимиз арқалы аламыз. Масих бизлерди Мухаддес Нызамның нәлетинен қутқарды. Өйткени: «*Ағашқа асылған хәр бир адам нәлетий*»****, — деп жазылған.

Мухаддес Нызам хәм Қудайдың үәдеси

¹⁵ Туўысқанларым! Адамлар өмиринен мысал келтирейин: адамлар арасында дүзилген келисимди бийкарлаўға ямаса оған бир нәрсе қосыўға болмайды. ¹⁶ Қудай Ибрайымға хәм оның урпағына үәде***** бергенде: «*сениң урпағыңнан болғанларға*» деп көп адамларды нәзерде тутып айтқан жоқ, ал «*сениң урпағыңнан болғанға*» деп, тек бир адамды, яғный Ийса Масихты нәзерде тутып айтқан еди. ¹⁷ Мениң айтажағым мынаў: төрт жүз отыз жылдан соң пайда болған Мухаддес Нызам Қудайдың алдын ала дүзген келисимин бийкарлап, үәдесиниң күшин жоқ қылмайды. ¹⁸ Себеби егер Қудайдың берген мийрасы Мухаддес Нызамды орынлаў арқалы берилгенде, онда ол үәде бойынша болмайды. Бирақ Қудай мийрасты Ибрайымға үәде бойынша берди.

¹⁹ Ондай болса, Мухаддес Нызам не ушын берилген? Ол гүналарымызды ашып көрсетиў ушын, келисимге қосымша етип берилген. Өзи Қудайдың үәдеси хәм Ибрайымның урпағы болған Масих келгенге дейин ғана Мухаддес Нызам хәрекет етеди. Ол периштелер арқалы тәўелешиниң қолы менен берилген еди. ²⁰ Ал тәўелеши тек бир тәрепке тийисли емес. Бирақ Қудай — жалғыз.

---

* 3:10 Мухаддес Нызамды қайталаў 27:26.

** 3:11 Ямаса: «Ақланған адам исеними менен жасайды». Хабақук 2:4.

*** 3:12 Лебий 18:5.

**** 3:13-14 Мухаддес Нызамды қайталаў 21:23.

***** 3:16 *Үәде* — Жаратылыс 12:7 қа қараң.

Мухаддес Нызамның мақсети

²¹ Олай болса, Мухаддес Нызам Қудайдың үделерине қарсы ма? Хеш кашан! Өйткени егер де өмир бере алатуғын нызам берилген болса, онда адамлар, әлбетте, нызам арқалы ақланар еди. ²² Бирак, Ийса Масихқа деген исенімге тийкарланған үде исенгенлерге берилиў ушын, Мухаддес Жазыў пүткил барлықты гүнаның тутқыны деп жәриялады.

²³ Бул исенім пайда болыўдан алдын бизлер Мухаддес Нызамның бақлаўы астында болып, келешек исенімнің айқынласыўына шекем Мухаддес Нызамның тутқыны едик. ²⁴ Басқаша айтқанда, исенім арқалы ақланыўымыз ушын, Масих келиўге дейин Мухаддес Нызам тәрбияшымыз болды. ²⁵ Бирак исенім пайда болғаннан соң, бизлер енди тәрбияшымыз болған Мухаддес Нызамның қол астында емеспиз.

²⁶ Себеби Масих Ийсаға исенгениңиз ушын, хәммениз Қудайдың балаларысыз. ²⁷ Суўға шомылдырылғанда* Масих пенен бирлесип, хәр бириңиз Масих сыяқлы болдыңлар**. ²⁸ Ендигиден былай, яхудий менен гректің, кул менен азат адамның, еркек пенен хаялдың арасында хеш қандай айырмашылық жоқ. Өйткени хәммеңиз Масих Ийсада бирсиз. ²⁹ Егер Масихқа тийисли болсаңыз, онда Ибрайымның урпағысыз, Қудайдың үдеси бойынша мийрасхорларсыз.

Төртинши бап

¹ Және айтажағым мынаў: мийрасхор хәмме нәрсениң ийеси болса да, бала ўақтында оның қулдан айырмашылығы жоқ. ² Ол әкесиниң белгилеген ўақтына дейин тәрбияшылар менен үй басқарыўшысының бақлаўы астында болады.

³ Усы сыяқлы, бизлер де балалық ўақтымызда, яғный ҳақыйқатлықты толық түсинбеген ўақтымызда дүньяның мәниссиз қағыйдаларының қулы едик. ⁴⁻⁵ Бирак ўақты келгенде, Қудай Өз Улын жиберди. Ол Мухаддес Нызамның қулы болғанлардың қутқарылыўы ушын хәм бизлердиң Қудайдың балалары болыўымыз ушын хаялдан туўылып, Мухаддес Нызамға бойсынып жасады. ⁶ Сизлер енди Қудайдың балалары болдыңлар. Сонлықтан Ол Өз Улының Руўхын

---

* 3:27 *Суўға шомылдырыў* – грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға бериўиниң нышаны.

** 3:27 Сөзбе-сөз: Масихты кийип алдыңлар.

жүреклериңизге жиберди. Усы Руұх аркалы сизлер Қудайды: «Әке, Әкежаным!»* деп шақырыуыңызға болады. ⁷ Сол себептен сен енди кул емессен, ал Қудайдың перзентисен. Қудайдың перзенти болғаның ушын, Қудай сени мийрасхор етти.

Павелдің галатиялылар ушын тәшіуишленіуі

⁸ Бурын сизлер Қудайды билмей, негизи Қудай болмаған нәрселерге кул болдыңлар. ⁹ Енди болса, Қудайды билип алдыңлар, туұрырағы, сизлерди Қудай таныйды. Солай екен, неге енди және дүньяның хәлсиз хәм қәдирсиз қағыйдаларына қайтып баратырсызлар. Қайтадан және олардың куллары болмақшымысызлар? ¹⁰ Күнлер, айлар, мәүсимлер хәм жылларды белгилейсизлер. ¹¹ Сизлер ушын бийкарға мийнет еттим бе, деп тәшіуиштемен.

¹² Туұысқанларым! Сизлерден өтиниш етемен, мен сыяқлы болыңлар. Себеби мен де сизлер сыяқлы болдым. Сизлер маған хеш қандай жаманлық ислемединлер. ¹³ Хош Хабарды сизлерге биринши мәрте ден-саұлығымның хәлсизлиги себепли жәриялағанымнан хабарыңыз бар. ¹⁴ Мениң ден-саұлығымның жағдайы сизлер ушын бир сынақ болса да, менменсип, маған тәкаббирлик етпединлер. Керисинше, мени Қудайдың бир периштесиндей, хәтте, Ийса Масихтай қабыл еттиңлер. ¹⁵ Енди сол куұанышыңыз қаяқта?! Сизлерге өзим гүұаман: қолларыңыздан келсе, көзлериңизди ойып, маған берер единлер. ¹⁶ Енди сизлерге хәқыйқатты айтаман деп, душпаныңыз болдым ба?

¹⁷ Мухаддес Нызамды орынлаұды талап еткенлер сизлерди өз тәрепине аұдарыуға тырысып атыр, бирәк бул жақсы нийет емес. Өзлери не бағыныуға тырысыуыңыз ушын, олар сизлерди бизлерден айырмақшы. ¹⁸ Жақсы нийет пенен тырысыу – бул жақсы нәрсе. Бул тек мен сизлердиң араңызда болғанымда емес, ал бәркулла усылай болса жақсы. ¹⁹ Балаларым! Масих сыяқлы болмағаныңызша, мен сизлерди қайтадан туұып атырғандай, толғақ азабын шекпектемен. ²⁰ Хәзир жаныңызда болып, даұысымды мүләйим қылып өзгертсем еди. Өйткени сизлерди не қыларымды билмей, аң-таң болып турман.

Ажар хәм Сара мысалы

²¹ Мухаддес Нызам астында жасаұды қәлеген сизлер маған айтыңларшы, Мухаддес Нызамның не дейтуғынын билмейсизлер ме? ²² Себеби Ибрайымның еки улы болды: биреуи шоры хаялдан, екиншиси

---

* 4:6 Сөзбе-сөз: «Абба, Әке!» Абба – арамей тилинде «Әке» дегенди аңлатады. Әкеси менен баласының арасындағы жүдә жақын байланысты билдиретуғын сөз.

азат хаялынан еди, деп жазылған*. ²³ Шоры хаялдан болған улы әпиұайы жол бойынша, ал азат хаялдан болған улы үеде бойынша туўылды.

²⁴ Бунда тымсал мәниси бар. Бул еки хаял еки келисимди аңлатады. Биреуи куллықта болатуғын балаларды туўатуғын Ажар – Синай тауында дүзилген келисимнің тымсалы. ²⁵ Арабстандағы Синай тауының тымсалы болған Ажар хәзирги Ерусалимди аңлатады. Өйткени бул қала өз халқы менен еле де Мухаддес Нызамның кулығында. ²⁶ Бирак, аспандағы Ерусалимнің тымсалы болған Сара азат**, ол бизлердің анамыз. ²⁷ Себеби былай деп жазылған:

«Хәй, бала туўмайтуғын нәсилсиз хаял шад бол!

Толғақ азабын билмейтуғын хаял,

Дауысыңды көтерип, бақыр!

Өйткени жалғыз баслы хаялдың балалары,

Күйеуи бар хаялдың балаларынан көп»***.

²⁸ Туўысқанлар! Сизлер де Ысақ сыяклы үеде бойынша туўылған балаларсыз. ²⁹ Әпиұайы жол менен туўылған Мухаддес Руұхтың үедеси бойынша туўылғанды қалай куўдалаған болса, хәзир де солай болып атыр.

³⁰ Бирак, Мухаддес Жазыу не дейди?

«Шорыны хәм оның баласын куўып жибер,

Себеби шорының улы,

Азат хаялдың улы менен бирликте,

Мийрасқа шерик бола алмайды»****.

³¹ Солай етип, туўысқанлар, бизлер шоры хаялдың емес, ал азат хаялдың балаларымыз.

Бесинши бап

Азатлығыңызды сақлаңлар!

¹ Масих бизлерди еркин өмир сүриуимиз ушын азат қылды. Сонлықтан бекем турыңлар, өзлериңизге қайтадан куллық мойынтырығын салыуға жол қоймаңлар.

² Қараңлар! Мен, Павел, сизлерге мыналарды айтып атырман: егер сүннет етилсеңиз, Масихтың сизлерге хеш пайдасы жок. ³ Сүннет етилген хәр бир адамды және ескертп атырман: ол пүткіл Мухаддес

* 4:22 Жаратылыс 21:1-12.

** 4:26 Сөзбе-сөз: «Бирак аспандағы Ерусалим азат».

*** 4:27 Ийшая 54:1.

**** 4:30 Жаратылыс 21:10.

Нызамды орынлаўға парызлы. ⁴ Мухаддес Нызамды орынлаў аркалы акланыўға тырысып атырған сизлер Масихтан айырылдылар. Қудайдың мийриминен алысладыңлар.

⁵ Бирақ бизлер Мухаддес Руўх себепли исеним аркалы акланыўдан үмит етип, интизарлық пенен күтпектемиз. ⁶ Ийса Масихқа исенетуғынлар ушын сүннетлениўдин де, сүннетленбеўдин де хеш қандай әхмийети жок. Тек сүйиспеншилик пенен хәрекет еткен исеним ғана әхмийетли.

⁷ Сизлер жақсы баратыр едиңлер. Хәқыйқатқа бойсыныўды даўам етиўден сизлерди ким айнытты? ⁸ Бундай айнытыў сизлерди шақырған Қудай тәрәпинен болмады. ⁹ Аз ғана ашытқы пүткил камырды ашытады. ¹⁰ Сизлердин басқаша пикир жүргизбейтуғыныңызға Ийем Ийса алдында исенимим кәмил. Бирақ, сизлердин ақылыңызды шатастырған ким болыўына қарамай, жазасын тартады.

¹¹ Маған келетуғын болсақ, туўысқанларым, егер елеге дейин сүннеттиң керек екенлигин жәриялап келгенимде, қуўдаланар ма едим? Егер олай болғанда, атанақ ағаш хәққында айтқан ўазларым себепли машқала туўылмас еди. ¹² Қәне энди, сизлерди үгитлеп атырғанлардың хәммеси өзлерин ақта етсе*!

¹³ Туўысқанлар! Қудай сизлерди азат болыўға шақырған. Тек азатлығыңызды өз тәбиятыңыздың қәлеўлериниң қурбаны қылман. Оның орнына бир-бириңизге сүйиспеншилик пенен хызмет етиңлер. ¹⁴ Пүткил Мухаддес Нызам бир сөзде жәмленген: *«Өзиңди қалай сүйсең, жаныңдағы адамды да солай сүй»***. ¹⁵ Бирақ бир-бириңиз бенен тислесип, бир-бириңизди жесеңлер, онда бир-бириңизди жок етиўден абайлы болыңлар!

Адам тәбияты хәм Мухаддес Руўх

¹⁶ Және айтажағым мынаў: Мухаддес Руўхқа бойсынып жасанлар! Сонда өз тәбиятыңыздың жаман қәлеўлерине хеш қашан бойсынбайсызлар. ¹⁷ Өйткени адам тәбиятының жаман қәлеўлери Мухаддес Руўхқа, Мухаддес Руўх адам тәбиятының жаман қәлеўлерине қарсы. Олар бир-бирине қарсы болғанлықтан, сизлер ислеўди қәлеген нәрселериңизди ислей алмайсызлар. ¹⁸ Ал егер сизлер Мухаддес Руўхтың жетелеўи менен жүрсеңлер, онда Мухаддес Нызам астында емессизлер.

¹⁹ Адамның гүнакар тәбиятының ислери аян, олар: неке хадаллығын бузыў, харамылық, бузықшылық, ²⁰ бутпаразлық, сыйқыршылық,

* 5:12 *Ақта етиў* — пиштириў.

** 5:14 Лебий 19:18.

душпанлық, жәнжелкешлик, күншиллик, ғәзеп, менменлик, ала-ұызлық туўдырыў, бөлиниў, ²¹ қызғаншақлық, мәскүнемшилик, айшы-әширет хәм усыларға уксаған нәрселер. Сизлерди алдын ескерткенімдей, жәнә ескертип атырман: усиндай ис-хәрекетти ислеўшилер Қудайдын Патшалығын мийрас етип алмайды.

²² Бирак, адам өмиринде жетистиретуғын Мухаддес Руўхтың жемиси – сүйиспеншилик, куўаныш, тынышлық, сабырлылық, мийримлилик, қайырқомлық, садықлық, ²³ мүләйимлилик хәм өзін туып билиў. Бундай ислерге қарсы хеш қандай нызам жоқ.

²⁴ Ийса Масихқа тийисли болғанлар өз тәбиятын қәләўлери хәм нәпсилери менен бирликте атанақ ағашқа шегелеп қойған. ²⁵ Мухаддес Руўх өмиримиздиң тийкары болғанлықтан, Оның жетелеўи менен жүрейик. ²⁶ Даңқпараз болмайық, бир-биримиздиң ашыўымызға тийип, күншиллик етпейик.

Алтыншы бап

Жақсылық қылыўдан жалықпаңлар!

¹ Туўысқанлар! Егер биреўдиң гүна ислегени мәлим болып қалса, Мухаддес Руўхқа бойсынып жасап атырған сизлер бундай адамды мүләйимлик пенен туўры жолға салыңлар. Сизлер де азғырылмаўыңыз ушын өзлериңизге сақ болыңлар. ² Бир-бириңиздиң аўырманлығыңызды көтериңдер. Сонда Масихтың Нызамын орынлайсызлар. ³ Егер ким де ким хеш нәрсе болмаса да, өзін әхмийетли адам деп есапласа, өз-өзин алдаған болады. ⁴ Хәр бир адам өз ис-хәрекетин тексерип көрсин. Сонда өзін басқалар менен салыстырмай, өз табыслары менен мақтана алады. ⁵ Себеби хәр бир адам өз аўырманлығын өзи көтериўи тийис.

⁶ Қудайдың сөзин үйрениўши устазы менен барлық ийгиликли нәрселерди бөлиссин.

⁷ Өз-өзиниңизди алдамаңлар, Қудайды алдаў мүмкин емес. Адам не ексе, соны орады. ⁸ Өзиниң гүнакар тәбиятына бойсыныўшы сол тәбиятқа тән өлим алады. Мухаддес Руўхқа бойсыныўшы Мухаддес Руўхқа тән мәңгилик өмирди алады*. ⁹ Солай екен, жақсылық ислеўден жалықпаңлар. Егер хәлсизленип қалмасақ, ўақты келгенде жемисин орып аламыз. ¹⁰ Сонлықтан мүмкиншилигимиз бар екен, хәмме адамға, әсиресе исениўши туўысқанларымызға жақсылық ислейик.

---

* 6:8 Сөзбе-сөз: «Өз тәбиятына еккен тәбиятынан өлим орып алады. Руўхқа еккен Руўхтан мәңгилик өмир орып алады».

*Соңғы ескертиулер
хәм сәлемнамалар*

¹¹ Каранлар, өз колым менен сизлерге қандай үлкен хәриплер менен жазып атырман! ¹² Сыртқы көриниси менен адамларға унағысы келгенлер Масихтың атанақ ағашы себепли қуўдаланбаў ушын, сизлерди сүннет етилиўге мәжбүрлемекте. ¹³ Бирақ, сүннет етилгенлердиң өзлери де Мухаддес Нызамды орынламайды. Олар тек сизлердиң денелериниз бенен мақтаныў ушын ғана сүннет етилиўиңизди қәлеп атыр.

¹⁴ Ал мен Ийемиз Ийса Масихтың атанақ ағашынан басқа бир нәрсе менен хеш қашан мақтанбайман. Усы атанақ ағаш арқалы дүнья мен ушын өлген, мен де дүнья ушын өлгенмен. ¹⁵ Сүннетли болыў ямаса болмаў әхмийетли емес, әхмийетлиси – жаңа жаратылыс болыў. ¹⁶ Усындай қағыйда бойынша жасап атырғанлардың хәммесине, яғный Қудайдың халқына* тынышлық хәм мийрим-шәпәт болсын!

¹⁷ Ендигиден былай, хеш ким маған жәбир бермесин. Өйткени мениң денемде Ийсаның жарақатларының излери бар.

¹⁸ Хәй, туўысканлар! Ийемиз Ийса Масихтың мийрими руўхыңызға яр болсын! Аўмийин.

---

* 6:16 Сөзбе-сөз: Қудайдың Израилына.

Ефеслилерге жазылған хат

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Ийсаның Хош Хабары себепли қамақта болған ўақтында Ефес қаласындағы исениўши жәмәәтке жазған еди.

Ефес қаласы Азия ўлкесиниң (хәзирги Түркияның кубла-батыс бөлеги) пайтахты болған еди. Өзинде жайласқан хаял қудай Артемиданың ибадатханасы себепли, Ефес қаласы пүткил дүньяға белгили еди.

Павел бул қалада үш жыл жасап, Қудайға хызмет етти. Оның хызмети арқалы көп адамлар сыйқыршылық гүнасынан қутқарылып, сол жерде исениўши жәмәәт пайда болды. Усы жәмәәт арқалы Қудайдың Хош Хабары пүткил Азия ўлкесине тарқатылды.

Павел бул хаты арқалы Қудайдың адамларды қутқарыў жобасын хәм Оның сырын ашып көрсетеди. Қудай барлық адамларды Масих арқалы Өзи менен жарастырғаны хәм усы адамларды Масихтың денеси, яғный исениўшилер жәмәәти қылып бирлестиргени хаққында жазады. Хатта исениўшилер бул дүньяда нурға тийисли адамлар сыпатында жасаў кереклиги хаққында, ерли-зайыпшылар, ата-аналар хәм балалар, хожайынлар хәм қулар арасындағы қатнас хаққында сөз болады. Және де, руўхий урыста исениўши қалай жеңиске ерисетуғыны хаққында да айтылады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Қудайдың кәлеуі менен Масих* Ийсаның елшиси болған мен, Павелден, Масих Ийсаға садық болған Ефес қаласындағы исений-шилерге** сәлем! ² Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин!

Руұхый жарылқау

³ Ийемиз Ийса Масихтың Әкеси – Қудайға алғыс-мақтаулар болсын! Ол бизлерди Масих арқалы аспандағы хәр түрли руұхый жарылқау менен жарылқады. ⁴ Қудай Өзиниң алдында мухаддес хәм минсиз болыуымыз ушын, Масих пенен қатнаста болған бизлерди дүнья жаратылмастан бурын таңлап алды. Қудай бизлерди сүйип, ⁵ Ийса Масих арқалы Өзиниң балалары қылып асырап алыу ушын, алдын ала белгиледи. Бул Оның әжайып кәлеуі бойынша болды. ⁶ Солай етип, сүйикли Улы арқалы бизлерге сыйға берген уллы мийрими себепли Өзине алғыс айтыуымыз ушын, Қудай усылай иследе.

⁷ Масих пенен қатнаста болған бизлер Оның қаны арқалы қутқарылдык, яғный Қудайдың бай мийрими бойынша гүналарымыз кеширилди. ⁸ Қудай бул бай мийримин пүткіл ақыл-даналық пенен үстилеримизге жаўдырып, ⁹ Өз еркиниң сырын бизлерге ашып берди. Бул Оның Масих арқалы жобаластырған әжайып максети бойынша болды. ¹⁰ Белгиленген ўақыт болғанда әмелге асатуғын Қудайдың жобасы – жердегилердин хәм аспандағылардың хәммесин Масихтың басшылығында бирлестириўден ибарат.

¹¹ Хәмме нәрсени Өз кәлеуі менен иске асыратуғын Қудайдың ерки бойынша бизлер алдын ала белгиленип, Масих арқалы таңлап алындык. ¹² Бул Масихқа бастан-ақ үмит еткен бизлердин уллы Қудайды алғыслауымыз ушын болды. ¹³ Хәқыйқат сөзин, яғный қутқарылыў хәққында Хош Хабарды еситип, Масихқа исенгениңизде, сизлер де ўәде етилген Мухаддес Руұх*** пенен мөрленип, Қудайға тийисли болдыңлар. ¹⁴ Қудайға тийисли болған бизлердин толық қутқарылыуымызға дейин бул Мухаддес

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыушы.

** 1:1 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

*** 1:13 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

Руўх – Қудайдың бизлерге ўәде еткен мийрасының гиреўи. Булардың хәммеси бизлердің уллы Қудайды алғыслаўымыз ушын болды.

Павелдиң исениўшилер ушын дуўа етиўи

¹⁵ Сонлықтан Ийемиз Ийсаға деген исениминиз хәм пүткил исениўшилерге* деген сүйиспеншилигиниз хаққында еситкенимнен бери, ¹⁶ мен сизлер ушын тынбастан шүкирлик етемен. Және де, дуўа еткенимде, сизлерди бәрқулла тилге аламан. ¹⁷ Ийемиз Ийса Масихтың Қудайы, даңқ-салтанатқа ийе Әке Өзин билиўиниз ушын, сизлерге даналық хәм аян бериўши Мухаддес Руўхын берсин деп, Қудайдан сорап атырман. ¹⁸ Қудайдың шақырығынан пайда болған үмитти хәм Оның исениўшилерге** берген уллы мийрасының каншелли бай экенин билиўиниз ушын, жүреклериниздің көзлери ашылсын деп, дуўа етип атырман. ¹⁹ Және де, Ийсаға исенген бизлерде үлкен қүдирет пенен хәрекет еткен Қудайдың қүшиниң каншелли уллы экенин сизлер билсин деп те, дуўа етип атырман. ²⁰ Қудай усы қүш пенен Масихта хәрекет етип, Оны өлимнен қайта тирилitti хәм аспанда Өзиниң оң жағына отырғызды. ²¹ Қудай Масихты барлық хәкимшилик хәм бийликтен, пүткил қүдирет хәм хүкимдарлықтан, тек усы заманда емес, ал келешек дәўирде де аталатуғын хәмме атлардан жоқары қойды. ²² Хәмме нәрсени Оған бойсындырып, бағындырды. Оны пүткил барлықтың үстинен қойып, исениўшилер жәмәетиниң басы қылды. ²³ Исениўшилер жәмәәти Масихтың денеси болып, пүткил барлықты толтырып турған Масихтың толылығына ийе.

Екинши бап

Өлимнен өмирге өтиў

¹ Сизлер бир ўақытлары айып хәм гүналарыңыз себепли өли едиңлер. ² Сонда сизлер бул дүньяның әдети бойынша, хаўада хүкимдарлық етиўши хәким – шайтанға, яғный хәзир Қудайға қулақ аспайтуғын адамларда хәрекет етиўши руўхқа бойсынып жасайтуғын едиңлер. ³ Бир ўақытлары бизлердің хәммемиз де усындай адамлардың арасында өз гүнакар тәбиятымыз бойынша жасадық. Денемиздің хәм ой-нийетимиздің жаман қәлеўлерин орынадық.

---

* 1:15 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

** 1:18 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

Сол себептен басқалар сыяқлы бизлер де тәбиятымыз бойынша Құдайдың ғәзебине ылайықлы адамлар едик.

⁴Бирақ, мийрим-шәпәәтке бай болған Құдай бизлерди соншелли сүйгенликтен, ⁵ғүналарымыз себепли өли болсақ та, бизлерди Масих пенен бирге тирилтти. Сизлер Оның мийрими менен қутқарылдыңыз. ⁶Бизлер Масих Ийса менен қатнаста болғанлықтан, Құдай бизлерди Масих пенен бирге тирилтип, Оның менен бирге Аспан Патшалығында* отырғызды. ⁷Құдай Масих Ийса арқалы бизлерге рехим етип, Өз мийриминиң шексиз байлығын келешек дәўирлерде көрсетиў ушын усылай иследи. ⁸Сизлер исениминиң арқалы Құдайдың мийрими менен қутқарылдыңыз. Бул сизлердиң жетискенлигиңиз емес, ал Құдайдың сыйы болғанлықтан, ⁹хеш ким ислерим себепли қутқарылғанман деп, мақтана алмайды. ¹⁰Себеби бизлер Құдайдың дәрәтпесимиз. Өзи алдын ала таярлаған жақсы ислерин ислеп жасаўымыз ушын, Ол бизлерди Масих Ийса арқалы жаратты.

Ийса Масих арқалы бирлесіў

¹¹Сонлықтан мыналарды еске түсиринлер: сизлер бир ўақытлары бутқа табыныўшы миллет адамы болып туўылып, денесиндеги ети қол менен кесилип сүннет етилген яхудийлер тәрәпинен «сүннетсизлер» деп аталатуғын едиңиз. ¹²Ол ўақытлары сизлер Масих пенен байланысы жоқ, Израил халқына жат хәм Құдайдың оларға берген ўәдесиниң Келисиминен бийнесип адамлар едиңлер. Бул дүньяда үмитсиз хәм құдайсыз болып жасадыңлар. ¹³Бирақ бурын Құдайдан узақ болған сизлер енди Масих Ийса менен қатнас жасап, Масихтың қаны арқалы Құдайға жақын болдыңлар.

¹⁴Өйткени Масихтың Өзи – яхудийлер менен басқа миллетлерди бирлестирген бизиң жарастырыўшымыз. Ол Өз денесин қурбан етип, арадағы айырып турған дийўалды, яғный душпанлықты жоқ қылды. ¹⁵Яхудийлер менен басқа миллетлерден Өзи менен байланыста болатуғын бир жаңа халықты жаратыў мақсетинде, Ол буйрық хәм қағыйдалардан ибарат болған яхудийлердиң нызамын бийкар етти. Буны тынышлықты орнатып, ¹⁶душпанлықты жоқ қылған атанақ ағаш арқалы екеўин бир жаңа халық** қылып, Құдай менен жарастырыў ушын иследи. ¹⁷Масих келип, Құдайдан узақ болған сизлерге хәм Құдайға жақын болған яхудийлерге тынышлық Хош Хабарын жәриялады. ¹⁸Ол арқалы бизлер хәммемиз бир Мухаддес Руўх пенен Әкемиз Құдайдың алдына бара аламыз. ¹⁹Солай етип,

* 2:6 *Аспан Патшалығы* – Құдайдың Патшалығы.

** 2:16 Сөзбе-сөз: бир дене.

енди сизлер жат хәм шет жерли адам емессизлер, ал мухаддеслерге ұатанлас, Қудайдың шаңарағының ағзаларысыз. ²⁰ Сизлер елшилер хәм пайғамбарлар салған тырнақ тас үстине қаландыңлар. Ал имараттың мүйешиниң тийкарғы тасы – Масих Ийсаның Өзи болады. ²¹ Онда пүткіл имарат қуралып, Ийемизге тийисли бир мухаддес Ибадатхана болыу ушын өсип барады. ²² Масих пенен қатнаста болған сизлер де Қудай Мухаддес Руұхы арқалы жасайтуғын мәкан болыуыңыз ушын, хәмменіз бирликте қуралып барасызлар.

Үшинши бап

Павел билдирген сыр

¹ Сол себептен мен, Павел, басқа миллетлерден болған сизлер ушын, Масих Ийсаның тутқыны болдым. ² Сизлер ушын Қудайдың Өз мийрими менен маған берген бул хызмети хаққында, әлбетте, еситкенсизлер. ³ Жоқарыда қысқаша жазып өткенімдей, Қудай маған Өз сырын аян арқалы билдирди. ⁴ Бул хатты оқығаныңызда, Масихтың сырын қалай түсингенімди билип алыуыңыз мүмкин. ⁵ Адамзаттың әуелги әуладларынан купья тугылып, енди Қудайдың мухаддес елшилерине хәм пайғамбарларға Мухаддес Руұх арқалы ашып берилген бул сыр мынадан ибарат: ⁶ басқа миллетлер де яхудийлер менен бирге мийрасқа шерик хәм бир денениң ағзалары. Олар Хош Хабар арқалы Масих Ийса себепли берилген үәдеге де шерик.

⁷ Қудайдың хәрекет ететуғын құдирети менен, маған берилген мийриминиң сыйы арқалы мен Хош Хабарды жәриялау ушын хызметке тайынландым. ⁸ Мен барлық исениушилер* ишинде ең арзымағаны болсам да, басқа миллетлерге Масихтың шексиз байлығы хаққында жәриялау ушын, Қудай маған усы мийримин берди. ⁹ Және де, хәмме нәрсени жаратқан Қудай Өзинде әуелден-ақ сақланған сырлы жобасын хәммеге ашып бериу ушын да, маған усы мийримин берди. ¹⁰ Солай етип, Қудайдың мақсети – исениушилер жәмәәти арқалы аспандағы хәкимшиликлерге хәм бийликлерге Өзиниң көп қырлы ақыл-даналығын хәзир мәлим етиу. ¹¹ Қудай усы мәңгилік мақсетин Ийемиз Масих Ийса арқалы әмелге асырды. ¹² Бизлер Масих пенен қатнаста болып, Оған деген исенимимиз арқалы Қудайға батырлық хәм толық исеним менен жақынласа аламыз. ¹³ Сонлықтан сизлер ушын шеккен азапларым себепли қайғырмауыңызды өтиниш етемен. Мен шеккен бул азаптар сизлерге улылық алып келеди.

---

* 3:8 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

Масихтың сүйіспеншилигин билиу

¹⁴ Сол себептен мен аспандағы Әкемиздің алдында диге бүгип, дууа етемен. ¹⁵ Ол аспандағы хәм жер жүзиндеги хәр қандай миллетке ат берген. ¹⁶ Қудай Өз уллылығының байлығы бойынша ишки дүньяңызды беккемлеу үшін, Өз Руұхы арқалы сизлерге күш-қууат берсин. ¹⁷ Исениминиз арқалы Масих жүреклеринизде жасасын. Сүйіспеншиликке тамыр урып хәм тийкарланып, ¹⁸ барлық исениушілер* менен бирге Масихтың сүйіспеншилигинің қаншелли кен, узын, бийик хәм терең екенлигин түсинип алғайсыз. ¹⁹ Және де, сизлер ақыл-ойға сыймайтуғын усы сүйіспеншиликти билип, Қудайдың пүткіл толылығына толып барғайсыз. ²⁰ Бизлерде хәрекет етиуші құдирети менен, Қудай бизлердің тилеген хәм ойлаған хәр бир нәрсемизди артығы менен ислей алатуғын күшке ийе. ²¹ Оның Масих Ийса менен қатнаста болған исениушілер жәмәетінде, әуладтан-әуладқа, мәңгиге данқы арта берсин! Аумийин.

Төртінши бап

Масихтың денеси болған жәмәеттің бирлиги

¹ Солай етип, Ийемиз ушын тутқын болған мен сизлерден жалынып сорайман: Қудайдың өзлеринизди шақырған өмирине ылайықлы түрде жасаңлар. ² Толық кишипейиллик, мүләйимлилик хәм сабырлылық пенен жасаңлар. Бир-бириңизди сүйип, мийзамкеш болыңлар. ³ Өзлеринизди бирлестириуші тынышлық пенен, Мухаддес Руұх берген бирликти сақлауға тырысыңлар. ⁴ Қудай сизлерди шақырғанда бир үмитти берди. Сол сыяқлы, хәммеиз бир денемиз хәм бир Мухаддес Руұхқа ийемиз. ⁵ Ийемиз бир, исенимимиз бир, сууға шомылдырылу рәсимимиз бир. ⁶ Қудай да бир. Ол хәмменин үстинен хәкимдар, хәмме арқалы хәрекет етиуші, хәммеизде бар болған, хәммеиздің Әкемиз.

⁷ Бирақ Қудай хәр биримизге Масихтың сақыйлығына мууапық Өз мийримин сыйға берди. ⁸ Сонлықтан Мухаддес Жазыуда былай делинген:

*«Ол жоқарыға шығып,
Тутқынларды тутқын етти.
Адамларға сыйлар берди»**.*

* 3:18 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

** 4:8 Забур 67:19.

⁹ Енди бул: «Ол жоқарыға шықты» деген сөзлер нени аңлатады? Масих бурын төменге, жерге түсти дегенди аңлатады. ¹⁰ Түскен Адам да, хәр бир нәрсени толтырыуы ушын аспаннан да бийигирекке шыққан Адам да – биреу. ¹¹ Масих гейбиреулерди елши, базыларды пайғамбар, айырымларды Хош Хабарды жәриялаушы, ал биреулерди жәмәәт шопаны хәм устаз қылып қойды. ¹² Ол буны исениушилерди* таярлап, олардың хызмет қылыуы хәм Өзиниң денеси болған жәмәәтти беккемлеу ушын иследи. ¹³ Нәтийжеде бизлердин хәммемиз Қудайдың Улына исениуде хәм Оны билиуде бирликке ерисип, Масихтың толық минсизлигине дейин өсип барамыз.

¹⁴ Солай екен, ендигиден былай, гөдек болмайық. Адамлардың жалатайшылығы хәм хийлекерлиги арқалы пайда болған хәр түрли тәлийматлардың самалы менен ана жақтан мына жаққа шайқатылмайық. ¹⁵ Керисинше, хақыйқатлықты сүйиспеншилик пенен айтып, денениң басы болған Масихқа қарай хәр тәрәплеме өсип барайық. ¹⁶ Оның басқарыуында пүткіл денениң мүшелери өз ара биригип, хәр бир мүше өз миннетин атқарыуы арқалы бир-бирине жәрдем берип, байланыс жасайды. Усылай етип, пүткіл дене сүйиспеншилик пенен өсип, өзін беккемлеп барады.

Ески хәм жаңа өмир

¹⁷ Сонлықтан мен усыны айтып, сизлерди Ийемиздин атынан ескертемен: буннан былай, бутқа табынуышы миллетлердин адамлары сыяқлы, бос ой-қыялларға берилип жасамаңлар. ¹⁸ Олардың сана-сезимлери топырланып, ишиндеги наданлық хәм жүреклериндеги қаталлық себепли, Қудайдан берилген өмирге жат болған. ¹⁹ Олар пүткіл ар-намыс сезимлерин жойтқан, хәр түрли харамылықты нәпсикаулық пенен ислеу ушын, бузықшылыққа берилген.

²⁰ Бирақ сизлер Масихты бундай қылып танымағансыз. ²¹ Әлбетте, сизлер Ийса Масих хаққында еситкениңизден кейин, Оның менен қатнаста болып, Ондағы хақыйқатты үйрендиңдер. ²² Сол себептен бурынғы өмир жолыңыздан, яғный денениң жаман қәлеулері себепли шириген ески тәбиятыңыздан ұаз кешиңдер. ²³ Ой-пикирлериңизди хәм руўхыңызды жаңалап, ²⁴ шын хақлық хәм мухаддеслик пенен, Қудайға уқсатылып жаратылған жаңа адам болыңлар.

²⁵ Сонлықтан өтириктен ұаз кешип, хәр бириңиз исениуши тууысқаныңызға хақыйқатты айтыңлар. Себеби хәммемиз бир денениң мүшелеримиз. ²⁶ Ғәзеппенсеңиз де, гүна ислемендер. Куяш батқанша, ғәзеппен қайтыңлар. ²⁷ Шайтанға жол бермендер. ²⁸ Урлық ислеген

---

* 4:12 Сөзбе-сөз: мухаддеслерди.

ендигиден былай урлық ислемесин. Керисинше, мүтәж адамларға үлестиретуғын бир нәрсеси болыуы ушын, ол өз коллары менен хадал мийнет етсин.

²⁹ Аўызларыңыздан хеш бир жаман сөз шықпасын. Ал орны менен сөйлеп, еситкенлердин руўхын көтеретуғын пайдалы сөзлерди айтың. ³⁰ Қудайдың Мухаддес Руўхын қапа қылмаңлар. Қутқарылатуғын күниңиз ушын усы Руўх пенен мөрленгенсизлер. ³¹ Жек көриўшилик пенен бирликте хәр бир жаман нийет, ашыў, ғәзеп, бақырыс хәм өсек сизлерден узақ болсын. ³² Ал бир-бириңизге мийирман хәм жан ашыр болыңлар. Қудай сизлерди Масих арқалы кеширгендей, сизлер де бир-бириңизди кешириндер.

Бесинши бап

Нурға тийисли адамларға сай жасаңлар!

¹ Солай етип, Қудайдың сүйикли балалары болған сизлер Оған еликленлер! ² Масих бизлерди сүйип, бизлер ушын Қудайға унайтуғын садақа хәм курбанлық болып, Өзин Қудайға бағышлады. Сол сыяклы, сизлер де усындай сүйиспеншилик пенен жасаңлар.

³ Хеш қандай бузықшылық, харамылық хәм нәпсиқаўлық араңызда тилге де алынбасын. Бул исениўшилерге* минәсип емес. ⁴ Араңызда уят хәм пәтиўасыз гәллер, турпайы хәзил де болмасын. Бул сизлерге минәсип емес. Буның орнына, Қудайға шүкирлик билдириңдер. ⁵ Мынаны анық билип қойыңлар: хеш бир бузық, харам, нәпсиқаў, яғный бутпараз адам Масихтың хәм Қудайдың Патшалығын мийрас етип алмайды. ⁶ Хеш ким сизлерди өтирик сөзлер менен алдамасын. Жоқарыда айтылған ислер себепли, Өзине бойсынбайтуғынларға Қудайдың ғәзеби келеди. ⁷ Сонлықтан бундайларға шерик болмаңлар.

⁸ Сизлер бир ўақытлары қараңғылық едиңиз, бирақ енди болса, Ийемиз арқалы нур болдыңлар. Сол себептен нурға тийисли адамларға сай жасаңлар. ⁹ Өйткени нурдағы өмирдин жемиси — хәр түрли жақсылық, хақлық хәм хақыйқатлықтан ибарат. ¹⁰ Қудайға нениң унайтуғынын айырып билиңдер. ¹¹ Қараңғылықтағы өмирдин жемисиз ислерине қатнаспаңлар. Керисинше, оларды әшкара етиндер. ¹² Қараңғылықтағы адамлардың жасырын қылған ислерин айтыўдың өзи қатты уят. ¹³ Бирақ, қараңғылыққа нур шашылса, хәмме нәрсе анық көринеди. ¹⁴ Себеби Қудайдың нурында көринген хәр бир адам — нур. Сол себептен былай делиңген:

---

* 5:3 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

«Оян, хэй уйқыда жатқан,
 Өлилер ишинен тирил!
 Масих саған нур шашар».

¹⁵ Солай етип, қалай жасау кереклигине дыққат аударып, надан адамлар сыяқлы емес, ал дана адамлар сыяқлы жасаңдар. ¹⁶ Жақсылық ислеуге хәр бир мүмкиншиликтен пайдаланыңдар. Өйткени хәзирги күнлер жауызлыққа толы. ¹⁷ Сол себептен ақылсыз болмай, Ииемиздің қәлеуиниң не екенин түсиниңдер. ¹⁸ Арақ-шарап ишип, мәс болмаңдар, бул адамның бузылығуына алып келеди. Ал буның орнына, Мухаддес Руұхқа толыңдар. ¹⁹ Забур жырларындағы, алғыс-мақтау қосықларындағы хәм Мухаддес Руұхтың илхамы менен жазылған қосықлардағы сөзлерди бир-бириңизге айтып, Ииемизди қосық-намалар менен жүрегиңизде алғысланлар. ²⁰ Бәркулла хәмме нәрсе ушын, Ииемиз Ийса Масихтың аты менен Әкемиз Қудайға шүкирлик билдириңдер.

***Ерли-зайыптылар арасындағы
 қатнасық қаққында***

²¹ Масихқа деген хұрметиңиз себепли, бир-бириңизге бойсыныңдар.

²² Хэй хаяллар, Ииемизге бойсынатуғыныңыз сыяқлы, күйеулериңизге де бойсыныңдар! ²³ Себеби Масих исениушилер жәмәетиниң басы болғаны сыяқлы, күйеуи де хаялының басы. Масих Өз денесиниң, яғный исениушилер жәмәетиниң Қутқарушысы. ²⁴ Исениушилер жәмәети Масихқа бойсынатуғыны сыяқлы, хаяллар да хәмме исте күйеулерине бойсынсын.

²⁵ Хэй күйеулер, Масих исениушилер жәмәетин сүйип, оның ушын Өзин қурбан еткени сыяқлы, сизлер де хаялларыңызды сүйиңдер. ²⁶ Масих исениушилер жәмәетин суу менен жууып* хәм Қудайдың сөзи менен тазалап, оны мухаддес қылыу ушын, Өзин қурбан етти. ²⁷ Буны Ол үстинде хеш бир дақ, жыйрық ямаса буған уксаған бир нәрсеси жоқ, мухаддес хәм минсиз болған салтанатлы жәмәетти Өзине алыу ушын иследи. ²⁸ Сол сыяқлы, күйеулер де хаялларын өз денесин сүйгендей сүйиуи шәрт. Өз хаялын сүйген өзин сүйген болады. ²⁹ Хеш ким хеш қашан өз денесин жек көрмеген. Керисинше, Масих исениушилер жәмәетине ғамхор болғаны сыяқлы, адам өз денесин азықландырып, оны күтеди. ³⁰ Өйткени бизлер Масихтың денесиниң мүшелеримиз. ³¹ *«Сонлықтан ер адам ата-анасын қалдырып,*

---

* 5:26 Яғный: сууға шомылдырыу рәсиминен өткизип. Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға бериуиниң нышаны.

өз хаялына қосылады хәм екеуи бир дене болады»*. ³² Бул сыр уллы. Мен буны Масихқа хәм исениўшилер жәмәэatine байланыслы айттып атырман. ³³ Солай етип, хәр бириңиз өз хаялын өзин сүйгендей сүйсин. Хаял да күйеўин хұрмет етсин.

Алтыншы бап

Ата-ана хәм балалар арасындағы қатнасықлар хәққында

¹ Хәй балалар, Ийемизге тийисли болған сизлер, ата-анаңызға бойсыныңлар! Себеби усылай ислегениңиз дурыс болады. ² «Ата-анаңды хұрметле», – бул ўәде менен бирге берилген баслы буйрык. ³ Сол ўәде болса мынадай: «Сонда сен берекет табасаң хәм жердеги өмириң узақ болады»**.

⁴ Хәй әкелер, балаларыңыздың ашыўын келтирменлер. Оларды Ийемиздиң тәлим-тәрбиясы менен өсириңлер.

Хожайыңлар хәм куллар хәққында

⁵ Хәй куллар, дүньядағы хожайыңларыңыздың сөзин Масихтың сөзин тыңлағандай, терең хұрмет, корқыў хәм пәк жүрек пенен тыңлаңлар. ⁶ Буны адамларға жақсы көрингиси келетуғынлар сыяқлы, көзабаға ислеменлер. Қудайдың кәлеўин Масихтың куллары сыпатында шын жүректен орынлаңлар. ⁷ Адамларға емес, ал Ийемизге хызмет етип атырғандай, инта менен хызмет етиңлер. ⁸ Өйткени кул болсын, азат адам болсын, хәр бир адамның ислеген жақсылығының Ийемизден қайтатуғынын билесизлер.

⁹ Хәй хожайыңлар, сизлер де кулларыңызға усындай қатнаста болып, оларды корқытыўды тоқтатыңлар. Себеби аспанда олар менен сизлердиң Ийениң бар екенин хәм Оның адамларды айырмайтуғынын билесизлер.

Шайтанға қарсы руўхый урыс

¹⁰ Жуўмақлап айтқанда, Ийемиз бенен қатнаста болып, Оның күдиретиниң күши менен беккемленип барыңлар. ¹¹ Шайтанның хийлелерине қарсы тура алыў ушын, Қудайдың барлық саўыт-қуралларын тағыныңлар. ¹² Өйткени урысымыз қан хәм еттен ибарат болған адам баласына қарсы емес, ал бул дүньядағы көзге көринбейтуғын

* 5:31 Жаратылыс 2:24.

** 6:2-3 Шығыў 20:12; Мухаддес Нызамды қайталаў 15:16.

хәкимлерге, бийлеушилерге, бул қараңғы заманның күшлерине хәм аспандағы жауыз руұхларға қарсы. ¹³ Сонлықтан жаман күнде оларға қарсылық көрсете алыуыңыз ушын хәм толық жеңиске ерискениңизден соң, бекем тура алыуыңыз ушын, Қудайдың барлық сауыт-қуралларын тағып алыңлар.

¹⁴ Солай етип, орныңызда бекем турыңлар. Белиңизди хақыйқат белбеуи менен бууып, көкирегиңизге хақлық сауытын кийиңдер. ¹⁵ Тынышлық Хош Хабарын жәриялау таярлығын аяқларыңызға аяқ кийим қылып кийиңдер. ¹⁶ Булардың хәммесине қоса шайтанның барлық отлы оқларын өшире алатуғын исеним қалқанын қолларыңызға алыңлар. ¹⁷ Қутқарылуу дуулығысын хәм Қудайдың сөзи болған Мухаддес Руұхтың қылышын алыңлар. ¹⁸ Хәр түрли тилек хәм жалбарынуу менен, Мухаддес Руұхтың басқарыуында хәмме уақыт дууа етиңдер. Усы мақсет пенен сергек болып, пүткил исениушилер* ушын табан тиреп сораңлар. ¹⁹ Мен ушын да дууа етиңдер. Аўзымды хәр ашқанымда маған керекли сөз берилип, Хош Хабардың сырын батырлық пенен билдире алайын. ²⁰ Және де, Хош Хабар ушын елши болған мен хәзир тутқын болсам да, Хош Хабарды ылайықлы мәртлик пенен жәриялауым ушын да дууа етиңдер.

Соңғы сәлемнама

²¹ Аўхалымның қалай екенин хәм не ислегенимди сизлер де билюиңиз ушын, сүйикли тууысканымыз хәм Ийемиздің исенимли хызметшиси Тихик сизлерге хәммесин билдиреди. ²² Мине, усы мақсетте оны сизлерге жиберип атырман. Ол бизлердің аўхалымызды билдирип, кеуиллериңизди жигерлендиреди. ²³ Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих тууысқанларға тынышлық хәм исеним менен бирликте сүйиспеншилик берсин. ²⁴ Ийемиз Ийса Масихты өшпес сүйиспеншилик пенен сүйиушилердің хәммесине Қудайдың мийими яр болсын!

---

* 6:18 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

Филиплилерге жазылған хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Ийсаның Хош Хабары ушын камақта болған ўақтында Филип қаласындағы исениўши жәмәәтке жазған еди.

Филип қаласы Македония үлкесинде жайласқан қала еди. Павел өзиниң екнши сапарының ўақтында бул қалада болғанда, ол арқалы усы жерде исениўши жәмәәт пайда болған еди (Елш. исл. 16:12). Бул қаладағы исениўши жәмәәт кишкене болса да, бастан аяғына дейин Павелдиң хызметине шерик болып, көп жәрдем еткен еди хәм бул жәмәәт пүткил исениўши жәмәәтлерге үлги көрсеткен еди.

Павелдиң бул хатты жазғандағы баслы максети – берген жәрдемлери ушын филиплилерге рахмет айтыўдан ибарат еди. Және де, Павел өз хатында Хош Хабардың қандай түрде жәрияланып атырғаны хакқында сөз етеди хәм филиплилерге нәсият етип, қуўдалаўларға тураклылық пенен шыдаў хәм қандай аўхал болыўына қарамастан, қуўаныў кереклигин айтады. Оларды кишипейил болыўға хәм бирликке шақырады.

Павел сол ўақытта камақта болса да, қуўаныш хакқында жазады. Бул хатта қуўаныш сөзи 16 мәртебе ушырасады. Бундай қуўаныш Қудай беретүғын тынышлыққа тийқарланған болыўы итимал.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Масих* Ийсаның куллары болған бизлер, Павел хәм Тимофейден, Филип қаласындағы Ийса Масихқа тийисли болған барлық мухаддеслерге**, әсиресе жәмәәт жетекшилери менен хызметшилерине сәлем! ² Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин!

Павелдің шүқирлик билдирип, дуға етиўи

³ Сизлерди хәр сапар еске алғанымда, Қудайға шүқирлик билдирип атырман. ⁴ Мен Қудайға дуға еткенімде, сизлер ушын хәр қашан куўаныш пенен сорайман. ⁵ Себеби сизлер бастан баслап хәзирги ўақытқа дейин Хош Хабарды жәриялаўға үлес қосып келмектесизлер. ⁶ Сизлердің аранызда жақсы исти баслаған Қудайдың буны Масих Ийсаның күнине шекем толық тамамлайтуғынына анық исе-немен. ⁷ Хәммеңиз туўралы усындай пикирде болыўым орынлы, өйткени сизлер хәмме ўақыт мениң жүрегимдесиз. Мен тутқын болсам да, Хош Хабарды жақласам да хәм оның хақыйкатын турақлылық пенен дәлиллесем де, хәммеңиз мениң менен бирликте Қудайдың мийримин бөлисип келмектесиз. ⁸ Сизлердің хәммеңизди Масих Ийсаның сүйиспеншилиги менен қалай сағынғаныма Қудайдың Өзи гүә. ⁹ Сүйиспеншилигиңиз толық билим хәм терең түсимпазлық пенен өсип арта бериўи ушын дуға етип атырман. ¹⁰ Солай етип, сизлер Масихтың келетуғын күнинде пәк хәм минсиз болыўыңыз ушын, ең жоқары ийгиликтин не екенин айыра аласызлар. ¹¹ Және де, Қудайды уллылап, алғыс-мақтаўлар айтыўыңыз ушын, Ийса Масих арқалы хақыйкатлық жемисине бай боласызлар.

Өмиримнің мәниси – Масих

¹² Туўысқанларым, мынаны билиўиңизди қәлеймен: мениң басымнан кеширгенлерим Хош Хабардың және де көбирек жайылыўына хақыйкаттан да жәрдем етти. ¹³ Мениң Масих ушын тутқын болғаным пүткіл сарай сақшыларына хәм қалған хәмме адамларға мәлим болды. ¹⁴ Сондай-ақ, мениң тутқынлығым себепли, көпшилик

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыўшы.

** 1:1 Яғный: исениўшилерге.

туұйсканларымыздың Ииемизге деген исеними беккемленип, олар Қудайдың сөзин қорқпастан айтыуға бұрынғыдан да көбірек батырлық көрсетпекте. ¹⁵Дурыс, гейбиреулер Масих хаққында күншиллик пенен, жарыспаққа жәрияласа, ал базылар жақсы нийет пенен жәрияламақта. ¹⁶Усы кейингилер менің бул жерге Хош Хабардың қорғаушысы етип қойылғанымды билип, буны сүйіспеншилик пенен ислеп атыр. ¹⁷Ал алдыңғылары менің тутқынлық аұхалымды еле де аұырластырмақшы болып, Масих хаққында өзлериниң атақ-абырайлары ушын напәк нийет пенен жәрияламақта. ¹⁸Бирақ, солай болса не болыпты? Мейли, жаман нийет пенен болсын, мейли, хақ нийет пенен болсын, Масих хаққында қандай жол менен жәрияланса да, мен буған қуғанаман.

Ауа, мен қуана беремен де. ¹⁹Себеби сизлердиң еткен дуғаларыңыздың хәм Ийса Масихтың Руұхының жәрдеми менен, бул аұхалымнан азат болатуғынымды билемен.

²⁰Қандай жағдай болса да, мен Масихтан арланбауды қәлеймен. Тири болсам да, өлсем де, хәр қашан болып келгениндей, хәзир де Масихты пүткіл барлығым менен уллылау ушын толық батырлық көрсетиуден беккем үмит етемен. ²¹Өйткени менің ушын өмириниң мәниси – бул Масих, ал өлим утыс демек. ²²Бирақ, егер бул дүньяда өмир сүриуім аркалы өнимли мийнет етсем, онда нени таңлауды билмеймен. ²³Мени еки тәрәп те өзине тартады. Бул дүньядан кетип, Масих пенен бирге болыуды қәлеймен. Себеби бул анағурлым жақсырақ. ²⁴Бирақ, бул дүньяда қалыуым сизлер ушын кереклирек. ²⁵Буған көзим жеткенликтен, қалатуғынымды билемен. Исенимде өсип қуаныуыңыз ушын, хәммениз бенен бирге болам. ²⁶Солай етип, және жаныңызға келгенимде, Масих Ийса алдыңда менің менен еле де көбірек мақтана аласызлар.

²⁷Тек жасап атырған өмириңиз Масихтың Хош Хабарына ылайықлы болсын. Сонда келип сизлерди көрсем де, алыста болып хал-жағдайыңызды еситсем де, сизлердиң бир руұхта беккем турғаныңызды, Хош Хабарға деген исеним ушын бир жан, бир тән болып гүресип атырғаныңызды билейин. ²⁸Және де, өзлериңизге қарсы шыққанлардан хеш қорқпайтуғыныңызды да еситейин. Сизлердиң бундай батырлығыңыз олардың набыт болатуғынының, ал сизлердиң қутқарылатуғыныңыздың белгиси хәм Қудайдың иси. ²⁹Өйткени Қудай Масих ушын, сизлерге Оған тек исениуди емес, ал Ол ушын азап шегіуди де айрықша хуқық етип берген. ³⁰Усы азапты басымнан кеширгенимди сизлер көрдиңлер хәм хәзир де азап шегип атырғанымды еситип атырсызлар. Менің бул гүресиме сизлер де шериксизлер.

Екинши бап

Масихтан өрнек алың!

¹Егер сизлерде Масихтан келген жигер, сүйіспеншиликтен пайда болған жубаныш, Мухаддес Руұх* пенен карым-қатнас, мийримлилик хәм рехимлилик бар болса, ²онда бир пикир хәм сүйіспеншилик пенен, бир руұх хәм мақсет пенен бирлесип, мениң қуұанышымды толы қылың. ³Хеш бир нәрсени өз атақ-абырайыңызды асырыу ушын ямаса мақтаншақлық пенен ислеменлер. Ал хәр бириңиз кишипейиллик пенен, басқаларды өзиңизден үстин деп есапланлар. ⁴Тек өзиңиздиң ғана емес, ал басқалардың да пайдасын гөзленлер.

⁵Масих Ийсада болған мына кишипейилликке сизлер де ийе болыңлар: ⁶Масих қудайлық тәбиятқа ийе бола тура, Қудайға тең атақты алыуға умтылыуды Өзине минәсип көрмеді. ⁷Ал Өз уллылығынан ұаз кешип, қул келбетин қабыллады. Ол адам болып тууылып, адам көринисинде келди. ⁸Ол Өзин пәс тутты хәм өлимге, хәтте, атанақ ағаштағы өлимге барып, Қудайға бойсынды. ⁹Сонлықтан да, Қудай Оны ең бийик мәртебеге еристирди хәм Оған барлық атлардан жоқары туратуғын атты берди. ¹⁰Солай етип, Ийсаның аты аталғанда аспандағылардың, жердегилердиң хәм жердиң астындағылардың барлығы диге бүгип, ¹¹Қудай Әкениң уллыланыуы ушын, хәмме** Ийса Масихты Ийемиз деп ашық мойынлайды.

Қудайдың балаларына сай жасаңдар!

¹²Солай етип, сүйикли тууысқанларым, мен жаныңызда болғанымда, сизлер бәрқулла Қудайға бойсынатуғын едіндер. Ал хәзир жаныңызда жоқ ұақтымда да бурынғыдан көбирек бойсынып, қорқыныш хәм саклық пенен, қутқарылыуыңызға сай ис-хәрекетлерди әмелге асыра бериндер***. ¹³Себеби Өзине унаған ислерди қәлеуиңиз хәм ислеуиңиз ушын, Қудайдың Өзи сизлерге түртки салады.

¹⁴Хәр бир нәрсени тоңқылдамай хәм тартыспай ислеңдер! ¹⁵⁻¹⁶Сонда сизлер адасқан хәм бузылған әулад арасында Қудайдың кемшиликсиз, таза хәм минсиз балалары боласызлар. Қудайдың өмир бетуғын сөзлерин басқаларға жеткизип, дүньядағы жұлдызлар сыяқлы жарқырайсызлар. Солай етип, мениң жан-тәним менен қылған

* 2:1 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

** 2:11 Сөзбе-сөз: хәр бир тил.

*** 2:12 Сөзбе-сөз: қутқарылыуыңызды әмелге асыра бериндер.

мийнетим босқа кетпей, Масихтың қайта келетуғын күнінде мақтана аламан. ¹⁷ Сизлердің исенім бойынша берген құрбанлығыңызды хәм еткен хызметіңизди толықтырыуы ушын, қаным құрбанлық шарабы сыяқлы төгілетуғын болса да, мен қуғанаман хәм хәмменіздің қууанышыңызды бөлісемен. ¹⁸ Сол сыяқлы, сизлер де қууанышлар хәм менің қууанышымды бөлісиндер.

Тимофей хәм Епафродит

¹⁹ Хал-жағдайыңызды билип, менің де кеулим жай табыуы ушын, Ииемиз Ийса кәлесе, Тимофейди жақын арада сизлерге жиберіуден үміт етемен. ²⁰ Өйткени ол сыяқлы, шын жүректен сизлердің ғамыңызды ойлайтуғын менің басқа адамым жоқ. ²¹ Хәмме Масих Ийсаның емес, ал өз мәпин ойлайды. ²² Бірақ Тимофейдің исенімлі адам екени сизлерге мәлим. Себеби ол әкесинің жанында хызмет еткен ул сыяқлы, Хош Хабардың жәрияланыуы ушын менің қасымда хызмет етті. ²³ Жағдайымның қандай болатуғыны белгили болыудан, оны дәриу жиберіуден үміт етемен. ²⁴ Ииемизге исенімим кәмил, менің өзим де жақын арада барып қаламан.

²⁵ Бірақ, мүтәж болғанымда маған жәрдем етиу ушын сизлердің жиберген елшиңиз, тууысқаным, шеригим хәм Хош Хабар ушын сауаштағы жолдасым Епафродитти сизлерге қайтарып жиберіуді мақул көрдим. ²⁶ Өйткени ол хәмменізди сағынып атыр хәм оның ауырып қалғаны хәкқында хабар тапқаныңыз себебли, қатты ууайымлады. ²⁷ Ол хәкыйқаттан да, өлим төсегінде жатты. Деген менен, Қудай оған, тек оған емес, ал қайғы үстине қайғы шекпеуім ушын маған да рехимлилик етті. ²⁸ Сонлықтан оны және көрип қууаныуыңыз ушын хәм менің қайғыларым да жеңиллесиуи ушын, оны қатты асығыслық пенен жаныңызға жиберип атырман. ²⁹ Оны Ииемиздің атынан үлкен қууаныш пенен қарсы алыңлар хәм усындай адамларды хұрмет етиңдер. ³⁰ Себеби сизлердің маған ете алмаған хызметіңизди етиу ушын, ол өз жанын қәуип астына қойып, Масихтың иси ушын бир өлимнен қалды.

Үшінши бап

Қудайдың хәкыйқатлығы

¹ Тууысқанларым, жуумақлап айтқанда, Ииемиз бенен қатнаста болып қууанышлар. Сизлерге бирдей нәрселерди қайталап жазыу мени зериктирмейди, және де бул сизлер ушын зыянсыз.

² Ийттей болған жалған муғаллимлерден, жаманлық ислеушилерден, қутқарылуы ушын сүннет етилиу тийис, деушилерден сак

болыңлар! ³Өйткени бизлер – руўхый сүннет етилген Қудайдың халқымыз. Бизлер Қудайға Оның Руўхы аркалы сыйынамыз, Масих Ийса менен мақтанып, өз шығысымызға хәм ерискен нәрселеримизге* сүйенбеймиз. ⁴Негизинде мен оларға сүйене алар едим. Егер басқа биреў өз шығысыма хәм ерискен нәрселериме сүйениўге дәлилим бар деп ойласа, меники оныкинен де көбирек: ⁵мен сегиз күнлик ўақтымда сүннет етидим. Израил халқынан, Бенамин урыўынан болған нағыз яхудиймен. Диний нызам бойынша парисеймен. ⁶Диний инта бойынша исениўшилер жәмәэтин қуўдалаған хәм диний нызам талап еткен хақлық бойынша кемшиликсиз адам едим.

⁷Бирақ, бир ўақытлары әхмийетли деп билген бул нәрселеримди енди Масих ушын пайдасыз деп есаплайман. ⁸⁻⁹Аўа, мен хәмме нәрсени Ийем Масих Ийсаны билиўдиң артықмашылығы алдында пайдасыз деп санайман. Және де, мен Масих ушын хәмме нәрседен бас тарттым хәм Оған ерисип, Оның менен бирге болыў ушын, хәммесин сыпырынды деп есаплайман. Енди Мухаддес Нызамды орынлаўым аркалы алатуғын өз хақлығыма емес, ал Масихқа деген исеним аркалы берилетуғын, яғный Қудайдың исенимимизге қарай беретуғын хақлығына ийемен. ¹⁰Қәне енди, Масихтың Өзин хәм Оның қайта тирилиўиниң күшин билип алсам. Оның азапларына қатнасып, өлиминде де шерик болсам. ¹¹Солай етип, түбинде өлимен қайта тирилиўге ериссем.

Мақсетке жетиўге тырысыў

¹²Мен буларға әлле қашан ерискеним ямаса жетискеним ушын айтып атырған жоқпан. Ал, Масих мени қандай мақсет ушын таңлап алған болса, мен сол мақсетке жетиўге тырысып атырман. ¹³Туўысқанлар, мен өзимди усы мақсетке жетгим деп есапламайман. Тек ғана изде қалғанларды естен шығарып, алдындағыларға умтылып атырман. ¹⁴Қудайдың сыйына, Оның Масих Ийса аркалы шақырған аспандағы өмирине ерисиў ушын, мен белгиленген мақсетке жетиўге тырысып атырман.

¹⁵Солай етип, арамыздағы исеними жетискен адамлардың хәмме си усы ой-пикирге ийе болсын. Егер сизлер басқаша ойлайтуғын болсаңыз, Қудай сизлерге буны да ашып береді. ¹⁶Тек ерискен хақыйқатымыз бойынша өмир сүрейик.

¹⁷Туўысқанларым, хәммениз бирликте меннен өрнек алыңлар. Бизлердиң сизлерге көрсеткен өрнегимиз бойынша жасап атырғанларға дыққат аўдарып, олардан үлги алыңлар. ¹⁸Сизлерге көп мәрте

---

* 3:3 Сөзбе-сөз: өз денемизге.

айтқанымдай, хәзир де көз жасларымды төгип тәкирарлап атырман: көп адамлар Масихтың атанақ ағаштағы қурбанлығын қабыл етпей, Оның душпаны болып жасамақта. ¹⁹ Бундайлардың тәғдиринае набыт болыуы жазылған болып, олардың қудайы – өз қулқыны. Олар уятсыз қылықтары менен мақтанып, тек бул дүньяның қызығын ғана ойлайды. ²⁰ Бирақ, бизиң ұатанымыз аспанда. Бизлер сол жерден Қутқарыушымыз болған Ийемиз Ийса Масихтың келиуин күтпекте-миз. ²¹ Хәмме нәрсени бойсындыра алатуғын қүдирети менен, Ол бизлердиң хәлсиз хәм өткинши денемизди өзгертип, Өзиниң уллы денесине уксатады.

Төртинши бап

Ақыл-нәсиятлар

¹ Сонлықтан хәй жүректен сағынып жүрген сүйикли тууысқанларым, кууанышым хәм басымның тажы, Ийемиз бенен қатнасыңыз беккем болсын, қәдирданларым!

² Еводияға өтиниш етемен, Синтихияға да өтиниш етемен, Ийемиз бенен қатнаста болған сизлер, аұызбиршиликли болыңлар! ³ Аұа, садық Сизигус* саған да жалбарынаман, бул хаялларға жәрдем бер. Себеби олар мениң менен, Климент пенен хәм басқа хызметшилер менен бирге Хош Хабарды жәриялау үшін аұыр мийнет етти. Олардың хәммесиниң атлары Өмир китабында** жазылған.

⁴ Ийемиз бенен қатнаста болып, бәрқулла кууаныңлар. Тәкирарлап айтаман: кууаныңлар. ⁵ Сизлердиң адамгершилигиниңиз хәмме адамларға мәлим болсын. Ийемиздиң келетуғын уақты жақын. ⁶ Хеш нәрседен тәшиуиш шекпеңдер. Ал хәмме нәрсе ушын Қудайға дууа етип хәм жалбарынып, хәр бир тилегиңизди Оған шүқирлик пенен билдириңдер. ⁷ Сонда хәр қандай ақыл-ойдан зыят болған Қудайдың тынышлығы Масих Ийса арқалы кеуиллериңизди хәм ой-пикирлериңизди қорғайды.

⁸ Тууысқанларым, жуумақлап айтқанда, тек нелердиң хәқыйқый, нелердиң хұрметли, нелердиң хәк, нелердиң пәк, нелердиң унамлы, нелердиң мақтауға турарлы, және де, нениң жақсы хәм нениң алғысқа ылайықлы екенин терең ойлаңлар. ⁹ Меннен нелерди үйренип, қабыл етип, еситип хәм көрген болсаңыз, соларды ислендер. Сонда тынышлық бериуши Қудайдың Өзи сизлер менен бирге болады.

* 4:3 Сизигус деген ат «хәқыйқый жолдасым» дегенди аңлатады.

** 4:3 *Өмир китабы* – мәңгилик өмирге ийе болғанлардың атлары жазылған Қудайдың китабы.

Павелдің миннетдаршылығы

¹⁰ Маған енди және ғамхорлық көрсетип атырғаныңыз ушын, мен Ийемизге алғыс айтып, қатты қуғанаман. Әлбетте, сизлер бұрын да маған ғамхорлық қылыұды ойлайтуғын единаз, бирақ бұған мүмкиншилик жоқ еди. ¹¹ Мен бул сөзлерди мениң бир мүтәжлигим болғанлықтан айтып атырған жоқпан. Өйткени мен хәр қандай жағдайда да барыма қанаат етиўге үйренгенмен. ¹² Жоқшылықта да, молшылықта да жасаўдың не екенин билемен. Хәр қандай аўхалда да: тоқшылықта хәм ашлықта, молшылықта хәм мүтәжликте жасаўдың сырын үйрендим. ¹³ Маған күш-қуат беретуғын Ийса Масих пенен бирге хәмме нәрсени ислей аламан.

¹⁴ Деген менен, сизлер мениң қыйыншылықларымды бөлисип, жақсы иследиңлер. ¹⁵ Хәй филиплилер, сизлерге биринши рет Хош Хабарды жәриялап, Македониядан шыққан ўақтымда басқа жәмәәтлер емес, ал тек сизлер ғана мениң менен алыс-берис қылғаныңызды өзлериңиз де билесизлер. ¹⁶ Мен Салоникада болған ўақтымда да сизлер бир неше мәртебе маған мүтәж нәрселеримди жеткиздиңлер. ¹⁷ Мен буны сизлерден бир зат алмақшы болып емес, ал сизлердиң есабыңызда руўхый жемис көбейсин деп айтып атырман. ¹⁸ Менде хәмме нәрсе бар, хәтте, артып та атыр. Епафродит арқалы жиберген нәрселериңизди алғанлығым себепли, хеш мүтәжлигим қалмады. Бул нәрселер – хош ийисли түтетки хәм Қудай унатып қабыл ететуғын қурбанлық. ¹⁹ Мениң Қудайым сизлердиң хәр бир мүтәжлигиңизди Масих Ийса арқалы Өзиниң салтанатлы байлығы менен қандырады. ²⁰ Әкемиз Қудайға мәнгиге данқ болсын! Аўмийин.

Соңғы сәлемнама хәм тилек

²¹ Масих Ийсаға тийисли болған барлық исениўшилерге* сәлем айтыңлар. Жанымдағы туўысқанлар сизлерге сәлем айтып атыр. ²² Барлық исениўшилер**, әсиресе Рим патшасы-Қайсардың сарайындағылар сизлерге сәлем айтып атыр.

²³ Ийемиз Ийса Масихтың мийрими руўхыңызға яр болсын!

---

* 4:21 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

** 4:22 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

Колосалыларға жазылған хат

Китап хақында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Колоса қаласындағы исениўши жәмәәтке жазған.

Колоса қаласы Азия үлкесиниң (хәзирги Туркияның қубла-батыс бөлеги) пайтахты Ефес қаласынан 160 шақырым узақлықта жайласқан кишкене таўлы қала еди. Бул жердеги исениўши жәмәәт қала турғыны болған Епафрас деген адам арқалы пайда болған еди (Колоса. 1:7). Епафрас Хош Хабар себепли Римде қамақта болған Павелге барып, оған Колосада жалған тәлийматлардың бар екенин айтып берди. Бул жалған тәлийматларды үйретиўшилер исениўши адам Ийсаға исениўден тысқары яхудийлердиң үрп-әдетлерин орынлаўы, бул дүньяға тийқарланған философияларға бойсыныўы, периштелерге сыйыныўы, айрықша күнлерди белгилеўи хәм ишип-жеўден өзин тыйыўы тийис, деп тәлим берди.

Бирақ Павел өз хатында бул жалған тәлийматлардың мәниссиз екенин айтып, исениўши адамның Ийса Масих пенен тығыз байланыста болыўының жеткиликли екенин нәсиятлайды. Өйткени қудайлық тәбияттың толылығына ийе болған Масих себепли, исениўшилер Масихтың толылығына ийе екенин түсиндиреди. Қудайдың Өз Улы Ийса арқалы аспан хәм жердегилерди Өзи менен жарастырғанын айтады хәм хаттың ақырғы бабында исениўшилер қалай жасаў кереклиги хақында сөз етеди.

Биринши бап

Сәлемнама

¹Қудайдың кәлеуі менен Масих* Ийсаның елшиси болған мен, Павелден хәм туўысканымыз Тимофейден, ²Колоса қаласындағы исениўшилерге**, яғный Масихқа садық болған туўысқанларымызға сәлем! Әкемиз Қудай сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин!

Павелдің Қудайға шүкирлик билдириуі хәм дуға етиуі

³Сизлер ушын дуға еткенимизде, Ийемиз Ийса Масихтың Әкеси – Қудайға бәрқулла шүкирлик билдиремиз. ⁴Себеби сизлердің Масих Ийсаға деген исениминиңиз хәм пүткил исениўшилерге*** деген сүйиспеншилигиниңиз хаққында еситтик. ⁵Сизлердің бул исениминиңиз хәм сүйиспеншилигиниңиз аспанда сизлер ушын сақлаўлы турған үмитке негизленген. Сизлер усы үмит хаққында хақыйқат сөзлери, яғный Хош Хабар аркалы еситкенсизлер. ⁶Бул Хош Хабар сизлерге де жетип келди. Ол пүткил дүнья бойлап адамларды жақсылыққа жетелеп, тарқалмақта. Сол сыяқлы, сизлер Қудайдың мийрими хаққында еситип, Оның хақыйқатын билип алған күниңизден баслап, Хош Хабар сизлерди де жақсылыққа жетелеп, тарқалмақта.

⁷Сизлер Хош Хабар хаққында бизлер менен бирге хызмет ететүғын сүйикли Епафрастан тәлим алдыңлар. Усы Епафрас – сизлер ушын мийнет етип атырған Масихтың садық хызметшиси. ⁸Сизлердің Мухаддес Руўтан**** алған сүйиспеншилигиниңиз хаққында да бизлерге ол билдирди.

⁹Сол себептен усылар хаққында еситкен күнимизден баслап, бизлер де сизлер ушын үзликсиз дуға етип, Қудайдың кәлеуін пүткил руўхый даналық хәм түсиник пенен толық билиуиңиз ушын сорап атырмыз. ¹⁰Бизлер және сизлердің Ийемизге ылайықлы болып жасауыңыз, Оны хәр тәреплеме ырза қылып, хәр бир жақсы исте жемис бериуиңиз хәм Қудайды билиуде өсип барыуыңыз ушын да дуға етип атырмыз. ¹¹⁻¹²Оның уллылығының қудиретинен толық күш-қуўат алып, хәмме нәрсеге сабырлылық пенен шыдай алыуыңыз

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

** 1:2 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

*** 1:4 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

**** 1:8 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

ушын хәм Қудай Әкемизге қуўаныш пенен шүқирлик ете алыўыңыз ушын да бизлер дуўа етип атырмыз. Қудай Әкемиз бизлерди нурдағы мухаддеслердің* мийрасына шерик болыўға миясар қылды. ¹³ Қудай бизлерди қараңғылықтың ҳүқимдарлығынан қутқарып, сүйикли Улының Патшалығына көширди. ¹⁴ Бизлер Қудайдың Улының қаны аркалы қутқарылдық, яғный гүналарымызға кеширим алдық.

***Масихтың Өзлиги
хәм Оның хызмети***

¹⁵ Қудайдың Улы болған Масих көзге көринбейтуғын Қудайдың қандай екенин көрсетеди хәм Ол жаратылған хәмме нәрседен бұрын бар болған. ¹⁶ Өйткени аспандағы хәм жердеги көзге көринетуғын хәм көзге көринбейтуғын нәрселердің хәммеси Масих тәрпинен жаратылған: тахтлар, ҳүқимдарлықлар, хәқимшилиқ хәм бийликлер, хәмме нәрсе Ол арқалы хәм Ол ушын жаратылды. ¹⁷ Масих хәмме нәрседен бұрын бар болған хәм хәмме нәрсе Ол себепли бар болып турыпты. ¹⁸ Масих – исениўшилер жәмәетинин, яғный Өз денесиниң басы хәм жәмәәттің тийкары. Ол хәмме нәрседен жоқары болыў ушын, өлилер ишинен биринши болып тирилди. ¹⁹ Себеби Қудай Өзиниң пүткил толылығының Онда болыўын мақул көрди. ²⁰ Масихтың атанақ ағаштағы қаны арқалы тынышлық орнатып, Қудай Ол арқалы жер хәм аспандағылардың барлығын Өзи менен жарастырыўды кәледи.

²¹ Сизлер бир ўақытлары жаман ис-хәрекетлериңиз себепли, кеўиллериңиз бенен Қудайға жат хәм душпан едиңлер. ²² Енди болса, Қудай сизлерди Өзиниң алдында мухаддес, кемшилиқсиз хәм айыпсыз қылып қойыў ушын, Масихтың денесиниң өлими арқалы сизлерди Өзи менен жарастырды. ²³ Тек ғана исенимде бәрқулла турақлы хәм беккем болып, өзлериңиз еситкен Хош Хабардың үмитинен таймасаңыз болғаны. Мен, Павел, аспан астындағы пүткил адамзатқа жәрияланған усы Хош Хабардың хызметшиси болдым.

***Павелдиң исениўшилер жәмәәтине
қылған хызмети***

²⁴ Хәзир мен сизлер ушын азап шегип атырғаныма қуўанышлыман. Өйткени Масихтың көрген қыйыншылықларының жетпеген мөлшерин Оның денеси болған исениўшилер жәмәәти ушын мен өз денем менен азап шегип толтырып атырман. ²⁵ Қудайдың маған

---

* 1:11-12 Яғный: исениўшилердин.

берген тапсырмасы бойынша Оның сөзін сизлерге толық жеткізіуі үшін, мен исениушілер жәмәетиниң хызметшиси болдым. ²⁶ Қудайдың Хош Хабары өткен әсирлер менен әуладларда жасырын тугылды. Бірақ енди усы сыр Оның мухаддеслерине* аян болды. ²⁷ Бул сырдың баска миллетлер үшін да қаншелли уллы хәм бай екенін Қудай Өз мухаддеслерине билдириуіди уйғарды. Усы сыр — уллылыққа ерисиуіге үмит беретугын ишинизде жасаушы Масих. ²⁸ Бизлер усы Масих ҳаққында хәммеге жәриялап атырмыз. Масих пенен қатнаста болған хәр бир адамды Қудайға жетилискен қылып усынууі үшін, бизлер хәр бир адамды ескертип, толық даналық пенен тәлим бермектеміз. ²⁹ Масихтың қудирети менен менде хәрәкет етиуіши күш бойынша, мен де бул мақсет үшін бар күшимди салып мийнет етпектемен.

Екинши бап

¹ Мен сизлер үшін, сондай-ақ, Лаодикиядағылар хәм мени жүзбе-жүз көрмегенлердиң хәммеси үшін қаншелли ғайрат салып атырғанымды билиуіңизди қәлеймен. ² Мениң усы ғайрат салыуымның мақсети — сизлердиң кеуиллериңиз жубаныш тауып, сүйиспеншилик пенен бирлесиуіңизден ибарат. Солай етип, сизлер минсиз түсиниктен пайда болатугын кәмил исеним менен, Қудайдың сыры болған Масихты билип аласызлар. ³ Масихта ақыл-даналықтың пүткил ғәзийнеси жасырылған. ⁴ Буны мен хеш кимниң сизлерди майлы тил менен алдап кетпеуі үшін айтып атырман. ⁵ Себеби мениң өзим араңызда жоқ болсам да, рухым сизлер менен бирге болып, араңыздағы тәртипти хәм Масихқа деген исенимиңиздиң беккемлигин көрип, кууанып атырман.

Масих пенен қатнаста болып жасау

⁶ Сонлықтан Масих Ийсаны Ийемиз деп қабыл еткен болсаңыз, Оның менен тығыз қатнаста болып жасаңлар. ⁷ Онда тамыр жайып хәм тикленип, өзлериңиз үйренгендей, исенимде беккемленип барыңлар хәм Қудайға сансыз шүкирлик билдириңлер. ⁸ Сақ болыңлар! Масихқа емес, ал адамлардың үрп-әдетлерине хәм бул дүньядағы мәниссиз қағыйдаларға тийкарланған философия, бос хәм өтирик сөзлер менен хеш ким сизлерди олжа етпесин. ⁹ Өйткени қудайлық тәбияттың пүткил толылығы Масихтың денесинде жасайды. ¹⁰ Сизлер

---

* 1:26 Яғный: исениушілерге.

де хәр қандай хәкимшилик хәм бийликтің басы Масих пенен қатнаста болып, усы толылыққа еристиңиз.

¹¹ Сизлер Масих пенен қатнаста болып, сүннет етилдиңиз. Бул сүннет адамның қолы менен қылынатуғын сүннет емес, ал Масих тәрепинен исленген сүннет болып, усы арқалы гүнакар тәбиятыңыз кесип тасланады. ¹² Суўға шомылдырылғаныңызда Масих пенен бирге көмилдиңлер хәм Оны өлимнен тирилткен Қудайдың күшине исенип, сол ўақытта Оның менен бирге тирилдиңлер. ¹³ Сизлер гүналарыңыз хәм гүнакар тәбиятыңыздың* сүннетсизлиги себепли өли едиңлер, бирақ Қудай сизлерди Масих пенен бирге тирилтти. Ол барлық гүналарымызды кеширди. ¹⁴ Мухаддес Нызам талаплары бойынша бизлерге қарсы айып тағып, хәким белгилейтуғын хужетти Қудай өширди хәм оны атанақ ағашқа шегелеп, жоқ қылды. ¹⁵ Ол руўхый хәкимлер менен бийлеўшилерди қуралсыздандырды. Оларды Масихтың атанақ ағаштағы өлими арқалы жеңип, көпшиликтің көз алдында маскара етти.

***Жалған тәлийматлардан
сақ болыңлар!***

¹⁶ Солай етип, жейтуғын хәм ишетуғын нәрселерге, байрамға, жана айға ямаса дем алыс күнине байланыслы хеш ким сизлерди хәким етпесин. ¹⁷ Булар тек келиўи тийис нәрсениң көленкеси, ал хәқыйқатлық болса Масихта. ¹⁸ Жалған кишипейилликтен хәм периштелерге сыйыныўдан ләззет алатуғын хеш ким сизлерди сыйыңыздан айырмасын. Олар тек өзлери көрген аянларға ғана берилип, өз гүнакар тәбиятының ақылы менен себепсиз көкирек көтереди. ¹⁹ Бундайлар исениўшилер жәмәетиниң басы болған Масих пенен байланысты үзген. Әне усы бастан пүткіл дене буўын хәм синирдин жәрдеми менен күш алып хәм бирлесип, Қудайдың қәлеген жолы менен өсип барады.

²⁰⁻²¹ Егер сизлер Масих пенен бирге бул дүньяның мәниссиз қағыйдалары ушын өлген болсаңлар, онда неге бул дүньяға тийисли адамлар сыяқлы: «Услама», «Жеме» хәм «Қол тийгизбе» деген қағыйдаларға қулақ асасыз? ²² Бундай қағыйдалардың хәммеси қолланыў арқалы жоқ болатуғын нәрселерге байланыслы болып, адамлардың буйрық хәм тәлийматларына тийкарланған. ²³ Аўа, бул қағыйдалар жалған диндарлық, жалған кишипейиллик хәм денени қыйнаў бойынша ақыллыдай болып көринеди. Бирақ гүнакар тәбияттың қәлеўлерин жүўенлеўде олардың хеш қандай пайдасы жоқ.

---

* 2:¹³ Сөзбе-сөз: денениздин.

Үшінші бап

Масих пенен болған жаңа өмир

¹ Солай етип, Масих пенен бирге тирилген болсаңыз, онда аспандағы нәрселерди излеңлер. Масих сол жерде, Қудайдың оң жағында отырыпты. ² Жердеги емес, ал аспандағы нәрселерди ойлаңлар. ³ Себеби сизлер дүнья ушын өлгенсизлер хәм жаңа өмириңиз Масих пенен бирге Қудайда жасырылған. ⁴ Өмириңиз болған Масих келгенде, сизлер де Оның менен бирликте салтанат пенен көринесиз.

⁵ Сонлықтан өзлериңиздеги жерге тийисли болған жаман әдетлерди: бузыкшылық, харамылық, нәпсиқумарлық, жаман қәлеўлер хәм нәпсиқаўлық болған бутқа табыныўшылықты жоқ қылыңлар. ⁶ Булар себепли, сөзге кулак аспайтуғынларға Қудайдың ғәзеби келеди. ⁷ Бурын сизлер де усындай адамлардың арасында жасағаныңызда, сондай ис-хәрекетлерди иследиңлер. ⁸ Бирақ енди хәммесин: ашыў, ғәзеп хәм жек көриўшиликти қойыңлар. Аўзыңыздан хеш қандай өсек хәм сөгис сөз шықпасын. ⁹ Бир-бириңизге өтирик сөйлеменлер. Өйткени сизлер ески тәбиятыңызды оның жаман ислери менен таслап, ¹⁰ жаңа тәбиятқа ийе болдыңлар. Бул жаңа тәбиятқа ийе адам Қудайды толық билиў ушын, өз Жаратыўшысына уксап барады. ¹¹ Солай етип, жана тәбиятқа ийе адамлар арасында грек хәм яхудий, сүннетли хәм сүннетсиз, варвар* хәм скиф**, кул хәм азат адам болып бөлиниў жоқ. Ал ең әхмийетлиси, хәмме исениўшилерде жасайтуғын тек Масих ғана бар.

¹² Қудайдың таңлап алған мухаддес хәм сүйикли адамлары сыпатында рехимлилик, жақсылық, кишипейиллик, мүләйимлилик хәм сабырлылық пенен жасаңлар. ¹³ Бир-бириңизге шыдамлы хәм кеширимли болыңлар. Егер ким де ким биреўден өкпели болса, Ийемиздиң сизлерди кеширгени сыяқлы, сизлер де бир-бириңизди кеширеңлер. ¹⁴ Булардың хәммесине қосымша сүйиспеншилик пенен жасаңлар. Ол минсиз бирликке еристиреди. ¹⁵ Жүреклериңизде Масихтың тынышлығы хәкимдарлық етсин. Сизлер бир денениң мүшелери болып, усы тынышлыққа шақырылдыңыз. Және де, шүкирлик билдириңлер. ¹⁶ Масихтың сөзи пүткил байлығы менен ишиңизде жасасын. Бир-бириңизге толық даналық пенен тәлим берип,

* 3:11 *Варвар* – сол заманларда грек тилин билмейтуғын адамлар усылай деп аталған. Бул сөздиң мәніси «жат адам» дегенди аңлатады.

** 3:11 *Скиф* – әйиемде Қара тениздиң арқа-шығысында жасаған көшпели халық. Бул халық сол заманларда саўатсыз хәм жабайы халық болып саналған.

ақыл-нәсият етиңдер. Қудайға шүкірлік билдирип, Оған Забур жырларын, алғыс-мақтау қосықтарын хәм Мухаддес Руұхтың илхамы менен жазылған қосықтарды шын жүректен айтыңлар. ¹⁷Сөзиңиз ямаса исиңиз бенен қылған хәр бир нәрсени Ийемиз Ийсаның аты ушын, Ол арқалы Әкемиз Қудайға шүкірлік етип ислеңдер.

Хожалықтағы қатнасықлар ҳаққында

¹⁸Хәй хаяллар, күйеўлериңизге бойсыныңлар. Бул Ийемизге тийисли болған хаялларға минәсип. ¹⁹Хәй күйеўлер, хаялларыңызды сүйиңдер. Оларға копал қатнаста болманлар. ²⁰Хәй балалар, хәмме нәрседе ата-аналарыңыздың сөзин тыңланлар. Себеби бул Ийемизге унайды. ²¹Хәй әкелер, руұхы түспеўи ушын, балаларыңыздың ашыўын келтирмендер. ²²Хәй куллар, дүньядағы хожайыңларыңызға хәмме нәрседе бойсыныңлар. Буны тек оларға жағыныў ушын көзабаға емес, ал Ийемизден қорқып, шын жүректен ислеңдер. ²³⁻²⁴Ийемизден сыйлық ретинде мийрас алатуғыныңызды билип, не ислесеңиз де адамлар ушын емес, ал Ийемиз ушын ислеп атырғандай болып, шын жүректен ислеңдер. Өйткени сизлер Ийемиз Масихқа хызмет етип атырсызлар. ²⁵Нахақ ис ислеген адамға нахақлығына ылайық қайтарылады. Қудай хеш кимди айырмайды.

Төртинши бап

¹Хәй хожайыңлар, аспанда сизлердиң де Ийеңиз бар екенин биллип, кулларыңызға әдиллик хәм теңлик пенен қатнас жасанлар.

Ақыл-нәсиятлар

²Бәрқулла дуўа етиңдер. Дуўа еткениңизде шүкірлік билдирип, сергек болыңлар. ³Бизлер ушын да дуўа етиңдер: Масихтың сыры ҳаққында Өз сөзин жәриялай алыўымыз ушын, Қудай бизлерге жол ашсын. Мен усы сыр ушын тутқындаман. ⁴Бул сырды тийисли түрде, түсиникли етип айта алыўым ушын да дуўа етиңдер.

⁵Ұақыттан жақсы пайдаланып, жәмәәттиң сыртындағы адамларға ақыллылық пенен қатнас жасаңлар. ⁶Сөзиңиз хәмме ўақытта жағымлы хәм дузлы болсын. Сонда сизлер хәр бир адамға қалай жуўап берий кереклигин билип аласызлар.

Соңғы сәлемнама

⁷Ийемизге мениң менен бирге хызмет ететуғын исенимли хызметши болған сүйикли туўысқаньмыз Тихик мен туўралы хәмме хабарды сизлерге билдиреди. ⁸Мине, мен усы мақсет пенен оны сизлерге

жиберип атырман. Ол хал-жағдайымызды билдирип, сизлердің ке-
ўиллериңізге жубаныш береді. ⁹Тихик пенен бирге жерлесиңіз, ис-
енимли хәм сүйикли туўысқанымыз болған Онисимди де жиберип
атырман. Олар сизлерге бул жерде болып атырған барлық ўақыялар
хаққында айтып береді.

¹⁰Мениң менен бирге қамақта отырған жолдасым Аристарх хәм
Барнабаның аталас иниси Марк сизлерге сәлем айтып атыр. Сизлер
Марк хаққында нускаў алған едіңлер: егер ол сизлерге барса, оны
қабыл етиңлер. ¹¹Юстус деп аталатуғын Ешу да сизлерге сәлем ай-
тып атыр. Яхудийлер ишинен тек усылар ғана мениң менен бирге
Қудайдың Патшалығы ушын хызмет етпекте. Олар маған жубаныш
болды. ¹²Масих Ийсаның хызметшиси болған жерлесиңіз Епафрас
сизлерге сәлем айтып атыр. Сизлерди Қудайдың хәр бир еркине то-
лық исенсин хәм минсиз адамлар болсын деп, ол сизлер ушын бар
күши менен үзликсиз дуўа етип атыр. ¹³Сизлер ушын хәм Лаодикия
менен Ераполда болғанлар ушын, оның көп мийнет еткенине мен
гўаман. ¹⁴Сүйикли шыпакер Лука менен Димас та сизлерге сәлем
айтып атыр.

¹⁵Лаодикиядағы туўысқанларға, Нимфаға хәм оның үйіндеги жә-
мәәтке сәлем айтыңлар. ¹⁶Бул хат араңызда оқылғаннан соң, оны
Лаодикия жәмәәтинде де оқытың. Сизлер де Лаодикиядан келген
хатты оқыңлар. ¹⁷Архипке мынаны айтып қойыңлар: «Ийемизден
қабыл еткен хызметинди орынлаўға инталы бол!»

¹⁸Мен, Павел, бул сәлемнаманы өз қолым менен жазып атырман.
Мениң тутқынлығымды умытпаңлар. Қудайдың мийрими сизлерге
яр болсын!

Салоникалыларға жазылған бірінші хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Салоника қаласындағы исениўши жәмәәтке жазған еди.

Салоника қаласы Македония үлкесиниң орайлық қаласы еди. Салоникадағы исениўши жәмәәт Павелдиң екинши сапарының ўақтында Павел арқалы пайда болған еди (Елш. исл. 17:1-9).

Павелдиң бул хатты жазғандағы мақсети – сол жердеги жақында исенген адамларды қоллап-қуўатлаў еди. Павел өз хатында өзлерине үйретилген нәрселерди сақлағаны ушын хәм куўдалаўлар ўақтында исенимде беккем тұрғаны ушын Салоникадағы исениўшилерди мақтап, оларды жигерлендиреди. Деген менен, Ийемиз Ийсаның екинши мәртебе келиўине байланыслы надурыс пикирлерге ийе адамлар бар екенин еситип, Ийемиз Ийсаның дүньяға екинши мәртебе келиўи алдынан қандай ўақыялар жүз беретуғыны ҳаққында айтады. Және де, сол күнди күтип жүрген адамлардың күнделикли өмирде Қудайға унамлы өмир сүриў кереклигин нәсият етеди.

Биринши бап

¹Әкемиз Қудайға хәм Ийемиз Ийса Масихқа* тийисли болған Салоника исениўшилериниң жәмәәтине, Павел, Сила хәм Тимофейден сәлем! Сизлерге Қудайдың мийрими хәм тынышлығы яр болсын!

Салоникалылардың үғили исеними

²Дуға еткенимизде сизлерди тилге алып, бәрқулла хәммениз ушын Қудайға шүкирлик билдиремиз. ³Қудай Әкемиздиң алдында исенимиңиздиң жемиси болған ис-хәрекетинизди, сүйиспеншилигинизге тийкарланған мийнетиңизди хәм Ийемиз Ийса Масихқа деген үмитиңизден пайда болған шыдамлылығыңызды үзликсиз еске аламыз.

⁴Қудай сүйген туўысқанларым! Оның сизлерди таңлап алғанын бизлер билемиз. ⁵Себеби сизлерге жәрияланған Хош Хабар тек сөз бенен ғана емес, ал құдирет, Мухаддес Руўх** хәм толық исеним менен жеткизилди. Сизлердиң пайдаңыз ушын араңызда қалай жасағанымызды билесизлер. ⁶Көп азап-ақыретлерге қарамай, сизлер Мухаддес Руўхтың берген куўанышы менен Қудайдың сөзин қабыл етип, бизлерге хәм Ийемизге еликлеўшилер болдыңлар. ⁷Солай етип, Македония хәм Ахаядағы пүткил исениўшилерге сизлер үлги болдыңлар. ⁸Өйткени Ийемиздиң сөзи сизлерден тарқап, Қудайға деген исенимиңиз хәкқында хабар тек Македония хәм Ахаяға емес, ал хәмме жерге жетип барды. Сонлықтан бизлердиң бул хәкқында бир нәрсе айтыўымызға хәжет қалмады. ⁹Себеби олардың өзлери бизлерди қаншелли жақсы қабыл алғаныңызды хәм хәкыйкый тири Қудайға хызмет етиў ушын қалай бутларды таслап, Қудайға қайтканыңызды айтып берди. ¹⁰Және бизлерди келешектеги қәхәрли жазадан қутқаратуғын Қудайдың Өзи өлимнен тирилткен Улы Ийсаның аспаннан келиўин күтип атырғаныңызды да олар сөз етти.

Екинши бап

Павелдиң Салоникадағы хызмети

¹Туўысқанлар! Сизлерге болған сапарымыздың босқа кетпегенин өзлериңиз де билесиз. ²Бирақ өзлериңизге мәлим, буннан алдын

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыўшы.

** 1:5 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

Филипте азап шегип, маскараланыўға дуўшар болған едик. Деген менен, күшли карама-қарсылықларға карамастан, Қудайдың Хош Хабарын сизлерге жәриялаў ушын, бизлер Қудайымыздан мәртлик алып туратуғын едик. ³Өйткени бизлердің ақыл-нәсиятымыз өтирик ямаса напәк нийет хәм хийлеге негизленбеген еди. ⁴Керисинше, Қудай бизлерди минәсип көрип, бизлерге Хош Хабарды исенип тапсырды. Сонлықтан бизлер адамларға емес, ал кеўиллеримизди сынайтұғын Қудайға унаў ушын Хош Хабарды жәриялап жүрмиз. ⁵Хабарыңыз бар, бизлер хеш қашан жағымпазлық сөзлери ямаса пайдакүнемлик нықабы менен келмедик. Қудай буған гүә. ⁶Және бизлер хеш кимнен: я сизлерден, я басқалардан хұрмет-мақтаў излеп жүрген жокпыз.

⁷Масихтың елшилери сыпатында сизлерге аўырманлық салыўымызға болар еди. Бирақ, балаларына ғамхор болған ана сыяқлы, сизлерге мүләйим болдык. ⁸Сизлерди усылай жақсы көрип, сизлерге тек Қудайдың Хош Хабарын емес, ал өз жанларымызды бериўге де қайыл едик. Себеби сизлер бизлер ушын соншелли қәдирли едіңиз. ⁹Туўысқанлар! Бизлердің аўыр мийнетимиз хәм қыйыншылықларымыз ядыңызда. Хеш бириңизге аўырманлығымыз түспеўи ушын, күни-түни мийнет етип, сизлерге Қудайдың Хош Хабарын жәрияладык.

¹⁰Сиз исениўшилердің алдында қандай мухаддес, хақ хәм кемшиликсиз болып жасағанымызға сизлер де, Қудай да гүә. ¹¹Хабарыңыз бар, бир әке өз балаларына қандай қатнас жасаса, бизлер де сизлердің хәр бириңизге сондай қатнас жасадык. ¹²Сизлерге ақыл-нәсият хәм жубаныш берип, Өз Патшалығына хәм салтанатына шақырған Қудайға ылайықлы жасаўды өтиниш еттик.

¹³Бизлер Қудайға және бир нәрсе ушын үзликсиз шүкирлик етемиз. Өйткени сизлер Қудайдың сөзин бизлерден еситип қабыл еткеніңизде, буны адамның сөзи сыпатында емес, ал Қудайдың сөзи сыпатында қабыл еттинлер. Бул сөз хақыйқаттан Қудайдың сөзи болғанлықтан, сиз исениўшилерде хәрекет етпекте. ¹⁴Себеби туўысқанлар, сизлер Масих Ийсаға тийисли болған Яхудиядағы Қудайдың жәмәәтлерине еликлеўшилер болдыңлар. Олар яхудийлерден қандай азап-ақырет көрген болса, сизлер де өз миллетиңизден сондай азап-ақырет көрдинлер. ¹⁵Ийемиз Ийсаны хәм пайғамбарларды өлтирген яхудийлер бизлерди де қуўып шығарды хәм олар Қудайды нарийза қылып, пүткил адамларға душпанлық ислеп атыр. ¹⁶Басқа миллетлердің қутқарылыўы ушын, бизлердің сөйлеўимизге олар тосқынлық жасап, хәр қашан өз гүналарының мөлшерин толтырып атыр. Бирақ олар ақырында Қудайдың ғәзбине ушырайды.

***Павелдің салоникалыларға
деген сағыншы***

¹⁷Туұысқанлар, сизлерден аз ұақытқа айра түсирилип, өзлеримиз алыста болсақ та, кеўиллеримиз сизлер менен бирге еди. Сизлерди жүдә сағынып, дийдар көрисиўге қатты тырыстық. ¹⁸Сонлықтан сизлерге барғымыз келип, әсиресе мен, Павел, бир неше мәрте бармақшы болғанымда, шайтан бизлерге кесент етти. ¹⁹Бизлердің үмитимиз, қуўанышымыз хәм Ийемиз Ийса келгенде, Оның алдында кийетуғын мақтаў тажымыз не? Сизлер емессиз бе? ²⁰Аўа, мактанышымыз хәм қуўанышымыз сизлерсиз.

Үшинши бап

¹Солай етип, бизлер артық шыдай алмай, Афинада жалғыз қалыўды уйғардық. ²Исенимиңизди беккемлеп, сизлерди жигерлендириў ушын, Масихтың Хош Хабарын жәриялайтуғын Қудайдың хызметшиси, туұысқанымыз Тимофейди сизлерге жибердик. ³Азап-ақыретлер себепли хеш ким исенимде силкинбесин деп, бизлер усылай иследик. Азап шегіў тәғдиримизге жазылғаны өзлериңизге мәлим. ⁴Өйткени сизлер менен бирге болғанымызда, азап шегетуғынымызды алдын айтқан едик. Хабарыңыз бар, айтқанымыздай анық солай болды да. ⁵Сонлықтан мен де артық шыдай алмай, азғырыўшы сизлерди азғырып, мийнетимиз босқа кетпесин деп, исенимиңиздин жағдайын билиў ушын Тимофейди сизлерге жибердим.

***Салоникадан келген
қуўанышлы хабар***

⁶Бирақ, сизлердин жаныңыздан бизлерге жаңа ғана қайтып келген Тимофей сизлердин исенимиңиз хәм сүйиспеншилигиңиз хақында қуўанышлы хабар алып келди. Бизлерди бәрқулла жақсы ой менен еске алып, бизлердин сизлерди сағынғанымыздай, сизлердин де бизлерди сағынып атырғаныңызды айтып берди. ⁷Сол себептен туұысқанлар, қыйыншылықлы хәм азап-ақыретли жағдайда сизлердин исенимиңиз себепли жигерленип қалдық. ⁸Себеби сизлер Ийемиз бенен беккем байланыста болсаңыз, бизлердин жанымыз жай табады. ⁹Қудайымыздың алдында сизлер себепли алған барлық қуўанышымыздың есесин Оған қанша шүкирлик айтып қайтарсақ та аз. ¹⁰Сизлер менен жүзбе-жүз көрисиў ушын хәм исенимиңиздеги жетиспеген нәрселерди толықтырыў ушын, күни-түни бар күшимиз бенен дуўа етип атырмыз.

¹¹Әкемиз Қудайдың Өзи хәм Ийемиз Ийса сизлерге барыўға жолымызды ашсын! ¹²Ийемиз бир-бириңизге хәм пүткил адамларға деген сүйиспеншилигинизди бизлердиң сизлерге деген сүйиспеншилигимиз сыяқлы көбейтип арттырсын! ¹³Солай етип, Ийемиз Ийса Өзиниң пүткил мухаддеслери* менен келгенде, Әкемиз Қудайдың алдында мухаддесликте кемшиликсиз болыўыңыз ушын, жүреклериңизди беккемлесин.

Төртинши бап

Қудайға унайтуғын өмир

¹Енди болса, туўысқанлар, Қудайға унаў ушын қалай жасаў кереклигин сизлер бизлерден үйрендиңиз. Хәзир усылай жасап атырсыз да. Бул исте және де алға илгерилеўиңизди Ийемиз Ийсаның аты менен сизлерден өтиниш етип сораймыз. ²Өйткени Ийемиз Ийсаның бийлиги менен сизлерге қандай жол-жорықларды бергенимизди өзлериңиз билесизлер.

³Қудайдың ерки – сизлердиң мухаддес болыўыңыздан ибарат. Яғный, Ол сизлердиң жынысый бузықшылықтан аўлақ жүриўиңизди, ⁴хәр бириңиздиң өз денесин қәдирлеп, мухаддес қылып сақлаўын** ⁵хәм Қудайды билмейтуғын бутқа табыныўшылар сыяқлы бузық қәлеўлерге берилмеўин қәлейди. ⁶Хеш ким усындай исте туўысқанна қыянет етип, харамылық ислемесин. Бурын сизлерге айтқанымыз хәм ескерткенимиздей, Ийемиз бундай барлық ислер ушын адамларды жазалайды. ⁷Себеби Қудай бизлерди харам болып жасаў ушын емес, ал мухаддес болып жасаў ушын шақырды. ⁸Солай етип, бул жол-жорықты қабыл алмаған адам адамды емес, ал Мухаддес Руўхын сизлерге берген Қудайды қабыл алмаған болады.

⁹Бирақ туўысқанлық сүйиспеншилиқ ҳаққында биреўдиң сизлерге бир нәрсе жазыўына ҳәжет жоқ. Өйткени бир-бириңизди сүйиўди сизлер Қудайдан үйрендиңлер. ¹⁰Сизлер ҳақыйқаттан да пүткил Македониядағы туўысқанлардың хәммесин сүйесизлер. Туўысқанлар, бул исте және де алға илгерилеўиңизди сизлерден өтиниш етемиз. ¹¹Және де, сизлерге жол-жорық бергенимиздей, тыныш өмир сүриўди, өз исинизге кеўил бөлиўди хәм қолларыңыз бенен мийнет етиўди мақсет етип қойыңлар. ¹²Солай етип, сизлер жәмәәттен тыс адамлардың алдында хұрмет-иззетли өмир сүресизлер хәм хеш кимнен фәрезли болмайсызлар.

* 3:13 Яғный: Ийсаға исениўшилер.

** 4:4 Ямаса: өз ҳаялы менен мухаддес хәм хадал қатнаста болыўды билиўин.

Ийсаның қайта келиуі

¹³Туұысқанлар! Үмитсиз жасайтуғын басқа адамлар сыяқлы қайғырмауыңыз ушын, бул дүньядан көз жумғанлар хаққында сизлердің хабарсыз қалыуыңызды қәлемеймиз. ¹⁴Себеби бизлер Ийсаның өлип, қайта тирилгенине исенемиз. Сол сыяқлы, Ийсаға исенип, бул дүньядан көз жумғанларды Қудай Оның менен бирге қайта алып келетуғынына да исенемиз. ¹⁵Ийемиздің сөзине тийкарланып, сизлерге мынаны билдиремиз: хәзир тири болып жасап атырған бизлер, яғный Ийемиз келемен дегенше тири жүретуғынлар бул дүньядан көз жумғанлардан хеш артық емеспиз. ¹⁶Өйткени Ийемиздің Өзи буйырған бәлент дауыс, бас периштениң сести хәм Қудайдың кәрнайы менен аспаннан келгенде, дәслеп Масихқа исенген өлилер тириледі. ¹⁷Оннан соң, жасап атырған бизлер, яғный тири қалғанлар олар менен бирликте Ийемизди хаўада күтип алыу ушын, бултлар ишине алынып көтерилемиз. Солай етип, хәмме ўақыт Ийемиз бенен бирге боламыз. ¹⁸Мине, усы сөзлер менен бир-биринизди жубатынлар.

Бесинши бап

¹Туұысқанлар! Бул ўақыялардың ўақыт хәм мәўсимлери хаққында сизлерге жазыўдың кереги жоқ. ²Себеби Ийемиздің күни түнде урының келиуі сыяқлы келетуғынын сизлер анық билесизлер. ³Адамлар: «Хәммеси тыныш хәм кәўипсиз», – дегенде, жүкли хаялды бирден толғақ тутқандай, олар тосаттан апатқа ушырап, қашып қутыла алмайды.

⁴Бирақ туұысқанлар, сизлер қараңғылықта болмағанлықтан, сол күн сизлерди уры түскендей ғапылда қалдырмайды. ⁵Сизлердин хәмменіз нурдың хәм күндиздің балаларысыз*. Бизлер түнге ямаса қараңғылыққа тийисли емеспиз. ⁶Сонлықтан басқалар сыяқлы уйықламайық, ояў хәм сергек болайық. ⁷Өйткени уйықлайтуғынлар түнде уйықлайды, мәс болатуғынлар да түнде мәс болады.

⁸Ал күндизге тийисли болған бизлер сергек болайық, исеним хәм сүйиспеншиликти саўыт қылып, қутқарылыўға деген үмитти басымызға дуўлыға қылып кийейик. ⁹Себеби Қудай бизлерди Өзиниң гәзевине ушырауымыз ушын емес, ал Ийемиз Ийса Масих арқалы қутқарылыўымыз ушын тайынлады. ¹⁰Тири болсақ та, өли болсақ та, бизлерди Өзи менен бирге жасасын деп, Ийса Масих

---

* 5:5 *Нур хәм күндиздің балалары* – Қудайдың балалары.

бизлер ушын өлди. ¹¹ Сонлықтан хәзир ислеп атырғаныңыздай, бир-бириңизди жигерлендирип, бир-бириңизди исенимиңизди бек-кемлей бериндер.

Соңғы ақыл-нәсиятлар
хәм сәлемнама

¹²Туұысканлар! Араңызда мийнет еткенлердин, яғный Ийемиздин жолында сизлерге жолбасшылық қылып, ақыл-нәсият бергенлердин қәдирин билиўиңизди сизлерден өтиниш етемиз. ¹³Ислеген ислери ушын оларды сүйип, шексиз хұрмет етиндер. Өз ара татыў жасаңлар. ¹⁴Сизлерге жалбарынамыз, туұысканлар, ис жақпасларға ескертиў жасап, жүрексизлерди жигерлендириңдер, күшсизлерге жәрдем берип, хәммеге сабырлы болыңлар. ¹⁵Абайлы болыңлар, хеш ким жаманлыққа жаманлық пенен жуўап қайтармасын. Керисинше, хәмме ўақытта бир-бириңизге хәм пүткил адамларға жақсылық ислеўге умтылыңлар.

¹⁶Бәрқулла қуўаныңлар. ¹⁷Тынбай дуўа етиндер. ¹⁸Қандай аўхал болса да, Қудайға шүкирлик билдириңдер. Өйткени Масих Ийсаға тийисли болған сизлерге деген Қудайдың ерки усылар. ¹⁹Мухаддес Руўхтың исин тоқтатпаңлар*. ²⁰Пайғамбаршылық сөзлерин** кем-ситпеңдер. ²¹Бирақ, хәмме нәрсени сынап көриңдер. Жақсылыққа жабысып алыңлар. ²²Хәр қандай жаманлықтан қашыңлар.

²³Тынышлық бериўши Қудайдың Өзи сизлерди толық мухаддес қылсын: пүткил руўхыңыз, жаныңыз хәм денеңизди Ийемиз Ийса Масихтың келиўине кемшиликсиз қылып сақласын. ²⁴Сизлерди шақырған Қудай садық, Ол усыны әмелге асырады.

²⁵Туұысканлар, бизлер ушын дуўа етиндер. ²⁶Барлық туұысканларды мухаддес поса менен сүйип, сәлем айтыңлар. ²⁷Бул хаттын хәмме туұысканларға оқып берилиўин Ийемиздин аты менен сизлерге қатаң түрде тапсыраман.

²⁸Ийемиз Ийса Масихтың мийрими сизлерге яр болсын!

---

* 5:19 Сөзбе-сөз: Мухаддес Руўхты өширмендер.

** 5:20 *Пайғамбаршылық сөзлери* — Мухаддес Руўх аркалы берилген Қудайдың сөзлери.

Салоникалыларға жазылған екінші хат

Китап хақында мағлыұмат

Хатты елши Павел Салоника қаласындағы исениўши жәмәәтке жазған еди. Биринши хатта айтылғандай, бул хатта да Ийемиз Ийсаның екінши мәртебе дүньяға келиўи туўралы кенирек сөз етиледи. Павел өз хатында исениўши жәмәәтке қәуип туўғызыўшы жалған тәлийматлар хақында ескертеди хәм Ийемиз Ийсаны жақын арада келеди деп ойлап, жұмыс ислеўди тоқтатқан айырым исжақпас адамларды әшкаралайды. Ким де ким мийнет етпесе, аўқат жеўге де хақысы жоқ екенлигин айтады.

Бизлер бул хат арқалы Ийемиз Ийсаның келиўи хақында хәм исениўшилер сол ўақытқа дейин қалай жасаў кереклиги хақында үйренемиз.

Биринши бап

¹Әкемиз Қудайға хәм Ийемиз Ийса Масихқа* тийисли болған Салоника исениўшилериниң жәмәәтине, Павел, Сила хәм Тимофейден

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

сәлем! ²Әкемиз Қудайдың хәм Ийемиз Ийса Масихтың мийрими хәм тынышлығы сизлерге яр болсын!

Келешектеги қажәрли жаза

³Туұысқанлар! Сизлер ушын хәмме ўақытта Қудайға шүкирлик етиў парызымыз. Усылай ислеўимиз орынлы. Себеби исениминиз күн сайын өсип, хәр қайсысыңыздың бир-бириңизге деген сүйиспеншилигиниз артып бармақта. ⁴Сонлықтан бизлер басыңыздан кешип атырған барлық қуўдалаў хәм азап-ақыретлер ўақтындағы сизлердің сабырлылығыңыз хәм исениминиз ушын Қудайдың жәмәәтлеринде сизлер менен мақтанамыз.

⁵Булардың хәммеси Қудайдың әдил жазасының белгиси. Нәтийжеде, шегип атырған азабыңыз ушын сизлер Қудайдың Патшалығына ылайықлы деп саналасызлар. ⁶Қудай әдил: сизлерге азап бергенлерге Ол азап пенен жуўап қайтарады. ⁷Азап шегип атырған сизлерге болса, бизлер менен бирге тынышлық береді. Булардың хәммеси Ийемиз Ийса Өзиниң құдиретли периштелери менен жалынлаған от ишинде аспанда көрингенде жүз береді. ⁸Сонда Ийемиз Ийса Қудайды билмейтуғынларды хәм Өзи хәққинда Хош Хабарға бойсынбағанларды жазалайды. ⁹Олар мәңги набыт болыўға хәким етилип, Ийемиздің жүзинен хәм құдиретли салтанатынан алыслатылады. ¹⁰Ийемиз келген күни Өз мухаддеслери тәрәпинен уллыланып, пүткіл исениўшилер тәрәпинен алғысланады. Олардың арасында сизлер де боласызлар. Өйткени бизлердің Ол хәққинда берген гүўалығымызға исендинлер. ¹¹Сонлықтан сизлер ушын бәрқулла дуўа етип атырмыз: Қудайымыз сизлерди Өзи шақырған өмирге ылайықлы қылсын, хәр түрли жақсы арзыў-әрманыңызды хәм исенимге тийкарланған хәр бир исинизди Өз құдирети менен әмелге асырсын. ¹²Солай етип, Қудайымыздың хәм Ийемиз Ийса Масихтың мийрими менен, Ийемиз Ийсаның аты сизлер арқалы уллылансын хәм сизлер де Ол тәрәпинен мәртебели болыңлар.

Екинши бап

Нызамды бузыўшының пайда болыўы

¹Туұысқанлар! Енди Ийса Масихтың қайта келиўине хәм бизлердің Оның алдына жыйналыўымызға байланыслы сизлерден мыналарды өгинемиз. ²Ийемиздің күниниң әлле қашан келгенин айтқан хәр қандай пайғамбаршылық*, сөз ямаса бизлер жибергендей етип

---

* 2:2 Сөзбе-сөз: руўх.

көрсетилген хат себепли ақылдан дәрхал азып, тәшиуишленбелер. ³Өзлериңизди хеш кимге хеш қандай жол менен алдатпаңлар. Себеби сол күн келиўге дейин дәслеп исенимнен қайтыў басланып*, нызамды бузыўшы, яғный тәғдирине набыт болыў жазылған адам пайда болады. ⁴Сол адам – Қудайға ямаса адамлар «қудай» деп сыйынатуғын хәр бир нәрсеге қарсы шығып, өзин хәммеден жоқары қояды, хәтте, ол Қудайдың Ибадатханасындағы Мухаддесханада отырып, өзин «қудайман» деп жәриялайды.

⁵Сизлер менен бирге болғанымда усыларды айтқаным еслериңизде жоқ па? ⁶Сол адамның өз ўақтында пайда болыўына дейин хәзир оны не ушлап турғанын билесизлер. ⁷Аўа, нызамсызлықтың сырлы күшлери әлле қашан хәрекет етпекте. Бирақ усы күшти ушлап турыўшы жоқ қылынбағанша, ол өз исин даўам ете береді. ⁸Буннан соң, нызамды бузыўшы пайда болады. Бирақ Ийемиз Ийса оны аўзынан шыққан деми менен өлтиреді хәм Өзиниң уллы салтанаты менен келгенде жоқ қылады. ⁹Сол адам шайтанның күши менен келип, хәр түрли күдирет, жалған белгилер менен таң қаларлық нәрселерди ¹⁰хәм набыт болатуғынларды алдаўшы хәр түрли жаманлықларды көрсетеді. Өйткени олар өзлериниң қутқарылыўы ушын хақыйкатлықты сүйиўден бас тартқанлықтан, набыт болады. ¹¹Сонлықтан жалғанға исенсин деп, Қудай оларға алдаўшы бир күш жибереді. ¹²Солай етип, хақыйкатқа исенбей, жаманлықтан рәхәтленетуғынлардың хәммеси ҳүким етиледі.

Беккем турыңлар!

¹³Бирақ бизлер Ийемиз сүйген туўысқанларымыз болған сизлер ушын хәмме ўақыт Қудайға шүкирлик етиўге парызлымыз. Себеби Қудай Мухаддес Руўх** тәрәпинен мухаддес қылыныўыңыз арқалы хәм хақыйкатқа исениўиңиз арқалы қутқарылыўыңыз ушын, сизлерди әўел бастан таңлап алған еди. ¹⁴Ийемиз Ийса Масихтың уллылығына ерисиўиңиз ушын, бизлер жәриялаған Хош Хабар арқалы Қудай сизлерди усы қутқарылыўға шақырды. ¹⁵Сол себепли, туўысқанларым, беккем турыңлар! Бизлердиң сөз ямаса хат арқалы сизлерге үйреткен тәлийматымыз бойынша ис тутыңлар.

¹⁶Ийемиз Ийса Масихтың Өзи хәм бизлерди сүйип, мийрим-шәпәәти менен бизлерге шексиз жубаныш хәм жақсы үмит берген Әкемиз Қудай ¹⁷сизлердиң кеўиллериңизди жигерлендирип, хәр қандай жақсы исте де, сөзде де күш-қуўат берсин.

* 2:3 Сөзбе-сөз: Қудайға қарсы қозғалаң көтерілип.

** 2:13 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

Үшінші бап

¹Қулласы, туұысқанлар, Ийемиздің сөзі сизлердің аранызда қалай жайылған болса, еле де солай тезлик пенен жайылып, хұрметке бөлене берсин деп, бизлер ушын дуұа етиңлер. ²Жаман хәм жаұыз адамлардан кутылыұымыз ушын да дуұа етиңлер. Өйткени адамлардың хәммеси исениұши емес. ³Бирақ, Ийемиз садык. Ол сизлерге күш-қуұат берип, шайтаннан сақлайды. ⁴Ийемиз сизлер менен қарым-қатнаста болғанлықтан, буйырғанларымызды ислеп атырғаныңызға хәм ислеитұғыныңызға исенемиз. ⁵Ийемиз жүреклеринизди Қудайдың сүйиспеншилигине хәм Масихтың сабырлылығына қарай жетелесин.

Өз мийнетиңиз бенен жасаңдар!

⁶Туұысқанлар! Ийемиз Ийса Масихтың аты менен буйырамыз: бизлерден алған тәлийматты тыңламай, исжақпаслық етип жүрген барлық туұысқанлардан аұлақ жүриңлер! ⁷Бизлерден қалай өрнек алыұыңыз керек екенлигин өзлериңиз билесизлер. Себеби бизлер аранызда болғанымызда, талапсыз жүрген жоқпыз. ⁸Хеш кимнің нанын бийпул жемедик. Керисинше, хеш бириңизге аұырманлығымыз түспесин деп, күни-түни аұыр мийнет еттик. ⁹Жәрдеминиңди қабыл етиұге хақымыз болмағаны себепли емес, ал сизлер бизлерге еликлесин деп, өрнек болыұымыз ушын усылай иследик. ¹⁰Хәтте, бизлер сизлер менен бирге болғанымызда: «Ким де ким мийнет етиұди қәлемесе, аұкат та жемесин», – деген буйрықты берген еди.

¹¹Өйткени араныздағы айырымлардың талапсыз болып, хеш жумыс ислемай, басқалардың исине араласып жүргенин еситип атырмыз. ¹²Бундай адамларға Ийемиз Ийса Масихтың аты менен жалбарынамыз хәм мынаны буйырамыз: тыныш мийнет етип, өз нанын өзи таұып жесин. ¹³Ал сизлер, туұысқанлар, жақсы ис ислеуден жалықпаңдар.

¹⁴Егер бул хаттағы сөзлеримизге кулақ аспағанлар болса, оны айырып қойыңдар. Оны уялтыұ ушын, байланысты үзиңдер. ¹⁵Бирақ, оны душпан деп санамай, туұысқан сыпатында ескертиңдер.

Соңғы сәлемнама

¹⁶Тынышлық бериұши Ийемиздің Өзи сизлерге хәмме ұақытта, хәр қандай жағдайда* тынышлық берсин. Ийемиз хәмменізге яр болсын!

¹⁷Мен, Павел, бул сәлемди өз қолым менен жазып атырман. Мениң хәр бир хатымда бул белги бар. Мен усылай жазаман.

¹⁸Ийемиз Ийса Масихтың мийрими хәмменізге яр болсын!

* 3:16 Ямаса: хәр түрли жол менен.

Тимофейге жазылған бірінші хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Қудайдың хызметшиси, жас жигит Тимофейге жазған еди.

Тимофейдің әкеси грек, анасы яхудий болып, ол кишкене бала ўақтынан Қудайдың сөзин жақсы билетуғын еди хәм ол бойынша тәрбияланған еди. Тимофей Павелдің бірінши сапарының ўақтында оның менен танысып, ол арқалы Ийса Масихты қабыл еткен болыўы мүмкин (Елш. исл. 14:6, 7). Павел өзиниң екінши сапарының ўақтында Листра қаласында болғанда Тимофейди ушыратып қалып, оны өзиниң барлық сапарларында бирге алып жүрди (Елш. исл. 16:2, 3).

Сапарларының биринде Павел Тимофейди Азия үлкесиниң (хәзирги Туркияның кубла-батыс бөлеги) пайтахты Ефес қаласында қалдырып кеткен еди. Павел өз хатында Ефесте болған Тимофейге исениўшилерди жалған муғаллимлердин тәсиринен сақлаўды, жәмәәт жетекшилерин тайынлаўды хәм Ийса Масихтың садық хызметшиси болыўды буйырады.

Павел хатта исениўшилер жәмәәтиниң дүзилисине хәм ондағы тәртипке үлкен итибар береди.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Қутқарыушымыз Қудайдың хәм үмитимиз Масих* Ийсаның буйрығы менен Масих Ийсаның елшиси болған мен, Павелден, ² исенимдеги хақыйқый улым болған Тимофейге сәлем! Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Масих Ийса саған мийрим, рехим хәм тынышлық берсин!

³ Мен Македонияға кетип баратырғанымда саған өтиниш еткенімдей, Ефесте қал. Ол жердеги айырым адамларға жалған тәлийматларды үйретпеўди, ⁴ аңызлар хәм шексиз шежирелер менен бәнт болмаўды буйыр. Булар исеним арқалы билинетуғын Қудайдың ислерине пайда бериўдиң орнына, тартысларды келтирип шығарады. ⁵ Ал бул буйрықтың мақсети болса – пәк жүректен, таза хұжданнан хәм хақыйқый исенимнен сүйиспеншиликти пайда етиў. ⁶ Гейбир адамлар булардан жүз бурып, бос гәплерге ерип адасты. ⁷ Олар нызам муғаллими болыўды кәлейди, бирақ нени сөйлеп хәм нени табан тиреп тастыйықлап атырғанын түсинбейди.

⁸ Дурыс қолланған адам ушын Мухаддес Нызам пайдалы екенин бизлер билемиз. ⁹ Және де, Мухаддес Нызам хақ адамлар ушын емес, ал нызамды бузыўшылар хәм бойсынбайтуғынлар, қудайсызлар хәм гүнакарлар, мухаддес емеслер хәм мухаддес нәрселерди сыйламайтуғынлар, ата-анасын өлтиретуғынлар, адам өлтириўшилер, ¹⁰ бузықлар, өз жынысындағы адам менен қосылыўшылар, адамды урлап сатыўшылар, өтирикшилер, жалған гүўалық бериўшилер хәм дурыс тәлийматқа қарсы ис қылатуғын басқа хәмме ушын қолланылатуғынын билемиз. ¹¹ Дурыс тәлиймат болса, алғыс-мақтаўларға ылайық Қудайдың уллы Хош Хабарына тийкарланған. Усы Хош Хабарды Қудай маған исенип тапсырды.

Павелдиң Қудайдың мийрими ушын миннетдаршылық билдириўи

¹² Маған күш-қуўат берип қойған Ийемиз Масих Ийсаға миннетдаршылық билдиремен. Себеби Ол мени садақ деп есаплап, Өз хызметине тайынлады. ¹³ Бир уақытлары мен Оған тил тийгизиўши, қуўдалаўшы хәм залым адам болсам да, Ол маған мийрим-шәпәтгин берди. Өйткени менде хақыйқый исеним болмағанлықтан, не

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

ислеп жүргенимди билмейтуғын едим. ¹⁴Бирақ Ийемиздің мийри-ми Масих Ийсадағы исеним хәм сүйиспеншилик пенен бирликте мениң үстиме мол-мол болып төгилди.

¹⁵«Масих Ийса бул дүньяға ғүнакарларды қутқарыў ушын келди», — деген сөзлер исенимли хәм хәмме адамлар тәрәпинен қабыл қылыныўға ылайықлы сөзлер. Мен өзимди ғүнакарлардың ишиндеги ең жаманыман деп есаплайман. ¹⁶Бирақ, мен ғүнакарлардың ишиндеги ең жаманы болсам да, Масих Ийса маған рехим етти. Кейинирек Өзине исенип, мәңгилик өмирге ерисетуғынларға өрнек болыўым ушын, Ол маған шексиз сабырлығын көрсетти. ¹⁷Мәңгилик Патшаға, өлмейтуғын хәм көринбейтуғын жалғыз Қудайға мәңгиге хұрмет хәм даңқ болсын! Аўмийин.

¹⁸Улым Тимофей! Сен туўралы алдын айтылған пайғамбаршылық сөзлерине тийкарланып, саған буйыраман: усы сөзлер бойынша жақсы әскер сыяқлы ис-хәрекет ет. ¹⁹Исениминди хәм хұжданыңды таза сақла. Айырымлар хұжданын сатып, исениминен айырылды. ²⁰Олардың арасында Гименей хәм Искендер де бар. Қудайға тил тийгизбеўди үйренсин деп, мен оларды жәмәәттен шығарып, шайтанның қолына тапсырдым.

Екинши бап

Қудайға сыйыныў ҳаққында

¹Ең алды менен исениўшилерге мынаны үйретиўинди өтиниш етемен: олар Қудай алдында хәмме адамлар ушын сорап, дуға етип, жалбарынып, миннетдаршылық билдирсин. ²Патшалар хәм басшылар ушын да дуға етсин. Сонда бизлер Қудайдың жолы менен ҳадал жасап, парахат хәм тыныш өмир сүремиз. ³Бул ис жақсы болып, Қутқарыўшымыз Қудайға унайды. ⁴Себеби Ол хәмме адамлардың қутқарылыўын хәм ҳақыйқатлықты билиўин қәлейди. ⁵Қудай жалғыз хәм Қудай менен адамлардың арасындағы Тәўеллеши, Өзи адам болған Масих Ийса да жалғыз. ⁶Ол Өзин хәмме адамлар ушын қурбан қылды. Бул арқалы Ол Қудайдың хәмме адамларды қутқарыўды қәлейтуғынын белгиленген ўақытта дәлилледиди. ⁷Мен усы ушын Масих Ийса тәрәпинен хабаршы хәм елши болып тайынланып, басқа миллетлерге исеним хәм ҳақыйқатлық ҳаққында үйрететуғын муғаллим болдым. Мен алдап атырған жоқпан, ҳақыйқатын айтып турман.

⁸Жәмәәтдеги ер адамларға ашыўланбаўды хәм тартыспаўды, ал хәмме жерде мухаддес қолларын көтерип дуға етиў кереклигин үйретиўинди қәлеймен. ⁹Хаяллар да шашларына артықша сән бермей,

өзлерин алтынлар, хинжилер ямаса кымбат кийимлер менен емес, ал сыпайы кийим, әдеп хәм ийбе менен безесин. ¹⁰ Керисинше, олар Қудайдан қорқып жасайтуғын хаялларға ылайықлы жақсы ислер менен өзлерин көркем қылсын. ¹¹ Хаял тыныш хәм толық бойсынған халда тәлим алсын. ¹² Хаялдың тәлим берип, ер адамды басқаруына рухсат етпеймен. Хаял тыныш болсын. ¹³ Өйткени дәслеп Адам-ата, соңынан Хаўа-ене жаратылды. ¹⁴ Және де, Адам-ата емес, ал хаял алданып, гүна иследи. ¹⁵ Бирақ, хаял исеним, сүйиспеншилик хәм мухаддеслик пенен, әдепли болып жасаса, бала туўыўы арқалы қутқарылады*.

Үшинши бап

Жәмәәт жетекшилери хәм хызметшилери ҳаққында

¹ «Егер ким де ким жәмәәт жетекшиси болыўды аңсаса, жақсы исти арзыў еткени», — деген сөзлер ҳақыйқат. ² Солай етип, жәмәәт жетекшиси айыпсыз, бир хаяллы**, салмақлы, өзин тутьп билетуғын, хұрметли, миймандос хәм тәлим берийге қәбилетли болыўы шәрт. ³ Және де, ол мәскүнемликке берилген, қызба, жәнжелкеш, пайдакүнем болмай, ал мүләйим, ⁴ өз үйин жақсы басқаратуғын, балаларына сөзин тыңлатып, өзин хұрмет еттире алатуғын адам болыўы лазым. ⁵ Себеби өз үйин басқара алмайтуғын адам Қудайдың жәмәәтине қалай ғамхорлық қыла алады? ⁶ Жетекши жақында исенген адам болмаўы тийис. Олай болса, ол мақтанып кетип, шайтан сыяқлы жазаға дуўшар болыўы мүмкин. ⁷ Және де, ол айыпланып, шайтанның дузағына түспеўи ушын, жәмәәттің сыртындағы адамлардың алдында жақсы атқа ийе болыўы керек.

⁸ Сол сыяқлы, жәмәәт хызметшилери де мәскүнемликке берилген, харам пайданы гөзлейтуғын адам болмай, бир сөзли хәм хұрметли адамлар болыўы шәрт. ⁹ Олар исенимнің терең ҳақыйқатлығын билип, таза хұждан менен ис-хәрекет етиўи тийис. ¹⁰ Бул хызметшилер де дәслеп сынақтан өтиўи лазым. Егер айыпсыз болса, хызметке қойылсын. ¹¹ Сондай-ақ, олардың хаяллары да*** өсекши

* 2:15 Бул аят хаял бала туўыўы арқалы қутқарылады, деген мәнисти емес, ал хаял хожалықта хаяллық хәм аналық ұазыйпасын жақсы орынлаўы тийис деген мәнисти береди. Бул аятты алдында айтылған аятлар менен байланыстырып түсиниў тийис.

** 3:2 Ямаса: тек бир хаялға үйленген.

*** 3:11 Ямаса: хызметши хаяллар да.

болмай, құрметли, салмақлы хәм хәмме исте исенимли болсын. ¹² Жәмәәт хызметшилери бир хаяллы*, балаларын хәм өз үй-ишин жақсы басқаратуғын адамлар болсын. ¹³ Хызметин жақсы атқарған хызметшилер жоқары мәртебеге ериседи хәм Масих Ийсаға деген исенимде үлкен батырлыққа ийе болады.

Уллы сыр

¹⁴⁻¹⁵ Мен жақын арада сениң жаныңа барыўдан үмит етемен. Бирак егер кешиксем, Қудайдың шаңарағында исениўшилердиң қалай ис тутыўы кереклигин билиўиң ушын, саған усы хатты жазып атырман. Қудайдың шаңарағы – хақыйкат тиреги хәм тийкары болған тири Қудайдың жәмәәти. ¹⁶ Қудайдың жолының сыры уллы екени сөзсиз.

Келди Масих адам денесинде,
 Мухаддес Руўх** тәрeпинен хақ деп тастыйықланды Ол,
 Периштелерге көринди,
 Ол хақкында жәрияланды миллетлерге,
 Дүньяда Оған исенди,
 Ол жоқарыға алынды салтанат пенен.

Төртинши бап

Жалған тәлийматлар хаққында

¹ Мухаддес Руўх анық айтпақта: соңғы ўақытларда гейбир адамлар алдаўшы руўхларға хәм жинлердин тәлийматларына қулақ асып, исенимнен қайтады. ² Бундай тәлийматлар хұждансыз*** болған еки жүзли өтирикшилер тәрeпинен тарқалады. ³ Бул өтирикшилер үйленіўди хәм турмысқа шығыўды қадаған етеди, және де, айырым азық-аўқатларды жемеўди буйырады. Деген менен, хақыйқатты билетуғын исениўшилердиң миннетдаршылық билдирип жеўи ушын, Қудай бул нәрселерди жаратқан-ғо. ⁴ Қудай жаратқан хәр бир нәрсе жақсы хәм егер миннетдаршылық пенен қабыл етилсе, хеш нәрсеге тыйым салынбаўы керек. ⁵ Өйткени бизлер хәр бир нәрсени Қудайдың сөзи бойынша хәм дуўа етиў арқалы мухаддес деп қабыл етемиз.

Жақсы хызметши

⁶ Егер буларды туўысқанларға нәсиятласаң, онда сен исенимниң хәм өзинің тутынған жақсы тәлийматтың сөзлери менен азықланған,

* 3:12 Ямаса: тек бир хаялға үйленген.

** 3:16 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

*** 4:2 Сөзбе-сөз: хұжданлары ыссы темир менен қыздырылған.

Масих Ийсаның жақсы хызметшиси боласаң. ⁷Жарамас хәм мәнис-сиз гәплерден аўлақ болып, өзінди Қудай жолында шынықтырып бар. ⁸Денени шынықтырыўдың пайдасы аз. Ал Қудайдың жолында шынығыў хәр тәрәплеме пайдалы. Себеби бул аркалы хәзир хәм келешекте өмир бериледи. ⁹Бул сөзлер исенимли хәм хәр тәрәплеме қабыл етилиўге ылайықлы. ¹⁰Соның ушын бизлер аўыр мийнет етип, азап шекпектемиз. Өйткени хәмме адамлардың, әсиресе исениўшилердин Қутқарыўшысы болған тири Қудайдан үмит етемиз.

¹¹Сен усыларды буйыр хәм үйрет. ¹²Жассаң деп, өзінди хеш кимниң кемситиўине жол қойма. Керисинше, сөйлеген сөзин, жасаў тәризин, сүйспеншилигин, исенимин хәм пәклигин менен исениўшилерге өрнек бол. ¹³Мен жаныңа барғанымша, исениўшилер жәмәәтине Мухаддес Жазыўларды оқыўға, үгит-нәсият етиўге хәм үйретиўге өзінди бағышла. ¹⁴Ақсақаллар жыйыны сениң үстиңе қол қойып дуўа еткенде*, өзиңе пайғамбаршылық аркалы берилген руўхый сыйды** пәс көрме. ¹⁵Усыны ис жүзинде қоллан хәм табысларыңды хәмме көриўи ушын, өзінди буған толық бағышла. ¹⁶Өзиңе хәм берип атырған тәлимине дыққат аўдар, усы ислеринди даўам ет. Усылай ислесең, өзінди де, сени тыңлайтуғынларды да қутқарасаң.

Бесинши бап

Жәмәәт ишиндеги қатнасықлар

¹Ғарры адамға урыспа, ал оны әкендей көрип, нәсият бер. Жас жигитлерди ининдей, ²жасы үлкен хаялларды анаңдай, жас хаял-қызларды әжапан хәм қарындасындай көрип, толық пәклик пенен ақыл-нәсият бер.

³Ғақыйқаттан қәуендерсиз болған жесир хаялларды хұрмет ет. ⁴Бирақ, егер бир жесир хаялдың балалары ямаса ақлықлары болса, олар ең алды менен Қудайдың жолы менен жүрип, өз үй-ишине ғамхорлық көрсетиўди, әке-шешеси менен кемпир апа хәм атасының алдында парызын өтеўди үйренсин. Себеби бул Қудайға унайды. ⁵Ғақыйқаттан қәуендерсиз, жалғыз қалған жесир хаял Қудайдан үмит қылып, күни-түни Оған жалбарынып дуўа етеди. ⁶Бирақ тек кәйип-сапа менен жасайтуғын жесир хаял — тири өлик. ⁷Айыпланбаўи ушын, оларға усыларды ескертип қой. ⁸Егер ким де ким өз ағайин-туўғанларына,

* 4:14 *Қол қойып дуўа етиў* — исениўшилер жәмәәтінде бир адам хызметке қойылғанда исленетуғын ис-хәрекет.

** 4:14 *Руўхый сый* — Өзиңе хызмет етиўи ушын, Қудайдың исениўшилерге беретуғын сыйы.

әсиресе үй-ишиндегилерге қарамаса, ол исенимнен жүз бурған адам болып, исенбейтуғын адамнан да бетер болғаны.

⁹ Жесирлер дизимине жазылатуғын жесир хаял тек бир мәртебе турмысқа шыққан, жасы алпыстан кем болмаған болыуы керек.

¹⁰ Сондай-ақ, ол жақсы ислери менен ат шығарған болып: балаларын жақсы тәрбиялаған, миймандос болған, исениушілерге кишипейиллик пенен хызмет еткен*, қыйыншылықта болғанларға жәрдем берген хәм ийгиликли ислерге өзін бағышлаған болыуы тийис. ¹¹ Жас жесир хаяллардың атларын дизимге жазба. Өйткени олардың Масихқа деген садықлығынан дене қәлеулері үстин болып, және турмысқа шығыуды ойлайды. ¹² Солай етип, олар алдын берген үәделерин бузып, жазаға дуушар болады.

¹³ Буннан тысқары, олар үйме-үй жүрип, ұақытларын бийкар өткизиуди әдетке айландырады. Олар тек ериншек болып қалмай, өсек те айтады хәм керек емес нәрселерди сөйлеп, басқалардың исине араласады. ¹⁴ Сонлықтан жас жесир хаяллар турмысқа шығып, бала тууыуын хәм хожалық жумысларын меңгерип, душпанлардың өсек қылыуына себеп туудырмауын қәлеймен. ¹⁵ Себеби олардың гейбиреулері әлле қашан азғырылып, шайтанның изине ерип кетти. ¹⁶ Егер исениуши бир хаялдың** жесир қалған жақынлары болса, оларға жәрдем етсин, исениушилер жәмәәтине аұйрманлық салмасын. Сонда исениушилер жәмәәти хакыйқаттан қәуендерсиз қалған жесирлерге жәрдем ете алады.

¹⁷ Жәмәәтти жақсы басқаратуғын ақсақаллар, әсиресе Қудайдың сөзин жәриялап хәм үйретип, мийнет етип атырғанлар еки есе хұрметке ылайықлы болсын. ¹⁸ Өйткени Мухаддес Жазыуда: «Түйек айдаған өгиздің аузын буума»*** хәм «Жумысшы өз мийнет хақысына ылайықлы», — делинген****. ¹⁹ Еки ямаса үш гүә болмаса, бир ақсақалға қойылған айыпламаны қабыл етпе. ²⁰ Басқалар қорқыуы ушын, гүна ислегенлерди хәмменін алдында әшкара қыл.

²¹ Қудайдың, Масих Ийсаның хәм таңланған периштелердин алдында саған ескертп атырман: хеш кимди айырмай, тек бир тәрепке болыспай, усы буйырғанларымды орынла.

²² Биреуди хызметке алыу ушын, оның үстине қол қойып дуә еткенінде, асығыслық қылма. Басқалардың гүналарына шерик болма: өзінди таза тут.

* 5:10 Сөзбе-сөз: мухаддеслердин аяғын жууған.

** 5:16 Басқа нускада: исениуши бир ер ямаса хаял адамның.

*** 5:18 Мухаддес Нызамды қайталау 24:5.

**** 5:18 Санлар 18:31; 2-Жылнама 15:7.

²³ Буннан былай, тек суу ишпей, асказаның хэм жийи-жийи болып туратуғын аўырыўларың ушын, аз ғана шарап та иш.

²⁴ Айырым адамлардың ғұналары белгили болып, оларды ҳүким етилиўге алып келеди. Басқалардың ғұнасы болса, соңынан мәлим болады. ²⁵ Сол сыяқлы, жақсы ислер де белгили. Ал хәзир белгили болмаса да, жасырын қалмайды.

Алтыншы бап

¹ Қудайдың атына хэм тәлийматына тил тиймеу ушын, құллық мойынтырығы астында болғанлардың хәммеси өз хожайындарын толық хұрметке ылайықлы деп санасын. ² Хожайындары исениуши болған құллар болса, туўысканбыз-ғо деп, хұрметсизлик қылмай, керисинше, оларға және де жақсырақ хызмет етсин. Себеби олардың бул жақсы хызметинен пайда көретуғын хожайындар – сүйикли исениушилер-ғо. Усыларды үйретип, нәсиятла.

Жалған тәлиймат хәм ҳақыйқый байлық

³ Ким де ким өзге тәлийматты үйретип, Ийемиз Ийса Масихтың ҳақыйқат сөзлерин хәм Қудайдың жолына тийкарланған тәлийматты мақулламаса, ⁴ ол менмен хәм хеш нәрсени билмейтуғын адам болғаны. Айтысуу хәм тартысуу кеселине жолыққан бундай адамның гәплери күншиллик, алауызлық, өсек хәм жаман ғұманларды келтирип шығарады. ⁵ Ақыл-ойлары уўланған, ҳақыйқатлықты жойтқан, Қудайға хызмет етиу арқалы байыуға болады, деп ойлайтуғын бул адамлар арасында бәрқулла тартыслар болады.

⁶ Өзинде барға қанаат етип, Қудайдың жолы менен жүриу – үлкен жетискенлик. ⁷ Өйткени бизлер бул дүньяға хеш нәрсе алып келмедик хәм оннан хеш нәрсе де алып кете алмаймыз. ⁸ Жейтуғын хәм кийетуғын нәрселеримиз болса, усыларға қанаат етейик. ⁹ Ал байымақшы болғанлар азғырылыуға ушырайды. Олар адамларды бөлеге жолықтырып набыт қылатуғын көп мәниссиз хәм зыянлы хәуеслердин дузағына илинеди. ¹⁰ Себеби хәр түрли жаманлықтың негизи – ақшаны сүйиу. Айырымлар ақшаның изине түсип, исенимнен қайтты хәм өзлерин көп азаптарға дуушар етти.

¹¹ Хәй, Қудайдың адамы, сен бул нәрселерден аўлақ бол. Ал ҳақлыққа, Қудайдың жолы менен жүриуе, исенимге, сүйиспеншиликке, сабырлыққа хәм мүләйимликке умтылып жаса. ¹² Исеним ушын болатуғын жақсы гүресте жан-тәниң менен хәрекет етип, мәңгилик өмирди жеңип ал. Өйткени Қудай сени усы мәңгилик өмир ушын

шақырған хәм сен көплеген гүәлалар алдында исениминди ашық тән алғансаң. ¹³Хәммеге өмир беретүғын Қудайдың хәм Понтий Пилат тергегенде тураклылық пенен гүәалық берген Масих Ийсаның алдында саған мынаны буйыраман: ¹⁴Ийемиз Ийса Масих келгенше, өзине берилген буйрықларды орынлап, минсиз хәм айыпсыз бол. ¹⁵Қудай Өзи белгилеген ўақытта Ийса Масихтың қайта келиўин көрсетеди. Қудай – алғыс-мақтаўларға ылайықлы жалғыз Хәким, патшалар Патшасы, хәкимдарлар Хәкимдары. ¹⁶Жалғыз Қудайдың ғана басында өлим жоқ. Ол хеш ким жақынлай алмайтуғын нурда жасайды, Оны хеш ким көрмеген хәм көриўи де мүмкин емес. Хүрмет хәм мәнгилик күш-күдирет Оныки болсын! Аўмийин.

¹⁷Бул дүньядағы бай адамларға менмен болмаўды хәм өткинши байлықтан үмит етпеўди буйыр. Ал олар рәхәт көриўимиз ушын бизлерге хәмме нәрсени мол-мол етип беретүғын Қудайдан үмит етсин. ¹⁸Оларға жақсылық ислеўди, жақсы ислер менен бай болыўды хәм өзинде барын басқалар менен бөлисип, сақый болыўды да тапсыр. ¹⁹Сонда олар хақыйқый өмирге ийе болыўы ушын, өзлерине келешекте беккем таяныш болатуғын ғәзийне топлайды. ²⁰Хәй Тимофей, саған исенип тапсырылғанды сақла. Жарамас сөзлерден, өтириктен «билим» деп аталып, хақыйқатқа қарсы туратуғын тәлийматлардан аўлақ бол. ²¹Себеби айырым адамлар бул жалған билимге берилип, исенимнен қайтты.

Қудайдың мийрими сизлерге яр болсын!

Тимофейге жазылған екінші хат

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Ефес қаласында Қудайға хызмет етип атырған Тимофейге жазған. Бул хат Павелдин соңғы хатларының бири. Павел бул хатты жазған ўақытта Ийсаның Хош Хабары ушын қамақта болған еди. Ол өз хызметинин жуўмақланып, өмириниң ақырына жеткенин билгенликтен, исенимдеги сўйикли улы болған Тимофейге соңғы ақыл-нәсиятларын бериў ушын, бул хатты жазған еди.

Павел хатында өз өмирин Тимофейге ұлги қылып көрсетеди хәм Қудайдың Хош Хабарын қорқпастан жәриялап, Ийса Масихтың жақсы әскери болыўды нәсият етеди. Буларды орынлаў ушын, Қудайдың сөзин жақсы түсиниўди, оны басқаларға дурыс үйретиўди хәм қандай жағдай болса да, оны жәриялай бериўди қатаң буйырады.

Бизлер бул хат арқалы Қудайдың жақсы хызметшиси қандай қәсийетлерге ийе болыў кереклигин билип аламыз.

Биринши бап

Сәлемнама

¹Масих* Ийсадағы үәде етилген өмир хаққында жәриялау ушын, Қудайдың кәлеуи менен Масих Ийсаның елшиси болған мен, Павелден, ²сүйикли улым Тимофейге сәлем! Қудай Әкемиз хәм Ийемиз Масих Ийса саған мийрим, рехим хәм тынышлық берсин!

Хош Хабарға садық болыуға үдеу

³Мен ата-бабаларым сыяқлы пәк хұждан менен хызмет ететуғын Қудайға күни-түни дуға еткенімде сени үзликсиз еске алып, шүкирлик билдиремен. ⁴Сениң көз жасларың ядымда. Және дийдарласып, куғаньшқа бөлениуім ушын, сени көриуди аңсап атырман. ⁵Сениң хақыйқый исенимиң де ядымда. Бурын мама кемпириң Лоидада хәм анаң Евникада болған усы исенимиң хәзир сенде бар екенине толық исенемен. ⁶Сонлықтан қолларымды үстиңе қойып дуға етиуім арқалы Қудайдың саған берген сыйын бар инта менен қоллана бериу** кереклигин есине түсирип атырман. ⁷Өйткени Қудай бизлерге қорқақлық руұхын емес, ал күш, сүйиспеншилиқ хәм салдамлылық руұхын берди.

⁸Солай етип, Ийемиз хаққында гүәалық бериуден хәм Ол себепли тутқын болған меннен арланба. Керисинше, Қудайдың берген күши менен Хош Хабар ушын мениң менен бирге қыйыншылық көр. ⁹Қудай бизлерди ислеген ислеримиз себепли емес, ал Өз мақсети хәм мийрими менен қутқарып, мухаддес болып жасауға шақырды. Бул мийримди Ол бизлерге дүнья жаратылмастан бурын Масих Ийса арқалы берген еди. ¹⁰Ал енди болса, бул мийримди Қутқарыушымыз Масих Ийсаның дүньяға келиуи менен ашық көрсетти. Масих Ийса өлимнің күшин жоқ қылып, Хош Хабар арқалы жоғалмайтуғын мәңгилик өмирди аян қылды. ¹¹Мен Қудай тәрәпинен усы Хош Хабар ушын хабаршы, елши хәм муғаллим болып тайынландым. ¹²Сонлықтан бул себепли азап шегип атырман. Бирақ та, мен арланбайман. Себеби Кимге исенгенимди билемен хәм Оның маған тапсырғанын*** Өзи сол күнге дейин сақлай алатуғынына да

* **1:1** *Масих* – еврей тилинде «Басына май куйылған адам» легенди аңлалады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** **1:6** Сөзбе-сөз: Қудайдың саған берген сыйын жалынлата бериу.

*** **1:12** Ямаса: Мениң Оған тапсырғанымды.

исенемен. ¹³ Меннен өзиң еситкен дурыс тәлийматты өрнек қылып, Масих Ийсаға деген исеним хәм сүйиспеншилик пенен жаса. ¹⁴ Саған тапсырылған ийгиликли тәлийматты ишимизде жасайтуғын Мухаддес Руұх* жәрдемінде сақла.

¹⁵ Азия үлкесіндегилердің** хәммесиниң, солар арасында Фигел хәм Ермогенниң мени таслап кеткенин билесен. ¹⁶ Ийемиз Онисифордың үй-ишине Өз рехмин берсин. Өйткени ол көп мәрте маған жубаныш берди хәм тутқынлығымнан арланбады. ¹⁷ Керисинше, Римге келгенде, мени тапқанша, еринбей изледи. ¹⁸ Сол күни*** Ийемиз оған Өз рехмин берсин! Оның Ефесте маған қанша хызмет еткенин сен де жүдә жақсы билесен.

Екинши бап

Ийса Масихтың жақсы әскери

¹ Улым, ал сен Ийса Масих арқалы берилетуғын мийрим менен күшке толып бар. ² Көплеген гүәлалар алдында меннен өзиң еситкен сөзлерди исенимли адамларға жеткиз. Сонда олар да басқаларға үйрете алады. ³ Масих Ийсаның жақсы әскери болып, мениң менен бирге қыйыншылыққа шыда. ⁴ Хызметдеги әскер өзин әскерликке шақырған әскербасының кеўлинен шығыу ушын, тұрмыс ислери менен байланбайды. ⁵ Жарысқа түскен адам да қағыйда бойынша жарыспаса, жеңис тажын киймейди. ⁶ Аўыр мийнет еткен дийхан зүрәәттен биринши болып үлес алыуы тийис. ⁷ Айтқанларым хәққында жақсылап ойлап көр. Ийемиздің Өзи саған хәммесин түсиндиреди.

⁸ Даўыттың урпағынан шыққан хәм өлимнен қайта тирилген Ийса Масихты ядында сақла! Мен жәриялап атырған Хош Хабар – усы. ⁹ Мен усы Хош Хабар ушын азап шегип, хәтте, жынаятшы сыяқлы тутқын болып байландым. Бирақ, Қудайдың сөзи байлаулы емес. ¹⁰ Сонлықтан мен таңлап алынғанлардың да Масих Ийса арқалы қутқарылуыды мәңгилик салтанат пенен алыуы ушын, хәмме нәрсеге шыдап атырман. ¹¹ Бул сөз исенимли:

«Егер Оның менен бирге өлген болсақ,

Оның менен бирге жасаймыз да.

¹² Егер сабырлылық қылсақ,

Оның менен бирге патшалық етеміз.

* 1:14 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

** 1:15 *Азия үлкеси* – хәзирги Туркия елиниң кубла-батыс бөлегінде болған бир үлке.

*** 1:18 *Сол күни* – Ийса Масихтың бул дүньяға қайта келетуғын күни.

- Егер Оннан ұаз кешсек,
Ол да бизден ұаз кешеди.
13 Биз садық болып қалмасақ та,
Ол садық болып қалады.
Себеби Ол Өзинен Өзи ұаз кеше алмайды».

Қудайдың жақсы хызметшиси

14 Усыларды исениушілерге еслетип тур. Сөзлер тууралы тартыспауды оларға Қудай алдында ескертип қой. Тартыслар тыңлаушыларды айнытыудан басқа хеш нәрсеге жарамайды. 15 Хақыйқат сөзлерин дурыс үйрететуғын хәм өз иси ушын уятқа қалмайтуғын, Қудайға унамлы, жақсы хызметши болыуға жан-тәнің менен тырыс. 16 Жарамас хәм бос сөзлерден аұлақ бол. Өйткени бундай сөзлер Қудайдан барған сайын узақластырады 17 хәм жуқпалы жара сыяқлы тарқалады. Усындай сөзлерди айтыушылар арасында Гименей хәм Филит те бар. 18 Олар хақыйқат жолынан адасты хәм өлимнен қайта тирилиу әлле қашан болды деп, айырым адамлардың исенимин жоқ қылмақта. 19 Бирақ Қудай салған күшли негиз беккем турыпты. Сол негиз *«Ийемиз Өзине тийисли болғанларды биледи»** хәм *«Ийемизге тийислимен, деген** хәр бир адам жаманлықтан аұлақ жүрсин»****, – деген сөзлер менен тастыйықланған.

20 Үлкен бир үйде тек алтын хәм түмис ыдыслар емес, ал ағаш хәм ылай ыдыслар да бар. Олардың биреулері сыйлы, ал биреулері сыйсыз ис ушын қолланылады. 21 Солай етип, егер ким де ким өзін жаманлықлардан тазаласа, онда ол сыйлы, мухаддес қылынған, хожайынына пайдалы хәм хәр бир жақсы иске тайын ыдыс болады.

22 Ал сен жаслықтың жаман хәуеслеринен аұлақ бол. Ийемизге таза кеуил менен сыйынатуғынлар менен бирликте хақыйқатлық, исеним, сүйиспеншилик хәм тынышлыққа умтылып жаса. 23 Ақылсыз хәм мәниссиз тартыслардан қаш. Себеби булардың жәнжел туудыратуғынын сен билесең. 24 Ийемиздің хызметшиси жәнжелпаз болмауы керек. Керисинше, ол хәмме менен мүләйим, тәлим беріуге қәбилетли хәм сабырлы болыуы тийис. 25 Және ол өзине қарсы болғанларға әлпайымлылық пенен жол-жорық беріуі лазым. Сонда, мүмкин, Қудай сол адамлардың да тәубеге келип, хақыйқатлықты билиуі ушын жол ашар. 26 Солай етип, олардың ақылы киреди хәм қәлегенин ислетіу ушын өзлерин тутқын қылған шайтанның дузағынан қутылады.

* 2:19 Санлар 16:5.

** 2:19 Сөзбе-сөз: Ийемиздің атын айтып шақыратуғын.

*** 2:19 Санлар 16:26.

Үшінші бап

Ақырзаман хақында

¹Мынаны биліп қой: дүняның соңғы күнлерінде аұыр ұақытлар келеди. ²Адамлар өзін жақсы көретугын, дүняпараз, мақтаншақ, менмен, Қудайға тил тийгизетугын, ата-анасына бойсынбайтугын, жақсылықты билмейтугын, қудайсыз, ³мийримсиз, кекшил, жала-хор, өзін тутып билмейтугын, жаұыз, жақсылықтың душпаны, ⁴сатқын, қызба хәм шыррық болады. Олар Қудайдан гөре, кәйип-сапаны көбирек жақсы көреді. ⁵Өзлерін Қудайдың жолы менен жүрген қылып көрсетеді, бірақ Оның жолының күшін тән алмайды. Бундайлардан аұлақ бол. ⁶Өйткени олардың гейбиреұлері үйлерге жасырын кирип, гүналарға батқан хәм хәр түрлі жаман хәўеслерге берілген сада хаялларды дузаққа түсиреді. ⁷Бул хаяллар хақыйқатлықты бәрқулла үйренип, оны хеш қашан түсинип жете алмайды. ⁸Янис хәм Ямбрис Муұсаға қарсы шыққандай, бул адамлар да хақыйқатқа қарсы турады. Бундайлар – ақыл-ойлары бузылған хәм хақыйқый исенимге ийе емес адамлар. ⁹Деген менен, олар узаққа бармайды. Себеби Янис хәм Ямбрис сыяқлы, олардың ақылсызлығы хәммеге әшкара болады.

Павелдің соңғы ақыл-нәсиятлары

¹⁰Ал сен мениң тәлийматымды, өмир тәризимди, мақсетимди, исенимимди, сабырлылығымды, сүйиспеншилигимди хәм турақлылығымды өрнек туттың. ¹¹Басымнан кешкен қуұдаланыұларымда хәм Антиохия, Икония, Листра қалаларында шеккен азапларыма шерик болдың. Мен қаншама азаптарға шыдам бердим! Ийемсиз мени хәммесинен қутқарды. ¹²Хақыйқатында, Масих Ийсаға тийисли болып, Қудайдың жолы менен жасаұды кәлеұшилердің хәммеси де қуұдаланады. ¹³Бірақ, жаман хәм жалатай адамлар алдап хәм алданып, еле де бетер жаман болып бара береді.

¹⁴Ал сен өзін үйренген хәм исенген хақыйқатқа садық қал. Өйткени буны кимлерден үйренгениңди билесең. ¹⁵Және де, сен Мухаддес Жазыұларды балалығыңнан бери билесең. Бул Жазыұлар саған Масих Ийсаға деген исеним аркалы қутқарылыұ ушын даналық бере алады. ¹⁶Мухаддес Жазыұлардың хәммеси Қудайдың Мухаддес Руұхының илхамы менен жазылған болып, тәлим бериұ, әшкаралаұ, дүзетиұ хәм хақыйқатлық бойынша тәрбиялаұ ушын пайдалы. ¹⁷Олар тийқарында Қудайдың адамы хәр бир жақсы иске таяр болыұ ушын жетилисип барады.

Төртінші бап

¹Қудайдың алдында хәм тирилер менен өлилерди хәким ететугын Масих Ийсаның алдында Оның қайта келиуі хәм Патшалығы хақы қатаң буйыраман: ²Қудайдың сөзин жәрияла. Заманның қолайлы ямаса қолайсыз болыуына қарамай, бул хызметти дауам ет. Адамларға толық сабырлылық пенен тәлим берип, әшкарала, жолға сал хәм ақыл-нәсият ет. ³Себеби адамлар дурыс тәлийматты тыңламайтуғын ұақытлар келеди. Олар жаман қәлеулерине берилип, қулақларына жағатуғын сөзлерди сөйлейтуғын көп муғаллимлерди этирапларына жыйнайды. ⁴Олар хақыйқатлықты еситпеу ушын қулақларын жауып, аңызларға қулақ асатуғын болады. ⁵Бирақ сен хәр қандай жағдайда сергек бол. Қыйыншылықларға шыдам бер, Хош Хабар ушын мийнет етип, өз хызметинди орынла.

⁶Өйткени мениң қаным төгилип, курбан болмақтаман хәм дүньядан өтетугын ұақтым да жақынласты. ⁷Мен улы сауашта гүрестим, жарысты жуумақладым хәм исенимимди сақлап қалдым. ⁸Енди болса, мен ушын хақыйқатлық тажы тайын тур. Әдил хәким етиуши болған Ийемиз сол күни усы тажды маған, тек ғана маған емес, ал Оның қайта келиуин интизарлық пенен күткенлердиң хәммесине де береді.

Жеке тилеклер хәм сәлемнама

⁹Жаным тезирек келиуге бар күшин менен тырыс. ¹⁰Себеби Димас бул дүньяны сүйгенликтен мени таслап, Салоникаға кетти. Ал Криский Галатияға, Титус Далматияға кетти. ¹¹Жанымда тек Лука ғана бар. Сен Маркты тауып, өзин менен бирге алып кел. Ол мениң хызметиме жәрдем береді. ¹²Мен Тихикти Ефеске жибердим. ¹³Келеринде, мениң Троаста, Карптың қасында қалдырып кеткен шапанымды алып кел. Және де китаптарымды, әсиресе оралған тери китаптарды алып кел. ¹⁴Темир устасы Искендер маған көп жаманлық иследе. Ийемиз оған ислегенлерине қарай қайтарсын. ¹⁵Сен де оннан абайлы бол. Өйткени ол бизлердиң сөзлеримизге қатты қарсы болды.

¹⁶Биринши мәрте өзимди ақламақшы болып жууап бергенимде, мени хеш ким жақламады. Керисинше, хәмме мени таслап кетти. Буның ушын Қудай оларды кеширсин. ¹⁷Бирақ, Қудайдың Хош Хабары мен арқалы толық жәрияланыуы ушын хәм пүткил миллетлер буны еситиуи ушын, Ийемиз маған жәрдемге келип, күш-қууат берди. Ол мени сол тәризде өлимнен* қутқарып қалды. ¹⁸Ийемиз мени

* 4:17 Сөзбе-сөз: арысланның аузынан.

хәр қандай жаманлықтан қутқарады хәм Өзиниң Аспан Патшалығына аман-есен апарады. Оған мәңгиге алғыс-мақтаўлар болсын! Аўмийин.

¹⁹ Прискила менен Акилаға хәм Онисифордың үй-ишине сәлем айт. ²⁰ Ерастус Коринфте қалды. Трофимди аўырыў халында Милитте қалдырдым. ²¹ Қыстан бурын келиўге бар күшин менен тырыс. Ебул, Пуд, Лин, Клавдия хәм барлық исениўши туўысқанлар саған сәлем айтып атыр. ²² Ийемиз сениң руўхың менен бирге болсын! Қудайдың мийрими сизлерге яр болғай!

Титусқа жазылған хат

Китап хаққында мағлыұмат

Бул хатты елши Павел Қудайдың хызметшиси болған Титусқа жазған. Титустың миллети грек болған. Ол Павелдин сапарларында бирге болып, Қудайға хызмет еткен.

Павел Титус пенен бирге бир қанша ўақыт Крит атаўында Қудайдың Хош Хабарын жәриялаған еди. Крит атаўы – Эгей теңизинин кубла тәрәпинде жайласқан, Жер Орта теңизиндеги атаў. Олардың хызмети арқалы сол жерде исениўши жәмәәт пайда болған еди. Павел Титусты Критте өз ўәкили сыпатында қалдырып кетип, жуўмақланбай қалған ислерди тәртиплестирип, хәр бир қалада жәмәәт ақсақалларын тайынлаўды тапсырған еди.

Хатта исениўши жәмәәттиң ақсақаллары хәм жетекшилери қандай болыў кереклиги, жәмәәттеги исениўшилерге дурыс тәлийматты үйретиў хәм олардың дурыс өмир сүриў кереклиги хаққында сөз болады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹Қудайдың қулы хәм Ийса Масихтың* елшиси болған мен, Павелден, Титуска сәлем! Қудайдың таңлаған адамларының исеними беккем болыуы ушын хәм өзлерин Қудайдың жолы менен алып жүретуғын хақыйқатлықты олардың билиуі ушын мен тайынландым.

²Усы исенім хәм хақыйқатлықты билиуі өтирик сөйлемейтуғын Қудайдың дүнья жаратылмастан бұрын үәде еткен мәңгилик өмирин алыу үмитине тийкарланған. ³Ұақты келгенде, Қудай Өз сөзин жәриялау арқалы ашып берди. Ал мен усы сөзди жәриялау ушын Қутқарыушымыз Қудайдың бұйрығы менен тапсырма алдым.

⁴Ортақ исенимимиз бойынша хақыйқый улым болған Титуска Әкемиз Қудай хәм Қутқарыушымыз Ийса Масих мийрим хәм тынышлық берсин!

Титустың Криттеги үазыйпасы

⁵Жуұмақланбай қалған ислерди тәртиплестирип, мениң саған бұйырғанымдай, хәр бир қалада жәмәәт ақсақалларын тайынлауын ушын, сени Критте қалдырған едим. ⁶Ақсақал болып тайынланатуғын адам айыпсыз, тек бир хаяллы болсын**. Оның балалары да исениуіши болып, әдепсиз хәм тәрбия көрмеген, деп айыпланбауы тийис. ⁷Себеби жәмәәт жетекшиси Қудайдың хызметшиси сыпатында кемшиликсиз болыуы керек. Ол қайсар, қызба, мәскүнемликке берилген, жәнжелкеш, харам пайданы гөзлейтуғын болмауы тийис. ⁸Керисинше, ол миймандос, жақсылықты сүйиуіши, салдамлы, хақ, мухаддес хәм өзін тутып билетуғын болыуы керек. ⁹Және де, жәмәәт жетекшиси басқаларды дурыс тәлиймат пенен жигерлендириуі ушын хәм хақыйқатқа қарсы шыққанларды әшқаралауы ушын, исениуішилерге үйретилген хақыйқат сөзи бойынша ис тутыуы тийис.

¹⁰Өйткени хақыйқатқа бойсынбайтуғын, пәтиұасыз хәм өтирикши көп адамлар бар. Ондай адамлар әсиресе яхудий топарлары*** арасында көп. ¹¹Бундай адамлардың аұзын жауыу керек. Олар өз харам нәпси ушын, үйретиуге болмайтуғын нәрселерди үйретип, барлық хожалықларды бузып жүр. ¹²Хәтте, критлилердің өз

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** 1:6 Ямаса: тек бир хаялға үйленген.

*** 1:10 Сөзбе-сөз: сүннет етилгенлер.

шайыры*: «Критлилер бәрқулла өтирикшилер, жаўыз хайўанлар хәм жалқаў ашкөзлер болған», — деген еди. ¹³ Бул гүўалық — хақыйқат. Сонлықтан исенимде беккем турыўы ушын, оларды қатаң ескертип кой ¹⁴ хәм оларды яхудийлердиң мәниссиз аңызларына, хақыйқаттан адасқан адамлардың буйрықларына қулақ астырма. ¹⁵ Пәк адамлар ушын хәмме нәрсе пәк. Бирак, напәк адамлар менен исенбейтуғын адамлар ушын хеш бир нәрсе пәк емес. Себеби олардың ақыл-ойлары да, хұжданы да ипласланған. ¹⁶ Қудайды билемиз, десе де, ислеген ислери менен Оннан танады. Олар — жеркенишли, Қудайдың сөзине қулақ аспайтуғын хәм хәр қандай жақсы иске жарамсыз адамлар.

Екинши бап

Дурыс тәлийматты үйрет!

¹ Ал саған келсек, сен дурыс тәлиймат бойынша тәлим бер. ² Үлкен жастағы ер адамларға салдамлы хәм хұрметке миясар болыўды, өзлерин тутып билиўди, исенимде, сүйиспеншиликте хәм сабырлылықта беккем болыўды үйрет.

³ Сол сыяқлы, үлкен жастағы хаялларға да хұрметке ылайықлы өмир сүриўди, өсекши хәм арақтың қулы болмаўды, ал жақсылықты үйретейши болыўы кереклигин үйрет. ⁴⁻⁵ Сонда үлкен жастағы хаяллар жас хаялларға ақыл-нәсият бере алады. Қудайдың сөзине тил тиймеўи ушын, олар жас хаялларға қүйеўлерин хәм балаларын сүйиўди, өзлерин тутып билиўди, пәк, хожалыққа жанқүйер, мийримли болыўды хәм қүйеўлерине бойсыныўды үйрете алады.

⁶ Жас ер адамларға да өзлерин тыйып билиўди нәсият ет. ⁷ Жақсы ислер ислеп, оларға хәр бир нәрседе өрнек бол. Тәлим бергенинде хадал хәм салдамлы болып, ⁸ хеш ким айыплай алмайтуғын дурыс сөзлерди сөйле. Солай етип, саған қарсы шыққанлар бизлер туўралы хеш жаман нәрсе айта алмағанлықтан уялып қалады.

⁹ Қуларға хожайындарына хәр бир нәрседе бойсынып, олардың кеўлинен шығыўды, қайтарып сөйлемей ¹⁰ хәм урлық ислемей, толық садықлық көрсетиўди үйрет. Сонда олар Қутқарыўшымыз Қудайдың тәлийматына хәр тәреплеме жақсы ат келтиреді.

¹¹ Өйткени Қудайдың қутқаратуғын мийрими пүткіл адамларға ашық көринди. ¹² Бул мийрим бизлерге қудайсызлықтан хәм дүньяның жаман хәўеслеринен ўаз кешип, хәзирги дәўирде өзлеримизди тыйып билиўди, хақ болыўды хәм Қудайдың жолына ылайықлы өмир сүриўди үйретеді. ¹³ Және де, ол бизлерге хәзирше, мүбәрек

* 1:12 Сөзбе-сөз: өз пайғамбары.

үмитимиздің, яғный уллы Құдайымыз хәм Құтқарыушымыз болған Ийса Масихтың салтанат пенен келиўин қүттиреди. ¹⁴Ийса Масих хәр бир гүнамыздың* төлемин өтеп қутқарыу ушын хәм бизлерди тазалап, Өзине тийисли хәм жақсылық ислеўге инталы бир халық жаратыу ушын, Өзин бизлер ушын қурбан етти.

¹⁵Усыларды толық бийлик** пенен үйретип, жигерлендир хәм кейи. Өзинди хеш кимге кемситпе.

Үшинши бап

Ийгиликли ислерди ислеўге таяр болыу ҳаққында

¹Басшыларға хәм хүкиметке бойсынып қулақ асыуды, хәр бир ийгиликли исти ислеўге таяр болыуды, ²хеш кимди өсек қылмай хәм жәнжелкеш болмай, мүләйим болып, хәмме адамларға хәр тәрәплеме жумсақ қатнаста болыуды исениўшилерге еслетип қой.

³Себеби бир ўақытлары бизлер де ақылсыз, қулақ аспайтуғын, адасқан, хәр түрли жаман хәўеслер менен хәзликлердің қулы болған, жаманлық хәм күншиллик пенен жасаған, басқалар бизлерди хәм бизлер де бир-биримизди жек көрген адамлар едик. ⁴Бирақ, Құтқарыушымыз Құдай Өз мийримин хәм адамға деген сүйиспеншилигин ашық көрсеткенде, ⁵Ол бизлерди қылған ҳақ ислеримиз себепли емес, ал Өз мийрим-шәпәәти менен қутқарды. Бизлерди Мухаддес Руўхы*** арқалы гүнадан тазалап, қайтадан туўылдырды хәм жаңалады. ⁶⁻⁷Оның мийрими менен ақланып, өзлеримиз үмит еткен мәңгилик өмирдің мийрасхорлары болыуымыз ушын, Ол Мухаддес Руўхын Құтқарыушымыз Ийса Масих арқалы мол-мол етип жаўдырды. ⁸Бул сөз – ҳақыйқат.

Құдайға исенгенлердің өзлерин жақсы ислерди ислеўге арнаўға тырысыулары ушын, айтқанларымды талап етиўинди қәлеймен. Булар – адамлар ушын жақсы хәм пайдалы.

⁹Бирақ, ақылсыз тартыслар менен шежирелер туўралы сөзлерден, Мухаддес Нызамға байланыслы айтыс хәм жәнжеллерден қаш. Өйткени булар пайдасыз хәм бийкар нәрселер. ¹⁰Алаўызлық туўдыратуғын адамға бир-еки ескертиў жасағаннан соң, оның менен байланысты үз. ¹¹Бундай адамның бузылғанын хәм өз-өзин хүким етип, гүна ислеп атырғанын билесең.

* 2:14 Сөзбе-сөз: хәр қандай нызамсыз исимиздің.

** 2:15 Сөзбе-сөз: толық буйрық.

*** 3:5 *Мухаддес Руўх* – Құдайдың Руўхы.

Соңғы сәлемнама хәм тилеклер

¹²Артемди ямаса Тихикти саған жибергенимде, дәрхал Никополиске, мениң жаныма келиўге бар күшинди сал. Себеби қысты сол жерде өткизиўге қарар еттим. ¹³Нызам хызметкери Зенас пенен Апостолсты жолға атландырғанында, олар хеш бир нәрсеге мүтәж болмаўы ушын ғамхорлық жаса. ¹⁴Мүтәж адамларға жәрдем бериў ушын хәм жемиссиз өмир сүрмеў ушын, бизиң адамларымыз да жақсы ислерди ислеўге өзлерин бағышлаўды үйренсин.

¹⁵Мениң жанымдағылардың хәммеси саған сәлем айтып атыр. Ортақ исенимдеги бизлерди сүйетуғынларға сәлем айт. Қудайдың мийрими хәмменизге яр болсын!

Филимонға жазылған хат

Китап хаққында мағлыұмат

Павел бул қысқаша хатты Ийсаның Хош Хабары ушын қамақта болған ўақытта жазып, Онисим хэм Тихик арқалы берип жиберген еди.

Бул хат Колоса қаласында жасаўшы кул ийелеўши болған Филимон атлы исениўши адамға жазылған. Филимонның кулы Онисим деген бир адам Римге қашып кетеди. Онисим Римде Павел менен қамақта бирге болып, Павел арқалы исениўши болады. Қамақта Онисим Павелге хызмет еткен хэм оған өз улындай болып қалған еди. Сонлықтан Павел хожайынына қайтып баратырған Онисим ушын өгиниш етип, енди оны кул сыпатында емес, ал сүйикли туўысқан сыпатында қабыл етиўди Филимоннан сораў ушын, усы хатты жазған еди.

Сәлемнама

¹ Ийса Масих* ушын туткын болған мен, Павелден хэм туўысқанымыз Тимофейден, бизлер менен бирге хызмет ететуғын сүйикли Филимонға сәлем! ² Және де, апамыз Афияға, бизлер менен бирге

---

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай ўәде еткен Қутқарыўшы.

Кудайдың әскери болған Архипке хәм сениң үйиндеги исениўшилер жәмәетине де сәлем жоллаймыз. ³Әкемиз Кудай хәм Ийемиз Ийса Масих сизлерге мийрим хәм тынышлық берсин!

**Филимонның исеними
хәм сүйиспеншилиги**

⁴ Мен дуға еткенімде сени тилге алып, Кудайыма бәркулла шүкирлик билдиремен. ⁵ Себеби сениң Ийемиз Ийсаға деген исенимиң хәм пүткил исениўшилерге* деген сүйиспеншилигиң хаққында еситип атырман. ⁶ Исениминди басқалар менен бөлисиўде тәсирли болыўың ушын, кулласы, Масих арқалы бизлер ийе болатуғын хәр қандай ийгиликти билиўде жетилсип барыўың ушын дуға етип атырман. ⁷ Өйткени туўысканым, сен себепли исениўшилердиң** кеўиллери көтерилип қалды. Солай етип, сениң сүйиспеншилигиң маған үлкен қуўаныш хәм тәселле берди.

**Павелдиң Онисим ушын
өтиниш етиўи**

⁸ Сонлықтан Масихтың елшиси сыпатында ўазыйпанды атқарыўды саған буйырыўға бийлигим болса да, ⁹⁻¹⁰ хәзир Ийса Масих ушын тутқын болған мен, ғарры Павел, қамақта мениң улым болған Онисим ушын сеннен сүйиспеншилик пенен өтинип сорайман. ¹¹ Ол бир ўақытлары саған пайдасыз болған еди, бирақ енди болса саған да, маған да жүдә пайдалы болып қалды.

¹² Оны, яғный өз жүрек-баўырымды саған қайтарып жиберип атырман. ¹³ Хош Хабар ушын қамақта болғанымда, сенин орнында маған хызмет етиўи ушын оны жанымда алып қалыўды қәлер едим. ¹⁴ Бирақ, сениң ислейтуғын жақсылығың мәжбүрий түрде емес, ал өз ықтыярың менен болыўи ушын, сениң қайылшылығыңсыз хеш нәрсе ислегим келмеди. ¹⁵ Мүмкин, оның сеннен ўақытша айра түскениниң себеби оны мәңгиге қайтарып алыўың ушын болған шығар. ¹⁶ Оны енди қул деп емес, ал қулдан зыят сүйикли туўысканың сыпатында қабыл ет. Әсиресе мен ушын ол жүдә қәдирли. Ал сен ушын болса, ол хәм қул сыпатында, хәм Ийемиздеги бир туўысқан сыпатында және де қәдирлирек болады.

¹⁷ Сонлықтан егер мени жолдасым деп санайтуғын болсаң, оны мени қабыл еткендей, қабыл ет. ¹⁸ Ол саған қандай да бир жаманлық ислеген болса ямаса қарыздар болса, мениң есабыма жазып

---

* 1:5 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

** 1:7 Сөзбе-сөз: мухаддеслердин.

кой. ¹⁹ Мен, Павел, буны өз колым менен жазып атырман: мен төлеймен. Ал сениң маған өз өмириң менен қарыздар екеңди айтпай-ақ қояйын. ²⁰ Аўа, туўысқаным, мен сеннен Ийемиз алдында бир жәрдем алайын. Масих алдында кеўлимди көтер. ²¹ Қулақ асатуғыныңа исенип, саған жазып атырман. Сениң айтқанымнан да артық ислейтуғыныңды билемен.

²² Соның менен бирге, маған туратуғын бир орын да таярла. Өйткени Қудай сизлердиң дуўа етип сорағанларыңызға жуўап берип, мени сизлерге жиберетуғынынан үмит етемен.

Соңғы сәлемнама

²³ Ийса Масих ушын мениң менен бирге тутқын болған Епафрас саған сәлем айтып атыр. ²⁴ Және де, бизлер менен хызмет етип атырған Марк, Аристарх, Димас хәм Лука да саған сәлем жоллап атыр.

²⁵ Ийемиз Ийса Масихтың мийрими сизлерге* яр болсын!

---

* ²⁵ Сөзбе-сөз: сизлердиң руўхыңызға.

Еврейлерге жазылған хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Хат биринши гезекте Ийсаға исенетуғын яхудийлерге жазылған. Бул хатты ким жазғаны белгисиз.

Хат Ески Келисимди жақсы билетуғын исениўшилерге қарата жазылғанлықтан, онда биринши (ески) келисим менен екінши (жаңа) келисимнің арасындағы байланыс ҳаққында сөз етиледі.

Хатта Масих ҳаққында мынадай мағлыұматлар бериледи: 1. Ол Қудайдың Улы, сонлықтан барлық периштелерден хәм хәмме пайғамбарлардан (әсиресе Муўсадан) уллы; 2. Ол – Ески Келисим дәўириндеги бас руўханийлерден де уллы болған бас руўханий, Оның қурбанлығы минсиз хәм мәңгилик. Сол себептен Оған исенген адамлар гүнадан, өлимнен хәм қорқыныштан азат болып, хақыйқаттан қутқарылады.

Және де, хатта исенимнен қайтпаў кереклиги ҳаққында ескертиўлер бар хәм исеними күшли болған адамлар мысал етип көрсетилип, исеним менен жасаў кереклиги ҳаққында хәр түрли ақыл-нәсиятлар берилген.

Биринши бап

Қудай Өз Улы Ийса арқалы сөйледі

¹ Қудай әййемги заманларда пайғамбарлар арқалы көп мәртебе хәм хәр түрли жоллар менен ата-бабаларымызға сөйлеген еди. ² Ал бул соңғы уақытларда болса, Қудай бизлерге Өз Улы Ийса арқалы сөйледі. Қудай Өз Улын пүткіл барлықтың мийрасхоры етип белгилеп, Ол арқалы пүткіл дүньяны жаратқан еди. ³ Қудайдың Улы – Қудайдың салтанатының жарқыраған нуры болып, Ол Қудайдың табиатының хақыйқаттан қандай екенін көрсетеді. Ул Өзинің құдиретли сөзи менен пүткіл барлықты сақлап тур. Ол Өзин құрбан етип, бизлерди гүналарымыздан тазалағаннан соң, жоқарыдағы құдиретли Қудайдың оң тәрәпине отырды.

Қудайдың Улы Ийса периштелерден уллы

⁴ Қудайдың Улы периштелерден қаншелли жоқары атты алған болса, Ол олардан соншелли үстин турады. ⁵ Өйткени Қудай периштелердиң қайсы бирине:

*«Сен Мениң Улымсаң,
Бугин Мен Саған Әке болдым»*.*

Және де:

*«Мен Оған Әке боламан,
Ол Маған Ул болады»**, –*

деген еди? ⁶ Және де, Қудай туңғыш Улын дүньяға жиберип атырып былай деген:

«Мениң барлық периштелерим Оған табынсын»***.

⁷ Ал периштелер хаққында болса, Мухаддес Жазыу былай дейди:

*«Қудай Өз периштелерин самалдай,
Хызметшилерин оттың жалынындай қылады»****.*

⁸ Бирақ, Қудайдың Улы хаққында Мухаддес Жазыу былай дейди:

*«О Қудай, Сениң тахтың мәңги турады,
Патшалық бийлигиң – әдил бийлик»*****.*

---

* 1:5 Забур 2:7.

** 1:5 Патшалық хаққында 2-кітап 7:14.

*** 1:6 Мухаддес Нызамды қайталау 32:43.

**** 1:7 Забур 103:4.

***** 1:8 Патшалық хасаң – әдиллік хасасы.

- 9 Сен хақлықты сүйіп, нызамсызлықты жек көрдің.
 Сонлықтан Қудай, Сениң Қудайың,
 Сени хызметке тайынлап,
 Саған жолдасларыңа қарағанда,
 Даңқ хәм қууанышты көбирек берди»*.**
- 10 Және де, былай дейди:
 «О Ийемиз,
 Әуел баста жердің тийкарын Сен салғансаң.
 Аспанды да Сениң қолларың жаратқан.
- 11 Жер хәм аспан жоқ болып кетеди, бірақ Сен мәңгиге барсаң.
 Олардың хәммеси де кийимдей тозып қалады.
- 12 Оларды шапан сыяқлы орап қоясаң,
 Олар кийим сыяқлы өзгертиледі.
 Бірақ, Сен хеш қашан өзгермейсең,
 Әмир жылларың да тамам болмайды»***.
- 13 Қудай периштелердің хеш бирине де:
 «Душпанларыңды аяқларыңның астына бастырмағанымша,
 Мениң оң жағымда отыр»****, –
 дегенен. 14 Ақыры периштелердің хәммеси қутқарылуыға ийе бо-
 латуғынларға хызмет қылуы үшін жиберілген хызметши рух-
 лар-ғо.

Екинши бап

Дыққат-итибарлы болайық!

- ¹ Сонлықтан еситкенлеримизден узақлап, жолдан шығып кетпеуимиз үшін, еситкенлеримизге еле де көбирек дыққат аударуымыз керек.
- ² Себеби периштелер арқалы айтылған сөз күшке ийе болып, хәр қандай жынаят хәм бойсынбаушылық үшін әдил жаза берилетуғын еди.
- ³ Солай екен, дәслеп Ийемиз Ийса тәрәпинен айтылған, соңынан Оннан еситкенлер тәрәпинен тастыйықланған уллы қутқарылуыға итибарсыз қарасақ, бизлер бул жазадан қалай қашып қутыла аламыз?
- ⁴ Қудай да бул хаққында кәрамаатлы белгилер, таң қаларлық нәрселер хәм хәр түрлі кәрамаатлы ислер арқалы, және де, Өз кәлеуі бойынша Мухаддес Руұхтың***** сыйларын үлестириуі арқалы гүәалық берди.

* 1:9 Сөзбе-сөз: «Сени қууаныш майы менен көбирек майлады».

** 1:8-9 Забур 44:7-8.

*** 1:10-12 Забур 101:26-28.

**** 1:13 Забур 109:1.

***** 2:4 Мухаддес Руұх – Қудайдың Руұхы.

Қутқарылыуға жетелеуши Ийса

⁵Қудай бизлер сөз етип атырған келешек заманды периштелерге бағынышлы қылған жоқ. ⁶Керисинше, Мухаддес Жазыудың бир жеринде биреу былай деп гүәалық берген еди:

«О Ийем, Сен еске алғандай адам ким өзи?»

Сен оған ғамхорлық көрсететуғындай, адам улы ким болыпты?»

⁷ *Оны периштелерден аз уақытқа* төменирек қойдың,*

Даңқ-хұрмет тажын оған кийдирип,

⁸ *Хәмме нәрсени оның аяқларына бас урғыздың**.*

Қудай хәмме нәрсени адамға бағынышлы қылып, оған бағынышлы болмаған хеш бир нәрсе қалдырмады. Деген менен, хәмме нәрсениң адамға бағынышлы екенин бизлер елеге дейин көрмей атырмыз.

⁹Бирақ бизлер периштелерден аз уақытқа төменирек қойылған Ийсаның өлим азабын шеккени ушын, даңқ-хұрмет тажын кийгенин көрип турмыз. Аўа, Ол Қудайдың мийрими менен хәмме адамлар ушын өлимди басынан кеширген еди. ¹⁰Хәмме нәрсе Қудай ушын хәм Қудай арқалы бар болған. Усы Қудай көп перзентлерин уллылыққа еристириу ушын, оларды қутқарылыуға жетелеуши Ийсаны азап-ақыретлер арқалы минсизликке жеткизиуди макул көрди. ¹¹Өйткени мухаддес қылыушы Ийса хәм Ол мухаддес қылған исениушилердиң хәммеси бир Әкеден. Сонлықтан Ийса оларды «тууысқанларым» деп атауға уялмайды.

¹² Ийса былай дейди:

«Қудай, Сениң атыңды тууысқанларыма жәрия етемен,

Олардың жыйынында Сени алғыслайман»***.

¹³ Және басқа жерде былай делинген:

«Мен Қудайға сүйенемен»****

тағы да:

«Минекей, Мен Қудайдың Маған берген балалары менен бирге

усы жердемен»*****.

¹⁴Бул балалар ет хәм қаннан ибарат болғанлықтан, Ийсаның Өзи де оларға теңлесип, ет хәм қаннан ибарат болған адамның денесине ийе болды. Буны Ол өлим үстинен бийликке ийе болғанды, яғный шайтанды Өз өлими арқалы набыт қылыу ушын ¹⁵хәм өмир бойы

---

* 2:7 Ямаса: сәл-пәл.

** 2:6-8 Забур 8:5-7.

*** 2:12 Забур 21:23.

**** 2:13 Ийшая 8:17.

***** 2:13 Ийшая 8:18.

олим қорқынышы себебли қул болғанлардың хәммесин азат қылыу үшін иследи. ¹⁶ Себеби, әлбетте, Ийса периштелерге емес, ал Ибрайымның урпағынан болғанларға жәрдем етеди. ¹⁷ Сол себептен Қудайдың хызметінде мийрим-шәпәәтли хәм садық бас руұханий болып, адамлардың гүналарын тазалау үшін, Ол хәр тәрөплеме тууысқанларына уксауы керек еди. ¹⁸ Оның Өзи сынаққа түсип, азап шеккенликтен, Ол сынаққа түскенлерге де жәрдем ете алады.

Үшінши бап

Ийса Муұсадан уллы

¹ Солай етип, бизлер менен бирге Қудай тәрөпинен шақырылған, хәй мухаддес тууысқанларым, Қудайдың елшиси хәм бас руұхани-йи, деп өзлеримиз ашық тән алған Ийса хәққында терең ойлаңлар! ² Муұса Қудайдың пүткил шаңарағында Қудайға садық болғанындай, Ийса да Өзин хызметке қойған Қудайға садық болды. ³ Үйди салған үйдиң өзинен гөре көбирек хұрмет көргени сыяқлы, Ийса да Муұсадан гөре жоқарырақ уллылыққа ылайық табылды. ⁴ Хәр бир үйдиң қурыушысы бар, ал Қудай пүткил барлықтың жаратыушысы. ⁵ Муұса келешекте айтылатуғын сөзлер хәққында гүуалық беріу үшін, Қудайдың пүткил шаңарағында бир хызметкер сыпатында садық болды. ⁶ Бирақ, Масих* Қудайдың шаңарағын басқаратуғын Ул сыпатында садық болды. Егер өзлеримиздеги үмит себебли пайда болатуғын батырлық хәм куұанышты ақырына дейин беккем сақласақ, бизлер — Оның шаңарағымыз.

Исенбеушлик хәққында ескертиу

⁷ Сол себептен Мухаддес Руұх былай дейди:

«Егер бугин Қудайдың дауысын еситсеңиз,

⁸ *Шөлдеги сынақ уақтында қозғалаң көтерген
ата-бабаларыңыздай,*

Қайсарлық етпеңдер.

⁹ *Олар сол жерде қырық жыл бойы Мениң ислеримди
көрген болса да,*

Мени сынай берди.

¹⁰ *Сонлықтан Мен сол әуладқа ғәзеппениң былай дедим:
„Олардың жүрек қәлеулері бәрқулла тууыры емес,
Олар Мениң жолларымды билмеді“.*

---

* ^{3:6} *Масих* — еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

11 *Және де, Мен қажарленгенімде:*

„Олар Мениң дем алыу үшін беретұғын меканыма кирмейди“, – деп ант ишкен едим»*.

12 Хәй тууысқанларым, жүрегиниз исенбей жауыз болып калып, тири Қудайдан безип кетиуден сақ болыңлар! 13 Керисинше, араңыздағы хеш бириңиз гүнаның алдауына ерип, жүрегін қайсар қылмауы үшін, хәр күни еле «бүгин» деп айтылып атыр екен, бир-бириңизди жигерлендирип барыңлар. 14 Өйткени егер бизлер дәслепки исенимимизди ақырына дейин беккем сақласақ, Масихқа тийисли болған хәмме нәрсеге шериклес боламыз. 15 Жоқарыда былай делінген еди:

«Егер бүгин Қудайдың дауысын еситсеңдер,

Оған қарсы қозғалаң көтерген ата-бабаларыңыздай,

Қайсарлық етпеңдер»**.

16 Қудайдың сөзин еситсе де, Оған қарсы қозғалаң көтерген кимлер еди? Муусаның басшылығында Мысырдан шыққанлардың хәм-меси емес пе еди? 17 Қудай кимлерге қырық жыл ашыулы еди? Гүна ислеп, сүйеклери шөлде қалғанларға емес пе? 18 Қудай кимлерге: «Мениң дем алыу үшін беретұғын меканыма кирмейсизлер», – деп ант ишкен еди? Өзине бойсынбағанларға емес пе? 19 Солай етип, көрип тұрғанымыздай, олар исенбегенликтен сол жерге кире алмады.

Төртінши бап

Қудайдың дем алыу үшін беретұғын меканы

1 Сонлықтан Қудай беретұғын дем алысты, яғнай Ол беретұғын тынышлықты алыу хакқында үәде еле де күшке ийе екен, араңыздағы хәр бириңиз усы үәдеден бос калып қойыудан қорқып, сақ болыңлар. 2 Себеби бизлерге жәрияланған Хош Хабарды ата-бабаларымыз да еситкен еди. Бирақ олар еситкен сөзлерин исеним менен қабыл етпегенликтен, бул сөзлердиң оларға пайдасы тиймеди. 3 Қудай дүньяны жаратып болғаннан кейин-ақ, дем алыу үшін беретұғын меканды таярлап қойған болса да, олар хакқында былай деген:

«Мен қажарленгенімде:

„Олар Мениң дем алыу үшін беретұғын меканыма хеш қашан кирмейди“, – деп ант иштим»***.

* 3:7-11 Забур 94:7-11.

** 3:15 Забур 94:7-8.

*** 4:3 Забур 94:11.

Бирак, исенетуғын бизлер сол меканға киремиз. ⁴ Мухаддес Жазыўдың бир жеринде жетинши күн* хаққында былай делинген:

«Қудай жетинши күни барлық ислеринен дем алды»**.

⁵ Және де, Мухаддес Жазыўдың басқа жеринде Қудай былай деген:

«Олар Мениң дем алыў ушын беретуғын меканыма ҳеш қашан кирмейди»***.

⁶ Солай етип, алдын Хош Хабарды еситкенлер сөзге кулак аспағанлықтан, дем алатуғын меканға кирмеді. Бирак, басқалар ушын ол жерге кириўге мүмкиншилик бар. ⁷ Сол себептен Қудай «бүгин» деп аталатуғын және бир күнди белгилеп, алдын айтылғандай, көп ўақытлардан соң, Даўыт арқалы былай деген еди:

«Егер бүгин Қудайдың даўысын еситсеңдер, Қайсарлық етпеңдер»****.

⁸ Егер Ешуа израиллыларды Қудайдың дем алыў ушын беретуғын меканына еристиргенде, Қудай соңынан басқа бир күн хаққында айтпаған болар еди. ⁹ Демек, Қудайдың халқы ушын хақыйкый дем алатуғын ўақыт келеди. ¹⁰ Қудай дүньяны жаратқаннан соң қалай дем алған болса, Ол беретуғын дем алысты, яғный Ол беретуғын тынышлықты алған хәр бир адам да өз ислеринен солай дем алады. ¹¹ Солай екен, ҳеш биримиз бойсынбаған сол адамларға ерип адаспай, Қудай беретуғын дем алысты, яғный Ол беретуғын тынышлықты алыўға тырысайық.

¹² Қудайдың сөзи тири хәм тәсирли. Ол еки жүзли қылыштан да өткир болып, жан менен руўхты, буўын менен сүйеклерди бөлетуғын дәрежеде суғылып киреди: ол жүректеги ой хәм нийетлерди әшкара қылады. ¹³ Жаратылған ҳеш бир нәрсе Қудай алдында жасырын емес. Оның көз алдында хәр бир нәрсе ашық хәм аян. Бизлер усы Қудайға есап беремиз.

Бас руўханийимиз Ийса

¹⁴ Бирак, бизлерде аспанға көтерилген уллы бас руўханийимиз — Қудайдың Улы Ийса бар. Сонлықтан өзлеримиз ашық тән алған исенимимизди беккем сақлайық. ¹⁵ Ол — бизлердиң хәлсизликлеримизди бөлисе алатуғын бас руўханий. Оның Өзи хәр тәрәплеме бизлер

* 4:4 Яғный: шемби күни. Қудайдың буйрығы бойынша, яхудийлердиң дем алыс күни.

** 4:4 Жаратылыс 2:2.

*** 4:5 Забур 94:11.

**** 4:7 Забур 94:7-8.

сыяқлы сыналды, бірақ гүна ислемеди. ¹⁶ Сонлықтан рехимлилик алыу үшін хәм керек ўактында өзлеримизге жәрдем ететуғын мийримге ерисиу үшін, Қудайдың мийримге ийе тахтына батыллық пенен жақынлайық.

Бесинши бап

¹ Хәр бир бас руўханий адамлар арасынан таңлап алынады хәм ол Қудайға байланыслы ислерде адамлардың ўәкили болып, олардың гүналары үшін Қудайға садақа хәм қурбанлықлар бериу үшін та-йынланады. ² Билмей қалып жолдан адасқанларға ол мүләйимлилик пенен қатнас жасай алады. Өйткени оның өзиниң де хәлсиз жерле-ри бар. ³ Сол себептен ол тек халықтың гүналары үшін емес, ал өзиниң гүналары үшін да қурбанлық бериуи шәрт. ⁴ Хеш бир адам бас руўханий болыу мәртебесине өзлигинен ересе алмайды. Тек Ха-рон сыяқлы Қудай тәрәпинен шақырылса ғана ересе алады.

⁵ Сол сыяқлы, Масих та бас руўханий болыу мәртебесине ийе бо-лыу үшін, Өзин Өзи уллылаған жоқ. Ал Оған:

*«Сен Мениң Улымсаң,
Бүгин Мен Саған Әке болдым»**, —

деген Қудайдың Өзи Оны усы мәртебеге еристирди. ⁶ Мухаддес Жа-зыудың басқа жеринде Қудай Оған былай деген:

*«Сен Мелхиседек сыяқлы,
Мәңгиге руўханийсең»**.*

⁷ Масих жер жүзинде адам болып жасаған күнлерде Өзин өлим-нен қутқара алатуғын күшке ийе болған Қудайға бәлент даўыс пенен нала етип, көз жасларын төгип, дуға етип жалбарынды. Ол Қу-дайға бойсынғанлықтан, Қудай Оны еситти. ⁸ Ол Қудайдың Улы болса да, шеккен азаптары аркалы бойсыныуды үйренди. ⁹ Масих усы тәризде минсизликке ерисип, Өзине бойсынатуғынлардың хәм-меси үшін мәңгилик қутқарылыуға жол ашты ¹⁰ хәм Ол Қудай тәр-әпинен Мелхиседек сыяқлы бас руўханий, деп аталды.

Исенимнен қайтпау хаққында ескертиу

¹¹ Мелхиседек хаққында айтажақ көп сөзлеримиз бар, бірақ сиз-лер зейинсиз болғанлықтан, түсиндириу қыйын болады. ¹² Усы ўақыт-қа келип, сизлер муғаллим болыуыңыз керек еди. Бірақ сизлер

* 5:5 Забур 2:7.

** 5:6 Забур 109:4.

Қудайдың сөзлеринің дәслепки тийкарларын қайтадан үйрениўге мүтәжсиз. Сизлерге күшли аўқат емес, ал сүт керек! ¹³ Сүт пенен азықланатуғын хәр бир адам гөдек, яғный хақыйқатлық сөзи бойынша жасаўда тәжирийбесиз адам болғаны. ¹⁴ Ал күшли аўқат ересек адамлар ушын, яғный өмирдеги тәжирийбеси арқалы жаман менен жақсыны айырыў сезимине ийе болғанлар ушын арналған.

Алтыншы бап

¹ Сонлықтан Масих хаққында басланғыш тәлийматты үйрениўде тоқтап қалмайық, ал алға илгерилеп, жетисип барайық. Өлимге жетелеўши ислер ушын тәўбе етиўден*, Қудайға исениўден, ² суўға шомылдырыў хаққында қағыйдалардан, қол қойып дуўа етиўден, өлилердиң тирилиўинен хәм мәңгилик хүкимнен ибарат болған сол тәлийматтың тийкарларын қайтадан салмайық. ³ Егер Қудай рухсат берсе, бизлер алға илгерилеп, жетисип барамыз.

⁴ Бир мәртебе хақыйқатлық нуры түсип, Қудайдың сыйының дәмин татқан хәм Мухаддес Руўхқа шерик болғанларды, ⁵ Қудайдың сөзиниң жақсы екенин хәм келешектиң құдиретли ислерин өмирлеринде көрип болып, ⁶ исенимнен қайтқанларды дүзетип тәўбе қылдырыў мүмкин емес. Себеби олар Қудайдың Улын өзлери қайтадан атанақ ағашқа шегелеп, маскара қылған болады. ⁷ Устине жийи-жийи жаўған жаўынды ишкен хәм өзинде ислегенлерге пайдалы зүрәат берген жерди Қудай жарылқайды. ⁸ Бирақ, шеңгел хәм жантақ өсирген жер жарамсыз болып, көп күтпей ғарғысқа ушырайды хәм ақыры жандырылып жибериледи.

⁹ Сизлерге келсек, сүйикли туўысқанларым, бизлер усылай десек те, сизлердиң қутқарылыўға байланыслы еле де көбирек жарылқаўларға ийе екениңизге исенимимиз кәмил. ¹⁰ Өйткени Қудай әдалатсыз емес: Ол сизлердиң мийнетиңизди хәм исениўшилерге** қылған хәм қылып атырған хызметиңиз арқалы Өзине көрсеткен сүйиспеншилигиңизди умытпайды. ¹¹ Хәр бириңиздиң үмитиңизди ақырына дейин беккем сақлаўыңыз ушын, усылай ғайрат салыўыңызды әрман етемиз. ¹² Және де ериншек болмай, Қудай тәрәпинен ўәде етилгенлерди исеним хәм сабырлылық пенен алғанлардан өрнек алыўыңызды қәлеймиз.

* 6:1 *Тәўбе етиў* – терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиў.

** 6:10 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

Қудайдың өзгермейтуғын үдесі

¹³ Қудай Ибрайымға үде бергенде, Өзинен уллырақ хеш ким болмағанлықтан, Өзинің аты менен ант ишип, ¹⁴ былай деген еди:

*«Сени үсти-үстине жарылқайман,
Урнақларыңды сансыз қылып көбейтемен»*.*

¹⁵ Солай етип, Ибрайым сабырлылық пенен күтип, үде етилгенди алды.

¹⁶ Адамлар өзлеринен уллырақ болған менен ант ишеди. Олар ушын ант айтылған сөзлерди тастыйыклап, хәр бир тартысты тоқтады. ¹⁷ Сол сыяқлы, Қудай да Өз еркинің өзгермейтуғынын үдени алғанларға ашық көрсетпекши болып, үдесин ант пенен тастыйықлады. ¹⁸ Солай етип, усы еки нәрсе, яғный үде хәм ант өзгермейди. Себеби Қудай оларды айтқанда өтирик сөйлеуі мүмкин емес. Сонлықтан өзлеримизге берілген үмитти беккем саклауымыз ушын, Қудайдан пана тапқан бизлер олар арқалы үлкен жубанышка ийе боламыз.

¹⁹ Бизлердің бул үмитимиз жанларымыз ушын кемениң көшкиси сыяқлы исенимли хәм беккем. Усы үмит бизлерди аспандағы Мухаддес шатырдың пердесинің арғы төрепине өткізеди. ²⁰ Ийса бизлер ушын сол жерге бизлерден алдын кирип, Мелхиседек сыяқлы мәңгиге бас руұханий болды.

Жетинши бап

Руұханий Мелхиседек

¹ Бул Мелхиседек Сәлем патшасы хәм Қүдиретли Қудайдың руұханий еди. Ол патшаларды жеңиліске ушыратып қайтып киятырған Ибрайымды қарсы алып, оған пәтиясын берген еди. ² Ал Ибрайым оған хәмме нәрсенің оннан бирин берген еди. Оның еки аты бар, бириншиси Мелхиседек болып, бул аттың мәниси «әдиллик патшасы», ал екіншиси Сәлем патшасы болып, бул аттың мәниси «тынышлық патшасы» дегенди аңлатады. ³ Оның әкеси, анасы хәм шежиреси белгисиз. Өмиринің басы, я соңы жоқ. Ол сол жағынан Қудайдың Улына уқсайды хәм мәңгиге руұханий болып қалады.

⁴ Қараңлар, ол каншелли уллы! Хәтте, түп бабамыз Ибрайым да түскен олжаларының оннан бирин оған берген еди. ⁵ Лебий урыўынан шыққан руұханийлер Мухаддес Нызамдағы буйрық бойынша өз туўысқанларынан, яғный халықтан, хәммеси де Ибрайымның

---

* 6:14 Жаратылыс 22:17.

урпақлары болса да, оннан бирин алыўы тийис еди. ⁶Мелхиседек Лебий урыўынан болмаса да, Ибрайымнан оннан бирин алып, Қудайдың ўәдесине ийе болған оған пәтиясын берген еди. ⁷Пәтия берген адам пәтия алған адамнан уллы екени сөзсиз. ⁸Оннан бирин алатуғын руўханийлердің басында өлим бар. Бирак, Ибрайымнан оннан бирин алған Мелхиседектиң тири екени хаққында гүўалық бар. ⁹Демек, оннан бирин алатуғын Лебийдің өзи де Ибрайым аркалы оннан бирин берди, деп айтыўға болады. ¹⁰Өйткени Мелхиседек Ибрайымды қарсы алғанда, Лебий еле бабасы Ибрайымның белінде еди.

***Ийса Мелхиседек
сыяқлы руўханий***

¹¹Израил халқы Мухаддес Нызамды лебийлилердің руўханийлик хызмети тийкарында алған еди. Бирак егер Харон әўладынан болған лебийлилердің руўханийлик хызмети аркалы минсизликке ерисиў мүмкин болғанда, онда Мелхиседек сыяқлы басқа бир руўханийдің келиўине хәжет бар ма еди? ¹²Себеби руўханийлик хызмети өзгертилсе, Мухаддес Нызам да өзгертилиўи тийис. ¹³Алдын сөз етилген адам, яғный Ийса басқа урыўдан шыққан еди. Сол урыўдан хеш ким қурбанлық шалынатуғын орында хызмет етпеген. ¹⁴Ал Ийемиз Ийсаның Яхуда урыўынан келип шыққаны анық. Муўса бул урыўға байланыслы руўханийлик хаққында хеш нәрсе айтпаған еди.

¹⁵Мелхиседекке уксаған басқа бир руўханий пайда болғанынан бул сөзлеримиз еле де анығырақ болады. ¹⁶Ийса Лебий урыўына байланыслы болған Мухаддес Нызамдағы қағыйдалар бойынша емес, ал таўсылмайтұғын өмир құдирети менен руўханий болды. ¹⁷Өйткени Мухаддес Жазыўда Ол хаққында:

«Сен Мелхиседек сыяқлы,

Мәңгиге руўханийсен», —

деген гүўалық бар. ¹⁸Руўханийлик хаққында әўелги қағыйдалар хәлсиз хәм пайдасыз болғанлықтан бийкар етилни. ¹⁹Себеби Мухаддес Нызам хеш бир нәрсени минсизликке еристирмеди. Буның орнына, бизлерди Қудайға жақынластыратуғын жақсы үмит берилди.

²⁰Ийса Қудайдың берген анты бойынша руўханий болды. Ал лебийли руўханийлер Қудайдың анты бойынша руўханий болған жок.

²¹Ийса Өзине:

«Қудай Ийемиз ант ишти, Ол антынан таймайды:

„Сен мәңгиге руўханийсең“»*, —

---

* 7:21 Забур 109:4.

деген Қудайдың анты бойынша руўханий болды. ²² Солай етип, Ийса еле де жақсырақ келисимнің гиреуі болды.

²³ Және бир айырмашылығы мынадай: әпиұайы руўханийлердин саны көп еди. Өйткени өлим оларға хызметлерин даўам етиўге тосқынлық қылатуғын еди. ²⁴ Бирақ Ийса мәңги жасайтуғын болғанлықтан, Оның руўханийлиги де мәңги. ²⁵ Сонлықтан Ол Өзи арқалы Қудайға келгенлерди пүткиллей қутқаратуғын күшке ийе. Себеби Ол мәңгиге тири болып, Қудайдан олар ушын өтинип сораиды.

²⁶ Ийса бизлерге керек болған бас руўханийдің анық Өзи болады. Өйткени Ол мухаддес, айыпсыз, пәк, гүнакарлардан ажыратылған хәм аспаннан да жоқары көтерілип, уллы абырайға ийе болған. ²⁷ Басқа бас руўханийлер сыяклы, хәр күни әўели Өз гүналары ушын, ал соңынан халықтың гүналары ушын қурбанлық бериўдин Оған хәжети жоқ. Себеби Ол Өзин қурбан етип, бул исти бир мәртебе хәм биротала орынлады. ²⁸ Муўсаның Нызамы адам болғанлықтан минсиз емес болғанларды бас руўханий қылып қояды. Бирақ Муўсаның Нызамынан соң, Қудайдың ант етип берген үәдеси Оның мәңгиге минсиз Улын бас руўханий етип койды.

Сегизинши бап

Ийса – жаңа келисимнің бас руўханийи

¹ Айтқанларымыздың тоқ етери мынадан ибарат: бизлердин аспанда құдиретли Қудайдың оң жағында отырған бас руўханийимиз Ийса бар. ² Ол сол жерде адам тәрәпинен емес, ал Қудай тәрәпинен қурылған хақыйқый хәм мухаддес шатырда хызмет қылады. ³ Хәр бир бас руўханий садақа хәм қурбанлықлар бериў ушын тайынланады. Сонлықтан бизлердин бас руўханийимиздин де беретугын бир нәрсеси болыўы тийис еди. ⁴ Егер Ийса жер жүзинде қалғанда, руўханий болмас еди. Өйткени әлле қашан жер жүзинде Мухаддес Нызам бойынша садақалар беретугын руўханийлер бар. ⁵ Бирақ, бул руўханийлер аспандағы хақыйқый хәм мухаддес шатырдың үлгиси хәм көлеңкеси болған жердеги Мухаддес шатырда хызмет етеди. Себеби Муўса усы Мухаддес шатырды қурыўға кирискенде, Қудай тәрәпинен былай деп ескертилген еди: *«Абайла, хәр бир нәрсени таўда өзиңе көрсетилген үлги бойынша исле»**. ⁶ Ал Ийса бурынғыдан да жақсырақ үәделерге тийкарланып дүзилген, Қудай менен адамлардың арасындағы жақсырақ келисимнің тәўеллешиси болды. Сонлықтан Ол

* 8:5 Шығыў 25:40.

руұханийлердің хызметинен анағұрлым жоқарырақ хызметке ийе болды.

⁷ Егер сол биринши келисим кемшиликсиз болғанда, оның орнына екіншисин дүзиўдің кереги болмас еди. ⁸ Ал, халқын айыплы деп тапқан Қудайдың сөзлери мынадай:

«Жаратқан Ийемиз былай дейди:

„Мен Израил халқы хәм Яхудия халқы менен,

Жаңа келисим дүзетуғын күнлер жақынлады.

⁹ *Бул келисим Мен олардың ата-бабаларының қолынан услап,*

Мысыр елинен алып шыққан уақтымда,

Олар менен дүзген келисим сыяқлы болмайды.

Өйткени олар Мениң келисимиме садық болмады.

Сонда Мен де олардан жүзимди терис бурдым.

¹⁰ *Сол күнлерден соң, Израил халқы менен дүзетуғын келисимим мынау:*

Нызамларымды олардың сана-сезимлерине салып,

Жүреклерине ойып жазып қояман.

Мен олардың Қудайы боламан,

Олар Мениң халқым болады.

¹¹ *Хеш кимнің жанындағы адамға,*

Я болмаса, өз тууысқанына,

Ийемизди бил, деп үйретиўине хәжет жоқ.

Себеби кишкенесинен үлкенине дейин,

Олардың хәммеси Мени билетуғын болады.

¹² *Мен олардың нахақ ислерин рехимлилик пенен кеширемен,*

Гүналарын қайтып есима алмайман „*“.

¹³ Қудай «жана келисим» деп, бұрынғысының гөнерген көрсетти. Гөнерген нәрсе көп өтпей жоқ болады.

Тоғызыншы бап

Биринши келисим дәўириндеги диний хызмет

¹ Биринши келисим дәўиринде сыйыныў қағыйдалары хәм адамның қолынан қурылған Мухаддес шатыр бар еди. ² Қурылған сол Мухаддес шатырдағы «Мухаддес бөлме» деп аталатуғын биринши бөлмеде шыра қойғыш, стол хәм столдың үстинде Қудайға усынылған нанлар болатуғын еди. ³ Мухаддес шатырдағы екінши перденің артында «Ең мухаддес бөлме» деп аталатуғын екінши, ишкі бөлме бар еди. ⁴ Бул бөлмеде хош ийисли затлар түтетилетуғын алтыннан

* 8:8-12 Еремия 31:31-34.

исленген орын хэм хэмме жери алтын менен қаптанған Келисим сандығы бар еди. Сандықтың ишинде манна* салынған алтын гүзе, Харонның бөрткен хасасы хэм он буйрық ойып жазылған таслар бар еди. ⁵Сандықтың үстинде керуб атлы уллы периштелердің мүсини бар еди. Олар сандықтың үстиндеги гүналар кеширилетуғын жерди** канатлары менен жаўып туратуғын еди. Бирак, хәзир бул нәрселер хакқында бирме-бир айта алмаймыз.

⁶Мухаддес шатыр усылай үскенеленген еди. Оның биринши бөлмесине руўханийлер хәр кашан кирип, сыйыныў хызметин орындайтуғын еди. ⁷Ал екинши, ишки бөлмеге болса, бир жылда бир мәртебе тек бас руўханий ғана кире алатуғын еди. Ол өзи менен бирге сол жерге өзиниң гүналарының хэм халықтың билмей исленген гүналарының кеширилиўи ушын шалынған қурбанлықтың қанын алып кириўи тийис еди. ⁸Бул арқалы Мухаддес Руўх бизлерге мынаны билдиреди: Мухаддес шатырдың биринши бөлмеси еле бар екен, Ең мухаддес бөлмеге баратуғын жол жабық болады. ⁹Бул хәзирги заман ушын тымсал болып, берилген садақалар хэм қурбанлықлардың Қудайға сыйынатуғын адамның хұджанын пәклей алмайтуғынын*** көрсетеди. ¹⁰Булар тек жеўге, ишиўге хэм хәр қыйлы диний тазаланыў үрдислерине байланыслы нәрселер болып, жаңа дүзим пайда болғанға дейин күшке ийе болған сыртқы қағыйдалар ғана.

Масихтың минсиз қурбанлығы

¹¹Бирак Масих пайда болған жақсы нәрселердің**** бас руўханийи болып келип, қолдан соғылмаған, яғный бул дүньядағы жаратылыстан болмаған уллырақ хэм минсиз Мухаддес шатырға кирди. ¹²Масих теке хэм баспақлардың қаны менен емес, ал Өз қаны менен Ең мухаддес бөлмеге биринши хэм соңғы мәртебе кирип, бизлерге мәңгилик қутқарылыў алып келди. ¹³Бурын харамланып қалғанлардың денесиниң пәк болыўи ушын, олардың үстислерине теке менен өгизлердің қаны хэм кашарлардың күли себиллип, оларды мухаддес қылатуғын еди. ¹⁴Ал енди болса, мәңгилик Мухаддес Руўх арқалы Өзин минсиз қурбанлық қылып Қудайға бағышлаған Масихтың қаны бизлердің тири Қудайға хызмет ете

* 9:4 *Манна* — Израил халқы Мысырдан шығып шөлде жүргенде, Қудай аспаннан берген азык.

** 9:5 Ямаса: мийрим-шәпәәт берилетуғын жерди.

*** 9:9 Сөзбе-сөз: хұджанын минсиз қыла алмайтуғынын.

**** 9:11 Басқа нускада: Бирак Масих келешектеги жақсы нәрселердин.

алыўымыз ушын, хўжданымызды лимге жетелеўши ислерден тазалаўы сзсиз.

¹⁵ Солай етип, Қудай трепинен шақырылғанлардың ўде етилген мнгилик мийрасты алыўы ушын, Масих Қудай менен адамлардың арасында дўзилген жана келисимнң тўеллешиси болды. йткени Ол адамларды биринши келисимнң ўақтында ислеген гўналарынан қутқарыў ушын, зин қурбан етти. ¹⁶ сият* бар жерде ўсият еткен адамнң лимин тастыйықлаў да керек болады. ¹⁷ сият тек адамнң лиминен соң ғана кўшке ийе болады. сият еткен адам тири болса, ол хеш қандай кўшке ийе емес. ¹⁸ Сонлықтан биринши келисим де қан тгилгеннен кейин кўшке енди. ¹⁹ Муўса Мухаддес Нызамнң хр бир буйрығын халыққа жриялағаннан соң, баспақ хм текелердин суў қосылған қанына қызыл жўн хм иссоп шбин малып алып, келисим китабынң да, пўт-кил халықтң да ўстине септи де: ²⁰ «Бул – Қудайдың сизлер менен дўзген келисимин бекитетуғын қан»**, – деди. ²¹ Сондай-ақ, ол Мухаддес шатырдың хм сыйынғанда қолланылатуғын барлық затлардың ўстине де қан септи. ²² Хкыйқаттан да, Мухаддес Нызам бойынша дерлик хмме нрсе қан менен тазаланады. Қан тгилмесе, гўна кеширилмейди.

²³ Солай етип, аспандағы хкыйкый нрселердин ўлгиси болған бул нрселер усылай тазаланыўы керек еди. Бирақ аспандағы нрселер болса, оннан да жақсырақ қурбанлықтар менен тазаланыўы тийис. ²⁴ Себеби Масих аспандағы хкыйкый хм мухаддес шатырдың ўлгиси болған, қолдан қурылған Мухаддес шатырға емес, ал тўўры аспанға кирип, хзир бизлер ушын Қудайдың алдында тур. ²⁵ Малдың қаны менен Ең мухаддес блмеге жыл сайын киретуғын бас руўханий сыяқлы, аспанға кирген Масихқа зин қайта-қайта қурбан етиўдин қереги жоқ. ²⁶ Егер олай болмағанда, дўнья жаратылғаннан баслап Масихтң қайта-қайта азап шегиўи тийис болар еди. Бирақ Масих зин қурбан етип, гўнаны жоқ қылыў ушын, заманның ақырында тек бир мртебе жерге келди. ²⁷ Бир мртебе лип, оннан соң хўким етилиў адамлардың тғдирине жазылған. ²⁸ Сол сыяқлы, Масих та кплердин гўналарын жуўыў ушын, биринши хм соңғы мртебе қурбан болды. Екинши мртебе болса, Ол гўналарды жуўыў ушын емес, ал зин интизарлық пенен кўтип атырғанларды толық қутқарыў ушын келеди.

* 9:16 Грекше «ўсият» сзи «келисим» дегенди де билдиреди.

** 9:20 Шығыў 24:8.

Оныншы бап

Масих – соңғы қурбанлық

¹ Мухаддес Нызам келешектегі жақсы нәрселердің хақықый келбеті емес, ал көлеңкесі ғана. Сонлықтан усы Мухаддес Нызам бойынша хәр жылы үзликсиз берилетуғын бирдей қурбанлықлар Қудайға сыйынатуғынларды хеш қашан толық пәклей алмайды. ² Егер толық пәклей алса, қурбанлық берилиў тоқтатылмас па еди? Өйткени сыйыныўшылар бир мәртебе ғұналарынан тазаланғанынан соң, оларда қайтып ғұнакарлық сезими қалмаған болар еди. ³ Бирақ усы қурбанлықлар адамларға жыл сайын ғұналарын есине түсиреди. ⁴ Себеби өгизлер менен текелердің қаны ғұналарды жоқ қыла алмайды. ⁵ Сол себептен Масих дүньяға келип, Қудайға былай деген еди:

*«Қурбанлық пенен садақаны Сен қәлемедиң,
Бирақ, Мен ушын бир дене таярладың.*

⁶ *Жағылған садақаларды
хәм ғұна ушын берилген қурбанлықларды
Сен хош көрмедидің.*

⁷ *Сонда Мен былай дедим:
„Оралған китапта Мен туўралы жазылғандай,
О Қудай, Сениң қәлеуиңди орынлаў ушын,
Мине, Мен келдим“»*.*

⁸ Төмендегилердің Мухаддес Нызам бойынша берилетуғынына қарамастан, Масих алдын: «Қурбанлықларды, садақаларды, жағылған садақаларды хәм ғұна ушын берилген қурбанлықларды Сен қәлемедиң хәм оларды хош көрмедидің», – деген еди. ⁹ Соңынан Масих: «Сениң қәлеуиңди орынлаў ушын, Мен келдим», – деди. Яғный, Ол екінши келисимди орнатыў ушын, биринши келисимди бийқар етті. ¹⁰ Қудайдың усы қәлеуи бойынша, Ийса Масих Өз денесин биринши хәм соңғы мәртебе қурбан етиўи арқалы бизлер мухаддес қылындық.

¹¹ Хәр бир руўханий хәр күни хызметте турып, бирдей қурбанлықларды қайта-қайта береді. Бирақ бул қурбанлықлар ғұналарды хеш қашан жоқ қыла алмайды. ¹² Ал бизлердің бас руўханийимиз Масих ғұналар ушын мәңгиликке татырлы тек бир қурбанлық берип, Қудайдың оң тәрәпине отырды. ¹³ Ол сол ўақытлардан бери, Өз душпанларының аяқларының астына басылыўын күтпекте. ¹⁴ Өйткени Ол мухаддес қылынғанларды тек бир қурбанлық пенен мәңгиликке

* 10:5-7 Забур 39:7-8.

минсиз қылды. ¹⁵ Мухаддес Руўх та бул хаққында бизлерге гүәлык береди. Әўели Ол былай деген:

¹⁶ *«Жаратқан Ийемиз былай дейди: „Сол күнлерден соң,
Олар менен дүзетуғын келисимим мынау:
Нызамларымды олардың жүреклерине салып,
Сана-сезимлерине ойып жазып қояман“»**.

¹⁷ Соңынан Ол қосымша қылып, былай дейди:
*«Олардың гүналарын хәм нызамсыз ислерин қайтып есиме
алмайман»***.

¹⁸ Демек, гүналар кеширилген болса, енди олар ушын қурбанлық беріўдин де кереги жоқ.

***Исенимде беккем турып,
сабырлы болыңлар!***

¹⁹ Сонлықтан хәй туўысқанларым, Ийсаның қаны себепли аспандағы Ең мухаддес бөлмеге кириўге бизлерде батыллық бар. ²⁰ Ол бизлерге Мухаддес шатырдағы перде арқалы, яғный Өз денеси арқалы сол Ең мухаддес бөлмеге кириўге жаңа хәм тири жол ашып берди. ²¹ Усы Ийса – Қудайдың шаңарағын басқаратуғын бизлердің уллы руўханийимиз. ²² Сол себептен Оның қаны менен хұжданымыз айып-лаған ислерден жанымызды тазалап хәм денемизди таза суў менен жуўып, толық исеним менен шын жүректен Қудайға жақынлайық. ²³ Өзлеримиз ашық мойынлаған үмитимизди екиленбей беккем сақлайық. Себеби үәде берген Қудай садық. ²⁴ Бир-биримизге ғамхор болып, бир-биримизди сүйиспеншиликке хәм жақсы ислер ислеўге руўхландырайық. ²⁵ Айырым адамлардың әдетке айландырғанындай, жыйналысларымызды қалдырмайық. Керисинше, Ийемиз келетуғын сол күннің жақынлағанын билеп, бир-биримизди еле де көбирек жигерлендирип барайық.

²⁶ Өйткени егер бизлер хақыйқатты билгенимизден соң да, биле тура гүна ислеўди даўам етсек, онда енди гүналар ушын берилетуғын басқа қурбанлық жоқ. ²⁷ Тек хұкимди хәм Қудайға қарсы болғанларды жандырып жоқ қылатуғын лаўлаған отгы қорқыныш пенен күтиў ғана қалады. ²⁸ Муўсаның Нызамын тән алмай бузған адам еки ямаса үш гүаның гүәлығы менен аяўсыз түрде өлтирилетуғын еди. ²⁹ Енди бир ойланып көринлер, Қудайдың Улын аяқ асты етип, өзин мухаддес қылған қанды, яғный келисимди бекиткен қанды қәдирсиз көрген хәм Қудайдың мийиримли Руўхын масқаралаған

* 10:16 Еремия 31:33.

** 10:17 Еремия 31:34.

адам буннан да аўырырақ жазаға ылайықлы болмай ма? ³⁰ Себеби бизлер «*Өш алыў Мениң қолымда, сазайын Өзим беремен*»* хәм және де «*Жаратқан Ийемиз Өз халқын хұким етеди*»**, – деген Қудайды билемиз. ³¹ Тири Қудайдың қолына түсиў каншелли қорқынышлы!

³² Ал сизлер өзлериңизге хақыйқатлық нуры түскеннен соң, азап-ақыретлерге толы гүреске шыдаған дәслепки күнлериңизди еске түсириңлер. ³³ Гейбир ўақытлары өзлериңиз ел-журт алдында маскара етилип, жәбир шегетуғын едиңлер. Ал айырым ўақытлары усындай аўхалға түскенлердиң хәсиретин бөлисетуғын едиңлер. ³⁴ Сизлер исеним себепли камақта болғанлардың да дәрәтлерине шерик болдыңлар. Өзлериңизди еле де жақсырақ хәм мәңгиге бар болатуғын мал-мүлик күтип турғанын билип, мал-мүлкиңиздиң талан-тараж қылыныўын қуўаныш пенен қабыл еттиңлер. ³⁵ Солай етип, усы беккем исенимиңизди жойтпаңлар. Өйткени ол ушын алатуғын сыйыңыз үлкен. ³⁶ Қудайдың қәлеўин орынлап, ўәде етилгенди алыўыңыз ушын, сизлерге сабырлылық керек болады. ³⁷ Себеби Қудай бир пайғамбары арқалы былай деген:

*«Енди аз-маз ўақыттан кейин,
Келетуғын тез арада келеди, Ол кешикпейди.*

³⁸ *Маған тийисли ақланған адам исеними менен жасайды,
Егер ол арқаға шегинсе, оған кеўлим толмайды»***.*

³⁹ Бизлер арқаға шегинип набыт болатуғынлардан емеспиз. Ал, исенип қутқарылатуғынларданбыз.

Он биринши бап

Исеним хаққында

¹ Исеним – бул үмит етилген нәрселердиң әмелге асатуғынына хәм көринбейтуғын затлардың бар екенине гүмансыз исениў. ² Ата-бабаларымыз усындай исеними себепли, Қудай тәрәпинен хошаметленди. ³ Бизлер исенимимиз себепли, дүньяның Қудайдың сөзи менен жаратылғанын түсинемиз. Солай етип, көринбейтуғын нәрселерден көринетуғын нәрселер пайда болған. ⁴ Исеними себепли, Абыл Қудайға Каиннан гөре жақсырақ қурбанлық берди. Ол исеними себепли ақланған адам деп саналып, Қудай тәрәпинен хошаметленди. Өйткени Қудай оның берген садақаларын қабыл етти. Абыл өлген болса да, оның исеним менен ислеген иси еле үлги болып келмекте.

* 10:30 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:35.

** 10:30 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:36; Забур 134:14.

*** 10:37-38 Хабакук 2:3-4.

⁵ Исеними себепли, Енок өлим көрмей-ақ жоқарыға алынды. Оны хеш ким таба алмады, себеби Қудай оны жоқарыға алған еди. Ол жоқарыға алыныуға дейин оның Қудайға унаған адам екени хаққында гүўалық берилди. ⁶ Исеним болмаса, Қудайға унаў мүмкин емес. Өйткени ким де ким Қудайға жақынламақшы болса, Оның бар екенине хэм Оның Өзин излегенлерди сыйлықлайтуғынына исениўи тийис.

⁷ Исеними себепли, Нух еле болмаған нәрселер туўралы Қудай тәрeпинен ескертилгенде, Қудайдан қорқып, шаңарағының қутқарылыуы ушын, кеме соқты. Ол бул арқалы дүньяны хүким етти хэм исеними себепли ақланыуға еристи.

⁸ Исеними себепли, Ибрайым ўәде етилген елге кетиў ушын шақырылғанда, Қудайдың сөзине бойсынып, қай жерге кетип баратырғанын билмесе де, жолға шықты. ⁹ Ибрайым ўәде етилген елге орналасқанда, исеними себепли жат жерли адамдай болып жасады. Өзи менен бирдей ўәдеге шерик болған Ысақ хэм Яқып пенен, ол шатырларда өмир кеширди. ¹⁰ Себеби ол дөретиўшиси де, қурыўшысы да Қудай болған, бекем тийкарға ийе қаланы күтетуғын еди.

¹¹ Исеними себепли, Сараның нәсилсиз болыуына хэм өзиниң жасы өткенине карамай, Ибрайым әке болыў мүмкиншилигине еристи. Өйткени ол ўәде еткен Қудайдың садық екенине исенди. ¹² Солай етип, бир адамнан, яғный қартайып нәсилсизленип қалған Ибрайымнан аспандағы жұлдызлар сыяқлы, тениз жағасындағы қум сыяқлы есап-сансыз әўладлар пайда болды.

¹³ Алдын айтылған бул адамлардың хэммеси де өмирлериниң ақырына дейин исенимин сақлап қалды. Ўәде етилгенлерди алмаса да, оларды узақтан көрип қуўанды. Олар өзлериниң жер жүзинде жат хэм қонақ адамлар екенин ашық мойынлады. ¹⁴ Усылай сөйлеген адамлар өз ўатанын излеп жүргенин көрсетеди. ¹⁵ Егер олар өзлери таслап кеткен елди ўатаным деп ойлай бергенде, сол жерге қайтып барыуға жол табар еди. ¹⁶ Бирақ, олар жердеги ўатаннан да жақсырағын, яғный аспандағы ўатанды әрман ететуғын еди. Сол себептен Қудай олардың Қудайы болыуға арланбайды. Себеби Ол олар ушын бир қала таярлап қойыпты.

¹⁷⁻¹⁸ Ибрайым сыналғанда, исеними себепли улы Ысақты қурбанлыққа берди. Қудай Ибрайымға: «*Сениң урнағың Ысақ арқалы даўам етеди*»*, – деген ўәдени берген болса да, ол жалғыз улын қурбан етпекши болды. ¹⁹ Өйткени Ибрайым Қудай өлилерди де тирилте алды, деп исенди. Астарлап айтқанда, ол Ысақты өлимнен қайтарып алды. ²⁰ Исеними себепли, Ысақ келешекте болатуғын нәрселерди

---

* 11:17-18 Жаратылыс 21:12.

болжап, уллары Якып хэм Исабқа пәтиясын берди. ²¹ Якып өлери-нен алдын исеними себепли, Юсуптың еки улына бирме-бир пәтиясын берди хэм хасасының ушына сүйенип, Қудайға сыйынды. ²² Юсуп өлери-нен алдын исеними себепли, Израил балаларының Мысырдан шығатуғынын болжап айтты хэм оларға кетеринде өзиниң сүйегин алып кетиўди буйырды.

²³ Муўса туўылғанда, ата-анасы исеними себепли, оны үш ай жасырып қойды. Себеби баланың айрықша екенин көрди хэм патшаның пәрманынан қорқпады. ²⁴ Муўса ержеткенде, исеними себепли, Фараонның* қызының баласы деп аталыўдан ўаз кешти. ²⁵ Ол ўақытша гүнакар өмирдиң кәйип-сапасын сүриўдиң орнына, Қудайдың халқы менен бирге жәбир шегийди таңлады. ²⁶ Масих себепли хорланыўды Мысырдың ғәзийнелеринен де уллырақ байлық деп санады. Өйткени ол алажақ сыйын күтетуғын еди. ²⁷ Исеними себепли, ол патшаның қәхәринен қорқпай, Мысырды таслап кетти. Көринбейтуғын Қудайды көргендей, ол мәрт еди. ²⁸ Тунғышларды набыт қылған периште израиллыларға қол тийгизбесин деп, Муўса исеними себепли, Қутқарылыў байрамының қурбанлығының шалынуғын хэм оның қанының қапыларға себилиўин буйырды.

²⁹ Исеними себепли, израиллылар Қызыл теңизди қурғақ жерден өткендей кешип өтті. Мысырлылар да усылай ислемекши болып хәрәкет еткенде, суўға батып кетти.

³⁰ Исеними себепли, израиллылар Ерихо қаласының әтирапын жети күн айланғанда, қала дийўаллары қулады.

³¹ Сонда исеними себепли, бузық хаял Рахаб та Қудайға бойсынбайтуғын адамлар менен бирге өлтирилмеди. Себеби ол жансызларды жыллы жүзлик пенен қабыл алған еди.

³² Және не айтайын? Геден, Барак, Самсон, Еффа, Даўыт, Самуел хэм барлық пайғамбарлар хәққинда айтып отырыў ушын ўақтым жетпейди. ³³ Исеними себепли, олар патшалықларды жеңди, әдиллик орнатты, ўәде етилген нәрселерди алды хэм арысланлардың аўызларын тосып қойды. ³⁴ Лаўлаған отты сөндирди, қылыш жүзинен қашып қутылды. Хәлсирегенде Қудайдан күш алды, саўашта қүдиретли болды хэм жаў әскерлерин қыйратты. ³⁵ Исеними себепли, хаяллар өз мархұмларын тирилген халда қайтарып алды. Ал айырымлары еле де жақсырақ тирилиўге ерисиў ушын, азатлықтан ўаз кешти хэм азапланып өлтирилди. ³⁶ Және гейбиреўлері масқараланып, қамшы жеди, хәтте, шынжырлар менен байланып, қамаққа салынды. ³⁷ Исеними себепли, олар тас пенен урылды, пышқы менен кесилип

---

* 11:24 *Фараон* – әйемги Мысырда патша усылай аталған.

екиге бөлінді, қылыштан өткерилип өлтирилді. Қой хәм ешкинин терилерин жамылып, сергиздан болып жүрди, жоқшылықта жасады, қыйыншылықларға ушырады хәм хорлық көрди. ³⁸ Дүнья бул адамларға ылайық емес еди! Олар шөллерди, таўларды, үңгирлерди хәм төлелерди гезип себил болды.

³⁹ Олардың хәммеси де исеними себепли Қудай тәрәпинен хоша-метленген болса да, ўәде етилгенди алмады. ⁴⁰ Өйткени Қудай бизлер ушын буннан да жақсырақ нәрсени таярлап қойғанлықтан, олар бизлерсиз минсизликке ериспеди.

Он екінши бап

Қудай Өзи сүйген адамын тәрбиялайды

¹ Минекей, бизлерди қоршаған усындай көп санлы гүәлар топары бар екен. Сонлықтан бизлер де кесент беретұғын хәр бир жүкті хәм өзлеримизге тез жабысатуғын гүнаны таслап, Қудай алдымызға қойған жарыста шыдамлылық пенен жуўырайық. ² Исенимимиздин тийқарын салыўшы хәм оны минсизликке еристириўши Ийсаға көз тигейик. Ол Өзин күтип турған куўаныш ушын, атанақ ағашта шегелениўдиң шермендешилигин писент етпей өлимге барып, Қудайдың тахтынын оң тәрәпине* отырды. ³ Гүнакарлардың усындай қарсылықларына шыдаған Ийсаны ойлаңлар. Сонда халдан тайып, руўхый түскинликке түспейсизлер. ⁴ Сизлер гүнаға қарсы гүресте қаныңыз төгилгенше гүрескен жоқсыз-ғо. ⁵ Қудайдың Өз улларына сөйлегендей қылып, сизлерге айтқан мына ақыл-нәсиятын умыттыңыз:

*«Улым! Жаратқан Ийемиздиң тәрбиясына итибарсыз қарама,
Ол сени ашкаралағанда, руўхыңды түсирме.*

⁶ *Себеби Ол сүйген адамын тәрбиялайды,*

Улы қылып қабыл еткен хәр бир адамын жазалайды»**.

⁷ Тәрбияланыў ушын шегип атырған азапларыңызға шыданлар. Қудай сизлерге Өз балаларындай қатнас жасап атыр-ғо. Әкеси тәрәпинен тәрбияланбайтуғын ул бола ма? ⁸ Хәр бир адам алатуғын тәрбияны алмай атырған болсаңыз, онда сизлер хақыйқый уллар емес, ал некесиз туўылған балаларсыз. ⁹ Сондай-ақ, бизлерди тәрбиялаған дүньядағы әкелеримизди бизлер хұрмет ететуғын едик. Ондай болса, руўхый Әкемиз болған Қудайға еле де көбирек бойсынып жасаўымыз керек емес пе? ¹⁰ Әкелеримиз бизлерди өзлери дурыс деп ойлаған

* 12:2 Ямаса: ең сыйлы орынға.

** 12:5-6 Сулайманның нақыл-мақаллары 3:11-12.

жол бойынша қысқа ўақыт ишинде тәрбиялады. Бирақ Қудай Оның мухаддеслигине шерик болыўымыз ушын, бизлердиң пайдамызды ойлап тәрбиялайды. ¹¹ Тәрбиялаў ушын берилген хәр бир жаза ўақтында куўаныш емес, ал қапагершилик алып келеди. Бирақ кейин ала ол усылай тәрбияланған адамларға тынышлық бериўши хақлык алып келеди.

¹² Солай етип, түскен еңсенизди көтерип, аяқларыңызда тик турыңлар*. ¹³ Араңызда исеними ақсағанлар жаман жолға түспей туўрыланыўы ушын, дүзиў жол менен жүринлер**.

***Қудайға кулақ аспай
кетпеңдер!***

¹⁴ Хәмме менен татыў болып жасаўға хәм мухаддес болыўға тырысынлар. Мухаддесликке ийе болмай турып, хеш ким де Ийемизди көрмейди. ¹⁵ Араңыздағы хеш бириңиз Қудайдың мийриминен айырылып қалмаўы ушын хәм араңызда сизлерге зыян тийгизип, көплерди зехәрлейтуғын ашшы тамыр көгерип шыкпаўы ушын, бир-бириңизге жақсылап қараңлар. ¹⁶ Ишинизде хеш ким бузыкшылық ислемесин ямаса тунғышлық хуқықын бир аўқат ушын сатқан Исаб сыяқлы қудайсыз болмасын. ¹⁷ Хабарыңыз бар, Исаб сонынан әкесиниң пәтиясын алыўды қәлегенде, тилеги қабыл етилмеди. Ол көз жасларын төгип жалбарынса да, өзи ислеп қойған исти өзгерте алмады.

¹⁸ Сизлер жақынлаған таў – көзге көринетуғын, лаўлап жанған, қараңғылық пенен түнекке шөккен, даўыл басқан, ¹⁹ кәрнай сести хәм Қудайдың сөзи жанлаған Синай таўы емес. Қудайдың сол даўысын еситкенлер бизлерге қайтып айтылмасын, деп жалбарынған еди. ²⁰ Өйткени олар: *«Егер таўға, хәтте, малдың туяғы тийсе де, тас пенен урып өлтирилсин»****, – деген буйрықтан қорқып, шыдай алмады. ²¹ Бул көринис соншелли қорқынышлы болғанлықтан, Муўса да: *«Жүдә қорқып, дирилдеп баратырман»*****, – деген еди. ²² Бирақ сизлер Сион таўына, яғнай тири Қудайдың қаласы – аспандағы Ерусалимге, ондағы мың-мыңлаған периштелердиң куўанышлы жыйынына ²³ хәм атлары аспанда жазылған, Қудайдың туңғыш балалары сыяқлы болған биринши исениўшилер жыйнағына жақынладыңлар.

---

* 12:12 Сөзбе-сөз: күшсиз қолларыңызды көтерип, хәлсиз дизелериңизди жазынлар.

** 12:13 Сөзбе-сөз: ақсаңлаған аяқ қайырылып қалмай, шыпа алыўы ушын, тегис жол менен жүринлер.

*** 12:20 Шығыў 19:12-13.

**** 12:21 Мухаддес Нызамды қайталаў 9:19.

Сизлер және де хәмме адамды хұким етиўши Қудайға, минсизликке ерискен хақ адамлардың руўхларына, ²⁴ жаңа келисимнің тәўеллешиси Ийсаға хәм Абылдың қанынан да артық болған Ийсаның кеширим беретуғын себилген қанына жақынладыңлар.

²⁵ Абайлы болыңлар, сөйлеп турған Қудайға қулақ аспай кетпеңлер. Оның тапсырмасы менен жер бетинде ескертип сөйлеген Муўсаға қулақ аспаған Израил халқы жазадан қашып қутыла алмаған еди. Егер бизлер де аспаннан өзлеримизге ескертип сөйлеп турған Қудайға қулақ аспасак, буннан да аўырырақ жазадан қалай қашып қутыла аламыз? ²⁶ Қудай Синай таўында сөйлегенде, Оның даўысы жерди силкиндирип жиберген еди. Ол тағы да: *«Және бир мәртебе тек жерди емес, ал аспанды да силкиндирамен»**, – деп ўде берген еди. ²⁷ «Және бир мәртебе» деген сөзлер силкинбейтуғын нәрселердин мәңгиге қалыўы ушын, силкинетуғын нәрселердин, яғный жаратылған нәрселердин жоқ болатуғынын аңлатады. ²⁸ Солай етип, бизлер силкинбес патшалыққа ерискенимиз ушын шүкирлик билдирип, Қудайға унамлы түрде, Оған хұрмет хәм қорқыныш пенен сыйынайык. ²⁹ Себеби бизиң Қудайымыз – жандырып жоқ қылатуғын от.

Он үшінши бап

Соңғы ақыл-нәсиятлар

¹ Бир-бириңизди туўысқанларша сүйиўди даўам етиңдер. ² Миймандослықты умытпаңлар. Өйткени айырымлар усылай ислеп, өзлери билмей, периштелерди қонақ қылған. ³ Қамақта болғанларды өзлериңиз олар менен бирге тутқын болғандай есте тутыңлар. Және де, азап шегип атырғанларды да өзлериңиз азап шегип атырғандай ядыңыздан шығармаңлар. ⁴ Хәммеңиз некеге хұрмет пенен қараңлар. Некеңиздиң төсеги гүна менен былғанбасын. Себеби Қудай бузқышылық ислегенлерди хәм неке хадаллығын бузғанларды хұким етеди. ⁵ Ақшаны сүйиўден аўлақ болып жасаңлар. Өзлериңизде барға қанаат етиңдер. Өйткени Қудай былай деген:

*«Сени ҳеш қашан таслап кетпеймен,
Хеш қашан қалдырмайман»**.*

⁶ Сонлықтан бизлер батырлық пенен былай деймиз:

*«Жаратқан Ийем маған жәрдем береди, мен қорқпайман,
Адам маған не ислей алады?»****

* 12:26 Агей 2:6, 21.

** 13:5 Мухаддес Низамды қайталаў 31:6, 8; Жаратылыс 28:15; Ешуа Набин 1:5.

*** 13:6 Забур 117:6.

⁷ Сизлерге Қудайдың сөзін айтқан жетекшилеріңизді еске түсіріндер. Олардың қалай жасағанына хәм өмиринің ақыры қандай болғанына қарап, олардың исениминен өрнек алыңлар. ⁸ Ийса Масих кеше, бүгін хәм мәңгиликке бирдей. ⁹ Хәр түрлі жат тәлийматларға берилип, азғырылманлар. Кеўилдің аўқатқа байланыслы қағыйдаларды орынлаў менен емес, ал Қудайдың мийрими менен бекемленгени жақсы. Бундай қағыйдаларды орынлаўшылар хеш қандай пайда көрмеди.

¹⁰ Бизлердің қурбанлық шалынатуғын орнымыз бар. Оның үстінде Ийса Масих бизлер ушын қурбан болды. Мухаддес шатырда хызмет ететуғын яхудий руўханийлеринің сол қурбанлықтан пайда көриўге хақысы жоқ*. ¹¹ Яхудий бас руўханийи гүна ушын қурбанлықка берилген маллардың қанын Ең мухаддес бөлмеге апарады. Ал шалынған маллардың денеси елаттың сыртында өртеп жибериледи. ¹² Сол сыяқлы Ийса да Өз қаны менен адамларды мухаддес қылыў ушын, қала дәрўазасының сыртында азап шекти. ¹³ Олай болса, бизлер де Оның көрген хорлығын бөлисиўимиз ушын, елаттың сыртына шығып, Оған барайық. ¹⁴ Себеби бул жерде бизлердің мәңгилик қаламыз жоқ. Бизлер келешекте аспаннан түсетуғын қаланы әрман етеміз.

¹⁵ Сонлықтан Ийса арқалы Қудайға үзликсиз мақтаўларымызды қурбанлық сыпатында усынайық. Яғный, Оның атына деген алғысларымыз аўзымыздан түспесин. ¹⁶ Жақсылық ислеўди хәм өзлериңизде болған нәрсени басқалар менен бөлисиўди умытпаңлар. Өйткени бундай қурбанлықлар Қудайға унайды.

¹⁷ Жетекшилеріңиздің сөзлерин тыңлаңлар хәм оларға бойсыныңлар. Себеби олар сизлер ушын Қудайға есап беретуғын адамлар болғанлықтан, жанларыңызды қараўыллайды. Олар бул хызметин қуўаныш пенен, налымай атқарыў ушын, оларға кулақ асынлар. Болмаса, өзлериңиз зыян көресизлер.

¹⁸ Бизлер ушын дуўа етинлер. Бизлер өзлеримиздің пәк хұжданға ийе екенимизге хәм хәр тәрәплеме хадал өмир сүриўди қәлейтуғынымызға исенемиз. ¹⁹ Әсиресе жаныңызға тез қайтып барыўым ушын дуўа етиўиңизди өгиниш етемен.

Соңғы сәлемнама хәм тилеклер

²⁰ Өз қанын төгип, мәңгилик келисимди бекитиўи арқалы қойлардың уллы Шопаны болған Ийемиз Ийсаны тынышлық бериўши Қудай өлимнен тирилтти. ²¹ Усы Қудай Оның еркин орынлаўыңыз

---

* 13:10 Сөзбе-сөз: сол қурбанлықтан жеўге хақысы жоқ.

ушын, сизлерге хәр бир жақсы нәрсени жеткизсин. Өзине унайтуғын нәрсени Ол Ийса Масих арқалы бизлерде әмелге асырсын. Масихқа мәнгиге даңқ болсын! Аўмийин.

²²Туўысқанларым, сизлерге өтиниш етемен, усы нәсият сөзлеримди қабыл етиңлер. Өйткени мен сизлерге қысқаша жаздым. ²³Туўысқанамыз Тимофейдиң азат етилгенин билиўиңизди қәлеймен. Ол жақын арада жаныма келсе, оның менен бирликте сизлерди көриўге бараман. ²⁴Жетекшилериңиздиң хәммесине хәм пүткил исениўшилерге* сәлем айтыңлар. Италиядан келгенлер сизлерге сәлем айтып атыр. ²⁵Қудайдың мийрими хәмменизге яр болсын!

---

* 13:24 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

Юханға Қудай тәрeпинен көрсетилген Аян

Китап ҳаққында мағлыұмат

Бул китапты елши Юхан жазған. I әсирдиң ақырында күшли куўдалаўлар болып, Юхан бир атаўға сүргин етилген еди. Сол жерде Қудай оған аян көрсетип, Азия үлкесиндеги (хәзирги Туркияның кубла бөлеги) исениўши жети жәмәәтке қарата хатлар жазғызды. Оларға қыйыншылық хәм куўдалаўларда исенимде беккем турыўды айтып, жол-жорықлар берди. Бирақ, Қудай бул сөзлерди тек усы жети жәмәәтке емес, ал дүнья жүзиндеги барлық исениўши жәмәәтлерге айтты, деп түсиниў керек.

Және де, китапта заманның ақырында Қудайдың Өзине қарсы болған хуқимдарлық хәм бийликлерди Ийса Масих арқалы жаза-лаўы, жаўызлықтын толық жеңилiske ушыраўы, пүткил жаўызлықтың тийкары болған шайтанның дозаққа тасланыўы ҳаққында айтылады. Китаптың ақырында Қудайға садық болған исениўшилердиң жаңа аспан хәм жаңа жерди мийрас етип алып, Қудайдың Патшалығына кириўи ҳаққында сөз етиледи.

Биринши бап

Китаптың мазмуны

¹Бул — тез арада жүз беріуі керек болған ұақыяларды Өз хызметшилерине билдириуі ушын Қудайдың Ийса Масихқа* берген аяны. Ал Ол Өз периштесин жиберип, бул аянды хызметшиси Юханға билдирди. ²Юхан Қудайдың сөзин хәм Ийса Масихтың гүўалығын, яғный өзи көрген нәрселериниң хәммесин баян етти. ³Бул пайғамбаршылық сөзлерди оқыйтуғын хәм бул жерде жазылғанларды тыңлап, орынлайтуғынлар қандай бахытлы! Себеби бул ұақыялардың болатуғын ұакты жақын.

Исениўши жети жәмәәтке сәлемнама

⁴⁻⁵Мен, Юханнан, Азия үлкесиндеги жети жәмәәтке сәлем! Хәзир бар, бурыннан бар болған, келешекте де бар болатуғын хәм келетуғын Қудайдан, Оның тахты алдында турған жети руўхтан**, исенимли гүўа болған, өлилер арасынан биринши болып тирилген хәм жер жүзи патшаларынын Хүкимдары болған Ийса Масихтан мийрим хәм тынышлық сизлерге берилсин!

Ийса Масих бизлерди сүйип, Өз қаны менен бизлерди гүналарымыздан азат қылды ⁶хәм бизлерди Өз Патшалығына еристирип, Әкеси Қудайдың хызметиндеги руўханийлери етти. Уллылық хәм құдирет мәнгиге Оныки болсын!

Аўмийин.

⁷ *«Мине, Ол бултлар менен келмекте!»****

*Хәр бир көз Оны көреді,
Оның денесин тескенлер де көреді.
Жер жүзиниң барлық халықлары,
Ол себепли өкирип жылайды»****.*

Аўа, усылай болады, аўмийин.

⁸Хәзир бар, бурыннан болған, келешекте де бар болатуғын хәм келетуғын, хәмме нәрсеге құдиретли Қудай Ийемиз былай дейди: «Мен — Альфа хәм Омегамаң*****».

* 1:1 *Масих* — еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** 1:4-5 Ямаса: Қудайдың Мухаддес Руўхынан.

*** 1:7 Даниел 7:13.

**** 1:7 Зекерия 12:10.

***** 1:8 *Альфа хәм Омега* — грек әлипбесиниң биринши хәм соңғы хәриплери.

⁹ Мен, Ийсаның қайғы-хәсиретине, патшалығына хәм сабырлығына сизлер менен бирге шерик болған туўысканыңыз Юхан, Қудайдың сөзин хәм Ийса хаққында жәриялағаным ушын Патмос атлы атаўға сүргин етилген едим. ¹⁰ Ийемиздің күнинде*, мени Мухаддес Руўх** баскарып турғанда, аркамнан кәрнайдың даўысына уксаған бәлент бир даўысты еситтим. ¹¹ «Көрип турғанларыңды китапқа жаз хәм жети жәмәәтке, яғный Ефес, Смирна***, Пергам, Тиатира, Сардис, Филадельфия хәм Лаодикияға жибер», – деди даўыс.

¹² Сөйлеп турғанды көриў ушын, мен аркама бурылдым. Бурылып, жети алтын шыра қойғышты көрдим. ¹³ Олардың ортасында үстине узынлығы аяғына түсетуғын кийим кийген, көкирегине алтын өңирше байлаған Адам Улына**** уксаған биреў тур еди. ¹⁴ Оның басы хәм шашлары ақ жүн сыяқлы, қардай аппак еди. Көзлери болса, оттың жалынындай жарқырап турған еди. ¹⁵ Оның аяқлары пеште қыздырылған жылтырақ қолаға уксаған болып, даўысы сарқырап аққан суўдың сестиндей еди. ¹⁶ Ал оң қолында жети жұлдыз бар болып, аўзынан еки жүзли өткир қылыш шығып турған еди. Жүзи күшли жарқырап турған қуяштай еди.

¹⁷ Мен Оны көриўден-ақ, өли сыяқлы аяқларына жығылдым. Ал Ол оң қолын үстиме қойып, былай деди:

– Қорқпа! Мен – биринши хәм соңғыман.

¹⁸ Мен тиримен. Өлген едим, бирақ, мине, мәңгиге тиримен. Өлимнің хәм өлилер мәканының гилтлери Мениң қолымда.

¹⁹ Сонлықтан көргенлеринди, хәзир жүз берип атырған нәрселерди хәм буннан соң болатуғынларды жаз. ²⁰ Оң қолымда сен көрген жети жұлдыздың хәм жети алтын шыра қойғыштың сыры мынаў: жети жұлдыз – жети жәмәәттің жетекшилери****, жети шыра қойғыш – жети жәмәәт.

Екинши бап

Ефес жәмәәтине

¹ – Ефес жәмәәтиниң жетекшисине***** жаз.

* 1:10 Ямаса: екшемби күни. Ийемиз Ийса усы күни өлимнен қайта тирилген еди.

** 1:10 Мухаддес Руўх – Қудайдың Руўхы.

*** 1:11 Смирна – хәзирги аты Измир.

**** 1:13 Адам Улы – Ески Келисимде ўәде етилген Қутқарыўшы Масихтын бир аты.

***** 1:20 Ямаса: периштелери.

***** 2:1 Ямаса: периштесине.

Оң колына жети жұлдыз усаған, жети алтын шыра койғыштын ортасында жүретуғын былай дейди: ²«Сениң ислеринди, аўыр мийнетинди хәм сабырлылығыңды билемен. Жаман адамлардың жаманлық ислеўине жол коймайтуғыныңды да билемен. Елши емес болып турып, өзлерин елши деп атағанларды сынадың хәм олардың өтирикши экенин билип алдың. ³Аўа, сен сабырлысан. Мениң атым ушын қыйыншылықларға шыдам бердің хәм шаршамадың.

⁴Бирақ, саған бир қарсылығым бар: сен биринши исенген ўақтыңдағы сүйиспеншилигинди жойттын. ⁵Солай етип, не нәрседе алжасқаныңды есиңе түсир! Тәўбе қылып, дәслепки ислеринди даўам ет. Егер тәўбе қылмасан, саған келип, шыра койғышыңды орнынан алып таслайман. ⁶Деген менен, сенде бир унамлы қәсийет бар: сен Николас ұйымының ислерин жек көресен. Оларды Мен де жек көремен.

⁷Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерин еситсин. Жеңип шыққанға Қудайдың жәннетиндеги өмир терегиниң мийўесин жеў хуқықын беремен».

Смирна жәмәәтине

⁸ – Смирна жәмәәтинин жетекшисине* жаз.

Өлип, өлимнен қайта тирилген, биринши хәм соңғы болған былай дейди: ⁹«Сениң қайғы-хәсиретинди хәм кәмбағаллығыңды билемен. Бирақ, сен байсан. Өзлерин яхудийлермиз дейтуғынлардың сени масқаралап айтқан сөзлерин де билемен. Бирақ олар яхудий емес, ал шайтан жыйыны. ¹⁰Басыңа түсетуғын қыйыншылықлардан қорқпа! Мине, шайтан сизлерди сынаў ушын араңыздағы базыларыңызды қамаққа таслайды. Он күн азап шегесизлер. Өлиўте туўра келсе де, Маған садық қал, сонда Мен саған өмир тажын беремен.

¹¹Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерин еситсин. Жеңип шыққан екінши өлимнен хеш қандай зәлел көрмейди».

Пергам жәмәәтине

¹² – Пергам жәмәәтиниң жетекшисине** жаз.

Еки жүзли өтқир қылышқа ийе болған былай дейди: ¹³«Шайтанның тахты турған жерде жасайтуғыныңды билемен. Атыма садық экенинди де билемен. Хәтте, садық гүўам Антипа араңызда, шайтан отырған жерде өлтирилген күнлерде де сен Маған деген исенимиңнен қайтпадың.

---

* 2:8 Ямаса: периштесине.

** 2:12 Ямаса: периштесине.

¹⁴ Бирақ, саған бираз қарсылығым бар: араңызда Балаам тәлийматын тutyўшылар бар. Бутқа сойылған қурбанлық гөшин жеўге хәм бузықшылық қылыўға үйретиў ушын, Балаам Балаққа Израил халқын жолдан урыўды үгитлеген еди. ¹⁵ Сол сыяқлы, сизлердиң араңызда Николас уйымының тәлийматын тutyўшылар да бар. ¹⁶ Бул ушын тәўбе қыл! Болмаса, тез жаныңа келип, оларға қарсы аўзымдағы қылыш пенен урысаман.

¹⁷ Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерин еситсин. Жеңип шыққанға сырлы манна* хәм бир ақ тас та бермен. Бул тастың үстине жаңа ат жазылған. Атты тасты алған адамнан басқа хеш ким билмейди».

Тиатира жәмәәтине

18 – Тиатира жәмәәтиниң жетекшисине** жаз.

Көзлери лаўлап жанған отқа, аяқлары жылтыраған қолаға уқсаған Қудайдың Улы былай дейди: ¹⁹ «Сениң ислериңди, сүйиспеншилигинди, исениминди, хызметинди хәм сабырлылығыңды билемен. Соңғы ислериңниң биринши исенген ўақтындағы ислериңнен көбирек екенин де билемен.

²⁰ Деген менен, саған бир қарсылығым бар: өзин пайғамбар деп атаған Изабел атлы хаялға жол қойып атырсаң. Бул хаял хызметшилеримди жолдан урып, бузықшылық ислеўге хәм бутларға сойылған қурбанлық гөшин жеўге үйретпекте. ²¹ Тәўбе етиўи*** ушын оған мәўлет берген едим. Бирақ ол бузықшылығы ушын тәўбе етиўди қәлемейди. ²² Мине, Мен оны кеселлик төсегине қулатаман. Оның менен бузықшылық ислеитұғынларды да оның менен биргеликте ислеген жаман ислери ушын тәўбе етпесе, үлкен қайғы-хәсиретке дуўшар етемен. ²³ Оның изине ергенлерди**** де өлимге дуўшар етемен. Сонда пүткил жәмәәтлер Мениң кеўил хәм жүреклерди сынаўшы екенимди билип алады. Хәр биринизге ислериңизге қарай қайтараман. ²⁴⁻²⁵ Бирақ, Тиатирадағы басқаларға, яғный сол хаялдың тәлийматын тутпай, „шайтанның тәлийматының терең сырларын“ үйренбеген сизлерге айтатуғыным мынаў: „Мен келемен дегенше, өзлериңизде бар болғанларға беккем болыңлар“. Сизлерге буннан басқа аўырманлық салмайман.

* 2:17 *Манна* – Израил халқы Мысырдан шығып шөлде жүргенде, Қудай аспаннан берген азық.

** 2:18 *Ямаса*: периштесине.

*** 2:21 *Тәўбе етиў* – терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиў.

**** 2:23 *Сөзбе-сөз*: балаларын.

²⁶ Жөңип шығып, Мениң буйырғанларымды ақырына дейин орындағанға миллетлер үстинен бийлик беремен.

²⁷ „Оларды темир таяқ пенен басқарып,
Блай ыдыс сыяқлы сындырып таслайды“*.

Әкемнен Мен алған усындай бийликти ол да алады. ²⁸ Жөңип шыққанға таң жұлдызын да беремен. ²⁹ Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерин еситсин».

Үшинши бап

Сардис жәмәәтине

¹ – Сардис жәмәәтинең жетекшисине** жаз.

Қудайдың жети руўхына*** хәм жети жұлдызына ийе болған былай дейди: «Сениң ислериңди билемен. Тири жәмәәт деген атын бар, бирақ сен өлисең. ² Сергек бол! Еле өлмей қалған, енди өлейин деп атырғанларды беккемле. Себеби Қудайымның алдында сениң ислериннің жеткиликсиз екенлигин көрдим. ³ Сонлықтан өзин қабыл алып еситкен тәлийматынды есине түсир. Оны тутынып, тәўбе ет! Егер сергек болмасаң, Мен уры сыяқлы күтилмегенде келемен, саған қашан келетуғынымды билмей қаласан.

⁴ Бирақ Сардисте, сизлердин араңызда, ипласланбаған**** айырым адамлар бар. Олар ақ кийим кийип, Мениң менен бирге жүреді. Өйткени олар усыған ылайықлы. ⁵ Жөңип шыққан усындай ақ кийим кийеди. Бундай адамның атын Өмир кітабынан***** хеш қашан өширмеймен. Әкемнің хәм Оның периштелеринің алдында бул адамның атын ашық тән аламан. ⁶ Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерин еситсин».

Филадельфия жәмәәтине

⁷ – Филадельфия жәмәәтинең жетекшисине***** жаз.

Мухаддес хәм хақықат болған, Даўыттың гилтине ийе, Ол ашса хеш ким жаба алмайтуғын, жапса, хеш ким аша алмайтуғын былай дейди: ⁸ «Сениң ислериңди билемен. Мине, сениң алдына хеш ким

* 2:27 Забур 2:9.

** 3:1 Ямаса: периштесине.

*** 3:1 Ямаса: Қудайдың Мухаддес Руўхына.

**** 3:4 Сөзбе-сөз: кийимлерин кирлетпеген.

***** 3:5 *Өмир кітабы* – мәңгилик өмирге ийе болғанлардың атлары жазылған Қудайдың кітабы.

***** 3:7 Ямаса: периштесине.

жаба алмайтуғын ашық бир қапы қойдым. Күшін аз болса да сөзимди орынлап, атымнан ұаз кешпедің. ⁹Қара, шайтанның жыйынынан болғанларды, өзлерін яхудиймиз деп атап, бирақ яхудий болмаған өтирикшилерди саған тапсыраман. Оларды саған келиўге хәм сениң аяғыңа бас урыўға мәжбүр етип, оларға Мениң сени сүйетуғынымды көрсетемен. ¹⁰Сабырлылық пенен шыда деген буйрығымды орынлағаның ушын, жер жүзинде жасайтуғынларды сынаў мақсети менен пүткил дүнья жүзине келетуғын сынақ ұақтынан Мен де сени сақлайман.

¹¹Мен жылдам келемен. Тажынды хеш ким алып қоймаўы ушын, өзінде бар нәрсеге беккем бол. ¹²Женип шыққанды Қудайымның Ибадатханасының сүтини қыламан. Сол адам ол жерден хеш қашан шықпайды. Оның үстине Қудайымның атын, Қудайымның қаласының атын, яғный аспаннан, Қудайдың жанынан түсетуғын жаңа Ерусалимнің атын хәм Өзимнің жаңа атымды жазаман. ¹³Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерін еситсин».

Лаодикия жәмәәтине

¹⁴— Лаодикия жәмәәтининң жетекчисине* жаз.

Аўмийин, садық хәм хақыйқый гүға, Қудайдың жаратқанларының Хүкимдары былай дейди: ¹⁵«Сениң ислериңди билемен. Сен я суўық, я ыссы емессен. Қәне енди, я суўық, я ыссы болсаң! ¹⁶Сен ыссы да, суўық та емес, ал жыллы болғаның ушын, сени аўзымнан қусып жиберемен. ¹⁷Байман, байыдым, хеш нәрсеге мүтәж емеспен, дейсең. Бирақ өзиңнің бахытсыз, аянышлы, жарлы, соқыр хәм жалаңаш екенлигинди билмейсең. ¹⁸Сонлықтан Мениң саған айтатуғын мәсләхәтим мынаў: бай болыўын ушын, Меннен отта тазаланған алтын, жалаңашлығыңның айыбы көринбеў ушын ақ кийимлер, көриўиң ушын көзлериңе сүртетуғын дәри сатып ал.

¹⁹Мен сүйгенлеримнің хәммесин әшкара етип, тәрбиялайман. Сол себепли инталы болып, тәўбе ет. ²⁰Мине, Мен қапы алдында қағып турман. Егер ким де ким даўысымды еситип, қапыны ашса, оның үйине киремен. Мен оның менен, ол Мениң менен бирге аўқат жеймиз.

²¹Мен жеңип шығып, Әкем менен бирге Оның тахтына отырғанымдай, жеңип шыққанға да Мениң менен бирге тахтыма отыруў хуқықын беремен. ²²Қулағы бар Мухаддес Руўхтың жәмәәтлерге айтып атырған сөзлерін еситсин».

---

* 3:14 Ямаса: периштесине.

Төртінши бап

Аспандағы тахт

¹ Буннан соң, аспанда ашық турған бир қапыны көрдим. Мен бұрын еситкен дауыс, яғный кәрнай сестине уксаған сес маған былай деди: «Бұл жерге көтеріл! Мен саған буннан соң болыуы тийис уақыяларды көрсетемен». ² Сонда мен дәрхал Мухаддес Руұхқа толып, аспанда бир тахты хәм онда Отырғанды* көрдим. ³ Тахтта Отырғанның көриниси япис, сардис сыяқлы хасыл таслардай жарқырап, ал тахтың этирапын жарқыраған хасыл зумрат тасы сыяқлы радуга** қоршап турған еди. ⁴ Тахтың дөгерегинде басқа жигирма төрт тахт болып, бұл тахтларда ақ кийимли, басларына алтын таж кийген жигирма төрт аксақал отырған еди. ⁵ Тахттан шақмақ шағып, гүрсилдеген дауыс шығып, гүлдирманың гүркирегени еситилип турған еди. Ал тахтың алдында жети шыра жанып турған еди. Бұл – Қудайдың жети руұхы. ⁶ Және тахтың алдында кристалл сыяқлы шийше теніз бар еди.

Тахтың төрт тәрәпинде***, яғный дөгерегинде алды-арты көзге толған төрт мақлуқ турған еди. ⁷ Олардың биринсиси арысланға, екінсиси бузауға уксаған еди. Ал үшіншисиниң жүзи адамның түриндей, төртінсиси ушып баратырған бүркит сыяқлы еди. ⁸ Хәр бириниң алты қанаты болып, қанатларының иши-сырты толған көз еди. Олар күни-түни тоқтамастан: «Бар болған, хәзир бар хәм келешекте бар болатуғын хәм келетуғын, хәмме нәрсеге құдиретли Қудай Ийемиз мухаддес, мухаддес, мухаддес!» – дейди.

⁹ Төрт мақлуқ мәңги өмир сүретуғын тахтта Отырғанды уллылап, Оған хұрмет көрсетип шүкирлик билдирген сайын, ¹⁰ жигирма төрт аксақал тахтың үстинде отырған мәңги өмир Сүретуғынның алдына жығылып, Оған табынды. Олар тажларын тахтың алдына қойып былай деди: ¹¹ «Қудай Ийемиз! Сен даңқ, хұрмет хәм құдиретти алыуға ылайықлысаң. Себеби хәмме нәрсени Сен жаратқансаң. Хәммеси Сениң еркиң менен жаратылды хәм бар болды».

---

* 4:2 Яғный: Қудайды.

** 4:3 *Радуга* – жауын жауғаннан соң, хәр түрли түске дөнип, аспанда пайда болатуғын қылыш сыяқлы белги.

*** 4:6 Сөзбе-сөз: ортасында.

Бесинши бап

Мөрленген китап хәм Қозы

¹ Сонда тахтта Отырғанның оң қолында иши-сырты жазылған, жети мөр басылып бекитилген бир китапты* көрдим. ² Және мен бәлент даўыс пенен жәриялап бақырған бир күшли периштени де көрдим. Ол жар салып: «Ким бекитилген мөрлерди бузып, китапты ашыўға ылайықлы?» – деди. ³ Бирақ аспанда да, жерде де, жердиң астында да китапты ашып, оның ишине қараўға ылайықлы хеш ким болмады. ⁴ Китапты ашып, оның ишине қараўға ылайықлы хеш ким табылмағанлықтан, мен қатты жыладым. ⁵ Сонда ақсақаллардың бири маған:

– Жылама! Қара, Яхуда урыўынан шыққан Арыслан, Даўыттың Урпағы жеңип шықты! Ол бекитилген мөрлерди бузып, китапты аша алады, – деди.

⁶ Сол ўақытта мен төрт мақлуқ пенен ақсақаллар қоршап турған тахтың ортасында баўызланғанға уксаған бир Қозыны** көрдим.

Қозының жети мүйизи хәм жети көзи бар еди. Бул көзлер – Қудайдың пүткил жер жүзине жиберген жети руўхы. ⁷ Қозы жақынлап барып, тахтта Отырғанның оң қолынан китапты алды.

⁸ Қозы китапты алғанда, төрт мақлуқ хәм жигирма төрт ақсақал Оның аяғына жығылды. Хәр бириниң қолында тарлы әсбап хәм хош ийисли затларға толған алтын кеселер бар еди. Бул хош ийисли затлар мухаддеслердиң*** дуўаларын билдиреди. ⁹ Олар жаңа алғыс-мақтаў қосығын айтып былай деди:

«Сен китапты алыўға хәм бекитилген мөрлерди бузып ашыўға ылайықлысаң!

Өйткени Сен Өзинди қурбан еттиң хәм хәр бир урыў, тил, халық хәм миллеттен шыққан адамларды Қудайға арнаў ушын,

Өз қаныңды төгип, олардың төлемлерин өтедин.

¹⁰ Оларды патшалығыңа еристирип,

Қудайдың хызметиндеги руўханийлер қылдың.

Олар жер жүзінде хәкимлик етеди».

¹¹ Соңынан тахтты, мақлуқларды хәм ақсақалларды қоршаған есап-сансыз, мыңлаған, миллионлаған периштелерди көрдим хәм олардың даўысларын еситтим. ¹² Олар даўыслап қосық айтып былай деди:

* 5:1 Сөзбе-сөз: оралған қағаз.

** 5:6 Қозы – пүткил адамзат ушын қурбан болған Ийса Масихтың тымсалы.

*** 5:8 Яғның: Ийсаға исениўшилердин.

«Бауызланған Қозы күш, байлық, даналық, құдирет,
хүрмет, даңқ хәм алғыс-мақтауды алыўға ылайықлы».

¹³ Және мен аспандағы, жер жүзиндеги, жердиң астындағы хәм теңиздеги пүткил жаратылыстың, олардағы пүткил барлықтың былай деп қосық айтқанын еситтим:

«Тахтта отырған хәм Қозы
алғыс-мақтаўға, хүрметке, даңққа
хәм құдиретке мәңгиге ийе болсын!»

¹⁴ Төрт мақлук: «Аўмийин!» деп жуўап берди, ал жигирма төрт ақсақал жерге жығылып табынды.

Алтыншы бап

Бекитилген мөрлердиң бузып ашылығы

¹ Соңынан мен Қозының бекитилген жети мөрдиң бириншисин бузып ашқанын көрдим. Сонда төрт мақлуктың бириниң гүлдирмананың гүркирегенине уксаған даўыс пенен: «Кел» дегенин еситтим.

² Мен қарап, бир ақ атты көрдим. Аттың үстиндегиниң оқ жайы бар еди. Оған бир таж берилди. Ол жеңимпаз болып, және жеңиске ерисиўге атланды.

³ Қозы бекитилген екінши мөрди бузып ашқанда, екінши мақлуктың: «Кел» дегенин еситтим. ⁴ Сонда оттай қызыл бир ат шықты. Атка мингенге адамлардың бир-бирин өлтириўи ушын, дүнья жүзиндеги парахатшылықты жоқ қылыў бийлиги берилди. Оған үлкен бир қылыш та берилди.

⁵ Қозы бекитилген үшінши мөрди бузып ашқанда, үшінши мақлуктың: «Кел» дегенин еситтим. Мен қарап, бир қара атты көрдим. Атка мингенниң қолында пәлле тәрези бар еди. ⁶ Төрт мақлуктың ортасынан шыққан бир даўыстың: «Бир күнлик ис хақыға бир қадақ бийдай ямаса үш қадақ арпа бериледи. Бирақ, зәйтүн майына хәм шарапқа зыян тийгизбе!» — дегенин еситтим.

⁷ Қозы бекитилген төртінши мөрди бузып ашқанда, төртінши мақлуктың: «Кел!» дегенин еситтим. ⁸ Мен қарап, ақшыл сур атты көрдим. Атка мингенниң аты өлим болып, оның изинен биреў ерип киятыр еди. Бул — өлилер мөканы еди. Оларға қылыш, ашлық, жуқпалы ауырыўлар хәм жердеги жыртқыш хайўанлар менен адамларды өлтириў ушын, дүньяның төрттен бир бөлегиниң үстинен бийлик берилди.

⁹ Қозы бекитилген бесінши мөрди бузып ашқанда, қурбанлық шалынатуғын орынның астында Қудайдың сөзи хәм өзлери айтқан

гүўалықлары ушын өлтирилгенлердің жанларын көрдим. ¹⁰ Олар бәлент даўыс пенен бақырып былай деди: «Мухаддес хәм хақыйқый Ийемиз! Сен енди қашан жер жүзинде жасайтуғынларды хүким етип, олардан төгилген қанымыз ушын өш аласаң?» ¹¹ Сонда олардың хәр бирине ақ кийим берилип: «Сизлер сыяқлы өлтирилетуғын өзлериңиздей хызметшилердің хәм туўысқанларыңыздың саны толық болғанға шекем аз-маз күтип турыңлар», — делинди.

¹² Қозы бекитилген алтыншы мәрди бузып ашқанда қарасам, жер күшли силкинип, қуяш қара жүннен тоқылған қаптай, ал ай толығы менен қан сыяқлы қып-қызыл болып кетти. ¹³ Ал аспандағы жулдызлар күшли самал себепли шайқалған әнжир ағашынан төгилген писпеген мийўелер сыяқлы жерге түсти. ¹⁴ Аспан болса, оралған қағаз сыяқлы жоқ болып кетти. Хәр бир таў хәм атаў орнынан көширилди.

¹⁵ Сонда дүньяның патшалары, хәмелдарлары, әскербасылары, байлары, күшлилери, барлық қул хәм азат адамлары үнгирлер менен таўдағы жартастар арасына жасырынды. ¹⁶ Олар таўлар хәм жартастарға жалынып: «Үстимизге қулап, тахтың үстинде Отырғаннан хәм Қозының ғәзебинен бизлерди жасыра гөриң! ¹⁷ Себеби олардың кәхәрли ғәзебинің күни келди, буған ким шыдай алады», — деди.

Жетинши бап

Мөрленген 144000 адам

¹ Буннан сон, мен жер жүзинің төрт мүйешинде турған төрт периштени көрдим. Олар жер бетине, теңизге хәм хәр бир терекке еспесин деп, жер жүзинің төрт самалын услап турған еди. ² Мен және шығыстан көтерилип киятырған, тири Қудайдың мөрине ийе басқа бир периштени көрдим. Ол жерге хәм теңизге зыян келтириў бийлиги берилген төрт периштеге бәлент даўыс пенен бақырып: ³ «Бизлер Қудайымыздың хызметшилеринің маңдайларына мөр баспағанымызша, жерге, теңизге хәм тереклерге зыян тийгизбендер!» — деди. ⁴ Сонда мен маңдайларына мөр басылғанлардың саны бир жүз қырық төрт мың екенін еситтим. Олар Израил халқының барлық урўларынан еди.

⁵⁻⁸ Яхуда урыўынан он еки мың, Рубен урыўынан он еки мың, Гад урыўынан он еки мың, Ашер урыўынан он еки мың, Нафтали урыўынан он еки мың, Манасия урыўынан он еки мың, Симон урыўынан он еки мың, Лебий урыўынан он еки мың, Исахар урыўынан он еки мың, Зебулон урыўынан он еки мың, Юсуп урыўынан он еки мың, Бенамин урыўынан он еки мың адамға мөр басылды.

Ақ кийим кийген көп адамлар

⁹ Буннан соң қарасам, хәр түрлі миллеттен, хәр түрлі урыўдан, хәр түрлі халықтан хәм хәр түрлі тилден болған, хеш ким санай алмайтуғын үлкен топар тахтың хәм Қозының алдында тур еди. Хәм-меси ақ кийим кийген болып, қолларына хурма ағашының шақаларын услап турған еди. ¹⁰ Олар бәлент даўыс пенен:

«Қутқарыў тахт үстинде отырған

Қудайымыздың хәм Қозының қолында», — деп бакырып турған еди.

¹¹ Барлық периштелер тахтың, ақсақаллардың хәм төрт мақлуктың дөгерегинде турған еди. Олар тахтың алдында жерге жығылып, Қудайға табынып былай деди:

¹² «Аўмийин.

Алғыс, даңқ, даналық,
мақтаў, хұрмет, күш-қүдирет
мәңгиге Қудайымыздики болсын.

Аўмийин».

¹³ Сонда ақсақаллардың бири меннен:

— Ақ кийим кийген мына адамлар кимлер, олар қаяқтан келди? — деп сорады.

¹⁴ — Буны сиз билесиз, мырзам, — дедим мен.

Ол маған былай деди:

— Булар — аўыр азапты басынан кеширгенлер. Кийимлерин Қозының қаны менен жуўып, аппақ қылғанлар. ¹⁵ Сонлықтан олар Қудайдың тахтының алдында турып, Оның Ибадатханасында күни-түни Оған хызмет етеди. Тахтта Отырған олар менен бирге болып, Өз панасында сақлайды. ¹⁶ Олар енди хеш қашан аш болмайды хәм шөллемейди, қуяш ямаса жэзийрама ыссы оларды күйдирмейди. ¹⁷ Өйткени тахтың ортасында болған Қозы олардың шопаны болып, тири суў булақларына алып барады. Қудай олардың барлық көз жасларын сүртип таслайды.

Сегизинши бап

Бекитилген жетинши мәрдиң бузып ашылығы

¹ Қозы бекитилген жетинши мәрди бузып ашқанда, аспанда ярым сааттай үнсизлик орнады.

² Сонда мен Қудайдың алдында турған жети периштени көрдим. Оларға жети кәрнай берилди.

³ Соңынан басқа бир периште келип, қурбанлық шалынатуғын орында турды. Оның қолында хош ийисли затларды түтетіуіге арналған алтын ыдыс бар еди. Оған пүткил мухаддеслердің* дуғаларына қосып, тахтың алдындағы алтыннан исленген қурбанлық шалынатуғын орынға бағышлау ұшын, көп муғдарда хош ийисли затлар берилди. ⁴ Сонда мухаддеслердің дуғалары менен бирге хош ийисли затлардың түтини периштениң қолынан көтерілип, Құдайдың алдына жетип барды.

⁵ Периште хош ийисли затлар салынған ыдысты алып, оны қурбанлық шалынатуғын орынның жанып турған шоғына толтырды да, жерге ылақтырып жиберди. Сонда гүлдирмама гүркиреп, гүрсилдеген дауыслар еситилди хәм шақмақ шағып, жер силкинди.

Жети кәрнай

⁶ Жети периште қолларындағы жети кәрнайды шертиуіге таярланды.

⁷ Биринши периште кәрнайын шертти. Сонда қанға араласқан буршақ хәм от жерге жауды. Жер бетиниң үштен бири, тереклердин үштен бири хәм жасыл шөплердин хәммеси жанып кетти.

⁸ Екинши периште кәрнайын шертти. Лаулап жанған тау сыяқлы үлкен бир нәрсе теңизге ылақтырылды. Теңиздің үштен бири қанға айланды. ⁹ Теңиздеги жаныуарлардың үштен бири өлди хәм кемелердин үштен бири қыйралып қалды.

¹⁰ Үшинши периште кәрнайын шертти. Сонда аспаннан шом сыяқлы жалынлап жанған бир үлкен жұлдыз дәрьялардың үштен бир бөлегине хәм суу булақларының үстине түсти. ¹¹ Бул жұлдыздың аты – жууған. Суулардың үштен бир бөлеги жууған сыяқлы ашшы болды. Суу ашшы болғанлықтан, ишкен адамлардың көбиси өлип қалды.

¹² Төртинши периште кәрнайын шертти. Қуяштың үштен бири, айдың үштен бири хәм жұлдызлардың үштен бири зақымланды. Олардың үштен бири қараңғыланып, күндиз хәм түнниң үштен бир бөлеги жақтысыз қалды.

¹³ Мен соңынан қарап, аспанның ортасында ушып жүрген бир бүркіттің бәлент дауыс пенен былай дегенин еситтим: «Хәсирет, хәсирет! Жер жүзинде жасаушылар хәсирет шегеди! Себеби кәрнайларын шертетуғын қалған үш периште кәрнай шертиуіге таяр тур!»

---

* 8:3 Яғный: Ийсаға исениушілердин.

Тоғызыншы бап

¹Бесинши периште кәрнайын шертти. Сонда мен аспаннан жерге түскен бир жұлдызды көрдим. Оған терең тунғыйықтың аўзын аша-туғын гилт берилди. ²Жұлдыз терең тунғыйықтың аўзын ашқанда, тунғыйықтан үлкен пештиң түтининдей түтин шықты. Бул түтиннен қуяш хәм хаўа қараңғыланып кетти. ³Түтиннің ишинен жерге шегирткелер жаўды. Оларға жердеги шаянлардың күшине уқсаған бир күш берилген еди. ⁴Шегирткелерге жердеги көк шөплерге, өсимликлерге хәм тереклерге зыян келтирмеў, тек маңлайларында Қудайдың мөри жоқ адамларға ғана азап бериў буйырылды. ⁵Оларға бул адамларды өлтirmeй, тек бес ай даўамында азап бериўге рухсат етилди. Олар берген азап адамды шаян шаққандай қыйнайды. ⁶Сол күнлери адамлар өлим излейди, бирақ таба алмайды. Өлиўди аңсайды, бирақ өлим олардан қашып кетеди.

⁷Шегирткелердің көриниси саўашка таярланған атлар сыяқлы болып, басларында алтын тажларға уқсаған тажлары бар еди. Жүзлери болса, адамның жүзине уқсаған еди. ⁸Шашлары хаялдың шашындай, тислери арысланның тисиндей еди. ⁹Көкиреклеринде темир саўытларға уқсаған саўытлар болып, канатларының сести саўашка шаўып баратырған сансыз атлы арбалардың сести сыяқлы еди. ¹⁰Шегирткелердің шаяндикиндей қуйрықлары хәм ийнелери бар еди. Қуйрықлары адамларға бес ай бойы азап беретугын күшке ийе еди. ¹¹Олардың үстинен терең тунғыйықтың периштеси патшалық ететугын еди. Бул периштениң еврейше аты Аббадон, ал грекше аты Аполлион еди.

¹²Биринши хәсирет өтти, мине, буннан соң және еки хәсирет келмекте.

¹³Алтыншы периште кәрнайын шертти. Сонда мен Қудайдың алдындағы алтыннан исленген қурбанлық шалынатуғын орынның төрт мүйешиндеги шақлардан шыққан бир даўысты еситтим. ¹⁴Даўыс қолында кәрнайы бар алтыншы периштеге: «Уллы Евфрат дәрьясының жанында байлаўлы турған төрт периштени босатып жибер», — деди. ¹⁵Сонда анық сол саат, сол күн, сол ай хәм сол жыл ушын таяр турған төрт периште адамлардың үштен бирин өлтириў ушын босатылып жиберилди. ¹⁶Олардың атлы әскерлериниң саны еки жүз миллион екенлигин еситтим.

¹⁷Аянымда көрген атлар менен атлылардың көриниси мынадай: атлылардың оттай қызыл, қара көкшил хәм күкирт реңли саўытлары бар еди. Атлардың баслары арысланның басына уқсаған болып,

ауызларынан от, түтин хәм күкирт шығып турған еди. ¹⁸ Адамзаттын үштен бири усы үш бөледен: булардың аузынан шыққан от, түтин хәм күкирттен өлди. ¹⁹ Өйткени атлардың күши ауызларында хәм куйрықларында еди. Куйрықлары басы бар жыланлар сыяклы болып, адамларды олар менен азаплайтуғын еди. ²⁰ Усы бәлелерден өлмей қалған адамлар өз коллары менен ислеген жаман ислери ушын тәубе етпеди. Олар я көре, я есите, я жүре алмайтуғын алтын, гүмис, қола, тас хәм ағаштан исленген бутларға хәм жинлерге табыныўдан ўаз кешпеди. ²¹ Және де адам өлтириў, сыйқыршылық ислеў, жынысый бузықшылық қылыў хәм урлық ислеўди қойып, тәубе етпеди.

Оныншы бап

Периште хәм китапша

¹ Соңынан мен аспаннан түсип киятырған басқа бир күшли периштени көрдим. Ол бултқа оранған болып, басының үстинде радуга бар еди. Жүзи қуяшқа, аяқлары отлы сүтинге уксаған еди. ² Оның қолында ашылған бир китапша* бар еди. Ол оң аяғын теңизге, ал сол аяғын жерге қойып, ³ арысланның ақырғанына уксаған бәлент даўыс пенен бақырды. Ол бақырғанда, жети гүлдирмама сести гүркиреп, тилге кирди. ⁴ Жети гүлдирмама тилге киргенде, мен жазбақшы болып едим, бирақ аспаннан бир даўыстың: «Жети гүлдирмаманың айтқанларын жазба, оларды купыя сақла», — дегенин еситтим.

⁵ Соннан кейин, бир аяғы менен теңизде, бир аяғы менен жерде турғанын өзим көрген сол периште оң қолын аспанға көтерди. ⁶ Ол аспанды хәм аспандағылардың хәммесин, жерди хәм жердегилердин хәммесин, теңизди хәм теңиздегилердин хәммесин жаратқан мәңги тири Қудайдың аты менен ант ишип: «Енди ўақыт қалмады. ⁷ Бирақ, жетинши периште қәрнайын шертетуғын күнлерде Қудайдың Өз хызметшилери — пайғамбарларға хабарлаған сырлы жобасы әмелге асады», — деди.

⁸ Өзим аспаннан еситкен даўыс мениң менен және сөйлесе баслап: «Барып, теңизде хәм жерде турған периштениң қолындағы ашыўлы китапшаны ал», — деди.

⁹ Мен периштениң жанына барып, китапшаны маған бериўин сорадым. Периште маған: «Буны ал да, жеп қой. Ол қарнына барғанда ашшы, ал аузында пал сыяклы татлы болады», — деди.

---

* 10:2 Сөзбе-сөз: оралған кишкене қағаз.

¹⁰ Сонда мен китапшаны периштениң қолынан алып, жеп қойдым. Ол аўзымда пал сыяқлы татлы болды, ал жутқанымнан кейин қарнымды ашытты. ¹¹ Соңынан маған былай делинди: «Сен және көп халықлар, миллетлер, тиллер хәм патшалар туўралы пайғамбаршылық айтыўың тийис».

Он биринши бап

Еки гүә

¹ Соннан кейин, маған өлшейтуғын таяқ сыяқлы қамыс берилип, былай делинди:

– Бар да, Қудайдың Ибадатханасын хәм қурбанлық шалынатуғын орынды өлшеп, сол жерде сыйынып атырғанларды санап шық. ² Ал Ибадатхананың сыртқы хәўлисин өлшемей қалдыр. Себеби ол жер бутқа табыныўшыларға берилди. Олар мухаддес қаланы қырық еки ай даўамында аяқ асты қылады. ³ Мен Өзимниң еки гүәма күш бермен. Олар аза кийимин кийип, бир мың еки жүз алпыс күн пайғамбаршылық қылады.

⁴ Бул еки гүә – пүткил дүньяның Ийеси Қудай алдында турған еки зәйтүн ағашын хәм еки шыра қойғышты билдиреди. ⁵ Егер ким де ким оларға зыян тийгизбекши болса, олардың аўызларынан от шығып, душпанларын күйдирип жоқ қылады. Оларға зыян тийгизбекши болғанлар усылай өлтириледи. ⁶ Бул еки гүә өзлери пайғамбаршылық айтқан күнлерде жаўын жаўмасын деп, аспанды жаўып таслаў бийлигине ийе. Және олардың суўларды қанға айландырыўға, қанша қәлесе, жер жүзин сонша хәр түрли бәлелерге дуўшар етиўге де бийлиги бар.

⁷ Олар гүәалықларын айтып таўысқанда, терең тунғыйықтан шыққан жыртқыш хайўан олар менен урысады хәм оларды жеңип өлтиреди. ⁸ Олардың өлиги тымсалый түрде Содом хәм Мысыр деп аталатуғын уллы қаланың көшесинде қалдырылады. Олардың Ийеси Ийса да сол жерде атанақ ағашқа шегеленген еди. ⁹ Үш ярым күн барлық халықлардың, урыўлардың, тиллер хәм миллетлердин адамлары олардың өлигине қарап, денелерин қәбирге қойыўға рухсат етпейди. ¹⁰ Жер жүзинде жасаўшылар бұған қуўанып, байрам қылады хәм бир-бирине саўғалар жибереди. Өйткени бул еки пайғамбар жер жүзинде жасаўшыларға азап берген еди.

¹¹ Бирақ үш ярым күннен соң, Қудайдан келген өмир деми олардың денелерине енип, екеўи де аяққа турды. Буны көргенлерди күшли қорқыныш бийледи. ¹² Сонда еки пайғамбар аспаннан еситилген бир даўыстың өзлерине: «Бул жерге көтерилиндер», – дегенин

еситти. Олар душпанларының көз алдында бир булт үстінде аспанға көтерілип кетти. ¹³ Сол ўақытта-ақ күшли жер силкиниў болып, қаланың оннан бири қыйралып қалды хәм жети мың адам набыт болды. Ал қалған адамларды күшли қорқыныш бийлеп, аспандағы Қудайды алғыслады.

¹⁴ Екинши хәсирет өтті. Мине, үшінши хәсирет жақынлап келмекте.

Жетинши кәрнай

¹⁵ Жетинши периште кәрнайын шертти. Аспаннан бәлент даўыслар еситилип:

«Дүнья жүзи патшалығы Қудай
Ийемиздики хәм Оның Масихыники болды.

Ол мәңгиге патшалық етеди», — деди.

¹⁶ Қудайдың алдында өз тахтларында отырған жигирма төрт ақсақал жерге бас урып, Қудайға табынды хәм былай деди:

¹⁷ «Хәмме нәрсеге қүдиретли,
бар болған хәм хәзир де бар Қудай Ийемиз!
Саған шүкирлик етемиз.

Себеби Сен уллы қүдиретиң менен патшалық ете басладың.

¹⁸ Усы себепли, миллетлер ашыўға минген еди.
Енди болса, Сениң ғәзебиң олар үстине жаўды.

Өлилерди хүким етиў,
Хызметшилериң болған пайғамбарларға,
мухаддеслерге, яғный Сениң атыңды хүрмет ететуғын
үлкен-кишиге сыйлық бериў хәм
жер жүзин набыт қылыўшыларды набыт қылыў ўақтың
келди».

¹⁹ Сонда Қудайдың аспандағы Ибадатханасы ашылды хәм Ибадатханадағы Оның Келисим сандығы көринди. Сол ўақытта шақмақ шағып, даўыслар хәм гүлдирмаманың гүркирегени еситилди. Жер силкинип, күшли буршақ жаўды.

Он екинши бап

Хаял хәм айдарха

¹ Аспанда бир уллы кәраматлы белги пайда болды: қуяшқа оранған, аяқларының астында ай, басында он еки жулдызлы тажы бар бир хаял көринди. ² Хаял хәмледар еди, ол босанбақшы болып, толғақ тутьп бақырмақта еди. ³ Соңынан аспанда басқа бир кәраматлы белги пайда болды: жети баслы, он шақлы, басларында жети тажы

бар, үлкен қызыл айдарха көринди. ⁴ Айдарха қуйрығы менен аспандағы жұлдызлардың үштен бирин сыпырып, жерге ылақтырды. Соңынан ол туұылыұдан-ақ баланы жутып жиберіу ұшын, туұайын деп атырған хаялдың алдында турып алды. ⁵ Хаял ул туұды. Бул бала барлық миллетлерди темир таяк пенен басқарады. Бала дәрхал Қудайға, Қудайдың тахтына алып келинди. ⁶ Ал хаял шөлге кашып кетти. Ол жерде хаялдың бир мың еки жүз алпыс күн бағылыуы ұшын, Қудай тәрeпинен таярланған бир орын бар еди.

⁷ Аспанда сауаш басланды. Бас периште Михаил хэм оның периштелери айдархаға қарсы урысты. Айдарха да өз периштелери менен оларға қарсы урысса да, ⁸ күши жетпей жеңилип қалып, аспандағы орынларынан айырылды. ⁹ Үлкен айдарха, эзезул ямаса шайтан деп аталған, пүткил дүньяны жолдан азғырған ески жылан периштелери менен бирликте жерге ылақтырылды.

¹⁰ Сонда мен аспанда бәлент бир дауыстың былай дегенин еситтим:

«Қудайымыздың қутқарыуы, құдирети, патшалығы
хэм Масихының хұкимдарлығы энди орнады.

Өйткени туұысқанларымыздың айыплаушысы,

Оларды Қудайымыздың алдында күни-түни

айыплаған шайтан жерге ылақтырылды.

¹¹ Туұысқанларымыз Қозының қаны менен
хэм өзлери айтқан гүұалықлары менен оны женди.

Бул ұшын олар өз жанларын өлимге қыйды.

¹² Сонлықтан, хэй, аспан хэм онда жасаушылар шадланыңлар!

Ал жер хэм теңиз сизлер хәсирет шегесизлер!

Себеби шайтан кәхәрли түрде үстилериңизге түсти.

Ол өз ұақтының аз қалғанын биледи».

¹³ Айдарха өзиниң жерге ылақтырылғанын көргенде, ул бала туұған хаялдың изинен қуа кетти. ¹⁴ Хаялдың жыланнан шөлдеги өзи ұшын арналған жерге ушып кетиуи ұшын, оған үлкен бир бүркиттиң еки қанаты берилди. Хаял ол жерде үш ярым жыл* бағылыуы лазым еди. ¹⁵ Сонда жылан хаялды сел менен ығызып жиберіу ұшын, аұзынан оның изинен дәрьядай суу ағызды. ¹⁶ Бирақ жер аұзын ашты да, айдарханың аұзынан ағызған сууын жутып жиберип, хаялға жәрдем етти. ¹⁷ Сонда айдарха хаялға қарсы кәхәрленди. Ол хаял нәсилинен болған басқалар менен, яғный Қудайдың буйрықларын орынлап, Ийса Масихтың гүұалығына садық қалғанлар менен урысыуға атланды. ¹⁸ Айдарха теңиз жағасында турып алды**.

* 12:14 Сөзбе-сөз: «бир мүддет, мүддетлер хэм ярым мүддет».

** 12:18 Баска нускада: «Мен теңиз жағасында турған едим».

Он үшінши бап

Теңизден шыққан жыртқыш хайұан

¹ Соңынан мен он шақлы, жети баслы бір жыртқыш хайұанның теңизден шығып қиятырғанын көрдим. Оның шақларында он таж болып, басларында Құдайға тил тийгизиүші атлар жазылған еди. ² Мен көрген жыртқыш хайұан қапланға уқсаған еди. Оның аяқлары айыұдың аяғындай, аұзы арысланның аұзындай еди. Айдарха оған өз күдирети хәм тахты менен бирликте үлкен бийлик те берди. ³ Жыртқыш хайұанның басларының бири өлимши халда жарақатланғандай болып көринди. Деген менен, бул жарақат жазылып кетти. Сонда пүткил дүнья таң калып, жыртқыш хайұанның изине ерип кетти. ⁴ Адамлар жыртқыш хайұанға бийлик берген айдархаға сыйынды. Олар жыртқыш хайұанға да сыйынып: «Бул жыртқыш хайұанға ким тең келе алады? Оның менен ким урыса алады?» – деди.

⁵ Өзин мақтап, Құдайға тил тийгизетуғын сөзлер айтыұ ушын жыртқыш хайұанға аұыз берилди. Ол және қырық еки ай даұамында жүргизетуғын бийлик алды. ⁶ Құдайға, Оның аты менен мөканына хәм аспанда жасаұшыларға тил тийгизиү ушын, жыртқыш хайұан аұзын ашып сөйлей баслады. ⁷ Оған мухаддеслерге* қарсы урысып, оларды жеңиүге күш берилди. Ол хәр бир урыұ, хәр бир халық, хәр бир тил хәм хәр бир миллет үстинен бийликке ийе болды. ⁸ Дүньяға тийисли адамлардың хәммеси, дүнья жаратылғаннан бери баұызланған Қозының Өмир китабында аты жазылмаған хәр бир адам жыртқыш хайұанға сыйынды.

⁹ Қулағы бар мыналарды еситип алсын:

- ¹⁰ *«Кимнің тәғдирина тутқын болыұ жазылса,
Ол тутқынға түседи.
Кимнің тәғдирина қылыш пенен өлтирилиү жазылса,
Ол қылыш пенен өлтириледи»**.*

Сол ұақытта мухаддеслердің сабыр етип, исениұи керек болады.

Жерден шыққан жыртқыш хайұан

¹¹ Буннан соң, мен жерден шығып қиятырған басқа бир жыртқыш хайұанды көрдим. Оның қозыникиндей еки мүйизи болып, ол айдарха сыяқлы сөйлейтуғын еди. ¹² Бул жыртқыш хайұан биринши

* 13:7 Яғный: Ийсаға исениұшилерге.

** 13:10 Еремия 15:2; 43:11.

жыртқыш хайўанның пүткіл бийлиги менен ол ушын хәрекет етти. Жер жүзин хәм онда жасайтуғынларды өлимши халдағы жарақаты жазылған биринши жыртқыш хайўанға сыйыныўға мәжбүрледи. ¹³ Ол үлкен кәраматлар* ислеп, хәтте, адамлардың көз алдында аспаннан жерге от та жаўдырды. ¹⁴ Биринши жыртқыш хайўан ушын, ол өзине ислеўге рухсат етилген кәраматлар** аркалы жер жүзинде жасайтуғынларды жолдан азғырды. Ол адамларға қылыштан жараланған, бирақ тири қалған биринши жыртқыш хайўанның хұрметине оның бутын соғыўды буйырды. ¹⁵ Биринши жыртқыш хайўанның буты тилге кирип, өзине табынбағанлардың хәммесин өлтириўди буйырсын деп, оған биринши жыртқыш хайўанның бутына жан бериў ушын күдирет берилди. ¹⁶ Ол хәр бир адамды: үлкен-кишини, бай-жарлыны, азат-қулды оң қолына ямаса маңлайына тамға бастыртыўға мәжбүрледи. ¹⁷ Солай етип, ким де ким усы тамғаға, яғный биринши жыртқыш хайўанның атына ямаса атының санына ийе болмаса, бир нәрсе сатып ала алмайды да, сата алмайды да.

¹⁸ Бул даналықты талап етеди. Ақылы жеткен адам хайўанның санын есаплап шықсын. Өйткени бул — адамның саны. Оның саны алты жүз алпыс алты.

Он төртинши бап

Қозы хәм 144000 адам

¹ Соңынан қарап, Қозының Сион таўының*** үстінде турғанын көрдим. Қозы менен бирликте маңлайларында Қозының хәм Оның Әкесиниң аты жазылған бир жүз қырық төрт мың адам бар еди. ² Аспаннан сарқырап аққан суўдың сестиндей, күшли гүлдирмама даўысындай бир сес еситтим. Мен еситкен бул сес тарлы әсбап шертиўшилердиң шығарған сестине уксаған еди. ³ Усы бир жүз қырық төрт мың адам тахтын, төрт мақлуктың хәм ақсақаллардың алдында жаңа бир қосық айтып турған еди. Гүналарының қуны өтелип, жер жүзинен сатып алынған усы адамлардан басқа хеш ким бул қосықты үйрене алмас еди. ⁴ Булар — Ийемизге садық қалып, бутларға табынбаған пәк адамлар еди****. Қозы қаяққа барса, олар Оның изине ереди. Олар Қудайдың хәм Қозының туңғышлары болып,

* 13:13 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

** 13:14 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

*** 14:1 *Сион таўы* — Ерусалим қаласындағы бир таў.

**** 14:4 Сөзбе-сөз: «Булар — өзлерин хаяллар менен ипласламаған пәк адамлар еди».

адамлар арасынан сатып алынғанлар. ⁵ Аўызларынан жалған сөз шықпаған олар – минсиз адамлар.

⁶ Буннан соң, мен аспаннның ортасында ушып жүрген баска бир периштени көрдим. Бул периште жер жүзінде жасаўшыларға: хәр бир миллет хәм урыўға, хәр бир тил хәм халыққа жәрияланатуғын мәңги Хош Хабарға ийе еди. ⁷ Ол бәлент даўыс пенен: «Қудайдан корқыңлар! Оны алғыслаңлар! Оның хәким ететуғын ўақты келди. Аспанды, жерди, тенизди хәм суў булақларын Жаратқанға сыйыныңлар!» – деди.

⁸ Оның изинен киятырған екинши периште былай деди: «Кулады! Өз бузықшылығының күшли шарабын барлық миллетлерге ишкизип, оларды азғырған уллы Вавилон кулады!»

⁹ Екеўиниң изинен киятырған үшінши периште бәлент даўыс пенен былай деди: «Ким де ким биринши жыртқыш хайўанға хәм оның мүсинине табынып, маңлайына ямаса қолына оның тамғасын қабыл етсе, ¹⁰ ол Қудайдың қәхәрли ғәзеп кесесинде* таярланған Қудайдың ғәзебиниң күшли шарабынан ишеди. Мухаддес периштелердин хәм Қозының алдында от хәм жанып турған күкирттен азап шегеди. ¹¹ Оларға азап беретуғын оттың түтини шексиз бурқырап турады. Биринши жыртқыш хайўанға хәм оның мүсинине табынып, атының тамғасын қабыл еткенлер күни-түни тынышлық көрмейди. ¹² Сол ўақытта Қудайдың буйрықларын орынлап, Ийсаға деген исенимине садық қалған мухаддеслердиң** сабырлығы керек болады».

¹³ Сонда аспаннан бир даўыс маған: «Мынаны жазып қой: буннан былай, Ийемизге садық қалып, жанын қыйғанлар қандай бахытлы!» – деди. «Аўа, олар мийнетлериниң рәхәтин көреді. Себеби ислеген ислериниң жемиси олардан айырылмайды», – дейди Мухаддес Руўх.

Жердиң зүрәәтин жыйнаў

¹⁴ Соңынан мен қарап, бир ақ бултты көрдим. Булттың үстинде басында алтын тажы, қолында өткир орағы бар, Адам Улына ұқсаған Биреў отыр еди. ¹⁵ Ибадатханадан шыққан басқа бир периште булттың үстинде Отырғанға бәлент даўыс пенен бақырып: «Орағыңды салып, ор! Орыў ўақты келди. Өйткени жердиң зүрәәти писип жетилисти», – деди.

¹⁶ Булттың үстинде отырған орағын жерге силтеди хәм жердиң зүрәәти орылды.

---

* 14:10 Қудайдың қәхәрли ғәзеп кесеси – Қудайдың жазасы.

** 14:12 Яғный: Ийсаға исениўшилердин.

¹⁷ Аспандағы Ибадатханадан баска бир периште шықты. Оның да өткір орағы бар еди. ¹⁸ Ал от үстинен бийликке ийе баска бир периште курбанлық шалынатуғын орыннан шығып, өткір орақлыға бәлент дауыс пенен: «Өткір орағыңды иске сал! Жердеги жүзим ағашынан солқымларды жыйна. Себеби жүзим писти», – деди.

¹⁹ Периште орағын жерге силтеп, жердеги жүзимнің зүрәетин жыйнап алды. Оны Қудайдың ғәзебинің үлкен искенжесине ылақтырды. ²⁰ Жүзим жемислери қаланың сыртындағы искенжеде сығылды. Искенжеден аққан қан үш жүз шақырым* жерге дейин барды хәм атлардың жүёнлерине шекем көтерилди.

Он бесинши бап

Жети периште хәм жети бәле

¹ Мен аспанда және уллы хәм таң қаларлық баска бир белги көрдим. Бул – қолында соңғы жети бәле бар жети периште еди. Өйткени усы бәлелер менен Қудайдың ғәзеби жуўмақланатуғын еди.

² Сонда от аралас шийше теңиз сыяқлы бир нәрсени көрдим. Хайўанның, оның мүсининің хәм атының саны үстинен жеңиске ерискенлер қолларына Қудайдың берген тарлы әсбаптарын алып, шийше теңиздің үстинде тұрған еди. ³ Олар Қудайдың хызметшиси Муўсаның хәм Қозының қосығын айтып тұрған еди:

«Хәмме нәрсеге құдиретли Қудай Ийе,

Сениң ислерин уллы хәм әжайып,

О, миллетлер Патшасы!**

Сениң жолларың хақыйқат хәм әдил.

⁴ Ийем, Сеннен қорқпайтуғын,

атыңды алғысламайтуғын ким бар?

Себеби тек жалғыз Сен ғана мухаддессең.

Пүткіл миллетлер келип,

Сениң алдыңда табынады.

Өйткени Сениң әдил ислерин аян болды».

⁵ Буннан соң мен қарап, аспандағы Ибадатхананың, яғный Гүўалық шатырының*** ашылғанын көрдим. ⁶ Қолында жети бәле бар жети периште жарқыраған аппақ кийим кийип, көкиреклерине алтын өңірше байлап, Ибадатханадан шықты. ⁷ Төрт мақлуктың бири жети периштеге мәңгиге жасаушы Қудайдың қәхәрли ғәзебине толы

* 14:20 Сөзбе-сөз: 1600 стадия. Шама менен 300 километр.

** 15:3 Баска нускада: әуладлардың Патшасы.

*** 15:5 Гүўалық шатыры – сөзликке қара.

жети алтын кесе берди. ⁸ Ибадатхана Қудайдың уллылығының хәм құдиретиниң түтини менен толып кетти. Жети периштениң жети бәлеси тамамланбағанша, хеш ким Ибадатханаға кире алмады.

Он алтыншы бап

Қудайдың ғәзебине толы жети кесе

¹ Соңынан мен Ибадатханадан шыққан бир бәлент даўыстың жети периштеге: «Барыңлар! Қудайдың ғәзебине толы жети кесени жерге төгинлер!» – дегенин еситтим.

² Сонда биринши периште барып, кесени жерге төкти. Биринши жыртқыш хайўанның тамғасына ийе болып, оның мүсинине табынатуғынлардың үстинде азап бериўши жеркенишли жаралар пайда болды.

³ Екинши периште кесесин теңизге төкти. Теңиз өлиниң қанына уқсайтуғын қанға айланып, теңиздеги пүткил тиришилик набыт болды.

⁴ Үшинши периште кесесин дәрьяларға хәм суў булақларына төкти. Олар да қанға айланды. ⁵ Суўлар үстинен хәкимлик ететуғын периштениң былай дегенин еситтим:

«Хәзир бар хәм бурыннан бар болған мухаддес Қудайымыз!

Сениң шығарған бул хәкимлериң әдил.

⁶ Мухаддеслердин* хәм пайғамбарлардың қанын төккени ушын, Сен оларға қан ишкиздиң.

Буған олар ылайықлы».

⁷ Сонда мен қурбанлық шалынатуғын орыннан шыққан бир даўыстың былай дегенин еситтим:

«Аўа, хәмме нәрсеге құдиретли Қудай Ийемиз,

Сениң хәкимлериң туўры хәм әдил».

⁸ Төртинши периште кесесин қуяшқа төкти. Сонлықтан қуяшқа адамларды от пенен күйдириў күши берилди. ⁹ Адамларды күшли хәўир күйдирип жиберди. Олар тәўбе етпеди хәм усы бәлелердин үстинен бийликке ийе болған Қудайды алғысламай, Оның атына тил тийгизди.

¹⁰ Бесинши периште кесесин жыртқыш хайўанның тахты үстине төкти. Жыртқыш хайўанның патшалығы тас түнек болып қалды. Адамлар азапқа шыдамай, тиллерин тиследі. ¹¹ Бирақ олар жаман ис-хәрекетлери ушын тәўбе етпей, көрип атырған азаплары хәм жаралары себепли, аспандағы Қудайға тил тийгизди.

* 16:6 Яғный: Ийсаға исениўшилердин.

¹² Алтыншы периште кесесин уллы Евфрат дәрьясына төкти. Күншығыстан келетуғын патшаларға жол таярлау үшін, дәрьяның суы курып калды. ¹³ Буннан соң, мен айдарханың, жыртқыш хайуанның хәм жалған пайғамбардың аузынан шыққан курбақаларға уқсайтуғын үш жауыз руұхты көрдим. ¹⁴ Бул руұхлар – кәраматлар* ислеитуғын жинлердің руұхлары еди. Олар хәмме нәрсеге құдиретли Қудайдың уллы күнинде болатуғын сауашқа пүткил дүньяның патшаларын жыйнау үшін атланды.

¹⁵ «Мине, Мен уры сыяқлы күтилмегенде келемен! Жалаңаш болып жүрип, уятқа калмауы үшін үстиндеги кийимлерин сақлап, сергек турғанлар қандай бахытлы!» – (деди Ийемиз Ийса).

¹⁶ Үш жауыз руұх еврейше «Армагедон» деп аталатуғын жерге патшаларды жыйнады. ¹⁷ Жетинши периште кесесин хауаға төкти. Ибадатханадағы тахтан шыққан бәлент бир дауыс: «Орынланды», – деди. ¹⁸ Сонда шақмақ шағып, гүрсилдеген дауыслар еситилди хәм гүлдирмама гүркиреп, күшли жер силкинуі болды. Адамзат жер жүзинде пайда болғалы берли, бундай күшли жер силкинуі хеш кашан болған емес. ¹⁹ Уллы қала үшке бөлинип кулады. Миллетлердин қалалары да қыйралып калды. Қудай уллы Бабилонды ядында сақлап, Өзиниң көхәрли ғезебиниң шарабы толы кесени оған ишиу үшін берди. ²⁰ Барлық атаулар орнынан көшип, таулар жоқ болып кетти. ²¹ Аспаннан адамлардың үстине хәр бир данасы батпандай күшли буршақ жауды. Буршақ соншелли қорқынышлы болып, адамлар усы бәле үшін Қудайға тил тийгизди.

Он жетинши бап

Жыртқыш қызыл хайуанның үстинде отырған хаял

¹ Жети кесеси бар жети периштениң бири жақынлап келди де, мениң менен сөйлесе баслап былай деди:

– Берман кел, мен саған көп суулардың үстинде отырған уллы бузық хаялдың қандай жазаға тартылатуғынын көрсетемен. ² Дүнья патшалары оның менен бузықшылық ислеген еди. Жер жүзинде жасаушылар оның бузықшылығының шарабына мәс болған еди.

³ Сонынан периште мени Мухаддес Руұхтың басқаруында шөлге алып барды. Ол жерде мен жети баслы, он шақлы, үсти Қудайға тил тийгизетуғын атларға толы, жыртқыш қызыл хайуанның үстинде отырған бир хаялды көрдим. ⁴ Хаял қызғылт көк хәм қымбатлы

* 16:14 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

қызыл липаслар кийип, алтын, хасыл таслар хәм хинжилер менен безенген еди. Оның қолында жеркенишли нәрселерге хәм бузықшылығының харамылықтарына толы алтын кесе бар еди. ⁵ Ал маңлайына болса:

«УЛЛЫ БАБИЛОН,

ДУНЬЯНЫҢ БУЗЫҚЛАРЫНЫҢ ХӘМ ЖЕРКЕНИШЛИ НӘРСЕЛЕРИНИҢ АНАСЫ», –

деген сырлы ат жазылған еди.

⁶ Хаялдың мухаддеслердин* хәм Ийса хаққында гүўалық берип өлгенлердин қанына мәс екенін көрдим.

Буны көріп, мен қатты таң қалдым. ⁷ Периште маған былай деди:

– Неге таң қалып тұрсаң? Мен саған хаялдың хәм оны көтеріп жүрген жети баслы, он шақлы жыртқыш хайўанның сырын ашып беремін. ⁸ Сен көрген жыртқыш хайўан бұрын бар еди, бірақ хәзир жоқ. Біраздан соң, ол терең туңғыйықтан шығып, набыт болады. Дүнья жаратылғаннан бери атлары Өмир кітабында жазылмаған жер жүзінде жасаўшылар жыртқыш хайўанды көргенде хайран қалады. Себеби бул хайўан бир ўақытлары бар еди, енди жоқ, бірақ және келеди.

⁹ Буны түсиніў ушын даналық керек. Жети бас – хаял үстінде отырған жети таўды хәм жети патшаны билдиреди. ¹⁰ Булардың бесеўи қулады, биреўи бар, басқасы еле келмеди. Ол келеди, бірақ узақ ўақыт тұрмайды. ¹¹ Бұрын бар болған, бірақ енди жоқ жыртқыш хайўанның өзи сегизинши патша. Алдыңғы жети патшаның бири болған ол набыт болады.

¹² Сен көрген он шақ еле патшалық етпеген он патша. Бірақ булар жыртқыш хайўан менен бирликте аз ўақыт** патшалық етиў ушын бийлик алады. ¹³ Бул патшалар бир нийетке ийе болып, күшлерін хәм бийлигин жыртқыш хайўанға береді. ¹⁴ Олар Қозыға қарсы урысады, бірақ Қозы оларды жеңеди. Өйткени Қозы – хәкімдарлар Хәкімдары хәм патшалар Патшасы. Оның менен бирге болғанлар – шақырылғанлар, таңданғанлар хәм Оған садық қалғанлар.

¹⁵ Соңынан периште маған былай деди:

– Мына сен көрген суўлар, яғный үстінде бузық хаял отырған суўлар – халықлар, аламанлар, миллетлер хәм тиллер. ¹⁶ Сен көрген он шақ хәм жыртқыш хайўан бузық хаялды жек көріп, оның хәмме нәрсесін талан-тараж етеди хәм оны тыр жалаңаш қалдырады. Оның етин жеп, өзін отқа жандырады.

* 17:6 Яғный: Ийсаға исениўшилердин.

** 17:12 Сөзбе-сөз: бир саат.

¹⁷ Себеби Қудай Өзинің еркін орынлауы үшін, олардың кеуілленгенине усы нийетти салған еди. Солай етип, Қудайдың сөзлери орынланыуға дейин олар өз ара келисип, патшалықларын жыртқыш хайуанға береди. ¹⁸ Сен көрген хаял — дүнья патшаларының үстинен хәкимлик ететуғын уллы қала.

Он сегизинши бап

Бабилонның қулауы

¹ Буннан сон, мен күшли бийликке ийе басқа бир периштең аспаннан түскенин көрдим. Оның салтанатынан дүнья жүзи жарқырап кетти. ² Периште қатты дауыслап былай деди:

«Қулады! Уллы Бабилон қулады!

Ол енди жинлердің мөканы,

Хәр түрли жауыз рухлардың ордасы,

Хәр қыйлы харам хәм жеркенишли

қуслардың уясы болды.

³ Өйткени барлық миллетлер оның бузықшылығының күшли шарабын ишти*.

Дүньяның патшалары оның менен

бирге бузықшылық иследи.

Дүньяның саудагерлери де оның

асып-тасқан молшылығынан байып кетти».

⁴ Сонда мен аспаннан басқа бир дауыс еситтим. Бул дауыс былай деди:

«Хәй, халқым!

Оның гүналарына шерик болып,

Ол дуушар болған бәлелерге дуушар болмауың үшін,

оннан шығып кет!

⁵ Себеби оның гүналары үсти-үстине жыйналып, аспанға жетти,

Қудай оның жаман ислерин ядында сақлады.

⁶ Бабилон сизлерге не қылған болса, оған соны қайтарыңдар.

Ислеген ислерин еки есе етип қайтарыңдар,

Өзи араластырып таярлаған шараптан еки есе толтырып,

оған бериндер.

⁷ Ол қаншама сән-салтанатқа хәм молшылыққа бөленген болса,

---

* 18:3 Басқа нускада: «Өйткени ол өз бузықшылығының күшли шарабын барлық миллетлерге ишкизди».

оған соншама қайғы-хәсирет беріндер.

Өйткени ол өз кеулинде:

„Мен хаял патша болып, тахтта отырман, жесир емеспен.

Хеш қашан қайғы көрмеймен“, – дейди.

- 8 Сонлықтан ол өлим, қайғы хәм ашлық бәлелерине
бир күннің ишинде дуушар болады,
ол отта жанып күл болады.

Себеби оны хұким қылыушы Қудай Ийемиз күдиретли».

9 Оның менен бирге бузықшылық ислеп, оның асып-тасқан молшылығын бөлискен дүньяның патшалары ол жанып атырған оттың түтинин көргенде, оны азалап жылайды. 10 Олар оның шегип атырған азабынан қорқып, узақта турып:

«Ұай-ұай, уллы қала,

күшли қала Бабилон!

Аз ұақыт ишинде хұким етилдің-ғо», – дейди.

11 Дүньяның саудагерлері де ол ушын жылап, аза тутады. Өйткени олардың буйымларын сатып алатуғын енди хеш ким жоқ. 12 Олар алтын, гүмис, хасыл таслар, хинжи, бахалы гезлеме, жипек, қызғылт көк хәм қырмызы гезлемелерди, хәр түрлі хош ийисли ағашларды, пил сүйегинен исленген затларды, қымбат бахалы ағашлардан исленген нәрселерди, қола, темир хәм мәрмерден исленген хәр қыйлы буйымларды, 13 дәмлі қабық, мазалы дәм беретуғын нәрселерди, хош ийисли түтеткилерди, әтир май, әтир, шарап, зәйтүн майы, сапалы ун хәм бийдай, ири қара мал хәм қойлар, атлар хәм арбалар, кулларды*, және де адам жанын сататуғын хәм сатып алатуғын еди.

14 Олар және: «Жаның сүйген мийәелер қолыңнан кетти. Пүткіл байлығың хәм көзди қамастыратуғын затларың жоқ болды. Енди оларды хеш қашан таба алмайсан», – дейди.

15 Бабилонда усы нәрселерди сатып, байып кеткен саудагерлер қаланың шеккен азабынан қорқынышқа түседі хәм узақта турып, жылап аза тутады.

- 16 Олар былай дейди:

«Ұай, ұай, уллы қала! Бахалы гезлеме, қызғылт көк хәм қырмызы липаслар кийген,
алтын, хасыл таслар хәм хинжилер менен безенген уллы қала!

- 17 Усындай үлкен байлық аз ұақыт ишинде жоқ болды».

Барлық кеме басшылары, кеме жолаушылары, кемеде ислейтуғынлар хәм теңизден күн көретуғынлардың хәммеси узақта турып, 18 ол жанған оттың түтинин көргенде:

* 18:13 Сөзбе-сөз: адам денесин.

«Усы уллы қалаға тең келетуғын қала бар ма?» — деп дад салды.

¹⁹ Басларына күл шашты, аза тугып жылап, былай деп бақырысты:

«Ұай, ұай, уллы қала!

Теңиз кемелерине ийе болғанлардың хәммеси
ол себепли, оның қымбат бахалы буйымлары себепли
байыған еди.

Деген менен, қала аз ұақыт ишинде ұайран болды.

²⁰ Қуұаныңлар Бабилонның аұхалына,

Хәй аспан, мухаддеслер*, елшилер хәм пайғамбарлар!

Себеби Қудай оны хәким етип, сизлер ушын өш алды».

²¹ Соңынан бир күшли периште үлкен дигирман тасына уқсайтуғын бир тасты көтерип, теңизге ылақтырды да, былай деди:

«Уллы қала Бабилон!

Минекей, ол усындай күш пенен
ылақтырылып, мәңгиге жоқ болады.

²² Ендигиден былай, сенде тарлы әсбап шертиұшилердин,
косықшылардың, сырнай хәм кәрнай шертиұшилердин
даұыслары

хеш қашан еситилмейди.

Сенде қайтып хеш бир өнердин устасы табылмайды,
дигирманның даұысы хеш қашан еситилмейди.

²³ Сенде буннан былай шыра жақтысы болмайды.

Келин-күйеу сеслери хеш қашан еситилмейди.

Өйткени саұдагерлерин дүньяда атаклы адамлар болып,
пүткіл миллетлер сенин сыйқыршылығың менен
азғырылған еди.

²⁴ Және де, пайғамбарлардың,

мухаддеслердин хәм жер жүзинде өлтирилгенлердин
хәммесинин қаны сеннен табылған еди».

Он тоғызыншы бап

Халилуйя

¹ Буннан соң, мен аспанда көп санлы аламанның даұысына уқсаған бәлент даұысларды еситтим. Олар былай деди:

«Халилуйя**!

Қутқарыу, уллылық хәм құдирет
Қудайымызға тийисли.

* 18:20 Яғный: Ийсаға исениушилер.

** 19:1 *Халилуйя* — еврейше «Қудайды алғыслаң» деген мәнисте.

- 2 Себеби Оның хукиimleri туўры хэм әдил.
Ол жер жузин бузықшылығы менен харамлаған
уллы бузық хаялды хукиим етип,
Өз хызметшилериның қаны ушын оннан өш алды».
- 3 Олар және даўыслап былай деди:
«Халилуйя!
Бузық хаялдың жанған отының түгини
мәнгиге бурқырап турады».
- 4 Сонда жигирма төрт аксақал хэм төрт мақлуқ жерге жығылып: «Аў-
мийин! Халилуйя!» – деди де, тахт үстинде отырған Қудайға табынды.
- 5 Соңынан тахттан шыққан бир даўыс былай деди:
«Хәй, Қудайымыздың барлық хызметшилери!
Оннан корқыўшы үлкен-киши хәммениз,
Оны алғыслаңлар!»
- 6 Соң мен үлкен аламанның даўысына, сарқырап аққан суўлар-
дың шуўылдысына хэм күшли гүлдирмамадың гүркирегенине укса-
ған даўысты еситтим. Сол даўыс былай деди:
«Халилуйя!
Өйткени хәмме нәрсеге қүдиретли Қудай Ийемиз патшалық етеди.
- 7 Шадланып, кеўил көтерейик!
Оны данққа бөлейик!
Себеби Қозының неке тойы басланажақ,
Оның қалыңлығы өзін таярлады.
- 8 Оған кийиў ушын,
Таза, жарқыраған аппақ көйлек берилди».
- Таза, аппақ көйлек – мухаддеслердиң* хақ ислерин билдиреди.
- 9 Сонда периште маған:
– Былай деп жаз: «Қозының неке тойына шақырылғанлар қандай
бахытлы!» – деди.
Ол және:
– Бул сөзлер – Қудайдың хақыйқат сөзлери, – деди.
- 10 Мен оған табыныў ушын, аяқларына жығылдым. Бирақ ол ма-
ған былай деди:
– Бундай қыла гөрме! Мен де сен хэм Ийсаның гүўалығына ийе
туўысқанларың сыяқлы, Қудайдың хызметшисимен. Қудайға табын!
Өйткени Ийсаның гүўалығы – Мухаддес Руўх тәрәпинен илхамлан-
дырылған пайғамбаршылық сөзлериниң тийкары**, – деди.

* 19:8 Яғный: Ийсаға исениўшилердин.

** 19:10 Сөзбе-сөз: «Өйткени Ийсаның гүўалығы – пайғамбаршылық руўхы демек».

Ақ Атлы

¹¹ Буннан соң, мен аспанның ашылғанын көрдим. Ол жерде бир ақ ат тұрған болып, атқа Мингеннің* аты Садық хәм Ҳақыйқат еди. Ол әдиллик пенен хүким шығарып, саўаш жүргизеди. ¹² Оның көзлери лаўлап жанған отқа уқсаған болып, ал басында болса көп санлы таж бар еди. Онда Өзинен басқа хеш ким билмейтуғын бир ат жазылған еди. ¹³ Ол қанға боялған кийим кийген болып, Оның аты — Қудайдың Сөзи еди. ¹⁴ Таза хәм аппақ кийим кийген аспан ләшкерлери ақ атларға минип, Оның изинен қиятыр еди. ¹⁵ Оның аўзынан өткір қылыш шығып тұрған болып, Ол сол қылыш пенен миллетлерди өлтиреді. Оларды темир таяқ пенен басқарады хәм хәмме нәрсеге күдиретли Қудайдың қәхәрли ғәзебиниң шарабын сығып шығаратуғын искенжени Өзи басады. ¹⁶ Оның кийиминде хәм санында:

«ПАТШАЛАР ПАТШАСЫ ХӘМ ХҮКИМДАРЛАР ХҮКИМДАРЫ», деген ат жазылған еди.

¹⁷⁻¹⁸ Соңынан мен қуяшта тұрған бир периштени көрдим. Ол бәлент даўыс пенен бақырып, аспанда ушып жүрген барлық қусларға былай деди: «Патшалардың, әскербасылардың хәм күшли адамлардың, атлардың хәм атқа мингенлердин, азат-қулардың, үлкен-киши хәммениң өлигиниң етин жеў ушын бир жерге жыйналып, Қудайдың уллы зыяпатына келиңлер».

¹⁹ Сонда мен жыртқыш хайўанды, дүнья патшаларын хәм олардың ләшкерлерин көрдим. Олар атта Отырған менен хәм Оның ләшкерлери менен урысыў ушын бир жерге жыйналған еди. ²⁰ Жыртқыш хайўан хәм оның алдында кәраматлар** ислеген жалған пайғамбар қолға алынды. Жыртқыш хайўанның тамғасын қабыл етип, оның мүсинине табынғанларды өз кәраматлары менен азғырған — усы жалған пайғамбар еди. Олардың екеўи де күкирг жанған от көлине тирилей ылақтырылды. ²¹ Ал қалғанлар атта Отырғанның*** аўзынан шыққан қылыш пенен өлтирилди. Барлық қуслар олардың өлигиниң етин жеп тойды.

Жигирмаланшы бап

Мың жыл

¹ Соң мен қолында терең туңғыйықтың гилти хәм үлкен шынжыры бар бир периштениң аспаннан түскенин көрдим. ² Периште

---

* 19:11 *Атқа Минген* — бул жерде Ийса Масих хакқында айтылып атыр.

** 19:20 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

*** 19:21 Яғный: Ийса Масихтың.

айдарханы, яғный әзәзүл хәм шайтан деп аталған сол ески жыланды тутып, мың жылға байлап таслады. ³ Мың жыл тамам болмағанша, миллетлерди енди азғырмасын деп, оны терең туңғыйыққа ылақтырып жиберди. Ол жерди жаўып, аўзын мөрлеп таслады. Мың жыл өткеннен соң, ол қысқа мүддетке босатылығы тийис.

⁴ Соңынан мен тахтларды хәм оларда отырғанларды көрдим. Оларға хәким етиў бийлиги берилген еди. Ийсаның гүўалығы хәм Қудайдың сөзи ушын басы кесилгенлердин жанларын да көрдим. Булар жыртқыш хайўанға хәм оның мүсинине табынбаған, маңлайларына хәм қолларына жыртқыш хайўанның тамғасын бастырмаған еди. Олар тирилип, Масих пенен бирге мың жыл патшалық етти.

⁵ Бул – биринши қайта тирилиў. Қалған өлилер мың жыл тамам болмағанша тирилмеди. ⁶ Биринши қайта тирилиўде қатнасканлар бахытлы хәм мухаддес. Екинши өлимнің булар үстинен хеш қандай бийлиги жоқ. Олар Қудайдың хәм Масихтың руўханийлери болып, Оның менен бирликте мың жыл патшалық етеди.

Шайтанның жазаланыўы

⁷ Мың жыл өткеннен соң, шайтан қамалған жеринен азат етиледди. ⁸ Жер жүзиниң төрт мүйешиндеги миллетлерди, Гог хәм Магогты азғырып, оларды саўашқа жыйнаў ушын, ол қамақтан шығады. Олардың саны теңиздиң қумы сыяқлы сан-санақсыз болады. ⁹ Олар жер жүзин басып өтип, мухаддеслердин* мөканы болған Қудайдың сүйикли қаласын қоршап алды. Бирақ аспаннан от жаўып, оларды күйдирип, жоқ қылып жиберди. ¹⁰ Ал оларды азғырған шайтан от хәм күкирт көлине ылақтырылды. Бурын сол жерге жыртқыш хайўан хәм жалған пайғамбар да ылақтырылған еди. Олар күни-түни, мәңгиге азап шегеди.

Өлилердиң хәким етилиўи

¹¹ Сонда мен бир уллы ақ тахтты хәм тахтта Отырғанды** көрдим. Жер хәм аспан Оның жүзинен қашып, жоқ болып кетти. ¹² Тахттың алдында турған үлкен-киши өлилерди де көрдим. Соңынан бир китаптар ашылды. Басқа бир китап та ашылды, бул – Өмир китабы еди. Өлилер китаптарда жазылғанлар бойынша, өз ислерине қарай хәким етилди. ¹³ Теңиз өзінде болған өлилерди, өлим хәм өлилер мөканы да өзлеринде болған өлилерди шығарып

---

* 20:9 Яғный: исениўшилердин.

** 20:11 Яғный: Қудайды.

берди. Хәр бири өз ислерине қарай хұким етилди. ¹⁴Өлим хәм өлилер мəkаны от көлине ылақтырылды. Бул от көли – екінши өлим. ¹⁵Атлары Өмир китабында жазылмағанлардың хәммеси от көлине ылақтырылды.

Жигирма биринши бап

Жаңа аспан хәм жаңа жер

¹Буннан соң, мен жаңа аспан менен жаңа жерди көрдим. Себеби бурынғы аспан хәм бурынғы жер жоқ болып кеткен еди. Енди теңиз де жоқ еди. ²Және мен аспаннан, Қудайдың жанынан түсип қиятырған мухаддес қала – жаңа Ерусалимди көрдим. Ол өз күйеуи ушын таярланып безенген келин сыяқлы еди. ³Сонда тахттан шыққан бир бәлент дауыстың былай дегенин еситтим: «Мине, Қудайдың мəkаны адамлар арасында. Қудай да олардың арасында жасайды. Олар Қудайдың халқы болады, Қудайдың Өзи де олардың Қудайы болып, олар менен бирге жасайды. ⁴Қудай олардың барлық көз жасларын сүртип таслайды. Енди өлим де, қайғы да, жылау да, азап та болмайды. Өйткени бурынғылар өтип кетти».

⁵Тахтта Отырған:

– Енди хәммесин жаңалайман, – деди. Ол және маған: – Мынаны жаз: себеби бул сөзлер исенимли хәм хақыйқат, – деди. ⁶Соңынан Ол маған былай деди: – Орынланды. Мен – Альфа хәм Омегаман, биринши хәм соңғыман. Шөллеген адамға өмир сууының булақларынан ешейин суу бермен. ⁷Жеңип шыққан усыларды мийрас етип алады. Мен оның Қудайы боламан, ол Маған перзент болады. ⁸Бирақ қорқақлар, исенбейтуғынлар, харамылар, адам өлтирйушилер, бузықлар, сыйқыршылар, бутпаразлар хәм барлық өтирикшилердің орны – күкирт жанған от көли болады. Бул – екінши өлим.

Жаңа Ерусалим

⁹Соңынан ақырғы жети бәлеге толы жети кесеси бар жети периштениң бири жаныма келип:

– Берман кел. Мен саған Қозының қалыңдығын көрсетемен. Ол Қозының болажақ келиншеги, – деди.

¹⁰Периште мени Мухаддес Руұхтын басқарыуында үлкен хәм бийик бир тауға көтерди. Ол жерден маған аспаннан, Қудайдың жанынан түсип қиятырған мухаддес қала Ерусалимди көрсетти. ¹¹Қала Қудайдың салтанатына ийе еди. Ол хасыл тас сыяқлы, кристаллдай

мөлдир яспис тасы сыяклы жарқырап тур еди. ¹² Қаланың үлкен хәм бийик дийұаллары болып, он еки дәрұзасы бар еди. Дәрұзаларды он еки периште караұыллайтуғын еди. Дәрұзаларға Израилдың он еки урыұының атлары жазылған еди. ¹³ Шығыста үш дәрұза, арқада үш дәрұза, кублада үш дәрұза, батыста үш дәрұза бар еди. ¹⁴ Қаланың дийұаллары он еки тийкар таска ийе болып, оларда Қозының он еки елшисиниң атлары жазылған еди.

¹⁵ Мениң менен сөйлескен периштениң қолында қаланы хәм қаланың дәрұзалары менен дийұалларын өлшеуі ушын, өлшейтуғын алтын таяқ бар еди. ¹⁶ Қала төрт мүйеш тәризінде болып, узынлығы менен ени бирдей еди. Периште қаланы өлшейтуғын таяқ пенен өлшегенде, узынлығы, ени хәм бийиклиги бирдей болып, хәр бир тәрепи еки мың еки жүз шақырым* болып шықты. ¹⁷ Периште дийұалларды да өлшеп шықты. Адамның өлшеми бойынша, дийұаллардың бийиклиги алпыс бес метр** болып шықты. ¹⁸ Дийұаллар яспис тасынан, ал қала мөлдир шийше сыяклы, сап алтыннан салынған еди. ¹⁹ Қала дийұалларының тийкар таслары хәр түрлі хасыл таслар менен безелген еди. Биринши тийкар тасы яспис, екіншиси көк сапфир, үшіншиси халкидон, төртіншиси жасыл зумрат, ²⁰ бесіншиси ала сардоникс, алтыншысы сардолик, жетіншиси сары якыт, сегизіншиси көк зумрат, тоғызыншысы сары топаз, оныншысы сары зумрат, он биріншиси көк якыт, он екіншиси қызғылт көк аместист. ²¹ Он еки дәрұза он еки хинжи, яғный хәр бир дәрұза бир хинжиден соғылған еди. Қаланың көшеси мөлдир шийше сыяклы сап алтыннан еди.

²² Мен қалада Ибадатхана көрмедим. Өйткени хәмме нәрсеге құдиретли Қудай Ийемиз хәм Қозы қаланың Ибадатханасы еди. ²³ Қаланы жақтыландырыу ушын қуяштың ямаса айдың кереги жоқ еди. Себеби Қудайдың салтанаты оны жақтыландырып туратуғын еди. Ал Қозы оның шырасы еди. ²⁴ Миллетлер қаланың жақтысында жүреді. Дүнья патшалары өз даңқ-салтанатын ол жерге алып келеді. ²⁵ Қаланың дәрұзалары хәр қашан ашық турады, өйткени ол жерде хеш қашан түн болмайды. ²⁶ Адамлар өз миллетиниң даңқ-салтанатын хәм абырайын ол жерге алып келеді. ²⁷ Оған хеш қандай харам нәрсе, жеркенишли хәм жалған ислер ислеген хеш ким хеш қашан кирмейді. Тек атлары Қозының Өмир китабында жазылғанлар ғана киреди.

---

* 21:16 Сөзбе-сөз: он еки мың стадия.

** 21:17 Сөзбе-сөз: бир жүз қырық төрт кюбит. Ески өлшем бирлиги бойынша, бир кюбит – 45-52 см.

Жигирма екінші бап

¹ Сонда периште маған кристалл сыяқлы жылтыраған өмір суының дәрьясын көрсетті. Бул дәрья Қудайдың хәм Қозының тахтынан шығып, ² қаланың кең көшесиниң ортасы бойлап ағып тур еди. Дәрьяның еки тәрөпинде хәр айда он еки түрли мийўе берип туратуғын өмір тереги бар еди. Теректиң жапырақлары болса, миллетлердиң шыпа алыўы ушын арналған еди. ³ Енди хеш қандай ғарғыс болмайды. Қудайдың хәм Қозының тахты қаланың ишинде болады. Ал хызметшилери Оған хызмет етеди. ⁴ Олар Қудайдың жүзин көреді, маңдайларына Оның аты жазылады. ⁵ Енди түн болмайды. Я шыра жақтысының, я қуяш жақтысының кереги болмайды. Себеби Қудай Ийемиздиң Өзи оларға жақты болады хәм олар мәңгиге патшалық етеди.

Ийсаның келиўи

⁶ Соңынан периште маған былай деди:

– Бул сөзлер – исенимли хәм хақықат. Өз пайғамбарларына Руўхын берген Қудай Ийемиз жақын арада болыўы тийис ўақыяларды хызметшилерине билдириў ушын, Өз периштесин жиберди.

⁷ «Мине, Мен жылдам келемен! Бул китаптың пайғамбаршылық сөзлерин орынлайтуғын адам қандай бахытлы!» – дейди Ийемиз Ийса.

⁸ Мен – усыларды еситкен хәм көрген Юханман. Буларды еситип хәм көргенимде, усыларды маған көрсеткен периштеге табыныў ушын, оның аяқларына жығылдым. ⁹ Бирақ ол маған:

– Бундай қыла гөрме! Мен де сен, пайғамбар болған туўысқанларың хәм бул китаптың сөзлерин орынлайтуғынлар сыяқлы, Қудайдың хызметшисимен. Қудайға табын, – деди.

¹⁰ Соңынан ол маған былай деди:

– Бул китаптың пайғамбаршылық сөзлерин мөрлеп таслама. Өйткени ўақыт жақын қалды. ¹¹ Жаманлық қылатуғын адам және де жаманлық қылыўды даўам етсин. Харам болған адам харам исин даўам етсин. Хақ болған адам және де хақ ислер ислей берсин. Мухаддес болған адам мухаддес болып қалсын.

¹² Ийемиз Ийса былай дейди:

«Мине, Мен жылдам келемен! Беретуғын сыйым Өзим менен бирге. Хәр бир адамға ислерине қарай қайтараман. ¹³ Мен – Альфа хәм Омегаман, биринши хәм соңғыман, басы хәм ақырыман.

¹⁴ Өмір терегинен жеўге хуқық алыў ушын хәм қалаға дәрўаза арқалы кириў ушын кийимлерин жуўғанлар қандай бахытлы!

¹⁵ Ийтлер – сыйқыршылар, неке хадаллығын бузыўшылар, адам өлтириўшилер, бутқа табыныўшылар, өтирикти жақсы көрип, жалған ислерди ислеўшилердин хәммеси сыртта қалады.

¹⁶ Мен, Ийса, исениўши жәмәәтлердеги сизлерге бул гүўалықты жеткизсин деп, Өз периштемди жибердим. Мен – Даўыттың тийкары хәм урпағы, жақты таң жулдызыман».

¹⁷ Мухаддес Руўх хәм келин: «Кел!» дейди. Еситкен хәр бир адам: «Кел!» десин. Шөллеген адам келсин, қәлеген адам өмир суўынан ешейин алсын.

¹⁸ Бул китаптағы пайғамбаршылық сөзлерин еситкен хәр бир адамды ескертип атырман: егер ким де ким бул сөзлерге бир нәрсе қосса, Қудай да оны бул китаптарда жазылған бәлелерге дуўшар етеди.

¹⁹ Егер ким де ким бул пайғамбаршылық китабының сөзлеринен бир нәрсе алып тасласа, Қудай да оны бул китапта жазылған өмир терегинен хәм мухаддес қаладан үлессиз қалдырады.

²⁰ Буларды гүўалық етип айтқан Ийемиз: «Аўа, Мен жылдам келемен», – дейди.

Аўмийин! Келе гөр, Ийем Ийса!

²¹ Ийемиз Ийсаның мийрими хәмменизге яр болсын! Аўмийин.